
UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00368414 9

NYELVEMLÉKTÁR.

XIV.

NYELVEMLÉKTÁR.

RÉGI MAGYAR CODEXEK

ÉS

NYOMTATVÁNYOK.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

NYELVTUDOMÁNYI BIZOTTSÁGA.

SZERKESZTIK

BUDENZ J., SZARVAS G., SZILÁDY Á.

BIZOTTSÁGI TAGOK.

XIV. KÖTET.

BUDAPEST.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

1890.

RÉGI

MAGYAR CODEXEK.

LOBKOWITZ CODEX.

BATTHYÁNYI CODEX. — CZECH CODEX.

KÖZZÉTESZI

VOLF GYÖRGY.

BUDAPEST.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

1890.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

ELŐSZÓ.

A Nyelvemléktár XIV. kötetében közölt három régi magyar kézirat közül a Lobkowitz és Batthyányi Codex most először jelenik meg, a Czech Codex már második kiadás. A Lobkowitz Codex nem rég óta ismeretes; apróbb mutatványokat néhány facsimilével fölfedezője, Csontosi János közölt belőle a Magyar Könyvszemle 1879. évi folyamában. A Batthyányi Codexből eddig csak két hymnus volt kiadva: «O magos mennec zentſeges Iſtene» és «Oh mennei mi ſz: Atťank» az eredetinek 108. és 124. lapjáról, melyeket Toldy Ferencz közölt új helyesírással az Ó s középkori magy. nemz. irodalom története II. kötetében (3. kiad. Pest, 1862. 196. és 198. l.). A Czech Codexet Döbrentei Gábor már 1836-ban nyomatta ki «Kinizsy Pálné Magyar Benigna imádságos könyve» néven, bevezetéssel, Czech János észrevételeivel és glossariumával, valamint a codex 1., 16., 149. és 186. lapjának facsiméléjével, a Régi Magyar Nyelvemlékek II. kötetében, mely azonban csak 1840-ben jelent meg. E codexből igen ismeretessé vált «zent Bernald doctor ymadczaga» (er. 43—67. l.) vagyis sz. Bernát hymnusának (a fölfeszített Krisztushoz) verses fordítása, melyet Szilády Áron Temesvári Pelbártnak hajlandó tulajdonítani (Költészetünk I. Mátyás király idejében. A magy. tud. Akad. évkönyvei. XVI. köt. 1. dar. Budapest, 1877. 52. l. Temesvári Pelbárt élete és munkái. Budapest, 1880. 18. l.). Ezt Toldy Ferencz ismételve közölte irodalomtörténeti példatáraiban, először és teljesen, de szokása szerint új helyesírással az Ó s középk. magy. nemz. irodalom története I. kötetében (271. l.). Szintén új helyesírással közölte Szilády Áron a Régi magyar költők tára I. kötetében (Budapest, 1877. Szövegét

V. sz. a. 12—21. l., magyarázatát és latin eredetijét 255—274. l.). Ugyanígy közölte Szilády e codex 151—153. lapjáról az Ave maris stella magyar fordítását is (u. o. Szövegét XXXVI. sz. a. 188. l., magyarázatát és latin eredetijét 365—366. l).

A jelen kiadás az előbbi kötetekből ismeretes eljárást követte. Az eredetiek hűség kedvéért itt is íráshibáikkal, törléseikkel és igazításaikkal együtt vannak közölve. A külsőségek is az eddigiek. Az eredeti lap elejét és számát a külső lapszélre tett vastag szám, végét pedig a szövegbe iktatott || jelöli; (?) olvashatatlan vagy kétes olvasású szót jelent; az olvasható törlések szögletes rekeszjelbe vannak foglalva, az olvashatatlanokat [?], az üresen hagyott helyeket [ ] mutatja; a nyomtatásban föl nem tüntethető rövidítések, valamint a pótolható csonkulások dőlt betűkkel vannak kiegészítve, a pótolhatatlanok helye pedig ki van pontozva; az eredetiekben vörössel, néha kékkel vagy zölddel írott helyek ritkítva vannak szedve s a szentírásbeli részek és versek berekesztett dőlt számokkal vannak jelölve, amazok római, ezek arabs számokkal. A Batthyányi Codex zsoltárainál, melyek katholikus fordításból vannak másolva, a protestáns szám mellé mindig odatettem a katholikus számot is, hogy föltünővé tegyem az eltérést és megkönnyítsem a Vulgatával való összevetést. A hol ilyen mellévetett (dőlt római) szám nincs (öt helyen), ott a két számozás közül a codex a katholikust tartotta meg. Két helyen az eredetiben a szám egyáltalában hiányzik; oda a katholikust helyeztem következetességből, de cursivval és rekeszszel fölismerhetővé téve, mint minden beiktatottat. A verses darabokat, ha az eredetiben egyfolytában vannak is írva, versesen szedettem; hogy az eredeti lap végét jelölő || mindig verssor végére esik-e vagy belsejébe, az elárulja, hogy az eredetiben is versesen van-e írva a verses darab vagy egyfolytában, mint a próza. Az átírások közül az o̊ az első (Lobkowitz) és utolsó (Czech) codexben ǫ alakú, az előbbiben néha nem csak alul, hanem fölül is vesszős o, a Batthyányi Codexben már o̊; az vͤ, wͤ fölül egy, az utóbb említett codexben két vesszős v, w; az y rendesen két pontot vagy két vesszőt visel, de gyakran puszta is; a č némileg hasonló az ʟ-hez. Egyéb betűkre nézve

nincs más eltérés, mint hogy a Batthyányi Codexben a ǵ és ń vesszője kissé jobbra a betű mellé esik, a mi azt mutatja, hogy az író kihagyó jelnek tudja az y vagy i pótlására. Ezek előrebocsátása után áttérek a három codex ismertetésére.

A **Lobkowitz Codex,** mely a Lobkowitz herczegi család raudnitzi (csehországi) könyvtárának tulajdona, nevét fölfedezőjétől, Csontosi Jánostól vette «azon herczegi család után, mely irodalmunknak e nagybecsű nyelvemléket megőrizte» (Csontosi János: Ismeretlen magyar codex herczeg Lobkowitz Mór raudnitzi könyvtárában. Magyar Könyvszemle 1879. 192—193. l.). Jelenben 176 nyolczadrét alakú, czeruzával számozott papiros levélből áll; írása új gót, több helyt a folyóba átmenő; kötése, mely még régi s nyilván eredeti, vörös atlaszszal bevont két kemény tölgyfa tábla; két rézcsatjából az egyik teljesen, a másik félig van meg; metszése arany, csinos besajtolt czifrázattal. Egész kiállítása, jól mondja Csontosi, «azon benyomást teszi ránk, hogy előkelő egyén használatára készült» (id. h. 193. l.), és csakugyan valószínű, hogy a codex «eredetileg valamely magyarországi apácza-fejedelemasszony számára iratott s ennek tulajdona volt» (u. o. 195. l.). Hogy a megrendelő nem volt világi, hanem szerzetes nő, még pedig clarissa apácza, azt a codex számos helye bizonyítja, a miről még alább lesz szó. Korát megmondja a 244. lapja végén (kiadásunk 81. lapja 16. sorában) arabs jegyekkel kitett 1514 évszám. Ez nem azt jelenti, hogy az egész codex ez évben készült, mert van ennél nyilván régibb és újabb része, de egyik sem tehető sokkal hátrább vagy jóval előbbre. Csontosi szerint a legrégibbnek látszó rész (a mostani 16—87. levél) «az írás jelleme után ítélve a XV. század végéről vagy a XVI. század elejéről való» (id. h. 198. l.), a legfiatalabbnak látszó rész pedig (a mostani 133—176. levél) 1514 és 1521 közt készült (u. o. 194. l.). Ez utóbbi számítását a következő helyre alapítja: «ez meg yr imatſagot hiſpaniabely kiralne azzon, Nagy ayandekal es nagy kewniergeſſel nyerte Julius papatol, emoſtani papa elewt ky vala» (er. 342. l., kiad. 117. l. 7—9. s.). «Julius papa» csak II. Gyula és «emoſtani papa» csak X. Leó lehet, ki 1513—1521-ig uralkodott. Az én véleményem szerint

nem kell oly nagy időközt föltennünk; nem igen tévedhetünk, ha az egész codex írásánál 1514-hez közel maradunk. Az okát a terniók vizsgálatánál fogjuk látni.

A codex viszontagságairól egyetlenegy adatunk van. Elül találunk egy csonka maculatura levelet, mely a fatábla belső oldalához borúl. E levélen tollal rajzolt három concentrikus kör van, melyeknek közeibe jobbról balra menő irányban a vasárnapi betűk vannak bejegyezve. A legbelső kerek részen, mely eredetileg tisztán volt hagyva, a következő ötsoros jegyzetet találjuk: «1.5.8.5. Hanns Gebbl von Miltfeldt der Rem. Kay. Mayth. Dienner.» Ebből megtudjuk, hogy a codex 1585-ben már a hazán kívűl Gebbl János birtokában volt. Hogyan s honnan került a codex Gebblhez, «a róm. császz. felség szolgájához» és mikép jutott azután a Lobkowitz herczegek raudnitzi könyvtárába, arról semmit sem tudunk. Csontosi fölvetve azt a kérdést, hogy «milyen viszontagságok között vándorolt az az első birtokostól az utolsóig, s hogyan került Magyarországból Raudnitzba», így vet hozzá (id. h. 195. l.): «Meglehet a Rosenberg grófok útján, kik leányágon a Zrínyiekkel voltak atyafiságban (Rosenberg Éva Zrínyi Miklósnak, a szigetvári hősnek volt második neje) s kiktől a raudnitzi urodalom mint majoratus 1592-ben leányágon a Lobkowitz herczegi családra szállt; meglehet más úton.» Én azt hiszem, hogy a Rosenbergek, ha csakugyan közbenjárók voltak, nem egyenesen Magyarországból, hanem csak Gebbltől juttathatták a codexet Raudnitzba. Gebbl az egyenes összeköttetést kizárja.

A codex fölfedezését Csontosi János a Magyar Könyvszemle 1879. évfolyamában (189—192. l.) így adja elő: «A múlt nyáron, a Nemzeti Múzeum megbízásából, a bécsi, prágai, lipcsei, dresdai és wolfenbütteli könyvtárakban tettem kutatásokat. Tanulmányaim czélját a magyarországi vonatkozású középkori kéziratok és corvincodexek képezték, melyeknek bibliographiájához évek óta gyűjtöm az adatokat. Midőn a prágai egyetemi könyvtárban dolgoztam, Trouhlač J. úr könyvtári tisztviselő s a cseh humanisták jeles monographusa, a herczeg Lobkowitz-család raudnitzi könyvtárára figyelmeztetett, mely körülbelül 600 kézirat, 1200 incunabulum

és 50,000 kötet nyomtatványból áll s tanulmányaimra főleg azért birhatna fontossággal, mert Hassenstein-Lobkowitz Bohuslaw XV. századi cseh humanistának könyveit foglalja magában. Ez ugyanis több évig II. Ulászló udvarában tartózkodott s leveleiben többször említést tesz azon könyvekről, melyek a Corvinából jutottak birtokába. Trouhlač úr tehát valószínűnek tartotta, hogy e herczegi könyvtárban corvin-codexek is lesznek, s tanácsolta, fordulnék ez ügyben felvilágosításért Patera úrhoz, a cseh nemzeti Múzeum könyvtár-őréhez, ki tíz év óta a csehországi vonatkozású középkori kéziratok lajstromozásával foglalkozik s kutatásaiban a raudnitzi könyvtár kéziratait is felhasználta. Patera úr kérésemre egész készséggel kutatta át gazdag collectaneáit, de ezekben a raudnitzi corvin-codexekről semmiféle jegyzetet nem talált. Mindössze a mit számomra kijegyezhetett: egy magyar imádságos könyv volt, mely 1585-ben iratott s vörös atlasz kötésénél fogva figyelmét különösen megragadta. Azonnal Raudnitzba sürgönyöztem, kérve a herczegi könyvtár-őrt, tájékoztatna a kezelése alatti gyüjtemény hungaricumairól. Még az nap megkaptam a feleletet hogy a könyvtár kéziratai között csak egy magyar imádságos könyv 1585-ből, s a levéltárban nagyterjedelmű magyarországi levelezések a XVI—XVIII-ik századból találtatnak. Megvallom, hogy ezen felvilágosítás, specialis tanulmányaim szempontjából, ki nem elégített. Magyar írott nyelvemlékeink 1585-ből már nem ritkák többé, hisz Szabó K. érdemes tudósunk ez ideig már 217 magyar nyomtatványt sorol fel (Régi magyar könyvtár Budapest 1878. 1—110. l.); a tudomásomra hozott magyar kéziratnak tehát nagy fontosságot nem tulajdonítottam. A levéltári correspondentiákról pedig azt hittem, hogy ezeket tudósaink már bizonyára felhasználták. Gondolkozni kezdtem tehát a fölött, valjon a tudomásomra hozott adatok miatt Prágából Drezdába tervezett utamat egyátalában megszakítsam-e? Végre némi habozás után győzött bennem azon szempont: hogy a hol egy magyar kézirat van, ott valószínűleg más hungaricák is lehetnek s elhatároztam magamban, hogy Raudnitzban meg fogok állapodni s átvizsgálom a herczegi könyvtár kéziratait. Prágától két órányira,

a Bodenbach felé vezető vasúti vonalon az Elba folyó mellett, fekszik a város, melynek egyik kimagasló bérczfokán a Lobkowitz herczegek kétemeletes várkastélya emelkedik, s impozáns külsejével az átellenben elterülő Elba völgyön egészen uralkodik. E várkastély egyik földszinti szárnyában van a herczegi könyvtár több bolthajtásos teremben elhelyezve. Hasonlóan földszint, bár egészen más helyiségben, őriztetik a levéltár is, mely körülbelűl 70 ezer darab oklevelet, levelet és másolatot foglal magában. Mind a két gyűjtemény a herczegi család hitbizományához tartozik, s rendszeres kezelésök egy szakképzett hivatalnokot foglalkoztat, ki egy személyben a könyvtárnoki és levéltárnoki tisztet viseli. Ez idő szerint dr. Dvorsak Miksa úr áll a gyűjtemények élén, ki tanulmányait a bécsi történeti seminariumban végezte s több alapos publicatiója által a cseh tudósok között ismertebb nevet vívott ki magának. Az ő szíves kalauzolása mellett tekintettem meg mind a két gyűjteményt, melyek kitünően vannak rendezve s több rendbéli catalogusaik és indexeik által a buvár feladatait nagy mértékben megkönnyítik. Tüzetesen azonban csak a könyvtár kéziratait kutattam át, mivel ezek között magyarországi vonatkozású dolgokat találni reméltem. A könyvtárnok úr előzékenysége igen előmozdította feladatomat, az ő szíves közreműködésével minden egyes kötetet gondos vizsgálatnak vetettem alá. Találtam köztük egy fényes görög Plato-codexet ívrétű hártyán kiállítva, melyet Hassenstein-Lobkowitz Bohuslaw humanista állítólag 2000 aranyon vásárolt, továbbá több XIV—XV. századi görög és latin codexet, úgy mint: Euripidest, Sophoklest, Diogenes Laertiust, Diogenes Areopagitát, Demosthenest, Plutarchust, Virgiliust és másokat, melyek nevezett humanista könyvtárából a herczegi gyűjteménybe kerűltek; magyarországi vonatkozású codexet azonban sem e z e n, sem a könyvtár egyéb kéziratai között egyetlen egyet sem találtam. Mint később értesültem, a raudnitzi könyvesház Hassenstein-Lobkowitz Bohuslaw könyvtárának már csak romjait bírja; ennek legnagyobb s legbecsesebb része ugyanis sokáig a komottaui várkastélyban őriztetett, hol egyszer nagyrészben a tűznek, más alkalommal pedig a néplázadásnak esett áldozatul. Ekkor pusz-

tulhattak el valószínűleg a Corvinából ide került példányok is, melyeknek nyomát a raudnitzi könyvtárban hiába kerestem. Kárpótolva érezhettem volna magamat a levéltár gazdag hungaricumai által, melyek hazánk XVI—XVIII. századi történetéhez nagyfontosságú levelezéseket, körülbelül 900 eredeti (mint utólagosan értesültem, eddig fel nem használt) levelet szolgáltatnak, de ezeknek átkutatása ezúttal feladatomon kívül esett. Visszatértem tehát eredeti kiindulási pontomhoz, az 1585-ben írt magyar imádságos könyvhöz, melyet a könyvtárnok úr, még mielőtt Raudnitzba érkeztem volna, szíves volt számomra a könyvtárból dolgozószobájába áthozni, de melynek átvizsgálását, részint mivel a könyvtárnok és Patera urak már ismerték, részint mivel a többi kéziratokat kivántam előbb átböngészni, legutoljára hagytam. Mohó kiváncsisággal vettem a vörös atlaszba kötött könyvet kezembe, s mikor forgatni kezdtem, várakozásom ellenére, igen kellemesen lepett meg az, hogy mindjárt az első leveleken nem az 1585-ki, hanem a XVI. század elejére valló írást találtam. Végig forgattam a leveleket s találtam rajtok régibb irást is, melynek jelleme a XV. század végére vagy a XVI-ik kezdetére tehető, továbbá más irást 1514. évszámmal, végre jegyzetet, melyből kiderül, hogy a codex egy része 1513—1521 közötti időszakban iratott. Nem volt tehát semmi kétségem az iránt, hogy a codex iratási idejére nézve itt okvetlenül tévedésnek kell lenni, mely valószínűleg onnan származhatott, hogy a boríték-tábla belsején az egykori tulajdonos neve mellett 1585-ik évszám jön elő. Ez hozta tévedésbe Patera urat, ki ezt collectaneáiba iratási évnek jegyezte be, s ebben tévedett Dvorsak úr is, ki sürgönyömre gyorsan akarván válaszolni, az egykori tulajdonos által feljegyzett évszámot iratási évnek tartotta. E tévedést, midőn a codexet közelebbről vizsgálni kezdtük, közösen helyreigazítottuk, s tisztában voltunk aziránt: hogy ez több kéz által ugyan, de mindenesetre a XV. század vége és 1521 közötti időszakban iratott. E helyreigazítás irodalomtörténetünknek egy egészen ismeretlen magyar codexet gyümölcsözött». A fölfedező adta első pontos bibliographiai leirását is (u. o. 193—207. l.), bőven idézve belőle, fénynyomatú facsimilékkel.

A codex az írás váltakozása szerint hat részre oszlik; az első 15, a második 72, a harmadik 5, a negyedik 18, az ötödik 22, a hatodik 44 levelet foglal magában. E hat rész azonban nem hat, hanem csak három kéz írása. Az első kézé az első, negyedik és hatodik rész, összesen 77 levél, a második kézé a második rész, 72 levél; a harmadik kézé a harmadik és ötödik rész, összesen 27 levél. E szerint az első kéz írása az 1—15., 93—110. és 133—176. levél vagyis 1—30., 185—220. és 265—352. lap; a második kéz írása a 16—87. levél vagyis 31—174. lap; a harmadik kéz írása a 88—92. és 111—132. levél vagyis 175—184. és 221—264. lap. Hogy az első és hatodik rész egy kéz írása, azt Csontosi is észre vette (id. h. 194. l.); de elkerülte a figyelmét, hogy a negyedik rész is e kéz műve valamint hogy a harmadik és ötödik rész írása szintén egytől való; másrészt meg egyazon kéz munkájának veszi a harmadik és negyedik részt, melyek pedig különböző két kéztől származnak. Az ő számítása szerint indulva négy kéznek kellene tulajdonítanunk a codex írását, holott csak három különböztethető meg. E három kézről a terniók is adnak némi fölvilágositást. A terniók nem egyenlők s alkalmasint ez mondatta Csontosival (193. l.), hogy a codex levelei közt «quaternió beosztás csak igen elvétve észlelhető» és hogy «itt-ott 9 levél esik egy ternióra», a mi nagyon különös volna, ha úgy volna, mivel az ép terniók a dolog természete szerint mindig páros levelűek. Épen ez a párosság van segítségünkre sokszor annak megitélésénél, van-e hézag, hol van s mekkora. A Lobkowitz Codex 19 ternióból áll; ezek közül 1 (1.) hét (3+4), 7 (2., 9., 11., 13., 16—18.) nyolcz (4+4), 4 (3., 5., 8., 14.) tizenkét (6+6), 1 (4.) tizenhat (8+8), 4 (6., 7., 10., 12.) tíz (5+5), 1 (15.) négy (2+2), 1 (19.) öt (3+2) leveles. Az első és utolsó ternió, mint leveleinek páratlan volta mutatja, csonka; amaz eredetileg nyolcz, ez hat leveles volt; amabból, minthogy utolsó levele szabad, a hajdani első, emebből mivel első levele szabad, a hajdani utolsó levél hiányzik. A második kéz még terniói nagyságával is megkülönbözteti magát; nála nincs kisebb ternió tíz levelesnél és az övé a legnagyobb, tizenhat leveles ternió. Aztán a maga hat ternióját csak ő maga tölti be

egyfolytában, a másik két kéznek sehol sem engedi át az írást. Ezeknek tizenhárom terniója közül csak három haladja meg a nyolcz levelet és azonfölül e két kéz többször átveszi egymástól az írást; így a 9. és 14. ternióban az első a harmadiktól, a 11. ternióban pedig megfordítva ez amattól. Ebből világos, hogy e két codexíró teljesen egykorú és egy helyen tartózkodott. Hogy a második író, noha úgylátszik ridegen elválik társaitól, megis szintén egy időben és egy helyen dolgozott velük a codexen, arra mutat a papiros formatuma és minősége. Talán idősebb, tekintélyesebb volt másik két társánál s ez magyarázza különválását. Hogy ő volt a mester köztök, arról bizonyságot tesz az, hogy az ő írása a legszebb, leggyakorlottabb.

A három író azonban sem szerzője, sem fordítója annak, a mit ír, hanem csak egyszerű másolója. Ennek csalhatatlan bizonyítéka mind a háromnál kiváltkép a szóvégi *c*-nek *t*-vel és a *t*-nek *c*-vel való összetévesztése. Az első kéz azt írja: tahat az wtat mind be v o n t a t biboral (vontac, vontak hely. er. 7. l.), ennek vtana veve zent a t i a n t a papa levelet (atianc, atiank hely. 20. l.), el kezde a p r e d i c a c i o k (apredicaciot hely. 22. l.); a második kéz ezt írja: azert felſegős tvdomanvnc legőn a criſtoſnac tudomanat. az az. e l e t y c es erkvczet gondolnia (eletyt hely. 31. l.), Bodog en edős iſtennőm az k i k te tanitandaz (kit hely. 95. l.), annak vtanna keſervſegőſőn k e n z a t t a t i t (kenzattatic, kenzattatik hely. 36. l.), az keveľſeg mindőn b i n n e t kezdeti (binnec, binnek hely. 123. l.), es d i c e r i t az vr iſtent (diceric, dicerik hely. 153. l.); a harmadik kéz meg így ír: meli napon aitatoſſal z o k t a t vala komonikalni ahwgok (zoktac, zoktak hely. 181. l.), mikoron miſet mondana a papa es aczaſarok h a l g a t n a i a t (halgatnaiac, halgatnaiak hely. 233. l.). Ilyet mind a három kéz írásából még számosat lehetne idézni. Az itt említettek közül csak predicaciok: predicaciot és kik: kit kiván némi magyarázatot, mivel itt *t* helyett nem *c*-t, hanem *k*-t találunk. Ez onnan van, hogy az írók eredetijök szóvégi *t*-jét *k* jelentő *c*-nek nézték, melyet ők attól eltérve már rendesen, így ez esetekben is *k*-nak írtak. Vannak még más hibák is, melyek ugyanazt bizonyítják. Ismeretes dolog, hogy a XV.

század második felében az *r* és *h* valamint az a jel, melylyel szó vagy sor végén az *m*-et pótolták, sokszor föltünően hasonlított a *z*-hez. Codexünk iróin meg is esett, hogy az említett három jegy helyett *z*-t írtak, annak bizonyságául, hogy másoltak. Igy írja az első kéz: ennek vtanna kezde az ő geryedezny az iſteny zeretetben es f e l e l e z b e n (er. 192. l., kiadásunkban 61. l. 22. s. javítva: felele*m*ben), a mi úgy magyarázható, hogy a három első szótag a másolt eredetiben sor végére esett s így *m* helyett az ismeretes *z* alakú pótló jel volt alkalmazva. Ugyan e kéz írja: mar mind addeg k e z d e z e azegen fratert mignem mind ky veue belelle eleteknek mogiat (kerdeze hely. 194. l.), a hol az eredetiben *z*-hez hasonló *r* volt. A második kéz írásában van: azert en zerető fyam az aldot iſten zol az hiw l e l ő k z ő z (lelőkhőz hely. 107. l.), Mert nem mondatic byzon alazatoſſagnac lenye hog ha az bekeſeg hozia nem egeſſvltleien e m b e r z ő z (emberhőz hely. 133. l.), a hol az eredetinek *h*-ja hasonlított a *z*-hez. Ugyan e kéz botlásai még: vay bizoňaval heiaba mondod az l e g e c n e k ſakadiatoc my reianc (hegecnek hely. 80. l.), anneval inkab kőzelb lezőn az aldot vr iſtenhőz es az ő m a l : i a ſ t i a t hamarab meg ňery (malaſtiat hely. 132. l.), a mely utóbbiban a két pont nem más mint az eredetinek sorvégi elválasztó jele. Valamennyi hiba csak magyar eredetinek hibás olvasásából és ennek megfelelő hibás másolásából érthető meg. Különben több darabja e codexnek más régi irott nyelvemlékünkben is megvan; így «zent Bonaventura kőnve az tekeletes eletrvl» a Weszprémi Codexben (Nyelvemléktár II. köt.), «zent elekeznek zentſeges elete» a Peer, Érdy, Tihanyi, Kazinczy Codexben (Nyelvemléktár II., V., VI. köt.), «embernek harom ffew ellenſege» és «a halalrwl» a Bod Codexben (Nyelvemléktár II. köt.), imádságainak legtöbbje a Peer, Winkler, Gyöngyösi, Thewrewk, Gömöry, Teleki, Pozsonyi Codexben (Nyelvemléktár II., XI., XII., XIII. köt.).

Hogy a codex kik számára készült, azt számos elejtett megjegyzésből tudjuk meg. A megrendelő nevében az első író így imádkozik: dicireteket es halakat adok teneked az en teremtetemről meliben ennekem meltatlan z o l g a l o l e a n i o d n a k lelket es

teſteth attal (2. l.), és ugyanez író így kéri a megrendelőt: ezt en erettem minden napon meg mongyad yo N e n e m (342. l.). A megrendelő tehát nő; de vele együtt nők az írók is, mindnyájan szerzetesek, clarissa apáczák. A 111—153. lapon olvasható rész (Zent Bonauentura Atiancnac kȏnve az tekeletes eletrvl) már eredetileg clarissa apáczának volt írva (kyt zerzet vala az v hvganac: ky lakozyk vala zent clara azoññal eǵ calaſtromba 111. l.) és magyar fordítása vagy inkább átdolgozása is csak apáczáknak lehet szánva. Ezt világosan mutatja, hogy mindvégig állhatatosan Krisztus szolgálójához (criſtos ieſuſnak aitatos zolgaloia 154. l.) vagy szolgálóihoz (criſtos ieſuſnak zeretȏ zolgaloi 123. l., ieſuſnac zeretetȏs zolgaloi 129. l., criſtoſnac zolgaloy 139. l.), Krisztus szolgáló leányához (criſtoſnac zolgalo leiana 128. l., aldot iſtennec boldog zolgalo leiania 148. l.) vagy szolgáló leányaihoz (vr iſtennec zeretȏ zolgalo leiani 114. l., criſtos ieſuſnak zolgalo leiani 115—116. l., criſtoſnac zeretȏ zolgalo leiañy 118. l., criſtoſnac zolgalo leiani 129. l., criſtos ieſuſnac zeretȏ zolgalo leyani 133. l., iſtennec meg zentȏlt zolgalo leyany 134. l.), Krisztus jegyeséhez (criſtoſnac zeretȏ iegȏſe 115. l., criſtoſnac iegȏſe 128. l.), megszentelt szűzekhez (meg zentȏlt zẙzek 130. l.), szerzetes nőkhöz (zȏrzetes azzoñoc 115. l.) intézi szavait. Hogy ez apáczák assisi sz. Ferencz szerzetebeliek azaz clarissák, azt bizonyítják a következő helyek: atiatok alazatos vot az dichȏſeges zent ferencz alazatoſſagnac tikȏre (133. l.), ñomiad be az te lelkȏdbe az te atiadnac zent Ferencznec ȏ zeǵenſeget (149. l.), es valion mikepen akartok lennye a bodogſagos zent Ferencznec ȏ zeretȏ leiany es az dichȏſeges zent clara azzonnac kȏvetȏy hog ha ty vtaliatoc az zent zeǵenſegnec ȏ tartaſat (143—144. l.). A szem előtt tartott olvasókkal közös szerzetbe helyezi az írókat, hogy assisi sz. Ferenczet és sz. Bonaventurát mindig «atiank» jelzővel említik (sz. Ferenczet az első kéz a 14., 17., 18., 19., 20., 22., a második kéz a 60., 122., a harmadik kéz a 180., sz. Bonaventurát a második kéz a 111., 112., 121., 134., 135. lapon). Ez megengedné ugyan, hogy az írókat férfi szerzeteseknek gondoljuk, de nőkre vall az írás charaktere is és minden kétséget eloszlat az, hogy az első író így fog sz.

Fruzsina életéhez: Jesvs Maria zent Ferenc kalara (185. l.), a második meg sz. Bernát könyvét a világ megutálásáról szintén így végzi: Jesus. maria. zent ferencz. zent clara (110. l.). A harmadik íróról nincs ugyan ilyen adatunk, de itt bizonyság az, hogy ennek az első íróval, kinek clarissa apácza volta kétségtelen, szükségképen egyazon helyen kellett tartózkodnia, mivel különben nem vehették volna át ugyanazokban a terniókban többször egymástól az írást, a hogy, mint már fentebb említettem, a 9., 11. és 14. ternióban történt. Igy hát nem csak a megrendelőről vagy megrendelőkről, hanem a három íróról is bizonyos, hogy clarissa apáczák voltak.

Az első író többször tesz észrevételt. A mivel a sz. Ferencz nagy búcsújáról szóló példát befejezi (ennek felette nagh ſokat monda kyt nem yrhatok meg mert nem ffer ide 30. l.), az talán eredetijének megjegyzése. De sajátjának kell tartanunk, a mivel befejezi sz. Fruzsina életét (es az yro munkayaert keer Aue mariat Aytatoſſagal: Jesus. Maria Valaky zeretettel ez iraſt olvaſſa: nem lehet oly kemény zyve hog aytatoſſagra vag ſiraſra ne indulyon zent zeretet iratta hezt 220. l.); továbbá sajátja a halálról szóló «rettenetes» példának átkozódásainál a lap szélére írt bocsánatkérés (meg Bocaſſad edes azzoniom maria met ziuemnek keſeruſegevel irtam ezt meg te es edes vram ieſus 329. l.), valamint szintén a halálról szóló részben hasonlóképen a margóra vetett fohászkodás (o edes zyz maria mely nagy kegyeſſeg vagyon te nallad 339. l.), úgyszintén a II. Gyula pápára vonatkozó magyarázata (emoſtani papa elewt ky vala 342. l.), végül pedig a megrendelőnek szóló már egyszer említett kérése (ezt en erettem minden napon meg mongyad yo Nenem 342. l.). A második író egy-egy hálaadó fohászkodáson kívül (Jeſus maria zent ferencz, Jeſus maria zent ferencz zent clara) nem szokott a maga részéről semmit sem hozzá tenni; csak mikor írását befejezi, toldja meg azzal, hogy: ez a vege. Dičerteſſec az edes ieſus öröke. amen (174. l.). A harmadik író szintén nem nagyon közlékeny; sz. Elek életében az «ez eufemianoſ elet mindenkor allanak vala harom ezer ieles nembely yffyak» szavaknál megjegyzi a lap szélén, hogy «Nemely iras harom zazat mond» (221. l.), egy

helyen meg, mint már emlitve volt, kiteszi az 1514 évszámot (244. l.).

Befejezésül kijegyzek néhány oly figyelemre méltó alakot, melyek valami tekintetben alkalmasak a codex és három írója sajátságainak megitélésére. Ki kell emelnem, hogy a látszat a codexet koránál sokszor jóval régibbnek mutatja, mivel a másolók eredetijükből észrevétlenűl sok régibb sajátságot vettek át. Az első kéz irásában ilyenek találkoznak: eyeli (éjjel, kiad. 1. l. 11. s.), eiely (5. l. 26. s.), vartali (vártál, 2. l. 6. s.), arroli (arról, 5. l. 22. s.), kerely (kérél, 6. l. 13. s.), regely (reggel, 6. l. 17. s.), azonnaly (asszonynál, 10. l. 6. s.), zoly (szól, 10. l. 30. s.), keli (kell, 12. l. 16. s.); ydvezetőm (1. l. 15. s.), epeteſſere (6. l. 1. s.); nogiob (1. l. 16. s.); porocholatidat (2. l. 5. s.); viseleie (2. l. 19. s.), zozolaya (5. l. 7. s.); hegy (egy, 2. l. 20. s.), hezt (ezt, 72. l. 12. s.); alaas, alas (alvas, 3. l. 18. 20. s.); mine (méne, 3. l. 26. s., 5. l. 29. 30. s.); menie (menj, 4. l. 12. s., 6 l. 25. s.), kerye (kérj, 5. l. 33. s.); gondoliatokze megh (4. l. 24. s.); kery kerőt (4. l. 33. s.); el reytetet (6. l. 1—2. s.); tőrtinik (7. l. 2. s.); tartomanbaly (8. l. 23. s.); vidalmſſagal (7. l. 7. s.); Imalcagra (59. l. 29. s.), imalcagtokra (60. l. 36. s.); valalom (birtokom, 64. l. 24. s.) stb. A második kéz írásából valók: kondolny (14. l. 32. s.), kerieztene (gerjesztene, 52. l. 24. s), kaztagſagocnak (23. l. 34. s.), tyhős (dühös, 22. l. 6. s.); elnvncz (élnünk, 15. l. 22. s.), eltvncz (éltünk, 15. l. 25. s.); őrvlcz (örülsz, 23. l. 38. s.); akarya (akarj, 16. l. 16. s.); gwlcz (gyűjts, 17. l. 12. s.), gvľtőt (gyűjtött, 17. l. 29. s.); niľvabant (19. l. 8. s.); iobehoc (jobbítsuk, 22. l. 31. s.); keſalgodaſſnac (19. l. 36. s.); hyt (stultus, 21. l. 11. s.); kvtia (gunyhó, 23. l. 28. s.); vſſamik, vzamik (csúszik, 28. l. 10. s., 33. l. 38. s.), vzzamo (30. l. 27. s.) stb. A harmadik kéz írásából valók: ehetneyek (55. l. 6. s.), kerneie (55. l. 8. s.); kerelmeſſere (55. l. 7. s.); ebeliel (ebédelj, 55. l. 10. s.), ebyliőnk (56. l. 6. s.), ebilnek (56. l. 21. s.); nekye (55. l. 15. s.); hittegin (itten, 56. l. 6. s.), hot (ott, 57. l. 25. s.), hug (úgy, 73. l. 5. s.), heg (egy 74. l. 1. s.), heghaznak (egyhaznak, 75. l. 31. s.); mine (mene, 56. l. 8. 31. s.), minenek

(menének, 56. l. 19. 27. s.); ebidnek (56. l. 11. s.), finieffeg (56. l. 20. s.), zarandykoth (zarándokot, 73. l. 11. s.); taly (tál, 56. l. 14. s.), kőrniőli (56. l. 20.s,), kely (kell, 56. l. 29. s.), yoly (jól, 57. l. 19. s.); viradolan (57. l. 4. s.); mikort (73. l. 15. s.), inneten (74. l. 15. s.); hees (hős, ifjú, 74. l. 5. s.); tyzteecz (tisztíts, 83. l. 33—34. s.), zabadeecz (83. l. 34. s.) stb. E csekély tarlózás is mutatja, hogy a Lobkowitz-codex értékesebb nyelvemlékeink közé tartozik.

A **Batthyányi Codex,** melyet erdélyi püspök korában gr. Batthyány Ignácz juttatott a gyulafehérvári püspöki Batthyányi-könyvtárba, elejétől végig egy kéztől eredő nagy rideg újgót betűkkel írt 225 ívrétű papiros levélből áll; mai 340. és 341. lapja közt 6 levélnyi (12 lapnyi), valamint 384. és 385. lapja közt 1 levélnyi (2 lapnyi) hézag, a végén pedig nem tudni hány levélnyi hia. A 159. levél (317—318. lap) nagyobb alsó része ki van vágva, de szerencsére üres volt, a mint a 318. lap megmaradt fölső része ma is üres. Irástalan még a 16., 32., 54., 102., 170., 206., 346. és 382. lap. A 391—392. lapot az eredeti kéz csak kivonalozta hangjegyek számára; későbbi kezek irkáltak rá. Az 1., 3., 17., 25., 27., 33—46., 47., 49., 51., 58., 61., 65., 67., 70., 73., 76., 79—82., 85., 91., 93., 95—101., 115., 116., 119., 120., 130., 132., 135., 136., 138., 140., 144., 147., 150., 152., 154., 155., 157., 159., 161—162., 171—205., 341—345., 347—381., 383—384., 386., 388., 393—450. lapon a szöveg négyvonalu hangjegyek alá van írva, melyek itt-ott szükség szerint a következő lapra is átmennek. Minthogy kiadásunknak csak nyelvtudományi czélja van, e hangjegyeket mellőznie kellett. A codex irása figyelemre méltó szép. Ékes, habár csak téntával rajzolt és festetlen, de többnyire igen ízlésesen, egyszer-másszor túlságos gazdagon díszített kezdőbetűk vannak az 1. (U), 3. (A), 17. (A), 85. (J), 95. (T), 124. (O), 207. (B), 275. (V), 285. (A), 287. lapon (M); díszesnek szánt betű körvonalai, még téntával se czifrázva, a 8., 14., 33., 49., 55., 58., 65., 67., 91., 92., 103. és még sok lapon; téntával vastagon írt nagy betű a 19. (J), 26. (N), 27. (G), 61. (J), 105. (M) és még sok lapon; díszes betű számára üresen hagyott hely a 6., 7., 11., 21., 23., 25., 29., 30. stb. lapon. A codex kötése múlt századbeli, új javítású

gyönge bőrháttal, bőrvédte sarkakkal. A hátán fölül körülvonalozott czédulka, melyre mint könyvtári jelzet «N 5», ez alá «III», ez alá pedig «10» van írva. Két táblája fa, virágos papirossal borítva; az első táblán magára a virágos papirosra írva ugyanaz a jelzet, mely a hátán van, mellette szintén a virágos borító papirosra írva ez a szó «Hymnarium». Belül egy-egy szúrágásos fehér borító és védő levél elül-hátul. Az első és hátulsó levelek szélei és sarkai új javítást mutatnak. Gyalulása múlt századi, vörösre festett (már színehagyott). Két fatáblája, melyen még a köldök és két kapocs helye észrevehető, úgylátszik még eredeti kötéséből való. Az ötvenes években valaki elég híven, az írást is utánozva lemásolta a m. tud. Akadémia könyvtára számára.

Toldy Ferencz mindig kitüntetve említette e codexet. Mikor leírja (Az ó s középk. magy. nemz. irod. története. 3. kiad. II. köt. 99. l.), «díszcodex»-nek nevezi és azt mondja róla, hogy «tartalma és alakja szerint valóságos *karkönyv* (chorale), hangjegyekkel», melynek «iratási kora a XVI. század folyta». Később (u. o. 117. l. így szól: «A breviáriumon alapszik a gyulafejérvári könyvtár nagy *hymnáriuma,* tulajdonkép karkönyve (Batthyányi-codex), melyben válogatott zsoltárok, az év fő ünnepeire szóló hymnusok, antiphonák és prózák foglaltatnak. Ezen emlék irodalmi tekintetben azért is fő fontosságú, mert sok énekei átmentek a protestánsok liturgiájába is, a római egyházban pedig, bár változtatásokkal, mind máig fenntartották magokat. Vajon nem azon énekek gyűjteménye-e ez, melyeket a magyar egyház 1460 körűl vizsgált és jóváhagyott? Egyébiránt becsök, mert különböző írók által dolgoztattak, igen különböző; egészben még nagy gyámoltalanságot árulnak el a formában, s kifejezésben is a gyakran igen költői eredetiek mögött tetemesen elmaradnak.» A codex énekeit másutt is a római breviariumból származtatja. A középkori egyházi költészetről szólva, azt mondja (A magy. költészet története. 2. kiad. Pest, 1867. 96—97. l.): «Fő forrása az egyházi énekeknek nálunk is a római breviár volt. T. i. nagyobb része azon énekeknek, melyek némely régi codexeinkben, de különösen a károlyfejérvári könyvtár Batthyányi-hymnáriumában találtatnak, abból vétettek,

s különösen azok verses formái is a középkori deák énekekére képeztettek ki.» A XVI. századbeli egyházi költészet tárgyalásakor újra kiemelve a codex szövege egy részének régiségét, így szól (u. o. 179—180. l.): «Mennyiben míveltetett az *egyházi ének* a katholikusok által e században, meg nem tudom mondani. Ismerek ugyan három katholikus karkönyvet, kéziratban, úgymint a Batthyányi-félét a gyulafejérvári, s két mást a sárospataki könyvtárban, melyek kétségkivül ez időszakból valók, de szövegök részben kétségkivül nagy régiségre, tehát a megelőző időszakra mutat, s bajjal állítható: járúlt-e hozzá e században valami egészen új, s kitől, mikor, s mi, miután sem a különben is csonka codexek, sem az egyes énekek évjegyet nem viselnek.» Ama szavaihoz, hogy az említette kéziratok «kétségkivül ez időszakból valók», ezt a jegyzetet csatolja (u. o. 180. l.): «A Batthyányié is, mely régibbnek tartatott volt, s melynek e helye; ‚Hogy a mi nyomorúlt országunkat pogány kéztől megszadítsd‘ mutatja, miszerint az 1541 után íratott.» Mind ebből látni, hogy Toldy Ferencz véleménye szerint a Batthyányi Codex katholikus, de tulajdonkép nem hymnarium, hanem karkönyv (chorale), melynek forrása a római breviarium, szövege részben igen régi és így jelentősége, különösen minthogy sok éneke a protestáns liturgiába is átment, a katholikus egyházban pedig mind máig fenntartotta magát, igen nagy, írása azonban csak 1541 utánról, de a XVI. századból való.

Azért idéztem ezeket és foglaltam egybe, mivel Toldy véleményének némiben magam is kénytelen vagyok ellentmondani, de kiváltkép, hogy Kálmán Farkas a legmerészebb és csekély kivétellel a legalaptalanabb állításokat veti ellene. Előljáró beszédkép ment világgá 1883-ban a «Protestáns egyházi és iskolai lap» XXVI. évfolyama 687. lapján a következő hír: «Érdekes irodalomtörténeti ujdonsággal lepett meg bennünket t. munkatársunk *Kálmán Farkas,* ki a dunamell. ker. gyül. alkalmával a bpesti különböző k.-tárakban énektörténelmi adatok gyűjtésével foglalkozik. Megvizsgálta u. i. a *Toldy* után az irod. tört. által XVI. százi maradványúl és pedig *pápista hymnarium* gyanánt tartott *Batthyányi* és *S.-pataki Codexeket,* egyelőre röviden kimondja,

miszerint azok *nem XVI. száziak, nem is pápista hymnariumok,* hanem a Gelei-Rákóczi Graduál megjelenése »(tehát 1636)« után másolt (úgynevezett) *református irott Graduálok.* Nagy érdekkel várjuk t. barátunktól a tüzetes ismertetést.» A kinek csak egy kis szeme van a régi írásra és csak némi jártassága is a hajdani magyar orthographiában, ha látta a Batthyány Codexet, nem olvashatta mosolygás nélkül, hogy e codex jó mélyen a XVII. századból való legyen. A «tüzetes ismertetés» (A Batthyány Codex u. o. 996—1003 l.) meg épen 1650 utánra tette. De lássuk Kálmán Farkas állításait rendre. Legelőször is ismétli, hogy «ez a Codex se XVI. százi, se pápista hymnarium, hanem a XVII. százból a Gelei-Rákóczi Graduál megjelenése (1636) után iratott ref. Graduál, vagyis *református rituális* könyv» (996. l.). Azután így fog a bizonyításhoz: «Ha Toldy e Codexben a rituális hymnusokat figyelmére méltatja, eredetüket, megjelenésüket kutatja; ha végire jár annak, hogy a rituális hymnusok elseje, az *,Uj világosság jelenék', 1636-ban, a Gelei-Rákóczi-Graduálban jelent meg először:* mindjárt átlátta volna, hogy e Codexet a XVI. százba tenni nem lehet» (997. l.). Ez állítását meg így támogatja: «Hogy e hymnus ott jelent meg először, bizonyítja az, hogy az 1636. előtt megjelent írott Graduálokban sem pedig a XVII. és XVI. százi Cantionalékban (Gönczi, Bornemisza, Csáktornyai, Huszár stb.) sehol nem található. Irta: *Vékei* (a versfőkből). Erről a Vékeiről régebben sokan azt tanították, hogy a régi Cantionaléban levő hymnusokat egész a 64-ig ő írta volna. Ezt nemcsak felteszi, sőt meg is erősíti Szrógh János is, ,XII Óra' cimű, igen becses énektanító könyvében (Veszprém, 1804). De ez nem lehet. A többi 63 hymnus közül több előjön az *Oreg* megjelenése előtt született Graduálok s Cantionalékban, sok épen a XVI. században, míg az ,Uj világosság' egyedül és legelőször az Öregben jön elő. *Im, tehát ez az egy hymnus is megmutatja már, hogy a Batthyány-Codex nem a XVI. százból való.* De majd megmutatja még több is!» (998. l.). A «még több» a következőkből áll: I. «2. Ad eadem: *Csillagoknak teremtője.* Ha ez a Codex XVI. százi volna, így kellene lenni az első sornak:

Hugyak felséges szerzője, mely szószerinti fordítása az eredeti *Conditor alme siderum* szövegnek. Igy láttam én azon Codexekben, melyek a középkori fordítás szerint vették át, s eleinte épen nem tudtam miért fordítá a magyar fordító a *Siderum* (csillagoké vagy csillagoknak) szót *hugyaknak;* mígnem (elszigetelt helyzetemnél fogva) sok és hosszas tapogatódzás után rájöttem, hogy régenten a magyarok a *csillagot hugynak* hívták. Ezt megerősíté Szilády Áron, a ‚Régi magyar költők tára' (Budapest, 1877.) I. kötete 355. lapján, e hymnushoz adott kitünő magyarázatában. A későbbi Graduálok a Székely-féle *Csillagoknak teremtője* kifejezést vették át» (999. l.); 2. «Hymni quadragesimales: Hallgassuk figyelmesen mire Pál apostol *intsen* (nem is *intzen,* mint a XVI. században), sorrendben az Öreggel» (1000. l.); 3. «Vita Sanctorum: *Udvözlégy Krisztus ez világnak ura,* ez nincs meg az Öregben, de láttam több XVII. százi irott Graduálban, ez nem volt rituális ének, a XVI. században nyoma sincs még» (1000. l.); 4. «Uj évi invocatió: *Ez esztendőt megáldjad,* husvéti: *Ez husvét ünnepében,* pünkösdi: *Ez pünkösd innepében.* Ha semmi nem, *ez a három ének kétségbevonhatlanul bizonyítja, hogy e Codex a Gelei-Rákóczi-féle Öreg Graduál megjelenési éve, azaz 1636. utáni időből, tehát nem a XVI. százból való, s hogy nem pápista, mutatják a benne foglaltató magyar nyelvű zsoltárok, hymnusok, s az eddigi és ezután bőven következő rituális ceremoniálék,* mert: 1. Történetileg kétségbevonhatlanul bebizonyított tény, hogy ez énekeket Gelei-Katona István írta, szerzette. 2. Hasonlókép, hogy ez énekek az 1636-iki Öreggraduálban jelentek meg először. 3. Lélektanilag lehetetlen is, hogy kéziratban csavarogtak volna a két magyar hazában, mert az ‚Erdélyi Orthodoxus Püspök' nem szokta kiadni, mielőtt az ő elődе Keserűi Dayka által kezdett, s az ő általa — a két nagynevű fejedelem Bethlen és Rákóczi pártfogása s költségén — bevégzett Öreg-Graduálban, annak igazán méltó ékességére — megjelentek volna. Ha semmi más jel nincs e Codexben e három éneknél, — ez a három ének ékesebben s igazabban beszél a világ minden irodalom-történeténél, ezek maguk megmondják: *mi ez a könyv?!»* (1001—1002. l.). A codex református voltának

kimutatására még ezeket említi (1002. l.): «Sequuntur Cerimoniæ de sacro-sancta Cœna Domini. (Csak ezt nézte volna meg Toldy, mindjárt meggyőződhetett volna, hogy e Codex nem ‚katholikus karkönyv' !)», «Alius: Urunk végvacsorájára. (Ezt már a *nagy Toldy sem nézhette pápistának,* mert ilyet Róma nem tűr!)». Hogy a codex az Öreg Graduálnál legalább is 14 évvel fiatalabb, azt így iparkodik bizonyítani: «*És most komoly figyelmet kérek!* Karácsonyi invocatió: *Karácson ünnepében, Karácson ünnepében, Örvendezzünk szivünkben.* Ha ettől az énektől kell meghatároznom e Codex idejét, ugy azt mondom, hogy: *1650 év után való.* Fenntartom ezt az állításomat addig is, mig hivatolt okmánynyal bizonyíthatnám, — most is bizonyítanám, de azon, — már a ‚Debreczeni Prot. Lap'-ban közlött, — ismertetésem, midőn ez éneket először láttam, *nincs itthon nálam,* egy tanulni szerető fiatal társunknál van, mihelyt megjön, azonnal megmondom az évet is» (1001. l.). Mind ennek koronája: «Különben nyugodjék csendesen a gyulafejérvári könyvtár polcán, *fiatalabb Graduált nála még nem láttam, s előttem csak épen ezért érdekes.* A rendetlen berendezésen túl, más épen nincs benne, a mi a buvár figyelmét magára vonhatná, se egy uj hymnus, se egy uj dallam, mind csak az a minden jó ízlés előtt kiállhatatlan rituális gajdolás, nyafogás, még csak a *Kyrie puerorum* sincs benne, a melyben legalább igazi szép dallam-menet található. Különben — mint a bemutatott tartalom mutatja — töredék, s részint az Öreg, részint más irott Graduálokból másolva az egész» (1003. l.). «Időkorát tekintve, az elmondott kimutatások szerint, *határozottan 1650 utánról való*» (1003. l.). Így szól Kálmán Farkas, miután egy előbbi alkalommal (u. o. 773. l.) azt is kimondta: «Ugyanazért csak köszönje meg B.» (Bogisich) «ur a Muzeum szivességét, hogy részére Gyulafehérvárról meghozatta s küldjék vissza a könyvtárba tisztes régiségül, mely irodalom- s istentisztelet-történeti tekintetben megér tán 5 forintot».

Egyetlenegy dolgot kivéve, soha nagyobb garral tájékozatlanabbúl nem beszéltek. Legelőször is Kálmán Farkas egyáltalában nem illetékes, hogy erről a codexről vagy akármely másról

ítéletet mondjon. Értenie kellene a palæographiához, a régi magyar orthographiához, a régi magyar nyelvhez, és főkép ismernie kellene legalább ezt a codexet meg azonfölül, minthogy a Gelei Katona-féle Öreg Graduálból származtatja, ezt a neki tulajdonított forrását is. Mind ezekben vajmi csekély a jártassága. A Batthyányi Codex írását csak az teheti a XVII. századra, sőt még ennek is a második felére, a ki vagy nem látta vagy nem ért a régi írás tudományához. Minden szakértő egy egész századdal régibbnek kénytelen ítélni. Hogy Kálmán Farkas mennyire nem tudja a régi írást olvasni, az megtetszik ebből: «Alius. Jövel sz. lélek ur isten, *csak* be a mi sziveinkbe» (1000. l.), a hol a *csak* úgy lett, hogy a codex 90. lapján levő «ſzal'» ſz-ét *cs*-nek, l'-ét pedig *k*-nak nézte és így a szót s z á l l j helyett hibásan *csak*-nak olvasta. Ez nem esett volna meg rajta, ha értene a régi íráshoz vagy ha a codex igazán abból a korból való volna, melybe ő teszi, mivel ez esetben a s z á l l j *á* hangja nem a-val, hanem á-val volna jelölve Olvasása hibás voltára még az Öreg Graduál sem figyelmeztethette, mivel itt, mint ő maga is megjegyzi, az illető hymnus nincs meg. Hogyan ismeri a régi magyar orthographiát, az abból a már fentebb idézett mondásából itélhető meg, hogy az *intsen* szót a XVI. században *intzen*-nek írták volna (1000. l.). Biz így abban a korban soha se írták, hanem *cz*-vel, *ch*-vel, ʟ-hez hasonló alakú *cs* jelentésű külön betűvel, és legfeljebb még *ć*-vel. A codexben egyébiránt (47. l.) nem *intsen,* hanem i n c z e n van. A régi magyar nyelvben való jártasságáról az ád képzetet, hogy szerinte, mint már szintén említve volt, a Conditor alme siderum a XVI. században csakis «*Hugyak* felséges szerzője», nem pedig «*Csillagoknak* teremtője» lehetett volna (999. l.). Minthogy e helyen a Régi költők tára I. kötetére hivatkozik, meggyőződhetett volna arról is, hogy itt a 188. és 189. lapon az Ave maris stella közvetetlenül egymás mellett így van magyarul: «O istennek kögyelmes anyja, Ki vagy tengöri *csillag*» és «Idvezlégy tengernek *hugya*». Amaz az 1513-ról való Czech Codexből, az utóbbi az 1494 utánról való Festetics Codexből van közölve. Látni való, hogy a *csillagok* miatt a Batthyányi Codex bátran a XVI. század

elejéről való is lehetne. Már most lássuk mennyire ismeri a codexet meg az Öreg Graduált. Ki kell mondanom, hogy a codexet soha még csak nem is látta. Kitünik ez kézzelfoghatóan abból a tartalomjegyzékből, melyet közöl. A tartalom egymásutánjáról ezt mondja: «A Codexben *a zsoltárok vannak elől.* Én ebből azt következtetem, hogy mind a beköttető könyvtárnok, mind a könyvkötő ügyetlen, s e nemben tanulatlan emberek voltak. *Egy példát se látunk arra, hogy a zsoltárok állnának első helyen a Graduálokban;* minden Graduál így kezdődik: *Incipiunt hymni de adventu dmni,* a zsoltárok pedig *hátul vannak,* s nagyon természetes is, mert az illető ünnepre rendelt ceremonia szerint az előlkántáló papnak több izben kellett némely zsoltárokat felolvasni (miként ezt megirtam a kolozsvári ‚Prot. Közlöny' mult évi utolsó számaiban, a karácsonyi cerimoniánál), s természet szerint biztosabban fordíthatott *jobb kézzel hátra,* az illető zsoltárra, mint *ballal előre;* de meg nem a zsoltár-olvasáson kezdődött az istentisztelet, hanem a kiszabott invocatió és hymnus intonálásával» (997. l.). Továbbá említi (1002. l.), hogy az Ant. Communes után következik a Canticum Mariæ és hogy «ezután megint Zsoltárok jőnek» 103-tól 147-ig. Miután pedig ismételte: «Mint mondók, a ki a könyvkötőnek adta, — az ily Codexekkel teljesen ismeretlen, s e nemben — bocsánat a kifejezésért — tudatlan ember volt» (1002. l.), befejezésül még egyszer így szól: «A rendetlen berendezésen túl más épen nincs benne, a mi a buvár figyelmét magára vonhatná» (1003. l.). Mind ebből, «komoly figyelmet kérek!», egy szó sem illik magára a Batthyányi Codexre. Ezt tehát Kálmán Farkas nem láthatta. A mit ő látott, az csakis a codexnek az Akadémia könyvtárában levő másolata lehetett, mely az ötvenes években készűlt; mert csak ebben a másolatban volt még akkor a 207—286. lap (az 1—96. zsoltár és a Canticum Zachariæ) az 1. lap (Incipiunt Hymni de Adventu Domini) elé kötve; de most már az eredetinek rendje szerint van megigazítva. Magában a codexben az a hiba nem volt soha! Kálmán Farkas tévedéseit azonban még a másolat sem menti ki, mert ebben is csak «ſzal'» meg «inczen» látható, és mert nincs megmásítva

benne az eredetinek orthographiája, sőt még az írás is elég ügyesen utánozva van. De bár olyan hű volna is ez a másolat, hogy össze lehetne téveszteni az eredetivel, honnan tudhatta volna azt Kálmán Farkas, mikor csakis amazt látta? Az eredetinek látása és beható vizsgálata nélkül lelkiismeretes kutató a legkitünőbb másolat alapján sem mer döntő itéletet koczkáztatni. Kálmán Farkas pedig nemcsak hogy az eredetit nem látta, hanem még a másolatot sem vizsgálta meg kellően. Ép oly fölszínesen ismeri aztán az Öreg Graduált. Ime nehány példa. Miután megemlítette a «Jeſus Chriſtus mi mennei eǵ Meſterẘnc» kezdetű hymnust, mely a codexben a 138., az Öreg Graduálban pedig a 192. lapon kezdődik, ezt az észrevételt teszi: «*Eddig épen azon rendben következett minden, a mint az Öreg Graduálban található*» (1000. l.). Tehát egész idáig nem vette észre, hogy a codexhez képest az Öreg Graduálban számos előre- és visszaugrás van. A darabok kezdete szerint így felelnek meg egymásnak a lapszámok: Cod. 14., 17., 19., 21., 23. lap = Ör. Grad. 5., 26., 7., 6., 27. lap; — Cod. 72., 73., 76. lap = Ör. Grad. 90., 190., 92. lap; — Cod. 136., 138. lap = Ör. Grad. 197., 192. lap. Ebből kitünik, hogy Kálmán Farkas nem ismeri pontosan az Öreg Graduál rendjét. Máskor meg eltérést lát, a hol nincs. Szerinte (999. l.) az «Az Iduezitôt regenten» kezdetű hymnus (Cod. 8—11., Ör. Grad. 4—5. l.) 13. versszakában a «Legen az ſzẘznek elete» szavak helyett az Öreg Graduálban «legyen a Jézus élete» van, holott itt is csak «Légyen az Szűznek élete» olvasható. Azután azt állítja (1000. l.), hogy a «Vita Sanctorum» föliratu és «Iduôz leǵ Chriſtus ez vilagnak ura» kezdetű ének, mely a codex 73. lapján kezdődik, «nincs meg az *Öregben*», pedig megvan itt is egész terjedelmében a 190—192. lapon. Hasonlóképen állítja (1001. l.), hogy a codex 140—143. lapján levő «Iduez leǵ irgalmas Iſten» kezdetű hymnus az «Öregben nincs», noha ez is csak megvan itt a 147—148. lapon. Ugyanazt mondja (1001. l.) a codex 157. lapján olvasható «Halat adǵunk minnaian»-ról, a mely meg épen kétszer is megvan az Öreg Graduálban, először a 46.[a)], másodszor a 265.[b)] lapon. Gyakran csak «némi különbséget» lát, a hol valósággal igen nagy van.

Igy pl. ezekben (1000—1001. l.): «Oh diczőſeges ſz: haromſag» (Cod. 91—92., Ör. Grad. 148—149. l.), «Oh felſeges aldot kiral'» (Cod. 122—124., Ör. Grad. 187—188. l.), «Az eczakai ſetetſeg» (Cod. 132—134., Ör. Grad. 187. l.), «Oh mi ſzent Attľank» (Cod. 135—136., Ör. Grad. 196—197. l.), «Jeſus Chriſtus mi menńei eǵ Meſterŵnc» (Cod. 138—139., Ör. Grad. 192—193. l.). Annak megvilágítására, mekkora az a «némi különbség», ide iktatom az elsőt ez énekek közül a Codex és az Öreg Graduál szerint. Azért választom ezt, mivel legrövidebb és mivel ennél azt a «némi különbséget» Kálmán Farkas csak épen «az 1. versben» (nyilván versszakban) vette észre. Az egymás mellé állítás azt is illustrálhatja, melyik orthographia régibb, vajjon az Öreg Graduálé vagy pedig a Codexé, s így melyik mű készülhetett a másik után.

A Batthyányi Codexben így van: Oh diczőſeges ſz: haromſag, es tőkelletes eǵǵeſſeg, hitetlenſegnek ſetetſegeből, kerŵnk ments ki minket. — O teremtő Atťa Iſten, Iduezitő fiu Iſten, vigaſztalo ſzent Lelek Iſten, otalmaz minket gonoſztol. — Diczeret neked Atťanak, es te fiadnac Chiſtuſnac, ſzent Lelekkel eǵetemben, moſt es őrőckőn őrőcke.

Az Öreg Graduálban meg így: OH te dicső ſzent Háromſág és tőkelletes igaſſág, kérűnk tőlűnk az hamiſſág, távozzék és minden hiuſág. — Oh teremtő Atya Iſten, és megh váltó Fiu Iſten, ſzentelő ſzent Lélek Iſten, légyen áldáſod népeden. — Tied légyen az dicsőſęg főldőn, mennyen az tiſzteſſęg; mert egyedűl vagy oly felſęgh, kit nem imádni nagy vétſęg.

Ime ennyire jártas Kálmán Farkas a régi írásban, régi orthographiában és régi nyelvben, ennyire ismeri a codexet és Öreg Graduált. Ekkora tehát a tárgyi illetékessége; lássuk mekkora a logikai. Alkotott magának valami újdonatúj és rendkívül könnyű korhatározó módszert. Alapja az, hogy a datálatlan mű szükségképen újabb a datáltnál. Igy a datálatlannak ismert Batthyányi Codex természetesen újabb a datált Öreg Graduálnál, sőt még egy 1650-ről való munkánál is. Egy-egy közös darab elegendő ennek kimondására. Ez vagy az a darab a Batthyányi Codexen kívül nem található hamarább mint az 1636-ban megjelent Öreg Graduál-

ban vagy abban az 1650-ről való munkában. Ezek a darabok tehát, így szól az itélet, először az Öreg Graduálban meg abban a másik műben fordulnak elő, «jelentek meg» először. Így, quod erat demonstrandum, a Batthyányi Codex 1636, sőt 1650 utánról való. Hogy a datálatlan könyvnek a datáltnál nem kell szükségképen újabbnak lennie, hanem absolute tekintve ép akkora valószinűséggel lehet régibb is és hogy ennélfogva ama darabok talán nem az Öreg Graduálban és abban az 1650-ről való műben, hanem megfordítva a Batthyányi Codexben «jelentek meg először», az a gondolat Kálmán Farkast egy pillanatig se háborgatja. De még ha állna is, a mi nem áll, hogy a datálatlan könyv szükségkép újabb a datáltnál, még mindig nagy kérdés volna, hogy a Batthyányi Codexnek ez meg az a darabja a XVI. századi graduálokban és cationalékban nem fordul elő; mert hát, mint fentebb láttuk, Kálmán Farkas a codexnek több darabját nem látta meg az Öreg Graduálban sem, noha mind megvan benne, egy meg épen kétszer is Hátha azokban a XVI. századi graduálokban és cantionalékban is csak olyan jártas mint az Öreg Graduálban? Azután pedig fenmaradtak-e, valahány csak volt, az összes graduálok és cantionalék? Nem pusztulhatott el egy se, melyben a Batthyányi Codex kérdéses darabjai meglehettek? Látni való, hogy Kálmán Farkas korhatározó módszere még akkor is igen gyarló maradna, ha alapnézete, mely szerint a datálatlan könyv újabb a datáltnál, helyes volna, és még a személyes tévedés lehetősége is ki volna zárva. Ő azonban annyira bízik benne, hogy még az első hymnus (Uy vilagoſſag ielenek) versfőiből kisütött Vékeit is jóval fiatalabbá akarja tenni, mint a milyennek eddig tartották; mert hát az a hymnus ő szerinte «egyedül és legelőször az Öregben jön elő». Egyetlen egy argumentuma van, mely ellen logikai tekintetben nem lehet kifogást tenni. Azt mondja az «Ez eztendőt meg aldod» és «Ez huſuet innepeben» és «Ez Pűnkőſd innepeben» (Cod. 159—160., Ör. Grad. 267. b l.) kezdetű invocatiókról: «Történetileg kétségbevonhatlanul bebizonyított tény, hogy ez énekeket Gelei-Katona István irta, szerzette», és «hogy ez énekek az 1636-iki Öreggraduálban jelentek meg először.» Ha amaz csakugyan «történetileg kétségbevonhatla-

nul bebizonyított tény», akkor nincs sok haszna, ha az utóbbit, mivel azok az énekek már nyomtatásban való megjelenésük előtt kéziratban foroghattak, nem fogadjuk is el bizonyosnak. De hát csakugyan tény-e az a «tény»? Maga Kálmán Farkas hangoztatja legerősebben, hogy «a hypothesis, az ‚aszongyák', az ‚ez mondta, az mondta' nem ér semmit» (1003. l.), és mégis csak így bizonyít: «Történetileg kétségbevonhatlanul bebizonyított tény, hogy ez énekeket Gelei-Katona István irta, szerzette». Ne higyük el, a mit ez vagy az, pl. Toldy Ferencz mond; de tartozó kötelességünk elhinni, a mit Kálmán Farkas állít. Így igen természetesen nem szükséges megmondania, ki, mikor, hol, mivel bizonyította be, hogy azokat az énekeket «Gelei-Katona írta, szerzette». Csak egyet nem érthetni; ha az csakugyan olyan «kétségbevonhatlanul bebizonyított» tény, akkor mi szükség volt annyi kiokoskodott dologra hivatkozni? Tán a kiokoskodott dolog erősebb mint a tény? Érezte nyilván Kálmán Farkas is, hogy a dolog nem olyan nagyon «kétségbevonhatlan». Annyi bizonyos, hogy maga Geleji Katona István nem vállalja el azt a három éneket. Az Öreg Graduál elé írt «ajánló levele» utolsó előtti lapján ezt vallja: «Avagy némellyeket magam elmémmel ſzerzettem hozzá, mint az minden Vaſárnapokra való Reſponſoriakot, Verſiculuſokot, és Benedictiokot, avagy az egéſz énekléſt bé rekeſztő Áldáſokot, az mellyekben az egéſz eſztendőt által való Euangeliumoknak ſummájokot, és velejeket, rhythmuſonként rővideden fontos ſzókkal bé foglaltam, az mellyek ſoha még eddig egy Graduálban ſem láttattak, mert ugyã nem-is vóltak. Olvaſd meg őket az Graduál végén, ſ-ugy tégy itéletet felőlők, és valamig te ſzépbeket, és jóbbakot nem irſz, addig ſoha ne otsárollyad. Az én itéletem ſzerént az Graduálnak egéſzſęgéhez azok-is ſzűkſęgesképpẽ kévántattak, mert tsak az jeles űdnep napokra vóltanak, ſ-az Vaſárnapokra penig nem». Geleji Katona világosan csak hármat mond a maga szerzésének: «az minden Vaſárnapokra való Reſponſoriakot, Verſiculuſokot, és Benedictiokot». Ezeket meg is találjuk az Öreg Graduál legvége felé (Reſponſoria Dominicalia 224—240., Verſiculi Dominicales 241—252., Benedictiones ſive Vota Domi-

nicalia 252—264. *b* l.). A három exordium vagy újévi, husvéti és pünkösdi invocatio, melyet Kálmán Farkas oly határozottan Geleji szerzésének állít, a bevallottakon túl abba a négy lapnyi részbe esik, mely a könyvet befejezi. E rész vegyes függelék és a benedictióktól, az utolsótól, a mit Geleji a maga szerzésének vallott, külsőkép is élesen elválik. Addig az egész könyvön végig minden lapon volt tartalommutató; e négy lapon többé ilyen nincsen. Ha a benedictiókhoz kellene számítani, a mi ellen tartalma is tiltakozik, akkor a «Benedictiones ſive Vota Dominicalia» tartalommutató itt is folytatódnék. Már kezdete is hangosan int, hogy az e részben foglaltakat ne tartsuk Geleji szerzésének. Élén találjuk a katholikus egyházban ős idők óta használatos Grates nunc omnes magyarját, mely még mint fordítás se lehet Gelejié, mivel azonos formában megvan a könyv eleje felé is (46. *a* l.), tehát abban a részben, mely a mindenünnen összehordott írott graduálokból szerkesztett és Bethlen Gábor költségén készült nagy írott graduálból való. E részt a körülmények ép úgy kirekesztik mint Gelejinek világos szava. Még ha a kérdéses három darab nem volna is exordium, hanem responsorium, versiculus vagy benedictió, akkor se lehetne Geleji szerzése, mivel világosan «jeles űdnep napokra» (újévre, husvétra, pünkösdre) való, melyekre ő nem készített se responsoriumokat, se versiculusokat, se benedictiókat, mivel «az jeles űdnep napokra vóltanak». Geleji csak a mire nem talált, «az Vaſárnapokra» szerzett «Reſponſoriakot, Verſiculuſokot, és Benedictiokot»; minden egyebet elutasít magától. De hát Kálmán Farkas még magánál Geleji Katona Istvánnál is jobban tudja a dolgot. Neki «történetileg kétségbevonhatlanul bebizonyított tény, hogy ez énekeket Gelei-Katona István írta, szerzette», és «hogy ez énekek az 1636-iki Öreggraduálban jelentek meg először».

Tehát Kálmán Farkas ama nagy hűhóval világgá bocsátott állítását, hogy a Batthyányi Codex 1636, sőt 1650 utánról való, épen semmi sem igazolja, míg a codex írása és orthographiája a leghatározottabban ellene szól. A nagy fölfedezés után ott vagyunk, a hol voltunk Toldy korában, a ki, mint már láttuk, a

Batthyányi Codexet igen helyesen 1541 után «a XVI. század folytára» tette. De az időt jóval pontosabban is meghatározhatjuk. Ismeretes dolog, hogy az írás szépsége a XVI. század utolsó negyedében, a nyomtatásnak mind nagyobb terjedésével nagyon hanyatlott és már azt a folyó charactert vette föl, melyet nagyjában majdnem az egész XVII. században mutat. A codexnek szép újgót írása ennél jóval régebbre, a tartalommal egyezve a XVI. század közepére utal. Ezt teljesen igazolja egy bejegyzett évszám, melyet még eddig senki se vett észre és magam is csak akkor födöztem föl, mikor a kor kérdésére nézve már tisztában voltam. Ez évszám nem az eredeti kéztől, hanem azon korbelitől ered. A 273. lap külső kettős határvonala közébe lábbal befelé ez van írva: «Os homini sublime dedit cœlum qe tueri O mihi præteritos referat si Jupiter annos 1563». Ez évszámban az 5 azzal a némileg 7-hez hasonló, a 6 pedig azzal a horpadt hátú jegygyel van írva, mely a XVI. századból minden palæographus előtt ismeretes. Mikor e bejegyzés belekerült, a codexnek már készen kellett lennie. E szerint írása 1541 és 1563 közé teendő. Amannál nem lehet régibb, mivel a «Litania maior»-ban már benne van: «Hoǵ az mi ńomorult orſzagunkat az pogan keztȏl meg ſzabadiczad» (45. l.); emennél nem lehet újabb, mivel külömben nem kerűlhetett volna bele 1563-ról való bejegyzés. Így az időköz, melyre tehetjük, nem tesz ki egy negyed századot se és az írással, orthographiával, nyelvvel és tartalommal teljes megegyezésben szintén a XVI. század közepére utal. Csak Kálmán Farkas nem tudja elég hangosan mondani, a menyiben nem is cursiv vagy ritkított, hanem vastag betűvel hirdeti, hogy a Batthyányi Codexnél «fiatalabb Graduált nem látott» s hogy «előtte csak épen ezért érdekes». Pedig fő nevezetessége épen abban rejlik, hogy eddigelé a legrégibb graduál, és hogy minden valószínűség szerint még régibbet már nem is fogunk fölfedezni. Mert abban mégis Kálmán Farkasnak van igaza, hogy a Batthyányi Codex nem katholikus hymnarium vagy pedig, mint Toldy Ferencz állította, katholikus karkönyv (chorale), hanem református rituális énekes könyv, református graduál. Mindamellett hogy Kálmán

Farkas szerint «irodalom- s istentisztelet-történeti tekintetben megér tán 5 forintot», a codex fölötte fontos, rendkívül becses. Toldy Ferencz igen helyesen ismerte föl Janus-fő természetét; egyik arcza a régi, másika az új egyház felé fordul. Még abból az időből való, mikor a két egyház olyan nagyon még el se vált egymástól, sőt egy templomban is végezte istentiszteletét, mint az első keresztények is még a zsidókkal együtt a jeruzsalemi templomba jártak imádkozni. Így pl. Sztárai Mihály idejében Tolnán mind a két felekezetnek a főtemplomban volt az istentisztelete. «Sztáraira nézve is jellemző az», mondja Szilády Áron (Régi magy. költők tára. V. köt. Budapest, 1886. 309. l.), «a mit Skaricza a tolnai templomnak ezen közös használatáról 1553-ból följegyzett. Azt írja ugyanis, hogy szokása volt Sztárainak› a domonkosrendi katholikus plébános «Józsa prédikácziójára, ki közvetlen ő előtte, ugyanazon templomban tartotta beszédeit, egy-egy tanuló ifjút beküldeni, a ki az ott hallottakat, tőle telhetőleg szószerint följegyezte. Sztárai azután átvette a jegyzeteket s nyomban utána tartván prédikáczióját, annak folyamán élesen támadta és czáfolta meg az az által mondottakat. Beszéde rendesen főkép a mise, a pápa és a szerzetesek ellen irányult». Sztárai idejében, melybe codexünk írása is esik, e háromnál és még a papi nőtlenségnél egyébre nézve alig is volt különbség a két felekezet közt. Dogmatikus szőrszálhasogatásokkal még nem bibelődtek; sokkal gyakorlatibb dolgok érdekelték. Azért az új egyház minden lelki furdalás nélkül átvehette majdnem az egész katholikus ének-, zsoltár-, imádság- és szertartás-készletet, s a régi egyház hívei is igen sok új éneket fogadhattak el viszonzásul protestáns atyjukfiaitól. Toldy Ferencz helyesen mondja az új egyházról (A magy. költ. tört. 180. l.): «Eleinte az, úgy mint Németországban, csak a katholikus énekkészlethez folyamodott, s részint a régi magyar templomi hymnusokat vette át, hol szóról szóra, hol némi változtatásokkal; részint új fordításokat készített». Szavait teljesen igazolja a Batthyányi Codex. A római egyházban régtől fogva énekelt latin hymnusok közül tömérdek soknak találjuk itt a magyar fordítását; így megvan pl. a Verbum supernum prodiens

(6—7. l.), Deus creator omnium (11—13. l.), Conditor alme siderum (14—15. l.), Veni redemptor gentium (19—20. l.), A solis ortus cardine (kétfélekép, 23—25. és 26—27. l.), Pange lingua gloriosi (61—65. l.), Vexilla regis (65—67. l.), Aurora lucis rutilat (67—69. l.), Festum nunc celebre (79—82. l.), Jesu nostra redemptio (83—84. l.), Veni creator spiritus (85—87. l.), Salve rex misericordiæ (93—94. l.), Te deum laudamus (95—101. l.), O pater sancte (135—136. l.), Corde natus ex parentis (150—152. l.), Lucis creator (152—153. l.), Jam ter quaternis trahitur (154—155. l.) stb. Hogy ezek közül a Veni redemptor gentium (19—20. l.), A solis ortus cardine (23—25. és 26—27. l.), Pange lingua gloriosi (61—65. l.) és több efféle fordítása, a hol föllengős szavakkal van dicsőitve Krisztus anyjának, a «tiſzta ſzűznek», «ſzŵz» Máriának szeplőtelensége, nem a reformatoroktól ered, hanem régibb időből való és így magyarul is a katholikus énekkészletből van átvéve, az nem csak lehetséges, hanem igen valószínű. Legalább az, a mivel kimutathatólag maguk járultak a magyar énekek szaporításához, mint pl. Uy vilagoſſag ielenek (1—3. l.) és Sok ńauaľankban Atťankhoz kialczunk (147—149. l.), melyeknek versfőiből UEKEI (Vékei) és STIPANVS (István) nevek fejthetők ki, Máriáról egyáltalában még csak említést se tesz. A Veni creator spiritus (85—87. l.) nagyon világosan mutatja, hogy már régibb magyar fordításnak a másolata. Mert 2. versszaka végére csakis hibás másolásból kerülhetett a «lelki k e ń e r ŵ n k», mely helyett «lelki k e n e t ŵ n k» kellene, a mint hogy a Keszthelyi Codexben e helyen (Nyelvemlékt. XIII. k. 313. l.) csakugyan «lelky k e n e t b n e k» olvasható, mivel a latin eredetiben «spiritalis *unctio*» és nem «spiritalis *panis*» vań. Fordítás révén nem juthatott «kenetŵnk» helyébe «keńerŵnk», mivel «unctio» nem nézhető «panis»-nak; ellenben «kenetŵnk» elég könnyen olvasható «keńerŵnk»-nek. A hibás olvasást előmozdíthatta az is, hogy az alapul szolgáló magyar szöveg talán egyáltalában nem különböztette meg az *ny* hangot, a mi csak annál nagyobb régiségére mutatna. Kétségtelen katholikus eredetű a zsoltárok fordítása (207—340. l.). Nem akarok túlságos nagy fontosságot tulajdonítani annak, hogy e fordítás mennyire szabad.

Még akkor a protestantismus, kivált nálunk, az eredetihez ragaszkodó pontos hűséget, ha törekedett is rá, a gyakorlatban nem követelte teljes szigorúan. Ez azonban csak már meglevő, azonnal használatra kinálkozó fordításról áll, melynek az új egyház még fejletlen organisatiójában gyakorlati szükségből könnyen megbocsáthatta, a mit új fordításnak épen nem nézett volna el és a mit ilyen maga sem engedett meg magának, a mint hogy minden protestáns új (akár teljes akár részbeli) bibliafordítás már akkor is a latin Vulgatától az eredeti nyelvekhez fordult. Tehát csak megtűrésről lehet szó és így a fordítás szabadsága nézetem szerint elég nyomós bizonyíték katholikus eredete mellett. Még valószínűbbé teszi ezt a szabadság igen nagy foka. Az V. zsoltár 7—9. verse (213. l.) pl. nagyon távol esik nem csak a héber eredetitől, hanem még a Vulgatától is. Továbbá lépten-nyomon igen föltünő, hogy úgy mondjam, anachronismusokkal találkozunk. Így előfordulnak ilyenek: «Szent Lelekkel meg vilagoſodot hẘ kereſztẽnek» (224. l. XIX. [kath. XVIII.] zs. 19. v.), «Ekeſb az Chriſtus emberſegenek abrazattẽa», «Meg telek ſz: Lelekkel az ő ſzaia», «Annak okaert alda meg teged az attẽa Iſten vigaſſagnak ſz: Lelkeuel», «az te hiueidnek ſziuekből es az aẽaſzenteghazbol», «Allapek az aẽaſz: eghaz iob keſz felől», «Halgaſſad hẘ kereſztẽen az Iſtennek igeiet», «A hẘ kereſztẽnnek minden tiſzteſſege az ő tiſzta lelki eſmereti» (246—248. l. XLV. [kath. XLIV.] zs. 3., 8., 9., 10., 11., 14. v.). «Mert igen dragalatos az ő lelkenek valtſaga az Chriſtus» (252. l. XLIX. [kath. XLVIII.] zs. 9. v.), «Es mindenkoro*n* fel magaztalľonak ur Iſten kik ſzeretik az te ſzent fiadot» (274. l. LXX. [kath. LXIX.] zs. 5. v.), «Meg eſkẘuek ezen az Attẽa Iſten es eſkẘueſet ſoha meg nem banẽa: Hoǵ te ur Jeſus Chriſtus őrőcke valo papſagot viſelſz Melchiſedek papnak rendi ſzerent. Oh ur Jeſus Chriſtus az te ſz: Attẽad kiuel uralkodol egenlő diczőſegbe*n:* az ő haragianak napian kereſztẽniert meg rontẽa ez főldnek kiralĩt» (292—293. l. CX. [kath. CIX] zs. 4—5. v.). Ilyen még akárhány van. De nem vagyunk a puszta okoskodásra utalva; vannak mindennél világosabban szóló adataink. Tudvalevő dolog, hogy a Vulgata 10. zsoltárnak egybeköti a héber 10. és 11. zsol-

tárt, úgyszíntén 113. zsoltárnak összevonja a héber 114. és 115. zsoltárt, de nyomban 114. és 115. zsoltárnak kétfelé választja a héber 116. zsoltárt, végül hasonlóképen 146. és 147. zsoltárnak ketté osztja a héber 147. zsoltárt, és hogy ennélfogva 10. zsoltára után a hébernél egy számmal hátrább marad, míg a 148. zsoltárnál a számok ismét összetalálkoznak. Minthogy a protestánsok a héber számozáshoz tértek vissza, az első tíz és az utolsó három számot kivéve a katholikus számozásnál mindig egy számmal előbbre vannak. A Batthyányi Codex írója protestáns voltát documentálva a protestáns számozást alkalmazza. Csakhogy öt helyen megfeledkezve a protestáns számozás szerint 31., 33., 43., 96. és 97. zsoltár fölé a katholikus 30., 32., 42., 95. és 96. számot teszi. Megjegyzendő, hogy ez öt helyen kivéve az utolsót, mindenik előtt hiányzik a közvetetlen megelőző zsoltár, úgyszintén kivéve a másodikat és negyediket, mindenik után hiányzik a közvetetlen következő zsoltár is. A codex írója tehát tudva katholikus zsoltárfordítást másolt, melyet a lehető legegyszerűbb módon úgy változtatott protestánssá, hogy a 10-en fölül levő számokat mindig 1-gyel nagyobbra tette; de négyszer hézag után, hol az előbb leírt szám nem figyelmeztethette, és egyszer már elkövetett hiba után, mely félrevezette, vigyázatlanul pusztán lemásolta az eredetijében látott számot. Elkövetett még egy másik nevezetes hibát is. Gyanútlanul lemásolta a katholikus 113. zsoltárt (298—301. l.) és számát mechanikusan 1-gyel nagyobbra téve, oda írta föléje, hogy «Pſal. 114.» Nem vette észre, hogy itt a Vulgata nyomán két zsoltár van egyesítve, melyet neki mint protestánsnak el kellett volna választania és a 8. vers után 115. számmal jelölnie. Ez adat még az előbbieknél is hangosabban szól és így nem lehet többé kétség, hogy a Batthyányi Codex zsoltárfordítása katholikus eredetű. A mi a codexnek egy harmad részéről teljesen bizonyos, azt másik két harmadáról is szabad gyanítani, különösen mikor, mint már láttuk, igen fontos indiciumok vannak rá. Kivételt csak nagyon kevés darabra nézve vagyunk kénytelenek megengedni. Ilyenek az «Uy vilagoſſag ielenek» és «Sok ńauaľankban Atťankhoz kialczunk» kezdetű hymnusok

(1—3. és 147—149. l.), melyek már mint Vékei és valami István művei voltak említve; továbbá egy csonka hymnus (385. l.), mely «OH idvőſſéges áldozat» kezdettel teljesen, csak a «Meltatlanul ezzel ne elſwnc» szavak kifelejtésével, az Öreg Graduál 244—247. lapján található és dogmatikus okokból nem lehet katholikus eredetű, ha ugyan megvoltak benne az Öreg Graduálbeli hymnus eme szavai: «Bizonyſágot valláſt erről téſzűnk, ſzent teſtének jegyét ha eſzſzűk, és ſzent vérének jegyét iſzſzuk, ſzent haláláról emlékezűnk», és «Hitűnkkel kel Chriſtus teſtét ennűnk, mert menybe vitetett mi tőlűnk», melyekben igen világosan a református fölfogás nyilatkozik. Az «Vrnak vegh vaczoraiara» kezdetű hymnusról (386—387. l.) azt mondja Kálmán Farkas (id. h. 1002. l.): «Ezt már a *nagy Toldy sem nézhette pápistának*, mert ilyet Róma nem tűr!» De azt hiszem, hiába olvassa el akárki; nem fogja fölfedezni, mért ne tűrné ezt Róma. Általában úgy áll a dolog, hogy a Batthyányi Codex legtöbb darabjának protestáns volta mellett nem lehet egyebet említeni, mint hogy protestáns könyvben van. Hogy ez mint bizonyíték mennyit nyom, azt világosan mutatják az ugyan abban a protestáns könyvben levő kétségtelen katholikus eredetű zsoltárok. A hol tehát nincs különös ok a protestáns eredet mellett, ott el kell ismerni a katholikus eredetnek is a lehetőségét, valamint megfordítva azt is meg kell engedni, hogy a mi nem specifikus katholikus, az viszont protestáns eredetű lehet. Minthogy a Batthyányi Codexben sok az olyan, a mire nézve sub iudice lis est, mind katholikus, mind protestáns, szorosabban véve református részről kiváló figyelemre méltó.

A reformátusoknak codexünk még más tekintetben is fölötte fontos, a mennyiben a Keserűi Dajka János és Geleji Katona István szerkesztette híres Öreg Graduálnak nem hogy másolata volna, mint Kálmán Farkas állította, hanem egyenesen egyik, még pedig legrégibb forrása. Tudvalevő dolog, hogy az Öreg Graduál az egyetlen nyomtatott graduál; előzői és követői mind csak írottak voltak; sőt eredetileg maga az Öreg Graduál sem volt nyomtatásra szánva, és jó ideig szintén csak írva volt használatban. Történetét megtudjuk Gelejinek a kiadást bevezető

ajánló leveléből. Geleji ugyanis régtől fogva bánván a használatban levő graduálok sokféle fogyatkozásait, hibáit és eltéréseit, udvari papsága idejében folyton ostromolta «idvözűlt Prædeceſſorát, Keſerűi Dajka János Vramat, az Erdélyi Orthodoxa Eccleſiáknak akkori ditséretes Pűſpőkjőket», hogy a kivánatos teljesség, hibátlanság és egység elérése végett reformálja a graduált. Keserűi Dajka aztán Geleji Katona segítségét is kivánva, végre rászánta magát a nagy munkára. Minthogy a szerkesztés módjáról elmondottak a codex és az Öreg Graduál egymáshoz való viszonyának megvilágítására nagyon szükségesek, ide iktatom egész terjedelmükben. Keserűi Dajka, így szól Geleji, «meg indula bóldogul benne, ſ-az Hymnuſokot, igen ſzép Magyarſággal (mert jeles Magyar ember vala) egygyező végeződéſű rhythmuſokra, (mivel az ének ſzerzésben-is vólt módja) az Deák Exemplarok ſzerént, meg igazitá, az mellyek penig Deákul nem találtathattak, azokot az kereſztyéni hitnek és valláſnak rámájára ſzabá, és az notákhoz alkolmaztatott ékes verſekre formálá, mint az ki ólvaſſa, ſ-az előttiekkel őſzve veti, kőnnyen meg iſmérheti a' keze ſzennyét rajtok. Ez annak az Iſten fęlő jámbornak ezen az Gradualon való derekaſſab munkája. Ez után iſmet az, hogy az iminnen amonnan Városokrol, még onnan kűvől Magyar orſzágból-is, bé kéregettetett Graduálokból az miénknek hijját ki potolta, és ki tőltőtte. Végezetre hogy az más fęl ſzáz Sóltárokot, (az mint látom az bóldog emlękezetű Carolyi Caſpar forditáſa ſzerént) mivel az előtti Graduálokban tsak egy néhány Sóltárok vóltak (azok-is nem literaliter, hanem tsak periphraſticé, az az, bővebbedkén való kőrűl járó beſzéddel, az mint az kiſſebbik Cantionaleban kell lenni) verſenként ſzaggatván az notával való énekléſre egéſzlen le irta, ſ-az Graduál irónak eleiben adta. Ez minden munkája annak az tudos fő embernek ezen az énekes kőnyvőn. — Az Lamentatiokot, avagy az Jeremias ſiralmit (mellyeket en nem tudom mi okon vőtték vólt fel az mi eleink, hogy az Nagy Héten énekellyék) az Paſsiot, avagy az mi meg váltó Urunk Jeſus Chriſtuſnak értűnk való kénſzenyvedéſinek hiſtoriáját, az ſzent Mathe ſzerént, egy Huſvéti űdnepre én corrigáltam vala meg, oſztán tsak abban maradának. Sok rut vétſęgeket

hánytam belőlők ki, mind az iráſnak módjára, ſ-mind az materiára, avagy hiſtoriára nézve, mert Szent Mathe ſzerént vólt ugyan az titulufsa az Paſsionak, de ſok vólt közzé elegyittetve az több Euangeliſtákból-is, ugyhogy ſem egygyik ſem máſik ſzerént nem vólt igazán, hanem egéſzlen le kelletett irnom igéről igére az ſzent Matheból, ſ-ugy kellett ujjonnan meg kótáltatnom. Az Proſakot, Antiphonakot, Te Deumot, Litaniát, és több kotás cæremoniákot-is nem bántotta, hanẽ tsak az előtti állapattyokban hagyta, maga bizony azokot-is meg ólvaſni igen ſzűkſęges lőtt vólna.» Így elkészülvén a munka, Keserűi Dajka és Geleji Katona egyszer mutatót vittek belőle Bethlen Gábor fejedelemhez, a ki «ólvaſgatván igen tetszék néki, és nagyon meg ditséré, ſ-igéré kegyelmeſen, hogy az le irattatáſa felől illendő gondviſeléſſel léſzen, mellyet meg-is tselekedett, mert az maga öregbik Cancelláriáján lévő jó kezű Deákkal, régál papyroſra, nagy öreg bőtűkkel le iratá, és igen ſzép aranyaſon bé kőtteté, tábláit az ſzegeleteken ezűſtel kazdagon meg boglároztatván, eleit, avagy az fel nyiló felét, meg kaptsoſztatván, az oldala közepire két felől az maga tzimerét ſzegeztetvén». E könyv azonban templomi használatra «képtelen» nagyságánál és ennek megfelelő roppant súlyánál fogva, mely miatt «egy embernek nagy baj» volt «egy helyből más helyben emelni, ſ-nehéz-is penig, auagy ugyan lehetetlen-is jól ki nyitni», nagyon alkalmatlan volt. Azért Bethlen Gábor utódja I. Rákóczi György, hogy ezen a bajon is segítsen, de legfőképen, hogy még tökéletesbítve több egyháznak használhatóvá tegye, mindjárt fejedelemsége elején elhatározta a munka kinyomatását. A kiadás gondja már «az egygyes H betű»-től vagyis az 57. laptól kezdve, mivel Keserűi csakhamar meghalt, egészen Gelejire szállott. A testes munka nagy ívrét alakban mindössze 200 példányban jelent meg 1636-ban Gyula-Fehérvárt. Rákóczi a nyomtatott Öreg Graduált sajátkezű aláírásával ellátva, ajándékba küldte a hazai nagyobb gyülekezeteknek. A ki figyelembe véve a szerkesztés módjának fentebb közölt leírását, összeveti a Batthyányi Codexet az Öreg Graduállal, azonnal észreveszi, hogy a mi fogyatkozást és hibát Geleji említ, az a Batthyányi Codexben világosan szemlélhető. Itt találjuk a gyarlón

verselt, hiányosan rímelő s latin eredetijükhöz nem nagyon hű fordított hymnusokat; a «Deákul nem találtatható» nem egészen «az kereſztyéni hitnek és valláſnak rámájára szabott» vagyis a református tanításnak nem tökéletesen megfelelő énekeket; a nem teljes számú és nem «literaliter» híven, hanem «periphraſticé» fordított zsoltárokat; még a hibáztatott lamentatiókat és passiót is. A nyers anyag és a földolgozás egymáshoz való viszonyáról elég világos fogalmat ad a fentebb párhuzamosan közölt kis hymnus. A codex egynéhány darabját az Öreg Graduál mellőzte. Ezek a következők: «Oeruendezzen mar ez uilag» (55—57. l.), «*I*óuel ſzent Lelek ur Iſten ſzal' be az mi ſziueinkbe*n*» (90—91. l.), «Vilagnac nemes teremtőie» (152—153. l.), «Atťa mindenhato Iſtennek ſz: lelke» (158—159. l.), «Karaczon innepeben» (159. l.). A többi, természetesen Keserűi és Geleji változtatásaival, mind átment az Öreg Graduálba.*) Egynéhány darab ide úgy látszik csakis ebből a codexből kerülhetett. Ilyen mindjárt az első, «Uy vilagoſſag ielenek» kezdetű hymnus (Cod. 1—3. Ör. Gr. 1—2. l.), mely Kálmán Farkasnak már idézett állítása szerint «az 1636. előtt megjelent

---

*) Hogy ez irodalomtörténeti és liturgiai tekintetben egyaránt nevezetes két műnek megkönnyítsem az összevető tanulmányozását, mellőzve az aprólékos responsoriumokat, versiculusokat, benedictiókat és antiphonákat (161—205. l.), valamint a számuk szerint úgyis könnyen megtalálható zsoltárokat (207—340. l.), egyébként teljes jegyzékben közlöm, hogy a Batthyányi Codexnek mely darabja az Öreg Graduálban hol található. A vastag számmal amannak, a vékonynyal emennek lapszámát jelölve, a darabok így felelnek meg egymásnak: **1**, 1; **3**, 2; **6**, 3; **7**, 3; **8**, 4; **11**, 5; **14**, 5; **17**, 26; **19**, 7; **21**, 6; **23**, 27 és 28; **25**, 28; **26**, 30; **27**, 47; **29**, 51; **30**, 52; **33**, 53; **47**, 64; **49**, 65; **51**, 65; **55**, 0; **58**, 80; **61**, 81; **65**, 83; **67**, 89; **70**, 90; **72**, 90; **73**, 190; **76**, 92; **79**, 117; **83**, 118; **85**, 129; **87**, 129; **88**, 130; **90**, 0; **91**, 148; **92**, 149; **93**, 150; **95**, 159; **103**, 173; **105**, 174; **106**, 175; **108**, 176; **110**, 177; **111**, 177; **112**, 178; **115**, 179; **116**, 180; **117**, 181; **118**, 181; **119**, 182; **120**, 185; **122**, 187; **124**, 189; **126**, 182; **128**, 183; **130**, 186; **132**, 187; **135**, 196; **136**, 197; **138**, 192; **140**, 147; **144**, 31; **147**, 184; **150**, 29; **152**, 0; **154**, 84; **155**, 84; **157**; 46 és 265 *b*, 114; **158**, 127, 0; **159**, 0, 267 *b*; **160**, 267 *b*; **341**, 131; **342**, 33; **344**, 34; **347**, 10; **351**, 35; **356**, 98; **358**, 104; **362**, 120; **367**, 131; **371**, 154; **376**, 69; **383**, 152; **385**, 245; **386**, 237; **388**, 238; **393**, 273; **439**, 249.

írott Graduálokban, sem pedig a XVII. és XVI. száзi Cantionalékban (Gönczi, Bornemisza, Csáktornyai, Huszár stb.) sehol nem található». Ilyen továbbá az «Iduőz leǵ Chriſtus ez vilagnak ura» kezdetű hymnus (Cod. 73—76. Ör. Gr. 190—192. l.), a melynek ugyancsak Kálmán Farkas szerint «a XVI. században nyoma sincs még». Ilyen végre az «Ez eztendőt meg aldod», «Ez huſuet innepeben» és «Ez Pẅnkőſd innepében» kezdetű három invocatió (Cod. 159—160. Ör. Gr. 267 *b* l.), melyet Kálmán Farkas alaptalanúl Geleji Katona István eredeti szerzeményének állított. Mind ehhez járul még a Batthyányi Codex gyulafehérvári provenientiája. Bizonyára nem véletlen dolog, hogy e codex az Öreg Graduál szerkesztése, másolása, nyomtatása és kiadása helyén került elő. Külső és belső okok egyaránt erősitik, hogy a Batthyányi Codex azok közül a graduálok közül való, melyek alapján czímlapjának és Gelejinek vallomása szerint az Öreg Graduál készült. Hogy ennél legalább is háromnegyed századdal régibb és ez idő szerint valamennyi graduál ősének tekintendő, az becsét csak még inkább emeli.

Mindent összefoglalva tehát az eredmény ez: A Batthyányi Codex ugyan alakja szerint nem katholikus hymnarium, mint régebben hitték, se nem katholikus karkönyv (chorale), mint Toldy Ferencz gondolta, hanem református rituális énekes könyv, közismeretes nevén graduál («az mint az notáknak graduſiként hiják», magyarázza Geleji), mint Kálmán Farkas állította; de tartalma szerint, minthogy csak igen csekély részben mutat nyilvánvaló protestáns szerzeményt és fordítást, hanem leginkább már készen talált katholikus szerzeményekből és fordításokból van szerkesztve, jóval igazabban mondható katholikusnak mint protestánsnak; korára nézve pedig nem Kálmán Farkas okoskodása szerint 1650, hanem Toldy Ferencz helyes itélete szerint 1541 utánról, a benne levő későbbi bejegyzés szerint pedig 1563 előttről, tehát középszámmal a XVI. század közepéről való, és így, minthogy minden protestáns bárminemű énekes könyv, mely 1563-nál előbbről való volna vagy lehetne, mint Gálszécsi István énekes könyve (Krakkó 1536.), Székely István istenes énekei (u. o. 1538.), melyeknek

egyetlen példánya 1849-ben Enyed égésekor pusztult el, és Kálmáncsehi Márton rituális énekes könyve (XVI. száz.), vagy még vagy már csak hírből ismeretes, a Batthyányi Codex ez idő szerint nem csak a legrégibb református graduál, hanem egyáltalában a legrégibb magyar protestáns énekes könyv. Ime tehát Kálmán Farkas ellenében e codexen is betelt a szentírás szava (CXVII. zsoltár, 22. vers): «A kő, melyet megvetettek az épitők, szöglet fejévé lőn.»

Codexünk orthographiai tekintetben is nevezetes. Itt szemléljük a nyomtatványokkal terjedő új helyesírást a codexekben dívott régi mellett. Amannak jellemzője az *sz* hangnak ſz-vel való jelölése. A Batthyányi Codexben már rendes az ſz; de új voltát elárulva még nem állapodott meg egészen, a mennyiben gyakran szükségtelenül a *z*, sőt kivételesen még az *s* hangot is jelöli (biſzodalmunk 2., veſzerlez 5., neueſzed 9., neſzuen 14., buſzgoſagokkal 21., keſzet 63. l.; néſz 5. l.; ſzentſzeges 129. l.). Az ſz mellett azonban föltünő sokszor találkozunk a régibb helyesirás maradványakép ugyancsak az *sz* hang jelölésére a z-vel (zentſegẘnc, veſzerlez, geriez 5., zẘz 8., 9., 10., zẘletet 10., ſzozoloia 13., zẘznek, zẘztől, zẘznek 19., elz 29., tamaztana 55., zazlonc 65., zerzel 152., foztaſſek, gonozt 153. l. stb.). Régi maradvány az is, hogy a *k* hang különösen a szó végén még gyakran k helyett c-vel van jelölve (adatec 1., ő̊rőc, ioknac 6., atťadnac 7., nekẘnc 8., kőńőrgẘnc 13. l. stb.). Kettőzéskor is az első k helyett rendesen c-vel találkozunk (ő̊rőcke, ackor 6., ő̊rőckőn ő̊rőcke 7. l. stb.). Az átmeneti korszak jele, hogy az *i* és *j* hang, de még megkölönböztetés nélkül, már rendesen i-vel van jelölve (ielenek, regi, igeie 1. l. stb.). E mellett már csak igen gyéren akadunk a régibb orthographia y-jára (uy 1., 20. l.), mely néha a két *i* kifejezésére is szolgál (Mys 57. l., a kiadásban Mijs); az újabb helyesírás j-jére még nincs példa. Régibb maradvány, hogy a szóelei *v* hang rendesen v-vel, a szóbelsei pedig u-val van jelölve (vilagoſſag 1., volt, veſz, veheſſẘk, vilag 2. l. stb.; teueľges 1., iőuendőben, kőńueben, teueľgeſẘnk, kiuel 2. l. stb.); csak elvétve találkozunk szóbelsei v-vel, gyakrabban szóelei u-val (evangeliomnak 1., ſziveinket, kedvel, tavoztunc 314. l.; ualhaſſuk, uaǵ 2.,

uele 3., uoltat 4., uoltabol, uakok, uagunk 5., ueſſzwnk, uilagra, uenni 6. l. stb.). Az *u* hang már annyiban van megkülönböztetve a *v* hangtól, hogy következetesen u-val van jelölve; talán egyetlen kivétel Vrr (= úr; 46. l.). De az *ü ű* hang kifejezésére még mindig a jóval régibb orthographiából való fölül két, néha egy vonásos w szolgál. A *cs* hangot rendesen cz jelöli, ritkábban ts. Etymologiai megkülönböztetést bajos volna ebben megállapítani, mivel dicző (3. l.) mellett van ditſőſeg (u. o.), vilagoſſits, erőſſits (6. l.) mellett pedig nagy számmal fordul elő az olyan, mint inczen (47. l.), tarczuk (48. l.), kialczunk (50. l.), erőſſiczed (58. l.), fordicz, ielencz (74. l.). A többi kétjegyű betűt nem találjuk kiírva, hanem a második jegyet kihagyó jel pótolja; tehát gy, ly, ny, ty helyett következetesen ǵ, ľ, ń, ť van írva. A teljes kiírásra alig van példa; egyszer előfordul nyis (5. l.). Az *ö ő* hang jelölése még ő, ô, ŏ és œ közt ingadozik; az első a leggyakoribb; mind a négy jelölés újabb divatú. Az *á, é* hangoknak á, é betükkel való jelölésére is találunk nyomokat, még ugyan kevesebbet mint az első nyomtatványokban, de még is többet mint a régibb codexekben. Ilyen nyomok: látt (13. l.), mázo (111. l.), halát (113. l.); néſz (5. l.), égh (83. l.), diczőſegéuel (96. l.), ég (105. l.), egéſz (115. l.), kéſz (125. l.), egéſz (218. l.). Az elésoroltakból eléggé kitűnik, hogy a Batthyányi Codex csakugyan még orthographiai tekintetben is figyelemre méltó. Ezt azért is kiemeltem, mivel meg vagyok győződve, hogy az orthographiai sajátságok egyes darabok eredetére és korára igen sokszor biztos következtetést fognak engedni. E szempont alkalmazását azonban ezúttal mellőznöm kell. Reménylem, hogy e mulasztásomat még valamikor pótolhatom.

A **Czech Codex,** mint már a bevezető sorokban említettem, most másodszor jelenik meg és így rövid ismertetéssel is beéri. Neve kétségkívül Toldy Ferencztől ered, mert csak ő említi így (Az ó s középk. magy. nemz. irod. története. 3. kiad. Pest, 1862. II. köt. 86. l.); még a tulajdonos könyvtárban is csak mint Kinizsiné imádságos könyvét ismerik mind máig. De méltán illeti a Czech Codex név, mert *Czech János* fedezte föl a nagyfontosságú Érsekújvári Codexszel együtt az érsekújvári ferenczrendi kolostor

könyvtárában. A fölfedező mind a két kéziratról kimerítő tudósítást is küldött a magyar tudós társaságnak, melyet Döbrentei Gábor titoknok 1833. október 16-án közölt a heti üléssel (A' magyar tudós társaság' évkönyvei. Második kötet. Budán, 1835. 8. l. A codex tartalma «előleges ismertetésül adatik kivonatban» u. i. 8—11. l., facsimile 5 helyről 9—10. l.). Czech «kimerítő tudósítását» már az Érsekújvári Codex kiadásakor hiába kerestem (l. Nyelvemléktár IX. köt. XXIII. l.). A magy. tud. társaság évkönyvei II. kötetében még a következő adatot találjuk: «Czech János, lemásolta saját kezével Kinizsi Pálné imádságos könyvét, észrevételeket írt külön annak betűiről, kiszedte belőle az elavult magyar szavakat, szószerkezeteket, 's úgy küldé bé másolatával együtt az eredetit, valamint a' hasonlóan Érsekújváratt talált egyházi beszédek' eredeti iratát» (Érsekújvári Codex) «a' társaság kivánságára, 's ezek a Junius 30-dikán» (1834-ben) «volt héti ülésből a' levéltárba tétettek, míg az elölülő ur azok' megvételét a' sz. Ferencz' szerzetétől talán eszközölhetné» (64. l.). Czech észrevételeit a codex betűiről és az «elavult magyar szavakról, szószerkezetekről» készített jegyzékét közölte Döbrentei a codex első kiadásakor a Régi magyar nyelvemlékek II. kötetében. A codex maga nyilván e kiadás megjelenéséig (1840) vagy legalább elkészültéig (1836) Pesten maradt. Hogy azután visszament-e Érsekújvárra és mikor került ismét Pestre az Akadémia tulajdonába, arról nincs adatunk. Az utóbbi valószínűleg 1854-ben történt. Az érsekújvári ferenczrendiek könyvtáráé volt ugyanis a Czech és Érsekújvári Codexen kívül a Thewrewk Codex is; ennek első táblája belsején pedig ezt az adatot találjuk: «Ezen ima-kéziratot (1531) az Érsekújvári sz. Ferencz-rendüek könyvtárából a' Magyar Academiának felajánlja és általadja f. t. Koppan Jenő, Provincialis, 1854. Piry Czirjék által.» Úgy látszik tehát, hogy ugyanez alkalommal átadták az Érsekújvári Codexszel egyetemben a mienket is. Kötése rossz állapotban lehetett, hogy újra kellett köttetni, a mi annál sajnálatosabb, mivel a könyvkötő otromba módon meggyalulta, sok helyt megcsonkítva a díszes kezdő betűk czifrázatait és megsértve a felső sorokat. Mostani ízléstelen, falusi imádságos könyvre emlékeztető, aczélkapcsos, vörös-

barna bagaria bőrrel borított kötése az ötvenes évekből való és ugyanazon pesti könyvkötő műve, a ki az Érsekújvári és Debreczeni Codexet is elcsufította. Metszése és minden sajtolása meg van aranyozva. Hátán két ízléstelen czifraság közt hat sorban csupa nagy betűvel: «Kinizsiné féle imakönyv. 1513. Cod. membr. M. Acad.» Mindkét tábláján a hit, remény és szeretet symboluma: könyvön álló kehely, fölötte lángoló szív, mögötte kereszt és horgony. Belül világos barna védő, melynek fele a két táblára van ragasztva, másik fele pedig szabad, és egy-egy üres fehér levél, mint az Érsekújvári Codexnél.

Toldy szerint (id. h.) a codex «pár levél hián teljes». E határozatlan kifejezéssel azonban nem szükséges megelégednünk, mert egész pontosan meg lehet állapítani, mennyi a hiányzó, ha megvizsgáljuk a terniókat. A codex összesen 14 ternióból áll; ezek közűl az első 11 eredetileg 8 leveles volt, az utolsó 3 pedig, mint az minden codex utolsó ternióinál tapasztalható, a még hátralevő másolnivalónak mennyiségéhez alkalmazkodott s így a 12. ternió 6, a 13. csak 4, a 14. pedig 1 szabad és 2 összefüggő, együtt 3 levélből áll. Az 1., 2. és 8. ternió azonban ma már nem 8, hanem csak 7 leveles. E szerint 3 levél hiányzik; de minthogy egy a szövegben nem hagyott semmi hézagot, a veszteség csak 2 levél. Elveszett az 1. terniónak, tehát a codexnek is 1. levele, mely *a I*-gyel volt jelölve. A szövegnek itt hia van, a codex mostani első három levele *b II*-vel, *c III*-mal és *d IIII*-gyel van jelölve, mostani 7. levelének pedig, mely a fűző szálon túl utolsó és melynek a fűző szálon innen az első levéllel kellene összefüggnie, nincsen párja. Továbbá elveszett a 8. ternió 8. vagyis utolsó levele (a mai 122. és 123. lap közt). Itt is hia van a szövegnek, a ternió első levele pedig, melynek az utolsóval kellene ikernek lennie, páratlan. Az a levél, mely a szövegben nem hagyott hézagot, a 2. ternió 7. levele volt (a mai 26. és 27. lap közt), mivel e terniónak 2. levele szabad, melynek a 7. levél volna a párja. Ezt a levelet, mint a szöveg hézagtalan volta bizonyítja, maga az író vágta ki. Talán hibás volt, a mi pergamennél nem volt ritka, vagy valami szerencsétlenség érte, vagy az író nagyobb hibát ejtett rajta. Ezt a leve-

let tehát számításon kívül hagyva, a codex eredetileg épen 100 levél volt, melyből elveszvén 2 (a hajdani 1. és 63.), fenmaradt 98 levél. A codex 16 r. alakú, szép pergamenre, nagy barátgót betűvel, igen díszesen van írva. Hogy mikor készült, azt két helyen maga az író mondja meg, először (180. l.) betűvel, másodszor (a codex legvégén 196. l.) arabs számjegyekkel téve ki az 1513 évszámot. Az előbbi hely még más tekintetben is figyelemre méltó. Tanusága szerint «Ez kȏnyweth yrtha .F. .M. Nadſaagos Benygna azzonnak. Nyhai keneſy paal thaarſanak, ȏ nadſaaga klaſtromaban waaſomban. Mykorth yrnaanak kriſtus zyleteeſenek vtaanna ezȏr ȏth zaaz. thyzȏn haarom eztendȏben.» Tudjuk, hogy Nagy-Vázsonyban pálos kolostor volt, melyet Kinizsi Pál az ő névszentje, remete sz. Pál iránti tiszteletből kiválóan kegyelt. A codex írója tehát, minthogy a vázsonyi kolostorban tartózkodónak vallja magát, pálos szerzetes volt. Nevét nem írja ki, hanem csak két betűvel jelöli, melyek közül az F nyilván a frater szó rövidítése és csak az M utal a nevére, még pedig kétségkívűl arra, melyet a kolostorban viselt, tehát sem vezeték- sem keresztnevére. Ugyan e korból ismerünk a nagyvázsonyi pálosok közül névszerint is egy codexírót, Tetemi Pál vicariust, ki 1516. augusztus 12. előtt a Gömöry Codex 47—58. lapját írta. Nyilván nagyvázsonyi pálos írta két tizeddel előbb a díszes Festetics Codexet is, Kinizsi Pálné Magyar Benignának régibb imádságos könyvét. Az idézett bejegyzés arra is enged következtetni, hogy .F. .M. codexünket Kinizsi Pál özvegye, Magyar Benigna számára írta, habár csak annyit vall, hogy «klaſtromaban», de aligha nevezte volna meg «Nadſaagos Benygna azzon»-t, «Nyhay keneſy paal thaarſa»-t, ha a könyvnek, melyet «ȏ nadſaaga klaſtromaban» írt, nem lett volna hozzá köze. Hogy nem közhasználatra, pl. kolostor részére, hanem csak egynek szánta, az kitünik abból, hogy a 126. lapon kezdődő litánia mindig csak egyes számú személy nevében könyörög: Kriſtus halgas meg e n g ȏ m e t , Menyey athya yſten yrgalmaz e n n e k ȏ m, Zent maria Imaagy e r ȏ t t e m , Leegy yrgalmas uram e n n e k ȏ m bynȏſnek, Zent leelȏk boczataaſoderth Zabadoh vram e n g ȏ m e t, Halaalomnak ydeyen veegy hozzaad vram e n g ȏ m e t h

stb. Ugyan e litániában a 132. lap végen a nőszentek közt meglehetősen elül van «Zent Benygna» is, Kinizsi Pálné névszentje. Ehhez járul, hogy az imádságok több helyt Benigna nevében könyörögnek; így a 184. lapon: yoglas ennekőm meeltatlan ees bynős zolgalo leanyodnak benygnanak, a 191. lapon: yrgalmazy ennekőm Benygnanak angyaloknak vra, a 193. lapon: En vram Iefufnak zentfegős kőrőztfayanak yegye legyőn en welem Benignawal, végül a 195. lapon: meltoltaffeek wr myndőnhato iftenfeeg meg aaldany ees őryzny engőmet ő zolgalo leannyat Benignath ez eynek ydeyen. Nem lehet tehát kétség, hogy e codex Kinizsi Pál özvegye, Magyar Benigna számára készült. Nevezetes, hogy az épen nem istenes életű Kinizsinének a Festetics és Czech Codexben két imádságos könyve is maradt ránk. Hogy Kinizsiné után kire szállt codexünk, arról nincs adatunk. Valamelyik későbbi birtokosa téntával kihúzta a 184. és 191. lapon a «leanyodnak benygnanak» és «Benygnanak» szavakat, de a 193. és 195. lapon, talán mivel itt elkerülte a figyelmét, érintetlen hagyta a Benigna nevet. A 68. lapon a «zolgaddal» szó irányában a bal margóra XVI. századi nőkéz ezt írta: «szfol», nyilván ki akarta igazítani az említett «zolgaddal» szót, mely csak férfiura illik és melyet a férfi író csak figyelmetlenségből nem változtatott meg, és helyébe azt akarta tenni, hogy «zolgaloddal» vagy «zolgalo leanyoddal». Nem lehetetlen, hogy e javító maga Kinizsiné volt. A 42. lap bizonysága szerint a codex Kinizsiné után vagy száz évvel apáczáé, soror Mária Victoriáé volt. A tanuságtevő bejegyzés, mely a XVII. század első negyedének charakterét mutatja így szól: «Ez a kőnyu Mienk fr Maria Victoriay. fzenki el ne uegie. Mert Penteki Imadcsagomat el kel hadnom es byfzonial annak a lelkin uan a ki el uefsi es meg nem agja a ki Elő uefsi helire tegie hogi bőnt ne ualiak miata». Hogy soror Mária Victoria miféle szerzetbeli volt s mely kolostorban élt, azt még csak gyanítani sem lehet. Innentől kezdve a sz. Ferencz-rendiek érsekújvári kolostoráig semmi adatunk.

Döbrentei (Régi magyar nyelvemlékek II. köt. V. és XXVII. l.) azt hiszi, hogy a 180. lapon túl következő részt egy másik pálos

írta; de ok nélkül, mert a codex elejétől végig csak egy kéz műve. Azt mondja ugyan, hogy az utolsó részben «betű, helyesírás, szóval élés, számkiírás» eltér, de a «betűre és számkiírásra» nézve a leghatározottabban téved, a «helyesírás» és «szóval élés» meg csak akkor nyomna, ha az író nem volna másoló és így ebbeli eltérése nem származhatnék eredetijéből akár úgy, hogy az utolsó részt más könyvből másolta mint az előbbit. Tudvalevő dolog, hogy codex-íróink igen sokszor nem egy, hanem több könyvből compilálva másoltak. Nyilván ebből magyarázandó, hogy a 185. laptól kezdve az ő néhányszor, de csak nagy ritkán nem alul (ǫ), hanem fölül vonásos (ó). Ez többnyire oly helyeken fordul elő, a hol az ó értéke ü, ű lehetne; de ez értéket kétségessé teszi az, hogy a tőr és össze szók is ily jegygyel vannak írva (tórnek 188., thóre 189., ózze 190. l.). Lehetséges, hogy ez imádságok oly eredetiből vannak másolva, melyben az ö, ő jegye alul-fölül vonásos o volt, mint pl. a Jordánszky Codexben, és hogy a másoló csak az egyik, rendes szokása szerint az alsó, de néha elvétve a fölső vonást vette tekintetbe. De azt is tudjuk, hogy az ö, ő jegyénél az alul jelölés mellett már korán kezd mutatkozni a fölül jelölés is, mely a XVI. század második felében amazt már egészen kiszorította. A másforma jelölés különben semmit sem bizonyít, ha a kézvonás ugyanaz; itt pedig ugyanaz, sőt azon fölül ugyanaz minden egyéb is: pergamen, ténta, piros és kék festék, az initialisok czifrázata stb. Nem kevésbbé tévedt Döbrentei a «számkiírásra» nézve. Ezt is könnyű constatálnunk. A codex-író a kérdéses rész előtti terniók első négy levelét az innenső lapon alul jobbra pirossal megszámozta. A számok, minthogy a codex első levele elveszett, 2-től 48-ig folynak; az első három szám római, a többi (5-től kezdve) arabs jegygyel van írva; az utolsó négyet (45—48) kivéve, minden szám előtt betű is van, még pedig 16-ig sorjában (b-től q-ig) mindig más-más, azontúl 44-ig négy-négy szám előtt (r-től z-ig) ugyanaz a betű. Ha már most a codex legvégén álló évszám jegyeit összevetjük az említett számok jegyeivel, lehetetlen ugyan arra az íróra nem ismernünk. A codex tehát csakugyan elejétől végig e g y kéz műve. Az író azonban nem szer-

zője vagy akár fordítója a codexben foglaltaknak, hanem csak másoló. Erre mutat ékes írása valamint az, hogy imádságai legnagyobb részt megvannak már régibb codexeinkben is, nevezetesen a Festetics, Peer és Winkler Codexben. Néhány törlése szintén másolás következménye. Igy a 4. lapon (kiad. 301. l. 20. s.) az «[oſtoroztatol wala]» és a 63. lapon (kiad. 317. l. 12. s.) az «[orczayahoz]» világosan előre tévedésből, a 90. lapon (kiad. 323. l. 15. s.) pedig a «[yelo]» kétségtelenül visszaugrásból ered, végül a 116. lapon (kiad. 329. l. 9. s. »[ees ſ]» szintén csak úgy magyarázható, hogy az író előtt magyar eredeti feküdt, mert míg az «ees» mint a megelőző szónak egyszerű ismétlése csak oly hiba, mely a fogalmazó írón is megeshetik, addig az «ſ» csak oly régibb magyar eredetinek követéséből származhatik, mely az *sz* hangot még nem, mint codexünk írója z-vel, hanem még ſc-vel vagy ſ-sel jelölte és így az «ees» után következő «zeelőſőn» szót is vagy ſc-vel vagy ſ-sel kezdte. Mind ez bizonyítja, hogy a Czech Codex írója mint annyi más, mondhatjuk valamennyi codexünké is csak másoló, de úgy látszik egyúttal compilator is.

A három codex ismertetése után ide iktatom kijavított alakban a sajtóhibákat, az első számmal a kiadás lapját, a másodikkal pedig ennek sorát jelölve. Ismételt összevetéskor a következőket vettem észre: **36**, 35 tauoztatnya; **39**, 6 zolgaloi; **62**, 32 hyzem; **111**, 36 vilagoſoyto; **137**, 13 kw̃ldőt; **138**, 16 az eredeti lapszám 24; **142**, 27 Chri*ſtu*ſſal; **235**, 10 Enekelľetek; **288**, 19 Meſter; **319**, 8—9 akaratommal, 32 zentczegős. Kérem az olvasót, hogy ezeket magában a kiadásban is kijavítani szíveskedjék.

VOLF GYÖRGY.

LOBKOWITZ CODEX.

Mikoron az oltar elo̊t vagi awagy helieden mon- 1
giad *ez* bwchws ymatſagot

O o̊ro̊k mindehato aldot vr iſten tudom hogi nem volnek melto allania ate zent oltarod ello̊t az en byneimnek ſokvoltaert de bizom ate nagi irgalmaſſagodrwl megis ko̊no̊rgo̊k to̊redelmes zyuel hogi engemet vegi az iſteni malaztra, es meg bochaſad nekem minden en byneimet es yuttas engemet irgalmaſſagoſſon ameniey o̊ro̊mre Amen

Mikoron eſtwe el akarz alonnia ezt mongiad

O edeſſeges vram ieſus x. es Zeretetes atiam kerlek hogy te en velem lakozal es ez eyeli en velem nivgogial hogy az en teſtem almat vegien de ſoha az en zyvem el ne alogyek, de koronked te hozad vigiazon, es teged ielenen laſon, valakiket en zeretek te hozad vegied, es ſoha el ne hagiad, de megh aldvan megh otalmazad es mind o̊ro̊ke meg o̊rizen en edes ydvezeto̊m Amen

A mindenhato aldot wr iſten ſoha nogiob zamot nem vezén embertǒl mint az haladatlanſagert Annak okaert eſtwe mindenha ezt megh olvaſſad aytatos lelek aky ko̊wetkezyk es aytatoſſagal mongiad ||

O bodogſagos zent haromſſag dicireteket es halakat adok te- 2
neked az en teremtetemro̊l meliben ennekem meltatlan zolgalo leaniodnak lelket es teſteth attal, es engemet a te abrazatodal es

haſonlatoſſagodal meg ekeſſetettel, es akereztieneknek ko̊zibe zamlaltal, engemet az ŏth erzekenſegembe egezen teremtettel, minden oktalan teremtet alatnak felete zerzettel, ate zent angielodat ennekem tanitomvl, es zolgwli attad es enrvllam bozwt nem allottal ky naponked vetkezem es ate porocholatidat meg to̊ro̊m, de nagi irgalmaſſagoſſon el vartali ameg yoboitaſra, kegieſſen megh hittal, es ate malaztodat erdememnelkyl attad ennekem, es az o̊ro̊k eletetis meg igirted, meliet ate zent valaztotidnak zerzettel, mind ez te aiandekydirt en edes meg valtom legien teneked [1] dichiret es diceſſeg Amen ||

3 Nem vala zo̊kſeg hog mind ezeket meg yrnam de czak hegy emlekezetert, hog akyt ez yllet gyakorlatoſſagal meg emlekezyk rula nag haladaſſal: hog mikor el ievend akert vra kereſven go̊melczeth az ŏ palantal ffayan es nem lelven: Ne monhaſſa rwla az ŏ zolgaianak mondvan: vagd ky hamar effat mert chak ahelth ffoglalya: De ember ezt nem teheti iſten malaztyanal kyl myrt kegek mint adoctorok mongyak Soha semmi nem adatik embereknek mely nem zarmazneyek az edes zyz marianak altala Annak okaert zenetlen hozaia eſedezel es ŏ legien neked gondodnak viseleie: Azert az ora: anap es, affogadasok, soha hegy napon se menienek ky zyuedbel mert amirel ember czak ritkan emlekezyk meg: Annak ez yege, hogh chak aleg avag igen nehezen tarthatia meg, azert vala mely napon el ffeledny, meg az etel se eſſek neked yzeſen ||

---

ez aytatos yras yrattatot ky abodog zent fferench 4
atianknak kőnweből, arrwl mikepen a nagy bu-
chut vronk ieſus őmaga atta volt zent
fferenchnek

Az el valhatatlan dicheſſeges zent haromſagnak. atianak, es
ffiunak, es zent leleknek, es az edes zyz marianak, es minden zen-
teknek tizteſſegekre, es az őth meel ſebeknek melieket, ami nemes
vronk xpus ihus emberi nemzetnek ydveſſegert fel veen akereztffan,
meliekrwl mikoron a Bodog zent fferench elmelkedneyk nagy edeſ-
ſegeſſen megh iegeztetet az ő zent teſteben azokhoz haſonlatos
ſebekel, mikoron azert volna abodog zent fferench angeli bodog-
azonba akertben egy chellaban es mikoron volna effely koron nagob
aytatoſſagban, yme el iőue aſatan ördőgh es monda neky, vay te
ffrater || ferench, frater ferench, de my ennek oka hogy ydőnap 5
előt akarod magadat megh ölnie, myt hogy te ellien dolgokat chele-
kedel, vayſnem tudody hogy valaky meg őlendy őmagat tahat el
karhozyk, vay te niaualias ffrater ferench nem tudod hogy ember-
nek nagiob taplalaſſa ninchen az őeletere mint az alaas, annak-
okaert yol latod hogy megh ygen yffiw wagy azert igen nagy zykſſeg
az yfiaknak az alas: Nam meeg egiebkoron es mondodtam en tene-
ked: hogy egieb kepen es tarthach elegh penitenciat ate byneidrwl
mert igen yffiw vagy valion myert getred es ſaniargatod enyre ate
artatlan teſtedet vigiazaſſokba: es imatſagokban, ezt mikoron meg
hallotta volna zent ferench atyank legottan le wete ő kapayat zok-
niayat, Söt megh az alſo ruhayat es, vgy annira hogy chak chupa
mezetelen marada, es ky mene || Acellabol es be mine egy nagy 6
tiws bokorba es ottogyn annyra gettre az ő zent artatlan teſtet hogy
mind tellieſſegel verbe keueredek mert nem vala az ő teſteben va-
lami zaraz hely es mikoron volna a bodog ember, abokornak kőzette

mindeneſtwl fogwa verbe keueredet monda nagy fel zowal o vgy
mond nagial yob ennekem meg eſmernem ezenkepen azen ydveze-
temnek ő kenzenvedeſſet hogy nem mint engednek az en ellenſe-
gemnek es mikor ezt meg monta volna yme nagy chodalatos dolog
tőrtenek mert oly igen nagy vilagoſſag zalla meniorzagbol ala hogy
mind atellies erdőth be ffoga, es olian nagy hydegnek ydein mint
Bodogazzon hauaban, valahol abodog embernek zent were el che-
pen vala minden chepen egy zep roſa neuekedyk vala tahat mond-
7 hatatlan ſok angelok kezdenek eneklenie, es mondanak || nagy
vigaſſagal zent fferenchnek, O ffrater ferench hogy megy az aldot
xpus ieſuſhoz, mert war moſtan tegedet az edes zyz mariaual az
eghazba vay kely ffel hamar, es menie hoza tekente magat abodog
ember tahath meniey wy ruhaba vagion őltőztetven az angieloktwl,
de megh őmaga ſem tugia vala honnat volna eleue tekente tahat az
wtat mind be vontat biboral, es barſonial mind azenteghaziglan,
ennek vtanna ez iſtenes ember wőn tizenkettőt a piros roſabol
affeyrből es tizenkettőt es el mene angeli bodogazzon eghazaba es
aroſakat amelieket hozot vala ygen zepen az oltarra raka mint zok-
tanak tennie aytatos zerzeteſek ieleſben az yffyak, es mikoron le
zallot volna, fel tekente tahat az aldot wr ieſus az oltaron aal es az
8 edes zyz maria mellette vagion yob felől || o en edes iſtenem valion
minemő őrőme wolt abodog embernek akor mert mennek es ffőld-
nek kyralia es kyralne azona meltolta megh latogatnia őtet, o iſten-
ben zerető atiamffiay es tizteletes neneym de gondoliatokze megh
ha mikoron chak magiary kyraly menne valamely vitezenek latoga-
taſſaert hazahoz, valion volnay őrőme avagy nem, hizem bator hogy
volna, de ha meeg az ő edes zileye es el mene velle annal nagiob
volna, o azert valion mit mondhatwnk ebodog emberől kyhez nem
chak magari kiraly, de mind etelies ffőldnek es mennek kyralia
iőue, es mikor lata vronk ieſuſt a bodog fferench ottan haniat hom-
lok le omla a főldre, es monda az wr ihus zenth ferenchnek az edes
9 maria es mind az angieloknak es zenteknek előtte || mondvan, Frater
fferench kery kerőt tőllem valamit akarz embereknek ydueſſegek
melle, es lelkeknek vigaztalaſſokra, az en iſtenſegemnek tizteſſegere
mert te vagy adando nepeknek vilagoſſagawl es ameniei vduarnak
meg epetőie leezy, de abodog ember megis haniat homlok fekzyk
vala vronk ihus előt, Ennek vtanna magaban tere es monda: O en
edes vram aldot ieſus; O emberi nemzetnek meg valtoia: O en zent-

ſeges atiam : yol lehet hogy en legiek niavalias bynes ember de megis ko̊no̊rgo̊k teneked hogi meltoliad en edes iſtenen ez malazton tenni emberi nemzettel : hogy valakyk yde ez helyre youendnek, tahat bochaſſad meg nekyk minden Byno̊ket, de meeg abynnek o̊ keniates valamelieket meg gunandanak es penitenciat veiendnek rwla, ennek vtanna tero̊le az edes zyz mariahoz || es monda O iſten zylo̊ zyz **10**
maria o emberi nemzetnek zozolaya ko̊no̊rgo̊k eben te neked hogy nieryed ezt meg emberi nemzet nek ydveſſege melle, es meltolia ezt tenni ate ffiad az o̊ nagy yo voltabol, es ate erdemedert, de miert hogy tellies az zyz maria a nagy kegieſſegel legottan eleve allepek es kezde kernie az aldot vr ihuſt mondvan, O mindenhato felſſeges wr iſten, es en edes ziletem ko̊no̊rgo̊k enis alazatoſon ate iſtenſegednek, es kerlek en zereto̊ ffiam hogy engegied amit ez en zolgam keer moſtan te felſegetto̊l, meg halvan mind ezeketh az aldot wr ihus xpus monda O ffrater ferench, frater ferench vay ki igen nagot kerel moſth de meeg ennel nagiobakra es melto vagy es ennel nagiobakat vallaz, es ime moſtan meg engetem amit te kertel, de te el meny ||
az en vicarioſſomhoz apapahoz, az harmad onorius papahoz es en **11**
felo̊lem mongiad hogy abuchut ameliet en engettem meg confirmalia ky meg mondvan az angelok nagy zep eneket kezdenek es vro*n*k ihus el enizek mind azyz mariaval

o l u a ſ t a t i k a r r o l i m i k e p e n m a ſ ſ e r i s e n g e d e v r o n k
j h u s a n a g i B w c h w t z e n t F e r e n c h n e k

de mikoron abodog ember meg epetette volna az angeli bodog azon eghazat a nagy aytatoſſagert inkab mind ot lakozyk vala, es mikoron nagy aytatoſſagal imadkozneiek egy eiely hozaia io̊uenek az angelok es mondanak, frater ferench de mire nem megye az wr ihuſhoz am moſtan vagion az egyhazban mind azyz mariawal es ſok zentekel egembe ky legottan ky mine az o̊ chellaiabol nagy lelky o̊ro̊mel es be mine az eghazban, es lata hat az wr xpus ihus azyz mariaual alh az oltaron es az angelok es zentek mind ko̊rniele alnak, es ottan le omla az || Földre haniat homlok, tahat monda **12**
vronk xpus zent ferenchnek kerye valamit en to̊llem emberi nemzetnek ydveſſegere, es az en iſtenſegemnek tizteſſege melle mert te vagi adatot emberi nemzetnek ydveſſegere es ameniey vdvarnak

epeteſſere de abodog zent ferench vgian fekzyk vala afőlden mint el reytetet Annak vtanna magaba terwen monda, O őrők meniey kyraly es en zentſeges atiam, megis azon kőnorgők hogy engegied mindenek valaky yde be yőuend, es meg gonandik minden byneinek bochanatiat es abynek ő keniates, Ennek vtanna monda azyz marianak, O vr xpus ihuſnak zentſeges zileye tegedetes kerlek hogy nyeryed megh ezt ate zent ffiattul, mert vgian es te wagy emberi nemzetnek zozoloia, tahat az edes maria kezde kernie nag aytatoſ-
13 ſagal vronk ihuſt mondvan, o felſeges meniey kirali || es ennekem zeretetes zilettem eſmetlen kőnőrgők teneked en edes fiam hogi te felſeget engegie meg ate zolgadnak frater ferenchnek kerelmeſſet, tahat monda az edes xpus frater ferench nam mondam hogy nagy akyt kerely de meeg annal nagiobakat vallaz, es meg engettem amit kertel, de meniel a papahoz es confirmaltaſd meg abwchut ő welle e meg mondvan vronk xpus azyz mariaual, es mind azentekel meniorzagban ffel mene, es mikoron, meg hainalot volna, igen regely fel kele azent ferench es be mene pariſba mert akor oth vala apapa, es mind meg monda vronk ieſuſnak mondaſſat neky, monda azent papa, Frater ferench ha akarod tahat hym meg engedem es confirmalom hath eztendeyg, de monda bodog zent ferench, en zent
14 atiam Smichoda volna ez, vay mind őrőke || kertem en abuchuth az mind őrőke keuanom zentſegettől, de minekokaert hogy nem vala el vegezet napia zent ferench atianknak hogi meli napon lenne abuchv monda Apapa: zerető atiam frater ferench nem merem magamat illien nagy dologba hirtelen bochatania de menie haza es meg ielenti teneked ioban az wr iſten meeg anapotis melien keuanod tahat zent atiank el haza mine akalaſtromba, es mikoron nagy buzgoſſagal imadkozneiek acellaban el youe az ŏrdŏg es kezde neky mondany hogy maas kepenes ydvezőlhetne, eſmet el mine zent ferench anagy hidegben mint bodogazzon hauaban, es mind azonkepen tőn mint oda fel meg vagion yrvan es es minden chep veren egy egy roſa neuekedik vala, mint meg mondatek, es mikoron eſmet
15 be vitte volna az huzon nyg roſat kynek va||la piros tizenkettei es ffeyr atizenketei meg lata vronk ieſuſt es az edes mariat tahat az oltaron alnak es mind azentek es zent angelok kőrnőlle vdvart allanak, monda neky vronk ieſus, vay frater fferench de smire hogi nem aach aiandekot az en edes zilemnek mert vgian es tartoznal velle, de abodog zent fferench arra erte hogy vronk ieſus zolna

abuchu felől lelkeknek ydueſſegekre, mert meeg ez vilag zerentes
giakorta tőrtinik hogi mikoron ember amit kevan arrwl zol bator
igen ſe zollianak afelőles monda, O en zentſeges atiam, menek es
főldnek teremtőie, emberi nemzetnek yduezitőye de kerlek ate nagi
irgalmaſſagos iovoltodert, hogy abuchunak napiat valazad el melien
az en edes azzoniomnak es te zent zilednek adhaſſak aiandekoth ||
tahat nagy vidalmſſagal monda az wr xpus zent ferenchnek, yme 16
frater ferench en magam valaztom a napot azert valaky yőuend yde
ez eghazban kyſazzon hauanak elſő napian a vecherniere mind az
vtanna vala napnak vechernieiglen, az az, amely napon eſſyk zent
peter vaſſa zakadaſa napya, tahat mindenkor az vtanna valo napon
lezen anagy buchw es mind őrőke tart, es valami bynth tőth ő ger-
mekſege olta mind az oraiglan amikor be yőuend yde, es meg
gunandyk, apenitenciat ffel veiendi tahat mind meg bochatom ő
nekyk meeg akenniates, de mikoron ezt abodog zent ferench hal-
lotta volna legottan le omla a pagimontomra, es monda vronk
xpuſnak nagy alazatoſſagal, O en zentſſeges atiam es emberi nem-
zetnek meg valtoia yme temagad engetted ebuchut, es meg valaz-
tottad a napiat, de megis azt keuanam hogy emberek ezt meg
tudnaiak || de mikepen hiznek ennekem, mert en zegen niaualias 17
bynes vagiok, monda vronk xpus, frater ferench ez chak az en
malaztomnak miatta lezen, de te meniel romaba a papahoz, es
mikepen lattatik őneky ky hirdeti, es mo*n*da zent ferench vronk
xpuſnak, O en edes iſtenem, yol latod mely igen zegien vagiok en,
valion mikepen hizi apapa az en bezedemet, monda vronk ihus,
frater ferench valakyk halottak ezt ate tarſſyd kőzől videl veled es
apiros es feyr roſaban a melieket ez holnapba zettel ate verednek
hullaſan, vigied neky aiandokon, tahat ze*n*t ferench atiank veen
harmat mind aket fele roſabo azent haromſagnak tizteſſegere vgian
zinte vronk xpus es az edes maria előt, es legottan el kezdek az
angelok a te deum laudamoſt meliet minden veterniet megh mond-
nak es nagi edes enekleſſel fel mine az vr xpus, es az edes maria
meni orzagba || de a bodog zent fferench monhatatlan nagy lelky 18
vigaſſagba marada, es mikoron megh viradoth volna zent ferench
atiank az ő tarſy kőzől akyt halottak vala edolgot melleie wen
negien bennek es el romaba mine az wr onorius papahoz, es mi-
koron meg talalta volna zent ianos eghazaban, legottan terdre eſſek
előtte es mind meg monda vronk ieſuſnak poroncholaſat, es nagiob

bizonſagnak okaert neky ada az hat roſat, kinek harma piros vala
es harma feyr melieket mikoron latta volna azent papa hogy olian
zepek volnanak es yo illatuk; el chodalkozwan monda O en iſtenem
bizoniaban nagy dolog ez hogy bodog azzon hauaban ellien zeep
roſak teremienek, annak okaert frater ferench en yol hyzem ete
mondaſſodat hogy bizon es ygaz, de megis him egbe hyuatom mind
19 akardinaloſſokat es el vegezo̊k atanachba mit || kellien tenno̊nk,
ennek vtanna poronchola hogy bodog atiankat mind o̊ tarſyuaſ
egembe maganak valo hazba vinnyek es minden zykſegeket meg
zerzeneiek, esmet maſſod napon zent ferench igen holwal mine
apapahoz mind o̊ tarſiual es monda xpusnak melto vicariuſſa tellieſ-
ſeched be ymar az en keuanſagomat mert ez ameniei kiralnak es
kiralne azonnak akaratia, es monda apapa. O frater ferench yol
lehet hogy nekem to̊bzeres mondottad de bezeeld meg moſtan mind
ez vraknak elo̊tto̊k hogy my legien iſtennek akaratia, monda zent
atiank, ez wgi mo*n*d iſtennek akaratia, hogi zent peternek vaſa
zakadaſſa napian mind a maſod napnak vechenieiglen valaky be
menend angeli bodogazon eghazaba es meg gunandik to̊redelmeſſe-
gel ami byne neky .ezebe ywtand, tahat meg bochatia az vr iſten
20 valamit giermekſege volta || vetkezet mind az oraiglan amelien be
megien az eghazba, es monda a zent papa, fratēr ferench miert
hogy ameniei kirali engette ezt teneked az edes zyz marianak eſſe-
deziſſere, annak okaert hym meg yrom az tartomanbaly o̊th piſpek-
nek hog a hagiot napra mind tartozanak oda go̊lnie, es meg hyr-
detnie abuchuth, ennek vtanna veve zent atiant a papa levelet es
mind el viue apiſpekeknek, es az hagiot napra mondhatatlan nagy
ſokaſſag takarodek, vgy annira hogy apiſpekeknek nagy magas
allaſt chinalnak vala, es onnaton predikalnak vala a nepnek, es
monda ze*n*t atiank apiſpekeknek melytek akaria meg hirdetni
abuchwt azon modon amint a meney kiralynak akaratia, es mikoron
tanachot tartottak volna, mondanak neky azonkepen kel mineko̊nk
21 tenno̊nk amint te mondod es amint apapa leuele zool || monda a
bodog zent ferench nagi alazatoſſagal, yol lehet hogi en meltatlan
legiek de megis akegelmetek aldomaſſabol akarok predikallanom,
es meg hirdetem abuchut mely adatot ameniei kyraltwl az edes
marianak kerelmeſſere, de ty es azent papanak poroncholatiabol hir-
deſſetek en velem egembe, es abodog zent ferench oly nagi edeſſen
predikalla hogi mindenek lattatik vala angelnak es nem embernek

lennie, de mikoron halottak volna a pifpekők hogy mind őrőke
hyrdetnye abwchut, meg haraguanak rayta es mondanak neky fra-
ter ferench yol lehet hogy apapa azt yrta minekőnk hogy kőuet-
nőyők ate akaratodat, de nem aban aky nem alkolmas, annak okaert
azt hirdętywk hogy chak tyz eztendeigh lezen abwchw, es mikoron
valaztottak volna az affifbely pifpekőt azt mondak neky hogy tyz
eztendeigh || predikallya, es mikoron azandikal fel allot volna, el 22
kezde apredicaciok es mind azon modon monda aminth zent
ferench monta vala, de mikor hallottak volna apifpekők megh ha-
ragwanak reaya, es mongiak vala, de las las meeg ez es hoza von-
zon, ennek vtanna mind fel allanak egenked egymafwtan es min-
denik vgyan predikallia vala mint Bodog zent ferench, de meegh
awegen azt mongiak vala, ez az ffelfeges iftennek akaratya, de
nem erty vala az aky mongya vala de annak vtanna atőby
mongya vala meg neky, merth egyk sem mondhat vala egiebet
annal, ennek vtanna mind el chodalkodanak edologon, es mind
niayan fel allanak zent ferenchatyankal, es mongiak vala bizonite ||
hogy my maas modon akaryők vala mondania de azent lelek 23
iften forgatia amy nyelwőket, Annakokaert fenky ne meryen ennek
ellene mondania mert iftennek akaratianak mond ellene, mert
yme hogy megh hallatők hogy nem akariők vala vgian mondani de
nem mondhatok mert ninchen az iften akaratia ellen valaminemő
bőlcheffegh es bizonial tugiatok hogy altaliaba iftennek ayandeka
es akaratia ez, ennek vtanna mind nyaian mongiak vala hogy az
angial hozot volna meniorzagbol egy leuelet, es valamit mond vala
zent ferench mind alewelből olvaffa vala ky, es mongia vala o
edes xpusnak zent vereuel megh valtottak valamenien mofth yde ||
iőttetek es valamenien iouendnek iővendőre azon kepen bochatom 24
paradichonba mint ha ma kerezteltek volna meg ennek vtanna az
aldot vr iften mondhatatlan fok chodaual bizonita megh meg con-
firmaltatek azert mikor irnanak yduezitenknek zyletife vtan ezer-
keth zazh hwzon harom eztendőben es ennek vtanna ada rea afebe-
ket az aldot iefus egy eztendőuel, halalanak előtte keth eztendőuel
amen

o l u a ſ t a t i k e g y p e l d a e b u c h u r v l

Mikoron irnanak ezer harom zaz es tyz eztendoben, Bononiabol mennek vala niolchan abuchura, rauenaba, kyknek harma pap vala es egik zent ferencharmad zerzetebol vala, de atŏbi vrak valanak, es mikoron oda yuttak volna meg zallanak egy vendeg fogado kazdag azonnaly mely eſmeretes vala nagy ſokaknak, es mikoron vachoralnanak ameg mondot azzony deaky nielwen oly nagi bŏlchen kezde zolnia, hogi mind el amelkodanak raita, es monda egyk
25 az || vendegekŏzŏl Iakab papnak, hallodi vram mikipen zoly ez azzoni, felele neki, yol hallom es igen chodalom, de miert hogi nem vagiok en igen bŏlch nem merek velle vetŏdnŏm, es legottan monda az azoni iol hizem hogi nem twch nekem felelnek de nem choda ez, mert bator mind hyth volnanak akyſſeb atiaffiaknak ŏ tudoſi kik moſtan mind ez vilagba iobak, es bŏlchebek, de meeg azent damokos baraty es mind azokat chak en magam meg gialaznam az iraſnak tudomaniawal, es monda apap neky, S nagioby, es ioby az zent ferench zerzete hogi nem mint azent damokoſſe, monda az azoni, vay nagiob meeg haromzerrelis, monda neky, de holot tanoltad te ezeket, felele, atizes meniorzagba, honnat aluciperel, chak egy gondolatert mind ky izetenk akyk rea engetŏnk vala, mert azent mihali megi gŏze miket, eſmet monda a pap iambor, az ŏrdegŏky mentŏl alol pokolba vagi nem, es monda az azoni, vai nem azok, hanem
26 ahamis kereztienek vadnak mentŏl alol || mert mikepen ez vilagon fel magaztattak volt minden teremtet allatnak felette es nem akartak meg eſmernie az ŏ hiuatalokat, ymar moſth mentŏl alŏl nagiob kenba vadnak, es mind ezegbŏl bizonial meg eſmerek hogy ŏrdeg volna, de az vachoranak vtanna hyak vala apapok hogy melleyek ylne es bezillene valamit de monda az azoni, vay nem vagiok en melto arra, mert ty vattok iſtennek papy monda neky az pap aky velle zoly vala hogi tudod hogi en pap vagiok, felele az ŏrdeg, tudom mert zent mihaly napian te mondad az enekes miſſet Bononiaba, mert enes hot valek, es egy predikaciot tŏn afrater iacab, eſmet monda az ŏrdeg ymar ygaz kilenczer voltal te abuchon aky vagion aſſyſnak mellete, hogi ez vgi legien, harmad vtal meeg ate keet hwgod es velle vala, kyk igen bantanak az vton, Nam ſokzer hallottad afrater iakabot hogy predikalia vala, mikipen azent ma-

charius akar wolt bekeſſegeth zerzeni iſtenko̊zet es ember ko̊zet, es
monda az iſten makarioſnak, ha vgy mond byneſſe hagia magat
nekem az o̊rdegh || tahat kegelmezek velle, meg monda zent ma- 27
charius ezt az o̊rdegnek es monda az o̊rdeg ſo̊t inkab amegfezwlt [g]
terdelalua ko̊ueſſen meg engemet hogi illien nagy ſok eztendeig
kenzot minket pokolba mert o̊ vetet en ellenem, es monda zent
makarius, eregiel keuely o̊rdeg, nam akarod meg alazni magad
ateremto̊ iſtennek eſmet monda apap iambor, de igazy ebuchu akyre
my moſtan yde yo̊tto̊nk ky felele, timagatok yol tugiatok mert hal-
lottatok othon mikepen predikaltak de hittegin azt mongiak akana-
nokok hogi kentwl bynto̊l valo buchu vagion maga torkok altal
hazudnak mert ninchen to̊b annal ameniet othon hallottatok, es
monda neky, hogy lehet az nam zent ianos ewangeliſta o̊maga zen-
telte meg azenteghazat, felele az o̊rdeg bizoni hogi o̊maga zentelte,
de ninchen annal to̊b bwchu, de ne lattaſſek nektek keueſnek lennie,
mert ha valakinek adeg kellene apurgatoriomba egni tahat meg
oltia ebuchu minden keniat aztis mongia vala Imar ygaz tizen
nyolch eztendeie vagion hogi en ez azzoniban lakom deſoha ſenky
megh nem tutta hane*m* chak te es imar ky kelis mennem || de mi- 28
koron ezt mondanaia, ahaz nepe ko̊zo̊l egy eſko̊uek vronk xpus
verere ezt halvan az azoni oli igen meg haragvek hogy lattatik vala
nekyk hogi maid mind el zagatia, monda neky azpap, mire hogy
illien igen megh haborodal es ilien nagion kaialtal, es meg o̊tte az
o̊kezit es monda ne haborogial meg, tahat monda az o̊rdeg, ygen
chodalok en abyneſſen, ky olian nagy bo̊cho̊lleſnelkyl neveze a
xpuſt ki annira zerete abineſſeket hogi mind ky onta veret es ſeredet
chinalia benne hogi meg moſodnanak az o̊bynekbo̊l, maga chak egy
chep vere is igaz eleeg lo̊t volna az valchagra mert valamikor nevez-
tetik a xpuſnak vere, es mikor az pap vizi az o̊ zent teſtet mind
terdre eſnek akor az o̊rdego̊k, de ymez gonoz bynes mely nagi vtala-
toſſon neveze a xpuſnak zent veret, vay meli nagy kent zenved po-
kolba ez ilien aky nem tizteli az xpuſnak newet, eſmet monda az
pap, dekerlek hogi mongi valamit amaz buchwrwl, ahowa mondad
hogi kilencher mentem, mert yol mondad azt, ha olian || nagy bu- 29
chw amint azent ferench fiay mongiak, monda az o̊rdeg, vai bezeg
nem tugiatok en to̊llem ezt megh, mert amint aſrater korlat predi-
kalla aky o̊t hallotat tamazta fel mind vgy vagion, mert nagi wr
meniorzagba az, eſmet monda apap altaliabia bizonſagot akarok

vennem tőlled mert nem eligezem meg ez modaſſodal monda az
őrdeg nagi kaialtaſſal, ſoha ty en tőllem ezt meg nem tugiatok ſem
egieb monda neky a pap, mond meg tahat mitől felz te inkab,
felele, xpuſnak veret es kenzenvedeſſet, tahat monda a pap, a xpuſ-
nak kenzenvedeſſere, es zent verere ketelenetlek hogy meg mongiad
ha igaz abwchw vagy nem, de mikoron hallotta volna a xpuſnak
zent veret neveztetny az aytatos paptwl igen meg haborodek es
monda, o en nekem, Nam mind ediglen nagy tizteſſeget tőttem en
teneked es mind Iambornak montalak, de ſoha ne varyad ynnen
towa en tollem, mert engem megh chalal, es oly igen getri vala a
30 niaualias || azzoniallatot hogy mind azt hizyk vala hogy imar meg
őly es oly nagi orditaſt tezen vala hogi valakik ahazba valanak mind
ketſegbe eſtek vala es nag ſirwa mongiak vala O aldot wr iſten ſe-
gely mert hym mi*n*d el vezőnk es monda apapnak o ky igen nagi
dolgot mondach m̃eg en velem, mert annira kőtelezet engem iſten-
nek fia hogi imar meg keli mondanom, maga ſoha nem akartwk
ezt meg mondania mert apotrohos ferench igaz vgian meg puztigia
purgatoriomot mint iſtennek fia az ő halalaual, monda apap gonoz
fertelmes lelek mire mondod potrohoznak azent ferencheth es
monda, mert ninchen nekőnk nagiob ellenſegőnk nallanal, mert az
iſten fianak es az ő annianak vtanna ſoha nem volt nagiob alazatos
mint ő azert moſth aluciper zekyt vette el kinel zeb nem vala meni-
orzagba azert altaliaba tugiatok hogy igaz az angely bodogazony
buchw mert az wr iſten őmaga engette, ennek felette nagh ſokat
monda kyt nem yrhatok meg mert nem ffer ide ||

Vrnac: Neuebe: Kezdetyc: Az aytatos: zent: Ber- 31
naȓdnac. kȍnueez: vilagnac: meg: vtalaſarol: es
Criſtoſnac: kȍueteſervl: ekkeppen

AAz edȍs Ieſuſnac v̊ zawamondvan: A ky akar en: vtannam
yv̊ni taga'gia meg ẘ magat. az. az. v̊ tula'ldon akaratiat. es vege fel
v̊ kereſt́et. az. az. apenitencianac tartaſat. es kouesſȍn engȍmet Es
touaba: A ky engȍmet kȍuet nem yar ſetetſegben: de valia eletnec
vilagoſſagat: Ezȍk az aldot ieſuſnac v̊ bezedy kykel intetȍnc hog
az v̊ eletit. es erkvczet. peldaiat. kȍueſſȍc: ha àkarȍn byzońal meg
vilagoſodnia. es zywnec mindȍn vagſagatvl meg zabadvlnia: Ammi
azert felſegȍs: tvdomanv̊nc legȍn a criſtoſnac tvdomanat. az. az.
eletyc es erkvczet gondolnia. es elmelkȍdmie: || Mert a criſtoſnac 32
tvdomańa: mindȍn zentȍknec tudomańat felwl mulya: es a kinec
el reytȍt lelke volna. oth mannat lelne. de tȍrtenic hog ſokac az
ewangeliomnac gakorlatos hallaſabol keues edȍſſegȍt awag keuan-
ſagot eroſdnec. mert a criſtos ieſuſnac lelket nem vaľac A ky kedeǵ
akaria a criſtoſnac ẘ bezedet telieſȍn es: izȍſȍn ertenie: zykſeg hog
mind az ȍ telies elettyt az v̊ eletyhȍz zabya awag igengeſſe: Myt haz-
nal tenekȍd meľen a zent haromſagrol vetekȍdnod. ha alazatoſſag
ben*n*ed nem leiend kinec oka'ert vtalatos vag a zent haromſagnac.
Az zent Alazatoſſag kedeg my legȍn azzon zent Bernard meg magaa-
razia mondvan. Az alazatoſſag || ez. Auag: Ioſag kiuel ember wmaga- 33
nac byzon meg eſmeretiuel: v̊ maganac vtalatos Čak a zent alazatos-
ſagnac ioſaga mondatatyk. ky a meg romlot awag meg tȍrȍt zent
zeretetȍt eppwľty meg Vgan azon zenth Bernard eg Thanyltvańańak
vg ir vala mondvan. Az alazatoſſag čak nem zokot dyczekȍdny. nem
twd batorkodni. nem akar vetekȍdni. az igaſſagnac ellene nem yar. es
iteletben nem vetekȍdig. akibe leiend: Byzonàba az alazatoſſag min-
ket az wr iſtennec meg engeztel es v neky kellemetȍſſe thezȍn:

Mert: mindo̊n koron zokod az iſteni malaztnac nyaiaſkodoia leńie
aź alazatosſagnac ioſaga: Annak okaiert zockot az iſteni˙kego̊ſſeg.
az alazatoſſagnac meg tartaſara zo̊rzenie. hog meneuel inkab valaky
34 a iozagba: || hazńal anneual incab aliczia v̊ magat haznaltnac nem
lenie azert: mongia a zent Pal Apoſtol: a ky aľitia v̊magat valami-
nec lennie: mikoron ſemmi ne lego̊n ez magat čalia meg Vtalatos
mindonoſtvlfoguan azert. hog ez fergo̊čzke. az. az. embo̊r. es ieven-
do̊be fergo̊knec etke akaria magat fel emelnie. magaztalni: mico-
ron az felſegnec vra. az aldot ieſus el igo̊n nańgon meg alaza v magat
hogy meltan a dauid profetanac v mondaſa. mondattatnec v rola
mo*n*duan En vańgoc fero̊g es nem ember nepeknec zydalma es em-
bo̊ro̊knec el veto̊tte. O azert a zent alazatoſſagnac v ioſaga. Vay nem
dičekodic vala a zyz maria is. az v̊ zyzeſegervl hanem v̊ alazatoſſa-
35 garv̊l monduan Tekinte az v̊*r* iſten v̊ zol||galo lea'ńanac aľazatoſſa-
gat Azert mońg a a zent Bernard e melle: Merezco̊do̊m mondani
hog az vr iſtennec a zyz marianac v̊ zyzeſſege ne*m* volt vona kelle-
metos az v allazatosſaganekyl Mert byzonaba az wr iſten a keuelo̊c-
nek ellene al. es. az alazatoſſoknac agya v̊ malaſťat Byzonaba a
Bwcz beſedo̊g nem teznec embo̊rt zente es igaz'a. de a ioſagos elet
teźo̊n az vr iſtennec kellemeto̊ſſe: Incab keuano̊c byneimro̊l valo z
ſyraſt hog nem mi*n*t twdnom az v̊ meg magarazaſat. mivoltat.
Mert ha tvdnad mynt a telies biblia kiuo̊l es. myndo̊n pogan bwczek-
nec mondaſyt mit haznalna mynd ez az iſtennec malaſtianalkvl. es
36 zeretetenekv̊l: hiwſagoknac hywſaga: es myndo̊no̊c hiwſag: || ettvľ
meg valua zeretnie az aldot iſtent es čak v̊neky zolgalni: ez a fel-
ſego̊s bwcheſeg. ez vilagnak meg vtalaſanac myata igeko̊zni meń-
ńecnek orzagara Hywſag azert el veſendo̊ kazdagſagokat kereſny. es
azogba bizny: hivſag bizonaba tizto̊ſſego̊gre izni. es embo̊rnec vma-
gat felmagaztalny hivſag az teſtnek keuanſagyt ko̊uetny. es azt
keuanny honnan: annak vtanna keſervſego̊ſo̊n kenzattatit az pokol-
nac tizeve. hiẘſag hozzv eleto̊t keuanny embornec. es a io eletrv̊l
keueſſet kondolny Hyv̊ſag čak ez ielo̊n valo eletre igeko̊zny es a'me-
liec iẘendo̊c ahoz nem latny az az. o̊ro̊k dičhoſegre hytſag azt ke-
37 uanny || ky mindo̊n hamarſagal eľ mvlic az az. ez vilagyak. es oda
ne*m* ſyetny holot o̊ro̊kkvl valo vigaſag avag o̊ro̊m vańgon tvgniami*n*t
meńńeknec orzagaba: Emleko̊ziel meg azert az edo̊s ieſuſnac v
pelda bezedervl: mert nem elegozyk meg zo̊m lataſſal. ſem fyl hal-
laſſal: ot az meńńeknec orzagaba: myt ſo̊rzo̊t az aldot iſten az vtet

zeretőcnek Igekoziel azert atte zyvedet meg vonny. ez el mulando
vilagnac zeretetetvl awag kevanſagytol: es igengetny a te kevanſa-
gidat az őrőkkvl valocra: Mert valaky az vͤ erzekőnſegyt avaǵ aka-
ratyat kőveti meg főrtőſtety az vͤ conſienciaiat lelky eſmeretit. es
iſtenec malaſtiat el veſty: Amen ||

Maſod: Reſe: ez końńec: az: halalnac: meg: emle- **38**
kozetirőľ Oluaſtatic: ekkeppen:

O O halal mel igőn keſerv atte meg emlekőzetőd Mert nem
vot oľ erős ſem leſſőn hog: kinec atal ne keliőn menni atte kapvdon
Azert igőn hamar: leſőn te veled e teteme'n avag ez dolog az. az. a
lalal: laſſad azert mikeppen vaľod te magadat Im*m*a embőr vagon. es
honnap nem tetchiǵ nem ielonic: Mikoron kedig a lalalnac meg
gondolatia. emlekőzeti embőrnec zomey előľ el vetetendic az elme-
bőlis hamar el meǵőn O: azert embőri zyvnek vacſaga es keme'n
vota. hog čak ez el mvlandocrvl gondolkodic: es az: || Iwendochoz **39**
incab nem lat. Ackepen kellene temagadat tartanod mindőn gondo-
latodba. es tetemenőgben oľ mynt. ehzőnlelőnd vonal meg halando:
Vay ha io Conſienciad vona. az. az. lelky eſmeretőd nem igen felned
az halalt Iob a bynt el tauoztatny hodnem mynt a halaltvl felny.
ha ma ke'znem vag meg halny. mikepen lez ho'nap: A honapy
nap byzontalan. myt tvcz azert benne hogha honapot erőd: Mit
haznal ſokaig elnvncz. hogha el keueſſe iobiľtioch meg ammy
eletuncket: Iay mert a hozzv elet nem myndőnkoron iobyt meg.
de inkab gakorta a bynt tőbyty őregbity meg: O ha čak eǵ
napon iol eltvncz vona: || ez vilagban: Mert ammy meg: tere- **40**
ſvncnec az. az. ſorzetben be meneſvncnec ſok eztendey ſam-
laltatnac. de gakorta eletvncnec meg iobitaſanac keues gőnőche
vaǵon es haznalatia: Mert ha felelmes rettenetős meg halny. ne ta-
lantam vezedelmeſb ſokaig elnie: Bodog embőr ky myndőnkoron az
vͤ halalanac horaiat zomey előt valia viſely es a meg halaſra myn-
dőn napon vͤ magat ſőrzy. hog ha latal embőrt meg halny valami-
koron. gondoliad meg mert tenekődys az vton kel el meńőd. Myko-
ron hollal leiend: gondoliad te magadat eſtvere nem ivtnod Eſtve
kedeg leuen: a maſodic: napot. az. az. a regelt ne mereſkodieľ: ||
temagadnak igernőd avag fogadnod: Myndőn koron azert kes leǵ **41**

es akepen e'ľ hog ſoha tegődet az halal keſtelennec ne leliőn: Mert
igőn ſokac eǵ zőm pillantaſba ez vilagbol ky mvlnac meg halnac
Mert az oraba kybe nem alyttatnec embőrnec. az. az. a zyz maria-
nac fya el iwendő. Es mykoron az vtoſo ora el ywend Igőn kezdes
gondolgodnia mynd atte teľies el mvlando elettidről es igőn kezdes
bankodnod. hog eľ igőn reſt tvnia votal eľ idvőſſegőſőcre O meľ
igőn bodog az ky maſtan oľiannac igegőzic lenie az v̊ eletibe myne-
mvnec kyvanna leletnye halalanac ideien: Mert batorſagőſőn meǵ
42 halaſnac naǵ: || bizodalmat agiac ez vilagnac tekeletős meg vtalaſa.
es ioſagocban valo haznalatnac bvzgoſagos keuanſaga. az fegelmnek
zeretety Penitencia tartaſnac mvkaia. es embőrnec v maganac meg
tagadaſa. es a criſtos ieſuſnac zeretetyert myndőn nemv elenſegős.
es boſſvſagos dolognac el ſenvedeſe. Nag ſoc iot tehecz myg egeſ-
ſegbe vag. de ha meg korvlandas nem tvdom myt tehecz Mert keue-
ſec az korſagbol iobvlnac meg: ezőn kepen kyk ſok zarandokſagot
iarnac rytkan leſnec zenthe: Ne akarya azert byznod te felebara-
todba ſe io tarſodba. ſe ivvendőre atte idvőſſegődet ne halogaſſad: ||
43 mert hamarab el feletkőznec te rolad embőrőc hoǵnem mynt te
alyttanad. Iob azert maſtan előve latnod az az idvőſſegőthőz. es
valamy ioſagős mivelkődetőt előwe bochatnod hodnem mynt ege-
becnek ſegetſegeben byznod: hogha nem vaǵ temagadert zorgalma-
tos maſtan: ky leſſőn tahat ivvendőbe te erőtted ſorgaľmatos?
Maſtan igőn dragalatos idő vaǵon. de jay hog haznalatlan kődőd eľ.
mert maſtan erdőmhetned honnan, oztőn őrőkkvl őrőkke elnel:
El iv bizonaba mykoron eǵ orat atte elettődnec meg iobitaſara ke-
uanzs tvtniamynth halalodnac ideien. de maga nem tvdom hog ha
44 meg ńerhetőd: No || Azert zeretetős aǵanfya mene naǵ ſok veződe-
lőmből temagadat zabadythatod meg. hogy ha maſtan myndőnkoron
felelmes leiendes es atte halalodrol ketſegős Igekőziel azert maſtan
ackepen elnőd hog atte halalodnac ideien inkab őrv̊lhes vigadhas
hoǵ nem mint felnel. Tanv̊ľ maſtan meg halny ez vilagnak. hog
oſton halalodnac vtanna elhes az aldot ieſus criſtosſal. Tanv̊ľ maſ-
tan myndőn ez vilagyakat meg vtalny. hog ackoron zabadon mehes
az edős ieſushoz: gőtőried meg maſtan at teteſtődet penitencia tar-
45 taſnac myatta hog ackoron batorſagos: || byzadalmad es remenſegőd
legőn Ah, hyt. kaba. myt gondolod te magadat ſokaig elnőd: myko-
ron čak eg batorſagos napod ſe legőn O: mely igőn ſokac eckepen
meg chalattatanac. es hertelen v̊ ta'gocbol ky vontattanac: vay meľ

igo̊n ſocſor hallottad az mondoctvl. mert nemeľ to̊rnec myatta eſſo̊t.
nemeľ vizben hot. es imez. magaſſagbol eſſo̊t es niaka ky ſeǵo̊t. es
nemeľ even meg fvlt es meg merevo̊do̊t. es nemeľ iaczvan v̊ eletenec
ſomorvſagoſon vegettet. memeľ tyznec myata hot meg. nemeľ vaſ-
nac to̊rnec myatta nemeľ do̊g halalnac: nemeľ toľ||vaynak myata 46
o̊lettetőt meg. es eckepen mindo̊no̊knec az halal vego̊k. es embo̊r-
nec eľety mykepen az arnych eľ mvlic. Valio̊n ky emleko̊zyk te
rorad meg atte halalodnac vtanna es ky imad te ero̊tted? oľ mynt
aſt mondana nem tvdom: Tedel awag myvelko̊geľ azert zerettetős
aǵamfia valamy ioſago̊s myvolko̊deto̊t tehecz. mert bizonaval nem
tvdod meľ oraba hals meg es my ko̊veſſo̊n tego̊det halalodnak
vtanna. Maſt mig ido̊d vaǵon gwlcz te magadnac halhatatlan kaz-
dagſagokat: Idvo̊ſſego̊dtvl meǵ valua ſemmire egebre ne gondoľ ||
es čak azzockal gondol ammeliec az aldot iſtennec tyſto̊ſſegere vaǵ- 47
nac zo̊ro̊z maſtan magadnac baratokat. tiſto̊luen iſtennec zentyt. es
az v̊ miuelko̊deto̊ket ko̊uetven: hog mikoron meg foǵatkozandol ez
eletben. az. az. ky mvľandas ez vilagbol fogaǵanac. es vegenec az v̊
o̊ro̊kkvl valo ľakodaľmocba Tarch'ad temagadat zarandokv̊l es iwe-
venv̊ľ ez fo̊do̊n kykzo̊z es vilagnac gondiba semmy nem tartatic
Tarch'ad zabadon atte zyvedet es az edo̊s ieſuſhoz fel emelven.
Mert byzoňaval atiamfia ninchen eth ez vilagban meg maradando
es lakozando varaſod. Oda azert az aldot iſtenhoz at te eſo̊do̊zeſodet
es fohazkodaſodat naponkent igengeſſet: || naǵ ſiraſſal. hog at te 48
lelko̊d te halalodnac vtanna erdo̊mleſſec mennie bodogſagoſon az
aldot criſtos ieſushoz: mert valaky ioľ eľ tahat ad aldot ieſuſſal orza-
gol o̊ro̊kkvl o̊ro̊kke. es acky gonoſſul o̊ro̊k vezo̊delo̊m v̊ neky: ky
melle eľ peldakat vet az zenth Agoſton doctor mondvan: lattam en
vǵmond eǵ embo̊rt v̊ halalara ivtvan. es ez vala igo̊n kazdag meľ
kazdagſago̊cat bynnel kyl nem gvľto̊t vala: Mykoron kedeg intenem
v̊tet hoǵ immar lelkeho̊z latna. Igo̊n nehezen halia vala es baňna
vala hog into̊m vala lelkenec idvo̊ſſegeho̊z: So̊t inkab v̊ az v̊ aǵan
edes tova forogvan. fohazkodic vala es naǵ ſiraſſal ordit vala ||
mondvan O meľ igo̊n ſokat mvncalkottam hog en meg kazdagvlhat- 49
nec es ime immar eǵebec vigadnac es go̊no̊rko̊dnec. az en kazdag-
ſagimal. O en io kinchim. es penzim. o io aran kvpaim. ky byr im-
mar tito̊ket. kinec haǵalac en tito̊ket. es ez bezedo̊cko̊zo̊t. az v̊
ňavaľas lelket ky bochata Mas Pelda: Vala ſpoletomnac: varaſaba
eǵ igo̊n zep abrazv leianzv̊. es ez mindo̊no̊ſtvl fogva atta vala v̊

magat ez vilagy hywſagokra. az meńńey dičoſeǵel ſemmyt nem
gondoluan To̊rtenec hoǵ korſagba eſſec inteſo̊ket kyket vͤ neky
mondnac vala lelkenec haznalatiara vtalia valamikepen en ne-
ko̊m mondottac kyk zo̊mo̊ckel lattat zent Aguſton doctor monǵa.
50 Mykoron kedig az korſaǵ || Rar'ta meg hatalmazot vona. ez
Bodogtalan leianzv latta hog meg kellene halni So̊netlenvl kery
vala az vͤ ańńat hog vͤtet fel o̊to̊ſtetne az v io dragalatos rvhai-
ban kyket zokot vala viſelnye oľ mikepen menegzo̊be akarna
adnia: Reia engede az vͤ ańńa es fel o̊to̊ſtete ammy kepen vͤ
kyvania vala O Iſtennec rettenető̊s itelety. O el ameľgodando es
codalatos es rettenető̊s mondas. eckepen fel o̊to̊ſtetven keſde fohaſ-
kodnia es mondani. Iay. Iay. en neko̊m eľ igo̊n zepſego̊ſnec hog
meg kel halnom ky eľ igo̊n geńgen tartattam neveltettem fel. es ime
meg kel halnom. Mondnac vala azert az ko̊rnvľ allok neky ſereto̊
51 leanńom: || Byzial az vr iſtenben. es aiańľad neky magadat: mert
igo̊n kegelmes es ergalmas. ez annal inkab naǵ ſiraſſal felele mond-
van mit gondoloc en iſtennel. ivvel te pokolbely o̊rdo̊g es te vegedel
az en lelko̊met. mely bezedo̊kko̊zo̊th az vͤ bodogtalan lelket ky bo-
chata: O azert rettenető̊s az byno̊ſnec vͤ halaloc. de ackyk az aldot
iſtent zerettyk dragalatos azocnak. mert o̊ro̊k dičoſego̊t ad vͤ nekkyk
kyt zo̊m nem lato̊t fyl nem hallot es embo̊rnec čak zyvebe ſem
ſallot: kyt eńgegion nekvͤnch. atia. [e] fyv. es zent lelo̊c o̊ro̊kkvl
o̊ro̊kke Amen: ||

52 Oluaſtatyc eth az iras az embo̊ry garloſagnac
Niavalias:ſagnac meg gondolaſarvl:

Garlo es ńavaľas vag vala holot leiendes. es valahova terito̊d
forditod te magadat hanem ha az vr iſtenho̊s forditandod magadat.
Myre haborodol meg myert nem to̊rtenic atte akaratod ackepen
mynt te kevannad: kychoda az ky myndo̊no̊ket azvͤ akaratia zerent
valhaſſon. Sem te. Sem en ſem vaľamel embo̊rt ez fo̊ldo̊n Sinky:
ninchen ez vilagon valami haborvſagnekil es keſervſegnelkil. bator:
kira'l lego̊n avaǵ papa. ky tahat az ky magat ioban valhaſſa. bizo-
ńaba nem eǵeb hanem ky az wriſtenert valamit zenvethet. Merth ||
53 zoctac ſoc hyttoc. balgatagoc mondani. Ime meľ igo̊n hio elette va-
ǵon imez embo̊rnec. meľ igo̊n kazdag meľ hatalmas: mel zep ter-

metvͤ De ved eſſődbe ammenniey iokat. es meg lattod. hoǵ mynd ez
időc zerent valoc ſemmik de inkab igo̊n bizontalanoc. es meg nehe-
zitendo̊c: mert ſoha zorgalmatoſſagnalkil es felemnekil nem birtat-
hatnac. Nem bodogſag embo̊rnec időzerent valokat vallania bewſe-
go̊ſőn. de eleg embo̊rnec felreſent valo kazdagſag Byzoňaval igo̊n
ňava'laſſag elny ez fo̊ldőn: Mert menevēl inkab akar valaky
lelky emborre lennie anneval inkab ez ielo̊nvalo: || elet leſo̊n vͤneky 54
keſervb. mert inkab nilvabant latia az embo̊ri rothatatoſſagot es az
vͤ foǵatkozaſat. mert ennie alvnnia mvlkalkodni: es az teſtnec eǵeb
ſikſegeho̊s latnia igo̊n nag go̊trelm az aitatos embo̊rnec ky o̊ro̊meto̊-
ſőn akarna ſabad lenni mindőn bintvl. Mert igo̊n meǵ nehezvl az
belſő embo̊r az az lelky az teſty zykſego̊kkel azert hoǵ a dauid profeta
aitatoſſagal keri uala az vͤr iſtent hog ezo̊ktvl zabad lehetne mond-
van az en ſykſegimbo̊l zabado meg engo̊met vram ieſus. De jay az
vͤ garloſagok es ňavalaſſagoknac meg nem eſmerő'enec. es: naǵal-
inkab. jay. kyk zeretik ez: || Návalias el rothadando eleto̊t Mert ol 55
igo̊n ragaſkodnac nemeliec ez ňavaias elethőz iol lehet hoǵ meg čak
az teſty eledeltis nag mvkaua es nag reiavalo gondal alig valhatiac
de maga hat eth ez vilagba elhetnenec. iſtennec orzagaval keveſſet
gondolnanac O hyt kaba. es hittetlen zywk kyk el igo̊n melien ez
foldie'cben fekvſnec hog ſemmit eǵebet hanem čak teſtie'cket erőz-
nec De jay effele ňavaiaſſoknac mert byzoňaval vegre az az halaloc-
nak ideien meg eſmeric hoǵ mel igon vtalatos vot mend azok kyt
zerettenec. Az aldot iſtennec zenthy. es mind az criſtos ieſuſnac
aitatos zereto̊ baraty nem iǵeko̊ſtenek: || Azokra kyk az teſt́nec kel- 56
lemeto̊s es kevanſagos volt vona ſem azokra kyk ez idő zerent fen-
lo̊ttenec mikepen ez vilagy hytſagos o̊tőzeto̊c de mind az vͤ telies
remenſego̊k es igekőzeto̊k az o̊ro̊kkvl valo iokra vontatot es vͤ ke-
vanſagoc vitettetőt az lathattatlan dičo̊ſegnec lakodalmara. hoǵ ez
lathatandocnak zeretetinec miatta ne vontatnanac ez fo̊ldyecnec
kevanſagara: No azert zereteto̊s a'tiamfya zent Bernard doctor
mondia. Ne akariad az ioſagos mivelko̊detnec haznalatiat el hadnod
avaǵ meg vnnod. mer maſtan mig ez ňavaias garlo velagba vag
ido̊d. es horad vaǵon Myre akarod azert hallogatnod az te zando-
kodat: || Kelfel es hegottan mongiad: Maſtan az iozagos mivelkő- 57
detnec tetemme'ňnenec ideie vaǵon. maſtan az keſalgodaſſnac az
binocnec ellene. es az teſnec ezvelagnac es o̊rdo̊gnek ideie vaǵon.
Maſtan embo̊rnec az vͤ eletenec meg iobitaſanac alkolmas időie va-

gon : Mikoron az vr : iſten valamynemv ńava'ľat reiad Bočhat avaǵ
embo̊rtvl meg haboritatol tahat ackoron vagon az haznalatnac es
ivtamnac ideie No azert zykſeg teneko̊d atal menno̊d tyzo̊n es vizo̊n
mynec elo̊tte akarnal ivtnya az hyedelmnec helere az az meńńei
dičho̊ſegre. Mert ha magado̊n ero̊t az az meg nem ńomorito̊d maga-
58 dat a penitecia tartaſnac myata. tehat az bynt meg nem : || gozhe-
to̊d : Mert miglen ez ńavaias. garlo teſtben vagvnc binnelkvl
nem elhetvnc de mindo̊n koron valamy banatvnc keſervſegvnc
tortenic : Mert o̊ro̊meſo̊n vona ńvgodalmvnc mindo̊n byntvl es
navaliaſſagoctvl : de miert hog az bynnec myatta eľ vezto̊tto̊c
az elſo̊ artatlanſagot. es elhattoc tovaba az byzo̊n bodogſagot
Azert zykſeg minekvnc mynd ez felvl meg mondottacban beke-
ſego̊t tarttanvnc. es az aldot iſtennec v̊ zenth ergalmaſſagat var-
nvnc es kernvnc miglen ez alnokſag el mvliec. es ez halando
eleth az lalalnac myatta meg foſtaſſec. O en edo̊s iſten*n*o̊m. zent
Bernard mondia hog meľ igo̊n ńavaias garlo ez embory alat. ky
59 mindo̊nkoron kees az byno̊kre. Mert ma meg || vadoľod meg gońod
byneidet es mas napon eſmeg azmeg gontakat teſo̊d Maſtan zan-
dokozol magadat meǵ iobitany : es eǵ hora el mvlvan myvelko̊do̊l
oľ mynt ingen ſem zandekkoſtal vona No azert meltan mimagvnc-
kat meg alaſhatioc es ſoha valamy naǵ malaſtrol nem dičhekothe-
tvnc. myer hog el igo̊n garloc es alhatatlanoc vagvnc : Merth igo̊n
hamar embo̊r az malaſtot az tvńaſagnac myatta el vezhety kyt
ozto̊n igo̊n naǵ mvkaval ſem lelhet meg : Iay azert mynekvnc hog
ha ez kepen akarvnc haiolny az ńvgodalomra oľ mint imar bator-
ſag vona az meńńey dičo̊ſegrvl mykoron ammy eletvncbań ingen
ſem tetchyc az. zentſego̊s eletnec ńomdeka : ||

60 Pelda oluaſtatic ez iras mele zent ferencz aťťanrol. Mikoron
menne zent ferencz aťianc v̊ tarſava eǵvton meg akara az v̊ tarſa
byzonitania v̊ benne az malaſtot es v̊ zent alazatoſſagat : Monda
azert v̊ neky. Frater ferencz honnan vagon ez. hog mynd ez velag
te vtannad eredo̊t mykoron te ne leg nag tvdomańv dyac ſem igo̊n
zep termetv Monda neky : byzon mondom neko̊d en zereto̊ aťam-
fya frater Leio hog mynd ez vilagon ſinčhen nagiob byno̊s en na-
lamnaľ. felele az v̊ tarſa mondvan mire mondod ezt aťam Monda
neky azert mondon en zereto̊ fyam. mert ha az vr iſten valameľ
zege'n byno̊ſnek atta vona az malaſtoth kyt en neko̊m adot ne
61 talantam : || ioban myvelko̊dnec vele hog nem mi*n*t en avag iobań

tvdna zolgalni az vr iſten. eſt halvan az v̊ tarſa meg eſmere az v̊ nag alazatoſſagat es cvlpaiat monda neky. es ſoha tovaba nem mereſko̊dec v̊tet keſertenye:

Neǵed. reſſe ez. ko̊nnec. olvaſtatic. az. Iteletrvl. es. az byno̊ſo̊krvl.: minemv. kenockal. kenzattatnak.

MIndo̊n nemv teteme'nńo̊dbe es myvelko̊deto̊dben az veget
meg tekinčhed es nezied: es mykepen az ſoros itelő byronac elo̊te
allas: kinec ſemmy el nynchen tytkoltatvan. ky aiandekokal meg
nem engezteltetyk: ſem maga menteſo̊ket nem veſſo̊n. de ammi
igaz aſt itely O ńavaias hyt byno̊s myth feľeels. mondas. az vr iſten-
nek mindo̊n: || gonoſſagidat tvdonac ky nemykoron rettego̊d es 62
felo̊d az meg haragvth embornec zo̊meliet es orčhaiat. Myre tahat
hog nem: lačz nem gondols magadal az itelet napianac elo̊tte. my-
koron ſenky eǵebnec myatta meg nem mentethetyk Sem meg nem
otalmaztathatyk de ky ky mind eleg thero̊h: leſſo̊n v̊ maganac.
maſtan at te ioſagban valo mvkad go̊mo̊lcho̊s es haznalatos. az te
ko̊n hvlataſod es ſyraſſod kellemeto̊s az aldot iſtennec elo̊tte es az
te fohaſkodaſſyd megh. halgatando̊k. es az te byneidro̊l valo ban-
kodaſod keſervſego̊d meg tiztyto es eleǵ tewo̊. Mert bizonaval az
bekeſego̊s embo̊rnec nag es: || Idvo̊ſſego̊s tyztvlaſſa vaǵon ky miko- 63
ron meg haboritatyk el zenvedy: es inkab bankodic az meg habo-
rito embo̊rnec v̊ gonoſſagan hognem mynt az v̊ rayta tet boſſvſagon.
es ky az v̊tet meg haboritoier avag ellenſegeiert o̊ro̊meto̊ſſo̊n imat-
kozyk. es az v̊ byneyt zywezerent meg bočhatya ky tovaba eǵebec-
tvl bočhanatot nem keſſo̊do̊zyk kernye. ky az az meľ embo̊r kyńńe-
ben ergalmaz hoǵnem mynth meg haragodnec. es az v̊ teſtet
igeko̊zyk mindo̊no̊ſtvl fogvan az lelo̊cnek alaia haytogatnia igen-
getnie Iob azert embo̊rnec maſtan v̊ magabol ky tyztitanya az bino̊-
ket es az vetko̊ket ky ſaggatnya hognem mynt ivvendo̊ iteletre: ||
tyztitandoivl tartanya Mert myt egeth mit rag eǵebet az pokolnac 64
tyze hanem čak atte byneidet mert menevel inkab maſtan tema-
gadnac kedvez. es az teſnec kevanſagat koveto̊d anneval inkab ite-
letnec napian nagoban eſſo̊l es egeteſre naǵob kenocnak allatiat
tartod: Mert amminemv bynocnec vetkocnec myatta bint tet embor

azoknac myatta gőtrettetykis. Oth az az pokolba az iora valo reſtők
tyzzes őſtőnőckel fvldaltatnac. Oth az torkoſoc monthatatlan nag
heeſegre es zomivſagra ſoritatnac es kenzattatnac. Oth erčhed az
pokolba az bvya. teſty embőrőc es az vͤ teſttőcnek zeretőy forro
65 zvrockal eś bidős kenkvvel őntettetnec meg. Es az yregők : || mike-
pen az tyhős avag haragos beſtyac a naǵ keſervſegnec myatta
ordiťnac Sem*m*inemv byn nem leſſőn ky az vͤ tvlaldon gőttrelmet
nem vallana Mert oth az az pokolba az keveliok mindőn nemv
zydalmaſſaǵal be theliesődnec. es az főſvenők nag ſegenſegreſoritat-
nac : Azert mongia az zent gergől doctor magarazvan. Oze profeta-
nac vͤ mondaſſat. Minemv vǵ mond elmeie leſlőn embőrnec ky az
vtoſo iteletnec ſentencyaiat nem fely es rettegy. mert vgmond ako-
ro*n* mindőn nemv bynőc embőrnec ſőmey eleiben hozattatnac. Es
tovaba. Akoron Az az iteletnec napian mindőnőc kyk gőńőrvſegel
66 mondattanak || nag felelmel rettegeſſel embőrnec vͤ elmeiebe hozat-
tatnac akoron ſenkyt az bwcz bezeed avag az eſſőſſeg meg nem
menthet Azert mo*n*gia az zent Bernard doctor is ez melle. Oh : ime
immar meg haloc telies alnocſagockal es vtalatos bynőckel. es
im*m*ar ielőntetőm avag vittetetőm az ſoros itelő byro eleiben zamot
advan mind az en tetem'enimről : Iay ennekőm azert ńava'ľaſnac mi-
koron eľ ivvend az iteletnec napia. es az kőnvec meg nytatandnac meľ
kőnből mind az en mivelkődetim es gondolatim az vr iſtennec előte ky
mondattatnac. Tehat en feiem le bochatvan az en lelky ezmeretőm-
67 nec konſienciamnac gonos : || zegőnſegős eſmeretinec myatta alľoc
vrnac előte reſketven es keſervſegőſőn tvdniamint meg gondolvan
az entet gonoſſagimat es mikoron mondattatik en rolam. Ime ez
embőr. es az vͤ mivelkődeti mert byzońaval a*m*mit maſtan zegőn-
lvnch meg gonnya tahat akoron mindonocnek nylvan leſſőn. eś
valami bynt eth el fődőzvnc palaſtozvnc mind oth az keſervſegős
thyz meg egety. Mert valamenevel hozzaban var maſtan az vr iſten
hog eletvncket meg iobehoc iamborbaka' legvnc anneval ſoroſban
es kem'enben itel hog ha tuniaſagvncnac myatta meg vtalanǵok.
68 mire azert ez elettőt eľ igőn zeretiok kybe : || menevel hoziaban
elvͤnc Anneval tőbet vetkőzvnc : Mert menevel embőrnec elete hoz-
iab anneval inkab az byn ſamlalhatatlamb : mire. mert naponken
az gonoſſagoc nevekődnec ſokaſvlnac. es az ioſagos mivelkodetők el
vetetnec ez el hagattatnac Es naponken valtozyk embőr habvrvſag-
nac es előmentenec myatta es nem tvgia mikoron meg kel halnya

Mert embo̊rnec vͤ elete mikepen az fyſt oľ hamar el mvlic. O azert en
edo̊s iſteno̊m meľ igo̊n nag keſervſego̊s kenoc variac a byno̊s embo̊rt
ky maſtan nem akaria az vͤ eletyt meg iobitania. Oth az az pokolba
keſervb leſſo̊n eg ora az kenban : || hoǵ nem mint eth zaz avag ket 69
zas eztendo̊c az kemenſego̊s keſerv penitencia tartaſba. Oth ſem*m*i-
nemv ńvgodalmoc az karhoſtattacnak ninchen es ſem*m*i vigaztalas vͤ
nekik ſoha nem adattatic. hanem čak : o̊ro̊k iay vezzyk. de maga
eth embor ez velagban nemikoron az mvkatvl meg zo̊nyk. es vͤ ba-
ratianac niaiaſſagaval eľ de oth ſoha nem adattatik No azert ved
ezzo̊dben magadat mert paraſtvl is ſoktac mondanya Bodog embo̊r
ky maſon tanvͤl. leg azert maſtan ſorgalmatos. es banko'gial az te
byneidrol : Hoǵ iteletnec napian leg batorſagos : || Az igazakal. Mert 70
akoron tvdnia mint itelet napian az igazak alnac nag batorſagal
azoknac elleno̊c kik ez velagon vͤket ńomorgattac es keſergettec.
haborgattac O en edo̊s iſteno̊m zent Bernard mongia Naǵ byzodalma
es batorſaga leſo̊n az zegennec ky az vr iſtennec zeretetyert zege-
ny'e es alazatoſſa tette vͤmagat : Es az keveľ mindenfelo̊l rezket es
feeľ : Mert akoron lattatyk bwchnec letleńye ez velagban ky az aldot
ieſuſert tanvlt hytta es egebectvl meg vtaltatotnak lenye. O akoron
kellemeto̊s leſzo̊n mindo̊n bekeſegel zenvedo̊th haborvſag. es : az
ragalmazoknac mindo̊n alnokſag || vͤ zaiokat bee dvgia Tahat. erched 71
iteletnec napian vigad es o̊rvl mindo̊n aitatos embo̊r. es keſero̊g
mindo̊n ſo̊rzete nem tarto : Tahat akoron inkab vigad az meg go̊tre-
teto̊t teſth az penitencianac tartaſnac myatta. hog nem ha mindo̊n-
koron go̊no̊rvſegben neveltteto̊t vona fel : Tahat fenlich az alavalo
o̊tho̊zet akoron. es meg homaloſodic az zep barſo̊n rvha : Tehat
iteletnec napian inkab dičhertetyc az vr iſtentvl. a hitvan haylocka
es kvtia hognem mint a dragalatos aranias palotha : Tahat inkab
ſegel az alhatatos bekeſeg hodnem : mint ez velagy embo̊ro̊cnek
mindo̊n hatalmoc : Tahat akoron inkab dičhertetyk az egygv enge-
delmeſſeg. || hognem mido̊n ez vilagy embo̊ro̊cnek bvcheſego̊k es 72
eſſo̊ſſego̊k Tahat inkab vigaſtal meg az io conſiencia lelki eſmeret.
hoǵ nem mint az nag tanvlt bvcheſeg. Tehat akoron az az iteletnec
napia*n* inkab mertecletik meg. ez velagi kaztagſagocnak meg vta-
laſa es el hagaſa az aldot criſ̃tos ieſusnac zeretetyert. hog nem
mynth mindo̊n ez fo̊ldy chaſarocnak es kyraľocnak kazdagſagoc.
Tahat inkab vigaſtaltatol meg akoron az aytatos imagſagrol hognem
mint az go̊no̊rvſego̊s etelrvl. Tehat inkab vigaſtaltatol es o̊rvlcz am*m*eg

73 tartoth ſilenciomrol veztegſegro̊l : || hognem mint az nag ſok hoſſv
bezelleſro̊l niaiaſkodaſrol : Tahat akoron inkab haznalnac az ioſa-
gos mivelko̊detőc hod nem minth az ſok hizo̊lko̊do̊ zep bezedo̊k.
Tahat akoron. az. az. iteletnec napian inkab kellemeto̊ſſo̊k leznec
az aldot iſtennec. es teneko̊d haznalatoſbac az zoros eleth es az ke-
me'n penitencianac tartaſa hod nem mint mindo̊n ez fo̊ldy go̊no̊rv-
ſego̊k. ezo̊cket mongia az aytatos zent Bernard. No azert zereteto̊s
attiamfya tanvl maſtan keueſben ſenvedno̊d hog akoron a neheze-
74 bectvl meg ſabadvlhas : Maſtan mig ez garlo : || velagban vag byzo-
nihadmeg hog mit oſton annac vtanna zenvedhecz Thegedchecz az
kys vio̊dat az thizben es laſſad hog ha el thirheto̊d Mert hog ha
maſtan el keveſſeth el nem zenvedhecz Tehat mikepen zenvedheto̊d
az o̊ro̊ckvl valo go̊trelmecket es kenokat Mert ha maſtan el keves
go̊trelm el igo̊n beketelenne theſſo̊n Tahat mit thezon az pokolnac
v̊ keſervſego̊s : thize es egetheſe. Ime byzonaba attamfya nem lehet
keet vigaſagod es o̊ro̊med hog eth ez vilagba go̊no̊rko̊dnel. es annak
75 vtanna orſaglanal menorſagban az aldot || criſtos Ieſuſſal : hog ha
mind eznapſagtvl fogvan mindo̊n koron go̊no̊rv es kevanſagocba
eltelvona. mit haznalnanac mind ezo̊k hog ha ezo̊n helo̊n kelletnec
avag to̊rtennec meg halnod : No azert zent Bernard mongia Mindo̊-
no̊c hitſagok ettv̊l meg valvan. zeretnye az aldoth iſtent. es čak v̊
nekye ſolgalnya : Mert valaky az vr iſtenth thelies zyvevel zerethy.
ez ſem az halalth ſem go̊trelmet. kent. ſem az iteleto̊th sem az
pokloth nem fely. mert az thekeleto̊s zerettet byzodalmas es bator-
76 ſagos iarvlaſth theſo̊n az vr iſtenho̊z. De maga kyt : || meg az binec
kevanſaganak meg teveſe go̊no̊rko̊ttet nem čhoda az hog ezfele em-
bo̊r az halalt fely. De maga io. hog ha meglen vtet az vr iſtennec
zeretety az binoktvl meg nem vonzia. avag čak a pokolnac felelme
es keſervſegos kenia rettenche. meg Valaky kedeg az vr iſtennec
felelmet hatra vethy es meg vtalya. ſokayg ezfele az ioſagos mivel-
ko̊detben meg nem maradhat. De pokolbely o̊rdo̊gnec tvreiben ha-
marab eſſyk Azerth mogia Aran zaiv zent Ianus : az byno̊ſo̊krvl
77 mondvan. O ſegen navalas embori tero̊mto̊t allath || Iol lehet hog
mindo̊n thero̊mto̊t allatoknal leg meltoſagoſb. de maga mit alitas
hog thes az ſoros iteletnec napian. mert az te feied fo̊lo̊t leſſo̊n az
haragos itelo̊ byro es labaid alat az retteneto̊s pokolna v̊ thyzes ſaia
avag thorka. Iob kezed felo̊l leſſnec az te reiad vadolo bineid es az
te bal kezed felo̊l leſſnec ſanhatatlan o̊rdo̊go̊cnek ſokaſaga : vonvan

az keſervſego̊s kenocra es belo̊l zivedben az rago konſiencianac lelky
eſmereto̊dnec ferge. ez azert az a kyt az david profeta mond az v̊
fergo̊k az az. a karhoztattacnac meg nem haľ. es kivol leſſo̊n mind
ez ſeľos vilag egyen No azert : || zegen ńauaias byno̊s. ky ez kepen 78
meg fogatatol hova fwcz. el eńiesno̊d ro̊ito̊ſdno̊d lehetetlen. elo̊ve
ielo̊nno̊d eľ zevedhetetlen : ha kedeg azt kerdened. hog ky vadol
tego̊det Reia feleltetic. hog mind ez zelo̊s velag. Mert meg bantvan
az tero̊mto̊ iſtent meg bantatic mindo̊n tero̊mto̊t allat. Oľ mint azt
mondana. ſemmikepen magadat temeg nem zabadithatod mert
lehetetlen eľ ro̊yto̊ſdno̊d Tovaba eſtes tvgiad hog pokolba vagon
meg go̊ſhetetlen hidegſeg meg otha'tatlan thvs. halhatatlan fero̊g el
zenvedhetetlen dohoſſag meg ńomodhato es foghato ſettetſeg : || o̊r- 79
do̊go̊cnck rettenéto̊s nezeſe az lehullottacnac oſtorozaſoc. binocnek
ſego̊nſege. mindo̊n iokrol ketſegbenvalo eſſes. es rementelenſeg. ha-
lal halalnekil veg vegnekil fogadkozas fogadkoſasnekil. az vege a
kennac mindo̊n koron el kezdetic es meg fogadkozni ſoha nem tvd
ezo̊keth mongia Ara'n zaiv zent Ianos az aitatos zent Bernard is
vgmond : O en zereteto̊s lelko̊m mogiad meg enneko̊m hol oth vad-
nac ez velagnac zereto̊y kyk eg keues o ido̊ elmvlvan mivelvnch
valanac de maga ime ſemmi vto̊lo̊k nem maradoth hanem čak hamv
es por fergec es bido̊s rothatatoſſagoc Mino̊nde : || embo̊ro̊c volta- 80
nake mikepen te ethenek itanac mevettenec tančoltanac es eg zo̊m
pillantaſba pokolra ſallottanac eth ez vilagon az v̊ teſto̊c fergecnek-
myata el ragattattanac. es oth pokolba az v̊ lelko̊c. o̊rdo̊go̊cnek
myatta kenzattatnak o̊ro̊ke. ez eľ keves vigaſagert adattatod v̊nekio̊c
keſervſego̊s ſomorvſag. es eľ keves teľty go̊no̊rvſegerth o̊ro̊cke valo
ken Tovaba v̊gan ezzo̊n zent Bernard doctor vg mond. O en lelko̊m
valion minemv retteges es felelm leſſo̊n oth. mikoron hova ro̊itoz-
neľ nem leſſo̊n tenekod navaľas. vay bizońaval heiaba mondod az
legecnek ſakadiatoc my reianc avag en reiam eſ. az vo̊gecnek fo̊do̊z-
ieto̊kel engo̊meth || Mert mezitelen es ńilvan kel teneko̊d allanod az 81
itelo̊ biro criſtus elo̊t hog haliad az igaz itelo̊nec v zavat. ky az aldot
ieſuſnac v̊ zavat nem akartad hallanya mikoron ez vilagban elteľ
de inkab meg vtaltad Vay azert ky keſervſego̊s leſſo̊n hallanya aź
bino̊s embo̊rnec az igeket kiket meg irt : zent mathe evangeliſta
mondvan Meńieto̊kel atko̊ztac azo̊ro̊c thizre ky meg vagon fo̊ro̊ztet-
ven o̊rdo̊gnec es v̊ angalinac. eſt kedig meg mondvan legottan az
fo̊ld ketthe valik avag haſſad es az bino̊ſſo̊keth eľ ńely mind De

maga vizzont ennec elene az ioknac az aldot iſten mit mond. Ivve-
to̊kel en aťiamnak aldotay biriatok es vegetőc az o̊ro̊k orſagot. ky
82 meg vagon tinecto̊k: || ſo̊ro̊ztetven ez vilagnac kezdetetvl: fogvan
es orſagoľiatoc en velem: mind o̊ro̊ke kyt engedio̊n minekvnc Atya.
es fyv ez zent lelo̊k. Ameń.

Oluaſtatik Peldais ez melle hog ez vilag el mvlando es hytſa-
gos: Vala eg vitthez ky vͤmagat mindo̊noſtvl fogvan ez velagnac atta
vala Mikoron kedeg ez vilagy pompaſagnac hytſagarvl gondolkod-
nec: Ielo̊nec azomba vͤ neky. eg igo̊n zepo̊n o̊tezo̊th azzo̊niallat
mondvan az viteznec. Ime vǵmond ielon vagok kyt mindo̊n te ke-
vanſagoddal kereztel. es zerettel. ez kegid latvan az vͤ o̊rčhaiat igo̊n
meg o̊rvle es nag kevanſagal nezy vala vtet O̊rdo̊g vala keig ez.
83 monda azert az o̊rdo̊g az azzońiallat kepeben ky: || vala vͤ neky az
viteznec mondvan. Nezmeg vǵmond engo̊met hatvlis mikepen eľo̊ľ
neztel. ez vitezh hog meg tekinto̊tte vona lata tehat az vͤ hata racva
fergeckel es oľ mint pokolbely bido̊ſſego̊s forro ſurockal. es: monda
vͤ neky En vagok ez vilagnac dičho̊ſege eſt meg mondvan eľ eńieſec:
Az vittez eſt latvan meg rettene es vͤ eletit meg iobitvan zorzetben
mene. es·vͤ eletit iol vegeze. Tartvan naǵ kem'enſego̊s penitenciat.
kinec myatta az o̊ro̊kdičhoſegre me'ne. Amen. ihus.

Mas Pelda oluaſtatyk az zenth: aťťacnak eletibo̊l Mikoron az
puztaban eg zegeń Remethe edeſtova yarna Talala eg embo̊r fvth
84 es mo*n*da: Paranč̌holok en teneked fw: || az elo̊ iſtenre hog mond-
meg enneko̊m ky feye vagi es holuag: legottan az fw ſola es monda.
en vagok vgmond eg pogannac feye ky rego̊n hadnac myatta eth
olettettem meg es az pokolnac fenekere vagok vettetven Monda
eſmeǵ az Remete a fvnek: vagonne valaky te naladnal alab az
pokolnac feneken. monda: vͤ neky eſmeg a fw. Az gonos kereztieno̊c
vadnac vgmond: ky az vr iſte*n*t ioban eſmertek es nagob malazttot
vettenec vͤ tvle. de maga vͤtet meg vtaltac es neky nem akartanac
ſolgalni hanem az binnec. en kedeg myert hog pogan votam az en
hittetlenſego̊mnec myatta vtet nem eſmertem annera. ezert nem
85 vagoc annera ala vettetv'en. de maga en: || az en kenaimat te neko̊d
meg nem mondhatom minemv keſervſego̊s kenokat ſenvedok az vr
iſtennek igaz iteletinek myatta o̊ro̊kke. ezo̊ket halvan az Remethe
az vͤ eletet annalis kem'enben kezde tartany meg rettenven az fvnek
zavara: Azert mondia az zent Aguſton doctor irvan eg tanitva'ńa-
nac mondva*n* Ero̊ſſent higed es ſemmi kepen ne ketelko̊dieľ en

zereto̊ tanitv'añom mert nem mindo̊no̊c ky añia zent eghazban
meg kereztto̊lko̊dnec vezik azert az meñorſagot. de čak azok kik az
kereztto̊lko̊dest fel veven ioľ elnec. es kyk meg tartoztaťiak v̊ mago-
kat binoktvl es az teſtnec kev'anſagitvl. Mert mikepen az eretno̊ko̊c
poganoc zydoc hvztoc me'n : || orſagoth nem vezyk ezon kepen az 86
gonos kereſtieno̊c nem valhatiak Mikepen idvozitenc is meg monda
zent mathe irta meg : Nem mindo̊no̊k kyk mongiac enneko̊m vram-
vram bee mennec meññecnek orſagaba de čak azok kyk thezyk az
en meññey aťťamnak akaratiak :

Olvaſtatic. eth. az. iras. tovaba. az. lelky. meg. vigaztalaſrol. ekepen :

VVgmonda az aldot ieſus. ez embo̊ry nemzetnec mondvan
Iſtennec orſaga thy benneto̊c vagon No azert tero̊hed avag fordohad
temagadat mint te telies zyved zerent az [ad] vr iſtenho̊z. es hadel
ez ñauaľas garlo velagot, es leľ az te lelko̊d ñvgodalmat. Tanvľ es
igeko̊ziel ez velagyakat meg vtalnod : || es az lelkyekre maga- 87
dat adnod es meg latod iſtennec orzagat te read zalanya. Mert
az aldot iſtennec v̊ zenth orza'ga bekeſeg es vigaſag zent lelok-
beky nem adatatik az kego̊tlenocnek es ragalmazocnak Eľ iv̊
te hoziad az criſtus ieſus meg mvtatvan teneko̊d az v̊ meg vigazta-
laſat hog ha belo̊ľ at te lelko̊dben melto avag kellemeto̊s lakodal-
mat zo̊rzendes v̊ neky : Mert mindon v̊ dičho̊ſege es eko̊ſſege belo̊l
vaġon az. az. a lelocbe es oth vagon az v kevanſſaga : Gakorlatos
meg latogataſſa vaġon az aldot Ieſuſnac az aitatos embo̊rho̊z. edo̊s
bezeleſe kedves vigaztalaſa. es igo̊n elamelkodando ñaiaſkodaſa No
azert hiw lelo̊c zo̊ro̊zied ez iego̊ſnec az te zyvedet hog te hoziad
ivnye es te benned lakoznya meľtoltaſſec : Mert vg mond Az ky en-
go̊met zeret en bezedo̊met : || Meg tartia es zerety v̊tet az en aťiam 88
es v̊ hozia ivv̊nk erčhed mind az telies zent haromſag. es lakodal-
mat tezv̊nc v̊ nala : Ag azert helt az criſtuſnac, es mindo̊nnec va-
lami at te zyvedet meg bantana tag'agiad meg az be meneſt az az
be ne erezied. Mert mikoron tenalad az criſtus ieſus leied igo̊n kaz-
dag vag es eleg teneko̊d, v̊ leſſo̊n azte ñavaľadba meg latogadod. es
mindo̊no̊cbe hyw ſozſolod. hog ne lego̊n teneko̊d zykſeg embo̊ro̊cben
biznod. Mert byzoñaval embo̊ro̊c hamar valtozttatnak. es hertelen

meg foǵatkoznac de az criſtus o̊ro̊ke meg marad es : al mind vegiglen
ero̊ſſen : Nem kel azert embo̊rnec igo̊n nag bizodalmat es remenſe-
go̊t vetnye ez garlo es meg halando embo̊rbe meg ha zereto̊ baratod
89 es at́atfya leǵo̊n is ; Sem igo̊n || nag zomorvſagot ebo̊l ne veg hoǵ :
ha nemikoron meg bantatol es valamy elleno̊d mondatatic Mert az
ky ma io baratod honnap ellenſego̊d lehet netalantam. es ennec
elene gakorta mikepen az zeel meg fordulhatnac : No azert veſſed
mindo̊n te bizodalmadat az vr iſtenben es leǵo̊n v̊ az te felelmed.
mert valaky iſtennec felelmenekil vaǵon ez ſokaig az ioſagba meǵ
nem marathat de el vſſamik es eſſyc byno̊cbe : Mert ha az aldot
Ieſuſt zeretendo̊d tehat mindo̊n ńavaladerth v̊ felel. es meg zo̊rgy :
mikepen iobnac lattatandic lennye Ninchen atiamfya bizońaval
eth ez vilagban meg maradando waraſod. es valaholot leiendes
zanki veto̊t es iweveń vag. es ſoha te neko̊d bizo̊n tekeleto̊s ńvgodal-
90 mad nem lehet hanem : || ha az aldot. Ieſuſ. criſtushoz leyendes
zyved zerent hozza egeſulue'n : Azert monǵa az zent. Bernard O ze-
ǵen ńava'ſas embo̊r mit nezo̊d ez garlo velagot mikoron en neleǵo̊n
at te ńvgodalmadnac hele. az menīēiecbe az az meńiorſagba kel
lennye az te lakodalmadnac. Mert ha ez vilagot meg nezo̊d es az v̊
benne valokat. tehat meg eſmerheto̊d hog mindo̊no̊c el mvlandoc
es te egeto̊mben v̊ velo̊c. Azert ne ragazkogial v̊ hozia hoǵ meg ne
fogattaſſal o̊ tv̊le es myatta el ne vez Az felſego̊s iſtennel legenec
atte gondolatid es at te ko̊ńo̊rgeſo̊d ſo̊netlen az criſtos Ieſuſhoz
igengetteſſec. Ha nem tvcz az meńiey bodogſagrol melien elmelko̊d-
91 no̊d. tehat ńvǵodial az criſtos : || Ieſuſnac kenźenvedeſenec meg
gondolaſaba. es az v̊ zent ſebeiben o̊ro̊meto̊ſſo̊n lakozial. Azert
mondia az aitatos zent Bernard. O embo̊r ha te vgmond az aldot
Ieſuſnac ſebeiho̊z : es v̊ dragalatos verenec hvllaſaho̊z aitatoſſaggal
forditandod es teritendod te magadat ketſegnekil az te haborvſag-
gidban nag meg vigaztalaſt es edoſſego̊t ero̊sz. Sem nem gondols
igon ſokat embo̊ro̊cnek meg vtalaſava ha tego̊det meg vtalnac. es az
ragalmazocnak bezedo̊ket kińńen el ſenvedo̊d : Mert lam az edo̊s
Ieſus az ziz marianac v̊ egetlen eg fya. is volt embo̊ro̊ctvl ez fo̊do̊n
meg vtaltatvan. es az o̊ nag zykſegeben tvgnya mint halalanak
92 ideien v iſmero̊itvl : es baratitvl eg haǵatvan, Az aldoth : || Ieſus
akara kenth zenvedni artatlanvl mikoron v̊ bynt nem tet es : nem
leletteto̊t čhalardſag az v ſaiaban meg ennec fo̊lo̊te akara embo̊ro̊ctvl
meg vtaltatni. te kedeg zeǵen ńava'las merezko̊do̊le valanirvl panaſt

tennod : Az edős criſtuſnac votanac ellenſegi es ellene foloy. es te akarode hog mindőnőc barattid es io tevőhid legenec No azert honnan koronaztatic meg az te bekeſegőd hog ha ſemmi nemv ńava'lat es bozzvt nem akarz zenvedny : Mert ha ſemmi ellenőd valot nem zenvecz mikepen leez az criſtos baratia. zenveǵed azert az haborvſagokat az aldot ieſuſert ha akaraz v̊ vele orzaglanod : Mert byzońaval nag ſok haborvſagocnac miatta . || zikſeg minekvnc bemennvnc 93
meńńecnec orzagaba Azert mongia az zent Bernad vayha vgmond čak eǵſőr az aldot ieſuſ criſtuſnac belſőiben be me*n*tel vona. es valamy keueſet az v bvzgo zeretetiben erzőttel avag koſtoltal vona : Tehat ſemminemv raitad tet bozzvſagal nem gondolnal. Mert az ieſuſnac zeretety thezy embőrt v̊ magat meg vtalny. es Thovaba : meg vg mond Valaky az v̊ lelkebe ioľ meg leiend zőrőztetven nem igőn ſokat gondol embőrőcnek chodalatos es vyzzavivo iaraſſockal : Mert annera bantatic es vontatic embőr menere vneky az allat vontatic : az az kevantatic Mert ha az te lelkodben ioľ meg vonal zőrőztetven mindőnőc tenekőd iocra engednenec es haznalatodra demaga azert ſokac te nekőd vlalatosſoc : || es gakorta meg bantnac es haboritnac mert nem vag meg temaggadnac tekeletőſſegel meg hoth az 94
az meg eńhitetőt. es ez vilagi kevanſagockat nem zakaztottad meg el temagadtvl : Mert ſemmi embőr*n*ec az v̊ zyvet annera meg nem [v] foǵlalia es forthoztety mikepen ez : terőmtőt allatocban valo zőrtelen nem thizta zeretet Mert ha meg vtalod ez vilagy vigaſagockath Tehat ameńney dičhőſegrvl elmelkődhetől. es gakorta at te lelkődbe vigadhacz : Mert mindőn koron az edős ieſuſ az vtet zeretőket meg vigaztalya mindőn nemv keſervſegocben. ezőket mongia zent Bernad : Meľ meg vigaztalaſt eng'ediőn minekvnc is az aldot iſten őrőke Am*en* ||

Oluaſtatic: Az iras: Arrvl: hog: az vr Iſtennec: 95
igeiet: nag: Alazatoſſagal: kel: minekvnch: halgatnvch: es: hog: ſokan: nem gondolunch: vele:

AAz aldot iſten zol az aitatos lelochoz mondvan. halgasſad zerető fyam az en igemet es bezedőmet mindőn doctorocnak es ez vilagy bvcheknec thvdomańnocnak felőte valot Mert az en igem lelőch es elet es embőri ertelmeľ : meg merteclendő es nem vonzőn

embo̊rt z hyvdičho̊ſegnec kevanaſara: kel azert halgatnya vezteg-
ſegben es nag alazatoſſagba. mert bizońńaval Bodogok azok kik hal-
gatiac az vr iſtennec igeieth es azt megh o̊rizyk: zol im*m*ar az aitatos
leloch az vr iſtenho̊z mondvan: Bodog en edo̊s iſtenno̊m az kik te
96 tanitandaz es az te to̊rveńidbol tanitandod vtet hog || meg enhitčhed
v̊neky az gonos napokat es hog ez fo̊ldi kevanſagocnak myatta ne
vontaſſec az pokolna: o̊ro̊ke valo go̊trelmere. zol eſmeg az vr iſten
az aitatos leloch o̊z mo*n*dva*n* En vgmond vr iſten tanitotam az
profetakat kezdettvl fogua es mind ez napſagtvl fogua nem zo̊no̊k
zolnom. de maga az en zollaſomra ſokat ſiketo̊c es meg kemeńńvl-
tenec Mert naǵal to̊ben halǵatiac es vilagot es v̊ hitſagat hog nem
mint az vr iſtent. es kińńeben o̊ro̊meſben ko̊uetic az v̊ teſto̊cnek
kevanſagit hog nem mint az aldot iſtennek kedves akaratiat Es ez
velag iger: avag fogad ido̊zeren valokat es el mvlandokat embo̊rnec
97 mellec igo̊n keveſſec es zſolgaltatic v̊ neky nag: || vidamſagal En
kedeg igero̊m az o̊ro̊k dičho̊ſego̊t. es ez halando embo̊ro̊knec zyvo̊ch
meg lankadnac rayta vaľon ky zolgal es enged mindo̊no̊cbe enneko̊m
az aldot iſten mongia mikepen ez vilagnac es ez vilagbeli vracnak
zolgaltatik No azert zego̊nvlieľ meg Syon az az embo̊rt mongia az vr
iſten Es ha okat kerdo̊d haliad myert. Oh iay mert eg kys vraſagert
avaǵ thiz ther nag ſok vth fvttatik. es az [oko] o̊ro̊kvl valo eletert
čhac alig nag ſokactvl v̊ laboch az fottvl eǵcho̊r fel emeltetic. Ez
vtalatos thizto̊ſſeg kevanaſa kereztetic mert halalra vety embo̊r ma-
gat erthe es nem tvdia meľ igo̊n vtalatos vezedelmes bynt lego̊n
mert eǵeb byno̊knec nag ſokacnac oka es go̊kere Ennec kedeg go̊no̊ſ-
98 ſagarvl. vezedelmeſ: || votarvl haliad az zent Bernadot modvan: Az
thizto̊ſſeg kevannas: vgmond ez tvdnya mint emborbe be vzzamo
gonoſſag el eńńeztoth mero̊g el thitkol do̊g halal alnocſagnac es
čhalardſagnac meſto̊re kep vtalaſnak ańia iregſegnec zileie byno̊c-
nek kezdete vetko̊cnec gokere ioſagocnak rozdaia zentſegnek: molia
zyvnec meg vakitoia ſeǵedſego̊cbo̊l zo̊ro̊zven halalt es vrvoſſagocbol
nemzven korſagot. O en iſteno̊m valion menecket čhalt ez meg. ky
elteti kedeg ez halalos ferget hanem az elmenec [eg] el idego̊nvleſſe
es az vr iſtennec eľ feledeſe: Valion ki kereſy meg ez arvltatonac
99 vezedelmet hanem čak az vr iſten ez iteli meltonac. || lenye pokol-
nac o̊ro̊k ſetetſegere Azert mongia vala idvo̊zitenčh ieſus Mit haznal
embo̊rnek hog ha mi*n*d ez valagot meg ńe'rne es v̊ lelkenec
go̊trelmet zenvedie ava'g minemv čhereth valtaſt ad embo̊r az

vͦ lelkeiert. es thovaba. az hatalmaſok vgmond eſmec hatalma-
ſon az az keſervſegoͦſoͦn zenvedic az: kenth. Iay azert vram
mindoͦnhato iſtenoͦm zent Bernard mo*n*gia mert az el valtoztat-
hatatlan ioert gondoltathatatlan ivtalmert felſegoͦs thiztoͦſſegert
es vegezhetetlen dičhoͦſegert čhak egh kevesſeis faradnya reztel-
tetyk Merth ez velagy emboͦroͦk inkab vigadnak ez vilagy hit-
ſagoͦn hoǵ nem: || mint te az byzonſagon. Vay bizon az v remen- **100**
ſegoͦk meg čhalia vͦketh kik ez velagi kevanſagocba vet[oͦ]etenec.
de az en ingeretoͦm ſinkit meg nem čhal. es az en bennem byzokath
heiaba nem hagia. Mert am*m*it en fogattam az aldot iſtent mo*n*gia
meg adom. es ammit mondotam bee thelieſſitoͦm. de maga vg hog
ha mind vegiglen hyvoͦn az en zeretetoͦmbe meg maradandaz. En
vaǵoc mindoͦn iocnak meg aiandokozoia es mindoͦn ahitatoſſocnak
meg bizoͦnitoia No azert irdmeg az en bezedimet at te zyvedben es
haniad veſſed es forgaſſad azockat mert leznec az keſertetnec ideien
igoͦn haznalatoſſok. kyt meg nem ertez mikoron oluaſnad. de meg
ezmeroͦd ozton: || az meg latogataſnak napian: Mert keth kepen az **101**
vr iſten mo*n*gia ſoktam en az en valaztotimat meg latogatnom
tvgnia mint keſertetel es meg vigaztalaſſal es mindoͦn napon keth
lečket oluaſſok az en zeretoͦimnec eǵet meg fedven az v vetkoͦket
maſth intven vket iozagocnak nevekoͦdeſere Mert valaky halia az en
bezedimet es meg vtalia azt vaǵon ki megh itelie vtet az vtoſo na-
pon. kerioc azert az edoͦs ieſuſth hog agia vͦ zent malaztiat hog hal-
gathaſſoc az vͦ zent igeith nag alazatoſſagal es mivelkoͦdetvnckel bee
telieſitheſſoͦk: Amen vg legoͦn:

Oluaſtatik. tovaba. Imagſag. az: aitatoſſagnac. malaſtianac. kereſervl:

EEn edoͦs vram iſtenoͦm Tevaǵ mindoͦn en iom: Es ky || vaǵok **102**
en hog merezkoͦdoͦm te hoziad: zolanom: En vaǵok zegen te zolgad
es el vetoͦt feroͦd nagalinkab vtalatos hog nem mint en magam tvd-
nam es merezkoͦdnem mondanom: de maga emlekoͦziel meg en
rolam en edoͦs iſtenoͦm mert ſemmi nem vagok en. ſemmit nem
vallok nem byrok es enmagamtvl ſemmit nem thehetoͦk. Mert čak te
magad vag io igaz es zenth. te az iocnak mi*n*doͦnoͦket ačz mindoͦnoͦket
bee thoͦtes at te zent malaztoͦdal čak az bynoͦcben meg kem'envlth by-

nős embőrt hagod el: No azert en edős vram iſten emlekőziel meg
at te nag ergalmaſſagidrol es thőčzčed bee az en zyvemet az the zent
malaztodal ky nem akarod hog az te mived az az en ńava'ſas hew
legec avag ires Mert mikepen zenvedhetőm enmagamat el ez nava-
103 lias || garlo velagba hog ha engőmet at te ergalmaſſagod es malaz-
tod meg nem erőſſetend No azert io ieſuſ ne akariad at te orčhadat
en tvlem el forditanod ne akariad at te meg latogataſodat el hallo-
gatnod es ne akariad at te: meg vigaztalaſodat en tvlem el vonnod
hog ne leǵőn az en lelkőm tenekőd az kepen mint az főd viznekil
O en edős vram iſtenőm taničh engőmet tenőm az te zent akarato-
dat. es mind vegig me maradnom at te zent zolgalatodba Tanicz
engőmet tovaba meltan es alazatoſſon iarnom te: előted. mert te
vaǵ az en bvčheſegőm mert byzonſagal eſmers engőmet es eſmertel
minek előtte ez velag votvona avag minek előtte az en Ańńamnak
meheből ez garlo vilagra zylettettem vona: Am*en* legőn: ||

104 Olvaſtatik: eth: az: iras: a byzon: zeretőnek:
meg byzońnitaſarvl:

AAz vr iſten zol az aitatos lelokhoz mondvan: fyam nem vag
meg erős es: bwčz zerető: mire vram: mert eǵ keves ellenőd valo
meg haboritaſerth meg hagod az el kezdőt ioth es főlőte igőn mohon
kereſőd az vigaſagot Mert higed hog az erős zerető al alhatatoſon
az keſertetőkbe: es nem hizőn az ag ellenſegnec ő čhalardſagival
keztetesivel mert mikepen en az engőmet zeretőknec kelemetős va-
gők v előmentőkben ezőn kepen kel zeretetőſnec lennőm az v habo-
rvſagocba es: Mert az bwčz zerető nem annera mertekly az v zere-
105 tőenec aiandekat menereaz v kevanſagat mine||mv kevanſagbol atta
es mindőnőket az v̊ zeretőiebe veti. de maga az nemős zerető az
aiandecba nem ńvgőſſik de en bennem vr iſtenbe mindőnnec főlőte.
Ne aličad azert hog az te en hoziam valo zeretetődnec erdőmet el
veztőd hog ha az kepen en bennem edőſſegőt nem eerőzhečz mike-
pen te kevannad avag az en zentinbe: mert az io edőſſeg kyt ne-
mikoron vez avag erőz ielőn valo malaztnac kevanſaga es a meńńey
lakodamnac nemi nemv meg koztolaſa kihoz nem kel főlőte igőn
embornec ragazkodnia mert el iv es el meǵőn az az erződ nemiko-
106 ron imagſagodnac edőſſeget es nemikoron nem: || Vyaſkodny avag

keſalkodni az elmenec gonos kevanſagy ellem es meǵ vtalni ȯrdȯg-
nec čhalardſagos keztetelit nag modhatatlan ioſag es erdȍm No
azert ne haboritčhanac meg tegȍdet embȍrȍknec gonos mivelkȍdety
akar mikepen legenec. de at te ioba valo zandekodat erȍſſen tartčhad
es thizta igekȍzetȍt az aldot iſtenhȍz: eztes tvgiad hog az ag elen-
ſeg ȍrdȍg igekȍzic mindȍn koron meg bantania at te ioba valo
kevanſagodat es mindȍn aitatos foglalatvl: meg vonnya: tvdnia
mint a zentȍcnec thiztȍſſegteteletvl az en ken zenvedeſȍmnec kegȍs
gondolaſatvl az te byneidnec haznalatos || meg gondolaſatvl̓ az te 107
tvlaidon zyvednec thiztan valo meg orizeſetvl. es az iozagocbanvalo
haznalatnac erȍſſen valo zandekatvl Mert ṽ az az ȍrdȍg ſok gȍnȍs
gondolatokat hoz at te zyvedbe hog tenekȍd felelmet es rettegez
tegȍn. es hog az zent imagſagtvl meg voñon es az zent iraſſoknac
oluaſaſatvl. es igȍn vtalatos vneky az alazatos gonas es ha tehetne
az criſtus ieſuſnac zent teſtenec hoziad veteletvl meg thiltana No
azert en zeretȍ fyam az aldot iſten[t] zol az hiw lelȍkzȍz. ne hig ȍ
neky es ne gondol̓ ȍ vele iollehet hog gakorta az ȍ čhalardſagynac
tvreid tenekȍd meg veſſe: de maga te Ȯ || neky tvladoničhad mikoron 108
gonoz fȍrtelmetȍs gondolatokat hoz at te zyvedbe. es mogiad ṽneky
meñel fortelmetȍs lelȍk. zegȍnvl̓ megh mert te mindȍnȍſtvl fogua
fȍrtelmetȍs vag azert hog te ez feleket hoz az en zyvembe: Thavozial
el en tvlem gonoz čhalard lelȍk: ninčhen te nekȍd enbennem ſem-
minemv rezed. de az aldot ieſuſnak az en zeretȍmnec ky vaǵon en-
velem mikepen erȍz vyaſcodo es te allas ȍ ellene meg galaztatvan.
Mert inkab akarnec meg halnom hog nem mint tenekȍd engednȍm
az gonoſſagban: No azert vezteǵ es nemvlmeg. mert ne*m* akarlac
en tegȍdet thouaba meg || halgadnom: Iol̓lehet hog ſok čhalarſagos 109
hyzȍlkȍdeſȍket es ſomorvſagokat teg ennekȍm. de maga az aldot
vr iſten az en meg velagoſito*m* es en remenſegȍm kyt felȍk es zere-
tȍk Az vr iſten az en eletȍmnek: otalmazoya kyt rettegȍk. ha en
ellenȍm thamadnak ſeregȍk az az ȍrdȍgȍk nem fel azert az en
zyvem Mert az vr iſten en ſegetȍm es meg valtom. No azert zent
Bernard mongia. keſalkodial es vyaſkodial mikepen čriſtoſnac io
viteze. es ha nemikoron az embori garloſagnak myatta thȍrtenen-
dik le eſnȍd tehat kelfel es veg erȍſb erȍket az elebyeknel. bizuam az
vr iſtennek: || tȍb es nagob malaztiaban es ammenere tehetȍd ogiad 110
magadat emborȍknec hytſagos zeretetȍktvl es kevelſegtvl mert igȍn
hamar bee vzamik embȍrnec zyvebe es fȍlȍte vtalatos az vr iſtennec

mert mindo̊n byno̊knec eredeti es go̊kere. ez keuelſegnec myatta ſokac meg čhalattatnac: es nemikoron eſnec embo̊ro̊k mindo̊no̊ſtvl foguan meg gogythatatlan korſagba Lego̊n azert teneko̊d az zent Bernard mongia o̊ro̊kvl valo peldaiv az kev̄eľ o̊rdo̊gocnek meńńorſagbob valo le hvlaſok mert byzonaval ha az vr iſten azockal mind ez napiglan nem kegelmezo̊t nagial inkab te veled kytvl otalmazion minket az aldot ieſus mind o̊ro̊kvl ok o̊ro̊kke: Ame*n*: lego̊n:

Ieſus. maria. zent. ferenčz. zent člara: ||

Kezdetik: Zent: Bonauentura: Atia*n*cnac: kőnve: **111**
az. tekeletes: eletrvl: kyt: zerzet: vala: az. v. hvganac: ky. lakozyk: vala: zent: člara: azońńal: eǵ. calaſtro*m*ba:

MIiert hog te en thizteletes hugom engemet azon kerel hog en teneked kőnuet zerzenek az tekeletes eletrvl kibe te az te lekedet foglalnad idő zerent az aitatos malaſtnac meg ńereſere: Mikoron kedig en az te alazatos keremeſidnek eleget nem tetem ezt te ennekem kegeſſen meg bachaſſad Im kediglen maſtan en az te: alazatos keremeſődre reya engedven ez mukat fel veſſem: Ez kőnnec azert elſő reſe leſſen. hog mikepen es my modal: —

Hog: mi. zerlel. ember: ivthaſſon: ő. maganac: meg: ezmeretire: es. elmelkedeſere:

Aaz aldot čriſtos ieſuſnac aitatos Iegeſenec kevanvan ivtnya az tekeletes eletre Előſer zykſeg hog őmagan kezdie el. vg hog minden ez : || velagiacnak kevanſagirvl. el feledkőzven meńńenbe. az ő **112** lelky eſmeretinek thitok hazaba. es ot minden ő fogatkozaſat es zokaſat es minden kevanſagit es mivelkedetit. Es minden el mvlt byneket. es ielenvalakat żeretetes [meg] meg gondolaſſal. hania veſſe meg: Es ha čak ȧkar m'el igen kizded bynt lelven ő magaba legottan ſiraſſa meg az ő zyvenek keſervſegevel. Hog kedig te en zeretetes hugom zent Bonaventura aťiank mongia. ioban ez felvl meg mondottacnak ezmeretire ivthas. Tvgiad hog minden my byneinket. es gonoſſaginkat. avag theziec tvńaſagvncnak myatta avaǵ kevanſagvncnak myatta avag kegig alnocſagvncnak myatta Es ez harmachoz kel lennye minde te gonoz teteme'nidrvl valo meg gondolaſod.

113 mert egeb kepen te az te magadnac || bizon tekeletes ezmeretire
ſoha nem ivthačz. No azert hog ha te magadat akarod meg eſmer-
ned tehat gondoliad meg az te tet byneidet. es azockat ſiraſſad meg :
Touaba gondoliad meg hog mel igen tvńa vag az io mivelkedetecre.
es hog mikepen eriződ az te zyvedet az gonos gondolatoktvl. es gon-
doliad meg hog haznalatlanvl kőtet el a te idődet es hog igőn gonos
veget večz a te mivelkedetidnec Mert ez harmac nag zorgalmatoſſa-
gal meg tartandoc. tvdnya mint. hog at te zyvedeth iol őrizied az
időt haznalatoſon kőčzied el. es hog minden te mivelkődetődet
valamit thez io vegre teged Tovaba. meg gondoliad hog mel igőn
tvnia votal az zent imagſagba es az zent iraſocnak oluaſaſaban : ||
114 es az kezy dolognac foglalazſaba. Mert ez harmacba kel temagadat
foglalnod hog ha te keuanz haznalatos gőmőket az v ideiebe adnya.
az [az]. Vr iſtennek az te halalodnac ideien. de maga vg erčed hog
čak egik ſem lehet az maſicnekvl Es touaba gondolad meg hog
meľ igen reſt es tvńa votal. az penitencianak : tartaſara. es az by-
necnek ellene allaſaban. es az iſteny ioſagocnak haznalaſaban Mert
meg kel teneket ſiratnod at tet byneidet. es az őrdőgnec ő čalard-
ſagos keſertetinec ellene aľs. es igekeziel eǵ ioſagrol maſicra men-
ned auag haznalnod. hog be mehet az igeretnec főldebe. az. az
meńńecnek orzagaban. Hog ha te en zerető hugon es mind ti az vr
iſtennec zerető zolgalo leiani akariatok ti.magatokat ioban meg ||
115 eſmernye : Tehat ky ky mind meg gondolia hogy ha ő benne vaǵon
az teſtnec keuanſaga. es ez vilagnac es minden ó hitſagos el mu-
lando gőnőruſegenek keuanſaga. Mert byzońaval akoron nevekedic
az zőzetes azzońocba az ő teſtőcnek kevanſaga mikoron kevan edő-
ſőket es gőnőrvſeges etkeket es lag őtőzeteket avag dragalatoſokath
es mikoron kevan halanya avag latnya bviaſagra intőket. Bizońńa-
val akkoron nevekedit az criſtos ieſuſnak zolgalo leianiba. ez velag-
nac ponpaſaganac kevanaſa mikoron kevan tvdnya el titkolt dolgo-
kat es kevan latnya zepeket es ritkanvalokat. Vay bizońaval akoron
nevekedic az criſtoſnac zerető iegőſeben ez vilagi hitſagocnak ke-
116 vanſaga mikoron kevańńa embőrőcnek || zeretetit. es emberi dicere-
tet es emberőctvl valo tiztőſſegtetelt Mind ez felvlmeg mondotakat
kel. az criſtos ieſuſnac zolgalo leyaninak el lauoztatnya. es. meg
vtalnya mikepen az halalos merget : mert : ezők mindőn gonoſſa-
gocnac gőkeri Touaba hog ha meg is bizomb ezmeretet kevanz
magadhoz tehat. harmadzor : gondoliad meg hog ha te benned vad-

nak avag nevekednec. alnocſagok. haragoſſagok iregſegők es iora-
valo reſtſeget: haliad: zorgalmatoſon zerető hugom zent Bonaven-
tura mongia ammit mondok. Mert bizońaval akoron nevekedik az
zerzetőſben. a. haragvſſag mikoron lelkeve. avag zivevel. avag ke-
vanſagaval. avag iegel. avag orčhaiaval: || Auag bezedelvel mutat 117
az ő aťiafyahoz zomorvſagot avaǵ gvlőſegőt. A koron vralkodic em-
bőrbe az iregſeg mikoron vigad az ő felebaratianak haborvſagan
tribulacioian. es zomorkodic. es iregli az ő aťiafyanac előmentit. es
az ő benne valo iozagot avag iamborſagot el veztetli. Vay akoron
nevekedic az zerzeteſbe az ioravalo reſtſeg mikoron leiend. lankat.
zvńodozo. hivolkodo. es ő bezedebe feſlőt. aitatlan az: zent miſen.
zomorv orčaiaba. es az cellaba lankat avag felelmes: No azert mind
ezőket az criſtos ieſuſnac iegoſinec meg kel vtalni es mikepen ha-
lalos merget el tavoztatni. mert ezőcben al mind az teſtnec es az
lelőcnek el vezteſe. O azert en zerető: || aťiamfya hog ha temagad- 118
nac tekeletes eſmeretire akarz iutnya tehat az te: zivedhőz te'r es
tanvľ az te lelkedet meg tiztitanya Haniad veſſed meg. hogy mi
vag mi voltal. es mye kel lenned. haliad meg es az dauid profetat
en zerető hvgom mikepen v magat peldaivl veti te neked mondvan.
elmeľkőtem napal es eiel az vr iſtenbe zivem zerent es meg thizti-
tom vala az en lelkemet. No azert elmelkődic vala ő. elméľkőgieľ
te is. thiztitia vala ő az ő lelket. thiztičmeg te is az zent gonaſnak
myatta. avag az criſtos ieſuſnac kenzenvedeſenec gondolaſanac
myatta: Vegetőt eztőcben azert criſtoſnac zerető zolgalo leiańy. es
zeretetezon foglailiatot magatokat ez felvl meg: || mondotachoz 119
mert bizońńaval ez fele foglalatnac myatta. nevekődic az zerzető-
ſőcbe. az arańńak bewſege: az az erdőmnec. es az tvdomań em-
berbe meg ſočaſvl. es az bvčheſeg. es meg tőbvl Mert ſinky ſemmit
ioľ nem itelhet maſrol valaky ő magat nem tvgia nem eſmeri.
myert. mert az ő lelket előzőr meg nem gondolia. No azert haliad
meľ igőn zepen tanit az aitatos zent Bernard. Zorgalmatos leg
vgmond tenőnmagadnac egez votahoz az az. zőnetlenvl forgaſſad
meg az te eletődet. es gondoliad meg zereteteſőn napon kent
menere haznalzs az ioſagokba es menere fogatkozol. minemv leg
a te erkvkődbe. es kevanſagidba mél haſonlatos leg az vr
iſtenhőz es || es tanóľ O en edes vram iſtenőm mél igőn veze- 120
delmes az zerzetőſbe. ſokat: kevanny tvdnya es ő magat nem
tvdny· O mél igen kőzel vagon az fele zerzetes az ő lelkenec

vezedelmehőz. ki az ő aťiafyanac baratianac. eletinec zerte-
len tvdakozoia es meg ragalmazoia es. maſnac lelky eſmeretinec
zorgalmatos meg itelőie. ő magat meg nem gondolia. es maſt iteľ
O en vram iſten honnan vagon eľ nag vacſag az zerzetőſſőcben.
Ime okoſſaga vagon. de myert hog ez velagi zorgalmatoſſagnac
myatta az zegen lelők el vontatot. azert hog az ő lelkehoz zivehoz
benem mehet No azert mind egeb iraſokat hatra haǵvan. ky ky
121 mind ő magahoz laſſon. es ő magat itelie meg || Mert ezőn keri vala
az zent Bernard is az vr iſtent mondvan. En edes vram ieſus ag
ennekem oľ malaſtot. hog ſemmit egebet ne tvgiak ſe teheſſec. ha-
nem hog čak eńőn magamat eſmerheſſem meg. es tvdhaſſam mert
bizońnaval iob embernec. es haſnalatoſb hog nem mint az eǵecnek
forgaſat es minden ſivecnek haznalatiat tvdna. Kyth az az meľ meg
eſmeretőt engediőn minekvnċ az aldot ieſus őrőkvl őrőkke. Amen.
Ieſus :

Ovaſtatik: et: az. iras: az. zent. Alazattoſſagrvl: zent. Bonaventura: aťiancnak. kőnvebol: es. mikepen: ivthaſſon: ember. az. bizon: tekeletes: alazatoſſagra:

BIzońnaval valaky akaria es. kevania az ő thvla'ldon fogat-
kozaſat ő zyvenec zőmeivel meg latnya. zikſeg hog ő magat meg
alaznya az hatalmas iſtennec keze ala. Annac okaiert az zent Bo-
122 naventura inty : || vala az ő hvgat. es mind az egeb hvgokat mond-
van. Mikoron te vgmond čriſtoſnak zolgaloia meg eſmerven at te
fogatkozaſodat tehat te magadat igon meg alaziad es te magadnac
vtalatos leg Mert mikepen az zent Bernad mongia. Az zent alaza-
toſſag ioſag. kivel ember ő maganak bizon meg eſmeretinek myatta
vtalatos. ez vtalatoſſagal vtala meg a bodogſagoš. zent. ferencz
aťianc ő magat. ezt kereſe. es igőn kereſe ó zerzetes zegetvl fogva
az az hog ez velagot el hagia mind halalaiglan. Ez ioſagot főlőte
tanvld meg az aldot ieſuſtvl mert ő vg monda Tanoliatot en tvlem.
mert. en keges vagok es alazatos zyw. Mert valaky eǵeb iozagokat
giwt az zent alazatoſſagnekvl igaz oľiaten mikepen ha az poľvat
123 bočatna avag vetne az zelre : || Mert mikepen az kveľſeg mindőn
binnet kezdeti. es ſeie ezőn kepen az alazatoſſag minden iozagoc-

nak go̊kere es fondamentoma: Tanv'l kedig bizońńal lennye alaza-
tos nem alnocſagal. mikepen az kepvtaloc. kykrvl vg mond az Bwčz.
vagon vg mond ky čhalardſagal o̊ magat: meg alaźzia. es belo̊l v
zivebe telies alnokſagal. es ragalmaſſagal. mert az bizon alazatos
minden koron akar vtalatos lenye. es nem alazatoſnak mondattat-
nya No azert. čriſtos ieſuſnak zereto̊ zelgaloi. hog ha akartot. es
kevantot ivtnya. az bizon tekeletes alazatoſſagra. tehat harom vtnac
avag tetemennec myatta ivthat ember. reia. elſe vt. avag dolog: az
vr iſtennec meg gondolaſa. mert gondoliad meg az vr iſte*n*t mike-
pen minden iocnak tero̊mtoiet. || es azert mongiad o̊ neki: en edes **124**
iſte*nn*ŏm miden mi teteme'ńvnčket te teſo̊d mi bennvnč: myert
kedig elien io az vr iſten azert minden iokat o̊ neki tvladoničz es
ſe*m*mit ne te magadnat valamy iokat thez meg gondolvan hogh
neem. az te hatalmaſſagod avag at te kezeidnec erőſſegy teſic az io
mivelkedeto̊ket kiket te thez de az vr iſten mert o̊ tero̊mtőt minket
es nem my. my magvnčkat. es ez fele gondolat el tőri. mind azoc-
nak kev'elſego̊ket kik vgmondnak. ammy kezeinč hatalmaſoč es
nem az vr iſten tete mind ezőket. kyket mi tezvnč. ez fele kev'elſeg
rekezte ky lucipert az meńńey dichőſegbo̊l. mert nem gondolia vala
luciper hog ſemmibo̊l tero̊ntetőt vona. de inkab: || nezi vala az o̊ **125**
eko̊ſſeget es zepſeget. es mikepen mindo̊n dragalatos kőveč az o̊
o̊tőzeti. es az o̊ zivenek kev'elſege fel fvvalkottata őtet: myert: ke-
dig az keve'lſego̊t mi*n*den koron alazatoſſag ko̊veti. az ert legottan
le vetteteč az o̊ nemeſſegeneč zekibo̊l pokolnac vtalatos helere es
ky. az az. meľ luciper vala az angaločko̊zőt nemeſb es hatalmas
len. az o̊rdo̊go̊čko̊zőt ńavalaſb. es vtalatos. O en edes vram iſten.
valion mennen vadnač maſtan lucipero̊k. es lucipernek ko̊veto̊i.
keve'lſegnek. fyai. es leiani. kyket bekeſegel zenved az vr iſten.
es var. myert kediglen inkab el zenvedendo az kazdagba a ke-
v'elſeg hod nem mint az zegenbe. mikepen az aitatos zent Ber-
nad mongia No azert zykſeg az čriſtos || Ieſuſnak zolgalo leiańa- **126**
nač o̊ magat igen meg alaznya. kynec kel bee mennye az meg
vetőt angaloknač helere Mert čak az alazatoſſag kelemetes. az
vr iſtennek akar angalocba akar emberečbe: Ne higged kedig: hog
az zyzeſſeg kellemetes legen az vr iſtenneč az alazatoſſagnekvl Mert
bizonńaval meg az zyz maria is nem let vona az adot ieſuſnac ańńa
hog ha o̊ benne keve'lſeg vot vona: Azert mongia az zent Bernard:
Merezko̊do̊m mondanom hog meg az zeplo̊telen zyz maria is nem

vot vona kelemetes az vr iſtenneč o̊ alazatoſſaganekvl: O: azert ky
nag iozag az zent alazatoſſag Maſod vt kynec myatta ivthačz az
bizon tekeletes alazatoſſagra mondatič az aldot ieſus criſtoſnac meg
127 gondolaſa. Gondoliad azert az edes ieſus hog || meľ igen o̊ magat
meg alaza tvdnya mi*n*t mind. az zo̊rńvſeges kereztſanac halalaig-
lan. es oľ igen meg alaztateč hog alittatič vala počloſnac. azert
monda az Izaias profeta: alitoč vg mond vtet poclosnak lenye. es
az vr iſtentvl meg alaztatotnac. ſo̊t inkab annera meg alaztateč hog
az o̊ ideiebe ſinki o̊ nalanal vtalaſbnac nem alitatik vala emberec-
tvl Azert monda vǵan azon Iżayas profeta: alazatoſſagba veteteč el
az o̊ iteletv. oľ mint azt mondana: anne vala az aldot ieſuſnac ala-
zatoſſaga. es annera veto̊te vala o̊ magat embereknec iteleti ala hog
az o̊ halalanac ideien ſinky o̊ rola igaz itelet o̊t nem tenne. mert
ſinky nem hizy vala o̊tet lenni iſtenneč No azert ha amy vrvnč es
128 my meſtorvnč eľ igo̊n vtalatoſnak alitateč. vay tehat nem: || nagob
az zolga az o̊ vranal ſem az tanitvan o̊ meſto̊renel No azert ha
criſtoſnac zolgalo leiana vag es tanitvańa tehat leg vtalatos ez
alazatos: mert: O meľ igo̊n vtalatos az ſele zerzeto̊s az vr iſten-
nec ky alazatos es alavetet o̊to̊zeto̊t viſel es kevel zyvet. O en
edes vram ieſus meľ igo̊n vtalatos az oľ kereſtien ky az o̊ vrat
az aldot ieſus črīſtoſt latia alazatoſnac es meg vtaltatotnac. es o̊
ńaválás fel magaztatia az o̊ zyvet es yar o̊ maga'nal naǵoba es
čhodalaloſſocba My touaba az criſtosnac iego̊ſebe meg ellenzendo
avag vtalando. es my nehezeben go̊trendo mint hog az felſego̊s
iſten len kizdedde es az meg mertečhetetlen ieſus len vtalatos. es
ez ńavailas ember ky el rothadando es ſergečnek etke merezko̊dik
o̊ magat fel magaztatny. ez felečrvľ vg mond az zent aguſton doc-
129 tor || O to̊g bvr mire kevelko̊dol. O rvtſagos. ondogſag. az az. ez
halando ember mire fvvalkodol fel. viſelven alazatos feiet. es [az]
az to̊b tagidba kevelkodo̊l. oľ mint azt mondana. ſemmy kepen
nem illic lennye. az criſtoſnac. zolgalo leianiba Harmad vt. kinkel
iarni az aldot ieſuſnac zereteto̊s zolgaloinac. hog ky ky mind ivt-
haſſon. az tekeletes bizon alazatoſſagra. embernec o̊no̊n maganac
meg tekinteſe. es nezeſe. Mert bizońńaval akoron tekinto̊t. meg te
magadat. mikoron meg gondolod honnan ivttel. avag hova meg No
azert gondoliad meg aťiam fya. hog honnan ivttel. es tvgiad hog az
vezedel̊mnec ſarabol. es ez fo̊ldnec porabol. es hammabol vag
tero̊mtetven. es mindo̊no̊ſtvl fogva byno̊cben fogattattal. es zanki

vetet vag az meńńey: ‖ bodogſagnak dičhőſegetvl. ez fele azert: **130**
meg gondolas el izy emberbel az fel fvvalkodaſnac lelket. vg annera hog fel kaias az. Ieremyas. profetaval mondvan. vagvnč ima alazatoſſoc mind ez kőzőnſeges fődőn az my bynvnčkert Gondoliad meg tovaba hova meg mert rothatatoſſagra. mert. por vag. es porra kel lennőd No azert: mit kevelkődől por. es hamv. ha ma vag honnap nem lez. ha ma egeſſegőd vagon. honnap. ne talantam meg korwlcz. ha ma bwcz vag. ne talantam honnap čaba es balgatag lehečz O azert en edes vram ieſus valion minemv ńava'las kereztien ember. az ky merezkődic kevelkődny mykoron latia ő magat minden felől enne ſok ńava'laſſagoknač ala vetőtneč lenye es meg kőrńekőztetőtneč: Tanvliatot azert o meg zentőlt. zyzek vallani alazatos ‖ Lelket es alazatos iaraſt es alazatos etezetet **131**
vallany. Mert čak az zent alazatosſagnac iozaga az ky az iſteny haragot meg engeztely es az vr iſtennet malaztiat meg lely Mert menevel inkab naǵob nemzetből valo vag anneval inkab naǵoban temagadat meg alaziad mindőnőčbe es leez az aldot iſtennec zeretetőſb es beveb malaſtal zeret ő tegedet. Ez kepen lele meg az dičőſeges zyz maria is az vr iſtennec előte: meg az malaſtot. mikepen őnőn maga tanv byzonſagot teſſőn rola mondvan tekinte az vr iſten az ő zolgalo leiańanak ő alazatoſſagat Nem čhoda kedig hoǵ az alazatoſſag az zent zeretetnec helt ad. es embőrnec ő zyvet az hytſagoctvl meg vonzia. Azert mongia az zenth Agoſton doctor. menevel inkab vg mond tavoľban vagvnč a kevelſegnec fel: ‖ fvval- **132**
kodaſatvl: anneval inkab vagvnč az iſteni zent zeretetben tekeletőſbeč mert mikepen vǵmond az vyz foľ az vőgre ezőn kepen az zent lelőcnek malaſtia foľ az alazatoſokra. es mikepen az vyz meneveľ inkab erőſben foľ anneval inkab zeleſben le zaal. vǵan ezőn kepen valaky v magat telies zyvevel: meg alazandia. anneval inkab kőzelb lezőn az aldot vr iſtenhőz. es az ő mal: iaſtiat hamarab meg ńery Azert mondia az Bwčz: Az ő magat meg alazo embernec imagſaga az egeket atal hatia. es mind adiglan ſem vigaztaltathatic meg mig nem az aldot ieſuſhoz kőzelget: mert az aldot iſten az őtet felőcnec akariatiat meg tezy. es az ő kőńőrgeſőket meg halgatia No azert: ‖ O criſtos ieſuſnac zerető zolgalo leyani legetőc alazatoſſoc. **133**
vg hog zoha a kevelſeget az ty zyvetőčben be ne bočaſſatok Mert alazatos meſtőrctők vog tvdnya mi*n*t az edes ieſus Ańńatok is alazatos voth az zeplőtelen zyz maria. atiatok alazatos vot az dičhőſe-

ges zent ferenčz alazatoſſagnac tiko̊re. De maga vg hog az ty alaza-
toſſagtocnak tanvia legen[t] az zent bekeſeg: Mert az alazatoſſag-
nak iozaga az bekeſegnec myatta tekelettetyc meg: Mert nem
mondatatic byzon alazatoſſagnac lenye hog ha az bekeſeg hozia nem
egeſſvltleien emberzo̊z: Azert mongia az zent. Agoſton doctor kyńy
vgmond az zerzeto̊ſnec az o̊ feyet be tekernye es o̊ zemey eleiben ſe
rvhat tennye: Alavalo o̊to̊zetben iarnya es alahaytot fvve mennye.
134 de az byzon alázatoſt. || meg byzonnytia. az bekeſeg azert mongia
az Bwčz az te alazatoſſagodba bekeſego̊t valy. De vǵmond nag ke-
ſervſegel: zoliac zent Bonaventura atianc mongia ſokan vaǵvnc az
kalaſtromba kyk akarvnc. kevelko̊dy mikoron ez velagban nem
egebec. hanem zegeńo̊č es alazatosſoc votvnc No azert Tanachot es
inteſt adoc te neko̊d en zereto̊ hvgom: Intlec tito̊ketis az aldot iſten-
nec meg zento̊lt zolgalo leyany hog az zent zyzeſſegeth alazatoſſagba
es zent alazatoſſagba meg tarťziatot mert az zent thiztaſag be fog-
laltatot az alazatoſſagba mikepen az dragalatos kw az arańba: Mert
nem keveſebe kellemeto̊s az vr: iſtennec az oľ lelec kibe az thiztaſag
tartas dičery az alazatoſſagot es az alazatoſſag meg eko̊ſity az tizta-
135 ſagtartaſt || Halgaſſad meg en zereto̊ hugom az te aťiadfyanac ta-
načziat es inteſyt es haznalatoſ lezo̊n teneket. fvſſel az kevel hvgoc-
tvl mikepen a merges kygotvl. vtaliad meg az keveľ zyzeket mykepen
o̊rdo̊go̊ket Tavoztaſdel az keveľo̊cnec tarſaſagokat mikepen az halalos
merget: es ha kerded my okaierth haliad meg az okat zent bona-
ventura aťianc irya vala az o̊ hvganac Mert nemynemv Bwčz meg
irya az keveľſeget. ezkepen minden keveľ vǵmond el vizſelhetlen
o̊to̊zetebe fo̊lo̊te valo iaraſaba pompa. az az. zertelen zollaſaba
ſeſlo̊t o̊ orčhaiaba meg zontiorodot es zemey edestova vilagoc. az
felieb valo helrvl veteko̊dic eǵebecnel iobnac alitia o̊ magat lennye.
136 es. || maſnac eletyt es tvdomańńat meg ragalmazia. az gvlekozetben
thiztoſſeget. nem tart. annac okaiert čriſtoſ ieſuſna zereto̊ zolgalo
le[i]any tavoztaſſatoc el az keveľo̊cnec tarſaſagit hog haſonlatoſoc
o̊ hoziaoc ne legeto̊c es egetombe o̊ velo̊c el ne vezieto̊c Mert vg
mond az Bwcz valaky az kevelvel tarſolkodic o̊ is keveľſegbe o̊to̊z-
tetic O azert meľigo̊n fo̊lo̊te vtalatos az vr iſtennek az keveľ embo̊r
kytvl meg o̊rizo̊n minken az aldot iſten. o̊ro̊kvl. o̊ro̊ke. amen. ihus.

Harmad: Capituloma: avaǵ: Rezſe: ez. kőńnec: oluaſtatyc: az. zent: zege'ńſegvl. ihs:

Aaz zent zegeńſegis iozag es az tekeletes eletnec eǵezvotara
iǵen zykſeges. vg annera hog ſoha ſem eg ember nem lehet ennel
kwl tekeletős Mikepen idvőzitenc. ihs tanv bizonſagot tezőn rola az
zent evangeliomba mondva*n* Ha akarzs tekeletőſſe lennye meńńel es ||
adel avaǵ arvliadel mind azokat kiket vallaz es agiad az zeǵeńńoc- 137
nec es ivvel kőues engemet. ket dolog vagon kynec myatta intetic
mindőn zerzetős az zent zeǵenſegnec zeretetire. Elſő mondatic az
aldot čriſtos ieſuſnac peldaianac ky meg ellenzhetetlen: Mas iſteni
igeret. kyt ember ſoha meg nem gondolhat Elõzõr mondom hog az
čriſtoſnac zolgalo leianyt kel inteni avag vonny az zent zegenſegnec
tartaſara ad aldot ieſuſnac zeretety. Mert ő vala zeǵen zileteſebe
zeǵen vala ńaiaſkodaſaba es zege'n vala halala ideyen No azert
atiamfya: ved eződbe es laſſad meg hog minemv peldat hagot tene-
kőd az edes ieſus hog az ő peldaianac myat leg az ze*n*t zege'nſegnec
baratia Mert bizońńaval igen zegen vala az aldot ieſus: || vg hog 138
nem vona őneki zallaſa ſem őtőzeti ſem eledele. de len őneky az
zallaſſert az iſtalo. az őtőzetert le[m]n az: edes ieſuſnac az hitvan
pozſtofotočhkać es az eledelert len az zyz marianac ő tiztaſagos zent
teye ez zegeńſegőt meg gondolvan az zent pal apaſtal felfohazkodvan
ir vala az korintombelyecńec mondvan: Tvǵiatoc aťamfyay ammy
vrvnc ieſus čriſtoſnac malaſtiat ky mikoron vona kazdag. len mi-
erőtvnc igen zegeńńe hog az ő zegeńſeǵenec myatta my kazdaga
lennec es az: aitatos zent Bernard vg mond ez iras melle. az meń-
ńecnec orzagaba minden őrőkvl valo iocnac bewſege vala de čak ez
zeǵenſeg nem lelettetic vala oth. No azert ez ſeden főlőte igen be-
welkődic vala az zeǵenſeg de maga: || ember nem tvgia vala az ő 139
nag ivtalmat es haznalatoſvotat. ezt kedig az aldot ieſus meg kevan-
van. le zalla az ő dičhőſegeből hog v̄nőn maganac valaztanaia: es
az ő meg bőchvletinec myatta te*n*ne minekvnc dragalatoſſa Ada
maſeǵzőr az aldot ieſus v̄nőn magat zent zeǵenſegnec peldaia'v mine-
kvnc ez velagban valo ńaiaſkodaſaba: haliat meg bodog zyz az zent
Bonaventura inty vala az ő hvgad. es mind ty čriſtoſnac zolgaloy
kyk meg fogattatoc az zent zeǵenſeǵet. hog meſ igen zeǵen vot az
iſtennec fya. az edes ihs. ańgalocnak keralia vracnac vra mikoron

140 ez. || velagban ele mert ő oſ igen zeǵen vala hog nag ſokzor őneky
zalaſa nem vot de az ő tanitvańival kezeritetöt az varaſnac avág
falvcnac kyvőle alvńy : Azert mongia az zent Mathe evangeliſta.
mindőnőket meg tekinven mikoron im*m*ar eſtve vona ky mene beta-
niaba az aldot ihs az thizo̊n ket tanitvanva Ez igeko̊n vg mond az :
magarazo iras. meg nezven es tekinven az edes ihs hog ha valaki
v̊tet zalaſra hiwna mert igen zeǵen vala. de maga ſinkinec nem
hizo̊lkődic vala. azert hog mind az nag varaſba iervzalemba őneki
verag vaſarnapon zallaſt nem adanak Es az zent March evangeliſta
meg vg mond ő kepebe az ravazoknac likoc vagon es az egy mada-
racnac ſezkőc embernec kedig fyanac ninčhen hova čak az ő ſeiet le
141 haytanya. Nem čak || ziletéſeben es velagba valo ńaiaſkodaſaba volt
zeǵen az aldot ieſus. de meg az ő halalaba ennec okaiert hog minket
az zent zeǵenſegnec zeretetire fel ǵerieztene No azert ti mind kyk
fogatatoc az zeǵenſeget veǵetőc eztecben es laſſatoc hog meſ igen
zeǵen vala az kazdag ieſus angalocnac keralia es mindenecnec
terőmtőie az ő halalanac ideien mikoron meg foztatec az ő rvhaia-
bol es mezeitelenvl haǵattatec. es ennek főlőte vetenec az o̊ ruhaiara
ſorſot Meg foztatec tovaba az o̊ zent teſtetvl es lelketvl mikoron az
keſervſeges ken zenvedeſnec myatta az magas kereſtfan az ő zent
142 lelke az ő teſteből ky mene Meg foztatec harmadzor. || az ő iſteny
dičhőſegetvl mikoron v̊tet nem mikepen iſtent dičhőitec de inkab
mikepen tholvait. es vrvot es gonoztevot kenzac. es go̊tret mikepen
vno̊n maga az iobnac panaſt tezo̊n mondvan. meg foztanac engo̊met
az en dičho̊ſego̊mtvl : Eſ nag zeǵenſegnec pelda adaſſat meg meg
gondolvan az aitatos zent Bernard vg mond : Laſſatoc meg aťiamfyai
az zeǵen ziletőt criſtos ieſus zalaſnekvl. feckvven az iaſſolba az
zamar es őkőr kőzőt be polalvan hitvan poztofotočhkakal. fvtvan
egyptomba ilven az ńavalias : zamaron es figven mezitelen az magas
kereſt fan O azert en edes iſtenem valion minemv zegen na'valias
kereztien ember az. es valioń minemv vtalatos zerzetes az. ky meg
is ez velagi kazdagſagot zeret es kevan. es az zent zeǵenſeget ||
143 vtalia mikoron latia es halia ieſteńőcnec iſtenec vracnač vrat meń-
ńorzagnac keraliat es mindőnőcneč teremto̊ iſtenec. es az felſeges
aťiaiſtennec eǵetlen eǵ zerető fyat ez garlo velagba eſ naǵ zegen-
ſeget zenvedőtnec lennye Azert mogia vǵan ezen zent Bernard.
Bizonńaval nag vtalatosſag es főlőte igen nag zegenſeg hog ez ńa-
valias garlo emberi termezet akar es kevan kazdaga lennye mikoron

az ſelſeges iſten az edes ieſus akara zegeńńe leńye had kereſio̊n bator kazdagſagot az pogan ky el az vr iſten nekvl. had kereſio̊n az zydo is kazdagſagot ky vette čak ez fo̊dy igereto̊ket. De thy criſtos ieſuſnac zolgalo leiany minemv elmevel kereztec kazdagſagokat. mikoron fogatatoc zent zeǵenzeget tartanya es eľeto̊c az criſtoſnac zeǵeńiko̊zo̊t. es valion mikepen akartoc : ‖ lennye a bodogſagos zent. 144
Ferenčznec o̊ zereto̊ leiany. es az dičho̊ſeges zent člara azzonnac ko̊veto̊y hog ha ty vtaliatoc az zent zeǵenſegnec o̊ tartaſat. Fo̊lo̊te igen en zereto̊ hvgon az zent Bonaventura atianc mongia vala. az en fo̊zveńſegem. es az tyed is meg galaztatic. mert mikoron legv̊nc az zegenſegnec meg fogadoi valtoztatioc avag čereliőc az zegenſego̊t fo̊zvenſegre ky ſem*m*ikepen nem iľic kevanvan az kyt az regvla meg tylt es mikoron az aldot ieſus leen miero̊tvnc zeǵeńńe Iol tvdom hog vg leǵen hog menevel inkab az meg fogadot zent zeǵenſego̊t bvzgoſagosban zeretenditőc. es az evangeliomi tekeletes zeǵenſegnec leiendo̊to̊c ko̊vetoy anneval inkab minden iokal mind ido̊zerent valokal es mind lelkyeckel lezto̊c beveſbec De ha thy ennec vizont ellene ty magatokat ‖ forditaniatoc hog ez zent zeǵenſego̊t kyt foga- 145
tatoc meg vtalandiatoc minden iocnac mind ido̊zere*n*t valocnač. es mind az lelkyecneč fogatkozaſat zenvedito̊c Mert az zeǵen ieſuſnac o̊ zegen zyleie az edes zyz maria vg mond Az eho̊zo̊ket az aldot ieſus iokal bee to̊te es az kazdagokat hewon el bočata. Elrvl tanv bizonſagot teſſo̊n az zent dauid profeta is mondva*n* Az kazdagoc eho̊ztenec es zomehoztanac az kyk kedig az vr iſten kerezic ſemmy ioctvl meg nem foǵadkoznac No azert en zereto̊ aťiamfya mino̊m de nem oluaſtade. avaǵ nem hallottatoke az aldot ieſuſt zolvan az o̊ apaſtalinac az zent evangeliomba kit zent mathe meg irt mondvan Ne akariatoc zorgalmatoſſocnac lennye mondvan mit ezv̊nc avag mit izſv̊nc mert thvgia az thy : ‖ meńńei aťiatoč hog mind ezo̊kre 146
zykſegto̊c leǵen. Haliad meg is tovaba mit mond o̊nekyo̊c az aldot ieſus zent lukacz irta meg az o̊ irt evangeliomaba. Mykoron bočatalac tito̊ket ſagnekvl es taſſolnekvl es ſarvnekvl mino̊m dee vote valamibe fogatkozaztoc. avag zykſegto̊c tinekto̊č. es tahat az apaſtaloc mondanac. Semmibe nem voth No azert ha az keǵetlen kemeń zydoč ko̊zo̊t el elteti vala az aldot ieſus az o̊ tanitvańńyt az zent apaſtalokat minden zorgalmatoſſagnekvl nem čoda hog az kiſſeb aťiafyakat es az zeǵen hvgokat azzono̊kat evangeliomnac tekeletes ko̊veto̊it el elteti az kereſtien hiwnepeč ko̊zo̊t minden azert ty zorgalmatoſſag-

147 tocat es zykſegtőket veſſetőc ő benne az edes ieſuſba. || Mert oͦneky
vagon gongia ty rvlatoc myert kedig hog az aldot iſtennec eľ nag
zorgalmatoſſaga es gondia vagon my rvlonc. Čhodanac latatic hog
ez velagy hytſagos el mvlando allatochoz es marhahoz eľ igen zor-
galmatoſſagal foglalioc my magvnkat. Bizońńaval egeb okat nem
lelem zent Bonaventura atianc mondia hanem hog az my kevanſa-
ginč igen el tauoztanac a*m*my idvoͦzitoͦ iſtennvnčtvl Mas oka egeb
ninčhen. hanem hog az iſteny zent zereretet meg hidegvlt my be*n*-
nvnč es meg fagot Mert ha vonanc az iſte*n*i zeretetben bvzgoč
bizońńaval az mezzitelen zegen čriſtos ieſuſt mezitelen koͦvetnoͦc:
Mert emberec mikoron oͦnekioͦc nag hewſegeč vagon zoktac ő rvha-
148 iokat le vetnye: Ezen kepen: [my be*n*nvnč] az iſteny: || zeretetnec.
meg hidegvleſetvl nag Ieg ez mi bennvnc hog ez idoͦ zerent valokat
el igen mohon es nag kevanſagal vonzioc my hozianc O en edes
iſtennem valion mikepen lehetvnc az aldot iſtennec az edes ieſuſnac
ellene eľ igen kemeńńoͦč. ky. ki ivve az ő foͦldebel. az az. meńńorzag-
bol az ő eſmeroͦi koͦzvl az az angaloktvl. es az ő atianac hazabol.
az az atiaiſte*n*nec kebelebel. es leen mieroͦtvnc zegen elvetoͦt. vtala-
tos es meg galaztatot. es my nem akarvnc veroͦte zegenſegoͦt tartanya.
es nem akarioc ez ńa'valias vtalatos velagot el hadnya. Iol lehet
bizońńaval hog teſtvnckel el hatoc. de Iay hog mind az my telies
zywnc el. elmenc es kevanſagvnc ez ve.agy foglalatnac es goͦnoͦrvſe-
ges kevanſagnac myatta bee neletetic O azert az: aldot iſte*n*nec
149 bodog zolgalo leiania: || Emlekoͦziel meg az mi vrvnc criſtos ieſuſnac
ő nag zegenſegervl ńomiad be az te lelkoͦdbe az te atiadnac zent
Ferenčznec ő zegenſeget: es minden te telies igekoͦzetoͦdel. es tehet-
ſegoͦdel ragazkodial az zegenſeghoͦz vgan ańiadvl fogadiad temagad-
nac. es meńnec alata ſem*m*it egebet mi vrvnc ieſuſ criſtoſnac neveiert
mind oͦroͦke ſe akaary valany az zent zegenſegnel. ne ezvelagi thiz-
toͦſſeget ne kazdagſagot de čak az zegenſeget kyt meg fogattal
igiekoͦziel eroͦſſen meg tartanya Mert embernec kazdagſagot vallany
es zerteleńvl zeretnye haznalatlan zeretny es nem vallani vezedelmes
vallani es nem zeretni mvnkalatos Annac okaiert kazdagſagot nem: ||
150 byrni es nem zeretni igoͦn batorſagos haznalatos goͦnoͦrvſeges es te-
keletes iozagnac mivelkoͦdety. es azert az edes ieſuſnac eľ nag tańačh-
ianac es peldaianac adaſa az zent zegenſegrvl Kel minden kereſ-
tien embert intenye es fel geriezteni az zegenſegnec zeretetire.
O meľ igoͦn bodog vag te zent zegenſeg es meľ igen zeretetoͦſſe es

batorſagoſſa teſſo̊d ez velagon az vr iſtennec az te zeretőidet. mert
mikepen az dičo̊ſeges zent ǵergo̊l doctor mongia: Akynec ſemmi nin-
čhen ez velagon kyth zeretne. ezen kepen ſemmi ninchen ez velagba
kyt feltene. Azert mongia az zent agvſton doctor is. valaky vgmond
az zent zeǵenſeget fely ez feden az: o̊ro̊ke valo bodogſagnac beeſe-
get el: hadya: || Azert oluaſtatic az zent at́iacnac eletibe. Hog vala 151
az puzſtaba eǵ zeǵen frater. kynec čak eǵ hitvan gekene vala es
eyel felet alaia veti vala es az felevel az o̊ teſtet bee ſedezy vala.
etke vala fyw go̊ker megis azt mongia vala. O vram ieſus byzońaval
nag vala az te zeǵenſeget mikoron te alas fye(?) vala mezitelen az
kereſt fan en ero̊tem es atte venereked vala epe es ečhet. ezt meg
gondoluan edes vala o̊neky az zent zeǵenſegnec o̊ tartaſa Maſod
dolog kynec myata kel minekvnc fel geriednvnc az zent zeǵenſegnec
zeretetire mondatyk iſteni igeretnec kyt ember megh nem gondolhat.
O aldot ihs ky mindo̊no̊cben vag igen ſelete kazdag || valion ky 152
mondhaia azt meltan bezedel meg. avag minemv zyw gondolhatia
meg es ky irhatia kezel meǵ az meńńey hazanac o̊ naǵ dičho̊ſeget
kyt te meg fogatal adnya at te zegenidnec Mert o̊č az akaratzerent
valo zeǵeno̊c erdo̊mnec az aldot Tero̊mte iſtennec o̊ dičo̊ſegenec
elo̊tte: allanya. v̊c erdo̊mnec be mennye vrnac hatalmaſſagaba az
o̊ro̊ke valo feno̊ſſeges lakodalomba: Az akaratzerenth valo zeǵeno̊č
erdo̊mnec lennye az meńńey varaſnac keraly es o̊ro̊ko̊ſy meſ varaſ-
nac o̊ čhinaloia es zo̊rzo̊ie az aldoth mendenhato iſten ky monda-
latic. az edes ihuſnac Mert te io ihs az te bodog zadal meg igered
o̊nekyo̊c mondvan Bodoǵoc az lelky zeǵeno̊c mert v̊vec a meńńecnec
orzaga: Vay nem egieb aldot iſten az meń orzag hanem te'no̊n ||
magad vag ky minden keralocnac kerala vag es minden vracnac vra 153
No ezert temagadat adod vnekio̊c o̊ro̊ke valo ivtalmvl es vigaſagvl.
azoc az: akarat zerent valo zeǵenec te benned čak aldot ieſus o̊rvlnec
vigadnac es meg elego̊znec. Azert mongia az iras eznec az zeǵeno̊c
es meg elego̊znec es dicerit az vr iſtent kyk kereſic vtet el az o̊ zyvec
o̊ro̊kvl o̊ro̊ke. Amen:

Oluaſtatic: eth az. iras: zent: Bonauentura: aťian-
nac: ko̊nvebo̊l: az. criſtus: ieſuſnac: kenzevede-
ſenec: meg: go̊ndolaſarvl:

MIiert hog az aitatoſſagnac ő bvzgoſaga mert tartatic es tap-
laltatik emberbe az criſtos Ieſuſnac ken zenvedeſenec es halalanac
154 meg gondolaſanac myatta: || azert oluaſtatic az iras arrvl: hog
valameľ ember az meg othatatlan aitatatoſſagnac bvzgoſagat akaria
ő magaba meg tartani: Tehat zykſeg hog minden koron az ő zyve-
nec zo̊meivel az criſtos ieſuſth oľ mint az magas kereztſan meg
hotat nezie es tekinčhe: Azert monda. idvezitenc moyzeſnec myatta.
Az Thvz minden koron egien az en otarom*m*on kyt taplal az pap
hańvan ſat ő reia: Haliad meg criſtos ieſuſnac aitatatos zolgaloia
mi leǵen ez mondas. Az vr: iſtennec otara nem egieb hanem az te
zyved. Ez otaron kel azert mindenkoron egnye az aitatoſ buzgoſag-
nak tizenec. kit kel teneked naponken taplalnod as criſtos ieſuſnac
kerezt faianac es ken zevedeſenec gakorlatos meg gondolaſanac
155 myatta. ez azert a kyt || Iſaias profeta monda: Merito̊to̊c vgmond
vizeket vigaſagal idvezitennec kvt feieből: Oľ mint azt mondana.
valaky kevańńa az malaztnac vizeiet aitatoſſaǵnac ko̊nhulataſocnac
vizeiet es meričhen idvezitennec kvt ſeiebel az az. a čriſtos ieſuſnac
o̊th mel ſebeiből. Iarvľ azert te criſtoſnac aitatosſa az te labaidnac
kevanſagival az meg zebo̊ſvlt ieſuſhoz. az thvis koronaval meg ko-
ronaztatot ieſuſhoz. az magas kereztfara fel fezitet ieſuſhoz es az
bodogſagos zent Thamas apaſtallal nem čak nezied az ő zent kezeibe
as kemen vas zegeket. nem čak bočhaſſad bee at te kezeidet az edes
ieſusnac oldalaba: de mindeno̊ztvl fogva meń bee az aldot ieſuſnac
156 oldalanak aitoian || mind az ő zyveiglen: es ot az meg fezvltnec
bvzgoſagos zeretetivel az criſtoſba bee abraztatvan: iſteni zeretetnec
zegeivel meg zegeztetven: zyvzerent valo belſő zeretetnek kepevel

atal itetven belſő kőnőrvleteſſegel meg ſeboſultetven ſemmit egebe ne
keres: ſemmit egebet ne kevań: ſemmibe egebe ne aka'ry meg
vigaztaltatnya: hanem hog te is adedes criſtos ieſuſſal az kereztſan
meg halhas: es tahat akoron az zent pal apaſtallal ſel kaias
mondvan: az aldot criſtoſſal ſezitetem az kereztſaſahoz: eloc:
imar nem en: de eľ en bennem az criſtos ieſus: keľ kedeg te
neked az aldot criſtoſnac ő ken zenvedeſet es halalat az te elmedbe
zivedbe viſelnőd es tartanod. Hog: meľ igen: gondoliad: || zidalmas.
keſervſeges. kőzőnſeges. es hoziaig valo. vot az aldot criſtos ieſuſnac 157
ő kenzenvedeſe: Mondam előzor criſtoſnac aitatos zolgaloia hog gon-
doliad meg meil igen zidalmas vot az edes ieſuſnac at te iegeſődnec
ő halala: Mert ő meg ſezitetec mikepen wrv es toľvai: mert ſinki
az ő tőrvebe [a] ez ſele halalal nem gőtrettetic vala hanem čak az go-
nozs tevec vrvoc es tolvaioc: meg is ved ezedbe az aldot criſtoſnac na-
gob zidalmas halalat. mert ő meg ſezitetec. rvtſagos ectelen hitvan
helen. tvgnya mint az kopazto hegen. hol ot az meg hotacnac nag ſok
tőg teſty ſekvznec vala: mert az hel ahol idvezitenc ihs meg ſezitetek
adatatot vala az: || halalra karhoztattacnac: es az gonoz tevő embe- 158
recnec ot vagiak vala ńakokat es ot akaztiak vala ſel vket: laſſad
megis az aldot criſtoſnak ńagob zidalmas lalalat. mert az toľvaiocnac
kozepőte mikepen toľuai ſel ſezitetek. es kozepőth oľ mint ő vona az
gonoz tevő toľuaiocnac ſeiedelmec Azert monda az iſaias proſeta. az
gonoz tevőcnec kozibe zamlaltatec az edes ieſus: Megis tekinčhed
meg az te igoſődnec. zidalmas halalat mert az egnec tuladonitatec.
es az meń es: az ſőld kőzőt ſezitetec meg: ennek okaiert hog ő nem
vona melto meg halny ez ſőldőn es elny: O atkozot iregſeg es harag:
ez velagnac terőmtőienec az aldot ieſuſnac ez velag mindőnőſtvlſogva
ő magat meg tagada: es ſemmi nem alitatic vala vtalatoſbnac embő-
rőktvl. es || velagnac terőmtőienel es vranal O azert bizon en edes 159
iſtenem zidalmas: vala az te zent halalod: O io ieſus: O keges meg
valto: o en edes terőmto iſtenem: nem egzer ſem ketzer: de nag
ſokzőr te en erőtem ńavaľas binőſſert meg zidalmaztatal es galaz-
tatal: Menevel tőb helion kedig valaki meg galaztatik. anneval
inkab zidalmaſb lezſſen ez velagnac De te en edes vram ieſus Ime
az kerbe meg gőtőztetel: Annasnac hazaba arcvl veretetel: kayſaſ-
nac pitvaraba meg pőkdőztetel: erodeſnec zalaſan meg čhvſoltatal
es bolondnac iteltetel: az vton az kereztſat: el vived az meg ſezitő
helre es ot meg ſezitetel az en bineimert: Iay enneked navaiľaſnac:

160 mert ime az meg fogotacnac zabatſaga: Anǵalocnac || Angalocnac
dičőſege embőrőcnek elete. es minden alatocnac tero̊mtőye im meg
őletetic: O atkozot ńavaiľas ſydoc byzon: igen ioľ bee teliesitetet
ammit fogadatoc Mert vg mondatoc: ectelen rutſagos: halalal
karhoztaſſoc v̊tet: Az aitatos zent Bernard vg mond ez melle: meg
alaza vgmond ő magat az aldot ieſus az zolganac abrazatiat fel
veven hog alavetőt le*n*ne: az mendenhato aťia iſte*n*nec eǵetlen eǵ
fya vala es zolgaia len. hog ńakon es orchvl veretetnec. hog ennek
myatta az mi binvnckert valo ken es go̊trelmet meg fizetne mikoron
őneki bine nem vona: Meg ewel ſem elegődec meg az aldot ieſus.
de mindőn halalnal zidalmaſb halalt valazta ő maganac. mert meg
161 alaza ő magat es len engedelmeſ. mind halalig. az || kereztfanac
kedig halalaiglan ki igen zidalmas mikepen az magarazo avag
ertelm ado iras mongia Maſeǵzőr: criſtus ieſuſnac zerető zolgalo
leiańa ved eződbe hog meľ igen keſervſeges vot az aldot ieſuſnac
ken zenvedeſe. mert a kereztfa az halalnac keſervſegeiert nem hagia
bee vonnya az edes ieſuſnac aldot eľ terieſtőt tagait: ky maga zokot
leńye meninemv kińebſegnec a meg zomorodot ziwnec Sem vala
az iſte*n*ni tiztőletős·fv̊nec houa le haiolni mikoron az ő zent lelket
ky bočata. az aldot ieſus de le zeǵec az ő zent meliere Azert monda
ő maga. Az egy madaracnac fezkec vaǵon es az ravazoknac likoc.
162 embernec kedig fyanac ninchen hova čak az ő feyet || le haytanya:
Megis ved ioban eződben hog meľ igen keſervſeges vot az aldot
ieſuſnac ő ken zenvedeſe: Mert menevel inkab valaki genǵkeb
anneval nehezeben zenved valami nemv kent. Soha kedig nem vot
oľ igen genke teſt kennac zenvedeſere mikepen idvezetent ieſuſnac
ő zent teſte: Mert ioľ lelet hog az azonnialatnac ő teſte leǵen [k]
genkeb hodnem mi*n*t az ferfyvie. de az aldot criſtoſnac ő teſte vala
mindeneſtvl fogua ziz. es az zent lelőctvl fogatatvan es vala az ziz
mariatvl ziletetven: kőuetkőzic azert eből hog az aldot ieſuſnac ő
ken zenvedeſe vot minden ken zenvedeſecnel keſervſegőſb: im eből
ertetic meg: mert idveziten ieſus hog ha čak az halalnac meg em-
lekőzetyert az ő teſtenec genke votaiert. az ő zent lelkebe annera
meg go̊rettetec hog len*n*e az ő teſtenec veriteke. mikepen a fődre
163 le: || čhőpőgő vér Valion tehat minemv nag keſervſege vot az ozto-
rozaſnac es az tvis koronanac. vegre kedig az kemen halalnac ő
keſervſeges zenvedeſebe es erzeſebe: Azert mongia az zent Bernard:
En edes vram ieſus criſtus. bizońńaval az te zent teſtednec keſerv-

ſeget meg mvtatia vala az veres veritet: ky az imadſagnac ideien
az tet teſtetrvl az fedre le foľ vala: Mit tetel te edeſſeges ieſus hog
te ez kepen kenzattatnal. O mit tetel aldot ziz marianac gőnőche:
hog ez kepen iteltetnel: Ime bizonńaval en edes vram ieſus criſtus
en vaǵoc a te kenzenvedeſednec [a] es atte halalodnak oka: No:
meg es laſſad zeretetefen: hog meľ igen keſervſeges vot az aldot
criſtoſnac ő zent halala: Mert menevel valaki artatlamb. anneval
inkab az kennac zenvedeſe nehezeb: Mert ha idvezitenc: ieſus az
vnőn byneyert zenvedőt vona: meges valami keveſſe őneky inkab
el zenvedendőb. || vot vona. de ő bynt nem tet. es čaladſag ő benne **164**
nem leletetőt: Azert hog pilatos is monda: en ſemmi halalra valo
okot nem lelec ő benne: O pilatos tehat mira adod ő reya az hamis
ſentenciat: Nem tudőde hog az aldot ieſus őrőke valo velagoſſag-
nac: fenőſſege es zeplőtelen tikőr. az mendenhato iſtennec felſeǵe-
nec es ő iovotanac kepe mikepen az Bwcz irta meg kőnvenec heted
rezſebe: Gondoliad meges tekeletősben az aldot criſtos ieſuſnac at
te iegeſednec ő keſervſeges halalat: Mert menevel az kennac zen-
vedeſe kőzőnſegőſb: Anneval inkab keſervb: Az aldot ieſus kedig
zenvede kent ő teſtenec minden rezebe. vg annera hog čak eg igen
kis tag ſem vot ő bennec hog kinec kenia: nem vot vona. ſem oľ
iǵen kizded lel nem vot ő bennec az edes ieſusnac ő zent teſtebe:
ky keſervſegel be nem tőt||vona mert az ő talpatvl fogva mind: te- **165**
teiglen nem vot ő benne eǵeſſeg. Azert hog az keſervſegnec ő nag
votaiert fel kaita mondvan: O mind ty kyk iartőc ez vton veǵetet
eztőcbe es laſſatoch az en keſervſegemet. ha vaǵon haſſonlatos ke-
ſervſeg ehőz: Azert mongia az aitatos zent Bernard: bizonńaval en
edes vram ieſus criſtos ſoha nem vot haſſonlatos. keſervſeg az te
keſervſegethőz: Mert anne nag vala az te keſervſegednec ky őtteſe.
hog mind at te zent teſted verreľ hintetnec meg. O io ieſus. O aldot
iſtennec zent fya nem eg čőp de bevſeges ver zarmazek ky az te
teſtednec. őt rezzen. at te kezeidből es labaidből. az meg feziteſnec
ideien az te fedet tvis coronaval atalſagataſanac ideien. es mind
az te teſtődből: ammeg oſtorozaznac ideien. es at te zent odaladnac
meg ni'taſanac ideien. ingen codanac: || lattatic hog ha ver maradot **166**
ő benne az aldot ieſuſba Mondmeg en edes vram ieſus. kerlec mond
meg hog ha teneked eg cőpenet verőd eleg vot vona mind ez telies
emberi nemzetnek meg valtaſara Tehat mire haǵal enne vert ky
őnteni at te zent teſtődből: Tvdom vram ieſus. es bizonńaval tvdom

hog nem egiebert teved. hanem hog meg mvtatnad minemv nag
zeretetel engemet zerečz : No azerth mit agiac vrnac mind ezőkert
kyt ennekem adot : Vay bizonńaval en edes vram Ieſus mig előc
meg emlekőzőm atte mv*n*kaidrvl melieket zenvedel az predicalasba.
edes tova valo iaraſodnac faratſagarvl imatſagba valo vigazaſodrvl
emberőkőn valo kőnőrvletes ſiraſodrvl : keſervſegidrvl zidalmaza-
ſodrvl. arceľ pőkdőzeſidrvl az vas zegecrvl a tvis coronarvl es mind
167 at te zent ſebeidrvl meg emlekőzőm || mert ha ezt nem teiendem
meg kereſtetic en raitam at te zent vered. kyt ky őnteľ ez fődőn :
No azert ki ad az en feiemnec vizet. es az en zőmeimnec kőńhula-
taſocnac kvt feiet hog ſirathaſſam eiel es napal az en edes vram
ieſus criſtoſnac halalat kyt nem őmagaiert. de az en bineimert zenve-
de : Mert meg ſebeſitetec ammi alnocſagincert. es meg tőrettetec ammi
bineincert mikepen mongia Iſaias profeta : Tovaba gondoliad meg
es ved eződbe zeretetőſſőn hog meľ igen hozzv voth az aldot criſtos
ieſuſnac ő zent halalat : Mert az ziz marianac v̄ zent mehebe : fo-
ganaſatvl fogva : mind az ő halalanac vtoſo oraiglan mindőn koron
nag keſervſegben ele. mikepen az dauid profetanac myatta vnőn
maga meg monda : Zeǵeń vaǵoc en : es miind en ifivſagomtvlfogva ||
168 keſerv mvnkacba neveketem fel : Mind ezőcből azert meg eſmerhetőd
es ezzetbe vehetőd a criſtus Ieſuſnac aitatoś zerető zolgalo leiańa
meľ igen zidalmas keſervſeges es vtalatos vot az aldot ieſuſnac at
te igeſednec halala : No azert mind ezeket zenvede te erőted es en-
erőtem hog az ő zeretetire tegődet fel kerieztene : hog mind ezőćert
te telies zivedeľ telies lelkődel telies elmedel. őtet zeretned. Mert
mičoda nagiob fel keriedőt buzgo zeretet. mikepen hog az aldot
ieſus keraľocnac kerľala es vracnac vra. az zolganac idvőſſegeiert.
zolganac abrazatiat fel veve : O aldot iſtennec čhodalatos nag kegőſ-
ſeǵee. Mi tanitia emberth inkab [embőrt] idvőſſegre. mikepen az
igaſſagért es isteny engedelmeſſegert halalt zevedeſnec peldaia
169 Valion mi inditia es keriezti embert inkab iſtennec zeretetire || feľ.
mikepen az aldot iſtennec zent fyanac eľ nag fel keriedőt mihozianc
valo zereteti : hog mi erdőmvncnekil ſőt inkab ammi bineinckert
vete az ő zent lelket Ez oľ igen nag feľ keriedőt zeretet hog ſemmi
ennel kegőſſegőſb es zeretetőſbnec nem gondoltathatic : Imeből mv-
tatatic naǵnac lennye : hog eľ iǵen : nag vtalatos keſerv kenokat
akara az aldot ieſus zenvedni mi erőtvnc : Mert az menden hato
iſten : ky az ő eǵetlen eg fyanac nem kedveze : de mind mi erőtvnc

ada vtet. mikepen nem adot tehat mindeno̊ket ṽ vele: vay mindo̊-
no̊ket Iay azert azocnac kyk az aldot ieſuſnac eľ nag fel keriedo̊t
buzgo zeretetervl halalatlanoc. kyknec o̊ lelkecbe az criſtoſnak hala-
lanac ſemmi erdo̊me ninčhen avaǵ haznalatia Azert: || Mongia az **170**
aitatos zent Bernard O ember laſſad az criſtos ieſuſnac o̊ zent feiet lee
haytvan hog te hoziad bekelko̊diec. es az kemeń vas zeǵel atal vert
kezeket hog o̊ teneket nag bewſegel agia az o̊ro̊c dicho̊ſego̊t. es laſſad
tovaba az o̊ atal o̊cľeľt odalat hog tegedet zereſſen. es mi*n*d az o̊
zent teſtet az magas kereztfara ky terieztven hog mindeno̊ſtvl fog-
van o̊ magat te neked adia. Iay iſmeg azert azocnac. kik az o̊ bino̊kel
iſmes o̊no̊nmagocba az aldot ieſuſt meg fezitic advan az o̊. ſebeinec
keſervſego̊s faľdalmara es meg keſervſego̊t: de Iay harmadźor azoc-
nac kiknec o̊ zyvec ſiraſra nem lagvlnac. mert ez felec kemenbec az
kvneľ mert idvezitencnec halalanac ideien meg repedo̊zenec az kvv
ziklac es indvlhatatlambac az fo̊dnel. mert meg indula az fo̊d az
aldot ieſuſnac || o̊ keſervſeges halalara: Chodalatos kemeń ember **171**
azert az ky meg gondolua*n* az edes ieſuſnac eľ nag keſervſeges:
halalat: ko̊no̊rvleteſſegre nem indul: es az iozagos mivelko̊detnec
dolgara fel nem gkeryed: ſemmi rezzec ninčhen ezo̊cnec az aldot
ieſuſnac eľ nag dragalatos zent verenec ky ontaſaba: O azert: bizon-
ńaval ezo̊c. az meg fezzvlt criſtoſnac eľ ellenſegy: hog inkab fezitic
maſtan meg: az aldot iſtennec zent fyat. az edes ieſuſt ky iľ aťia
iſtennec o̊ iogia felo̊l meńńecnec orzagaba: hog nem mint regenten
az kemeń atkozot zidoc fezitec fel az magas kereztfara Ez felekrvľ
es ez felecho̊z panazt teven idvezitenc ieſus vg mond az aitatos zent
Bernardnac myatta. mondvan. O te ńavalias ember laſſad mit zen-
vedo̊c te ero̊dted: || Laſſad az keſerv kenokat kikel illettetőm: laſſad **172**
az vas zegeket melleckel atal veretetem: es az čhvčat kivel atal
o̊cleltetem es az tvis čoronat kivel az en feyem atal fagatatot. es mi-
koro*n* leǵen eľ nag kenom ennel kivel. de: maga belo̊l naǵob keſe-
rvſego̊t zenvedo̊c hog ha latlac en tegedet halalatlannac leńye mind
enne en ſoc io tetemeńimert. No azert ogia te magadat O en edes
atiam fya hog ne leg az aldot criſtos ieſuſnac eľ nag dragalatos zent
verenec ki ontaſarvl halalatlan. de inkab veſſed ez meg fezzvlt ieſust
at tezyvedbe iegivl. es ńomiad at te lelkedbe be ad edes ieſuſnac
keſervſeges keńńat mikepen a lag vyozba ńomtatic be az pečhet hog
monthaſſad a profetaval len az en zyvem az keſervſegnec myatta. ||
mikepen az el oluadot vyaz: veſſed tovaba etet iegivl az te karodra **173**

is vg hog az io dologtvl ſoha meg ne zonńel es ſoha meg ne farag mvnkalkodnya az aldot ieſuſnac zeretetyert: es ha mindeneket meg teiendes melieket kel teneked te*nn*od. tehat eſmeg elo̊l kezdieg. oľ mint ſemmit nem tetel vona Hog ha kedig valamikoron valami zo̊morvſag: avag keſervſeg: avag felelem: avag akar minemv haborvſagod to̊rtenendic: avag az ionac kit thez izet nem erzendo̊d. tehat legottan fogliam̄ial. az magas kerezt fan meg fezzvlt criſtos ieſuſhoz. es. ot nezied az o̊ zent feiebe az tvis coronat. az vas zekeket es az
174 lanchat es elmelko̊diel az edes ieſuſnac o̊: || kezein es labain valo ſebeirvl. az o̊ ze*n*t feien valo zebeirvl es odalan valo es mind az o̊ zent teſten valo ſebeirvl: meg gondoluan az aldot ieſuſt ky te ero̊ted ennet zenvedo̊t. hog meľ igen zeretо̊t. hig ennekem atiamfya hog legottan el nezeſbo̊l mindo̊n zomorvſag vigaſagos lezzen. mindo̊n haborvſag kiny lezzen es mindennemv nehez dolog kevanatos lezzen. vg annera hog te es fel kaias az Iob: patriarkaval es mondiad: Akyt az en lelkem nem akar vala elo̊zo̊r illetny im*m*a az aldot ieſuſnac ken zevedeſenec meg gondolaſaiert en etkeim es igen go̊no̊rvſegeſec ennekem O azert bodog az ky az aldot ieſuſnac ken zenvedeſet mindenkoron az o̊ zivebė hordozia: ez a vege:

Dičerteſſec. az. edes. ieſus. o̊ro̊ke. amen
Ieſus maria zent ferenčz ||

Ez aytatos yras oluaſtatyk arrvl mikepen zent 175
ferench es zenth kalara el reytettek vala egőth

A bodog zent ferench mikoron lakoznyek angely bodog az-
zonba es abodog zent kalarat giakorta yntenie iſtennec zolgalatiara
igen giakorta kery vala abodog zyz azent ferenchet hogi avagi chak
eczer ehetneyek egőt velle mig meg halna, de abodog zent ferench
ſoha nem enged vala az ő kerelmeſſere, de mikor egy ydeben nagy
aytatoſſagal kerneie mondvan O en zeretetes es tizteletes atiam
kerlek teged az edes mariaert hogi tegied en velem e malaztot hogi
akar chak eczer ebeliel egőth velem amigh az wr iſten el vezen
zemem elől || de ſemi modon nem akaria vala zent ferench, es 176
mikoron lattak volna az tarſy hogy olian nagi aitatos kőnhulla-
taſſal kerneie, el keſſeredenek raita, es vgian altal zakad vala
zyuek, de mire hogi ember batorſagoſban zol mindenkor az
vton meg vranak es, mondanak nekye haza menet atarſay, vay
zerető atiank bator chodalonk mi te raitad mert. te mindennek
kegies vagi de chak ebodog zent kalaranak ate hwgodnak es iſten-
nek kedves zolgaloianak vagi kemeen, vgi anira hogi lattatik
minekőnk enagi kemenſeg hog ninchen iſteni zeretet zerent, yeles-
ben ymes oka mert mind atiat, aniat, es minden nemzetit ate yd-
ueſſeges inteſſedert hatta el, meeg ennek felette ſoha || chak egy 177
mondaſſodat ſem hatta el de meg ha ennel nagiobra kert volna ate
palantad bizoniaba meg kellene atiaſſagodnak tennie, de abodog
zent ferench telies vala kegieſſegel, es mikor az vton menninek,
nagi alazatoſſagal hozzaiok tere es az kegies zemeit reaiok fordita,
es monda, en zerető fiaim de latatiky nektek hogi meg halgaſſam
eben az en hwgomat, es mondanak neky, tiztelendő atiank illik
hogi meg halgaſſad, monda a zent ferench, miert hogi tyes akaria-

tok, ennekem es kellemetes, de hogi az ő keuanſaga nagiob legien
azt akarom hogi yt angeli bodogazoniba legien, mert vgian es nagi
ſok ideie hogi nem volt ky zent dimyen eghazabol, had laſſa megh ||
178 avagi chak eczer abodog azzon egihazat mert oth zenteltetek iſten-
nek yegieſſeue es ot vŏtte rea azerzetnek ruhaiat azert az edes
iſtenek nevebe bator hittegin ebyliŏnk egetembe, mikoron azerzet
nap eleve yŏt volna, abodog zent kalara eget atizteletes azoniok
kŏzwl tarſul hozaia vŏn es el yŏve angeli bodogazzonba es mine
elŏzer azent eghazba, es nagi aitatos kenwhullataſſal halat ada az
wr iſtennek es a zyz marianak, ennek vtanna mind meg yara aker-
tet, de mikor az ebidnek oraya el yŏt volna meg zerzek abaratok az
aztalt, le yle abodog zent ferench es zent kalara az ő tarſaual, ennek
vtanna kiki mi*n*d le yle akinek hol helie vala, abodog zent ferench
179 az elſő taly etekert oli igen nagi edeſſen kezde zol||nia iſtenrŏl hogi
mind el feledek eteleket, ennek vtanna egi nagi finieſſeg le zalla
meniorzagbol, es mind be foga akalaſtromot meeg amellete valo
erdŏt is, de mikoron ezt lattak volna az emberek azt hyzik vala
hogi mind el egne a kalaſtrom mind az erdŏuel egetembe, es miko-
ron oda futtak volna be minenek, latak tehat ſemy dolga ninchen,
de igen nagi finieſſeg vŏtte kŏrnioli, es mikoron meg leltek volna
tahat mi*n*d egŏt ebilnek es mind niayan fel emeltek zemeket es ke-
zeket ameniorzagra, es el reytettek, olyan vala nekyk orchayok
mint angelnak zine, es mikoron ſokaig chodaltak volna varyak vala
180 hogi a teſtbe terne az ŏlelkec, de mondanak nimeliek || azok kŏzyl
bizoniaba hogy ez volt az iſteni tiws, de nem emezti meg akykre
zaal de chak meg vilagoſytia, Annak okaert ſenki ne banchia ezeket
mert iſtennek zeretŏ barati ezek, el minenec onnaton nagi yo pelda
vetelel es iſteni aytatoſſagal, Ennek vtanna meg bocatatec az ő lel-
ket tahat ſemire nem kely ateſty etel ital mert meg eligitettek vala
alelky etelel, ennek vtana abodog zent kalara buchut veen zent
atianktul, es eſmet azent dimyen eghazaba mine ahonnat yŏt vala,
es mikor lattak volna az aytatos azoniok hogi haza menne, nagi
edes ſiraſſal eleibe me*n*nek vala es terdenalva fogyak vala kezit
mondvan, aldot legien az edes ihus hogi ez ezet atta az bodog zent
181 ferencnek || hogy iſmet haza bochatana mert imar mind azt aleytŏk
vala hogy mas herre bochat feiedelmſegre mi*n*t annak elŏtte is tŏtte
ezt, mert valamit keſet vala hot, ieleſben kegyk az aytatoſſok es

yffiak igen ſem tugiak vala mit zolnanak neky ő nagy őrőmegben, mert inkab zeretik vala hogi nem mint tulaidon edes zyleyeket

Mikepen abodog zent kalara vitetet vala karachon napiara viradolan azent ferench eghazahoz

Mikoron axpuſnak aytatos iegeſe azen kaJara azzon nagi kor-
ſagba eſſet volna azent dimyen eghazaba annira hogi nem mehet
vala a tőb tizteletes azoniokal az egyhazhoz, azoloſmanak meg
mondaſſara, de mikor eleue yőt volna akarachon napia, meli napon
aitatoſſal zoktat vala komonikalni ahwgok, mikor || mind el mentek 182
volna azent eghazhoz chak őmaga marada azent kalara mert fel
ſem kelhet vala de mondhatatlan igen keſereg vala raita hogi nem
mehet vala illien nagi napon az eghazhoz es nagi edes ſiraſſal
mongia vala, o en edes iſtenem ime eleue yőt ate ziletefednek
napia de iay ennekem mert nem dichirhetlek teged es az edes
mariat mint egiebkor, de meg tekente az wr ieſus az ő iegieſſe-
nek aitatoſſagat yme nagi chodalatos dolog, mert mind aveter-
niere es mind a harom miſſere el viue a zent ferench egyha-
zaba, vgy hogi mind abaratoknak enekleſſeket mind kegieg az
orgonalazt yoly halia vala, es oli nagi aitatoſſagot erez vala hogi
lachik vala ő ſoha annal nagiobat nem erzet volna || de mi- 183
koron az aytatos zyzek amiſe vtan haza mentenek volna mon-
giak vala azent kalara azonnak nagi zeretettel O mi nekőnk zerető
Anniank es dragalatos azonionk el mentőnk vala amiſſere es az vr
iſten felette nagi aytatoſſagal latogata meg minket de meeg az edes
aldot ihuſnak zent teſtetis hozank vewők es ha hot lőttel volna
tahat meg lattad volna meli igen e'reztőnk mert lattatik vala oly
mint ymar meniorzagba volnank mert az wr iſten nagi edeſſeget ad
az ő zent teſtinek veteliben az ő aitatoſſinak, es monda abodog zyz
O en zeretetes leanim o en dragalatos hwgaim halakat adok en is
az edes ihuſnak es en meg valtomnak mert en minden zolozman ||
mind a veternien, es mind a miſſen es a bodog zent ferenchnek 184
erdeme miat meeg a xpuſnak zent teſtetis hozam vettem es nagial
zeby enekleſſeket hallottam hogy nem mint thy hallottatok de
meegh ſem tudom hogy ha ez en giarlo teſtemben voltam, avagy
chak lekemben, es oly igen nagy edeſſeget erezek, hogy meeg ez

nagy korſagrolys oly mint mindeneſtwl fogua el feletkeztem volna Ennek vtanna nagi edeſſen kezde inteny a zyzeket az aytatoſſagra es mongia vala, o edes xpusnak aytatos zolgaloy, O edes zyz marianak leany de kerlek titeket hogi auagi chak moſtan kezgio̊ket az aldot iſtennek aytatos zolgalatiat kyből dichirteſſek az dicho̊ſſeges zent haromſagh

[ieſ] Amen ieſus [Bar]zent maria ||

Iesvs Maria zent Ferenc kalara 185

Vrnak neveben keezdetyk az zent evfroſinanak
elete mikepen irta meg zent Ieronimos doctor
azent atyak eleteben

Vala alexandriaban eg ember kinek neue wala paſuncius min-
deneknek tizteletes: es meg erizwen iſtennek poroncolatit: ez em-
ber teruenzerent meg hazaſula: es az ő nemzetibel ven maganak
melto: es alcolmas hazaſtarſot: ky telyes wala tizteletes io elkelcel:
de magzatya nem lezen vala: Az ő vra kegeg ſelette igen zomorko-
dic vala ezen hog ő neki magzatya nem volna kire az ő temerdek
iozaga zalana: hug hog ő halalanac vtanna iol es alkolmaſſagal
birnaya: Az ő hazaſ tarſa kegik zenetlen taplaya vala az zegeneket:
hugh anyra hog mind eiel; napal: ſoglalya vala magat imacagban
es betben: es zenetlen az || zenthethaznal kenyereg wala az edes 186
zyz marianak hog neky magzatot nyerne az ő zent fiatul: ieleſben
ennek okayrt hog latya vala az ő vrat az nag banatnak miata zente
el zakazkolny: Ennek okairt kegek temerdeky ſok penzt oztogat
vala iſtennek zolgainak: yeleſben az zegeneknek mert ygen kazdag
vala: es mind ezen kery vala eket hog neky magzatot nyernenek az
kegelmes vr iſtentel: vgan ezenkepen tezen vala maſſelel az ő vra:
es nag ſyraſſal es kenyue hullataſſal kerek vala az vr iſten hog
nekyek magazatot adna: mikoron az ő vra tytoua iarvan kereſne
oly erdemes embert ky nekyek mazatot nyerhetne: ezenkepen mene
heg kalaſtromban mert az kalaſtromnak ſeyedelmet halotta vala
nag zent eletenek leny Nag sok penz alamyſnat Ada az bara||tok- 187
nak, es nag batorſagot ven az ſeiedelemtel es az teb Baratoktul hog
etet megh halgatnaya az vr iſten: mikoron ſok ydenek vtanna meg
yelentette wolna az kalaſtromnac ſeiedelminek az ő keuanſaganak
okat: kyt mikoron meg erteth volna: Imalcagra ada magath mind

az fraterekel nagh aytatoſſagal kenyeregnek vala az edes zyz maria-
nak hogh nekyk magzatot nyerne az aldoth Ieſuſtul mert hugh
mondnak doctorok hog soha semmi ayandek ſem kegek valami
mennyei malaſth nem adatatik embereknek: ky az edes źyz maria-
nak keze altal nem zarmaznyek Monnofelnek megh halgata az vr
iſten kerelmeſeket: es ada nekye heg leyan magzatoth: mikoron
latta volna ez Iambor paſuncius az feyedelemnek iambor eleteth:
188 oly igen meg zerete hog ſoha el nem mehet vala || Az kalaſtrombol:
hugh annyra hog meg az ő hazaztarſates Beviue hogy az zent iam-
bor meg aldanaya: mikoron kegek az kycindet zyzeth az daykanak
teytel el zakaztottak volna ottan meg kereztheltetek mikoron let
volna het eztendes: es neuezet eteth eufroſinanak: mondhatattlan
igen erelnek vala raytha az ő zyley: mert vala kellemetes az vr
iſtennek es zep az ő zemelyeben: Mikoron kegek letvolna tizenket-
eztendes: yme az ő edes annya meg hala: azert ez zepſeges zyz
marada az ő atyanak erizety ala ky tanitata deaky tudomanyra es
zent iraſra: es egeb ez vilagi tudomanyra: mert nem vala teb mag-
zatya: ez nemes artattlan zyz oly igen elmes vala hog az ő atya
igen codalkodik vala rayta hog ylien gengeſeges zyz oly nag tudo-
189 mant vallana || Mikoron az ő Belceſegynek hyre be telyeſetette
volna mynd az egez varaſth chodalkoznac vala az ő zepzegyn es
belceſegyn: mikoron az zyznek atyanak eſmere barati ſokzer beze-
lenynek rula: kerdezyk vala es mongyak vala de zerete vram aley-
tody myue lezen meg athe leanyod? de ez nemes iambor nag fohaz-
kodaſſal mongya vala: [legyen] legyen az kegelmes aldot vr iſten-
nek akaratya: es azt tegye vele minth ő felſegynek kellemetes:
mikoron eg ieles ember ky egebeknel yeleſb es tyzteleteſb volna es
ez vylagy marhaual gazdagzagoſb: meg kyre az paſonciuſtul ter-
uenzerent valo hazaztarſul ez eufroſinat: mikoron kegek ygen
eruendene az ő edes atya az ő egettlen magzattyan neky ada
hazaſtarſul: mikoron heg keues yde vtan gondolkonyek ez pa-
190 funcius rula kezen foga Az genge zyzet elbe viue || Az kalaſ-
tromban hova zokta vala iartat: vala kegek akoron tyzennyolc
eztendes es nagſok penzt vyn az baratoknak zykſegyre: es
monda az feiedelemnek nag eremel: yme en tyzteletes atyam
be hoztam az ty imalcagtoknak gymelcet de kerlek hog imat-
kozal erette es ald meg őtet merth imar hazaſſagra akarom
adnya poroncola kegek az feiedelem hog be vinnyek azzenteghazba

es meg aldvan etet ynty vala az nemes zepletelen zent tiztaſagra:
es Bekeſegre: es iſtennek felelmire: vgan ottan meg marada az ő
atiaual harmad napon es mind zenetlen halgatya vala az iſteny
diciretet: es nag aytatos kenye hulaſal kery vala az edes zyz mariat
hog mikipen őtet nyerte volt az az ő zent fiatul vrunk aldot Ieſuſ-
tul az ő zyleynek ezen kepen meltolnaia igazganya az ő vtat az
aldot iſtennek || akaratya zerent. Latuan kegek az Baratoknak 191
iambori eleteket es my kepen naǵ aytatoſſagal zolgalnaiak az vr
iſtent: igen felette codalkozik vala raytok: es naǵ Byvſeges kenye-
hulataſal keri vala az kegyes Ieſuſt monduan: O en edes vram ieſus
en edes teremten: es en meg valtom: es Idwezeten: de kerlek az
edes zyz marianak az te zylednek zeretetire hog engegyed ennekem
meltattlannak zolgalo leanyodnak ezt hog en zolgalhaſſak te neked
tizta lelekel es teſtel: ennek vtanna kery vala az zyz mariath ylyen
zoual: O minden aruaknak kegyes annya: es zomorwknak vigazto-
laya: kerlek hog akyt meg nem en az en meltatlan voltamnak miata
az te aldot fiatul. tahat te ky vag Byneſſeknek zozoloya nyeryed
meg en nekem ennek vtanna magaba teruen mongia vala: Byzo-
nyaual bodogog ezek kyk meg ezen felden haſonlatoſok az ange-
lokhoz || kych ylyen nag edeſſeges aytatoſſagal diciryk eiel es napal 192
az vr iſtent: es meg ennek felette azerek menyorzagot vezyk: ennek
vtanna kezde az ő geryedezny az iſteny zeretetben es felelemben:
Harmad napnak vtanna monda paſuncius az feiedelemnek: Ieyel
en tizteletes atiam hog kezenyen neked Az te zolgalo leanyod es
imadkozal erette: mert Imar el akarunk menye az varaſban: es
mikoron el yet volna az feiedelem, yme az eufroſina omlia ő laba-
hoz monda: kerlek en zerete atiam hog imadkozal erettem hog
nyerheſſed meg az vr iſtennek az en lelkemet: ky terieſtuen az ő kezet
meg alda őtet monduan Erek myndenhato vr iſten ky iol eſmeri az
embert meg mikoron ygen ſem zyletet volna ez gyarlo vilagra mel-
tolya te neked gondodat viſelnye hog erdemlhezed vennye az bodog
menyorzagnak tarſaſagat: es ennek vtannak bvchut veuen el meny-
nek az || varaſban: Az ő atia kegek oly nag zeretetet val vala az ba- 193
ratokhoz hog valahol talalhatya vala, vala melyket: leg ottan haza-
hoz vizy vala keruen ezen hog imadkoznyek az eufroſinaert: heg
napon kegek mikoron az kalaſtromban feiedelmet tettek volna kilde
heg fratert az paſoncius vtan hog ebidre hinaya: ky mikoron el
ment volna kerdezny kezde: mondanak neky azolgak hog imar el

ment volna: meg hala ezt eufroſina hozaia hiuata es monda neky: de zerete Atiam kerlek en teged az zent zeretetre hog mond meg ennekem hanyan vattok moſt az kalaſtromban: monda neky: haromzazan es etuen ketten vagyunk: monda neky a zyz: ha ky akarna kezytekbe eltezny be venneteke? felele neky vay be vennyek: yeleſben vrunc Ieſuſnak zauairt holot hug monda: ha valaky en hozam yeuend ky nem yzem hug mond etet: monda neky eufroſina: de kerlek hog mond meg ha mind eget diciriteky az eghazban
194 az vr iſtent es ha egenle kepen beyteltek: monda neki || Iol lehet hog mind eget diciryǒk az vr iſtent de maga kiki mind annyet Beytel meniet akar avag menyet beytelhet zabadakaratya zerent: mar mind addeg kezdeze azegen fratert mignen mind ky veue belelle eleteknek mogiat: es nag fohazkodazal monda az fraternak: vay hugmo*n*d akarok vala en es zerzetes eletre menyede felek hog engedetlen ne legek en atyamnak ky ez vilagi marhara nezuen akar engemet hazaſſagra adny: felele neky abarat: zeretetes hugom kerlek hog ne had meg fertezteny embertel azte teſtedet: es ne zenuegyed ylien zepzeget galazatoſſagra yutnya: de incában iegezed magadat az edes criſtus ieſuſnak ky neked ez vilagiakirt agya az menyeket es az zent angeloknak lez tarſa es az zyzeſeges marianak leanya: azert titkon elky menuen atyad hazatul ereg azyzek keziben: monda neki hog mehetnek en oda, monda az barat: vezd le ate ruhadat veg apacha ruhat read hug el mehec: kyt mikort hallot
195 volna igen kellemetes len neki || Monda eſmet az baratnak: vram iſten valyon ky nyernye el az en haiamat mert en ſemmikepen nem hagom parazt avag ez vilagi embernek el vennye mert nem alh titok nalla: monda neki az barat: him azte atyad el ye velem az kalaſtromba es hottogin mulat harom avag nyg napon: te addek hyuaſ hozad eget abaratokkezel es mint te akarod azon kepen lezen: mikoron ezeket mondanaya az Barat az eufroſinanak azon kezbe haza ieve paſoncius: es latuan az baratot nag eremel monda: zerete atyam en hiizem hog vgyan meg vntal engemet varuan: es monda neky az Barat: ez may napon: tettenk feiedelmet: azert hyuatot be moſtan az my feiedelmenk hog ma tele aldomaſt veg: Nagoyn meg erele az paſoncius eufroſinanak atya es az barattal egettembe hayobe yle es be myne az kalaſtromban: Mikoron kegek
196 ot volna innet hazwl ewfroſina hegh || Hyeuſeges aprogiat el kylde az kalaſtromban mondvan: Eregel az monoſtorban es be menuen

az zeteghazban vala mely baratot hottogin talalandaz hozd enho-
zam te veled : Ime az kegelmes aldot iſtennek irgalmaſſaga mikipen
meg ſegely az edes zyz marianak aytatos zolgaloyt : mikoron be
me*n*t volna az aprod lele heg aytatos fratert az zent eghazban :
monda nkye zerete atiam az en azzonyom eufroſina hiuat tegedet :
ky mikor el ment volna lata ŏtet eufroſina : kezene neky mondvan :
tizteletes atyam imagy en erettem : es meg alda etet : es le ylenek :
monda neky evfroſina : zerete vram : ennekem atiam vagion es ke-
reſtyen : az vr iſtennek nag aytatoſſagal zolgal : es igen kazdag : de
az en edes zylem meg holt : moſtan kegek akar engemet hazaſſagra
adny : ez alnak es chalard vilagnak marhaiaert es en nem akarnek
tele meg ferteztetny es nem tudom zerete atiam mit tegek : meg ez
etzaka ſem aluttam chak || ezrel kondolgottam es nag kenye hulla- 197
taſſal kertem az vr iſtent es az edes zyz mariat hog envelem tenne
Irgalmaſſagot : es mikoron meg virradot volna gondolam hog hyuat-
nyk eget az baratok kezel ky iſtenfelel engemet meg tanitana az
ydueſſegnek vtara : Annak okairt kerlek az enlelkemnek yutalmairt
mert en tudom hog vr iſtentel vag bocattatuan : tanyc meg engemet
mit tegek iſtennek zolgalatyarwl : monda neki az ven : hugh mond
az vr iſten ha ky ellene nem mondand atianak. annyanak. fiaynak.
ſet meg ŏtulaidon lelkynekes : nem lehet en tanituanyom : es semmi-
kepen nem tudok ennel tebet teneked mondanom : De maga zerete
leanyom. ha el viſelhed az teſtnek keſertetit : hagy el myndeneket
es fush ky ez rauaz vilagbol. es repely az edes ieſuſnak zarnya ala
azent zyzeknek keziben es zolgaly az vr iſtennek : az te atiadnak erek-
ſegi eleg magzatot lelnek magognak imehol vadnak kilemb kilemb
monoſtorok. arvan. ezuegek zegenyek. ha akarya || az te atyad nekik 198
zerezheti : De te en zerete leanyom hog azte lelkedet el ne vezeſſed
keueſd vrunk ieſuſnak zauat : monda neki az zyz : Byzom az en
edes iſtennembem es az zyz mariaban : es te imalcagotban hog en
mukat tezek en lelkemnek ydueſſegeert iſtennek zegedelmiuel : es
monda neki az venh : zerete leanyom ez ylien kevanſagod az ereſſegtel
el ne tauozek mert az vr iſten ydeie koron zokot embernek adnya
bekeſeget : felele eufroſina : en tizteletes atyam azert ſaraztottalak
en tegedet hog be telyeſetenyd az en keuanſagomat : es imachagog-
nak vtanna engemet meg algy es azen haiamat el nyryed : es fel
kelven az iambor venh Imadkozel : es el nyre az ŏ hayat : es eltez-
tete ŏtet zerzeteſzyzek ruhaiaban : es imadkozvan erette monda :

kegelmes mendenhato vr iſten ky az ő zolgait minden gonoztul
megh oltalmaza: meltolion tegedes meg erizny minden gonoztul:
ezeket meg mondvan az barat el haza mene diciruen az vr iſtent:
199 Evfroſina kegek maſſelel || ada magat imacagra: es gondolkoduan
monda magaban: En edes vram iſten ha en megek az zyzeknek
kalaſtromokban: vay bizon meg kereſuen az en atiam meg lelh
hotogen es ereuel ky vozon az en yegeſemert: ennek okayrt O edes
zyz maria leeg velem es ſegel engemet: mert en el megek az bara-
tok kezze holot ſenky yngen ſem velne engemet lennem: es ezt
meg mondvan le vete azyzeknek ruhaiat kiben az barat elteztette
vala: es eltezek ferfyvy ruhaba: es mikor eztvere yutot volna ky
mene titkon atianak hazabol veven hozaia etven forintot: es az eiel
meg marada heg reytek helyen: De holual leuen ime az ő atya
haza ieve: Iſtennek kegek akaratiabol mine evfroſina az kalaſtrom-
ban holot vala maſod napon az ő atya: es meg yzene az feiedelem-
nek az portarioſtul mondvan: heg vduarban lakot yfyw yet hozad
es az ayto elet varya atiaſagodat: el yeve az feiedelem evfroſina le ||
200 eſſek az feldre elette: es meg aldvan őtet egetembe le ylenek: es
monda neki az feiedelem: zerete fyam mit yarzt vala monda evfro-
ſina: tiztelende atiam ʼen nemes nembel valo vagok de mindenkor
kevantam en azti iambori eletteket: De mynekokairt hog az mi va-
raſuncban nincenek Baratok azert iettem moſtan hog en velem
irgalmaſſagot tegetek es vegetek be ezent zerzetben iſtennek zere-
tetiert: Ennekem kegek Nag ſok iozagom es valalom vagyon ha
kegek az vr iſten nekem nygolmat adand kezetetek azt es yde zer-
zem: Monda neky az feiedelem: zerete fiam: imehol vagion ez
kalaſtrom es ha zereted zolgaliad velenk az vr iſtent: es kycoda
neked neued: monda neki: Smaragdus ennekem neuem: es monda
az feiedelem: zerete fiam igen yfiu vag te es nem zoktad temagad
yltedet azert zikzek hog neked tanitot zerezek es meg tanichon
tegedet az regulara es mikint kelyen neked elned: monda az feie-
201 delemnek || Amikipen poroncholz zerete atiam: azonkepen tezek:
es azmenye penzt hozot vala neki ada mondvan: veddel atyam ezt
es ha latom hog meg maradhatok aztebi es vtanna yeyen: eleue
hiua az feiedelem eget az baratokezel kinek agapitus vala neve ky
zent elető es igen kenőrőletes vala es ada neki Smaragdoſt es
monda: Ime ez may napon ez lezen te fiad es tanituanyod: De hug
tanichad es octaſſad hog az ő meſteret meg halagya: es terdre le

eſuen meg alda ŏtet: es mydnyaian feleluen mondanak: amen az
az: hug legen; hozza veve ŏtet agapitus es viue az ŏ cellaiaban:
myrt kegek hog Smaragdoſnak vala zepſeges zyne: es mikoron ye
vala azenteghazban imadkoznia: Ime az pokolbali erdeg emberi
nemzetnek ellenſege nem zenvethetven az ŏ jambory eletet es io
zandekat fel tamazta az ŏ calardſagat hug annyra hog Sokacnak
gonoz fertelmes gondolatot hooz vala zyvekbe az ŏ zepſegenek.
okayrt: mar mind addek ſem zynek meg mig || az baratok tamada- 202
nak az feiedelemre kezdek haborgatnya: mondvan: hol volt neked
ezed nyaualias ember hog te ylien yfiat veg be ezerzetbe: mert
mind az baratok gonoz peldat vettek belelle: mikoron ezeket halotta
volna az feiedelem felette igen meg haborodek es nem tugya vala
mit tegen: de az edes zyz maria ky zokta az ŏ zolgait minden nia-
valiabol meg zabaditania meg ſem haga ky yznye: de monda neky:
en zerete fiam ſmaragde: latom hog genge az te zyned azert felek
netalantan romlaſok leg az garlo atyafiaknak: Annak okayrt ha-
giom neked hog az te celadban leg es hot diciryed az vr iſtent es
vgyan ottan egel es ſohoua te ky ne meny kyt mikort halot volna:
monda: hug legen mint akarod tiztelende atiam es poroncola az
feiedelem agapitoſnak az ŏ meſterenek mondvan: minden nemŏ
zikſeget meg zerezed es zeretettel zolgaly neky: mikoron be vittek ||
volna ſmaragdoſt maganak valo celaba mindenkoron nag aytatoſ 203
imacagban es kenyeh hullataſban foglalya vala magat: es zenetlen
keri vala az edeſſeges zyz mariat hog rvla gondot vyſelne: es oly
nag io elkelben tartya vala magat hog vgan el amelkodik vala rayta
az ŏ meſtere: ennek vtanna meg hirdete az ŏ jambori eletet mind
az baratoknak es mind nyaian kezdeg dicirny az vr iſtent ky ylien Ifiu-
nak oly nag alhatatoſ zetſeget adot volna: Paſoncius kegek az ŏ edes
atia mikoron haza ment volna az monoſtorbol ime nag ſyeteteſſegel
be mine az ŏ leanyanak agiaſhazaban mert igen zereti vala myrt
hog annal teb nem vala: mikoron nem talalta volna hot evfroſinat
el zomorodek es amelkodvan vgan el hala nag keſereſegel kezde
kerdezny az ŏ zolgait es zolgalo leanyth hova leeth volna az ŏ
leanya evfroſina: es mondanak neki mert hug mond ez eſtve
latok de mikort meg virradot volna nem lathatok es mi azt
aleytok hog az ŏ iegeſenek || Ietvolna el vitte volna az ŏ haza- 204
hoz: Annak okairt igen hamar el kilde az ŏ zolgait aznak haza-
hoz es nem lilek attogyn: es mikoron az ŏ iegeſe es annak atia ezt

hallottak volna igen el keſerednek: es el ieven paſonciuſnak haza-
hoz talalak o̊tet tahat telieſſegel el getretet es az nag banatnak
miatta az feldre le eſeth: es mondanak neky: netalantan valaky el
hitette es el ment velle: igen hamar ſereget zerze es el kylde zol-
gait hog meg kereſnyk: ennek felette haioban es embereket bocata:
mikoron mind egez alexandriat es egiptomot meg kereſtek volna
ſohol meg nem talalak: de meg valahol tudnak vala es halhatnak
zerzetes azzonyalatokat es zyzeket mind el iariak vala ennek vtanna
minden puztat es rakonſaginak hazokat mikort el iartak volna es
meg nem lelven nag ſiraſſal el haza minenek: es ezt meg halvan
az o̊ iegeſe nag ſiraſt kezde raita tenny azonken annac: De mentel
incab az nemes iambor apafoncius ez kepen ſiratia vala nag keſe-
revſegel mondvan: Iay en zerelmes leanyom Iay en zememnek vila-
205 goſſaga || Iay en eletemnec egetlen vigaztaloia: O erek mindenhato
vr iſten valion kicoda tolvaylotta meg az dragalatos kencemet: es
kicoda puztitotta el az zeretetes en erekſegemet: es kicoda azalta
meg en veremnek erith: O diceſeges zyz maria valion ky oltotta meg:
es kicoda chalta meg en remynſegemet: O valion kicoda zep-
leſetette meg en leanyonnak az o̊ zedves zepſeget: avag veledy
mynemo̊ ragadozo farkas ragatta el az en zeled baranyomat ky ſoha
ſenkinek nem artoth o valion minemo̊ hely reytette el ez ilyen zep-
ſeges zenth: O ennekem valion minemo̊ tenger vitte fogliol az kiraly
zepzeget: Iay ennekem en zerete leanyom te valal az zomoro̊knak
vigaztaloia de moſtan en meg halok te eretted nag keſe[ſ]ro̊ſegel:
lam te valal en zerete vigaſagom mindeneknek ervendeteſſegre: es
ohattoknak partiok valal de iay moſt ennekem mert nincen ky en-
gemet meg vigaztalion te rvlad: O iſten teremtette fel de el ne
enyzed az en teſtemeth miglen en meg lathaſſam my terten az en
206 zerete leanyomnak || evfroſinanak: mikoron ylien keſerves zokal
ſiratnia ime mind niaian fel riadanak kyk ielen valanak hug annyra
hog mind az egiz varas ſiratia vala: mi koron ez nemes iambor
pafoncius el nem zenvethetnye es nem lelne vigaztalot: el mene az-
meg mondot baratoknak feiedelmehez es le omla az o̊ labanak elette
mondvan: kerlek hog ne zenyel imadkoznia en erettem hog meg
[meg] leletteſſek az ty imadkozaſtoknak munkaia mert nem tudom
mi tertent legen az en zerete leanyomnak evfroſinanak Halvan ezt
aztizteletes atya igen meg zomorodek: es poroncola hog mind eleve

ieninek az atiafiak es monda nekyk: en zerete atiamfiay mutaſſatok
meg moſtan az ty zereteteteket: es kerietek az vr iſtentel hog mel-
toliek nekenk meg mutatnya hog mi tertenth legen az vrunk leanya-
rvl: es mikoron heg egez heten beiteltek volna es imadkozvan ſemit
nekyk az vr iſten meg nem ielente mikepen annak elette mikoron
imadkozvan valamit kernek vala tahat mind meg nyerik vala:
merth || maſſelel Smaragdus nag aytatos kenveh hullataſſal keri 207
vala az zyz mariat hog eſſedezneiek erette hog ſoha eletenek ideyen
az vr iſten meg ne ielenteneie hug annyra hog mikor ezt hallotta
volna eiel napal chak ezen kenyereg vala: mikoron kegeg Senkinek
az baratok kezel ielenes nem leth volna: kezde az feiedelem pafon-
ciuſt vigaztalny mondvan: zerete fiam ne akary el fogatkozny az te
io zokaſſodtul: mert az vr iſten akith zeret meg ſanyargatya: es ezt
tugyad mert iſtennek akaratianak ellene cak heg madar ſem zaly
ez feldre: mytelh incab az te leanyodnak az ő akaratinak ellene
ſemmi nem tertent: mert en imar iol tudom hog iob reezt valaztot
maganak azert ſemmy nem ielenek moſtan nekenk rula: mert ezt
tugyad hog ha valaminemő gonozſagra terth volna: kitel iſten meg
oltalmaza: Soha az vr iſten meg nem vtalta volna ilien ſok atia-
fiaknak imadkozaſat: es ennek || Ielenſegre tugiad hog az vr iſten 208
ezen vilagban zemednek a[t]gya latnya: mikoron ezeket hallotta
volna pafoncius meg vigaztaltatek es meg apola az feiedelmet es mind
az baratokat: ennek vtanna el hazahoz mene: es ez vtan zenetlen
foglalya vala magat aytatos imadſaban es alamiſna oztogataſban:
es vntalan megien vala az kalaſtromban es hot kery vala imachagot:
egcer mene az feiedelemhez es le omla labanak elette mondvan:
kerlek zerete atiam hog imadkozal erettem mert imar nem viſelhe-
tem ez nag banatot el: mert naprvl napra nevekedik az nag banat
en lelkemben es meg haſaztya en ziuemet: es latvan az feiedelem
tahat vgian el holt az nag banatmiat: es monda neki: zerete vram
tegetlen ieve hegh lelki atiafiv teodoſiuſnak vdvarabol de kerlek
hog ereg hozaia es bezeel velle: nem tugia vala hog az volna evfro-
ſina az ő leania: monda pafoncius: eremeſt akarok: es monda aga-
pitoſnak az ky neky zolgal vala: eregel es vidbe az || Smaragdoſnak 209
cellaiaban: es el viue: es mikoron hirtelen latta volna az ő atiat
cak vgian kette nem haſada nyavaliaſnak zive: es el fakada ſirva
es nag beyven le foly vala az ő meg hirvath genge orchaian az
kenyv: de mikoron latta volna pafoncius arra hagia hog ő raita

kenyerelne: es nem eſmere meg mert az ő zepſeges zine imar meg
hirvadot vala az nag beytnek es vigyazaznak okairt es az ſok siraſ-
ert: De incab be takara az ő orchaiat a chuliavaly hog valamikepen
meg ne eſmerneie őtet Mikoron imadcagnak vtanna le iltek volna:
ime nag edeſſegel kezde Smaragdus zolnya az menyei bodogſagrvl:
hog mikipen ember az zent zeretetnek es tiztaſagnak miatta es ala-
zatoſſagnak altala yvthatna oda: ennek vtanna kezde neky zolnia
ez vilagnak meg vtalaſarvl: es hog embernek incab kellene iſten
zeretny hog nem mint fiat vagh leaniat: es kezde neky meg magia-
210 razny azent pal apaſtalnak mondaſſat || Mikepen az haborvſag em-
berben zereez bekeſeget: az bekeſeg kegeeg meg bizonytaſt De
mikor latnaia az ő edes atiat ilien nag keſerőſegben felette igen
kenyerel vala rayta hug annyra hog teccik vala neky hog altal
zakad yoha mert az io azzonialatok nagial incab kenyerő-
leteſek az [v] ferfiaknal: de igen feel vala ezen hog meg ne
eſmerneie: es akarvan őtet meg vigaztalny monda neky en zerete
vram hygh ennekem mert nem vtal meg teged az vr iſten de ha
gonoſſagra ment volna az te leanyod meg ielentette volna eddeg az
vr iſten hog meg tartatvan erdegtel mind te neked es maganak
ereke valo siraſt ne hozna: de bizal az vr iſtenben mert io tanacoth
valaztot maganak: mer hug monda vr az evangeliomban hog az ky
incab zereti atyat, annyat, fiat, azvag leanyat hog nem mint enge-
met: nem melto en ream: es ha ellene nem mondant mindeneknek
211 az kiket byr nem lehet en || tanitvanyom: es meg mutathatia az
vr iſten meg ezen vilagon neked azert ſemmit ne bankogial en zerete
vram de incab agy halat az vr iſtennek rvla ſemmit nem ketelked-
ven: mert mondom neked hog meg az en meſterem es agapitus
nag ſokſer zomoruſagal monta nekem: Mert hug mond jeve hozank
az paſoncius ky zent elető: es el veztette az ő leanyat: kyt oly igen
ſirat ha meg holt volna: ingen ſem tugya my tertent legen rayta
es az nag keſerőſegnek miatta el fogiatkozot: es ielezben mert chak
eggettlene vala neky: es nagkenyvh hullataſſal keer imacagot hog
meg meg lelhetnye: es nag kenyerőleteſſegel mongia vala nekem
hog imadkoznam erette mint azteeb fraterek: es en mikepen mel-
tatlan es gonoznak nem tudoia kertem az vr iſtent hog neked adna
malaztot kynek miatta el viſelhetned ez nag keſerőſeget es mint
Illik az kepen tegyen veled es az te leanyodal: es ennek okayrt igen
akartam te veled zolny iſtenrel ne talantan iſtennek vtanna valami

vigaztalazt tehetnek neked: de hog meg ne eſmer||hetneie az ſok 212
zoſalbol monda paſoncivſnak: eregel en zerete vram imar: de mi-
koron el akarna menye vgian altal zakad wala zive rayta oly igen
keſero̊li vala: es el hirvadvan az o̊ zine be telyeſedik vala ſiraſſal:
myert hog az ſok vigiazat esbeytet nem zokta vala vgyan verth
okaad vala: es igen meg ereſſette paſonciuſt az o̊ inteſeuel: el
mene to̊lle es mene az feiedelemhez: es monda nag eremel: Bator-
ſagal mondom hog meg epo̊le az en lelkem ez fraterteel: es annyra
meg vigaztala iſtennek malaztyaban: ha zinten meg leltem volna
az en zerete leanyomat: es Imachagot kerven el hazahoz myne
dicirven az vr iſtent: Mikoron kegeg Smaragdus harminch nyolc
eztendeig lakozot volna az o̊ cellaiaban: Ime iſtennek akaratia-
bol korſagban eſek melyben meg es hala: Mikoron heg napon
zokaſa zerent el ieve paſontius az kalaſtromban: es imadchaganak
vtanna monda az feiedelemnek: zerete atyam poronchol hog lathaſ-
ſam meg az Smaragdoſt mert || felette igen ohaytia o̊tet az en lelkem 213
mert vgian meg haczad az en zyvem erette. es mikoron eleue hitta
volna agapitoſt poroncola neky hog vynnye Smaragdoſnak cellaia-
ban: Be menven kegeg paſoncius az cellaban azhol vala az koor
keezde nag ſiraſſal apolgatny monduan Jay en nekem zerete atiam
Smaragdus hol vadnak az te igiretid: es holot vadnak az te edes
bezidyd kikel fogadod vala ennekem zememel latnom az en egett-
len leanyomat: Ime moſtan nem cak hog o̊tet nem lathatom de
meg te es el haach minket kimiat en lelkem iſten vtan meg vigaz-
tatik vala: o en en vram iſten valion kicoda vigaztalya meg az
en vehenſegemet: o edes zyz maria de ſegech meg engemeth mert
imar harminch nyolc eztendeie vagyon hog el veztettem az en lea-
nyomat es eiel napal imadkoztam erette de ſoha ſemmit nem ielen-
tel en nekem felelle: es moſtan ket nag keſero̊ſegem tertenek en
nekem hegyk || az en zerete leanyomrvl es maſik ez fraternek meg 214
halaſarvl ky engemet vigaztal vala: Iay erek mindenhato vram iſten
de myt remelhetek en imar es ky vigaztal engemet Iay mert ymar
le zallok nagh ſiraſſal az pokolra latvan kegek Smaragdoſ paſoncioſt
hog el fogyatkonyek az nag keſero̊ ſiraſnak miatta Nem ſcenvet-
hete tovaba de monda neky mert ketfelel valo keſero̊ſege vala:
tudnya mynt: az halalos korſag: es az o̊ edes veen atianak vͤ nag
banatya es ſiraſa: Zerete vram valion mith keſergez es vgyan ha-
lalra bochatod magadat: nem de meg koro̊lte wrnak keze avagh

vagyony valami dolog mely neky neheez volna: tvgyad azt mert
ſemmi ninchen: Nv azert veesh veget azte nag keſerves siraſodnak:
es kerlek hog emlekezel meg mikepen az wr iſten meg ielente iacob
patriarkana az ő fiat ioſeffet: kyt vgyan ſiratvala ha zynte meg holt
volna De keerlek en zerető wram hog harmad napignal el ne haag
215 engemet ſemi||keppen: es ezeket halvan: monda magaban paſon-
cius: Ne talantan az wr iſten valamit ielentet neky en rvllam: es
harmad naph be telven nagh kenyerőleteſſegel monda frater Sma-
ragdoſnak en zerete atyam es vram ma vagyon harmad napia hog
engemet kerel es ſohova telled el nem tavoztam: Megh eſmerven
kegeeg Smaragdos az ő halalat monda paſonciuſnak az ő edes atya-
nak: en zerete vram paſoncy: halat adok az en edes teremtemnek
es az zyz marianak ky engemet igazgatot en eletemben: hog az en
nyavaliaſſagomat io vegre hozta es be telyeſetette az kevanſagomat: es
nag ereſſen vyaſkottatot engemet de nem az en eremel hanem chak
az ő zegedelmiuel: mely aldot iſten meg erizetet engemet minden
ellenſegymteel chac imaran zykſeg hog az ereke valo coronat agya
meg nekem az en edes wram Ieſus criſtos: No azert en zerete wram
semmikepen nem akarlak hog zorgalmaſſagban hagyalak tegedet ||
216 Az te leanyodrvl: Imar moſtan meg valom mert en vagiok az te
leanyod evfroſina: es te vagh en edes zileh atyam: ime imar lattal en-
gemet en edes atyam: es be telieſetette az edes zyz maria az te kevan-
ſagodat es: kyreel en vram teremtem aldot Ieſus halat adok teneked:
monda neky de kerlek en edes atyam hog hezt meg ne hyrdeſſed:
es az teſtemeth ſemmikepen meg ne hagyad moſnya egebtel de
chak temagad moſſad meg Ennek felette en zerete atyam mikor en
ievek ez monoſtorban azt mondam az feiedelemnek hog ſok tarto-
manyom vagyon nekem es fogadam hog ha meg maradhatok yde
zerzem mind: azerth kerlek moſtan ky halalnak vagyok markaban
hog telieſechedbe az fogadaſomat es tvgiad mert zent hely ez ky zep-
letelen adah meg engemet az wr Ieſuſnak es mihelt ezeket meg
monda ottan meg meg hala: De imar mit mongyvnk ezent iambo-
217 rvl mert mikoron ezt meg halgatta volna nag ſiraſſal: yme || vgyan
altalyaban el almelkodek rayta es mikor lata hog meg hala azon
helyen le ezeek az feedre mint heg holt es az nag keſerőſeg altal
iarvan az ő lelket chak meg ſem mozdulhat vala: hamarſagal oda
fvta agapitoſ es latta tahat meg holt frater Smaragdos: Syetetel
kezde vernye paſoncioſnak feyet mert vgian fekzyk vala Smaragdoſ-

nak agia eleet menth heg holt es igen meg yedet vala rayta mert
jeles ember vala es mikoron feel emelte volna az feedrel el nemyden
meg jeve eze : es monda neky agapitos : De zerete vram paſoncy my
nyavaliad tertenek : monda neky nag ſiraſſal az menyre mondhata :
jay ennekem en vram iſten : hagyel io atyam had haliak meg vgian
itten : Iay nekem mert en chodalatos dolgot lattan ez may napon :
es fel kelven azmint tehete el mine az ő leanianak teſtehez es eſeek
az ő orchaiara es mondhatatlan nag siraſſal keezde mondany : Iay
en nekem en edes leanyom evfroſina mire || hog ennek elette meg 218
nem Ielentetted nekem magadath hog en es zabad akaratom zerent
meg holtam volna veled ezven : Iay ennekem yme mikepen el enyz-
tetted magadath es mikepen mentel altal az ellenſegnek ő chalard-
ſagan es yme vgyan zinte zememnek elette be menel az erek bodog-
ſagra : De mikoron agapitos ezeket hallanaia chodalkodyk vala
rayta : es hog meg ertette volna harmarſagal el mene es mind ezen-
kepen meg Bezelle az feiedelemnek es el amelkodnak vala iſtennek
ylien nag chodalatos chelekedeſen : el yeve kegeeg az feiedelem
eſeek az ő zent orchaiara es nag siraſſal es ohaitaſſal mongya : o
edes criſtoſ ieſuſnak yegeſe es kegies zyz marianak zent leanya
evfroſina de kerlek az wr iſtenre hog el ne feletkezel ez te aytatos
zolgaidrvl : De imagiad az kegelmes criſtuſt hog erees viaſkodaſnak
vtanna yuthaſſvnch az erek eletre es mind az ő zentiuel es teveled
dichirheſſőch őtet mind ereke : de mikor hallanaia az nemes iambor
paſoncius attvl incablan altan zakad vala yoha rayta || es annyra 219
el fogyatkozot vala Hog megh chak azolaſt ſem tehety vala : de mit
mongyvnk rvla incablan kegyeſſen hihetyők hog embery nyelh meg
nem mondhatia az ő nag keſerőſeget : es poronchola az feiedelem
hog oda gyelninek mind az baratok az zent teſtnek tyzteſſegel valo
el temeteſere : de mikoron mind oda gyeltenek volna es halyak vala
ez nag chodalatos dolgot mindnyaian el amelkodvan dichiryk vala
az wr iſten ky ylien nag alhatatoſſagot adh az ő zent zolgainak : es
mind nyaian felette nag siraſt teeznek vala : latvan kegeeg paſon-
cius ezt attul incab el fogyadkozyk vala mert az veenſeges meg
erthe vala es zenettlen ſyr vala : Vala kegeeg heg feel zemő barath
hottogyn es nag siraſſal meg apola az zent teſtet leg hottan meg adatek
neky [s] zeme : es mikoron lattak volna az baratok dichirik vala az
wr iſtent es nag aytatoſſagal es tyzteſſegel el temeteek a zent atiak-
nak koporſoyokban : de nem vala kezettek oly ky magat meg tartoz-

220 tathatnaia aſiraſtvl. Ennek vtanna || az o̊ atya paſoncius minden jozagat zerze az monoſtorhoz az holot evfroſina lakozot vala: es vgyan monoſtorban: es azon cellaban es azon agban hala meg melyben az o̊ leanya evfroſina es az o̊ leanyanak halala vtan eleh thyz eztendeiglen: nag Iambory eletben es az o̊ leanyaval heg koporſoban el temetek nag tizteſſegel: kyknek halaloknak napiat yllyk azon monoſtorban mind ez may napiglan: Dicheerven az zent haromſagot: ez kepen vegeztetyk az zent evfroſinanak elete: Ame*n* es az yro munkayaert keer Aue mariat Aytatoſſagal: Iesus. Maria

Valaky zeretettel ez iraſt olvaſſa: nem lehet oly kemeny zyve hog aytatoſſagra vag siraſra ne indulyon zent zeretet iratta hezt ||

Vrunk aldoth ieſuſnak neueben kezdety a zenth 221
elekeznek zentſeges elete ezen keppen

Az diczeſeges zent elekes vala eufemianoſnak czak egetlen
ffya: mely eufemianus vala romay vrak kezet nemeſb: tizteleteſb
es marhaual gazdagſagos: hug anyra hog romay czaſarnak vtanna
nem vala to̊lenel yeleſb: ez eufemianoſ elet mindenkor allanak vala
harom *) ezer ieles nembely yffyak: kyk koronked elteznek vala
ba*r*ſon ruhaban es mindenik parta o̊vel o̊uetezik vala: De az eufe-
mianoſnak o̊ teeb yo dolgay kezet ez vala ieleſb hog ygen irgalmas
vala: es mi*n*den napon harom aztalra valo zegyeneneket || Aruakat: 222
es zarandykoth kerezteth vala es tulaydon o̊nnen maga nag zere-
tettel zolgal vala nekyk: es ennek vtanna o̊ maga kylenced
hora*n* zerzetes emberekel ezyk vala iſtennek felelmeuel: es az o̊
hazas tarſanak vala neue Aglaes: ez es minden napon ezen kepen
tezen vala: De mikort nem volna nekyek magzatyok mind ketten
nag aytatoſſagal keryk vala az vr iſtent hog nekyk magzatoth mel-
tolna adnya: jeleſben az o̊ aytatoſ hazas tarſa miert hog zeretettel
zolgal vala koronked az zyz marianak az o̊ buzgo imaczagaban kery
vala mondvan: O iſten zile zyz maria de kerlek az nag zeretetre
melyet vallottal az edes ieſuſhoz hog nyer magzatot nekem az the
zent fiadtul ha o̊ neky kellemetes es minekenk ydveſſeges ky legen
Az || Te zent ffiadnak tizteſſegere: es neked eremedre: kerlek edes zyz 223
maria halgas meg engemet: De minekokaert hog Semmit meg nem
tagathat az aldot iſten az zyz mariatul Ada az o̊ nag iamborſagogeret

---

*) Nemely iras harom zazat mond

heg zep fyrfy magzatot: es mikoron lattak volna hog meg halgatta
volna o̊ket az wr iſten ennek vtanna el vegezek hog mind ereke tyzta-
ſagban elnynek es mig elenek meg tartak: mikoron fel neuekedet volna
ez elekes az o̊ zyley adak deaky tudomanra: ennek vtanna mikorban
yutot volna hees korban az o̊ Atya yegeſt valazta neky a czaſarnak
vdvarabol: es el ieve az nap mikor az o̊ iegeſeuel be ment volna az
o̊ agyaſhazaba az menyekezenek vtanna: tahat ezent yffyv kezde az
o̊ iegeſet iſtennek felelmere tanitani es a zent zyzeſegre intenye
modvan: o mely kedves az vr iſtennek ellette az tiztaſag tartas ||
224 mert meg vgyan ezen felden haſonlatoſſa tezen embert az angalok-
hoz ennek vtanna ky veve vyabol az arany go̊ro̊t es az parta o̊nek
veget czatoſtul neky ada mondvan en zeretes hugom tarczad meg
ezt en emlekezetemre mig az vr iſtennek kellemetes lezen es vr
legen my kezettenk imar: Ennek vtanna eyel titkon atengerre: es
yuta Laodociaban: es inneten fel kele es mine ediſſanak varaſaban:
holot vala az my nemes vrunk Criſtus ieſuſnak kepe de nem emberi
keznek miatta cinaltatot es vala gyolczon: mikoron kegyek oda
yutot volna minden marhaiat amit velle hozot vala azegynyeknek
oztogata ennek vta*n*na kudus ruhaban eltezek es az teeb zegynyekel
kezde ylnye az eghaznak aytaya elet: O erek mindenhato aldot vr
225 iſten Ime mely nagh || zereteteth vallot ez nemes zent te hozad
mert zinte akoron valek el mindeneztel fogua ez vilagtul mikoron
ez vilagiak incab zoktak magokath vigaſagban foglalnya kynek
miata nag ſok vaſotſagot teznek De incab mit mongyunk rvla bator
mondhatyuk hog eben haſonlatos adicheſeges zent Ianos apaſtalhoz.
De meg nimikepen nagob: mert zent ianos hyuattatek vrunk ieſuſ-
tul zemel zerent de nem hug ez: touaba ze*n*t ianos nem volt kezel es
ylien nag nembel: ennek felette zent ianos Az vaczoran valek el az o̊
iegeſetel de ez valek el az o̊ agyaſhazaban: mely dolgot ſenkirel nem
oluaſunk ha nem czak eketh zentrel: De mikorban abodog zyz maria-
nak eghaza elet ylne ateb zegenekel ami alamiſnat adnak vala neky
226 iſten zeretetyrt czak annyt hag vala ma||ganak kiuel naponked meg
ery es atebit eſmet ateb zegynyeknek Agya vala De imar laſſuk mit
teze*n*[e] az o̊ tizteles atia[t] es: yme mikoron meg tutta volna hog az
o̊ ffya el ment volna: Nag kenierőletes ſiraſokat tezen vala gyakorta
es mind ez vilag zerte el kylde zolgait hog nag zeretettel meg keres-
neyk: De mikoron nimelyek kezelek yutottak volna ediſſanak vara-
ſaba latuan o̊ket zent elekes hottan meg eſmere: de a zolgak meg

nem eſmerek ŏtet: hanem amikepen meg tanoltak vala az ŏ vroktul
az aldot vr iſtennek es az edes zyz marianak neueirt ŏkezelek min-
denik nag zeretetel oztnak vala alamiznakat a zegenyeknek kerven
ezen hog kerneek az vr iſtent hog lelhetneek meg Az ŏ vrokat: mely
alamiznat mi||koron el veth volna zent elekes ottan azenteghazba 227
mine: es terdre le eſek nag aytatoſſagal monda: o en edes vram
xps ieſus halat adok en teneked mert emay napon vetetel en velem
alamiſnat az en zolgaimtul mikoron meg tertek volna mondanak
az ŏ atyanak hog Sohol meg meg leltik: hezt haluan az edes zileie
mint keſerues anya, vgyan altal yara anag keſerŏſeg az ŏ lelket
mert meg azon napon zeer imegbe eltezet vala es azon czupa felden
fekzik vala Amely napon el me*n*t vala: holot mindenkor el ſyr vala
es ezt haluan nag ohaytaſſal es syraſſal mongya vala o en edes
ffiam elekes valyon holot vag moſtan: O en zeme*m*nek vilagoſſaga
hol vagion neked zalaſod: o en ziue*m*nek vigaſaga deſkiczoda zolgal
moſtan teneked: Annak okairt O kegies zyz ma*r*ia nam te vag
zomo||rultaknak vigaztal meg engemet az en ffiam ffelel ky te hozad 228
nag aytatos vala: mert mig az en fiamat meg nem lelhetem mind
addeg meg maradok hittegyen a nag keſerues ſiraſban: vgyan ezen
kepen keſereg vala az ŏ iegeſe es: melyet zyzeſegben hagyot vala:
es nag ohaytaſſal mongya vala: O ennekem en zeretetes iegeſem
mert amig en te ffeleled io hirt nem hallok ſoha addeg Ate edes
ziledtel es en tizteletes azzonyomtul el nem tauozom: De mikepen
atiztaſagos gerlicze: eiel napal siratlak tegedet: es iol lehet hog ilien
modu ziraſſal sirattak legen: Demaga ember az ŏ keſerŏſegeket
meg nem mondhatya: oka imez: mert igen nag vrnak vala eget-
lene: es igen io elkelczŏ vala: touaba mert az zantalan marha reia
maradando ennek okairt halnak vala keſerŏ||ſegel vtanna: Annak 229
okairt mikor zent elekes azyz marianak megh mondot eghaza elet
lakozot volna tizenhet eztendeig: monda a zyz marianak kepe aſe-
geſtyereſnek a ky gongyat viſely vala az heghaznak vigied be az
vr iſtennek erdemes zolgaiat az eghazba mert melto menyennek
orzagara es iſtennek lelke zeretettel nyvgozyk ŏ rayta: mert az ŏ
imaczaga vgian fel megen iſtennek eleiben mint atimiennek fŏſte:
Ime mikoron el amelkodvan gondolgodneik rvla mert nem tugia
vala hog ky volna: eſmet zozat len hozaia: Az hugmond aky azenth-
eghazelet imadkozyk: Tahat nagh gorſaſagal ky mene es kezen ſoga
mondvan yer be iſtennek erdemeſe mert nem illik neked hyt ŏlned:

es mikoron edolog mindeneknek ky hyrhedet volna yme kezdek
230 mindenek tiztelnie mint iſtennek erdemes || zolgaiat: De nem kel
vala e tekelletes embernek ez vilagnak diczeſege annak titkon mine
laodociaba es hottogin abarkaba ȏle mert akar vala ciliciaba menye:
De iſtennek akatiabol nag veez tamada Atengere hug hog roma-
ſagnak partiara vere Abarkat mely dolgot mikoron latot volna ze*n*t
elekes monda ziuiben O en edes vra*m* aldot ieſus bator hug legien
mi*n*t te akarod es nem mint en akarnam: Annak okairt him el
megek az en edes zileimnek hazahoz es nem akarok touaba egebe-
ket meg nehezitenem de mind en halalomiglan eſmeretlenel lako-
zom hot: ennek vtanna be mine Romaban es leg hottan elel talala
az ȏ edes atiat tahat nag ſereg meg kernykezte mint olian nag vrat:
231 es kezde vtanna kaialtany: || mert nem yuthat vala hozaia aſok
neptel: mondvan: O aldot ieſuſnak aytatos zolgaia kerlek hog po-
ronczol engemet zegen zarandikot fogatatni ate hazadhoz es enge-
met Avag czak az aztalrul le hullot morzalekokal el tartani az aldot
vr ieſuſnak: es a te zara*n*dok ffiadnak zeretetyrt meg halvan ez
nemes jambor az ffianak neuet hozaia. tere de meg ſem tartoztat-
hata [meg] magat aſiraſtul es monda egik zolgaianak: eregel es e
zegen embernek agy heg zeep karat es minden napon en tulaydon
aztalomrul vyg enny es minden zȏkſeget meg zerezed az en edes
zerete ffiamnak zeretetyrt: mert zinte altal hata anag keſerȏſeg
azive[te]met hog emlete az en ffiamat e zent elekes nag aytatos
imacagban es vigiazazban es beiteleſben lakozek het eztendeig az ȏ ||
232 edes zileinek hazoknal es ſenki meg ſem eſmere De az zolgalo yffia-
kezel avaſottak mondhatatlan ſok bozwſagot teznek vala rayta hug
hog meg amoſlekot: es egieb ondogſagot giakorta reia ettyk vala:
De mindenben nag bekeſeget tart vala ſet meg halat advala az vr
iſtennek rvla O vr ieſuſnak aytatos zolgaia te zent elekes miokairt
alazad meg enire temagadat? kegieſen azt mondhatyuk hog semy
nem vala egeb oka hanem czak azent iacab apaſtal mondaſat
tanolta vala meg, ky hug monda: vala mely ember akar ez vilagnak
baratia lennye: lezen az elenſege, az aldot vr iſtennek. O mely
kemien mondas ez: bizoniaval ha ez vilagnak ffiai meg tanolnaiak
ezt, tahat meg vonnaiak magokat agonozſagtul mert ſohoua nem
mehet el iſtennek elette: sem ez vilagon sem meniorzagban sem
233 pokolban mint mongia zent dauid profeta, || De mikoron zent lelek-
nek miatta meg eſmerte volna halalanak ydeit amely ember neky

zolgal vala kere telle tintat es papiroſath es nag zepen meg ira az ő
iambor eletenek zeret es az ő ziletefenek heliet es igen zepen be zege
aleuelet mint annak zokaſa: es vrnak meg ada az ő zeplenelkilvalo
zent lelket: O aldot mindenhato vr iſten melygen meg diczőited meg
ezen vilagon es ate zolgaidat: mert mikoron miſet mondana a papa es
aczaſarok halgatnaiat: Ime nag czodalatos zozat ieve meniorzagbol
vaſarnapon, mondvan: en zerete zolgaim kyk en erettem mukal-
kotok ieuetek mind niaian hozam es en meg eligitlek titeket: meliet
mikoron hallottak volna meg rettenven mind afeldre hullanak: es
ime mazer eſmet zo ieue hozaiok mo*n*dvan hamar kereſſetek meg
az vr iſtennek zerete zolgaiat hogy imadkozek romaert || Ime mi- 234
kort mind meg kereſtek vol*na* ahol incab gondolnainak es meg ſem
lelhetek: harmad vtal eſmet zozat ieue mondvan evfemianos haza-
nal kereſſetek mikor meg kertyk volna evfemianoſt: azt monda hog
ſemmit nem tud edologban: Tahat aket czaſar: Arkadius es hono-
rius Innocencius papaual egetembe el minenek evfemianos hazahoz:
es azent elekes zolgaia ieue evfemianoshoz modvan: Nagſagos vram
de kerlek hog laſd meg netalantan az mi zarandikunk akit kereſtek
mert mondhatatlan nag zent elető vala es bekeſeges: ezt halvan el
mene hamarſagal evfemianos tahat holva fekzyk. os oly nag zepſe-
ges az ő orczaia mint ha angal volna es olian fenies mint [mint] A
nap: akara el venny kezebel aleuelet de semmikepen nem vehete:
el ky mene es ezen zerrel meg monda Apapanak es Aczazaroknak:
ezt halvan be mine apapa aczazarokal es terdre le eſven mo*n*||da- 235
nak O iſtennek erdemes zolgaia iol lehet hog mi bőneſek legenk
demaga mi*n*d ez vilagot biryuk: azert kerenk hog agiad nekenk
aleuelet hog tugiuk meg mi vagion benne: Ennek vta*n*na hozaia
mine apapa es leg ottan neki erezte aleuelet: es el olvaſtata mind
Anag sok nep elet: es ez vala az kezdete en elekes iſtennek mel-
tatlan zolgaia vagiok evfemianosnak egetlen ffia: es minden elete-
nek zeret el olvaſak mint meg irta vala: ezt meg halla az ven iam-
bor az ő edes atya el czodalkodek raita es vgian zinte holt eleuenne
leen hug hog ſemmi modon nem alhata laban, hanem le eſek anag
keſerőſegnek miatta: De mikor meg yet volna eze kezde ruhaiat
zagatnia: es az ő venſeges haiat es zakalat: es nag ſyrva eſek az ő
ffianak zent teſtire es nag ffel zoual siratya vala mondvan: O en
nekem en edes zerető ffiam valion mi nemő vigaſagom lehet imar
enneke*m*, es ennel tebet semmit nem zolhata, || vgyan zinte el hala 236

a nag keſerőſegnek miatta: es mikoron Atizteletes azzon zent elekeſnek edes annya kerdezniie mondvan: De kerlek hog mongiatok meg miczoda nag siras vagion es óveltes hittegien? mert ſoha nem yő vala ky ahazbol mikort erzette hog emberek voltanak hottogin ezen kezbe be yeue aky zolgal vala zent elekeſnek es monda nag ſiraſſal: O.en tizteletes azzoniom: yai mit giaracz hog nem ſirz es. hog nem ohaitaz: el amelkodek ezen az azzon es monda nag kőnerőleteſſegel: zerető ffiam meg ſem ſirtamy elegeth vay igaz eleg Siralom volna az en edes ffiamon: monda neky Annales keſeruesb ſiraſſal: yay mert ez nekem nag keſerőſegem hog en ne*m* tuttam: es nem zolhata tebet Anag ſiraſban: De mikor ezt hallotta volna altal yara Anag banat az ő lelket nag zeretettel kerdi vala mond-
237 van: yay nem tudom mit zolaz, || eſmet monda neky, mert meg holt ami zarandokunk: es monda az azzon: legen hug mond az vr iſtennek akaratia: De mikor latta volna ez zolga hog nem ſyrna raita: mert nem ertheti vala meg: reaia teke*n*te nag kenveſzemel mondvan: O minemő kegetlen anya vag te hog nem ſiratod a zent elekeet ate ffiadat kyert moſtan yde yet Azent papa, es aket czaſar: Setmeg mind egeez . romaſag hyt vagion. Meg erte ezt az ő Annya el zakada alatta az ő ket laba es az feldre le eſſek: De nem nyughatek addeg az anyai keſarues zyw mig nem meg lata az ő edes ffiat, es nem gondolia vala az ő eretelen voltat O aytatos lelek gondoliad meg meli nag keſerőſeget valot ekegies anya az ő egetlen fian ieleſel mert ilien ſok iden lakot vala hazanal es ſok ideiglen ſirata vala: ennek felette mert latia es halia vala az ő zent eletet:
238 hug || anyra hog az iras ky nem ielentheti ennek vtanna meg zagata ruhaiat, mint az eres orozlany ahalot mikor a vadazok meg ffogyak: es meg erezte az ő haiat es kezit egben kulcolvan, zemeit meniorzagra fel emele, es nag zoual kezde ſiratni mondvan: O en nekem aldot vram iſten, mert en vagiok minden azzoniallatok kezt bodogtalamb: jai ennekem edes zyz maria nemde kerlek valai hog engemet meg vigaztalnal azte zolgadnak es en edes ffiamnak meg yeueſeuel: O edes ieſuſnak zentſeges zileie ym te meg hoztad volt de en bodogtalan nem tartottam hvg mint illet volna mert nem esmertem meg: o erek iſten ez en nekem nag keſerőſeges mert vgian tartottuk ha ez vilagban zinte el vetet volna mikoron nag keſerueſen ſirna, es nag ſokaig nem yuthatna azent teſthez, Annal
239 incab kezde kaialtani mo*n*dvan: O aldot iſtennek aitatos zol||gay,

boczaſſatok engemet az en edes zilettemnek zent teſtihez, kyt en
ffel tartottam en anyay teiemel, kerlek hog lathaſſam meg en lel-
kemnek vigaſagat, minek elette meg halyak: es hog yutot volna
hozzaia, reaia eſek, nag fel zoual es kaialtaſſal siratya vala, es mon-
gia vala jay en edes ffiam ennekem: mert soha vigaſagom nem
lezen ez vilagon; Iay en zememnek vilaga: Soha touaba meg nem
zennek Siraſtul: o en edes ffiam, myrt hog igen tetel mivelenk:
Nam iol latad az te venſeges atiadat es engemet niavalias ziledet
mint Sirattunk tegedet, yai myrt hog meg nem ielentetted magadat,
es zenetlen apolgatia vala az ő angely zeep zynit es giakorta le eſſik
vala affeldre, Anag keſerőſegert: es monda: o aytatos nepek siria-
tok en velem bodogtalanal || mert ime heth egeez eztendeig lakot 240
hazonknal es soha senki meg nem eſmerte. De ennek ffelette meg
a zolgak, giakorta bozontottak, es niakon vertek, de mind ezekben,
nag bekeſeges volt: O annak okaert valion ky ad az en zemeimnek
kenyvhullataſnak kut feyt, hog en sirathaſſam, eiel es napal en lel-
kemnek keſerőſeget: mely nag keſerőſege leet legen, ember meg
nem mondhatia, mert azent yras valamikor akar nag keſerőſeget
peldaual meg mutatnia, mindenkor zokta meg mutatnya, az eget-
len[nek] ffiunak halalanak keſerőſegen: De ha zeretettel meg gon-
dolnuyuk, ez nagiob, mint meg hallok, ennek elette: es mikor ezhyr
yutot volna az ő iegeſe[g]hez legottan feketőben eltezek es nag yai
zoual oda syete: Nv nem altalya valya embereknek sokſagat, es
nem zemermeskedik vala az kaialtaſrvl, es mikoron el || Hoza yutot 241
volna, ekepen siratia vala, Iay enneken nyavaliasnak mert ez may
napon kezdetet el az en puztulaſom kinek soha vege nem lezen ez
vilagon, ez mai napon őzvegsegbe maradek, jai edes zyz maria imar
ninczen nekem kire zememet fordeczam: jay erek iſten mert ez
may napon tőretek meg az en tizta tőkerem, es imar minden remen-
ſegem el vezet: es ez napon kezdetek el Anag kaſerőſeg, kinek soha
vege nem lezen ezt meg mondvan le omla a feldre mint heg holt,
oly nag sirast tiznek vala az ő zilei, rakonſagi: meg Akeez neepes
hog zinte az egben emeltetik vala fel a nag siras: De mas felel
ezen erelnek vala es iſtennek halat adnak vala hog ilien nagh draga
kenczet erdemlettek vennie Ennek vtanna apapa: mert imar || keſő 242
ydő vala: őmaga fel veve a czazarokal azent teſtet es mikoron vin-
nyk avaraſnak kőzepen: hire leen akeez nepnek hog meg leltek az
iſtennek zolgaiat: meliet mind az egeez varas keres vala: es nag

syeteteſſegel kezde aſok nep oda tudulnia : es mindenkorſagbaliak akyk erhetik vala azent teſtet mi*n*d meg giogulnak vala : De mikoron lattak volna aczazarok enag czodakat annal nagiob aytatoſſagal vizyk vala azent teſtet hog az vr iſtento̊l malaztot es o̊dveſſeget nyerne nekyek De mig incab keesnek vala, attul teeb neep ſyet vala azent teſthez : es latvan aczazarok hog ſemmimodon el nem vihetneyek aſok neptel : yme nag bo̊vſegel kezdek el hintetnie Az varaſon zerte : Aranyat es ezo̊ſtet : ne talantan hug mond Anep akenczre omlana es azent teſtet bekevel el vihetnyk : nu senky arania ||
243 ezo̊stye : draga keue, nem kel vala de incab mint a ganeet meg vtaliak vala, hog czak azent testet illethetneiek : es ezen modon nag nehezen vihetek zent bonifacius martirnak eghazaban : es hottogien heted napiglan alla el temetetlen mig ezo̊stbel : es Aranbol, es dragalatos keuekbel koporſot czinalanak neky : ennek vta*n*na nag isteni diczirettel el temetek, es az vr isten fel magaztala meg vgian ezen felden es, mert az o̊ koporſoiabol nem olian illat zarmazik vala, mint egebekebel hanem nag dragalatos balsamomnak illatia, es nindennemo̊ korsagbali ember valaky igaz hittel iarol vala akoporſohoz, mindent meg gioget vala aż vr iſten erdemenek miatta : mely io legen kegek neki zolgalni, minden meg ertheti, ez iraſbol ez kepen vegeztetik az o̊ elete : Diczirteſſek zent haromſag ||

Miſet mond vala eczer adiczeſeges zent gergiel 244
papa es neky yelenek vrunk aldot ieſus es akoron
meg ielente neky az o̊ zentſeges keen zenvedeſe-
nek tytyaban Akoron valo aytatoſſagaban zerze
imez yde ala meg yrt het zent imacagot de hog
emberek nagiob aitatoſſagal olvaſnaiak engede
hog valaky halalos bo̊nnel kyl teredelmeſſegel
terden alva meg mongya es minden imaczag mon-
gyon heg pa*te*r noſtert es heg Aue *maria* tahat
vaal nindenzer telle huzon harom ezer eztendeig
valo buczut: mentel vtol kegeeg mely imaczag
vagion az az nyolczadik, zerze heg zent papa es
engede hozza tizenket ezer eztendet De ha mind
o̊ze zamlalyuk kyt ateb papak engetek tezen: het-
ven ezer eztendey buczut: de apietas elet kel meg
mondany 1. 5. 14. ||

VRam mendenhato wr iſten zegenyeknek segedelme: segel 245
meg engemet emay fogyatkozando nyavalyamban

O vram ieſus criſtus imadlak tegedet kerezt-
ffan fygven tyws koronat feiedben viſelven: ker-
lek tegedet hog ate kereztffad zabadiczon meg
engemet ameg vero̊ angialtul Amen: pater noster
Aue *maria*

O vram ieſus criſtus imadlak tegedet akereztffan meg sebeſſel-
ven: epevel es eczetel itatvan kerlek tegedet hog ate sebeid legenek
en lelkemnek vrvoſſagy p*ate*r no*ste*r

O vram ieſus criſtus imadlak tegedet kopor-
ſoban helheztetven: mirraval es nemes kenettel
meg kenettetven: kerlek tegedet hog ate halalod
legen en eletem Amen p*ate*r n*oste*r A*ue* *maria*

ez imatſagnak bwchwia minden pinteken megh kettoztetik azert [aitoſſ] aitatoſſagal megh olwaſſad minden napon

O vram ieſus criſtus imadlak tegedet yo paztor es kerlek ||
246 Hog meg tarczad az igazakat ygazeec meg akegetleneket elevenecz meg aholtakat: es minden hyveknek irgalmaz: es leeg kegelmes ennekem bwnesnek p*ate*r n*oste*r

O vram ieſus criſtus Ate keſerőſegedert kyt en erettem akereztfan zenuedel: yeleſevl akoron mikor ate nemes lelked te teſtedből ky mene: irgalmaz ennekem en halalomnak ydeien

O vram ieſus xpc ymadlak tegedet pokolra le zalattat es afogliokat meg zabadeitaſodert kerlek tegedet hog ne hagy engemet oda be mennem p*ate*r n*oste*r Aue *mar*ia

O vram ieſus xc imadlak tegedet halottaidbol fel tamadaſodert es meniorzagba meneſedert: es atya iſtennek iogya feleel őliſedert: kerlek tegedeth irgalmaz ennekem Amen p*ate*r

O vram ieſus xc ymadlak tegedet ate zent ytiletedre yeveſedert
247 hog az itiletben be ne || meny ate zolgalo leaniodal: de annak elette meg boczaſsad minden nemő bőneimet ennekem p*ate*r n*oste*r

ymar keuetkezik mas imacag az edes zyz mariarvl

Idvezleg maria zent haromſagnak alazatos leania Idvezleg ma*r*ia atya iſtennek meg valaztot es fel magaztatot leanya. Idvezleg maria zent leleknek zeretetes yegeſe: Idvezleg ma*r*ia vr ieſus xcnak meltoſagos zileie ydvezleg maria angeloknak zepſeges hwga: Idvezleg maria profetaknak diczeſeges kiralne azzonia ydvezleg maria evangeliſtaknak bizonſagos meſtere. Idvezleg m*ar*ia apaſtaloknak bőlczeſeges doctora Idvezleg maria martiromoknak erevs vigaſaga: Idvezleg maria confeſſoroknak ydveſseges kwtha es bevſege: Idvezleg maria zizeknek ervendetes tyzteſſege Amen Hyt olvas heg ydvezleg mariat ||
248 Idvezleg maria eleveneknek es holtaknak keges vigaztaloia leeg en velem te anyay irgalmaſſagodal mindennemő niavaliamban: es niomorvſagomban es en halalomnak ydein en lelkemet fogogiad te hozad: es aianliad őtet ate edeſſeges ffiadnak vr iesusnak Amen

O mezetelen emberſeg: o nag maıtiromſag:
o mely ſebek o vernek iozaga. O halalnak keſerö̊-
ſege, o iſteni edeſſeg ſegel minket az erek bodog-
ſagra ereke: amen: olvas p*ate*r n*oste*r Aue *mari*a

Idvezleg zentſeges maria iſte*n*nek zent anya: menyorzagnak
kiralne azzonia, paradiczonnak kapuya ez vilagnak ky valt kepen
azzonya, te vag tyzta zyz te fogadad ieſuſt bynnelkyl, te zyled ez
wilagnak teremteiet es meg valtoiat, kybe en nem ketelkedem, za-
badicz meg engemet ninden gonoztol, es ymagh en bo̊neimert,
edeſſeges zyz maria, Amen, ||

Iſten meg velagoſeytad az eyet, es a ſetetſeg vtan teez vilagoſ- 249
ſagot. engegied nekevnk: hog ez eyet meheſſo̊k ky, o̊rdegnek ban-
taſanalkvl, es az veternienek ydeien a te zent zolgalatodra fwtvan
te neked eledbe, es ygaz wr iſtennek[nek] halat es dicziretet vigaſa-
gal agyunk, kerenk vr iſten latogaſſad meg ez haylakot es o̊rdegnek
minden incelkedeſet o̊ belele mezze ky veſſed: es a te ze*n*t angelyd
o̊ benne lakozzanak kyk myket bekeſegel erizenek: es a te aldoma-
ſod legen my raytonk mindenkoron: ez vilagnak ydvezeteye, ydve-
zeecz myket mindenhato iſten, es engeeg nekevnk erewk vilagoſſa-
got, es ate bekeſegedeth engegied my ydenkben, ky atya iſtenwel
es zent lelekel eelz es orzaglaz isten minderekel ereke Amen, p*ate*r
n*oste*r Aue *mari*a mikoron [l] el nyvgozyk ember akor
kel ez felel meg yrt imaczagot mondany ||

O diczeſeges azzon fel magaztaltatal cillagognak felette: ky 250
tegedet teremte kegelmeſſegnek miatta: elteted te zent teyeddel:
Amit ewa el veztet vala: te meg liled ffyadnak mıatta: hog tere-
delmeſek mennyekbe be menyenk: leel menyorzagnak ablaka: Te
vag ffelſeges kiralnak haylaka es vilagoſſagnak ffenies kapuya elet-
ted ky adatek zyznek miatta o̊relietek meg valto nepek: maria
malaznak Annya maria irgalmnak annya te minket oltalmaz elen-
ſegto̊l es fogagh te hozad my halalonnak ydeyn Amen

Idvezleg maria leg en vele*m* en vtamon: legh en velem lel-
kembe es teſtembe yt es mindenhelyen: vagh malaztal telies: tyz-
teecz es zabadeecz meg engemet mynden bynto̊l: vr vagyon te veled:
te zent malaztod legyen en velem: ma: napal: eyel holnap es min-
denkoron: te vagh || aldot azzoniallatoknak kezette: valcz meg 151
engemet es tyztecz meg mindennemo̊ byntel: es aldot te mehednek
go̊melcze en nemes azzoniom zyz maria te myad nekem adaſſek az

edes ieſus criſtuſnak te zent fiadnak elette az o̊rek vilagra o̊rekel o̊reke Amen

O maria xcnak zent anya: my remenſegenknek ydveſſege: te hozad ohaynak minden byneſek: halgaſſad meg malaztnak nyeroye az en ymaczagomat kiket mondottam te eletted ky vag paradiconnak roſaya: tegyed hog en te veled uigagyak az o̊rek diczeſegbe o̊rekel ereke Amen Aue maria

imez ko̊uetkezendo̊ imcſagoth akor kel olvaſny mikor v̊r ieſuſnak dragalatos zent teſtet meg mutatia apaap iambor a miſen

Uronk iſtennek zent lelke zentely meg engemet: iſtennek ||
252 zent teſte bynemto̊l tauoztaſſel engemet: iſtennek zent halala yo myvelkedetekbe ereſecz meg engemet: O edes ieſus halgas meg engemet: es te telled ne tavoztas el engemet: es en ellenſegymtel oltalmaz meg, en halalom ydein vegh te hozad engemet: holot mind te zent angelidal egembe diciryelek o̊reko̊l o̊reke Amen Aue maria

IDvezleg maria malaztval telies: vr vagyon te veled te malaztod legen en velem te vag aldot azzonyoknak kezette, es aldot legien te zentſeges anyad zent anna azzon: kytel ziletek te zentſeges es iſtenes teſted minden zeplo̊nelkyl es fertelmeſſegnelkyl nekenk: O edes zyz maria teto̊led kegieg ziletek Az aldot ieſus xc atya iſtennek ffya Amen Alexander papa egedet mindennek valaky halalos bynnelkyl es teredelmeſſegel meg
253 olvaſſa haromzer eſeleel || meg yrot ymacſagot zent anna azzonnak kepe elet: halalos bynekrel tyz ezer eztendey es boczanando bynekrel hwz ezer eztendei buczut

Valaky ez harom ala meg irt imacſagot meg gyonvan es teredelmeſſegel meg olvaſſa wal Romay zentheghaztol az elſe imacſagtől bynenek boczanatiat ezer eztendeig valot: Amaſiktwl wal eſmet ezert az el feledet bynirel: Aharmadtul vala ő halalos byninek ezer eztendeig valo boczanatiat

Vram ieſus xc elew iſtennek ffia ffogagiad ez imatſagot ate zent halalodnak emlekezetire kyuel te dragalatos embe*r*ſeged meg holt, az kereztſfan: es az őremnek tizteſſegire kyt vallot ate aldot lelked mikoron mind te kenodat es te teſty giarloſagodat meg tekelven latad: es lelkeknek ſokaſſagat te zent halalodval zabadeytad: es ezen kepen zabadohad, meg en lelkemet halalomnak ideyn minden bynektől es az őrők halaltwl amen p*ate*r n*oste*r aue Ma*r*ia ||

VRam ieſus xc, elő iſtennek ffya, ffogagiad ez imacſagot az 254 őremnek emlekezetire: kyt vallot te bodog lelked limboſba mind ate zentyddel, es valaztyddal kyt te myattad lattak ő magokat el zabadulvan: es ezt Senky egieb hanem czak te tetted: azert mivelkegel en lelkembe, te kegies akaratoddal: es te iſteny kegieſſeged[del] zerent amen pater noſter Aue maria

VRam ieſus xc elő iſtennek fia ffogagiad ez imacſagot az őremnek emlekezetire kyt vallot te bodog anyad zyz maria my azzonyvnk te fel tamadaſodnak napian mikort neky elevenen ielenel: es az eremnek tyztiſſegire kyt vallot te bodog lelked te teſtednek es lelkednek egeſőleſebe: avag egbe zerkeziſebe: es mikort tenenmagad latad meg dyczeylven adiczeſegel kyt vallottal minek elette ez vilag lenne: vigaztallyad meg en lelkemet halalomnak ydeyn: es || vegyed őtet azon diczeſegnek lataſara: kybe atyaval 255 es zent lelekel eelz es orzaglaz őreke Amen Pater noſter Aue maria

O Io ieſus o kegies iesus o edes iesus: o iesus zyz marianak ffia: malaztal es kegielmel telyes: o edes ieſus te nag ergalmadnak myatta ergalmaz ennekem O kegielmes ieſus kerled teged adragalatos zent verednek miatta kyt Byneſſekert ky őttel hog moſſad el en kegetlenſegemet, es tekenchream zegen bynes leanodra teged alazatoſon kerere es te nevedet ieſust kaialtora O aldot ieſusnak gienierkettető

neve : iesusnak erősseteő neve : Nem egieb a iesus hanem czak ydve-
zeytő : azert io iesus te nevedert ydvezech engemet hog el ne vezek :
hog ky teremtettel engemet es meg valtottal ne hagy karhoznom
256 kyt te Semmibel || teremtettel o io iesus ne vezessen el engemet en
kegetlensegem kerlek teged kegies iesus hog ne vezees el engem kyt
teremtet te iozagoth o edes iesus esmeryed meg a my tyed en ben-
nem : es amy masse azt meltoliad el mosnya O kegies iesus irgalmaz
ennekem mig az irgalmazasnak vagyon ydeye : Ne karhoztas engem
ytilet napyan, es itelet ydeien : my hazon en benne*m* mikoron le
zallok romlandosagra yngen sem diczirnek tegedet ahalottak vram :
o io iesus Sem mind kyk zalnak pokolra : O kegelmesseges iesus :
O kevanatos iesus : O irgalmassagos iesus vegh engemet Ate valaz-
totidnak keziben : o io ihc minden te benned hiueknek ydvessege :
O io iesus minden te benned remenkedeknek zeretőye : o io iesus
te hozad foliamoknak vigasaga : o edes iesus minden byneknek meg
257 boczatoia : o io iesus zyz marianak || Hőes en belem malaztot : es
belcesеget tyztasagot es zeretetet hog teged tekelletesen zeressélek :
Dicirhessélek : te benned lakozam te bened diczekegyem mynd azok
kezet akyk zeretyk te zent nevedet mely mondatyk edes iesusnak
Amen pater n*oste*r Aue maria

Dyczessegnek kiralya kegies xc atya istennek zent ffya zyz
marianak zilette : agy segedelmet zegenyeknek kyket te zerecz hog
lakoshassanak byneknelkől. o kegyes kiralne azzon menyei zyz zent
kiralnak zyz leanya es ffyw zylee, agyad nekőnk kerelmenket ayta-
tos imadsagonk miath : hog lehessenk menyorzagba mind a sok
zentekvel Amen

kevetkezyk ymar Bodogazzonnak heet lelky avag meney őremeről
valo imacsag :

ERevly Cristusnak zent annya mert ate zent zizesegeddel er-
258 demleel annye meltosagra leletned || hog te leel zent haromsagnak
rokonos

ERevl zyzesegnek viragaval ky te yeles zyzessegednek tyztesse-
gevel, fenyes angelok feyedelmit feleel mulad : es zenteknek ekes
sereget te nagh meltossagodal feleel mulad mindenik vtan
Aue maria kel

ERevl egy iſtennek akaratiaval: es zent haromſagnak zeretetiuel mert eggeſſetevl felſegeſſel: hogy amyt te akarz azt nyerheted ate edes ffiattvl Aue *maria*

ERevl te iſtennek zerető A*n*nya mert mikipen feldnek zynen tyzta vilagoſſag adatyk a napnak fenieſſegetől: wgyan te byzoniaval azzonyom zyz maria menyorzagot meg vilagoſeitottad te zent bekeſſegednek telies fenieſſegevel

ERevl iozagnak fenies edinié kinek akaratyra haylot nind a menyebely wdvar: tegedet bodog: es iſtennek kegelmes melto zyleye nagh diczeſſegvel tyztelnek Mindennek vtanna mogyhegy Aue ma*r*iat ||

ERevl nyavaliaſoknak annya mert őrőkſegnek vagy Annia 259
hyttegyen felden tiztelnek nag erdemmel: es oth fen fenies zeked vagyon menyorzagnak bodogſagaba

ERevl tyzta zyzen zylev: mert bator vag abba es bizonios hogy te diczeſſegednek nagſaga ſoha meg nem fogiatkozyk meg Sem keveſedyk: De meg őregedyk es meg viragozyk es mind őrekwl ereke allando lezen Amen

CRiſtus ky vilagoſſag es nap vagy kinek ſetetſeget meg vilagoſeitod: es vilagoſſagnak ffynienek hittettel: es bodogſagos ffynieſſegnek hyrdettetel: kerőnk zentſeges vronk: oltalmaz minket ez eyel: legen mynekőnk te benned nyvgodalmonk: advan nekőnk bekeſſeges nyvgolmat hog nehez alom meg ne nyomyon: ellenſegevnk megſe czyalion: amy teſtevnk ellenſegevnknek ne engegyen hog minket || te elletted byneſſe ne tegyen: zemeynk almat vegenek, de 260
zyvenk mindenha te hozad vigiazon, es ate yogod otalmaza te zolgaidat kyk teged zeretnek, my otalmazonk: neez my reank: es my ellenſegenket eltavoztaſſad: otalmazad te zolgaydat kyket te zent veredel meg valtottal, meg emlekezel my rvlonk nemes vronk, kyk lakozonk Ez gyarlo teſtbe, mert te vagh my lelkennek otalma: leeg mynekenk segetſegwnk ez oraban, Amen, pa*te*r n*oste*r Aue *maria*

valaky aytatoſſagal meg olvaſſa az felel meg yrt imacſagot eſtve tahat ne felyen az eyel ellenſegnek Semmi czalardſagatwl,

valamely ember aytatoſſagal halia meg amyſet
ennye yozagal valia mint yde ala meg vagion
yrva

Elezer kyrel mond zent bernald doctor, hog amiſſe yl nag
261 iozag hog ha ember mind ez vilagot || el yarnaya, es mynden yoza-
gat alamiſnaban oztanaya: mind anal tebet haznal eegh miſſe hal-
las aytatoſſagwal zent Ieronimos es hugh mond rwlla,
hog eeg lelek ky purgatoriomba vagyon: kyert az pap a miſeben
imad: addeg mig amiſet meg vegezy Semmi kent nem zenved hot-
togin: zent pal apaſtales hug mond rwlla vala myt
ember ezyk: tŏbet haznal neky az miſſe hallas vtan hog nem az
elevth zent agaſton doctor es hug zool rwla mond-
van valamig amiſet halia ember addeg nem venevl meg sem korvl
hug mond zent Amburus doctor Nagyal iob a fenek
ymacſaga hoḡ nem a tagnak: De az pap a miſen iſten kepe: es
ymagya atya iſtent emberi nemzet ydveſſegeert: kyt tagnak mondat-
nak: azert az criſtoſnak ky kepeben a pap vagyon imatſaga iob
hog nem mind az kereztyen nepe: ||
262 zent beda doctor mongya hogh amely zylŏ azzony
allat aytatoſſagal meg halya amiſſet es vgyan azon napon tŏrten-
neyek zylnye tahat nem zenvedne olian nag kent zylezeben:
zenth luczacz mongya Tŏredelmes bynes ember ha
az napon melyen ŏ miſſet haal, oltary zentſegnelkŏl meg haland:
amiſſe iozagaval minden oltary zentſeg neky zolgaltatyk lelkeben
zent mathe mongya valaky aytatoſſagal megyen azmiſſere,
egewth az miſſeben ielen vagyon: valamyt addeg gondolatyaval
avagy tvnyaſſagaval tezen meg boczattatyk neky zent gergely
mongya, Mikoron amiſſet eneklyk, mind eleueneknek mind hol-
taknak boczanando bynek meg boczattatnak es halalos bynbŏl ha-
marab ky fordwl amiſſenek iozagaval azon mongia minden
263 miſſe miat egy bynes ember || meg teer: es hegy lelek purgatoriom-
bol ky zabadul: es egy ygaz ember meg marad az igazſagban hug
mond rvlla arany zayw zent ianoſes: olyan io a miſſe
zolgalas mint iſtennek halala: mert mikepen iſten halalawal meg
zabadultonk abynekbel: ezen kepen amiſſe miat vezedelemtel meg
menekedik ember zent agaston doctor mongia vala mely

ember latya iſtennek zent teſtet: az napon zemenek vilagoſſagat el nem vezty es gonoz halalal meg nem halhat,

k o̊ v e t k e z y k z e n t k a t e r i n a n a k a n t i f o n a y a

zyz zent katerina: go̊ro̊geknek ekeſſege: alexandria nevo̊ varaſbol coſtus nevo̊ kyral leanya vala: v e r ſ e Imagy erettenk zyz zent katerina: hog meltook lego̊nk criſtusnak ygiretire

ISten ky moyſeſnek attal ſynay hegien tervent: es azon helien zyz zent katerinanak teeſteth || ate martyrodnak te zent angelydnak **264**
myatta, czoda zerent helhezteted kero̊nk es engegyed, hog az o̊ erdemenek, es imacſaganak miatta, erdemlyo̊nk yutnya, iozagoknak hegyre amen:

O vram xpusnak zent lelke zentely meg engemet, O xpsnak zent teſte ydvezych engemet O xpsnak zent vere zaiozich meg engemet, O xpsnak oldalanak vize mosh meg engemet O . x . nak vereyteke tiztich megh engemet. O xnak kenzenvedeſe ero̊ſſich meg engemet, O yo ieſus halgas meg engemet es ate ſebeidko̊zo̊t reychel, es ne hagi engemet el zakadnom te to̊lled. a gonoz ellenſegto̊l otalmaz meg es halalom ideyn hyey hozad engemet, hogi ate zentidel dichirielek teged en iſtennem mind o̊ro̊ke

ez imatſagot akor kel mondani mikor a pap iambor fel mutatia vronk ihuſnak ze*n*t teſtet es kentwl byntwl valo bwchuia vagyon ||

265 embernek harom ffew ellenſege vagyon kikel eyel nappal keel
vynya mynd holtaiglan kyket ha meg gőzendi menyorzagot vezy:
ha kegyglen őtelek meg gőztetik pokolban lezen helye elſe elenſeg
ez vilag maſod teſth harmad erdők

Embernek elſő ellenſege ez vilag ky zőnetlen minket meg
czal es el hitet: azert mongya zent Ianus Ne akaryatok zeretny ez
vilagot Sem azokat melyek ez vilagban vannak ky kegiglen zereti
ez vilagot nincz atia iſtennek zeretety ő benne: kel azert minekenk
ez vilagot el tavoztatnonk ſok okert: elſő oka mert ő benne zenet-
266 len valo felelm vagyon maſod oka mert || Semmy nyugodalm őbenne
nincen: harmad oka mert telyes gonozſagal: negyed oka mert
elenſeget zerez iſten kezet es emberkezet őted mert alhatatlan es
hazwk hatod oka mert meg vakytya embernek okoſſagat: mondon
hog elezer, kel minekenk ez vilagot el tauoztatnonk: es őtelle ma-
gonkat meg otalmaznonk az felelmert: mert ő benne zenetlen valo
felelm vagyon: mikepen yr erről Belcz mondvan: lezen a te eleted
felelmes mykent ha te eletted heg zeer avagy hay zalon fel ketne-
nek egy globyſth minden napon es ne hyg ate eletednek: Regel azth
mongyad valyon ky agya en nekem az eſty ydet: es eſtve azt mon-
giad valyon ky agya ennekem aregely ydet ernem az te ziuednek
felelmeert mongyad azt mely felelmnek miatta rettekz: es meltan
267 tezed ezt mert miglen ez vilagba vagy nem tudod || miglen vag: es
minemő halalal kel meg halnod: es mely helien: es nem tudod ha
iſtennek zeretetire vagy melto avagy haragyara: es nem tudod ha
őduezelz avagy karhozol ez vilagnak gyakorlatos alhatatlanſagaert
kykhez ember ragazkodyk az bőnek miatta: Mert giakorta a madar
etket kereſven tőrben eſyk: avagy ahal aletvan az etket be nyelnye:
tahat ahorgot nielte be: vgyan ezen kepen ember ez vilagban
aleytha igazan viſelny eletet ez vilagy marhat kereſven: de miko-
ron halalra yvt: akoron meg latya hog nem kereſet maganak eletet

de halalt mikepen zent gergel doctor mongia ky ez vilagy marhat zerety: Avag akarya akar nem: felelmnek es Banatnak kenyaban ezyk, mert miglen ember ez vilagban eel: ſoha meg nem eſmerhety ő magath || nyluan: akoron mindennek nylvan leznek az okoſſag- 268
nak zemey elevt avag yok avagh gonozok Azert pelda oluaſtatik ariſtotiles pogan belceſegerel ky mikoron yvtot volna halalara kerek ŏtet az ő tanitvany hog mondana nekyk valami io tanoſagot: ky felelven mo*n*da mezetelen yettem ez vilagra. nag banattal eltem: es nag keſerŏſegel megek ky belŏlle es nem tudom, hol lezen halaſom: Azert mongya Bŏlc ſalamon: Nem tugya ember ő veget de mykeppen ahal meg ſagattatyk a horognak miatta ezenkepen az ember agonoz ydenek myatta

maſod okert el tauoztatando ez vilag mert ſemmi nyvgodalm ninczen ő benne de zenetlen valo muka es banat keſerŏſeg azert mongya belcz ſalamon Embernek kezenſeges napy teliesek nyomorvſſagal es nya||valyakal es eyel ſem nyvgolmas ő 269
elmeyben es bizoniaban ez mind lezen az my engedettlenſegeknek gonoſſagaert: Mert hug mond iſidodorus doctor: ha ember paradiconba artatlanwl eelt volna tahat meg a zeen ſem egetneie meg ŏtet a vyz ſem meritenye el: es az egnek tavolvolta ſem ſoytanaya meg es valamelyek artnak embernek ſemmy azok kezel neky nem artananak, de az engedetlenſegnek bŏninek vtanna keuetkeznek het fogyakozaſok: tudnya mynt: ehſeg, zomoyſag: hydegſeg: hewſeg: mwka: faydalm: es korſag es ſok egeb nyaualak: kyktel meg nem zabadul miglen ez vilagban eel: Mykepen ze*n*t iob tezen erel tanobizonſagot mondvan: ember ky azzonyallattwl zilettetyk ryvid ydeiglen eel ez vilagban es ſok gyarloſagokal telyk be, es meltan mongya ezt: mert || emberi elme mendenkoron gorſab agonozra 270
hog nem aiora: mikepen erel yr zent moyſes profeta mondvan: Emberi zivnek erzekenſege es godolatya mindenkor keez agonozra ő yfyvſagatul ffogua: es minek okaert hog ylien alhatatlanſag vagion ez vilagon azert el kel embernek ŏtele ffwtnya es el tavoztatnia

Harmad okert eyelen valo vylag el tauoztatando mert telies gonoſſagal es vezedelmel mikent zė*n*t ianos tezen erel tanobyzonſagoth mondvan: Mynden valamy ez vilagban vagyon: avagy hog teſty kevanſag: az az paraznaſag: a vagy zemnek kevanſaga az az feſwenſeg avag eletnek keuelſege: azert ez byneknek miatta mynd ez vilag gonozban vettettetet az az erdegnek hatalma

271 ala: Mert valaky ez harmakat keveti erdegnek hatalma vagion || ő rayta
mert vgy yr zent ianus iſteni lataſrwl zerzet kenveben: Iay iay iay ez
felden valo embereknek: Iay az paraznaknak: Iay az feſvenyeknek
iay akevelieknek: ha kegeg akorod ez harmakat el tavoztatnod:
fwſſad el ez vilagot ez abyneket Mert vgy mond zent dauid a zoltar
kenveben felegyed el azte nepedet es athe atiadnak hazat: zent
amburus magiarazvan ezt: hug mond: az olian ember feledy el az
ő nepet aky el hagya minden bônet: es az feledi el ő atianak hazat
ky ez vilagnak hamis kazdagſagyt meg vtalya: kyknek miatta őtet
őrdeg fogwa tartya: es meltan tartya fogvan őtet: mert mikepen
a fogoly Soha nem teheti azt amyt akarna: Mert mikoron akarnaya
magat meg alaznya: leg otan ez vilag tezy őtet kevelkednye: es
272 mikor akarnaya kevanya az menyeieketh || ez vilag vonza őtet az
ő kevanſagara es ezenkepen agiarlo embert az ő czalardſaginak
miatta mendenha vonza akenokra: azert olvaſtatyk pelda hog egzer
az wr iſten eharom bynekeert kevelſegert: feſvenſegert: paraz-
naſagert akara mind ez vilagot el veztenie: erezven őreya ha-
rom tyzees lancakat ő haragyaban: es ezt megh latvan az ő
kegies zyleie az edes zyz maria terdre eſeek őzent fya elet es
ezt monda: kerlek en zerető ffiam hog ne tegyed ezt: de em-
lekezel meg ate edeſſeges bezededről holot azt mondad: Nem
akarom az byneſnek halalat de hog meg terien az ő bynibel es
elyen azt akarom: kerlek hog ne haragogyk a te hyrtelenſeged mind
ez telies vilagra mert vadnak ennekem zolgaim predikatorok kyk
273 meg fedyk ezvilagot: es ezenkepen meg engezteltetek az wr || iſten
es kegelmeze ez vilagal
Negedzer kel embernek ez vilagot el tauoz-
tatnya mert ellenkedeſeket vet iſten kezet es
ember kezt mikepen zent iacab apaſtal tezen eről tano bizon-
ſagot mondvan: valaky akarand ez vilagnak baratya lenny: lezen
iſtennek ellenſege: Nag bolondſag embernek azt zeretnye melynek
miatta nyeri az őrők gőleſeget: es azt vallanya kynek miata el vezti
az őrek bodogſagot: Azt kevetnye ky vizen az őrek kenra: es mind
ezt tezy el vilagy gonoz elet, erel hug mond ami nemes ydvezetenk
aldot ieſus ő maga: valion smit haznal embernek ha mind ez vila-
got meg nyerhety: az ő lelkét kegek el karhoztatya: hol minth azt
mondanaya ſemmit nem: Ime ha ezerzer valo ezer vilagokat vala-
274 nad: ha gonoſſagban meegy ky || ez vilagbol teredelmeſſegnelkyl es

gyvnaſnal kyl: minemde meg engeztelnekee ezek tegevd iſtennek: bizoniaba nem: Iay azert effele embereknek kyk keves es kyſdet go̊no̊rwſegert o̊ ziweket es minden kevanſagokat o̊ ereiekel egetembe ko̊ltik el ez vilagi eletert: aleytvan hogy ne legien nagiob o̊rem mint ez ielen valo vilagnak o̊ vigaſſaga: Mert ez illienek haſonlatoſok a vakondaghoz: ky nem hyzen egyeb kynchet lennie mint affeldet tvrnia es ben*n*e lakoznia: de maga egieb kinchek vannak melieket o̊k nem tvdnak: errwl oly pelda oluaſtatik: vala egy kyral ky harom orzagot byr vala de meges tebet akar vala byrnya tertenek hog meg korwla: ky ketſegben eſwen ew eletirwl: paroncola hog harom Singh gyolchot ketnenek ew kapyayara es viſelneyek varaſrvl varaſra vchakon || kayaltwan kyral zauat es mondwan: 275
En harom orzagnak valek ffeiedelme kykel meg ſem eligedem de tevbet kevanok vala: aleitvan hog ne legen nagiob erem mi*n*t kynchet gyeiteny es orzagokat byrnya: Moſtan kegiglen meg elegettem harom sing feldel es harom ſing vazonal: kyuel be fedezem en telhetetlen zemeymet: ezenkepen bizoniaba lezen mindenekrwl kyk ez vilagy marhaba telhetetlenek elezer ew telhetetlen zemeket be rekezty ez hewſag: de meg nitatnak az kinokban: holot ewket az o̊ gonoz kazdagſſagy nem ſegeytyk de nagioban gettretnek: mikepen zent ianos yria iſteny mondaſa Menevel nagiob dicheſſegbe es go̊no̊rvſegbe wolt anniaval nagob Siralmat es kent agiatok ew neki

Ewted okert ez vilag el tauoz||tatando mert alha- 276
tatlan es hazwk mert ſokakat igyr de keueſeket ad, mert neha yger hozw eletet: Neha kazdagſagokat es tizteſſegeket: neha batorſagokat de maga hazwd mert gyakorta felelmet es banatot hoz Azert mongya bewlc: Mewetſeget aleytottam teuelkeſnek es hiwſagnak es eremnek mondek: mit chalardkodol heyaba: Mert meltan ez vilag haſonlattatik chalard barathoz: ky ew baratianak zemebe zepen zol de hatwl vermat aas ew alaia

Errewl ellyen pelda oluaſtatyk vala egy viteez ky annyra atta vala ew magat ez vilagy eletnek hog iſtenrewl ſemit nem gondolkodyk vala: De mi*n*d ew ereyt ez vilagy hyvſagra kelti vala, ky egzer iſtenni ihleſnek miatta kezde ew magaba gondolkodnya hogy kichoda volna || ez vilag es minemo̊ volna kinek 277
ellien nag bwzgoſagal zolgalna: es mikoron ezt gondolnaia az viteez yme yelenek ewneki egh zepſego̊ azzoni allat ky monda a viteznek mit gondolkodol en rwlam en vagyok ez vylag: kinek elyen nagy

bvzgoſſagal zeretettel zolgalz: kire tekentven a viteez monda: Imar
ne*m* banom hogh elien zeep azzoni allatnak zolgaltam. kinek monda
az azzonyallat: Immar lattal engemet archwl de laas hatwles es
mikoron hattal fordwlt volna hozaya latwan a viteez ew benne
kylemb kylemb kinoknak nemyt: tudnya illyk: Zennek: hydegſeg-
nek: bydevſſegnek es kygioknak kennyat: kyt latvan az vitez feldre
le eſeek es monda: Iay Iay adkozot velag melygen Sokakat calz te
278 meg: kinek monda. az, az||zonyallat Avelag en mindeneknek zepen
mutattam magamat hog meg chalhatnam de bizoniaban mind en
zolgaimat kyk engem el nem hadnak ekenokal ayandekozom megh
vegre, ezeket meg mondvan el eniezek elewle: Annak okaert min-
den ezebe wege magat ez mondot ygeket mely nag chalardſag
legen ez vilagy eletben: Azert mongia belcz salamon: valaky mezet
vizel ew zaiaba es engemet hatwl megakar ffwalanya az ew baratſa-
gat nem akarom lennye en tarſaym kezeel valot

hatod okert el kel tauoztatnya eielen valo
velagot embernek mert meg vakytya embernek okoſſa-
gat hog megh ne yſmerhety azokat melyek ew neky ydueſſegere volna-
nat: es vegezetre vyzy evtet pokolnak ŏrŏk keniara: [es mikoron
279 ezt gondolnaia az] || Mikepen nylvan vagyon ſokakban ez vilagot
zeretewkben kyk meg vakwlwan ew erewket es ydevket hewſagban
keltyk el kyk kewzewl nemelliek iſtentevl nekyk meg ielent malazt-
nak miatta: Nemeliek kegiglen kynoknak miatta meg yſmertek ew
bolondſagokat: mikepen irya bewlc ſalamon ewkepekben mondvan
mit haznalt minekewk ez vilagy eletnek kewelſege: Awag mit adoth
minekenkewk ez vilagi kazdagſagoknak maga haniaſa elmultanak
mindenek mikepen az arnik es mikepen az hayo ffolyo vizen el
menewen ſemmy nyomot ne*m* hag Meg faradoztunk azert az alnak-
ſagnak es vezedelmnek vtan es ya*r*tonk nehez wtakon: vrnak kegy-
280 len wtat meg nem yſmertwk pelda mert ez vilag olyan || mikepen a
madaraz: ky amadaraknak zepen enekelwen kezereyti ewket be
mennye a tewrbe a wag az enweſbe: mely madarakat mikoron meg
fogya amadaraz rettenezen meg eldeſy ewket: ezen kepen vagyon ez
vilagrwl ky ez vilagy marhakat edeſſegel gywty de akent meg nem
mutatya kyt erdemlene ew erettek: Ime azerth mely kegetlen elen-
ſege embereknek ez wilag: de bizoniaba ezt meg gyezheti ember
egebbel hanem chak az alazatoſſagal:

errewl ellyen pelda olvaſtatik a velag byro

nag alexanderrewl ky mikoron kewldette volna kevetet paradicomhoz kerdven ha oda mehetne: felelenek paradicombol a kevetnek hog senky nem mehetne oda·: hanem chak az alazatoſſagal: es egy || veen paradicombol ky yeve ada akevetnek 281 hegy kevet ky vala emberi zemnek hazonlatoſſagara hog wynnye az ew vranak: mely kewet mikoron hoztak volna alexandernak mutata egy bewlchnek hog ew neky meg mondanayaa kewnek yozagat: mely belch mikoron vette volna akewet mertekre oly ygen nehez len hog walamit teznek wala ellene mindent meg nyom vala: vegezetre az bewlc egy kychin ruhaban takara az kewet: es then ellene chak egy penzt ky ottan meg nyoma az kewet: towaba then egtolzalat ellene az[t] es legottan meg nyoma: Mikoron ezen chodalkoznyek az alexander es az ew vitezy monda a belch O velag biro feiedelm || Ez kewnek termezeti meltan teged 282 illeeth: Mert minden orzagok tartomanyok waraſok, vidikewk varak nem elegek te neked: meges tewbet nyom es kewan ate elmed es zywed de mikoron be fedeztetyk Ate teſted es zywed a koporſoban akoron tebet haznal egy fyller avagy egy penz awag egtolzal mert ember ezeknek haznalatyat wezy de ate teſted ſemmit ne*m* haaznal: hanem chak bydeſſeg es rothatatoſſag: O ember azert emlekezel meg ate halalodrwl: es ereke nem vetkezel: Gondolyad meg holot wadnak akyralyok yobagyok: herchegek: Nemeſſek: kyk ennek elette voltanak: Aranyat ezevſtet es egyeb marhat gyeitettenek: ettenek yttanak: vigattàk es halalos binben multanak ky ez velagbol es ewrek pokolra men||tenek: Azert zeretew 283 atiamffiay yo hwgaim ezetekbe wegetek magatokat es wgy elleitek ez vilagon hog ayozagos dolgok le nyomogyak agonozokat: es keweſſed a criſtuſt ky menney kiraly leewen megh alaza magat: emberre leen mierrettewk byneſekert es nag zegenſeget tarta ez vilagon Nekewk peldat adwan hog myes meg vtalnwt ez vilagot: mert valaky ez vilagot yzy hazonlatos az pookhoz: ky mynd eyel napal mukalkodik: 'ky wonza belyt es halot kewt benne hog legiet avag zwniogot ffogna kiuel elne: el yw egy dongo leeg es mind el zagatya Ezenkepen ember ez vilagy marhat eyel es napal kereſy: el yw ahalaal mind elvezy ewtelle

Maſod ellenſege embernek a teſth ky mindenkoron || ellenkedyk alelewk ellen ky iſtennek kepe de emelle 284 twdnya keel hog emberbe ket allat vagyon lelewk es teſth es eket-

tew mindenkoron egy maſſal wyw : es ew kezellevk mindenyk vonza
az okoſſagot az ew kavanſagara egymas ellen : es myert alelek ne-
mes allat iſtennek kepere teremteteth mindenha iokat kewan : de
myert a teſth hitvanſagos alatbol zerezteteth : az fewldbel mindenha
gonozokat kewan ky leleknek karhozatyara wagyon : Azert mongya
ze*n*t paal Atyamffiay lelewk zerenth yariatok es ateſtnek kewanſagat
ne tegytek mert ateſth lelek ellen kewan es alelek teſth ellen : Mert ha
teſt zerent elendetek meg haltok ha kegiglen lelek zerent : a teſty dol-
285 gokat megh ewlytek tahat eltewk || mert valakyk lelek zerent elnek
azok iſtennek ffiay : kik kegiglen teſt zerent elnek azok erdegnek ffiay
ezt mongya zent paal : moyſes profetanek iſten elew parancholatot
adoth wolt : hogy mikoron keet ember ezwe wezne es egyk amaſy-
kat meg ytne kewel avagy evkellel : ha meg nem halna az ember
de palcyan yarna : tahat aky meg ytette ffizetneye meg az vrvoſnak
a kevlchegeth myert meg gogytotta : lelek zerent aket haſonlo a
teſth es a lelek : kyk myndenha egbe wywnak : es gyakorta ateſth
meg ytty a lelket gonoz mywelkedettel meg ǒklezy awagy keziben
vala eſeſnek keweyvel : mely lelek myglen meg nem holt az erǒk
tyznek halalaual, yol le[z]he[n]t hogy meg holt a bynnek ew hala-
286 lawal || de meg gyogulhat ha tamazkodik criſtus kereztffayanak ew
palchaiara : es ezen kepen yarand az erewk eletre az iſtenni yrgal-
maſſagnak remenſege miath : Azert ygazſag azt agya hogy a teſth
ffizeſſe meg a kewlcheget aleleknek meg vigaztaſſaerth kemeen pe-
nitencia tartaſnak miatta : Mert vgymond zent Bernald : ha akaarz
penitenciat tartanya : meg kel a te teſtedet tagadnod : es getrened
es meg enhetened : es tennen magadat ytilned : hog ne eſſel az elew
iſtennek kezebe : mert mikepen ahydeg lelev korſagbely ember ko-
ronked hydeeg vizet kevan ynnya maga ffelette ygen arth neky :
Ezenkepen abynnel meg dǒgletet teſth azt kevanya mindenha amy
287 aleleknek aarth de vgy mond zenth Bernald || Hogh vgy keel ember-
nek tartany az ew teſteth mikepen az orvos tartya a koorth : mely
orvos ſokat aad akornak melyet nem akarna ew hozza vennye : es
Sokath meg tylt ewtelle melliet ew kevanna : Tovaba mykepen az
wr very az ew zolgayat azert hogy yowa legen : es mikepen az em-
ber ew ellenſeget mikoron meg giezy anyra meg gyetri hog touaba
ew ellene feel ne tamagyon es evtet meg ne ewlye : Ezenkepen keel
minekeẘk es tennevnk az my teſtenkel : mert hugy mond zent
Bernald : Amy teſtevnk hazwnk bely ellenſeeg ky ygekezyk minketh

meg ewlnie: Soha ninchen nagob ellenſege embernek es gonozb:
mint az ew teſthe: Mert ember ew ellenſeginek ellene oltalmra
valo || Meſterſeget leel de az ew teſthe ellen nem leel egebet ha 288
nem chak zenvedeteſſegeth: es menywel incab ember kedweth ke-
reſy ew teſtenek meg tagytwan neky az ew okoſſaganak zabolayat
Annival incab yar alelek ellen: es haſonlatos ateſth A kewer lohoz:
kynek mikoron meg ereztyk zabolaiat nem gondol awal ky raita
yl: bator kiraly ffyw legenes hog meg zerzyk: de ffeel zekwen rug-
van mind az ffevldhez wery Ezenkepen vagyon ateſtrwl ky gienye-
rwſegel tartatyk: kinek mikoron meg zalaztyak az okoſſagnak zabo-
laiat: Nem gondol alelekrewl: ky iſtennek kepere vagyon teremtet-
ven: yol lehet hog ew velle egetembe el karhozyk de mindenkoron
fel: zewk az ew gonoz kevanſaganak miatta

kyrevl oluaſtatik ellien pelda, vala egy ki-
raly kinek || vala egy zeep kerthe: mely kertet ew ada ewriznye 289
ket embernek kyk kezewl egyk wak vala: maſyk be*n*na kyk miko-
ron meg akarnayak vroznia akertnek gymelchet nem tehetik vala:
mert a santa ffel nem igazwlhat vala hog fel ernie amagas ffan a
zeep gymelcet: A wak kegiglen nem latia vala: tanacot tartanak es
monda Aſantha a vaknak weg ffel engemet valladra es en el igaz-
gatlak mely ffa ala meny es en le zaggatom azep gymelchet es te-
weled kezlem: Meliet mikoron meg tettek volna: el yeve akyraly es
meg lata akaart kyt tettenek vala agymelchben: kerdezni foga
evket de ewk meg mentyk vala magokat awak aval hog nem latna:
es az Santa hog nem yarhatna: de akiraly meg yſmerven ew alnak-
ſagokath mind kettevt halalra ytile: Ezenkepen vagion a lelekrevl
ky vezerly a || teſteth agonoſſagnak teteminire mely gonoſſagokat, 290
ſem a teſth leleknelkyl, ſem alelek ateſthnel kyl nem tehetneye O
azert ember vgy kereſſed keduet teſtednek hog alelkedet el ne kar-
hoztaſſad miatta

Touaba ezedbe vegyed hogy a bines emberrel ew
halalanak ideyn harmak [oluaſtatyk] oztoznak tudnya mint fferegh
ewrdeg es ez vilag kyk mind vgy zereti az ew rezeth hogy a keth
rezen nem adnaia mert a ffereeg vgy zereti a teſtet hog nem adnaya
Sem a lelken Sem a marhan mert yol lakyk velle: Es az erdevg
hugy zereti alelket hog nem adnaya Sem ateſten Sem a marhan
mert ewreke getry pokolban: es az ew rokony avagy egeb emberek
vgy zeretyk e vilagy marhat hog Semmit nem gondolnak az ew

291 teſtiwel: Sem kegilen ygen zorgalmaſok az ew || lelkevel de kereſyk
chak az ew marhaiat es ffel tomboliak: es ezenkepen lezen minden-
nek ky halalos bynben hal meg: twdnya illik, az ew teſthe adatik
feregnek: Az ew lelke erdegnek es ew marhaya ez vilagy emberek-
nek: O azert bines ember wed ezedbe ezeketh hogy el ne vezezd
teſtedet lelkedet es mindeneket mellieketh vallaz a vagy meeg val-
hach: mikepen el vezte akazdag dewlfes: ky mind azokbol kyket
eth e vilagon byr vala: chak egy cheep vizet sem nyerhete a mas
vilagon: Mikepen vronk criſtus monda azent eva*n*gelyomba de mind
erekel ereke kenzatatyk pokolban es oth siratia magath

p e l d a r o l a v a l a k e e t a t i a f y v egyk belch vala: ma-
ſyk bolond: kyk mikoron meze ffewldre el bvdoztanak volna ew ha-
zayoktwl: es akarnanak haza terny: mikoron yvttanak volna hegy
292 herre holoth ketteztenyeyek az wth || latanak yraſth oth ky azt mon-
gia vala hogy ayob kezre valo wth, yol leheth hogy zoros. darabos es
kemeen: demaga batorſagos: de abaal kezre valo wt yol lehet hogy
zelees es gienerwseges de maga tolvaiokal rakwa: az bewlc azert
akara menye ayob kezrevalo wton: de az ew bolond atiafianak kere-
meſenek miatta meg gieztetwen mene a baal kezre valo wton Meg
fogattatanak kegiglen atolvayoktwl es meg Sebhettetenek es meg
foztatanak es vettetenek egy meely verembe: ky rakwa vala kygo-
wal es Bekaual es ſarkanyokal hog azok elneyek meg ewket az ew
mardoſaſynak myatta: mely keth atya ffiw mikoron a veremben
igen Sirnanak lata abewlc hog akegyok akarnayak ewket meg mar-
nya Syrvan es atkozwan az ew atyaffiat mongya vala: O atkozot
atyamffia yob volt volna ha Soha ne yſmertelek volna mert te neked
293 engedwen meg gyeztetem || es ym en: te es: mind ketten el ve-
zevnk keſerwſeges zevrnyew halalal: Felele a bolond es monda
neky, Sewt incab te leeg atkozot: mert mikoron te bewlc volnal
meg zabadeyhattal volna mind engemet Smind temagadath: de
mierth ennekem bolondnak engedel yme egetembe el vezenk Ezen
kepen lezen pokolba holot ero̊k syraffal alelek teſt ellen, es a teſt
lelek ellen zwgodnak morognak hogy egetembe eſtenek atolwayok
kezze az az ewrdegek kezze, es akygoknak mardoſaſy kezze, az az
pokolbali kenokba azert hogy alelek myden wolna okoſſagos meg
gyeztetet es meg chalattatot ateſtnek bolondſaga myath O azert
bynes ember myt fekeez abynekben wed ezedbe wezedelmedeth es
otalmazad magadat: Mert ha vala myny eztendek el mulnak valaha

meges vege lenne es yo volna de ſoha wege nem lezen: Iay azert
neked || mert el weez Iay mert teſtedbe gettretetel Iay mert minden 294
yokat el weztez Iay mert menyorzagbol ky rekeztetel es minden
gonozban eſſel: ôrekewl ereke O en iſtenem ha ezt ezekbe tarta-
nayak ez vilagy emberek byzoniaba kennien meg otalmazhatnayak
magokat bintewl Mikepen a teſt es alelek, a bynewk
es ayozagok ezwe vynnak akevelſeg ezt mongya
ffelyeben valo vagy mindeneknel azert tarch fel feiedet, az alazatoſ-
ſag reya felel mondvan emlekezel meg zeǵeen niavalyas mert rotha-
tatoſſag vagy es ferewk meg kel halnod: hew dicheſeg ezt mongya:
mwtaſſad ky ayot kittheez hogy yonak es zentnek mongianak:
vrnak felelme reia felel mondwan: Ayot nem keel embernek teny
ez el mvlandokert de az erewk yokert azert el keel titkolnya hogy
az iſten ky latya titokban meg ffizeſſe teneked azt: az ffeſwenſeg-
nek kywanſaga ezt mongya: bynnelkyl kevanha||tod ez vilagy 295
marhat: es tarthatod mert ne talantan vegre meg zegynewdel es
amith maas gonozwl tartana yob te tarchad es te kelched azt el: de
ez vilagnak meg vtalaſa reaya felel mondwan: Ez vilagy marhat
nem kereſhety ember vezedelm nelkyl: mert menyvel valaky tebet
wal annywal tewbeth kywan vallanya: de bizoniaba ew halalanak
ydeyn mind el hagya: Abwyaſſag ezt mongya iſten mind ez vilag-
nak eredetitewl fogua teremte ffyrfiat es azzoniallatoth azert hogy
egymaſth zereſſek a teſty gyenewrwſſegert: Mert ha minden ember
zyzeſſeget tartana ez vilag regen el teretetet volna: de atiztaſag
reaya ffelel mondwan: Se*mm*y fertelmetes be nem megyen menyek-
nek orzagaba: Azert annywal incab tiztaban ely: menyvel nagyo-
ban latod hogy az iſtentevl neked adot ydew hamar el mulyk hog el
ne wez || de hogy menyorzagba meg koronaztaſſal iſtentewl atiztaſſag- 296
nak tartaſſaert, az harag azt mongya ha mind bekeſſegel el zenwe-
gywk a raytonk tewt bozwſagot, tahat giermeknek aleytnak es ſokal
tewbet teznek te raytad teeg azert rola aly bozwt, az bekeſeg rea
felel es ezt mongia Mely igen ſook Bozwſagot zenvedet a criſtus,
meny ſook vereſegeketh meg meweteſeket hagyapaſokat tevis koro-
nat kerezt ffath: es te zegeen niavalias egy igyt nem tirhech es el
nem viſelhech a criſtuſert: Atorkoſſag azt mongya: wr iſten azert
teremteth mindeneket hogy ember ellyen ew vellek egyk ygyk es
vigagyon: Az zenvedeteſſeg azt mongya es rea felel mo*n*dwan Iol
lehet hogy iſten mindenek azert teremteth hogy ember ellyen vellek

es hog meg ne halion ehel, de hog etelbe, italba az mertekleteſſeget
297 felel ne halagya de chak azenvedeteſſegeth || eligyche meg, Az yreg-
ſeegh ezt mongia sokakat tehech kyket mas nem teheth azert nem
keel neky lenny felieb valonak naladnal avagy hozádhaſonlatosnak,
Atyafiwſagos egenlewſeeg rea felel mondwan: ha egebeket yozagos
mivelkedetedel felel halach yob es haznalatoſb Ha magadat meg
alazod: Mert ky magaſban haag: ha eſny tertenyk nehezeben eſyk,
Agileſeeg azt mongya: tawol legen te telled hogy amaz embert
zereſſed kyt mindenbe ellenſegeſth vallaz: Az iſteny zeretet rea felel
mondvan: nem keel azert meg vtalnya es gylelnye az iſtennek
kepeth ky emberbe vagyon, de zeretnie keel az termezeteth kyt iſten
teremteth de chak abynt keel gylelnye: A ragalmaſſag ezt mongia,
vallyon zenvettety el bekeſſegel meny gonozokat tezen amaz ember:
298 hanem chak ky netalantan neky enged: Az ygaz megh || feeddeſnek
zabadſaga rea felel mondvan hog atiaffyvſagos zeretetert embernek
ew atiafiat zembe keel meg feddenye es meg keel magath otalmazny
aragalmaſſagtwl: Ayora valo reſtſeeg ezt mongya ha sokat imadkozol
es ſokath beytelz es vigaaz ſewt el wez meg bolondwlz: es ha siran-
daaz zemed ky apaad: Ayora valo fel ſerkentees reaia felel mond-
wan: Nem tudod zegyn niavalas ha holnapot erewd awagy chak egy
orates: azert moſtan tegyed amit tehech amenyorzagert kyt nem
veznek atwniak reſtewk, de kyk erőt teeznek magokon az az peni-
tenciat tarnak: Mind effelewl meg yrtakat mongya zent agaſton
doctor: No azert valaky ezekbe akarand giezedelmes lennye: zwk-
ſeeg ewnekye hog zevnetlen imadkozek es wronk criſtusnak ew zent
kenyat halalat forgaſſa zyveben es ewtet keweſſe

p e l d a a z o k a k y k a t e ſ t y g y v n y v r e v ſ e g e k e t k e -
v a n y a k e s e w l e l k e k e t e h e l h a g i a k meg halnya, haſon-
299 latoſok nemynemő || emberhez: ky mikoron hegy vnicornis neww,
vad eleth fwtna hog evteth meg ne marnaya: eſſeek egy nag mely
verembe: es mikoron ala eſneek hegy Bokorhoz kapazkodec ew
kezeivel es labayval: alla heg alhatatlan kewre ky yzamo vala,
tekentwen kegyglen az ember abokornak gyekerere kyhez tartozyk
vala, lata tahat keet egeer ragya abokornak gyekeret egyk vala ffeyr,
maſſyk fekete es imar kezel valanak hogy altal ragnaiak tekente
averemnek fenekere lata hegy nagy rettenetes sarkant, ky ew zaia-
bool langas tyzet erezt vala es ew zaiat meg tatwan kewanya vala
ewtet meg marnya: Tekente touaba akewre kyn aal vala lata tahat

negy kegyo tolta ky ffeyet akarvan az ew labat meg marnya, ffel
emelven kegiglen az ew zemeyt lata egy kewes mezet ala folny
abokornak agarol el felede az veze||delmeket kybe vala vettetven 300
minden feleel a mezen foga nyalakodnya es azon kezbe akeet egeer
el raga abokornak go̊kereth, es akygok meg marak az ew labayt es
eſſeek a ſarkannak torkaba, lelewk zerent: az vnicornis wad a ha-
laal: ky mindenha yz embert es kevanya ewtet meg marnya: az
verem, ez vilag ky rakwa minden gonozſagal, a bokor embernek
elete, kyt a keet egeer, affeyr es ffeketev meg emezty az az ragya:
a nap es az ey a neeg kygo ffw: awag aneg eltetew allat: twdnya
mint: egyk ffewld, mas wyz, harmad, tywz, neged eeg, kykbel
embernek teſte zerezteteth Asarkaan kegyk pokolnak zaya ky min-
dent kewan meg marnya: az meez kegiglen ez vilagnak hazwk
gyenewrwſege ky miat ember meg chalattatyk es ereke el karhozyk

e m b e r n e k h a r m a d e l l e n ſ e g e a z [v i l a g] e r d e w g
k y e l l e n k e d y k m y v e l e w k e s v t a n n o n k l e z e ſ kedyk
harom ydeben, elezer eielen va||ſo velagnak eletiben: maſodzer ez 301
vilagbol ky meneſewnek ydeyn, harmadzer az vtolſo ytileten: Mon-
dam hogy elezer az ewrdeg leſeſkedyk ember vtan ez velagnak ele-
tiben kylebm kylemb keſertetekel hogy ewtet megy gyezheſſe es
menyorzagba feel ne ereze [hanem] honnan ew eſewt ala: de hogy
ewtet el karhoztaſſa es pokolra vige holot erewkel erewke ew velle
kenzattaſſek es miglen az ewrdegh latia embernek ew teſtet elnye
bator ewztewer legyen es ſoha nem [kedvelkedyk] ketelkedyk
benne hogy meg nem nyerhetnye alelket: Mert ſem araniat ſem
ezwztet ſem ez vilagi marhat keres hanem chak alelketh: Azert
vagyon yrvan moyſes profetanak elzew kenvenek tizen negied reze-
ben: hog egy ydeben yewe ewrdeg iſtennek eleybe es monda Agiad
ennekem embereknek ew lelket: es ez vilagy marha mind tyed
legen: Mert mikeppen aſoliom madar azert yzy akys madarat || hogy 302
kevannya ew zyvet meg enye ezenkepen az o̊rdeg azeert haborgatya
az embert hogy kewanya ew lelket el karhoztatnya a nagy yregſeknek
myatta kyt wal az emberheez azert hogy oda megyen honnet ew ala
eſewt: Minek okaert ſem ezyk sem izyk sem alozyk de mind eyel
napal kerengy ez vilagoth, kereſwen el karhoztatny alelkeket: es
ymar anny zantalan ezer lelkeket wyt pokolba hogy ha ky ywhet-
nenek mynd be tewlthetnyek affeldnek zynith az hewgliglen: es ez
nem choda mert mykepen iſten meg yelentette, wgy mennek be

pokolba abynes lelkeek mikepen az eſſew: de maga meeg sem eleeg
ew nekye de tewbeth kewan: es ballag vtannok mind eyel napal,
kereſwen kyt meg chalhatna, Azert mongya zent peter apoſtal:
Atyamffiay yozanok legetek es vigiazatok mert aty ellenſektek po-
303 kolbali erdewgh mikepen aryvo || orozlan kereng kereſwen kyt meg
ma*r*hatna: kinek ellene alyatok ahitben erewſſek lewen: towaba
hugy mond zent gergewl doctor, hogy az erdewg eſſeldet kerengy
nem lepees zerent de mikepen alelewk awagy azeel repeſwen: es
mindeneket megh haal melieket mondandnak: es mindeneket meg
laat amelieket teeznek: de maga azokat melieket emberek zywekben
forgatnak ſemykepen nem twgia mert ha embereknek gondolatyt
twdnaya tahat semmy yot nem haadna tennyek: Towaba azon zent
gergewl mongya, hogy agondolat akar mely ygen ſertelmes legen
soha meg nem ferteztety alelket ha az okoſſag reaya nem engeed:
Towaba hugy mo*n*d zent ambwros doctor: erdewgeknek ez dolgoog
304 hogy myket gonozra kyzteſſenek, de my dolgwnk || annak nem
engednye, Mert minezert ellene allwnk, annizert ewtet meg gyezwk,
az angelokat meg vigaztallyok, az wr iſtent tyztelywk ky arra
ynt minket hogy viaſkogyonk es ew meg segeyth hog meg
gyezyek, es meg ereſſeeth hogy meg ne fogyatkozonk, ezeket
mongia ze*n*t ambvrws doctor: ha kegyglen te kerdened az ellene
allaſnak ew abrazatyat, ymeez, hogy minden by*n*nek ellene kyuel
kezeert yozagos dolgoth wees, hog ha kezeert akewelſegel, te
meg alazad magadat: ha torkoſſagal, tahat zenvetteſſed meg maga-
dat beytel, ha keged bwyaſagal, te tarch tyztaſſagra magadat, hog
ha ez vilagy eremmel a vagy hewdicheſſegel keſert, syralmnak
miatta aly ellene ha ezenkepen vivandaz ew vele evtet meg gyezed
es menyorzagot vezed iſholot tentel meg koronaztatol, mert hugy
305 mond zent yob, vytezkedes ember||nek elete eſſelden, mert erewel
vyzyk meg menyorzagot: es nem twnian reſten

Maſod zewr az ewrdewk leſeſkedyk my vtannonk az mi halalunnak ydeyn, mert mikoron alelek ky zakad ateſtewl, tahat akoron nyolch feiedelm erdewg az ew katonayaval egetembe yelen leeznek aleleknek ew kymineſenek kapuyan, kyk kezewl aheet ffw erdewg kereſkednek [s] zereteteſſen a heet ffw halalos bynekrwl. ha meg lelhetneyek alelekben: ha kegiglen nem lelhetyk affw halalos byneket, tahat az ew katonay zereteteſſen kereſkednek a byneknek

agazatyrwl, kyknek miatta a wagy cach hogy purgatoryomra vohat-
nayak ewtet. Azert a nyolcadyk o̊rdo̊g zereteteſſen kereſy a hitetlen-
ſeget, ky meg dewglety mind az egeez kereztyenſeget, es az, ha [k]
leſeſkedeſeket eryzeteket el tavoztatangia a lelewk tahat meg koro-
naztatyk || Iſtentewl menyorzagnak bodogſagaba 306
harmadzor az ewrdewg leſeſkedyk my vtan-
nok az vtolſo ytileten mert hugy mond zent agoſton
doktor, akoron az o̊rdewg lezeen ky mondwan, es my elenkbe vetven
mindeneket melieket to̊ttewnk mondwan, O ygaz byro ytylt enne-
kem, ez embert abynnert, ky nem akara tyed lenny a malaztnak
myatta. tenekewd engedetlen wolt, de ennekem engedelmes, O mely
ygen ſoroſok leznek akoron akarhoztaknak vtay, felewl lezen a ha-
ragos byro, alool arettenetes pokol, yob keez felewl a vadolo bynek,
Bal felewl zantalan erdegewk vonwan akynokra. Beleel lezen alelky
yſmeret mardoſwan, es kywel mind ez wilagh eegwen, Akoron men-
nek ayok az ewrek eremre, es agonozok az erewk kynra, o en iſte-
nem vay ha ezekbe venneyk ezt abynes emberek
az erdewg harom bynewk myatta nagyob rezre
karhoztatya alelket ereke errel || olvaſtatyk ellyen 307
pelda vala regente egy kiraly, kynek vala hegy zep haiadon
leania ky abalwan iſtenektewl feleletet weth vala: hug hog mihelt
hazaſſagra menne ottan meg halna: ky meg yedwen mezeken es
erdeken yar vala, es hazaſſagra nem megyen vala de myert hog
ygen gorz seren vala ezt zerze hog valaky akarnaya ewtet hozza
vennye hazaſſagzerent, elezer hamaryat ffvtna ewele es ha meg
haladnaya hozza menne: ha kegyglen a leany haladnaya meg a
viteezt tahat ffeyt venneye, es ezenkepen nagy sook yffyw ho̊ſſek
vezenek el miatta: Iwta egy yffyw vitez yponenes newew, ky akar-
wan ezyzet hozaya vennye, mene hegy balwan iſtenhez, kinek vala
venus neve. ky ada neky harom arany almat es meg tanita mikepen
yarna ew velek, el mene azert az ypomenes viteez || es harmaryat 308
foga fvtnya azyzel ky leg ottan el halada a vitezt, es a vitez ky vewe
bebelebewl egyk arany almat es eleibe hayta odalt felel, ezt lata
azyz vtanna fvtamek es myg oda yara adegh el halada a vitez, es
mikort eſmet el halatta volna azyz, maſſodzer ees vgyan ten a vitez,
harmadzor es, meg nehezeytek kegyglen az almak azyzet es ezen-
kepen el halada a vitez, hozaia vewe, es ezenkepen el vezte az ew

zizeſeget, Lelewk zerent, azyz leany, alelewk ky ygen gyors ayokban myg tyzta, az ypomenes vitez az evrdeg ky harom arany almaknak myatta challya meg alelketh. twdnia illik kewelſegnek miatta, fevſvenſegnek es paraznaſagnak miatta kykel mind ez vilag tellyes es ezenkepen meg zepleſeyty es meg tewry ew zyzeſſeget es tyztaſſagat, es hozaya vezy pokolnak fenekire, holot ewtet kynoza mind erekwl ereke

a halalrwl zol ||

Emlekezzel meg ember a halalrol mert nem 309
keſſyk ez ygiket yrta meg bewlc ſalamon kenwenek heted rezebe
mely sook yokat aad embernek halalnak emlekezety, zent iraſban
ſook helyen meg yelentetyk, mert hugy mond azon bewlc, emleke-
zel meg ember ate vtolſo halalodrwl es ſoha nem vetkezel, ez wtan
hug mond zent Bernald, A halalnac zwnetlen valo emlekezety nagy
Bodogſag ezt vele viſeſye ember vala holot yara*n*d es ſoha nem vet-
kezyk. towaba vgy mond zent agoſton doctor, Semmy vgyan el nem
vonza az embert abintewl, mikepen ahalalnak gyakorlatos emleke-
zety: Mert ahalal tezy embert hog ew magat meg alazza mindene-
ket velle meg vtaltat es penitenciat tartath ewele, Mert hugy mond
zent Ieronimos doctor. kevnyew meg vtalnia mindeneket ky min-
denkor gondolia meg magat halandonak lennye || Mert meg vtaltatyk 310
zemeknek kevanſaga, mikoron valaky gondolya magat ellyen rywid
yden mindeneket el hadnya: Teſtnek kevanſaga meg vtaltatik mi-
koron gondolia valaky hogy az ew teſte rewyd valo napon lezen
fergegnek etke, Eletnek kewelſege meg vtaltatyk mikoron valaky
ezt zyvibe gondolya hog a ky moſtan akar lennye fellyeb valo ege-
beknel tetettetyk fewdbe mindeneknek labok ala, vay ha ezekbe
venneyk ez fewldi kiraliok es minden feiedelmek es kazdagſſagal
bewelkedek ez vilagban. mikepen a zelees palotaktwl vitettetnek
azoros koporſora, es avilagos es fenies palotakbol arettenetes ſytet
koporſokba, es viragogkal es akilemb kilemb ka*r*pitokal megh ekeſ-
ſetet palotakbol vettettetnek abides koporſoba, es minden marhaval
telyes palotakbol azegyn nyavalyas dohos korporſoba, es fiakal ||
leanyokal es zolgakal meg ekeſſelt palotakbol zereztetnek az vtala- 311
tos ſerben ky yres, es minden ffyatwl es baratiatwl meg foztatyk,
O valion hol vagyon az el mwlt pompaſag hol vagyon az el mwlt

dicheſſeeg hol vagyon azolgaknak serege, hol vannak a zeep rwhak,
aranyas barſonyok, kamukak, hol vagyon alaag es gienge aagh, hol
vagyon a yol, es kilemb kylemb draga zerrel meg fewzet ewtek es
adragalatos ytal, Iay vezyk mert aky annak elewtte nagy gienerwſſeg-
ben eely vala apolataba, moſtan ymar ettetyk afergektwl a koporſoban,
vgy mond errewl zent Innocencius papa Iay en zereto̊ atyamffiai
ezetekbe vegetek, mert yme aky egy kewes ydenek elewte yl vala
azew hazaba nagy ffenieſſeges kazdagſagal yme mely zegynwl ffekzyk
moſtan akorporſoban, es ky nag diceſſegel pompaſſagal ſpacial vala
312 yde ſtowa || apalotaba, yme mely rwtwl mely ondokwl es meg vtal-
tatot fekzyk aſerben. es ky gyenyerwſſeges etkekel iol lakyk wala az
ebello̊ hazban yme moſtan emyztetyk meg affergektwl akoporſoba,
towab wgy zol egy zent yraſbely doctor ahalalnak emlekezetirewl
mondwan : gyakorta keel embernek ew zywibe forgatnya ezt hogy mi-
koron abynes lelewk el fogy zakadnya ateſtewl mely nagy felelmel
yttetyk meg, es alelky eſmeretnek meny ſook mardoſo yztenywel zag-
gattatyk meg, meg emlekezek az iſteny el titkolt dolgokrwl, es az ew
el reytet bynyrewl kyket tewt, latya iſtennek paroncolatyt melyeket
twnyaſſaganak myatta meg vtalt be telyeſſeytennye Bankodyk hogy
az iſtentewl neky penitenciara adot ydewt heyaba kevltette, siratya
az iſtennek rettenetes itiletinek indvlhatatlan zoros bozwallaſanak
313 ky feyezeſſet yelen lennye || kyt el nem tavoztathat ygekezyk ateſtbe
meg maradnya, de kezereytetyk ky mennye, meg akarya yoboytania
az el veztet ydewket, de nem halgattatik meg iſtentewl, hatra tekynt
latya az eletnek el mult ydeyt heyaba el kewltetnek lennye, es al-
leytya azt lennie mikepen az vton yaronak egy rewyd lepeſeet,
eleibe tekenth es latya hogy erewkwl meg maradando lezen akenba
ſiratya azert ew magat hogy olyan rewid ydeben nyerhette volna
minden zenteknek vigaſſagat ſiratya towaba magat hog ateſt gye-
nierwſſegnek rewid hizelkedeſeert el veztette amondhatatlan o̊ro̊k
go̊no̊ro̊ſſegnek edeſſegeth zegyenlyk hogy ateſtert ky a fergeknek
vraſſaga ala haytatyk a lelket ew twniaſſaganak miatta el hatta
314 wolt : ky angeloknak karyban vitetendo̊ vala, towaba az ew || elme-
yenek zemeyt ffel emely es mikoron latya az halhatatlan kazdaſa-
goknak dicheſſeget, meg gyalaztatik hogy azt el weztette ez wilagy
eletnek nyawaliaſſagos zegenſegeert Mykoron alaya tekynt ez vilag-
nak welgyre, es e homalios fewldre, ew felette kegiglen codalya az
o̊rewk vigaſſagnak fenieſſeget, Nylwan meg yſmery hogy mind ey

wolt es setetſegh amyt zeretet ez vilagon Azonkewzben ew zemey
meg homalyoſodnak es forgattatnak ew agiaban az ew melye kegyg-
len werdewgel es az ew be rekedet torka nehezen vezen lelekzetet,
es laſſan laſſan ew fogay meg feketednek, ayakay meg herwadnak,
es minden tagy meg keminyednek, es az ynak meg zakadoznak az
ew teſteben, es az zywe kette haſad a nag ffaydalmnak myatta Mi-
koron azert · ezek, es ehez hoſſonlatoſſok yelen leznek, mikeppen
halalnak elewte kezel yarok azonnal || oth vtannok minden teteme- **315**
newk bezedewk es gondolatok kyket tewt meliek mindenek, keſerwes
tanobizonſagot teznek ewket tevewnek ellene es nem akarwan
azokra tekintenye kezereytetyk reayok nyznye. Towaba yelen lezen
egy felewl o̊rdegewknek retteneteſſege. Mas felewl angeloknak
erewſſege, es ky ky mind varya az ew terweniet es rezeet abban ky
ko̊zto̊k vettetit, mert ha kegyeſſegnek iegey lelettetnek ew benne,
tahat angely latogataſſal engezteltetyk meg es zep enekleſſeknek
edeſſegewel hiuatatyk ky ateſtbel, ha kegyglen ewtet baal kezre
ytilendy az ew erdeminek feketo̊ſſege, es ew gonoz teteminynek on-
dogſſagos fertelmeſſege, leg ottan, nagy retteneteſſegel yttettetyk meg
es ero̊zagzerent valo hyrtelenſegel haboroytatyk meg, es ero̊wel
kezereitetik ky mennie a nyawaliaſſagos teſtbel Akoron ottan alelewk
megien aaz aiakakra, es meg kerdyk ewtet az aikak || mondwan, **316**
myt akarz o lelewk, felel alelek es mongya ky kel imar me*n*nem
Monnak neky az aiakak, smy nem my altalonk mentel be ateſtbe,
azert ky ſe meny my altalonk, tahat megien az ew orra lykayra
hogy onnat menyen kywe, es azonkepen mondnak azokes neki mint
az aiakat, Ennek vtanna megyen azemekre, az vtan afilekre, es ſo-
honnat ky nem mehet azokon, vegezetre megyen afewnek teteyre,
es honnat megien ky mert onnat ment wolt be es, es akoron le yl a
fewnek teteyn, es nezwen ydestoua nagy zomorwſagot laat ha kar-
hozando leiend, es vgy mond ew maganak, ote atkozot lelek, az meg
atkozot tolwaynak, wrwnak paraznanak bwyalkodonak es hamis hy-
twnek ew lelke, Mikoron azert abodogtalan lelewk ydeſtowa tekenth
latya az ew rwhaiat, kyt vallot akerezt wyznek felette ffyniezt zeple-
telent feketewbnek lennye a feketew zwrknaal, es a hollonal, ta||hat **317**
gyarloſagoſſon ffel fohazkodyk rettenetes siralmal es kaialtaſſal mond-
wan, Iay Iay ennekem valion ky valtoztatta meg az en rwhamat mi-
nem de ffeyerb wolte az en ruham ahonal, de moſtan meg azwrknales
ffertelmeſb, es a hollonal feketeb, es yme akoron ottan meg yelenyk

az ördewg, ky ewtet elhitette, es kyt ew kewetet ez vilagba twdnia
illik, Satan ördegnek angely mondwan neky Ne chodalyad azt en
zeretew baratom, en vagyok az ky zerzettem neked egy rwhat, de
nem chak te wagy ölteztetet effele rwhawal, de mind ez vilagnak
nagyob reze ölteztetet velle, tahat akoron mo*n*gya alelek, ky vagy
te, ffelel az ördewg mondwan, minemde meg montamy ymar te
nekewd hog en vagyok aky zerzettem neked e rwhat, es meg mutat-
318 tam neked en vtamat, es te mindenekbe engettel || Ennekem es
hittel es en velem mukalkottal, es minden en tanachymat meg
tewtted, azert imar yntowa lakozol az en orzagomba holot vagyon
zomorwſag minden vigaſſagnelkwl, holot vagion eeſegh minden
eteknelkwl, hol vagion zomoyſag minden venereknelkwl, holot vad-
nak setetſſegek vilagoſsagnalkwl, hol vagyon bwdeſſeg yo yllatnal-
kwl, holot vagyon banat vigaztalaſnalkwl, hol vagyon siralm engez-
teleſnelkwl, holot vagyon ohaytas kezbe veteſnelkvl hol vagyon kaial-
tas vezteglesnelkwl holot vagyon orditas mertekleteſſegnelkwl, hol
vagion olthatatlan, tyws meg hydegedeſnelkwl hol vagion nagy zeel
chendeſſegnelkwl, hol vagyon hideeg modiſſagnelkwl, hol vagyon
hewſeg vegnelkwl, holot vagyon minden gonoz minden yonalkwl, O
319 azert en zerelmes baratom keel ffeel, || yewel velem yme pokolbali
angelok yewnek te elődbe, es meg eneklyk te neked abanatnak es zo-
morwſſagnak eneket az ygen keſerwſſeges eneket, Ezeket mongya az
ördewk aleleknek, Akoron meg yelenik nekye iſtennek ew zent angiela,
es kynek ew hagiattatot volt iſtentel es mongya, bodog az ember ky
ez vilagon el tavoztatta ez rwhath O mely igen Bodogtalan vagy te
ördewgnec Baratya. O atkozot teremtet allat, O mindenhato iſten*n*ek
atkozotta, Nam en mindenha te veled voltam, es nem akartal meg
engemet latnod, tanitottalak teged es nem akartal engemet meg erte-
ned, Io tanachot attam nekewd de nem akartal engem meg hatgatnod,
Eregye azert moſtan ewrdegek kezybe es laſd meg apokolnak helyet,
ky neked zereztetet Immar ate miwelkedetyd meg itiltenek tegewd ||
320 Ezeket mongya az angal akarhozod leleknek, O azert valyon ky yelent-
hetneye ky ezeknek vtanna menye sook zamlalhatatlan rettenetes ör-
degöknek seregy tamadnak fel ew fogokat chigorgatwan, kyktel a bo-
dogtalan lelek az örewk kynokra nagy keſſerwſſegel vonattatyk mely
ördegewk meg mewetes bozzongodas kepen zewmbe hanniak aleleknek
ew byneyt mondwan, O mely ygen beuelkettel edyglen. O mely igen
fenieſſen gönyerkettel etelbe es ytalba, O mely igen zepen es kewelyen

ewlteztel biborba es Barſonba, O mely erews voltal. O meli gyors vol-
tal, de mongyad meg minekewnk myert nem kevelkedel moſtan Myre
nem gyenierkedel etelbe ytalba myert nem ewltezel kylemb kylemb
rwhaba, hogy nem viſelz gondoth Akazdagſagrol, hogy nem vigach
moſth hazaſtarſodal ffyaidal, leanydal es te Baratidal, de myert nem
zolaz nekwnk a lelek kezdy atkoznya az ew teſtet mondwan, O ewr-
dewknek temploma || ate miuelkedetyd ferteztettek meg engemet, 321
O atkozot fewld, O ſatan ewrdeknek lakodalma, keel ffel hamar tees
yerel velem hogy laſſad akynoknak helyet melyek en nekem zerez-
tettenek te erted kykben en lezek ytilet napyayglan, te kegyglen
ytiletnek napyatwl ffogwa en velem leez azon karhozatba mind
erekkel, atkozot legienek azert te zemeyd, mert nem akartak latnia
az igeneſſeknek vilagoſſagat es ygaſſagnak vtat Atkoztak legienek
ate ffyleid mert nem akartak hallania az o̊rewk eletnek ygyet.
Atkozot legien ate orrod mert nem akarta be ereztenye azent ioza-
goknak ylatyth, Atkoztak legienek ate aiakaid es ate nyelwed mert
nem kooztoltak meg az ewrewk menyorzagnak o̊ro̊myth, meg ſem
nitottak azaynak aytoyat az ew teremteyeknek dichiretire: atkoztak
legyenek ate kezeyd mert ew miattok nem oztogattatot alamizna ||
Azegynyeknek Atkoztak legienek athe melyednek belſew rezey mert 322
gonoz tanachokat ereztettek vala kywe Atkoztak legenek ate
labayd mert nem latogatyak vala criſtoſnak eghazath Atkoztak
legenek minden tagyd mert el vettek en tôllem amenyey o̊ro̊meket,
Atkoztak legenek minden miuelkedetyd mert o̊rewk kynokat nyer-
tek en nekem, Ezenkepen atkoza meg akarzot lelek az ew teſteth
Ime azert zeretew atyamffyay mely vezedelembel zabadeyhatod meg
magadat, meli nagy felelemtewl menekedel meg ha moſt ez vilagon
mindenkoron felelmes leendez, es ate halalodrol ketſeges, to̊reke-
gyel azert moſtan meg halnod ez vilagnak hogy akoron kezg elned
criſtoſnak, tanoly moſtan mindeneket meg vtalnya hogy akoron
zabadon meheez acriſtoshoz Gyeteryed moſtan ate teſtedet apeni-
tencia tartaſnak miatta hogy akoron batorſagos bizodalmat valhazs
O mely || mely Bodog es Bewlch ember az ky olyannak ygekezyk 323
lennye eleteben minemenek kywan leletteny halalanak orayan, tegy
yot moſtan zeretew atyamffya amyg tehech mert nem tudod miko-
ron meg halz, es nem tvdod my to̊rtenyk teneked halalodnak vtanna,
Ne Bizal ate baratidba es rokonydba: mert hamarab el feletkeznek
te rwlat mint te aleytanad: ha nem vagy zorgalmas moſtan eltedbe

temagadrol, swalyon ky lezen zorgalmatos te rwlat halalod vtan yob
teneked moſtanaba ydeyn hozad latnod es valami yot tenned es [k
ette] erretted ko̊ltened hogynem egebeknek hadnod es hozayok biz-
nod hogy meg ſegeytſenek tegedet: Mikoron idewd vagyon
geych halhatatlan kazdagſſagokat, alamiſnalkogial zerez moſtan
magadnak baratokat tyztelwen iſtennek zentyt hogy mikoron ky
324 meegyez vilagbol azok foga||gyanak teged be az o̊rek bodogſſagba
kvt agywn nekwnk atya ffyw zent lelek amen

Rettenetes pelda

vala egy nemes ember neminemw tartomaba
ky ygen gonoz vala, es iſtennek elette haznalat-
lan, ki az vton yarokat kazdagokat, zegyneket,
ezwegeketh mind foztya vala, es yrgalmaſſag
semmy nalla nem vala, tertenek echer iſtennek
ygaz ytelety zerent hog agonoz ember halalra ko-
rwla es azon nemes embernek hazahoz kezel lakozyk vala egy
remete nag zent eletw, mely remete to̊rtenet zerent yewe egonoz
embernek hazahoz es latwan ewtet halalra korwltath monda nekye,
te wagye az atkozot ember ky el zakattal iſtentewl ate gonozſagod-
nak miatta, yme hozzad yettem moſtan hogy meg gywnial mert
325 latom hogy immar wagy halal||nak markaban vettetwen, es ha yol
es tyztan meg gywnandol ketſegnelkil meg bochatia iſten neked
minden byneydeth ew nagy yrgalmaſſaganak miatta valamelieket
tettel yffywsagottwl ffogwa: de a nemes ember mas napra halazta
gywnaſſat, mert nem vette vala ezybe a zenth gergely mondaſſat
holot wgy mond, az aldot wr iſten ky neged megh ygyrte byneydnek
bochanatiat, nem ygirte a holnapi napot, a remete kegyg mas
napones igen regel hoza yewe es ynti wala hog meg gywnyk de a
nemes ember eſmet harmad napra halazta, harmad napon yſmet el
yewe aremete, es yntwen ewtet agyvnaſra, de eſmet negied napra
halazta es lata a remete hogy nem akarna meg gyonnya Monda
neky, mint latom nem akarz meg gyonnod azert en tewbe te hozad
326 nem terek, Negied napon || Azert enyavalias nemes ember igen
meg nehezedek akorſagnak miatta es kylde ko̊wetet aremetehez
hogy el yene es meg gyontatnaya, ky leg ottan el yeve, es mikoron

be ment volna ahazba, ottan meg foyta az ewrdek anyavalias nemes
embert annyra hogy ygen nem zolhat vala, es latvan aremetė hogy
nem zolhatna es immar a halal be ment volna ew zayaba monda
mind azoknak kyk ahazba valanak, kerlek titeket zeretô ffiaim
imagyatok iſtent mind zellel, hogy mutaſſa meg nekwnk mikepen
megien ky eniavalias byneſnek lelke a teſtbel es howa megen Fewl
kelwen kegiglen aremete az imadſagbol, tekinte ahaznak aytaiara,
es lata egy igen zep yffyw embert ew hoza yennye, es az ew holna
alat egy kenwet viſelnye ky be menwen es meg alvan ew elette
monda neky, O te atkozot by||nes ember, yme en vagyok ate ange- 327
lod, es hozad yettem ky neked yegeztettem volt germekſegettel
fogwa te őrizetedre, Annak okaert ha vala my yot tettel wolna,
tudnia mint alamiſnalkodaſt, zarandokſagyaraſt, Imatsagot Beyte-
leſt, eghazaknak giakorlaſſyt, avagy iſtennek igeyt halgatad volna,
akar egieb irgalmaſſagos dolgokat tettel volna, tahat en mind
ekenwbe irtam volnek, es azokat ytiletnek napyan iſtennek elėtte
es mind ez vilag elėwt ky olvaſtam volna, es meg nita az angial az
kenvet kyt taart vala smonda neky O atkozot lelek mindenha teged
kevettelek, mindenha teged intettelek hogy iozagos dolgokba foglalnad
magadat, es semmi yozagos dolgot nem tettel, kyt be yrtam volnek
ekewnbe minekokaert en nem dicekedem te veled az angelytarſim
kezet, Azert Ote atkozot lelek el hadlad ma teged es || Bwchvt vezek 328
telled, es ezeket oly mint vgyan sirva mongia vala, ennek vtanna el
enizek, latwan ezeket aremete, yſmet tekynte ahaznak aytaiara es
lata egy ffeketev embert be yevnye, es akornak elette meg alania, es
ew wtanna egy tizes zeket vynnie es ewtet rea ylnye, es yme yewe
vtanna zamlalhatatlan őrdegeknek sokaſſaga mely kornak monda az
őrdegőknek ffeiedelme luciper, O en zeretô baratom, en gonozwl iettem
te neked hogy ynnentova mindenkoron mivelewk leeg, es ſoha el ne
tauozal my tellenk, azert moſt kerlek hog mongy eneket my elettenk
es vigaztaly meg miketh, a nyavalias koor kegyglen monda, yme ere-
meſt eneklek, es meg vigaztallak es kezde eneklenye anyavalias karho-
zando ember mondwan, atkozot legyen az ey kyben engemet az en
anyam fogadoth, Atkozot legen az en a||nyamnak mehe ky engemet 329
viſelt Atkozot legien meeg afewldes kiben lakoztam, Atkoztak lege-
nek az egnek vitagoſoyto allaty, nap, hood es chillagok mellyek
ennekem vilagoſſagot zolgaltanak, Atkoztak legenek criſtoſnak mar-
tiromi, kyk criſtosert ew vereket ontottak, Atkoztak legienek iſten-

nek minden zenty kyknek imadſagiban byzwan en vetkeztem *)
Atkozok legen meeg azyz maria es, ky zylte iſtennek ffyat Atkozot
legien iſtennek ffya ky embery nemzetert ontotta ky az ew vereth
mert byztam ew hoza es nem zentem veetkeznye, ez leen akarhozot
embernek ew eneke, monda aluciper ŏrdewk nekye O my zerethew
baratonk ygen yol twdod az my enekenket, azert melto vagy lakoz-
nya amy orzagwnkba, ezeknek vtanna meg yelenek az iſtennek
330 ffya wr ieſus criſtus nekye embery || teſtben ffygwen akereztffan was
zegekwel meg zegeztetwen, es tewys koronat ffeyeben viſelwen, az
kopyaval oſtoral, vezewel, es egyebekel kykel kynoztak wolt, es
monda nekye O te atkozot ember yme yol latod menye vereſſegeket
es minemȯ kenokat zenvettem eretted, affezeyteſre es halalra attam
magamat te eretted es en veremet hullattam hogy meg zabadoyhat-
nalak erdewknek markabol, de mind ezeket te semminek aleytottad,
es engemet meg vtaltal, es en rolam nem gondolkottal, halakat en
nekem nem attal, azerth ty ŏrdewgewk ragagyatok el ewtet es veſ-
ſetek pokolnak fenekire, ezeket latwan akarhozod lelek monda yay
Iay Iay ennekem nyavalyaſnak ez lezen az en keſerves nyvgodalmam
mind ŏreke, ennek vtanna az ŏrdegewk legottan ragadak ewtet es
331 el viwek, es vetek || pokolnak fenekere holot ŏreke kenzatyk kytel
myket meg menchen wr ieſus criſtos, azert mongya ze*n*t gergel, iſ-
tennek igaſſaga ezt agia hogy aky ez vilagban nem akart penitenciat
tartany mikoron tehette volna es egeſſegbe wolt az ew halalanak
ydein bator akarnaya sem tarthat, zent' agoſton es vgy mond, a
bynes ember oly iſteny chapaſſal verettetyk meg hog halalanac
ydein el felegye ew magat, ky elteben nem akart wr iſtennek
zolgalnya

Mas rettenetes pelda

wr iſten egy zent yambornak elien rettenetes dolgot mutata,
mert lattatek ew nekye hogy vronk criſtos ylne egy aranias zekbe,
es az ew zent annya maria mellete es mind az ew zenti kernyelle,
332 Ime azonkezbe egy ŏrdewk hoza || az ytilew bironak eleybe heg
holt viteznek lelket es monda Imhol apreda, ate angelod es en ke-

*) meg Bocaſſad edes azzoniom maria met ziuemnek keſeruſe-
gevel irtam ezt meg te es edes vram ieſus

netywk vala elelket ew eredetitewl fogua mind ew eletinek vegeig-
len de ate angelod vala neky orizetire. en kegeeg artaſſara, es mind
ketten vadazwk vala ewtet, mikepen ket agar egy nywlat, vegezettre
kegeg eſſek en kezembe elelek, Annak okaert, miert hogy ygaz byro
vagy teeg ygaz ytiletet ennekem, Felele abyro my ennek oka hogy
inkab eſſeet ate kezedbe hogy nem az en angelom kezibe, es myert
yartal kevzelben hozaya hogy nem az en angelom, monda az o̊r-
dewg, azert mert teeb volt az ew byne hog nem ayo mivelkedety,
Felele az ygaz biro vronk criſtus mondvan Mongiad meg ennekem
minemo̊k voltanak az ew byney, felele az o̊rdewk ennekem egy
kenwem vagion: ky mind be vagyon yrvan aleleknek bynyvel,
Monda abiro, My newe akenw||nek, monda az o̊rdewg, ekenwnek **333**
neve engedetlenſeg heet halalos binekel egetembe es minden leve-
len teeb vagyon ezeer yginel, es yme mindeneknek ytilo̊ biroya az
en kenvem mindeneſtwl fogwa be vagion yrwan azert ytilied nekem
elelket, de az ytilo̊ biro acriſtus vezteg kezde halgatnya elewe ya-
rwla, az irgalmaſſagnak annya zyz maria, es monda az ew fianak,
en zereto̊ ffiam, akarok en perlenem alelekert az o̊rdegel, kinek
felele az edes ieſus, en zereto̊ anyam mikoron az o̊rdegnek [meg]
nem tagattatik meg az ygaſſag mikepen tagattatneyek meg te to̊lled,
ky ennekem vagy anyam, es angeloknak azzonya Nam, vgyanes te
mindeneket tehech, tahat abodog zyz maria harom dolgot vette az
o̊rdegnek eleybe es monda, Mongyad meg nekem te niavalias o̊r-
dewg, ha twdod te embernek gondolatyt awagy nem, felele az o̊r-
dewk, nem twdom ha nem chak azokat melieket tezen teteminewel ||
avagy zolaſaval, Mas dolgot kerde to̊le azzonywnk zyz maria mond- **334**
van Mongiad meg ennekem te ewrdewk minemo̊ allat az aky el
to̊ro̊lhety az iraſt ate kenwedbel, monda az órdewk, semy azt el nem
to̊ro̊lheti hanem chak az iſtenny zeretet valaki vallangya az iſteny
zeretetet ew zyveben akar mely nagy bynes legen legottan ky farag-
tatyk az en kenvembewl, harmad dolgot kerde abodog zyz maria
mondvan, Mongiad meg en nekem te zegen o̊rdewk vagone oly fer-
telmes bynes, es anyra el zakat en ffiamtwl hogy ne terhetne en
ffiamhoz miglen eel ez vilagba, monda az o̊rdewk, vay sninchen oly
fertelmes bynes ky meg nem terhet ha akarangia, mert akar mely
nagy bynes legen ha el valtoztatya az ew gonoz akaratyat, es ew
eleybe wezy az iſteny zeretetet, meny o̊rdewg vagyon mind az ſem
tarhatnaya megh, tahat halvan ezeket || az irgalmaſſagnak annya, **335**

Monda akernyel allo zenteknek, elelewk ew eletenek vegen teryte
magat en hozam, es monda ennekem te wagy irgalmaſſagnak anya
es meg nyomorwltaknak irgalmazoia, En kegiglen meltatlan vagyok
kernem ate edesfiadath mert ygen nagyok az en byneim es ygen inger-
lettem ewtet haragra, mert incab zerettem az en akaratomat es ez vi-
lagot hogy nem iſtenemet, Azert teged kerlek irgalmaſſagnak annya
hogy kenyerel en raytam, mert valakyk te hozad foliamnak meg nem
tagadod tőlek az irgalmaſſagot, es moſtan azt ffogadom te neked
hogy ha az teſtembe terendek meg akarom magamat yoboytanya
es en akaratomat ate ffiadhoz akarom tereytenye vgy hogy semit
336 egebet nem akarok zeretnem ha nem ewtet || de mind ennek felette
ezt banom es ezen ohaytok hogy semy yoth nem tettem azent fiad-
nak es az en teremtemnek tyſteſſegere, azert kerlek teged kegieſſe-
ges azzonyom hogi kenyerewl en raytam, mert senkihez nem
folyamhatok egebhez hanem chak te hozad, ellyten ygikel es gondo-
latokal yewe az ew vegen elelek en hozam, my nem de nem kellee
meg halgatnom ewtet, es ky volna az ember, ky moſt meg nem
halgatnaya ha tellyes zyvel meg yoboytaſnak tellies akaratyawal
akarnaia magat meg yoboytanya, mynewel incab kel en nekem
meg halgatnom en hozam kaialtokat ky vagyok yrgalmasſagnak
annya, Felele az őrdőg. ez ely akaratbol en ſemyt nem twttam, de
ha vgy vagyon amint mondod, bizonichad meg nylwan valo okoſ-
337 ſagal. felele az irgalmaſſagnak annya mondwan, mel||tatlan vagy te
zegyen őrdewk hogy en teneked felelek, ezeket halwan az ygaz biro
vronk criſtus monda az őrdegnek, Nem ytilhetem meg addeg, mig
nem meg hallom az ew yo, es gonoz tetemynyt, avagy az őrek
eletre, avagy karhozatra, ezt halvan az őrdewg vezteg foga halgat-
nya, de az ew angela ele alla es monda, vram az en kenwem enge-
delmeſſeg, meliel enged te neked es benne vagyon heet leuel, twd-
nya illik kereztſeg, az ew beyte, ew ymadſaga, az ew alamiſnaya,
az ew te hozad valo reminſege hyt kit tartot mint yo kereztyen
hytet, az iſteny zeretetet, Tahat azzonyonk zyz maria bozontuan az
őrdeget monda neky O te nyavalias őrdeg mikepen őrizted ate ken-
wedet, es mikepen terletted azt ky, amely meg volt benne yrwan,
tahat kezde kaialtany az őrdeg mondwan Iay Iay ennekem mert
338 meg chyaltal, mert en mind el veztettem vala mit || nyertem volt es
meg gyeztettem de nem choda ez mert valahol abironak anya pro-
cator leend, bator soha ne byzyd oth aperes hogy meg nyerneye, ez

vtan eleve yarwla az angial es mo*n*da, myert hogy halalos bynben
mvlt ky ez vilagbol, es iſteny zeretetet vallot, melto hogy meg tyz-
tulyon elezer, es vgy menyen be menyorzagba, es az ytilew byro
mọnda. vala migakaratya volt ez vilagban elnye annye ydeiglen
zenvegyen kenth, de miert neky oly akaratya volt, hogy eremeſt
akart volna elnye mind ez vilagnak vegeyglen, azert meg maragion
akenban mind ytilet napiaiglan es mind keel addeg egnye, miglen
oly tizta lezen mint az arany, mely meg bizonytatyk akohban, Mert
az `en igaſſagom ezt agya, hogy mind addyg kenzattaſſek alelek
miglen meg adatatnak azok melyeket ew miatta hamiſſan el vetet-
tek volt, mind mentwl kyſſeb filleriglen, az ygaz megh fizeteſnek
kegek ezenkepen kell lennie || Hog meg agya azokat melyeket ege- **339**
bektewl wet volt el hamiſſan es eleget tegen, avagy lezen az eleg
tetel aleleknek ew baratinak yo tetelenek es alamiſnaianak miatta,
avagy hogy alelek henzataſſek apurgatoriomba mind adig miglen
eleget tezen, avagi az en zent teſtemnek aldozaſanak miatta ew
erette, avagy az en baratimnak eſedezeſſeknek miatta, mert ezeknek
miatta oltatyk meg purgatoriomnak ew tize,*) Ezeket halwan azzo-
nionk zyz maria monda, en edeſſeges ffyam te azt mondad hogy ate
baratyd ſegeyhetneyek meg elelket felele affyw, vgy vagyon zeretew
anyam, mert meeg ez vilagzerentes, vala mely ember kedweſb egy
vrnak hamarab meg halgatya az wr annak kerelmeſet, De minek
okaert en zent annyam, te zereteteſb vagy ennekem minden en ba-
ratim felet azert en zent annyam keryed amyt akarz, es minden
meg adattatyk teneked, es monda azyz maria en zeretew ffyam, egy
kerezt kerek te tőlled || twdnya illik hogy [elelket] ez lelewk ne laſſa **340**
arettenetes erdewgeket, es ſokayg ne hallya az ew meg meveteſet es
gyalazatyat, es hogy ne erezen hewſigewt, es legottan mindenek
meg bochattatanak ew nekye es azon zempillantaſba alelek foga
dychirnye mondwan, dycheſſeg adaſſeg te neked en teremtem es
ytilew biram es monda azzonyonk maria, en zeretew ffyam ieſus,
ez lelek aytatoſſagal zolgalt ennekem es dichirt engemet es mind
ate zolgaidat es baratidat kyk kernyel alnak dicirte' ew imatſagawal,
azert ew felelek es en felelem kerlek hogy irgalmaz elelekel, es
agyad ew nekye amy keremeſenkert hogy ha valamy kent zenwe-
dendew wolt volna, tugya azt altalyaba es vegeſtetnek lennye alta-

---

*) o edes zyz maria mely nagy kegeſſeg vagion te nallad

341 lyaba, ezeknek vtanna a yo angyal ky nekye adatot wala || erizetre
monda abyronak: wram en mind eredetitewl fogwa tarſa voltam
eleleknek, es az ew teſtenek es ewtet keuettem ate hozaya walo
lataſſodnak zeretetybewl, ew kegyglen mindenha ate akaratodat
tezy wala, Azert kerlek tegedet, irgalmaz ew nekye, Tahat felele az
wr mondwan, nem illik hogy en titelletek valamit el tagagyak, azert
valamit kewantok mind a legen es ezt halwan azentek dichirrek az
wr iſtent, es alelek meg zabadulwan ezenkepen mene menyorzagba
az erewk nywgodalmra, es az ördegewk nagy gyalazatoſſagal mene-
nek pokolnak fenekyre, Azert zeretew atyam fyay enny sook bezed-
bewl ezedbe veheted magadat, ffelyed iſtennek ew rettenetes ytiletyt
342 es zol||azyz marianak, mert valaky ew neky aytatoſſagal zolgal ew
halalanak ydeyn el nem weez Amen

Idwezleg dycheſſeges zyz napnal feniеſb chillag, iſtennek zeretetes a*nn*ya, lepes myznel edeſb, roſanal piroſſagoſb, liliomnal feyerb, minden yozag teged meg ekeſet, minden zent tegedet tyztel, mennyorzagba magaſſagoſb, amen, pater noſter, Aue *maria*

ez meg yr imatſagot hiſpaniabely kiralne azzon, Nagy ayandekal es nagy kewniergeſſel nyerte Iulius papatwl, emoſtani papa elewt ky vala, es valaky aytatoſſagal meg olvaſſa pat*er* n*oste*rrel, es Aue mariaval minden vtal valamenyzer meg mongya meg walia anagy Bwchwt az az kentwl Byntewl odoztatyk, de hwgy ha halalos bynben nincen

ezt en erettem minden napon meg mongyad yo Nenem ||

Hatod bonifacius papa Francia orzagnak, ffilep kyralnak ő 343
nagy kőnőrgeſſere engede hogy valaky aytatoſſagal meg mondanaya ez yde ala megh yrt ymachagoth halalos bynnelkől az edes ihus xpuſnak zent teſtenek fel mutataſſanak ydeyn, tahat mindekor vallya tyz ezer eztendey bwchuyat

Uram ieſus xpus ky ez dichőſſeges zent teſtet adichőſſeges zyz marianak meheből weed fel, es vgian azon zentſſeges veredet ate zentſeges oldaladbol akereztffanak oltaran a my idveſſegekert ky ontad: es vgian azon dicheſſeges teſtben halottaidbol ffel tamadal, es meniekben fel mynel: es eſmetlen vagy iővendő vgan azon teſtben meg itilnie előket es holtakat Azert vgyan azon zent teſtben
zabadoh || meg engemet ez te zentſeges teſtednek miatta mely 344
ez may napon ate oltarodon aldoztatyk leleknek es teſtnek minden ffertelmeſſegetől, es minden gonozoktwl, yelenvaloktwl el multaktwl, es youendőktől, ky eliz es orzaglaz mind őrőke Amen

A harmad Ianos papa minden embernek valaky ez ide ala meg yroth ymatſagot aytatoſſagal meg mongia engedet annak hath ezer, hat zaz es hatwan hat napy bwchwt mind o̊ro̊ke, De ennek vtanna az negied zent Sixtus papa mikor yrnanak ezer, nigzaaz ethven harom eztendeben, o̊ es engede hogh valaky terden alwa megh mondanaia aytatoſſagal, vronk xpuc ihuſnak zent teſte aldaſſanak vtana halalos binnelkwl, mindenkor kentwl es Byntwl valo bwchwt es mind o̊ro̊ko̊l o̊ro̊ke megh maradando, es anagh bwchwyv ymatſagh ez, aky ko̊uetkezyk ||

345 En kegieſſeges vram ieſus xpus kerlek teged anagy zeretetre mely zeretettel te mennyey kiraly figez vala azent kereztfan az iſtenny zeretettel az meg zomorodot lelekel az meg keſeredet teſtel, es meg haborodot erzekenſegekel, az altal vert es meg ſebhetet zywedel es meg zagatot teſtel a nagi veres ſebekel es el teryeztet kezekel, a te meg hwzlath zent inaidal, es te imadkozo zaiadal, ate be rekedet zodal es meg hyruadot orchadal ate kenwes zemeidel, es halalos zinedel, ate fohaſkodo torkodal, es zomywhozo kevanſagidal, az echetnek es epinek keſero̊ koztolaſſa-
346 ual || ate le haytot feiedel, es aleleknek ateſto̊l valo el zakadaſſaual es az elo̊ kwtfo̊nek eredetiuel, az nagy zeretetre kerlek teged zeretetes vram ieſus xpus, meliel ate zeretetes zywed akoron kezereytetyk vala, hogy ennekem engeztetet legy az en byneimnek ſokaſſagan, es ennekem meltoly adnya yo es zent veget es bodog es dichoſſeges fel tamadaſt engegy ate meg mondhatatlan nagy irgalmaſſagodirt Amen

Mikoron egy ideben az aytatos zent Bernald imadkoznyk neky yelenek az o̊rdeg es igen kezde velle veto̊dni, es nagy ſok bezednek vtanna monda neky vay Bernald Bernald ky igen meg gialaaz te engemet mert en valamikor teged kerſertlek kevelſegel te
347 ottan megh alazod magadat, monda azert || Bernald, vgianis vgy keli akereztiennek hogi mikoron keſertetik ketſegbe eſſiſſel ottan

gondolia meg amaz tolwayt aky ydvezetekel fezeytetek megh, ha kegeg kevelſegel gondolia meg amaz remetet aky mind germekſege olta apuztaban zolgalt vala iſtennek de el karhozek az egy kevelſegnek miatta, Monda neky az o̊rdeg Bernard te igen ſokat vigazi de ewel engemet te megh nem go̊zhech [ige] mert en ſoha nem alozom, igen ſokatis bo̊yto̊lz, de en ſoha nem ezem igen ſokat mukalkodol, de en ſoha megh nem allok, de chak ate nagi alazatoſſagodal go̊zi megh engemet, de megis vagion azoltarban vagy heeth veerſy kyt te nem twch meliet mikor ember mindennapon megh olvaſna aytatoſſagal es to̊redelmeſſegel ygaz anny erdemit vallanaya ha mind az egeez zoltart megh olvaſta volna, Monda azent Bernarld, de kerlek hogy mond meg nekem azt, monda neky, vay bizony nem mondom, mert en meegh aztis banom amy yot twch, Felele aze*n*t Bernw gonoz yrigh o̊rdeg ha nem mondod him azt tezem hogy innen towa ſoha egy napon ſem eſſem adegh mignem megh olvaſſom mind az tellies zoltart vgys meg talalom benne, ezt halla || az o̊rdo̊g 348
nagy ordetaſſal monda, Iay nekem ſmy nem arra mondom vala hogi illien nagi yot tenneli yob megis meg mondanom hogy nem mindennapon beytely es mind megh monda neky, ymezek

O yo ieſus vilagoſichad meg az en zemeimet hogi valamikor el ne alogiam ahalalban, es ne mondhaſſa az en ellenſegem el hatalmazam o̊ ellene.

O en meg valtom, zoltam az en nieluemel, yelench meg vram iſten az en vegemet es en napimnak zamat menie legien, hogi meg tugiam mito̊l fogiatkoztam meg

O meſſias a te kezeidben aianlom vram az en lelkemet meg valtottal engemet vram igaſſagnak iſtene

O dauid kiralinak ffia, tegy envelem yeget ayoban, hogi akyk engem go̊lo̊ltenek meg laſſak es meg gialaztaſſanak, mert te en vram iſtennem meg ſegel||lettel engemet es meg vigaztaltal 349

O en teremtem, meg zagattad az en ko̊telimet, es te neked aldozom dichiretnek aldozattiat es vrnak nevet hiuom

O emanuel, en to̊llem el vezet aſutas es ninchen imar hogy ky az lelkemet kereſſe

O xpus te hozad kaialtek en vram iſten mon-

dam hogi te vagi az en reminſegem, en rezem az eloknek főldeben

dichőſſeg atianak es ffiunak

ezt mind el mongiad, ennek vtanna pater noſtert Aue mariat mongy de ymez ymachagot aitatoſſagbol zerzetek melleye es Bwchwya vagion

Mindenhato aldot vr iſten ky az ezekiaſnak, zidoſſagnak kiralinak eletet meg hozabitad, engegied ennekemis te meltatlan zolgalo leaniod-
350 nak en eletemre annie ydőt chak || mertek zerent hogy minden en byneimet meg ſirathaſſam, es ate irgalmaſſagod erdemliek niernie bochonatoth es malaztoth amen

Mas imachag

Vram ieſus xpus edeſſeges atia, azeretetnek ő nagi őrőmire meliet ate zerető anniad vallot mikoron teged latot es őneky meg yeleneli azent huſvetnek e'iele, eſmet az őrőmre meliet vallot mikoron teged latot meg dicheyltnek lenni az iſtenſegnek vilagoſſaganal kerlek tegedet hogy engemet meg vilagoſeych zent lelek iſtenek heet ayandykyval hogi ate akaratodat be telieſey-
351 heſſem || en eletemnek minden napiban Amen pater n*oster*, Aue *maria*

ez imachagot hoztak apapa kapolnaiobol ky Romaba vagion, es valaky megh olvaſſa vallya Nyolchwan ezer eztendeig valo Bwchwyat

Immar valamenye imachagot yde ala lach egynek ſem yrtak megh Bwchwiat mert az aitatos mind megh olvaſſa ha akarand ydvezelnye

Vram ieſus xpus es kegieſſeges iſten, tekench en ream niavalias byneſre, mikepen tekentel zent petere apitvarba es magdalnara a vendegſegben, es az tolvaira ky melleted ffygh vala, en edes vram ihus engegied ennekem hogi zent pete-

reli meg ſirathaſſam minden en byneimet es amaria magdalnaval tegedet zereſſelek, es atolvayal paradinchonba teged mind ȍrȍke laſſalak Amen

ennek hwzoni nyolch eztendey bwchwia vagion ||

Mikoron Regel fel kelz mongiad ez imatſagot **352**

Halakat adok teneked en edes vram ihus xpus, hogi engemet niavalias es meltatlan zolgalo leaniodat, nem az erdemimnek miata de chak ate zentſeges malaztotnak miatta meltoltal ez eyel meg ȍrizni Azert kerem ate nagy kegielmeſſegedet hogi engegied ennekem mais malaztodat hogi emay napon oly alazatoſſagban, ertelmeſſegben tarthaſſam magamat kybȍl kellemetes legien te neked az en zolgalatom Am*en*

Mikoron be akarz menye azenteghazba mo*n*giad

Vram iſten him be megiek ate hazadban es imadlak teged ate zent templomodban, azert en edes meg valtom vygy be engemet ate igaſſagodban az en ellenſegimyrt, es igazgaſſad ate zined ellȍt az en vtamat Amen

Mikoron zentelt vizet wech reiad mongiad ezt

en edes vram ieſus xpus ezentelt vyz az en byneimnek vruoſſaga es en lelkemnek ydveſſegyre ate ze*n*t nevedbe ky aldot mind ȍrȍke Am*en*

BATTHYÁNYI CODEX.

Incipiunt hymni de Adventu do*m*i*n*i. **1**

Uy vilagoſſag ielenek,
regi teveľges czendeſedek,
ſten igeie ielenek,
uionnan nekẘnk adatec.

Evangeliomnak ereiet
Atťa Iſtennek ǵẘmoͦlczet
Chriſtus hozzank keǵeſſeget
meg mutata oͦ keǵelmet. ||

Kit ſok ſzaz eſztendeiglen, **2**
el titkolt volt Atťa Iſten,
mint meg monda ioͦuendoͦbe*n*
Amos Propheta koͦňueben.

Ezt az mi hitetlenſegẘnk
es naǵ telhetetlenſegẘnk,
erdemlette teueľgeſẘnk,
emberbeli remenſegẘnk.

Igaz az Iſten Igeie
kiuel ell ember elmeie,
kinek meg marad ereie,
es el nem veſz oͦ remeńe.

Kerẘnk ur Iſten tegedet,
eroͦſſits meg mi elmenket,
hoǵ veheſſẘk ſzent Igedet
es ualhaſſuk te hitedet.

Mert czak te uaǵ biſzodalmunc
őrdőg ellen naǵ ǵamolunk,
teſtẘnk ellen diadalmunk,
ez vilag ellen otalmunk. ||

3 Ditſőſeg leǵen Atťanak,
es eǵǵetlen eǵ fianak
ezeknek aiandekanak,
az dicző ſzent haromſagnak.

Alius.

Aldot Izraelnek Ura,
mert ez az keǵelmes Atťa,
ki mindeneket meg alda,
es ſz: fiaual meg valta.

Dauidnak ezt meg ielente,
irgalmaſſagat hirdete,
mert Chriſtuſt neki igere,
es orſzagat uele kőzle. ||

4 Ezt az Atťa meg igere,
Prophetak altal hirdete,
eſkẘueſet erőſſite,
Fiat mi nekẘnk ereſzte.

Hoǵ ki mentene ezekből,
Atťanak naǵ haragiabol,
karhozatbol es ketſegbol,
es rettenetes fogſagbol.

Ielentene meg io uoltat,
hozzank naǵ irgalmaſſagat,
tolľeſitene mondaſat,
eſkẘueſet fogadaſat.

Ezt Abrahamnak fogada,
mikor nekie ezt monda,
el ereſztem en fiamot,
mert mindeneket ez meg ald.

Ki az beketelenſegbo̊l,
meg ſzabadiczon az bẘnbo̊l,
ketſegto̊l es karhozattul,
ſzẘkſegẘnkben kiſertetto̊l. ||

Neked ſzentſegben ſzolgalunk, 5
mert Chriſtus az mi zentſegẘ*nc*,
o̊e mi nekẘnk igaſſagunk,
kit hittel mi meg kapczolunk.

Es te ǵermek hiuattatol,
Prophetanak az Iſtento̊l,
hoǵ utat nyis te az urnak,
ki ellene all pokolnak.

Veſzerlez mindent hozzaia,
mert ez idueſſegnek uta,
kit io uoltabol az Atťa,
nekẘnk karhoztaknak ada.

Ilľ keǵelmes lo̊n az Atťa,
mert meń orſzagbol meg lata,
hoǵ minket meg ſzabadita,
fiat erettẘnk ereſzte.

Azert néſz reank ur Iſten,
kik uakok uaǵunk az bẘnbe*n*,
geriez ſzent Lelket ſziuẘnkbe*n*,
hoǵ leǵẘnk czendes lelkẘnkbe*n*. ||

Diczeret neked ſzent Atťank, 6
ki uralkodol o̊ro̊cke,
tekencz reank ſzent fiadert,
hoǵ ne ueſſzẘnk ell o̊ro̊cke.

Alius.

*A*tťa Iſtennek Igeie,
ŏrŏc Atťatul ki iŏuel,
ki ez uilagra ſzẘletel,
idŏ utolſo reſzeben.

Vilagotits meg ſziuẘnket,
es ſzent Lelekkel erŏſſits,
haluan az te ſzent Igedet,
tauul leǵenek bẘneink.

hoǵ mikor el iŏſz itelni,
minden ſzẘ titkait ki uenni,
aduan minden iot az ióknac,
az gonoſzoknak ǵŏtrelmet.

Ackor az mi bẘneinkert,
ne ves ell ſzent ſzined elŏl, ||
7 de minket az igazakkal,
reſzeſits ŏrŏk elettel.

Diczeret es naǵ diczŏſeg,
Atťanak es ſzent fianak,
ès ſzent Lelek ur Iſtennek,
moſt es ŏrŏckŏn ŏrŏcke.

Alius.

*M*eňbŏl az Ige le iŏue,
regen Atťatul ki iŏue,
ſzẘletek idueſſegẘnkre,
es fogſaginkbol ki me*n*te.

Te uaǵ Atťanak Igeie,
kit Adamnak meg igere,
dauid Abrahamnak ielente,
uegre mi nekẘnk el kẘlde.

Boczaſd meg azert bwͤnwͤnket,
vilagoſits meg ſziuwͤnket,
ero̊ſſits bennwͤnk hitedet,
mutaſd Atťadnak keǵelmet. ||

Ielents meg nekwͤnk Igedet, 8
kibo̊l hiheſſwͤnk tegedet,
es leǵ mi nekwͤnc epwͤlet,
ut, igaſſag o̊ro̊k elett.

Hoǵ mikor el io̊ſz itelni,
leǵ keǵelmes fiaidhoz,
es uiǵ minket ſzent Atťadhoz,
eleteddel aiandekoz.

Diczo̊ſeg Atťa Iſtennek,
tizteſſeg o̊ ſzent fianak,
diczeret az ſzent Leleknek,
ſzent haromſag eǵ iſtennek.

Alius.

Az Iduezito̊t regente*n*
mint meg igerte az Is*te*n,
ezt az utolſo ido̊be*n*,
meg ada zwͤznek meheben. ||

Szwͤz Mariahoz az Iſten, 9
Gabriel anǵalat el kwͤlde,
ki o̊tet ekeſſen iduezle,
Iſtennek keduet ielente.

Iduo̊zleǵ uǵ mond tiſzta zwͤz,
mert keduet leltel Iſtennel,
bodog uaǵ aſſzońok ko̊zo̊t,
mert ſzwͤlo̊d az aldot Chriſtuſt.

Szent Lelekto̊l fogontatik,
Iſten fianak hiuattatik,
Dauid ſzekin uralkodik,
orſzaga el nem uegeſzik.

Neueſzed o̊tet Ieſuſnak,
mert idueſſege nepenek,
kik az o̊ neueben hiſznek,
bẘno̊kbo̊l meg menekednek.

Moſes regen iǵ irt rola,
aſſzoni allatnak magua,
kiǵonak feiet meg ronťa,
es birodalmat el uonſza. ||

10 Eſaias iǵen ſzolla,
hoǵ ſzẘlettetik ſzẘznek fia,
nekẘnk naǵ uigaſztalaſunkra,
neue leſzen uelẘnk Iſten.

Ezt Maria magaſztala,
idueſſeget to̊le uaria,
kiho̊z minketis igazit,
mert o̊ Iſtenho̊z igazit.

Ime naǵ czuda Iſtento̊l,
fiu zẘletet, aňatul,
ki ſzẘletet uolt Atťatul,
o̊ro̊ktẘl foguan iſtento̊l.

Ell ala io̊ue menńegbo̊l,
hoǵ minket fel uinne az fo̊ldro̊l,
lo̊n mi erettẘnk ſzegenńe,
hoǵ minket tenne gazdagga.

Foľamiunk azert Ieſuſhoz,
zẘz Maria ſzẘlo̊tteho̊z,
ki kẘldetek az Iſtento̊l,
hoǵ meg mentene az bẘnto̊l. ||

Ur Ieſus kerẘnk tegedet, **11**
boczaſd meg mi bẘneinket,
es adǵad ſzent aiandekodat,
utaidat ko̊uetheſſẘk.

Leǵen az ſzẘznek elete,
mi eletẘnknek tẘko̊re,
hoǵ ko̊uetheſſẘk hitiben,
es io czelekedetiben.

Diczerteſſel Atťa Iſten,
vigaztalo ſzent Lelekuel,
es iduezito̊ Ieſuſſal,
ki tiſzta ſzẘzto̊l ſzẘletet.

Alius.

*M*indeneknek teremto̊ie
es hiueknek meg ualtoia,
Chriſtus Atťanac ſz : fia,
bẘno̊ſo̊knek bizodalma. ||

Halgaſd meg mi kereſẘnket, **12**
neked attuk mi magunkat,
Atťadhoz hoǵ be uiǵ minket,
hozza igazgaſd utunkat.

Ez uilagnak naǵ eſetit,
banad es o̊ ueſzedelmet,
keduedet hozza ielented,
az teſtet ſzẘzto̊l fel ueued.

Bẘno̊ſo̊kert te meg halal,
minket uereddel meg ualtal,
pokoltul meg ſzabadital,
Atťad kedueben iutatal.

Nincz naladnal to̊b zalogunk,
meńorſzagban to̊b ǵamolunk,
kiuo̊led to̊b bizodalmunk,
Attád elo̊t Prokatorunk.

Te uaǵ Iacob laitoriaia,
nalunk Attádnak zaloga,
utunk mi nekẘnk hozzaia,
anǵaloknak vigaſſaga. ||

13 Te noe barkaianak aitaia,
meńorſzagnak ſzent kapuia,
bẘno̊ſo̊knek olĺ aldozattá,
kit io ſzemmel látt az Attýa.

Te Moiſeſnek oltara,
mindeneknek naǵ otalma,
bẘno̊ſo̊knek ſzozoloia,
es czak eǵǵetlen eǵ ura.

Azert neked eſedezẘnk,
buzgo ſzibo̊ſ moſt ko̊ńo̊rgẘnk,
eletẘnkben hoǵ leǵ uelẘnk,
ez uilag ellen otalmunk.

Te igednek ellenſegit,
te hitednek ellenzo̊it,
to̊rd meg hoǵ az te hiueid,
nepnek mondhaſſak uetkeit.

Diczeret leǵen Attának,
es te neked o̊ fianak,
eǵetemben ſzent Leleknek,
az diczo̊ ſz : haromſagnak. ||

2 ad eandem **14**

Czillagoknak teremtőie,
es hiueknek feńeſſege,
Chriſtus mi edes meg ualto*nc*,
kerẘnk kőńőrẘl mi raitunc.

Ki mi raitunk kőńőrẘluen,
es ueſzedelmẘnket neſzuen,
iduezited ez uilagot,
aduan neki otalmadat.

Ez uilagnak uege fele,
irgalmaſſan iőuel elő,
diczőſeges ſzent Lelektől,
az nemes ſzẘznek meheben.

Kinek hatalmaſſaganak,
minden terdek meg haiolnak
menńeiek es főldiek,
ualuan ő engedelmeket. ||

Az nap fel kel es el ńugſzik, **15**
az hold ſzepen uilagoſkodik,
az czillagok is fenlenek,
es utokbol ki nem ternek.

Teged kerẘnk mi meg ualtonk,
mi Urunk es mi eletẘnk,
otalmaz minket eſettől,
es őrdőgi czalardſagtul.

Diczőſeg leǵen Atťanak,
velen őſzue ő fianak,
ſzent Lelekuel eǵetemben,
mindenkor es mind őrőcke. ||

17

Hymni de Nativitate domini noſtri.

Az Atťanak orſzagabol,
ez vilagra Iſten ioͤue,
neueztetek oͤroͤk Iſtennek,
idueſſegnek kut feienek,
mindeneknek kik uoltanak,
es kik leſznek oͤroͤcke.

Bodogſagos ſzwͤletes loͤn,
mikor Ieſus ez vilagra,
ſzwͤletek idueſſegẘnkre, ||
18
fogontatuan ſz: Lelektoͤl
Atťa Iſte*n* haragianak
engeſzteloͤie oͤroͤcke.

Ennek azert enekelľwͤnk,
ezt diczerie foͤld es az meń,
ezt diczeriek minden ńeluek,
es minden hatalmaſſagok,
nağ fel zoual magaſztalľuk,
az ur I*ste*nt oͤroͤcke.

Mert im el ioͤt az ur Ieſus,
kiroͤl regen az Prophetak,
ioͤuendoͤket mondottanak,
Moiſeſnek oͤ toͤrueńe,
aldozatual meg ielente,
kit diczeriwͤ*n*k oͤroͤcke.

Teged minden fele nepek,
uenek iffiak es ǵermekek,
es minden tiſztbeli nepek,
eǵenlo̊ zoual uallonak
naǵ o̊ro̊mel es naǵ uigan,
diczernek mind o̊ro̊kke.

Neked Chriſtus ſzent Atťaddal,
uigaſztalo ſzent Lelekkel
mindenhato eǵ Iſtenuel, ||
leǵen o̊ro̊cke diczo̊ſeg **19**
hala adas birodalom,
es orſzaglas o̊ro̊cke.
Uǵ leǵen.

Alius.

Io̊uel nepeknek meg ualtoia,
mutaſd meg zẘznek ſzẘleſet,
kin ez uilag czudalkozik,
hoǵ zẘzto̊l iſten ſzẘletik.

De nem ferfiui magbol,
hanem ſzent Lelek iſtento̊l,
az Ige teſtben o̊lto̊zek,
ſzẘznek mehe meg uiragſzek.

Szẘznek mehe neuekedek,
ſzẘzeſſege meg tartatek,
tiſztaſagban epittetek,
Iſtent meheben uiſele.

Szarmazek aǵas hazabol,
az ſzep zẘznek ſz: meheböl, ||
bizoń Iſten bizoń ember, **20**
utra mi hozzank erede.

Szent Atťatul fo̊ldre io̊ue,
pokolra ſzalla meg ǵo̊ze,
ſzent Atťahoz emeltetek,
Iſten ſzekiben ẘltettetek.

Atťa Iſtennek ſzent Fia,
ki fel o̊lto̊zel az teſtben,
mi teſtẘnknek ǵarloſagat,
hatalmaddal ero̊ſſits meg.

Az te iaſzlod immar fenlik,
uy uilag eiel tẘndo̊klik,
kit ſetetſeg el nem fedezhet,
mert hittel o̊ro̊cke fenlik.

Diczo̊ſeg neked ur Iten,
ki ſzẘletel az ſzep ſzẘzto̊l,
diczo̊ſeg te ſzent Atťadnac
ſzent Lelekuel eǵetemben.

Alius. ||

21 *I*ſtento̊l ualaſztot nepek,
ǵẘlľetek eǵben minńaia*n*
es tiſzta ſzwbo̊l o̊rẘlue*n*,
diczerietek az ur Iſtent.

Es neki halat adǵatok,
naǵ lelki buſzgoſagokkal,
mert hẘſeggel igeretit
be telľeſite mondaſat.

Sokſzor az Prophetak altal
nekẘnk eǵ kiralt igert uolt,
ki minden ellenſeginkto̊l,
minket meg ſzabaditana.

Vartak az regi ſzent A tťak,
ennek be tellſeſiteſet,
kiuanſaggal oh aitottak
remenſeggel ahitottak.

Nem keſik ſem ſiet Iſten,
hatalmas es to̊kelletes,
az ő bo̊lcz rendeleſebo̊l,
ſzeriuel leſznek mindenek. ||

Mert mikor az tellſeſſegnek, **22**
el iuta immar ideie,
Iſten ſzerető ſzent Fiat,
ez uilagra el boczata.

Ez az el kẘſdo̊t Meſſias
kit Iſten mi ualtſagunkra,
igert uolt keǵeſſegebo̊l,
ſzẘletet ſzẘznek mehebo̊l.

Senki immar az o̊rdo̊gtẘl,
ne fellſen ſem az pokoltul,
ſem bẘnto̊l ſem ez uilagtul
ſem az to̊ruennek atkatul.

Es minden naǵ batorſaggal,
bizuan az Ieſus Chriſtuſban,
be mehet az meńorſzagban,
Iſtent Atťanak mondhatťa.

Illſen irgalmaſſagaert,
uelẘnc ualo io teteiert
az menńei ſzent Atťankat
mind egigh fel magaſztallſuc ||

Annak mind menńen mind foldo̊n, **23**
meg maradando tiſzteſſeg,
ſzẘntelen ualo diczeret,
mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke leǵen.

Seregeknek bodog Ura,
mi meg ualtonknak ſzent Atťa,
az Chriſtuſert leǵ keǵelmes
nekẘnk es minket meg halgas

Alius.

*T*elľes ez ſzeles uilagon,
mind az fo̊ldnek hataraig
az Ieſus Chriſtust hirdeſſẘc
ſzẘletet ſzẘz Mariatul

Ez uilagnak teremto̊ie,
emberi teſtet rea uo̊n,
hoǵ teſtet teſtel ualtana,
ne ueſztene teremteſet.

Az tiſzta ſzẘznek meheben,
menńei aiandek be mene, ||
42 es az zwͤz lean uiſele
kit az elo̊t nem eſmere.

Szẘznek tiſzta mehe haza,
ǵorſan Iſten haileka lo̊n,
es ſzeplo̊telen fogada,
Iſtennek el reitet titkat.

Ime ſzẘle az ſzẘz leań,
kit Gabriel meg hirdete,
kit o̊ anńanak meheben,
Ianos o̊rẘluen eſmere.

Szenan akara fekẘnni,
es az iaſzlot nem utala,
es kiczin teiel tartatek,
ki anńat meg elegite.

Oerẘl meńbeli ſokaſag,
az anǵalok enekelnek,
meg ielenek paſztoroknac,
mi paſztorunk es teremto̊nk.

Diczo̊ſeg urunk te neked,
ki ſzẘz ańatul ſzẘletel, ||
Atťaual es ſzent Lelekuel, **25**
leǵen o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
uǵ l.

A l i u s.

*I*o kereſzťenek kic vaǵunc,
az Iſtennek halat adǵu*n*c,
ki ko̊ńo̊o̊rẘlue*n* mi raitu*n*k,
ſz : fiat ada erettẘnk.

Szent Lelekto̊l fogontatek,
ſzẘz Mariatul ſzẘletek
bẘnẘnkert meg fezittetek,
idueſſegẘnkre adatek.

Diczerteſſel ſzent haromſag,
eǵ Iſten o̊ro̊c bodogſag,
kit meg nem foghat okoſſag
kito̊l le ſzal irgalmaſſag. ||

A l i u s. **26**

Nap tamadaſtul fogua,
mind az fo̊ldnek hataraigl*a*n
Chr*istu*s Urunkat diczeriẘk
ki ſzẘletet ſzẘz Mariatul.

Ez uilagnak teremto̊ie,
ſzolgai teſtben o̊lto̊zek
hoǵ teſtet teſtuel ualtana,
ne ueſznenk el halal mia.

Es tiſzta ſzwͤznek meheben,
Iſtennek lelke be ſzalla,
ſzwͤznek meheben lakozek,
Iſtennek el titkolt Fia.

Tiſzta ſzwͤznek oͤ haileka.
loͤn Ur Iſtennek Temploma,
es ferfiui mag nelkwͤl,
Iſtennek fogada fiat.

Szwͤle az ſzwͤz ez uilagra,
kit Gabriel mondot uala, ||
27 kit meg ańanak meheben,
ſzent Ianos meg eſmert uala.

Szenan fekwͤuek az Ieſus,
es az iaſzlot nem utala,
ki keues teiel el uala,
ki ad mindennek eletet.

Meńeiek mind oͤrwlnek,
az Anǵalok enekelnek,
paſztoroknak oͤk hirdetik
hoǵ ſzwͤletet az idueſſeg.

Diczoͤſeg leǵen Atťanak.
es egǵetlen eǵ fianak
eǵetemben ſzent Leleknek
az diczoͤ ſz : haromſagnak.
am :

Hym. Epiphaniar.

Gonoſz kegetlen herodes, ||
28 mit felz zwͤletet Chr*istuſ*t*o*l,
ne*m* uefze*n* el mulandokat,
ki ad oͤroͤcke ualok*a*t.

Mennek az bo̊lczek kic latnak
uezer czillagot ko̊uetuen,
uilagot kereſnek uilagnal,
Ieſuſt tiſztelik aiandekokal.

Az kereſztſegnek uizeben,
meńńei barań ereieuel
bẘnẘnket Chriſtus el moſa,
es Atťanak be mutata.

Elſo̊ czudaia Urunknak,
ez nap hatalmat ielente
az Cana lakodalmaban,
az uizet borra ualtoztata.

Diczo̊ſeg neked Ur Iſten,
ki ez napon magad ielented ||
ſzent haromſagban mutatad, 29
kiben elz moſt es o̊ro̊cke.
U.

Post Epiphania

*T*eremto̊ Atťa Ur Iſten,
ki nappal uilagoſitaſz
es az eielt ſetetited
ńugodalomnak okaert

Teſtẘnk ńugoduan dologtul,
es farat elmenk uidulĺon,
hoǵ minden gonoz banattul,
altalad meg ſzabadulĺon.

Halakot adunk te neked
mind eſtue reggel ko̊ńo̊rgẘ*nc*
hoǵ bẘneinket boczaſd meg
kikkel tegedet ingerlẘnk.

Tegedet ſzibo̊l diczerẘnk,
es naǵ fel ſzoual tiſztelẘnk, ||
30 telľes hitẘnkbo̊l ſzeretẘnk
es uig elmeuel imadunk.

Gonoſz teueľges mi nalunk
es hitetlenſeg ne leǵen,
de igaz hitbo̊l tegedet
minden ido̊ben tiſztelẘnk.

Kerẘnk Ur Iſten tegedet,
az mi Urunkert Chriſtuſert,
hoǵ leǵ irgalmas mi nekẘnc,
adǵad ſzent Lelek aiandekat.

In ſeptuageſima.

*A*z bẘno̊k tauul leǵenek to̊lẘnk,
az io elet neuekedǵek bennẘnk,
az Chriſtuſbeli hitbo̊l,
kit kel kereſni tiſztaſagos ſzibo̊l

Meg engeſzteltetik az Ur Iſten,
igaz hittel es igaz uallaſſal, ||
31 o̊ mindeneknek keǵelmes,
kik biznak az o̊ irgalmaſſagaba*n*.

Meg ſzabadit az mi bẘneinkbo̊l,
meg ment az o̊rdo̊g czalardſagat*ul*,
meg adǵa az idueſſeget,
kibo̊l ki eſtẘnk uolt bẘneinkert.

Hadǵuk el azert az gonoſſagot,
hoǵ uralkodhaſſunk az Chri*sſtu*ſſal,
es leſzen diczo̊ſegẘnkre,
ha leſzẘnk Iſtennek o̊ro̊ko̊ſi.

Leǵ Chriſtus eletẘnknek uezere,
mert minńaian te iuhaid uaǵ*unc*
kikert igaz paſztor leuen,
adad halalra tennen magadat

Diczeret leǵen Atťa Iſtennek,
es fianak es ſzent Leleknek,
mikeppen uolt kezdetben,
moſt es o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
U, l. ||

33 Litania Maior

Ur Iſten, Irgalmaz nekẘ*nc*
Chriſtus Irgalmaz nek:
Urr Iſten, Irgalmaz nekẘnk.
Teremto̊ menńei Atťa Iſten, Irg.
Meg valto Fiu Iſten, Irgal:
Vigaſztalo ſzent Lelek Iſten, Ir.
Leǵ keǵelmes mi hozza*nc*, keg*e*lm*e*s ur I*ste*n ||
34 Boczaſd meg nekẘnk bẘneinket, k:
Halgas meg minket bẘno̊ſo̊ket, k
Minden veſzedelemto̊l Otalm*a*z, Ur.
Minden bẘneinkto̊l, Otalm:
Minden teueľgeſto̊l, Otalmaz:
Minden gonoſztul, Otalmaz Ur:
Es hirtelen halaltul, Otal:
Do̊g halaltul ehſegto̊l, Otal: ||
35 To̊rtẘl es minden gilkoſſagtul, o:
Viſſza uonaſtul ha[da]daktol, ot:
Ragadozaſtul toluailaſtul, otal.
Harag tartaſtul ǵẘlo̊ſegto̊l, ot:
Ko̊ eſſo̊tẘl meń ẘto̊ ko̊uektẘl, O:
Az o̊rdo̊gnek czalardſagatul, O
Hitetlenſegto̊l ketſegto̊l, Otal:
O̊ro̊k halaltul pokoltul, Otal: ||
36 Naǵ betegſegto̊l korſagtul, Otal:
Ko̊no̊rg*wn*c nek*e*d Ur Ieſ: halg*a*s meg moſt min:
Az te emberre letted*n*ec altala, Szabad:
Az te ſz: ſzẘleteſednek altala, Sza:
Az te ko̊rńẘl metelkedeſedn*e*c altala,

Az te kereſztſegednek altala, Sza:
Az te bo̊ito̊dnek altala, Szaba:
Az te keſertetednek altala, Sza: ||
Az te ueres uereitekedn*ec* altala, ſza: 37
Az te fogſagodnak altala, Szab:
Az te keſerues nağ kin uallaſodn*ac* altala,
Az te ſzent halalodnak altala, Sz:
Az te temeteſednek altala, Sza:
Az te fel tamadaſodnak altala,
Az te meńbe*n* fel meneſednek altala,
Az ſz: Leleknek aiandekan*a*c altala, ||
Minden haboruſaginknak ideie*n*, ſz: 38
Minden io ſzerenczenknek ideien,
Az mi halalunknak ideien, Szaba:
Mi ńomorodot bẘno̊ſo̊c, ko̊ńo̊rgẘ*n*c te neked felſeges Ur Iſten, Tegedet kerẘnk Ur I*ste*n, halg*a*s meg moſt minket.
Hoğ az te ańaſzenteğhazadat, biriad igazgaſſad felſeges Ur Iſte*n*, ||
Hoğ az eğhazi embereket: Az te idueſſeges igedbe*n*, es ſz: eletben meg tarcz*a*d, 39
Hoğ minden hamis tudomańok*a*t, ko̊zzẘlẘnk ki ğomlal̕ felſeges:
Hoğ az teuel̕go̊ bẘno̊ſo̊ket: Es az el hitetteket, az igaz utra meg hozzad,
Hoğ az o̊rdo̊go̊t labunk alatt, ero̊ſſen meg ronczad felſeges, ||
Hoğ az igaz tanitokat: Az te gabonadbàn ki boczaſſad felſe: 40
Hoğ az te igednek o̊regbẘleſet: Es az ſz: lelek*n*ec aia*n*dek*a*t, ad az halgatokn*a*c
Hoğ az el eſteket fel emel̕ſed: Es az allokat te meg ero̊ſſiczed felſe:
Hoğ az erőtleneket meg ſegiczed: Es az kiſertetbe*n* eſteket te meg uigaztall*a*d. ||
Hoğ az kiral̕ok ko̊zo̊t es feiedelmek ko̊zo̊t, eğeneſſeget es bekeſſeget adğ: 41
Hoğ az mi feiedelmẘnket: Es az mi otalmazoinkat, igazgaſſad otalmazzad,
Hoğ az mi lelki paſztorinkat, biriad otalmazzad felſeges Ur Iſten:
Hoğ az aruakat o̊ſzueğeket, taplal̕ſad neuel̕ſed felſeges Ur: ||
Hoğ az mi nepeinket meg aldğad, o̊ket meg o̊rizzed felſeges Ur: 42
Hoğ az ſzegeń ńomorultakra tekencz, minket meg uigaztal̕ fel:

Hoǵ mind az fo̊ldo̊n es az uizen iarokat, minde*n* uezedele*m*to̊l m. o̊rized,

Hoǵ az mi ſzo̊lo̊nknek gabonank*nac*; es minden fo̊ldi ǵẘmo̊lczẘnk-
43 nek ‖ termeſet engedǵed felſeges:

Hoǵ az korokat betegeket, te meg uigaſztalľad felſeges Ur Iſten, Te:

Hoǵ mind az ǵermek ſzẘlo̊knek bodog ſzẘleſt engedǵ felſeg:

Hoǵ az ſzegen fogľokat az pogań kezbo̊l, te meg ſzabadiczad felſeg:

44 Hoǵ az o̊rdo̊go̊t az mi ellenſegẘn‖ket meg ronczad meg to̊ried f:

Hoǵ minden eretnekeket meg ro*n*ts: Es az kereſzťeneknek haborgatoit, meg ronczad meg to̊ried felſe:

Hoǵ az meg uakult ſidokat meg fordiczad: Es az uakokat meg vilagoſiczad:

Hoǵ az mi ellenſeginknek es haborgatoinknak: meg boczas az mi
45 ra‖galmazoinknac; o̊ket meg tericzed,

Hoǵ minden emberekho̊z irgalmas, leǵ keǵelmes hozzank felſe:

Hoǵ az mi ńomorult orſzagunkat: Az pogan kezto̊l meg ſzabadi-
46 czad, otalmazď o̊rizzed felſeg:

Hoǵ az mi ſziuẘnknek kiua*n*ſagat be to̊lczed: Es minket minden go‖noztul meg tarcz, otalm*a*z uedelm*e*z,

Iſtennek barańa Ieſus Chriſtus, ki el ueſzed ez uilagnak bẘneit, Irgalmaz mi nekẘnk. Keǵelmez mi nekẘnk. Ko̊ńo̊rẘľ mi raitunk.

Urr Iſten: Irgalmaz nekẘnc.

Chriſtus Ir. & ‖

Hymni Quadrageſimales. 2. cor. vi. 47

*H*algaſſuk ſeǵelmeteſſen,
mire Pall Apaſtal inczen,
az Iſten retteneteſſen,
hoǵ minket meg ne bẘnteſſe*n*.

Ez az kellemetes ido̊,
meľ idueſſegho̊z illendo̊,
az kiuẘl minden ueſzendo̊,
es o̊ro̊k tẘzre menendo̊. ||

Immar azert fel ſerkenńẘnk, 48
mint meľ alombol fel kelľẘnk,
az bẘnto̊l mi boczut ueǵẘnk,
ſzent eletre iǵekezzẘnk.

Iſtennek ſzauat halgaſſuk,
paranczolatit meg tarczuk,
alhatatos hitel ualľuk,
ſegitſegre o̊tet hiuk.

Oeriſzkedǵẘnk az o̊rdo̊gto̊l,
tauozzůnk el teueľgeſto̊l,
ſok emberi zerzeſekto̊l,
melľek el uonſznak Iſtento̊l.

Mert az regi ellenſegẘnk,
olalkodik mi utannunk,
azt akaria tenni uelẘnk,
hoǵ uele edǵẘt ǵo̊tro̊dǵẘ*nc*

Tehat illik hoǵ uiǵazzunk,
es arra leǵen naǵ gondunk, ||
49 az ſzam adaſban mit mondǵu*nc*
mikoron innet ki mulunk.

Ezekre minket ſegelľen,
az Ur Iſten kinek leǵen,
ditſo̊ſeg mindenkor magoſſagb*a*n,
mi to̊lẘnk ez fo̊ldiekto̊l.
U. l.

Alius.

Diczeriẘk minńaia*n* az Ur Iſtent,
es ſzolgalľuk o̊ irgalmat,
halakot aduan o̊ neki,
hozzank ualo io uoltar*u*l. ||

50 Mind az to̊rueń es az Prophetak
ezt ielentek o̊k regenten,
hoǵ az Chriſtus mi idueſſegẘ*nc*
mi kiraľunk es vezerẘnk.

Elľẘnk azert mertekleteſſen,
beſzedẘnkben etelẘnkben
italunkban es almunkban,
maradǵunk lelki o̊rizetben.

Tauoztaſſunk el minde*n* gonoſzt,
ki meg o̊li mi lelkẘnket,
es ne adǵunk mi ſemmi helt,
o̊rdo̊gi keǵetlenſegnek.

Mi minńaian ko̊ńo̊ro̊giẘnk,
es minńaian fel kialczunk,
ſiriunk az Chriſtus biro elo̊t,
engeſztelľẘk naǵ haragiat.

Nağ bẘneinkuel meg bantottuc,
uram Iſten te felſeged
adğad nekẘnk meńorſzagbol,
bẘneinknek boczanatťat. ||

Emlekezzel meg Ur Iſten, 51
hoǵ te teremteſid uaǵunk,
ne ad neuednek tiſzteſſeget,
kerẘnk teremtet allatnac.

Boczaſd meg mi bẘneinket,
adǵad az iot melľet kerẘnk
melľert kellẘnk mi te neked,
mind o̊ro̊cko̊n es o̊ro̊cke.
U l.

A l i u s.

*M*ennek fo̊ldnek teremto̊iet,
diczerietek kereſzťenek,
hatalmaſſagat rettegietek,
keǵes uoltat remenľetek ||

Aldot leǵ te naǵ Ur Iſten, 52
diczo̊ſeges magoſſagban,
ki erettẘnk adad magadat,
keſerẘſeges halalra.

Tauoztaſd hitetlenſegẘnket
ſziuẘnkbeli uelekedeſt,
ſz : fiadrul teǵẘnk igaz uallaſt,
hitẘnkuel es eletẘnkuel.

Halalodnak ſzent erdemet,
ko̊zo̊ld uelẘnk Ieſus Chriſtus,
vigalztalo ſzent Lelek Iſtent,
ńeried nekẘnk ſz : Atťadtul.

Ved ell rolunk haragodat,
boczaſd meg mi bẘneinket,
mutaſd hozza*n*c te ſz: keduedet
ſzenteld meg az te nepedet

Sok dolgainkban meg bantottuk,
keǵes Atťank te neuedet
de ſzent fiadnak ſzerelmeiert
teǵ irgalmaſſagot uelẘnk. ||

53 Engedǵed ſzént Lelkedet,
iobbithaſſuk eletẘnket,
diczerheſſẘk te ſz: neuedet,
es mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
U. ||

Oeruendezzen mar ez uilag,
leǵen mindenbe*n* uigaſſag,
mert Chr*istu*s mindenert ualtſag,
vilag bẘneiert oruoſſag.

Halala előt hatod nap,
fel mene Bethaniaban,
hoǵ Lazart fel lamaztana,
kinek mar neǵed napia uala.

Hol az ſzent aſſzon Maria,
draga kenettel iarula,
Chriſtus labat moſogatťa,
es haiaual ſzarogatťa.

Onnat fel Ieruſalemben.
indula naǵ ſzeledſeggel
ſzamart uemheuel eǵetembe*n*,
hozata ő ſeregeben. ||

Oh meľ naǵ alazatoſſag, 56
Iſtentől naǵ irgalmaſſag,
hoǵ ſzamaron ẘll Uraſag,
kie mind ez ſzeles uilag.

Zacharias zent Propheta,
mert ezt regen meg mondotta,
őrẘľ mar ſion leańa,
őruendez naǵ uigaſſagban,

Ne feľ mert ime te neked,
az te kiralľod io̊n neked,
ſzamar uemhe telepedet
mutatuan naǵ ſzeledſeget

Vele uaǵon Iſtenſege
mondhatatlan naǵ keǵeľme,
io uolta idueziteſe
mert o̊ mind ezeknek feie

Elo̊l utol naǵ ſerege,
ſzent Lelek telľeſſegeben,
hoſannat kialt az meńben,
Dauid fianak o̊ro̊mben. ||

57 Nemelľek ruhazatťokkal,
Chriſtus utat meltoſaggal,
nemelľek hintik agakkal,
kiralt tiſztelik azokkal

Kinek be meneteliben,
az uaros lo̊n zendẘleſben,
ſido ǵermekek ekeſſen.
iduezlik Chriſtuſt mentibe*n*

Mijs azert kiraľunknak
meńńẘnk eľeiben Urunknak,
uiǵẘnk ſzep palma agakat,
hitẘnk ǵo̊zedelmes uoltat

Diczo̊ſeg Atťanak meńben,
mi kiraľunknak ackeppen,
ſzent Lelekkel eǵetemben,
moſtan es minden ido̊ben.

Hymn. pro pace dicendus. ||

Oh keǵelmes Ieſ. Chriſtus, **58**
ki uaǵ mi eǵ igaſſagunk,
bekeſeg*ün*c es ualtſag*un*c,
kerwͤ*nc* teg*e*d halg*a*s meg mi*n*k*e*t.

Mi ſzivwͤnket keǵes Iſten,
igaz hitben remenſegben,
kiualkeppen eroͤſſiczed
hoǵ bizhaſſunk czak te benned

Te Iſteni io uoltodat,
allat ſzerent eſmerheſſwͤk,
melľet hozzank meg mutatal,
mikor ertwͤnk aldoztatal.

Czak eǵedwͤl te uiſeled
ez uilagnak alnokſagat, ||
ńerel nekwͤnk idueſſeget, **59**
es menńei bodogſagot.

Azert ilľ naǵ ſzerelmedert,
kerwͤnk moſtan ne hadǵ minket
ellenſegnek dihoͤſſege,
ne ueheſſen raitunk eroͤt

Oh irgalmas Ieſus Chriſtus
ki uaǵ mi eǵ igaſſagunk,
bator ſziuel hoǵ foľamiwͤnk
mindenekben czak te hozzad.

Kerwͤnk azert ne hadǵ minket,
ellenſegnek ő kezeben,
de bwͤnwͤnket meg boczaſſad,
es gondunkat te uiſelľed.

Mutaſd hozzank io uoltodat,
otalmazzad orſzagunkat,
to̊rd el minden hatalmokat
kik ellenẘnk diho̊ſko̊dnek. ||

60 Kereſzťeni eǵǵeſſegben,
zenteltеſſec aldot neued,
es maradǵon meg mi ko̊ztẘ*n*c,
ſz : igednek diczo̊ſege

Biriad lelki orſzagodat,
melľet Chrſſtus czak te mag*a*d
ſzent vereddel halaloddal,
draga kenczuel meg ualtott*a*l

Leǵ keǵelmes azert hozzank,
es te igereted ſzerent
mi ziuẘnket batoriczad,
ez.ſiralomnak uo̊lǵeben.

Ne nezd kerẘnk mi bẘnẘnket,
naǵ haladatlanſaginkat,
hanem az te io uọltodbol,
teǵ mi uelẘnk minden iokat

Aldot Iſten ſzent neuedert,
mind ezeket mi ualhaſſuk
mert hitẘnkuel teged uallu*n*c
adǵ mi nekẘnc bekeſeget ||

61 Diczerteſſel keǵes Atťank,
ſzent fiaddal mi Urunkal,
ſzent Lelekkel eǵetemben,
ki uaǵ Iſten eǵ allatban.

Ali. pange lingva

Ier hirdeſſẘk mi Urunknak
nağ ditſo̊ bai uiuaſat:
Es mo*n*dg*u*c meg ſz: halalat,
mondǵuk meg ńereſeget,
mint aldozot es meg ualtot,
ez uilagnak meg valtoia. ||

Ez vilagnak teremto̊ie **62**
ko̊ńo̊rẘle Adamon,
ki az almaban mikor euek,
az halalban be eſek,
Chriſtus neki igertetek,
Adam ot meg batorodek.

Iǵ kel vala ennek lenni,
lelkẘnknek iduezẘlni,
hoǵ az o̊rdo̊g czalardſaga,
minket bẘnben be eite,
Chriſtuſnak o̊ ſzent halala,
minket onnan ki mente

Mikor azert az Chriſtuſnak
ſzẘleteſe el io̊ue,
el kẘldetek ſzent Atťatul,
ſzẘletek ſzẘz Mariatul,
ez vilagnak meg ualtoia,
es meg ſzabaditoia.

Sir az Ieſus az Iaſzolban,
ott az nağ hidegſegben, ||
takargatťa ſzẘz Maria, **63**
ſzent tagait poſztoban
keſzet labat be polaluan,
Bethlehemnek varoſſaban.

Mikor immar az ſzep Ieſus
volna hármincz haro*m* eſzte*n*dős
ſzent Atťanak akaratťat,
akara be tőlteni,
magat ada az naǵ kinra,
bẘnős nepnek ualtſagara.

Az kereſzt fan merget iſzik,
arczul ńallal pőkdőſik,
ǵenge teſtet az lanczaual,
es vaſs ſzeggel liggatťak
oe ſzent vere ki foľamek,
vele bẘnẘnk el moſatek.

Ezt erdemlek mi bẘneink
Chriſtuſt igen meg kinſzak,
mert az Iſten mi bẘnẘnkert
ada Chriſtuſt halalra, ||
64 hoǵ ő minket meg ualtana,
es meg ſzabaditana.

Oh kereſzt fa minden fanal
te lől dragalatoſb fá,
mert nem teremt ſem*m*i erdő
hozzad haſonlátoſbat
ſem zőld aggal ſem uiraggal,
ſem edeſſeges ǵẘmőlczel.

Neked zőld agad lőn az Chr*istu*s
es ſzent vere viragod
edeſſeges ǵẘmőlcződ lőn,
Chriſtuſnak ſzent halala,
oe erdeme igaſſaga,
bẘnős nepnek ſz: ualtſaga.

Bẘnős ember ha ezt hiſzed
hoǵ te erted ſzẘletet
es te erted meg őletet
aldozot es fizetet

te az bẘntől es halaltul
hat immar meg ſzabadultal ||

Adǵunk azert immar halat 65
az Atťa Ur Iſtennek,
es meg valto Chriſtuſnak,
ſzent Lelekkel eǵetemben,
diczeret Ur Iſten te neked,
mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
Uǵ le:

Ali. vexilla regis

Oeruendezzẘnk kereſzťenek,
mert orſzagol mi kiraľunk,
fenlik im*m*ar az mi zazlo*n*c,
kin halaltul meg ualtattu*n*c ||

Mert az Chriſtus kerezt fara, 66
ertẘnk mene naǵ halalra,
hoǵ bẘnẘnknek lenne arra,
es fel veue ſzent vallara.

Kereſzt fara feſzittetek,
uas ſzeggel meg ſzegeſztetek,
az lanczaúal o̊kleltetek,
es mereggel itattatek.

Veret raita ki ereſzte,
vizzel eleǵ ki araſzta,
minket azzal meg tiſztita,
es lelkẘnket meg oruoſla.

Ezt ſzent Dauid lam meg irta,
hoǵ Chriſtus fan orſzagolna,
raita hoǵ meg rontanaia,
o̊rdo̊ggel az bait meg uina.

Az o̊rdo̊go̊t meg go̊zneie
az poklot es meg to̊rneie
67 embereket meg mentene ||
meńorſzagban be vinneie.

Ieſus Chriſtus es mi feiẘnk
valtſagunk es mi mentſegẘ*n*c,
eǵǵetlen eǵ ko̊zben iaronk,
ſzozolonk es iduezito̊nk.

Moſtan te hozzad kialtunk
es tiſzta ſzibo̊l ko̊ńo̊rgẘnk,
boczaſd meg az mi bẘnẘnk*e*t
es ad meg igaſſagodat.

Diczo̊ſeg ſzent haromſagnak
teged ſok illet meltoſag,
ki meg ualtal bẘno̊ſoket
ſz: fiad altal o̊ro̊cke.
U. le:

Hy*m*ni Reſurrectionis.

Fenlik az nap feńeſſeggel,
68 zo̊ng az eg naǵ || diczerettel,
ez vilag o̊rẘl o̊ro̊*m*mel,
ordit az pokol rettegeſſel.

Mert az ero̊s kiraľ Chriſtus,
halal ereiet el veuet
pokol torkat be rekeſzte
minket naǵ kintul meg me*n*te.

Koporſoban temettetek,
vitezekto̊l o̊riſztetek,
hatalomban diczekedek,
halal to̊le go̊zettetek.

Meg ment immar az kinoktul,
es az pokol ellenſegtől.
mert fel tamat az halalbol,
mint mondatek az anǵaltul.

Meg holt uala bẅneinkert,
fel tamat igaſſagunkert, || 69
hoǵ miis vele eǵembe,
tamadnank őrők eletre.

Ez huſueti innepekben,
vigadozzunk őrőmẅnkben
mert az Chriſtus naǵ őrőmbe"
tamat fel diczőẅlt teſtben.

Te keǵelmes kiraľ Chriſtus,
biriad az mi ſziueinket,
hoǵ te neked diczeretet,
mondhaſſunk es diczőſeget.

Kerẅnk teged Chriſtus Ieſus,
ez huſueti őrőmẅnkben,
otalmaz minket mindenben,
teſti lelki veſzedelemben.

Halakot adunk te neked
ki az halalbol fel kelel,
Uralkodol moſt Atťaddal,
es ſzent Lelek Ur Iſtenuel.
U. l.

A l i u s a d v e ſ p e r a s ||

*K*ereſzťeneknek ſerege, 70
diczerie huſuet innepet,
eſztendőnkent enekeluen,
naǵ fel ſzoual uigadozua*n*.

Hoǵ az Ur Ieſus Chriſtus, ki
mondatik ǵoͦzhetetle*n* orozlan*nac*,
az naǵ ſarkant az oͦrdoͦgoͦt,
fel tamaduan meg ronta.

Kinek az oͦ naǵ hatalma,
meg teczik itelet napian,
mikoron eǵ oͦ ſzauaual,
az meg holtakat fel koͦlti ||

71 Pokolnak keǵetlen torka,
az meľ fogľokat el ńelt uala,
Chriſtus halala meg ualta,
es ezek ótet koͦuetik.

Uralkodik moſt az Chriſtus
naǵ diczoͦſeges hatalomba,
foͦldet menńet eǵǵe teuen,
ſzerez hiueknek lakodalm*at*.

Oetet minńaian diczeriẘk,
uǵ mint hatalmas kiraľunkat,
keriẘk oͦtet hoǵ minketis,
az oͦ orſzagaban fel uiǵen.

Oeroͦcke valo idoͦben,
diczoͦſeg leǵen Iſtennek,
oͦ ſzent fianak tiſzteſſeg
Sz: Lelek Iſtenuel eǵetembe*n*.

Alius. Nota: Oh keǵelmes Ieſus, &c. ||

72 *E*z vilagnak feńeſſege
Chriſtus Ieſus eǵ remeńe
foͦldnek mennek tere*m*toͦie,
es ſzenteknek idueſſege.

Keǵetlen halalt meg ǵőzuen,
o̊rdo̊g hatalmat el ueuen,
pokol torkat be rekeſztue*n*
bẘnẘnket rolunk el ueuen.

Te altalad meg ualtattunk,
te altalad ſzabadultunk,
te altalad igazultunk,
te altalad iduezẘltẘnk

Alazatos ko̊ńo̊rgeſſel,
kerẘnk teged ſziueinkbo̊l,
hoǵ mi nekẘnk ſegitſegel,
bẘnẘnk boczaſd keǵeſſegel.

Szent Leleknek aiandekat,
o̊ro̊c eletnec iutalmat
engeſzteld Atťadnak haragi*a*t ||
lathaſſuk o̊ ſzent irgalmat **73**

Te uaǵ meńorſzagnac kapuia,
es idueſſegnek aitaia,
bẘno̊ſo̊knek ſzoſzoloia,
es nekik ko̊zben iaroia.

Diczo̊ſeg Atťa Iſtennek,
diczeret fiu Iſtennek,
tiſzteſſeg ſz: Lelek Iſtennek,
ſzent haromſag eǵ Iſtennek.

Vita Sanctorum.

*I*duo̊z leǵ Chriſtus ez vilagnak Ura,
Atťa Iſtennek ſzereto̊ ſzent fia,
bẘno̊s nepeknek ki uaǵ bizodalma
es uigaſsaga. ||

74 Halgaſd meg moſta*n* mi kőńőrgeſẘ*n*ket,
fordicz mi reank keǵes ſzemeidet,
ielencz meg hozzank az te naǵ keduedet,
es ſzerelmedet.

Kerẘnk Ur Iſten hoǵ leǵ ſegitſegẘ*n*c
gondot uiſeluen az mi eletẘnkrǒl,
lelki es teſti minden ſzẘkſegẘ*n*krǒl
es bekeſegẘnkrǒl.

Ne nezzed az mi ſza*m*tala*n* bẘneinket
biriad lelkẘnket es mi ſzẘkſegẘ*n*ket
czak te uiſelľed minde*n* go*n*dainkat,
ne hadǵ el bẘneinkert.

Senki bẘnẘnkbǒl meg ne*m* ſzabadith*a*t
ſenki lelkẘnkbe*n* meg ne*m* uigaſztalhat
ſenki kiuǒled meg ne*m* otalmazhat,
es meg nem ńugothat.

Mert te eǵedẘl erettẘnk faradal,
az mi bẘneinkert czac te zo*m*iuhozal,
keǵetlen halalt mikoro*n* koſtolal,
hoǵ ertẘnk aldozal. ||

75 Czak te uaǵ azert az mi otalmazonk
te uaǵ meg ualto*n*c es meg zabadito*n*c
te uaǵ eletẘnk es eǵ bizodalmunk,
minden ioſzagunk.

Czak ueled azert adhatu*n*k mi ſzamot
czak te altalad mehetẘnk aťadhoz
mert ǒ mi nekẘnk tegedet aianlot
es halgatnunk haǵot.

Tekencz meg azert keǵelmes Iſtenẘ*n*c
ki uaǵ mi nekẘnk eǵ zerelmes Urunc
ne hadǵ te tǒled el idegenẘlnẘnk
es el ſzakadnunk.

Adg ko̊zzenk igaz es bo̊lcz tanitokat
es adǵ kereztȇn io feiedelmeket
kik otalmazzak az te ſz : igedet
es az te nepedet.

Girdetteſſek mindenẘt ſzent iged,
hoǵ mi meheſſẘnk ki az ſetetſegbo̊l,
tamadhaſſunk fel az hitetlenſegbo̊l,
es naǵ bẘno̊kbo̊l. ||

Ne uralkodǵek az bẘn mi ziuẘnkbe*n*, **76**
ſe*m*mi teueľges ne leǵen ſziuẘnkbe*n*,
hoǵ az o̊rdo̊gnek czalardſaga miat
ne eſſẘnk ketſegbe.

De ero̊ſſẘlľẘnk az te ſz : hitedben,
maradhaſſu*n*c meg ſz : eſmeretedbe*n*,
o̊ruendezheſſẘnk allat zere*n*t ebbe*n*
mind o̊ro̊cke Amen.

Diczeret leǵen Atťa Ur Iſtennek,
es o̊ fianak te Iſtenſegednek,
es eǵetemben mi uigaſztalonk*nac*
ſzent Lelek Iſtennek.
Uǵ le :

Alius.

Szenteknek te uaǵ Chriſtus ekeſſege,
es minden kereſzťenek||nek otalma, **77**
ki az keǵetlen o̊rdo̊go̊t meg ǵo̊zed,
halalt ſzenueduen.

Te naǵ o̊ro̊mmel minde*n* ſzolgaidat
moſtan meg tarczad ez innep napoko*n*
hoǵ mindenkoro*n* naǵ ǵo̊zedelmed*e*t
o̊k tiſztelheſſek.

Ez az huſuetnek ǵo̊zedelmes napia,
mikoron Chriſtus az halalt meg ǵo̊ze,
es fel tamaduan tulaidon o̊ teſtet
menńekben fel uiue.

Moſta*n* mint eǵ Ur magos meńorſzagba*n*
naǵ diczo̊ſegel Chriſtus uralkodik
es el io̊uendo̊ igazan itelni,
mind ez uilagot.

Kerẘnk tegedet keǵes Atťa Iſte*n*
ki uaǵ menńegben lakozol ſziuẘnkbe*n*
hoǵ fel tamaduan az utolſo napo*n* ||
78 el ne karhozzunk.

Ezt meg engedǵe az Atťa Ur Iſten,
es eǵetemben ſzent Lelek Ur Iſten,
kikkel az Chriſtus moſta*n* uralkodic
minden ido̊ben.
Uǵ le : ||

Hymnus in die Aſcenſionis 79

*M*oſtani ekes innep nap, es lelki naǵ o̊ro̊mek,
inditt́ak elmenket, ieles enekleſekre,
Mert ime az Chriſtus fel mene ſzekiben,
menńeknek keǵes kiralĺa.

Fel mene naǵ || o̊ro̊mmel, vigaduan az menńegbe*n* 80
ſzenteknek ſerege, hirdeti io uoltat,
anǵali karok, eneklik az egben ǵo̊zo̊nek
naǵ diczo̊ſeget.

Ki menuen a menńegbe, poklot o̊ meg ko̊te
aduan mind az fo̊ldieknek ſok aiandekokat:
diczo̊ẘlt teſtben io̊ el minket itelni, ||
ki keǵeſſeggel fel mene. 81

Ko̊ńo̊rgẘnk te neked nemes teremto̊ Iſtenẘnk
ahitatos ſzolgaidat hoǵ te meg otalmazzad,
hoǵ az meg dẘho̊do̊t pokolbeli o̊rdo̊g,
mi*n*ket pokolra ne viǵen.

Hoǵ mikor feńes ko̊dben meg terſz az iteletre,
el titkolt bẘneinket igaza*n* itelni, ||
ne adǵ rettenetes kinokat az mi [bẘ] bẘneinkert, 82
de igazaknak ad erdemet.

Engedǵed ezt nekẘnc o̊ro̊c mindenhato Iſten,
oh te Att́a Iſtennek fia; es Szent Lelek Iſten,
uralkoduan eǵembe diczo̊ ſzent haromſag,
moſt es mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
Uǵ le: ||

83 Alius

*I*eſus Chriſtus mi ualtſagu*n*c
ſzeretetẘnk kiuańſagunc,
nekẘnc teremtő̊ Iſtenẘnc,
ki emberre lő̊l erettẘnk.

Pokol kapuiat el tő̊red,
te fogľaidat meg mented,
ǵő̊zedelmeſſe es teued,
zent Atťadnak engeſzteled.

Ez mai nap feńes kő̊dben,
ki fel menel magos mеńben,
hatalmas ǵő̊zedelemben,
Uralkodol dicző̊ſegben.

Ző̊ng az égh naǵ diczerettel,
az ſzent Anǵalok ſereggel,
eǵetemben az ſzentekkel,
teged diczernek enekekk*e*l. ||

84 Giő̊zedelmes kiraľ Chriſtus,
ki fogua uid fogſagunkat,
boczas mi nekẘnk ſz: Lelket,
lelki teſti aiandekat.

Te leǵ mi nekẘnk ő̊rő̊mẘnk,
Te uaǵ iő̊uendő̊ iutalmunc,
benned leǵen dicző̊ſegẘ*n*c,
meńben tegedet nezheſſẘ*n*c.

Dicző̊ſeg neked Ur Iſten,
ki fel menel magos meńben,
diczerẘnk teged minde*n*kor,
moſt es ő̊rő̊ckő̊n ő̊rő̊cke.
U.

Io̊uel vigaſztalo ſzent Lelek Iſten,
es az te hiueidnek ſziueket be to̊lcz*e*d
te·ſz : aiandekoddal,
o̊ket uituan.

Ki vigaſztalonak mondatol,
es felſeges Iſten aiandekanak,
elo̊ kut es tẘz, ſzeretet
es nekẘnk, lelki keńerẘnk.

Het aiandekunak mondatol,
az Iſtennek iob keze uiainak, ||
es o̊ igeretinek, 86
az te beſzededdel minket ero̊ſſits.

Geriez fel minket
boczas mi nek*ün*c ſziuẘnkben ſzeretetet,
es az mi teſtẘnknek, ero̊telen uoltat
meg ero̊ſſiczed.

Tauoztaſd el to̊lẘnk ellenſegẘ*n*ket,
es adǵ bekeſeget,
hoǵ az te uezerleſedbo̊l,
el tauoztathaſſunk, minden bẘno̊ket

Adǵ o̊ro̊meket,
adǵad ſzent malaztodnak ieles aiandekat
ronts el minde*n* haboruſagot,
es adǵ io bekeſeg*e*t az mi lelkẘ*n*kn*e*c.

Adǵad meg eſmernẘnk, az Aťa Iſtent,
es az fiu Ur Iſtent,
hoǵ teged mindketto̊tẘl, mi hidǵẘnk
ſzarmazni, minde*n* ido̊be*n*. ||

87 Leǵen diczeret Atťanak es fiun*a*c.
es ſz : Lelek Iſtennek,
kinek az o̊ ſz : aiandekit,
mi nekẘnk el kẘldǵe, az fiu Ur Iſten.

Alius.

*I*o̊uel ſzent Lelek Ur Iſte*n*,
banatinkba*n* vigaſztaľ meg
felelmẘnkbe*n* batoricz m*e*g
az Chriſtuſnak erdemeiert.

Io̊vel te kerẘnk ſzent Lelek
adġad nekẘnk hiueidnek,
te kedues aiandekodat, az

Io̊uel es ronts meg ko̊zo̊ttẘnc,
az atkozot ǵẘlo̊ſeget
es teǵ minket egǵeſekke, az

Diczeret neked Atťanak,
es te fiadnak Chriſtuſnak, ||
88 az ſz : lelek Ur Iſtennek,
ſzent haromſag eǵ Iſtennek.

Alius.

*I*o̊uel ſzent Lelek Ur Iſte*n*
ki Atťaual uaǵ eǵ Iſten,
teǵ mi uelẘnk minde*n* iok*a*t
az Chriſtuſnak erdemiert.

Bẘno̊ſo̊k vaǵunk elo̊tted
mert nem fogattuk inteſed
mi bẘneinket fedezd el, az

Ald meg ſzent Lelek ſziuẘnket,
ſzenteld meg az mi lelkẘnket
uyts meg mi termezetẘnk*e*t,

Te uaǵ ſziuẘnknek vilaga,
minket tart bẘnnek ſokſaga,
ne leǵẘnk o̊rdo̊gnek orſzaga. ||

Hitetlenſegẘnknek bẘnet 89
keǵetlenſegẘnknek terhet,
ronts el karhozatnak ko̊telet,

Viſelľed az mi gondunkat,
neked attuk mi magunkat,
vezerľed az mi utunkat, az

Szent Lelek Iſten irgalmaz,
es minden bẘntol otalmaz,
karhozat ellen leǵ naǵ tamaz,

Minden keſerẘſegwnkben,
es eletẘnknek rendiben,
batorits minket hitẘnkben,

Az igaz hitnek ǵẘmo̊lczet,
az ſzeretet egǵeſſeget,
plantalľad mindenẘt io hiret,

Setetſegẘnknek uilaga
mi ſziuẘnknek ńaiaſſaga,
lelkẘnknek leǵ bodogſaga,

Szent Lelek kerwnk tegedet
otalmazd az te igedet, ||
eſmerheſſẘnk meg tegedet, az 90

Diczőſeg Att́a Iſtennek,
mi Urunk Ieſus Chriſtuſnac,
az ſzent Lelek Ur Iſtennek
ſzent haromſag eǵ Iſtennek.

Alius.

*I*őuel ſzent Lelek Ur Iſten
ſzal' be az mi ſziueinkbe*n*,
ero̊ſſits az igaz hitben,
gerieſz fel ſz: ſzeretetedbe*n*.

Lelkẘnkben uilagoſits meg
teuel'geſtől minket ments m*e*g,
Chriſtuſt uelẘnk eſmerteſd m*e*g,
termeſzetẘnkben uits meg.

Adgad az bẘnt ǵẘlőlheſſẘk
zent tőruen̄ed kőuetheſſẘc, ||
hitn̄ek ǵẘmőlczet teheſſẘk
91 ſzent neuedet diczerheſſẘk

Teǵ minket mind batorocka,
hitben alhatatoſokka,
vallaſban meg maradokka,
o̊rdőg orſzaga rontokka

Nalad nelkẘl ſemmik uaǵunc,
minden iot czak tőled uaru*n*c,
ſz: haromſag teged uallunk,
adǵad ueled uralkodǵunk.

In feſto ſanctae Trinitatis.

Oh diczőſeges ſz: haromſag,
92 es tőkelletes || egǵeſſeg,
hitetlenſegnek ſetetſegeből,
kerẘnk ments ki minket.

O teremto̊ Atťa Iſten,
Iduezito̊ fiu Iſten,
vigaſztalo ſzent Lelek Iſten,
otalmaz minket gonoſztol.

Diczeret neked Atťanak,
es te fiadnac Chriſtuſnac,
ſzent Lelekkel eǵetemben,
moſt es o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.

Alius.

O teremto̊ Atťa Iſten,
Uralkodol diczo̊ſegbe*n*,
tekents rea*n*k inſegẘnkbe*n*
ne veſſzẘ*n*c el bẘneinkben. ||

Oh meg valto Ieſus Chriſtus 93
eggétlen eǵ mi ſzozolonk,
engeſztelľed ſzent Atťadot
ne roncza el eǵhazadot.

Vigaſztalo ſzent Lelek Iſten,
lakozzal az mi ſziuẘnkben,
tarcz meg minket igaz hitbe*n*
es naǵ buzgo ſzeretetben.

Alius. Salve rex Miſericordiae

*I*duo̊z leǵ o̊ro̊c Atťa Iſten,
eggétlen eǵ mi menńei ſz: Atťanc,
ko̊ńo̊rẘľ mi raitunk, es viǵ minket
az te eſmeretedre, ||
kinek igaz eſmereti 94
o̊ro̊cke ualo elet
es veghetetle*n* naǵ bodogſag.

Iduez leǵ aldot Ieſus Chriſtus,
eǵǵetlen eǵ meg ualtonc
es ko̊zben iaronk, Att́a Iſten elo̊t
eſedezel az mi bẘneinkert,
es adǵ nekẘnk igaz hitet
igaz feiedelmet
es minden nepek ko̊zt bekeſeget.

Iduo̊z leǵ ſzent Lelek Ur Iſten,
vigaztalo es Ur Iſtennek aia*n*deka,
geriezd fel lelkẘnkbe*n*
buzgoſagos ſzerelmednek tẘzet,
hoǵ mind holtig az igaz hitben,
mi meg maradhaſſunk,
es o̊ro̊c eletet birhaſſunk.
Uǵ leǵ : ||

Canticu*m* ſanctoru*m* Ambroſy & Auguſti*ni*. 95

Teged Iſten diczerwnk, teged Urnak vallunk:
Teged o̊ro̊k Atťa Iſten, minden fo̊ldi allat tiſztel.
Teged mind az angalok. teged meń orſzag es minden benne ualo || hatalmaſſagoc. 96
Teged Cherubin es Seraphin angaloc, ſzẘntelen ſzoual diczernek monduan:
Szent Iſten, Szent Ur, Szent ſeregeknek Ura Iſtene.
Telľes meń orſzag es az fo̊ld, ſzentſegednek diczo̊ſegéuel.
Teged Apoſtolok*nac* diczo̊ſeges ſokaſagok.
Teged pro||phetaknak, diczeretes ſzamok 97
Teged Martyromoknak feńeſſeges ſerege diczer.
Teged fo̊ldnek ſzeleſſegen, kereſzťen nep igaza*n* ual ſzẘnek tiſztaſagaual.
Atťat, mertekhetetlen felſegnek;
Ee az te tiſzteletes igaz eggetlen eg fiadot.
Es az vigaſztalo ſzent Lelek Iſte*nt*. ||
Te diczo̊ſegnek kiralľa Chriſtus 98
Te Atťa Iſtennek termezet ſzere*nt* valo fia vag.
Te az emberi nemzetnek meg ſzabaditaſaert, az teſtet fel venni nem utalad ſzẘznek mehebo̊l
Te meg go̊zuen az halalnak ereiet, benned bizoknac meg nitad meń orſzagnak kapuiat. ||
Te ẘlz Atťa Iſtennek iobiara, meńorſzagnac ditſo̊ſegeben. 99
Hiſzẘnc tegedet igaz bironak lenni,
Kerẘnc azert tegedet leg ſegitſegel az te ſzolgaidnac, kiket ſzent uereddel meg ualtottal.
Oero̊c diczo̊ſegben engedged ſzentiddel egetemben meg aiandekoztaſſunc. ||

100 Iduezits az te nepedet Ur Iſten, es ald meg az te ŏrŏkſegedet,
es biriad ŏket es diczŏſegre fel magaſztalľad
Teged felſeges Ur Iſten, ſzẘnteten ualo napon aldunk.
Es diczeriẘk az te ſzent neuedet, mind ŏrŏckŏn ŏrŏcke.
101 Otalmaz meg minket naponkent Uram Iſten, ‖ minden gonoſſagtul.
Kŏńŏrẘľ Ur Iſten mi raitunk, es irgalmaz nekẘnc.
Leǵen keǵeſſeged Ur Iſten mi raitunk, mert czak te benned biztunk
Te benned biztunk Ur Iſten, hoǵ ŏrŏcke meg ne ǵalaztaſſunk.
Uǵ le: ‖

Hymni de Creatione ad ſingulos dies hebdomadarum. **103**

Felſeges Iſten mennek fo̊ldnek Ura,
es mindeneknek naǵ bolcz alkotoia,
vilagoſſagnak czudalatos Atťa,
es formaloia.

Hoǵ meg mutatnad te naǵ hatalmadat,
bo̊lczeſegedet es naǵ io voltodat,
te foghatatlan vilagoſſagodat,
Bodogſagodat.

Az mennek fo̊ldnek o̊ teremteſeben,
hoǵ még ez vilag volna ſetetſegbe*n*
vilagoſſagot teremtel az eghben,
ſzep tẘndo̊kleſbe*n*. ||

Te meg valaztad ackoro*n* az napot, **104**
az ſetet eito̊l az vilagoſſagot,
dolog tetelre rendeled az napot
az ſzep czillagot.

Faratſag utan el aluuaſunkra,
ſzerzed az eiet mi ńugodalmu*n*kra,
es hoǵ az elet minket meg el hadna
es meg ńugotna.

Ackor valtozik el teſti vilagunk,
es ko̊uetko̊zik kedues ńugodalmu*n*c
iuſſon eſzedbe*n* azert imadſagunc,
fohazkodaſunc.

Ne had lelkẘnket bẘnnek el birnia,
o̊ro̊c elettẘl itt el ſzakadnia,
gonoſſag miat it el karhoznia,
meg romlania.

De geriez minket az meńei iokra,
o̊ro̊c eletnek ſzep kiuanſagira,
minden bẘno̊knek tauoztataſira,
utalaſara. ||

105 Add meg ezeket nek*wn*c keǵes Atťa*n*c
te ſz : fiadert ki mi nekẘnc Uru*n*c
es ſz : Lelkeddel leǵ keǵelmes hozz*an*c
tekencz mi reanc.

Hymn. ſecundi diei

Mennek es földnek nemes tere*m*to̊ie
*m*inde*n* dolgok*na*c bo̊lcze*n* re*n*delo̊ie,
az ég az fo̊ldvel hog egǵẘt ne lenne,
de kẘlo̊n lenne.

Te el ualaztad maſod napon o̊ket,
az eg az fo̊ld ko̊zt zerzel meſſzeſeget,
az felľegeknek tagas ẘreſſeget,
az hig egeket

Hoǵ az naǵ uizek mind az egeſz fo̊ldet,
el ne borulnac az ſzep ſzigeteket,
czudalatoſan fel fẘggeſzted o̊ket
az bo̊u eſſo̊ket. ||

106 Annak felette az égi tẘz minket,
el ne ueſztene mind az fo̊ldieket
te azoc altal meg eńhited o̊ket,
uǵ eltecz minket.

Ne eſſẘnk iſmet uy veſzedelembe*n*,
az o̊rdo̊g miat naǵ keſerẘſegbe*n*
mikor uetkezẘnk ne hadg az bẘno̊kbe*n*
o̊rdo̊g keſzeben.

Adǵ igaz hitet ez vilago*n* nekẘnk
meľ minden ioual tẘndo̊kľek mi benn*wͤnc*
minde*n* hiuſagot utaltas meg uel*wͤnc*
lakozzal bennẘnk.

Add meg ezeket nekẘnk ke:

Hymn. terty diei

Ez zeles fo̊ldnek naǵ bo̊lcz tere*m*to̊*i*e
Es tengerek*nec* czuda intezo̊ie
hoǵ az viz es fo̊ld mind czac eǵ ne lenne,
de kẘlo̊n lenne. ||

Te harmad napon hoǵ teremtez uala, **107**
mikor az uizzel az fo̊ld edǵẘt uolna,
mind az uizeknek paranczoltal uala,
es iǵ ſzoltal uala.

Valľonak magoknac az uizek az fo̊ldt*ͤo*l
es leǵe*n* kẘlo̊n az fo̊ld az uizekto̊l,
emberek uadak biriak lako heľẘl
es o̊ro̊kſegẘl.

Hoǵ bo̊uelkeǵek minde*n*fele fakkal,
ſoc kẘlo̊mb kẘlo̊mb naǵ ſzep uiragock*al*,
es ǵẘmo̊lczo̊zzek elteto̊ ſok iokkal,
draga magokkal.

Ackoron lo̊nek az ſzeles tengerek,
az egeſz fo̊ldo̊n naǵ ſzep foľo uizek,
czorgo patakok es kedues kut feiek,
az kik eltetnek.

Giogits meg Uram lelki ſebeinket
tekents meg az mi fertelmeſſegẘ*n*k*e*t,
adǵad ſiratnunk hitetlenſegẘnket
ſoc bẘneinket. ||

108 Biria ſz: Lelked az mi ſziueinket
ſemmi gonoſzra ne boczaſſo*n* minket
de minde*n* ioban epicze*n* bennẘnket,
ero̊tleneket.

Es batoricza felelmes ſziuẘnket,
tarcza czendeſſe*n* te benned hitẘ*n*k*e*t,
ſemmi retteges ne illeſſen minket
te hiueidet. Add:

Ali. quarti diei.

O magos menn*e*c ze*n*tſeg*e*s Iſtene,
zeles egeknek meg ero̊ſſito̊ie,
neǵedik napo*n* bo̊lczen epito̊ie,
es rendelo̊ie.

Ki feiẘnk felo̊t mint eǵ fel uo*n*t ſatort
meg ekeſited az naǵ magoſſagot
ackor czinalad te az feńes napot
es az ſzep holdot ||

109 Hoǵ ez uilagnac az nap o̊ feńeuel,
nappal ſzolgalna el kerẘleſeuel,
az hold uilag is azonkeppe*n* eiel,
ſzolgalna zerrel.

Kik ezenkeppen az o̊ foĺaſokkal,
ieǵek lennenek o̊ el forgaſokkal,
eztendo̊ holnap es het zám tartaſſ*a*l
lennenek bizońal.

Ezekkel ſzerzed az ſzep czillagokat,
mint eǵ hatalmas naǵ orſzag*o*s had*a*t
hog meg mutatnad te naǵ hatalmad*a*t
birodalmadat.

Vilagoſits meg az embereketis,
ued el homaľat az mi ſziuẘnknekis,
old meg az bẘnnek kemeń kŏteletis,
te bir' m̄inketis.

Add meg ezeket nekẘnc keǵes:

Alius quinti diei. ||

O naǵ hatalmu felſeges Ur Iſte*n*, 110
ki czudalatos Ur uaǵ az uizeke*n*
onnan tere*m*ted kik iarnac az ege*n*,
az viz feneken.

Oetŏdik napon adal madarakat
ſzep kiuanatos ſzarńas allatokat
ŏ velek edǵẘt az vizbe*n* valokat,
az ſoc halakot.

Vallons nem eleg czudae ez nek*wͤn*c,
azon eǵ uizbŏl mit adtal mi nek*wͤn*c
kiknec nemellic egen iar felettẘ*n*c
meſſze mi tŏlẘnk

Nemellik pedig vizeknek fenekin,
ſzeles tengernek ŏ naǵ ſoc ŏſuenin,
vaǵ ŏſveńeknek meľſeges naǵ uŏlǵ*in*
ſzabadon eluen.

Adǵad minek*wͤn*c bẘnŏs fiaidnac,
te ſzent fiadban meg igazultak*nac*
vetheſſẘnc veget minde*n* gonoſſag*nac*
es alnokſagnac. ||

111 Ne birion minket az lelki naǵ uakſ*ag*
az baluańozo zertele*n* kabaſag,
es az pogani ſoc utalatoſſag,
es az hamiſſag.

Alius ſexti diei.

*E*mberi nemnek teremtő̊ Iſtene,
minde*n* dolgok*nac* zepe*n* rendelő̊ie
valamit eltet ez egeſz fő̊ld zine,
te vaǵ ſzerző̊ie.

Hatod nap adad az fene uadakat,
ackor teremted fő̊ldbő̊l az barmok*a*
es czuzo mázo fő̊ldi allatokat
es az Adamot.

Te iǵ rendeled azoknac dolgokat,
az ember birna az fő̊ldő̊n azokat,
minde*n* naǵ teſtő̊ erő̊s allatokat,
mint eǵ rabokat.

Oeriz Ur Iſten naǵ oktalanſagtul,
minket zertelen gonoz kiuanſagt*ul* ||
112 teſti rabſagtul minde*n* bu banattul,
es naǵ romlaſtul.

Biriad lelkeddel az mi erkő̊lczẘnk*et*,
es vezerelľed czelekedetinket,
Chriſtus vereuel moſd el bẘnei*n*ket,
ſoc vetkeinket.

Az magos meńbő̊l adǵ ő̊rő̊met nek*ẘnc*,
ſz: malaztodat kő̊ző̊lľed mi uel*ẘnc*,
minde*n* ǵẘlő̊ſeg tauul leǵe*n* tő̊lẘ*nc*
lakozzal bennẘnc.

Ali. ſeptimi diei.

*F*elſeges Iſten mennek fo̊ldnec Ura,
kik mindenek*nec* vaǵ tere*m*to̊ Atťa,
az magos egnek zepe*n* alkotoia,
es vaǵ biroia.

Az mi kedvẘnkert az zep feńes napp*a*l
te meg ruhazad az egeket nappal
es az eczakat az uilagos holdual
mint eǵ lampaſſal. ||

Hoǵ meg ńugoſſon az mi munkainktol, 113
to̊ro̊deſinkto̊l es faratſaginktol,
neha peniglе*n* mi naǵ banatinktol,
es ſiralminktol.

Naǵ halát adunk keǵes Aťa*n*c neked,
hoǵ te ez napo*n* nek*ẘn*c ezt engetted,
naǵ ſzep bekeuel elnenk te elo̊tted,
diczo̊ſeg neked.

Immar az napnac az o̊ kezdetiben,
nek*e*d ko̊ńo̊rgẘnk Att*an*c igaz hitbe*n*,
ſegits meg mink*e*t mi ko̊ńo̊rgeſẘnkbe*n*,
aldǵ meg lelkẘnkbe*n*.

Hoǵ tiſzta ſzibo̊l aldhaſſunk tegedet,
ſzep enek ſzoual diczeriẘk neuedet,
ioſzan elmeuel imadhaſſunc teged,
mint Iſtenẘnket.

Az ſetet einek reank io̊ueſeben,
adǵ*a*d hoǵ lelkẘ*n*c ne leǵe*n* ſetetbe*n*
ſe pedig hitẘ*n*c to̊kelletlenſegbe*n*,
es teueľgeſben. ||

Hoǵ az mi teſti ſzemeink el hunnak 114
lelki ſzemeink read viǵazzonak,

az mi bẘneink mind el aludǵonac,
es meg halľonac.

Tarcz tiſztan Uram teſtẘnket lelkẘ*n*k*e*t
o̊riz meg bẘnto̊l almunkbanis minket
az alnoc o̊rdo̊g ne birion el minket
ero̊tleneket

Adǵ bekeſeges ńugodalmat nek*wͤnc*.
es tennen magad uiǵaz Ura*m* ertẘ*nc*
hoǵ ſzep bekeuel leǵe*n* fel keleſẘ*nc*
telľes eletẘnk.

Tegedet kerẘnc Iſtennek ſz : fia :
neked keńo̊rg*wͤnc* mi Urunk*nac* Atťa
hoǵ az mit kerẘ*nc* ſz : lelked meg adǵa,
s-meg confirmalľa.

Ad meg ezeket nekẘnc keǵes Atť*anc*
te ſz : fiadert ki mi nek*wͤnc* Urunk
es ſz : Lelkeddel leǵ keǵelmes hozzank,
tekencz mi reanc. ||

*I*mmaron az nap fel ioͤven,
koͤńoͤroͤgiwͤ*nc* az Iſtennek,
hoǵ mind ez egéſz napon,
bwͤntoͤl minket meg oͤrizzen.

Nielvwͤnket meg tartoztaſſa,
bwͤnre hoǵ ne mozdulľonak,
ſzemeinket be fedezze,
gonoſſagra ne nezzenek. ||

Tiſztak leǵenek mi ſziueink, 116
gonoſz bwͤnt be ne veǵenek,
keueľſeget meg eńhiczen,
etelt italt mertekelľen.

Hoǵ mikor az nap el ńugoſzik,
es az ei el koͤzelitend,
ez vilagon tiſztak ľeǵwͤnk,
diczeriwͤk az naǵ Ur Iſtent.

Diczeret leǵen Atťanak,
es eǵǵetlen eǵ fianak,
ſzent Lelekkel eǵetemben,
es mind oͤroͤckoͤn oͤroͤcke.
U, l.

2. Hymnus

*I*mmar moſtan oh ſz: Lelek
eǵ Att́aual es fiuual,
117 naǵ uiga*n* az || mi ziuẘnkbe*n*,
meltoztaſſal be zallani.

Teſtuel lelekuel tegedet
hoǵ mi ſzẘntelen diczeriẘnc,
ſzeretet leǵen mi bennẘnk,
es mi fele baratinkban.

Adǵad ezt keǵelmes Att́a,
es mi Att́anknak eǵ fia,
az uigasztalo ſzent Lelekuel,
moſt es o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
U, l.

3. Hymnus.

*I*gaz Biro naǵ Ur Iſten,
ki allatokat el rendelz,
az reggelt meg uilagoſitod
es az delt meg melegited

Olcz meg patuarkodoknac tẘzet,
ved el bẘneinknek terhet,
adǵ eǵǵeſſeget mi nekẘnk,
es adǵ lelki bekeſſeget. ||

118 Ditſo̊ſeg leǵen Att́anak,
es az o̊ eǵ ſzent fianak,
es az ſzent Lelek Iſtennek,
moſt es o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
U.

iv. Hymnus.

*A*llatoknak meg tartoia,
*A*lhatatos uaǵ Ur Iſten,
*A*z nap uilagnak ideiet,
valtozaſokkal uegezue*n*.

Adǵ mi nekẘnk oĺ eſtuelet,
kiben mi el ne karhozzunk,
de az halalnak iutalma,
leǵen az o̊ro̊k bodogſag

Diczo̊ſeg leǵen Atťanak,
es az o̊ eǵ ſzent fianak,
es az ſzent Lelek Iſtennek
moſt es [es] o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
U, leǵ. ||

v. Hymnus **119**

Latod Iſten ſziueinket,
iol latod alnokſaginkat,
el nem reiťẘk bẘneinket,
variuk keǵelmeſſegedet.

Midńaian hańat boruluan,
ko̊ńo̊rgẘnk neked ſz: Atťank,
feleits el mi bẘneinket,
tengerben el be ueſd o̊ket.

Vilagoſſaga lelkednek,
fel gerieſſze mi ſziuẘnket,
hoǵ diczerheſſẘnk tegedet,
neuednek diczo̊ſegeuel. ||

120 Hailekodda mi ſzivẘnket,
ſzentelľed kerẘnk Ur Iſten,
lakodalmat mi ſzivẘnkben,
ſzerez es naǵ ńugodalmat.

Enged ezt nekẘnk ſz: Atťank
mi Urunk Ieſus Chriſtuſſal,
az ſz: Lelek Ur Iſtenuel
ki Uralkodol őrőcke.
Uǵ l:

vi. Hymnus.

*M*indenkor teged Ur Iſten,
magaztalunk mi ziuẘnkbe*n*,
bizakodu*n*c io voltodban,
diczekedẘ*n*c ſz: neuedbe*n*. ||

121 Oeruendez lelkẘnk ſz: Atťank,
mert biztat minket mi Urunk,
bekeſegre hoǵ dolgunkat,
viſelte minden iǵẘnket.

Bẘneinket hoǵ fel veue,
teged Iſten engeſztele,
minket ackor igazita
felelemből ſzabadita.

Immar keǵelmeſſegedet,
variuk az te io uoltodat,
magaſztalľuk mi Urunkat,
ilľ bőuſeges erdemẘnket.

Mert ő raitunk keſeredek,
bẘneinkben be őltőzek
halalunkban veſzekedek,
haragod ellen reiteſzek.

Hamiſſak valank elo̊tted
retteg ẘnk vala te to̊led
el teuedet iuhaidat,
meg terite te ſzent fiad. ||

Vallan o̊ket az akolban, **122**
be viue biſzodalomban,
meg biżtata keǵelmeben,
meg ǵogita ſzerelmeben.

Neked azert o̊ruendezẘnk,
te benned moſt diczekedẘ*nc*,
eggetlen eǵ mi eletẘnk,
teged o̊ro̊cke eneklẘnk.

Diczo̊ſeg neked ſzent Atťank,
mi Urunk Ieſus Chriſtuſſal,
es ſzent Leſek Ur Iſtenuel,
ki uralkodol o̊ro̊cke.
U l.

vii ad notam:
Weni Redemptor gentium &c

Oh felſeges aldot kiraľ,
te zentidnek diczo̊ſege,
bẘno̊ſo̊knek remenſege,
es eggetlen eǵ ſegedelme. ||

Vallaſt teſzẘnk te elo̊tted, **123**
hoǵ el ueſztettẘk magunkat,
haragodat ingerlettẘk,
es az halalt erdemlettẘk.

Ime azert mi bẘneink,
el ńomoritottak minket
ellenſegẘnknek ereie
el hatalmazot mi raitunk.

Nincz ſziuwͤnknek remenſege
nincz lelkwͤnknek batorſaga,
el fogatkoztunk magunkban,
ńomorgunk mi halalunkba*n*.

Koͤńoͤrwͤľ raitunk mi Urunk,
koͤńoͤrwͤľ kerwͤnk Ur Iſten,
tekencz az te ſzent fiadra,
es erette ueǵ fel minket

Veſſed reank ſzemeidet,
tauoztaſd el bwͤneinket,
igazits meg mi hitwͤnket
es vigaſztalľad ſziuwͤnket. ||

124 Ditſoͤſeg neked ſz: Aťank,
mi Urunk Ieſus Chriſtuſſal,
es ſz: Lelek Ur Iſtenuel,
ki Uralkodol oͤroͤcke.
U, ·l.

viii. Hymnus

Oh menńei mi ſz: Atťank,
teke*n*ts meńbwͤl moſt mi rea*n*c,
iuſſon eſzedbe*n* ńauaľank,
ne hadǵ kerwͤnk mi ſz: Atťa*n*c.

Mert iol latťuk erdemwͤnket,
iol eſmeriwͤk el ueſztwͤnket,
ereſſzwͤk mi ſok bwͤneinket,
nem uiſelhetťwͤk terhwͤnket.

Ell arattunk uetkeinkben,
ſokaſultunk bwͤneinkben,
mind el ueſztwͤnk ſebeinkbe*n*
ńomorottunk eletwͤnkben. ||

Ninczen nekẘnk, ſegedelmẘnk, 125
ſohul ninczen batorſagunk,
eǵedwl uaǵ te otalmunk,
ſebeinkbo̊l ǵoǵulaſunk.

Ha minket te el haǵandaz,
io uoltodtul meg foſztandaz,
kezeidbo̊l ki uetendeſz,
otalmadbol ki rekeſzteſz.

Kéſz preda leſzẘnk o̊rdo̊gnek,
uigaſſag mi ellenſegẘnknek,
tiedbo̊l neked boſſzuſag,
nekẘnk czak az ńomoruſag.

Indits fel te hatalmadat,
ſzanńad Atťank halalunkat,
diczo̊iczed io uoltodat,
ne veſzeſd el ſzolgaidat.

Tekents reank az Chriſtuſert,
tekents az o̊ halalaert,
erdemſe ezt az mi Urunk,
mi eǵǵetlen eǵ erdemẘnk. ||

Diczeret neked ſzent Atťank, 126
ditſo̊ſeg te ſzent fiadnak,
az ſzent Lelek Ur Iſtennek
ki uralkodol o̊ro̊cke.
U, 1.

ix. ad primam.

Felſeges Atťa Ur Iſten,
ez napnak o̊ kezdetiben,
ko̊ńo̊rgẘ*n*c tarcz meg hitẘnkbe*n*,
es az igaz ſzeretetben.

Bẘneinket meg boczaſſad,
es ſziuẘnket uigaſztalľad,
vallaſunkat batoriczad,
az ſzent Lelket nekẘ*n*c adǵad

Hoǵ ne arczon az ellenſeg
tauul leǵen minde*n* ketſeg
teſti lelki fertelmeſſeg
es az gonoz eretnekſeg ||

127 Otalmaz kerẘnk gonoſztul,
o̊rdo̊gtẘl hitetlenſegtẘl,
az bẘnnek kiſertetito̊l,
hirtelen ualo halaltul.

Adǵad nekẘnk eletẘnkben,
zeretheſſẘk eǵ maſt ſzẘben,
elheſſẘnk naǵ bekeſegben,
es hitnek io ǵẘmo̊lczeben.

Munkainkat nekẘnk aldǵad,
eledelẘnket ſzaporiczad,
hiualkodaſra ne boczas,
es tobzodaſtul tartoztas.

Lelkẘnket es mi teſtẘnket,
neked aianľuk magunkat,
vezerľed az mi utunkat,
viſelľed iora gondunkat.

Enged ezeket Chriſtuſert,
az te eǵǵetlen eǵ fiadert,
es mi nekẘnk ſzozolonkert,
es igaz aldozatunkert. ||

128 Halakot adunk Ur Iſten,
te ſzent fiadnak ackeppe*n*
ſzent Lelekkel egetemben,
moſtan es minden ido̊ben.
U.

x. Hymnus.

Ko̊ńo̊ro̊giẘnk az Iſtennek,
Chr*istu*s altal mint Atťank*nac*
hoǵ eſmerien fiainak,
keǵelmezzen bẘneinknek.

Az o̊rdo̊gnek hatalmatul,
es bẘnẘnknek ſokſagatul,
ellenſegtől es halaltul,
otalmazzon keǵelmeſſen.

Vigaſztalľon ſzent Lelkeuel,
igazgaſſon beſzedeuel,
ne boſſzontſuk bẘneinkuel,
naǵ ſok hitetlenſegẘnkuel. ||

Ez mai nap eletẘnkben, **129**
ne eſſẘnk ſemmi vetekben,
naǵ ioſzanſag etelẘnkben,
leǵen es mi italunkban.

Lataſunkban bẘn ne leǵen,
gonoz kiuanſag hozza*n*c ne ferie*n*,
mi beſzedẘnk tiſzta leǵen,
gondolatunk iora leǵen.

Hitẘnk leǵen to̊kelletes,
mi eletẘuk oľ ſzentſzeges,
nalunk leǵen utalatos,
hitetlenſeg mert harhozatos.

Szent anǵalid o̊rizzenek,
es keſzekben uiſelľenek,
ńomorgatni ne hadgonak,
ſe embernek ſe[ſ]o̊rdo̊gnek.

Diczeret neked Ur Iſten,
ki minket néſz keǵelmeſſen,
halgas moſtan naǵ keǵeſſe*n*,
hoǵ ko̊ńörgẘnk zẘkſegẘ*n*kbe*n*. ||

130 xi. Hym.

*A*tt́a Iſtennek eǵ fia,
ez uilagnac o̊ biroia,
Chriſtus Ieſus meg valtoia,
aruaknak vigaztaloia.

Att́anac vaǵ bo̊lczeſege,
abrazatt́a diczo̊ſege,
kegeſſegnek idueſſege.
irgalmaſſagnac zentſege

Le ſzallal magos menńegbo̊l,
Att́a Iſtennek kebelebo̊l, ||
131 emberi teſtet ertẘnc uo̊l,
hoǵ mentenel meg bẘnẘ*n*kt*ő*l.

Ez nem mi naǵ erdemẘnkbo̊l,
ſem io czelekedetinkbo̊l,
de miueled keǵeſſegedbo̊l,
hozzanc ualo zeretetbo̊l.

Ieſuſnac keǵeſſegere
neki naǵ diczo̊ſegere
terdet hajtnac ſz : neuere,
ez uilag harom reſzere.

Oe mi nekẘnk valtſagunkra,
kereſzt fat fel uo̊n vallara,
ekkeppen mene halalra,
mind ez uilagnak lo̊n arra.

Szẘz Marianac ſzent fia,
ſegits aiandekod mia,
ueǵ fel irgalmaſſagod mia,
ne ueſſzẘnk el bẘnẘnk mia.

Telľes uaǵ felſeges ioual,
latogas meg minket azzal, ||
el ne veſſzẘnk gonoſſaggal, 132
o̊rdo̊gnek czalardſagaual.

Adǵ nekẘnk ńugodalmas ido̊t
bekeſeget igaz hitet,
atťa fiui ſzeretetet,
hozzad ualo tiſzta ſziuet.

Meg latuan te io uoltodat,
hozzank ualo naǵ gondodat,
magaſztalľuk te magadat,
o̊ro̊cke meltoſagodat.

Diczo̊ſeg meńben Atťanak,
es eǵǵetlen eǵ fianak,
ezeknek aiandekanak,
az ditſo̊ ſzent haromſagnac.

xii. ad primam

Az eczakai ſetetſeg,
meľ || ez fo̊ldet el buritťa, 133
tauul leǵe*n* mert immaro*n*,
az nap nekẘnc vilagoſit.

Melľen ſziuẘnknek homaľa,
az igaz hitnek miatta,
ẘzetteſſek el mi to̊lẘnk,
hoǵ leǵen Iſten mi uelẘnk.

Czak tegedet Chriſtus iſmerẘnk,
neked elmenkből kőńőrgẘ*nc*,
ſzent iged lakozzek mi benn*ẘnc*,
az leǵen nekẘnc vezerẘnc.

Az mi bẘneinknek ſokſagat,
tiſztitz el ſzent erdemeddel,
teǵ kedueſſe ſzent Atťadnal,
rezeſits ſzent orſzagoddal.

Diczőſeg leǵen Atťanak,
es eǵǵetlen eǵ fianak, ||
134 ſzent Lelekkel eǵetemben,
moſt es őrőckőn őrőcke.
Uǵ leǵ : ||

 135

Oh mi ſzent Atťank
keges es keǵelmes
oh Ieſus Chri*stu*s tiſztelendo̊ fiu,
uigaztalo elteto̊ ſz : Lelek,
eǵ o̊ro̊k Iſten.

Te ſzent haromſag,
es ero̊s egǵeſſeg,
bizoń Iſtenſeg es felſeges iozag,
anǵaloknak uilaga aruaknak idueſſege
mindeneknek remeńe. ||

Neked ſzolgalnak 136
kiket teremtettel,
teged diczernek tere*m*tet allatid
mi es te neked diczeretet mondunk,
halgas meg minket.

Diczeret neked
mindenhato Iſten,
ſzemeľben harom [es] es allapatban eǵ,
czak teged illet diczeret es tiſzteſſeg
moſt es o̊ro̊cke.
Uǵ leǵ :

A l i u s.

Ah aldot Atťa Ur Iſten,
ki uralkodol menńekben,
mindeneknek teremto̊ie, ||
137 ko̊ńo̊rgẘnk moſtan te neked.

Halgas meg minket Chriſtuſert
kiert igerted bizońal,
bẘneinknek boczanatťat,
es az te ſegitſegedet.

Moſtan ſzẘkſegẘnknek ideien,
otalmaz minket Ur Iſten,
es go̊zd meg ellenſegẘnket,
hoǵ felľek az te neuedet

Hatalmas Iſten ko̊ńo̊rgẘnk,
ne nezd az mi bẘneinket,
hanem Chriſtuſnak io uoltat,
kiert mondatol Atťanknak.

Ne hadǵad azert mi nekẘnk,
hoǵ arczon gonoz ellenſeg,
kiket fiadnac vereuel,
meg ſzabadital gonoſztul. ||

138 Ne hadǵad mulni hiaban,
hozzank valo igeretedet,
tamadǵ fel moſtan mellettẘ*nc*,
hoǵ laſſuk ſegitſegedet.

Diczerẘnk teged mi Atťank,
es kerẘnk az te fiadert,
maradǵon velẘnk o̊ro̊cke,
az te neuednek otalma.

Alius. nota. Maris ſtella.

*I*eſus Chriſtus mi mennei
eǵ Meſterẘnk, igaz bo̊lczeſegẘnc,
es mi idueſſegẘ*n*c. ||

Moſtan neked mi ko̊ńo̊rgẘnk, 139
keǵes Chriſtus ſzent neuedert,
adǵad nekẘnc az te ſz: lelked*e*t

Ki ſziuẘnket meg uycza,
ſzent igedet meg ielencze,
es taniczon minket az igaſſagra.

Munkainkat meg ſzentelľe,
es mi bennẘnk o̊regbicze
ſz: igednek igaz tanuſagat

Bo̊lczeſegre o̊ taniczon,
hoǵ leheſſẘnk te elo̊tted
menńen fo̊ldo̊n bizon bo̊lczek.

Ieſus Chriſtus eǵ igaſſag,
ſzent Lelekkel kit igertel,
to̊lcz be kerẘnk az mi ziuei*n*k*e*t

Hoǵ valhaſſuk igaſſagban,
it ez fo̊ldo̊n ſzent neuedet,
es o̊ro̊cke meńben iduezẘlľẘ*n*c. ||

Alius. 140

*I*duez leǵ irgalmas Iſten,
es mi keǵelmes kiraľu*n*c
iduo̊z leǵ Chriſtus mi Urunc,
Atťa Iſtennek ſzent fia.

Aldot leǵ keǵes Meſterẘnk,
Atťa Iſtennek ſzent fia,
ſziuẘnknek vilagoſſaga,
lelkẘn̄knek es meg ualtoia.

Tanits meg minket az hitre,
Iſtennek igaſſagara, ||
141 neuednek diczeretire,
ielents meg az te igedet.

Neuelľed Chriſtus kőzőttẘnk,
te igaz bőlczeſegedet,
aldot Euangeliomodat,
őregbiczed orſzagodat.

Az te meńnei ſzent Atťad,
kit nem plantalt mi kőzőttẘ*nc*
igednek igaſſagaert,
puſztulľon minde*n* hamiſſag.

Gonoſz delbeli őrdőgtẘl,
ez vilagnak ſetetſegetől,
naǵ bizoń ellenſeginktől,
otalmaz minket Ur Iſten.

Te ſzent igednek feǵueret,
adǵad az igaz ertelmet,
mert czak igednek altala,
vaǵon az ellen oruoſſag.

Mi az mi okoſſaginkbol,
nem iſmerẘnc tegedet Chr*istus*, ||
142 meg romlot termezetẘnknek
igaznak teczik hamiſſag.

Felſeges Iſten te tudod,
mi naǵ erőtlenſegẘnket,
ſziuẘnkben hamar be repẘľ,
hamis vilagnak ſzentſege

Ha to̊lẘnk azert el veſzed,
igednek vilagoſſagat,
leſzẘ*n*k ſodomabeliek,
es mint Gomorrhabeliek.

Iai az fele nemzetſegnek,
meľto̊l meg uonzod igedet,
mert annak utalaſaert,
meg uered o̊ket uakſaggal.

Lelki ehſeget nem teſtit
boczataz arra Ur Iſten,
kiert mind teſtben lelekbe*n*.
meg ſoǵatkozik o̊ro̊cke. ||

Keǵelmes Chriſtus ko̊ńo̊rgẘnc **143**
otalmaz illen uakſagtul,
emeld fel lelki ſzemẘnket,
hoǵ veheſſẘk ſz : igedet.

Adǵad az igaz ertelmet
erczẘc meg niluan igedet
mert ninczen ennek kiuo̊le,
ſemmi elete embernek.

Keǵes tanito Meſterẘnk,
boczaſd meg mi bẘneinket,
es ſz : igednek ehſeget,
ne adǵad kerẘnk ko̊zinkbe*n*.

Az pokolbeli tudomant
irczad ko̊zzẘlẘnc es ronczad,
ne uariuc idueſſegẘnket,
te ſzent igednek kiuo̊le.

Diczerẘnk Chriſtus tegedet,
es kerẘnk az te neuedert,
neuelľed ko̊ztẘnk igedet,
kinek miatta elheſſẘnk.
Uǵ le : ||

144 Commendatio amoris dei erga nos

Ier diczeriwͤk kerefzt́enek,
az Ur Iftent ki mi nekwͤnk,
az Chriftufert keǵes Att́ank,
ȍtet hiuk fegitfegwͤl,
mert ȍ nekwͤnc meg igerte
hoǵ meg halg*a*t ne*m* utal. ||

145 Soc fzantalan bwͤneinket,
az Chriftufert meg boczatt́a,
es fiui meltofagra,
mindńaiunkat ualaztotta,
azert neki kȍńȍrȍgiwͤnk,
mint keńelmes Att́anknac.

Szeret minket az Ur Iften,
ki fianac nem engede,
ertwͤnc ada ez uilagra,
hoǵ meg ualczon bwͤneinktȍl,
karhozattul es ȍrdȍgtwͤl,
hirtelen ualo halaltul.

Azert iria Efaias, hoǵ ȍ
nekwͤnk fzwͤlettetet,
kit az Att́a ada kinra,
hoǵ ȍ lenne elegfegwͤnk,
mi bwͤnwͤnket uete rea,
hoǵ azokert meǵ halna.

Oh irgalmas keǵes Iſten,
ki fiaddal bizonitad; ||
bẘnoͦſoͦkhoͦz ſzerelmedet, **146**
Prophetaknac altala,
kit igertel vala nekẘnk,
ez vilagra boczatad

Veghetetlen irgalmaſſag,
ki ſzerelmes ſzent fiadat,
ertẘnk adad hoǵ meg ualczo*n*,
ninczen nekẘnc anni eroͦnc,
hoǵ ezt neked meg halalſ́uk,
elegkeppe*n* meg koͦzoͦnńẘk.

Naǵ ſok keppen meg ielented
hozzanc ualo io uoltodat,
kiert toͦlẘnc ezt kiuanad,
hoǵ mi hozzad mind meg teriẘ*nc*,
ſzent fiadat mind halgaſſuk
oͦtet valſ́uk Ieſuſnac.

Azert illik kereſzt́enek
hoǵ ezt aldǵuc es imadǵuc,
ki teremtet mindeneket,
embereket es meg valtot. ||
es az iras mint hirdeti, **147**
czuda keppen ſzeretet.

Ezt diczeriẘk mindenkoron,
kiert minket Att́a Iſten,
voͦt minńaian ſzerelmeben,
ezert uadnac oͦ kedueben,
meńorſzagban es ez foͦldoͦn,
minden nemẘ allatok.

Diczerteſſek ſzent haromſag,
Att́a fiu es ſzent Lelek,
bizoń Iſten eǵ allatban,

kitől uaǵon idueſſegẘnc
es menńei bodogſagunc,
mind o̊ro̊ckón o̊ro̊cke.
U, le:

Alius. nota: Ut quea*n*t laxis etc.

148 *S*ok ńauaľankban Atťan||khoz kialczunk,
mert ſegedelmet ſohul nem talalunk,
czac o̊ mi nek*ẘn*c Atťank es ǵamol*un*c,
mi*n*de*n* ot*a*lm*un*c.

Tegedet azert alazatos ſziuel,
kerẘ*n*c otalmaz Atťa*n*c iob kezedd*e*l
es taplaľ minket az te ſz: igeddel,
lelki etellel.

Itt ez arńekba*n* migle*n* mi ńomorgu*n*c.
czak ſegedelmed ala mi foľamunc
mert ige*n* keǵes ȧťank vaǵ mi nek*ẘn*c
minde*n* eletẘnc

Pokol aitaia bẘnert reanc nila,
hoǵ az Iſtennek haragia indula,
minde*n* ńauaľa otta*n* reanc ſzalla,
bẘnnek iutalma. ||

149 Azert ko̊ńo̊rgẘnc ne nezd bẘneinket,
de tekencz keǵes ſzemeiddel minket,
az te fiadert ſzeres inǵen minket
ſzabadicz minket.

Ne teǵ mi velẘnc az mi bẘnẘnc ſzerent
de tekencz minket keǵeſſeged ſzere*n*t,
Chriſtus Ieſusnak kedues uolta ſzere*n*t,
erdeme ſzerent.

Veǵ el mi rolunc enni ſoc inſeget
adǵ nekẘnc immar kerẘnc czendeſſeg*e*t
ne foǵatkozzunc el ſoc inſeg ko̊zo̊t
adǵ nekẘnc ero̊t.

Soc ńaualainc le czendeſſedǵenek,
hoǵ hatalmaſoc tegedet felľenek,
es mindenkoron teged eſmerienek,
o̊ro̊c Iſtennek.

Diczeret leǵen az Atťanac meńbe*n*,
o̊ ſz : fianac o̊ro̊c ditſo̊ſegben,
es ſz : Leleknek velek eǵetemben
o̊ro̊cke Amen. ||

Nativitatis. corde na: **150**

Atťa Iſtento̊l ſzwletek,
ez vilagnac kezdeti elo̊t
elſo̊nek es utolſonac mondatic
o̊ kezdeſe es vege,
az mikh uadnac es uoltanac,
es io̊uendo̊ben leſznek
mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.

O bodogſagos ſzẘles ez,
hoǵ ezt az zẘz nekẘnc
az mi idueſſegẘnkre,
az ſzent Lelek Iſten||to̊l, **151**
es az ǵermek lo̊n valtſagu*nc*
mint meg montac az Prophetac
mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke

Enekelľen az meńorſzag,
o̊rẘlľenek az anǵaloc,
es minden hatalmaſſagoc,
az Iſten diczeretire,

minden ńelueknek ſzozatit
diczeretet monǵanac,
mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke

Ime az ki az Atťanac,
regen meg igertetet uolt,
kit az Prophetak meg irtac uolt,
meńorſzagbol le ſzallot,
minden allatoc o̊ neki
diczeretet teǵenek,
mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke

Teged uenek es ǵermekek
Atťac ańac es zep zẘzek
eǵenlo̊ ſzoual es akarattal,
mindenkoron diczerienek
benned biznac es ſzeretnec
neked halat adnac
mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke. ||

152 Neked aldot Ieſus Chriſtus,
az atťa Ur Iſtennel
es ſzent Lelekkel eǵetemben
leǵen naǵ diczeret
tiſzteſſeg es naǵ diczôſeg,
hatalmas ǵôzedelem,
mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke

P o ſ t   e p i p h a n i a s

Vilagnac nemes teremtôie,
napnac uilagat elo̊ hozod,
zerzel eredetet ez uilagnac,
uilagoſſagnac kezdetibol. ||

153 Ki reggelt eſtuehôz hozod,
naǵ ſetetſeg el tauozuan,

napot paranczolcz elő iőni,
halgaſd meg kőńőrgeſẘnket

Bẘnnel mi lelkẘnc ne ferteztеſſek
o̊ro̊c elettẘl ne foztaſſek
mikor ſemmi iot nem tehet
magat bẘnben ko̊telezue*n*.

Menńeieket gondolľon
o̊ro̊c eletre viheſſen
tauoztathaſſon minde*n* gonozt
meg tiztuluan minden bẘnbo̊l.

Atťa Iſtennek diczeret,
es ő fianac Chriſtuſnac,
ſzent Lelekkel eǵetemben,
mind o̊ro̊ckőn o̊ro̊cke.
U, le:

A l i u s. Iam ter quaternis. dominica oculi: ||

Moſtan az ido̊k el io̊ttek, 154
mikoron nekẘnc meg ielent,
az igaſſagnac ő napia
Iſtennek io akaratťa

Mi moſtan hitnek ieǵeuel,
ſziuẘnket meg ero̊ſiczẘk
hoǵ az o̊rdog meg ne czalľo*n*
az ő naǵ alnokſagauaual.

De tiſztaſagnac feǵuere,
mindenkor mi velẘnk leǵen
es az ioſzanſag el ẘzze
az ellenſeget mi to̊lẘnc. ||

155 Es az tobzodas teſtwͤnket
nekwͤnc moſt meg ne terhelľe
hoǵ az eieli ellenſeg
minket moſt meg ne czalhaſſo*n*.

Diczeret leǵen Atťanac
es eǵǵetlen eǵ Fianac
eǵetemben Szent Leleknek
az dicžoͤ ſzent haromſagnac.

Alius. dominica lætare: Ieſu quadragenariæ:

*M*inden mi ſzenuedeſwͤnknek,
idei mar el ioͤttenek,
hoǵ mi teſtwͤnkbe*n* zenuedǵwͤnc,
es lelkwͤnkbe*n* tiſztac leǵwͤ*n*c ||

156 Hoǵ az el veſzet heľwͤnket
immaron meg kereſnoͤioͤk,
az igaz hitben magunkat
mindenkoron foglalnaioc.

Kerwͤnk Ur Iſten tegedet,
leǵ ſegitſeggel mi nekwͤnc
hoǵ minden mi bwͤneinktoͤl
mi moſtan meg tižtittaſſunc

Es mi el mult bwͤneinkroͤl,
moſtan meg ne emlekezzel,
de ioͤuendoͤ bwͤneinktoͤl
te miattad ſzabadulľunc

Hoǵ minden mi bwͤneinktoͤl,
immaron meg ſzabadultac

te hozzad Atťa Ur Iſten,
mindenkoron iǵekezzẘnc

Engedǵed Atťa Ur Iſten,
ſzent Fiaddal eǵetemben,
es az ditſő ſz : lelekkel
hoǵ tegedet diczerheſſẘnc
Uǵ leǵen. ||

157 Loco invocationis dicend: Pro Natiuitatis.

Halat adǵunk minńaian az Ur Iſtennek, ki az o̊ ſzẘleteſeuel: meg ſzabaditot o̊rdo̊gnek hatalmaſſagabol.

Ennek illic hoǵ enekelľẘnk, az anǵalok*ka*l: ditſo̊ſeg magoſſagban Iſtennek.

Pro paſchatis

Aldǵuk minńaian az Ur Iſtent, ki az o̊ ſzent fiat; fel tamazta diczo̊ſeggel: Alleluia, alleluia, alleluia.

Halat adǵunk moſt ő neki, es diczeriẘc naǵ io uoltat mind o̊ro̊cke, All*elui*a, all*elui*a, all*elui*a

pro feſto Aſcenſio*nis*. ||

158 Ieſus Chriſtus (ma) az mеńorſzagban fel mene, hoǵ mi nekẘnc helt zerzene, es minden zẘkſegẘnkro̊l gondot uiſelne: Alleluia, all*elui*a, alleluia.

Es ẘle az Atťa Iſtennek iobiara, kit uarunc az iteletre hoǵ minket hozza haſonlatoſſa teǵe*n*, allel*ui*a, all*elui*a, alleluia.

pro feſto pentecoſt.

Atťa mindenhato Iſtennek ſz: lelke, melľet Chr*istu*s nekẘnc

159 ńere lakozzek mi uelẘ*nc* || o̊ro̊ckẘl o̊ro̊cke, Allelua, allel*ui*a, alleluia.

Ki minket uigaztalľon ſ-uilagoſiczon, es ui ziuet teremczen, es minden igaſſagba o̊ el be uiǵen, Alleluia, alleluia, alleluia.

Congrtlo in Natlm do*mi*ni

Karaczon innepeben:
Karaczon innepeben,
Oeruendezzwͤnc ziuwͤnkbe*n*:
Mert Iſte*n* o̊ ſz: fiat
Mert I*sten* o̊ ſz: fiat:
Atta meg nekwͤnc teſtbe*n*.
Ki az o̊ nepet meg ſzabadita az bwͤnőktwͤl:
es az regi kiǵotul. Meg mente:
nekwͤnc az diczo̊ſeget Meg ńere,
Leǵen o̊ro̊c bodogſag, Az mi kiraľunk*na*c.

In nouo anno

Ez eztendo̊t meg aldod:
ez eztendo̊t meg áldod
keǵelmedbo̊l Ur Iſten:
Bwͤ ſirral ekeſitod,
bő ſirral ekeſited,
Te ſz: Iehoua I*sten*.
Tegedet felnek kic || lakoznac ez főldnek zinen: **160**
Es az puzta heľekis, Bwͤſeggel:
halmok aitozodnac: vig keduel
Bodog kit maganac ualaztot Sionnac kiralľa.
Teg:

In feſto paſchali.

Ez huſuet innepeben.
Ez huſuet innepeben
diczeriwͤk Iſtent ſziube*n*
Ki ertwͤnc meg holt fiat,
Ki ertwͤnc meg holt fiat:
Fel tamazta teſtben.
Ennek o̊rwͤl fo̊ld, tenger es az meń uig kedueb e*n*
Minden elo̊ allatoc. Soc rendben:

Kic egen fo̊ldo̊n uadnac : Soc rezben.
Fak fẘuek es viragok : Uiulnac o̊ro̊mben.
Ennec :

In feſto Pentecoſtes.

Ez Pẘnko̊ſd innepeben :
Ez pẘnko̊ſd innepebe*n*,
diczeriẘc Iſtent ziube*n* :
Ki ko̊zzenc o̊ ſz : lelket,
Ki ko̊zzenc o̊ ſz : lelket,
oztogatta bẘſeggel
Ennek o̊rẘl fo̊ld, tenger es az meń uig keduebe*n*
Minden elo̊ allatoc. Soc rendben,
Kic egen fo̊ldo̊n vadnac. Soc rezben.
Fak fẘuek es viragoc. Uiulńac o̊ro̊mben.
Ennek or : ||

Ieſus Chriſtus elo̊ Iſtennek ſz: fia,
Irgalmaz mi nekẘnk.
Ki ẘlz Atťa Iſtennek iobiara, Irgal:
Ki mi erettẘnk io̊uel ez uilagra, Ir:
Ki mi erettẘnk ez uilagra ſzẘletel,
Ki ez napon ko̊rńẘl meteltetel,
Ki az bo̊lczeknek meg ielenel,
Ki ez napon Ieruſalemben be menel,
Ki ez napon az ſidoktul meg fogatal,
Ki mi erettẘ*n*c az kereztfan zenuedel,
Ki ez napo*n* halottaibol ditſo̊ſeg*e*l fel tam*a*d*a*l,
Ki ez mai napo*n* az menńegbe*n* fel menel,
Ki az ſz: lelket Atťadtul nekẘ*n*c ńered,
Ditſo̊ſeg Atťanak es fiunak es ſz: lelek I*ste*n*ne*c Ie. ||
Telľes ſziuel te hozzad kialtu*n*c, halg*a*s meg 162
Es kereſſẘk az te irgalmaſſagodat halg.
Ditſöſ*eg* Atťan*a*c es fiu*na*c es ſz: lelek I*ste*nnek
Mindenhai ko̊ńörgeſẘnc: Menńen fel Ur I*ste*n te hozzad
es ſzalľon mi reanc Ur Iſten: Te ſz: irgalmaſſagod.
Giogits meg minket Ur I*ste*n: Mert uetkezt*wͤ*nc
Kerẘ*n*c tegedet Ur I*ste*n irg*a*lm*a*z mi nekẘ*n*c: M.
Ditſöſeg atťan*a*c es fiun*a*c es ſz: Lelek I*ste*nnec
Minden titkos bẘneinkbo̊l: Tiſztits meg minket Ur I*ste*n.
Es boczaſd meg nekẘnk: Minden uetkeinket.
Aldǵuk minńaian az Ur I*ste*nt: Minde*n* ido̊be*n*.
Mindenkoro*n* az o̊ diczereti maradǵo*n* mi benn*wͤ*nc
diczőſeg atťanac es fiunac es ſz: etc. ||

---

163 Versicvli qvotidianj.

Mi ſegitſegẘnk vaǵ te Ur Iſten : Ne haǵ el minkẹt.
Meg ne utaľ mink*e*t az mi bẘneinkert : Mi iduezito I*sten**ẘͤnc*.
Ur I*st*e*n* az mi bẘneinc zerent : ne czelekedǵ*e*l mi uel*ẘͤnc*.
Es az mi gonoſſaginc zere*nt* : Ne fizes mi nekẘ*nc*.
K̊őńőrẘľ mi raitunc Ur I*sten* : Es aldǵ meg minket.
Vilagoſits meg az te teke*n*tetede*t* mi rait*unc*: Es irg*al**maz* mi nek*ẘͤnc*.
Fogadaſod zerent Ur I*sten* : Kerẘ*nc* halgas meg mink*e*t.
Es ued be fohazkodaſink*at* : ſz : fiad*na*c erdemeiert.
Tőr̊őld el Ur Iſten : Az baluańozokat ez fől̊dr̊ől.
Hoǵ czak a te ſz : neued : Mindenẘt diczerteſſek.
Halgaſd meg Ur Iſten : Az mi kőńőrgeſẘnket.
Es teǵ mi uelẘnc : Irgalmaſſagod zerent.
Ne*m* iőt az Ur I*st*e*n* az igazakerṭ : hane*m* czac az bẘnőſők*e*rt.
Hoǵ iduezicze azokat : kic ueſzic keǵelmeſſeg*e*t.

In adventv do*mi*ni

Boczaſd el Ur Iſten : Az te hatalmadat.
Es zabadicz meg mi*n*k*e*t : Minde*n* ńomoruſagtul
Aldot az ki iőt : Az Urnac neueben.
Bizoń I*st*e*n* bizoń ember : Meg zabaditani mi*n*k*e*t.

In die nativitatis. ||

164 Giermek ſzẘletek : Es fiu adatek mi nekẘnc.
Es az mi bẘneinknek : Valtſagara adatek.

Szẘletek mi nek*ẘnc* az Ur Ieſ. Chr*istus*: Az zep zẘznec meheből.
hoǵ minket meg ſzabaditana: Mi*nden* elle*n*ſegi*n*ktől.
Az Iſtennek Igeie: Erettẘnc emberre lőn.
Es lakozik mi ſziuẘnkben: Alleluia.
Giermek ſzẘletek nek*ẘnc*: Es fiu adatek mi nek*ẘnc*.
Kinek birodalma vaǵon minde*n* lathato: es lathatatlan allatokon.

Az Perſiabeli haro*m* bőlczek aia*n*dekozz*ac*: az Nazaretbeli Ieſuſt:
Arańal temiennel es kenettel: Tiztelic őtet.
Ur Iſten ved io keduel: az mi ziuẘ*n*k*nec* aldozatť*at*.
Mikeppe*n* keduelled: az bőlczek*nec* aiandekat.

Chriſtuſnac igaſſaga: kőrńekez mink*e*t paiſul.
Azert ſemmit ne felľ*ẘnc*: az eieli hitetle*n* rettegeſektől.

Az te hazadnac ſzerelme: Emezte meg engem*e*t.
Es az te karo*m*loid*nac* karo*m*laſi: Eſenek en raita*m*. ||
Oeriz meg minket Ur I*sten*: Mikeppen zemeid feńet. **165**
az te zarńaid*nac* arńeka alat: Otalm*az* meg mi*n*k*e*t.

Halalra adatot vala az Chr*istus* az mi bẘnei*n*kert: All*eluia*.
Fel tamadot az mi idueſſegẘnkert: Alleluia.
Fel tamadot az Chr*istus* halottaibol: Alleluia.
Mint meg prophetaltatot uala: Alleluia.
Fel tamadot az Ur Ieſ. Chr*istus* az koporſobol: All*eluia*.
Ki mi erettẘnc az kereztfan fẘggőt: Allelu*ia*.

Fel mene az Chr*istus* meńorſzagban: ditſőſeggel.
Fogua uiue az mi elle*n*ſegi*n*k*e*t: halat adǵ*un*c azert ő neki.

Az ſz: Lelek*nec* aia*n*dekat: Boczaſd ziuẘnkbe*n* Ur Iſte*n*.
Ki mi bennẘnc Iſteni: Es emberi zerelmet geriezze*n*.
Ur I*ste*nnek ſz: lelke be tőlte: főld*nec* kerekſeget.
Es mindenek uallľak: Bőlczeſegnek ieǵet. ||

Aldǵuk az atťat es az fiut: Sz: lelek Iſtenuel eǵete*m*be*n*. **166**
Es minde*n*nek felette magaſztalľ*uc* őtet Mi*n*d őrőckőn őrőcke.
Aldot leǵen az ſz: haromſag: Eǵ bizoń Iſten.
diczeriẘk es fel magaztalľ*uc* őtet: Mi*n*d őrőkőn őrőcke.

Benedictiones ſeu Concluſiones concentūum.

Oero̊c mindenhato Iſtennek irgalmaſſagarul : It ez fo̊ldo̊n iǵekezzẘ*nc* mindenkor halat adni.

Hoǵ az utolſo rettenetes itelet meg leuen : meń orſzagnak bodogſaga adaſſek meg mi nekẘnc.

Igaſſag ſzereto̊ Atťa mindenhato felſeges Ur Iſte*n*, ez mai nap naǵ aitatos diczeretekk*e*l f*e*l m*a*g*a*zt*a*l*u**n*c.

Eǵenlo̊ ſzoual minńaia*n* kerezťenek mi meg ualto Chr*istu*s Ieſ. Uru*n*c te io tetedert halakot adu*n*c nek*e*d o̊ro̊cke.

Fel magaztalľuc az felſeges mindenhato Ur I*ste*nt : Ki mi rolunc gondot uiſel Atťai ſzerelmebo̊ł.

Halakot adu*nc* hatalmas teremto̊ keǵes taplalo*nc* : diczerteſſel ſzent fiaddal o̊ro̊cke ſz : Lelekuel. ||

167 Oerẘlľẘ*nc* mi aldottac es valaztottac meńorſzagra : Nam az Chr*istus* o̊ ſz : Atťat nek*ẘnc* meg engeſztele.

Halat adǵunk az Atťanac es fiunac mind o̊ro̊cke : Eǵetembe*n* ſz : Leleknek eǵ felſeges Iſtennek.

Az teremto̊ Atťa Iſten es meg valto fiu Iſten : vigaſztalo ſz : Lelek I*ste*n aldǵon minket minńaia*n*.

Eǵetembe*n* kereſzťenek felľẘk o̊tet mint Uru*nkat* : Es diczeriẘc igaz hitbo̊l mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.

Ieſus Chriſtus kit az Atťa ualtſagunkra el erezte : Kerẘnc teged leǵ ſzozolonk ſz : Atťadnac elo̊tte.

Atťa, fiu, es ſz : Lelek telľes ſz : haromſag eǵ Iſten : Lakozzek mi ſziueinkbe*n* mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.

In adventu domini.

Io̊i mi hozzanc iduezito̊ Ieſus Chr*istu*s ſz : Atťaddal : Szabadicz meg bẘneinkto̊l es ſoc ńaualľainktul.

Kiert neked halat adu*nc* ſz : Atťaddal ſz : Lelekuel : Mind o̊ro̊cke ſz : haromſag eǵ felſeges Iſtennek.

In die Natiuitatis.

Ieſus Chriſtus ki ez napo*n* az zep zẘznek ſz : meheběl : Szẘlettetek ez vilagra az mi vigaſſagunkra. ||
Atťa fiu es ſz : Lelek telľes ſz : haromſag eǵ Iſten : Lakozzek mi **168** ſziueinkbe*n* mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.

Adǵunk halat kereſzťenek Chr*istu*snac o̊ io uoltar*u*l : Mert erettẘnc ſzeretetbo̊l ſzẘletek ez uilagra.
Eǵetemben magaſztalľuk es diczeriẘc az o̊ neuet : Mert czak o̊ mi bẘneinknek erdemes aldozatťa.

Aldǵuk mi mind az Ur Iſte*n*t ki mi ertẘ*n*c e*m*beri zem*e*lt Rea vo̊n hoǵ bẘneinkbo̊l mind meg zabaditana.
Halat adǵunk Ur Iſtennek es az o̊ eǵ ſz : fianac : Szent Lelekkel eǵetembe*n* mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.

In die Epiphaniar*um*.

Ieſus Chriſtus ki ez napon az bo̊lczek*ne*c meg ielen*e*l : Leǵ vezerẘnk kerẘnc teged az te ſz : aťadhoz.
Atťa fiu es ſz : Lelek telľes ſz : haro*m*ſag eǵ Iſten : Lakozzek mi ſziueinkben mind o̊ro̊ck*o̊*n o̊r*o̊*cke.

In die Paſchatis.

Emlekezzẘnk kereſzťenek az Iſtennek io volt*aru*l : Ki ſz : fiat mi erettẘ*n*c aldozatra boczata. ||
Halat adǵu*n*c az Iſtennek es az o̊ eǵ ſz : fianak : Sz : Lelekkel eǵe- **169** tembe*n* mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.

In die Aſcenſionis.

Iariunk mi moſt kereſzťenek idueſſegnec igaz uta*n* : Mert az Chr*istu*s ez mai nap mene fel meńorſzagba*n*.

Hoǵ mi nekẘnc ſz: Atťatul vigaſztalo ſz: Lelken*ec*: Kellemetes aiandekat meg ńeruen el boczaſſa.

In die Pentecoſtes.

Oerẘlľẘnk mi kereſzťenek mert az I*ste*n ő ſz: lelk*e*t: Menorſzagbol hiueihŏz vigaſztalni boczata.
Az kic hiſzic Chr*istu*s altal ő bẘnŏknek boczanatťat: Azoc veſzik ſz: Lelkenek aiandekat ŏrŏcke.

Peracta Coena.

Menńetek el bekeſeggel Ur Iſtennek ŏrŏkŏſi: Mindenkoro*n* diczerietek az ti ſz: Atťatokat.
Hala leǵe*n* az I*ste*nnek ki minket erdemẘnk nelk*ẘ*l: Fiaiua hoǵ fogadot czak az ő io voltabol. ||

Antiph. in Adve*n*tu. 171

Regen el mult ido̊kben, meg ertettẘk az ſzent Prophetak altal, hoǵ az Atťa Iſtennek fia, ez vilagra io̊uendo̊, az o̊rdo̊gnek hatalmaſſagaban leuo̊, emberi nemnek, m*e*g ſzabaditaſara. Pſ 8. et 149 Cantat: Canti.

Tudǵatoc, mert ko̊zel vaǵon az Ur Iſten, bizo*n* mondo*m* || ti nektek hoǵ hamar el io̊. Pſ. 24. Do*mi*ni eſt terra Pſ. 134. Canti: Zachariæ. 172

Iobbiczatok meg eleteteket kereſzťeńek, mert im el ko̊zelget az Iſten*n*ek orſzaga. Pſ 110. Dixit et Mag*nifi*cat

Io̊i el Ur Iſten, minket meg ſegiteni: Es boczaſd meg nekẘnc az mi ſok bẘneinket, Pſ. 110 et 112 et Mag*nificat*

Az te magzatodbol teſzek, az te birodalmadra feiedelmet. Pſ. 132. ||

Antiph. Nativitatis. 173

Szolla ennekem az en ſz: Atťam, en fiam vaǵ te, ez mai napon en ſzẘltelek teged. Pſ 2 Quar: fr: 78. et 24.

Bekeſegnek Ura, ez vilagra adatek, kinek irgalmaſſagabol, ſokan iduezẘlnek. Pſ 72. 113. 149 et 111. Confite:

Ime el io̊t az Atťa Iſtennek fia, es meg ielentette nekẘ*nc* az idueſſegnek utat. Pſ. 110. et 112. Beatus.

Hidǵetek || mert im el io̊t az Ieſus Chriſtus, kit az Atťa Ur Iſten meg igert vala. 174

Ez napo*n* Chriſtus ſzẘletek: ez napon Iduezito̊nc meg ielenek: ez napon fo̊ldo̊n enekeln*ec* Anǵalok: ez napon o̊rẘlnek az kereſzťenek mondvan; diczo̊ſeg meńorſzagba*n* Iſtennek mind o̊ro̊cke, Pſ 95. et 149. 32. 130. 111.

175 Te veled vaǵok en Atťa Iſten, az te diczo̊ſeged||nek ideien, es
az te zentid*nec* diczo̊ſegek*nec* ideien ez vilagnak elo̊tte, ſzẘlettel
to̊lem, Pſ. 2. 111. Confitebor. 130 Ex pfund.

Valtſagot kẘlde az Ur Iſten az ő nepenek, es igere nekiek az
őrőc bekeſeget. Pſ 111. Confi. et 130. Depro.

Mint eǵ vo̊legeń, az Ur Iſten ſzarmazek, az Ańaſzenteǵhazbol.
Pſ 19 Cœli enarr. 132, Memento et 94. Venite exult.

Az atťa Iſten, ez vilagra boczata az ő ſzent fiat, hoǵ benne
176 bizokat meg ſzabaditana || az o̊rdo̊gnek hatalḿabol.

Mikor ſzẘletek nekẘnk czudakeppen, az ſzẘznek meheből,
ackor be telec az ſz: iras: mikent az harmat ez fo̊ldre le io̊uel,
hoǵ iduezitened emberi nemzetſeget, teged diczerẘ*nc* edes Iſtenẘ*nc*
Pſ 149

Antiph. Epiphaniar*um*.

177 Bo̊lczek latua*n* az czillagot, vinek Urunknak, arańat || to̊mient
es kenetet Pſ. 45 Cor meu*m* eruc. Pſ 70 Do*mi*ne in adiu. 72 Do*mi*ne
iudiciu*m*

Harom czudakkal, meg ekeſittetet ſz: napot tiſztelẘnk: Ez
napon az czillag vezerle az bo̊lczeket az Ieſuſhoz: ez napon az viz
borra valtozek az meńegzo̊ben: ez napon Chriſtus Ianoſtul ḿeg ke-
reſztelkedek, hoǵ minket iduezitene, alleluia. Pſ 95 Venite 130. Ex
pfun.

178 Az bekeſegnek kiralľa || fel magaſztaltatot, kinek ſzinet latni
kiuanńa mind az egeſz fo̊ld.

Minde*n* ido̊ben aldǵad az Ur Iſtent, es keried hoǵ az te utai-
dat igazgaſſa, es minden ido̊ben, az te tanaczid ő benne maradǵonak.

Vallaſt teǵenek minden fele nepek az Ur Iſtennek, es o̊tet
179 diczeriek. ||

Anti. quadrageſimales.

Ell io̊ttenek nekẘnk az poenitentianak napiai, bẘneinknek
valtſagara, lelkẘnknek idueſſegere. Pſ 130. De pfun.

Viǵazzatok kereſzťenek, mert nem tudǵatoc az ido̊t: viǵazza-
tok azert mert nem tudǵatok mikoron az Ur Iſten el io̊ue*n*do̊,
180 eſtue auaǵ efelkoron, auaǵ tik||ſzokoron, auaǵ reggel, hoǵ mikoron

hirtelen el iŏuend, ne talalľon minket el aluvan. Pſ 127. Nisi Dom*inus* etNunc Dimit:

Ha embereknek, es angaloknak, ńelueken ſzolnek, de ſzeretetem, nem voſna, olľan volnek, mint a zŏngŏ ertz, es az pengŏ czimbalo*m*. Pſ. 15. Do*mi*ne quis ha*bitabi*t et Mag*nifi*cat.

Kŏńŏrẅľ raitunk Ur Iſten, es halgaſd meg az mi imadſaginkat. 8. toni. Pſ 4. Halg*a*s m*e*g 54 In no*mi*ne. 67 Miſerere.

Aldot || Ur Iſten, ſegeľ meg minket, es te neuednek diczŏſe- 181
geiert, ſzabadits meg minden gonoſztul. Pſ 1. Bet. vir. 6 et 7 et 54. 33 In te Speraui.

Az mi bẅneinkrŏl tarczunk poenitentiat, mert el kŏzelgetet az Iſtennek orſzaga.

Az mi bẅneink Uram Iſten, naponkent elŏttẅnk forognak mi nekẅnk, de kerẅnk teged Uram, ſzabadicz meg minket a||zoktul, 182
ma es eletẅnk*nec* minde*n* ideiebe*n*.

Anti. in magnis feriis.

Az te hiueidnek ſzerelme Ur Iſten, meg emeſztet engemet, es az te karomloidnak, karomlaſi, eſenek en rea*m*. 2. toni. Pſ. 13. Uſq quo 3. Quoniam 57. Miſerere.

Hatra terienek es meg ſzégenẅlteſſenek, kic gonozt akarnak nekem.

En Iſtenem, ſzabadicz ki engemet, az || hitetleneknek kezek- 183
bŏl. Pſ 27 Je*h*oua lux 31 In te spe.

Az en teſtem fel tamadaſnac remenſegeben ńugozik. Pſ 16.

Elŏ alanak az fŏldi kiraľok, es az feiedelmek ŏzue ǵẅlenek Urunknak ellene, es az ŏ Chriſtuſa ellen. 3 toni. Pſ 2. et 52 quid gloriaris.

Naǵ ſok hamis tanuk, ream tamadanak, es az ŏ keduek ſzerent ream hazudanak. Pſ 7. Do*mi*ne Deus. 69.

Meg oſztak ŏ kŏ||ſztŏk az en ruhaimat, es az en ruhamra ſor- 184
ſot vetenek. Pſ. 22.

Ments meg mi*n*ket Ur Iſten, minden ellenſeginktŏl, kiknek czelekedetek hamiſſag.Pſ 13. Uſq quo 4. Exaudi 16. cuſt.et Mag*nifi*cat.

Sidoknac Iudas, ilľen ieǵet ada monduan: az kit en meg czokolandok, az az Chriſtus fogiatok meg ŏtet.

185 Meg feſzituen Atťa Iſtennek ſzent fiat, im||ezt irak feiere: Nazaretbeli Ieſus, ſidoknak kiralľa. 3 toni differ: Pſ 57. 110 Mag*ni*-*fi*cat anima:

Naǵ bekeſeguel ki mulok ez vilagbol, es meg ńugoſzom az Ur Iſtenben.

Anti. paſchales

Huſuet napian hainalban indulua*n*, iutanak az koporſohoz, az nap immar fel keluen, alleluia. Pſ. 32 Exultate. 114. In exitu Iz. Benedictus Do:

186 Az Iſte*n*||nek anǵala, Monda az Mariaknak, ne felľetek mert
iol tudom hoǵ az Chr*istu*ſt kereſitek, alleluia Pſ. 1. Beatus vir. 119. Beati imma.

Az Ur Iſte*n*nek anǵala, le ſzalla meńorſzagbol, es iaruluan, le fordita az ko̊uet az koporſo ſzaiarul, es ẘl uala raita, alleluia, allel*uia* Pſ 110. D. 114 In.

Fell tamaduan az Chriſtus, meg ielenek az o̊ tanituaninak,
187 ezt monduan: Beke||ſeg leǵen ti nektek, alleluia: Ne felľetek ſem-
mit, mert en vaǵok diczo̊ kiraľ. Pſ. 130 et 146. Lauda Anima Mag*nifi*cat.

En vaǵok az Ur Iſten, es az en tanaczomat, nem ko̊zlo̊m, hitetlenekkel.

En el temettettem vala, es fel tamattam, mert az en meńei ſz: Atťam, hozza fogada engemet, alleluia, alleluia.

188 Az keǵelmes Ieſus Chr*istu*s || ko̊ńo̊rẘluen embereken, hatalmat
vo̊n o̊rdo̊go̊n mi ellenſegẘnko̊n, alleluia. Pſ. 111 Con.

Az mi Urunk Ieſus Chriſtus, meg hala az mi bẘneinkert es fel tamada az mi igazulaſunkert, alleluia.

Fel tamada az Ieſus Chriſtus, es Uralkodic az o̊ meńei ſzent Atťaual, alleluia, Allel*uia*.

189 Holual reguel, huſuet napian, naǵ || ſietſeguel, az ſzent aſſzo-
ńok el menenek Chriſtuſnac koporſoiahoz. Pſ 4. 130.

In die Aſcenſionis.

Galileabeli ferfiak, mit neztek fel az egben, ez Ieſus ki ko̊zzẘletek meńorſzagban mene, eckeppen io̊ az iteletre diczo̊ſeggel. Pſ 47. Plaudite. 19. Cœli enar. et 96. Cantate D*omi*no.

Chriſtus Urunk Ieſus, ez mai napon, menńeknek orſzaga||ban **190**
mene diczo̊ẘlt teſtben. Pſ 3. 33 et 19.

Fel menuen Chriſtus menńegben, alleluia; fogua viue az fogſagot, alleluia. Pſ. 96 D*omi*n. regna : 33. Exultate : 103. Benedic anim.

Oe lattokra meńben fel emeltetek, es az feńes ko̊d be foga o̊tet az o̊ ſzemek elo̊l. Pſ 8. D*omi*ne I 119. Mirabilia ſ*un*t facta.

Fel megek Atťamhoz, es az ti Atťatokhoz: az en Iſtenemhoz, es az ti Iſtentekho̊z, alleluia. Pſ 33.

Menńe||tek el ez ſzeles vilagra, hirdeſſetek az Euangeliomot **191**
minden teremtet allatnak, az ki hiend es meg kereſztelked*ic* iduezẘl, az ki pedig nem hiend nilua*n* el karhozik, alleluia. Pſ 19.

Kezeit fel emeluen, egben uitetik uala, es meg alda o̊ket, alleluia.

Szemek lattara, fel emelkedek az Ieſus, es az ko̊d || befoga **192**
o̊tet az meńben alleluia.

Ant. in die Pentecoſ-

Mikoron be to̊ltenek volna, az o̊tuen napok, valanak az tanituańok eggẘt, diczeruen az Ur Iſtent. Pſ 96 Mag*nifi*cat.

Io̊uel ſzent Lelek Ur Iſten. to̊lcz be aiandekoddal, az te hiueidnek ſziueket, es az te ſzerelmednek tẘzet, o̊ bennek || fel geriezd, **193**
ki minden pogan nepeket, ſok fele ńelueken, az hitnek eggeſſegere, o̊ſzue go̊ito̊tted: diczeret te neked ſzent Lelek Ur Iſten. Pſ 19. 149. Can:

Zugas lo̊n az egbo̊l hirtelenſeggel, mint ſebeſſen io̊uo̊ nag ſzelnek ſzugaſa, es be to̊lte az hazat, meľben ẘlnek vala az tanituańoc. Pſ. 19 Magnificat anim. || **194**

Szolnak vala kẘlo̊mb kẘlo̊mb ńelueken az tanituańok, Iſtennek nagſagos dolgairol, alleluia alleluia.

Ur Iſtennek ſz: Lelke be to̊lte fo̊ld*nec* kerekſeget, diczeriẘk az Ur Iſtent

Monda Chriſtus az o̊ tanituaninak, nem hadlak titeket aruaul,
195 alleluia, el meǵek es hoz || zatok io̊uo̊k, alleluia, es o̊ruendez az ti
ſziuetek, alleluia.

Ant. Communes.

Teged eǵnek allatban, es haromnac ſzemeľben, igaz hittel
vallunk, mindenkoron felſeges Ur Iſten. Pſ 54. 113. 130.
196 Aldǵ meg minket Aťa Ur Iſten, o̊riz meg minket elo̊ Iſte*n*||nek
fia, Ur Ieſus Chriſtus, vilagoſits meg minket, vigaſztalo ſz: Lelek
Ur Iſten, ma es eletẘnknek minden ideieben. Pſ. 51 Miſerere. 67
Miſerere. 57 Miſerere.
Diczeret es o̊ro̊c diczo̊ſeg leǵen Atťanac, es az o̊ ſz: fianak, es
az ſz: Lelek Iſtennek, mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
197 Diczo̊ſeg leǵe*n* te neked ſz: haromſag, es neked || eǵenlo̊
Iſtenſeg, mind eleito̊l foguan, moſt es mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
Naǵ diczeretes diczo̊ſeget, enekeľẘnk, Atťanak, es fiunak, es
az vigaſztalo ſzent Leleknek, o̊ro̊cke valo diczerettel. Pſ. 96. Cantat:
149 Cantat: 119. Mirabilia. 147 laudate:
Meg tarťa az naǵ Ur Iſten, az o̊ hẘ kereſzťenit o̊ro̊cke; de az
198 gazdag || hitetleneket, pokolra veti, vegre miheľe*n* ki mulnac ez
arńek uilagbol. 49.
Meg ſokaſultanak az mi ellenſegink Ur Iſten, es diczekednek
az o̊ ereiekben te ellened: de kerẘnk teged Ur Iſten, lagits meg az
o̊ kemeń ſziuo̊ket, hoǵ ſz: Lelkednek altala, terienek hozzad, felſe-
199 ges || Ur Iſten.
Te paranczolad Ur Iſten, hoǵ mi meg tarczuk, az te paranczo-
latidat. 2 tonj 119. Be*a*tj inmac. 80 D*omi*nus Paſ. 119 Meneris ſerui
Szolgaľatok az [az] Urnak felelemben minńaian, es o̊ruendezze-
tek o̊ neki rettegeſben Pſ 119 Be. im. 2 Beati. 128 Beati qui tim.
Ur Iſten, neueld bennẘnk az igaz hitet. 8 toni Pſ 112 Laud:
pueri Mag*nifi*cat et 15.
Ha te meg nem tartaz Uram Iſten, hiaban viǵaznac az mi ||
200 ſzemeink. Pſ 127 Niſi D*omi*nus.
Segits meg mink*e*t mindenhato Atťa, es Fiu, es ſz: Lelek
Iſten. Pſ 54 Dni p*ro*pt*er* nom. tuum 67 Miſerere 4 Exaudi
Valaki igaz hitbo̊l, Chriſtuſrol vallaſt teſzen, ketſegnelkẘl
o̊ro̊c eletet veſzen 7. toni Mag*nifi*cat

Szẘz Marianak diczeretiuel, diczeriẘc az Ur Iſtent ſziuẘnk
ſzerent, es magaſztalľuk o̊tet mindenekben ; || Lam melto diczeretre. 201
Mag*nifi*cat.

Iſtennek ſzent Fia, az te ſegitſegedbe*n* biztunc, ſzẘkſegẘnknek ideien, meg ne utalľad az mi ko̊ńo̊rgeſẘnket, de ſzabadicz meg minket, minden ueſzedelemto̊l, keǵelmes Chriſtus. 7 toni Ps. 3. Quam multi 4 : Exaudi Do*mi*ne 51 Miſe. 54 Do*mi*ne 143 etc.

Eǵ hatalmu leǵ en velem, Aťa Ur Iſten, monda az o̊ ſzent fianak. Pſ 110. ||

En ekelľẘnk kereſzťenek az Chriſtuſnak kirali, es papi melto- 202
ſagot 1 toni Pſal. 110. Dixit Do*mi*nus.

Aldot ľeǵen, mindeneknek teremto̊ie. Pſ. 144. Benedict. Do*mi*nus.

Diczerietek kereſzťenek az Ur Iſtent. Pſ. 113. lau: pueri. 146 147.

Ko̊ńo̊rẘľ raitunk naǵ Ur Iſten, ko̊ńo̊rẘľ mi raitunk, mert igen ńomorgattatu*n*c ez vilagon.

Uralkodo Ur || Iſten, kiraľoknac kiralľa, kinek kezebe*n* vad- 203
nak, minden kiralľoknac es feiedelmeknek ſziuei, es czak az te vezerleſedbo̊l, minden igazat erthetnek, halgaſd meg kerẘnk, az te hiueidnek ko̊ńo̊rgeſet. Pſ 4 Exaudi. 67 Dns. miſer. 130. De pro.

Mutaſd mi hozzank Ur Iſten, az te irgalmaſſagodat, es az te 204
iduezito̊ fiadot, adg*a*d || mi nekẘnk, halgaſd meg Ur Iſten az mi ko̊ńo̊rgeſẘnket, es az mi fohazkodaſunk iuſſon te elo̊dben. Ps. 130. 67. Mag*nifi*cat.

Ne emlekezzel meg Ur Iſten az mi bẘneinkro̊l, ſe Atťainknac
vetkekro̊l ne alľ boſſzut mi raitunk ſzent fiadnak kedueiert. Pſ. 130 205
Dep 6. In furo. Mag*nifi*cat.

Valaki engemet valland emberek elo̊t, en is vallom || o̊tet az en Atťam elo̊t.

Nem minden ki mondǵa nekem, Uram, Uram, meǵen be meńorſzagban de ki teszi Atťamnak akaratťat, czak az meǵen be menńeknek orſzagaban. ||

Psalm. I.

Bodog ember ki nem iar az Iſtento̊l ſzakattaknac tanaczan: Es az bẘno̊ſo̊knek utan nem all es nem ẘll az meg czufolok ko̊zo̊tt.

(2) Hanem o̊ neki az Iſtenben vaǵon bizodalma: Es az Iſtennek to̊rueńet forgatt́a elmeieben eyel es nappal.

(3) Es olľan mint az foľo̊ viz mellet ẘltetet elo̊ fa: Giẘmo̊lczet teremti az o̊ ideiebe*n* es az o̊ leuelei meg ne*m* heruadn*ac*.

(4) De az Iſtento̊l el ſzakattak nem ilľenek: hanem mint az poľua ki az ſzelto̊l ideſtoua hańattatik. ||

208 *(5)* Ennek okaert meg nem maradhatnac az Iſtento̊l ſzakattak az iteletben: Sem az bẘno̊ſoc az igazaknac ǵẘlekezetekben.

(6) Mert tudǵa az Ur az igazaknac utokat: de az Iſtento̊l el ſzakattaknac utok mind el veſz.

Ditſo̊ſeg Attńanak es Fiunak: Es ſzent Lelek Iſtennek.

Mikeppen kezdetben ditſo̊ſeges vala: Moſtan es mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke uǵ leǵen.

Pſalm 2.

Miert dẘho̊ſko̊dnec az pogańoc: Es az nepek miert gondolnak hiaban valokat ||

209 *(2)* Az orſzagbeli kiraľoc fel tamattanak: Es az feiedelmek eǵ maſſal tanaczkoſznac az Ur ellen es az o̊ Chriſtuſa ellen.

(3) Szagaſſuk el az o̊ ko̊to̊zeſeket: Es veſſẘk el mi rolunk az o̊ igaiokat.

(4) De az ki meńben lakic neueti o̊ket: Es az Ur Iſten meg czufolľa o̊ket.

(5) Ackoron beſzel o̊ velek naǵ indulatťaban: Es az o̊ naǵ haragiaban.

(6) En kediglen az en kiraľomat be ſzallitom: Az en ſzent heǵemre Sionra.

(7) En ilľen ſzerzeſt hirdetek hoǵ az Ur ennekem azt monta: Fiam vaǵ te nekem ma ſzẘltelek en tegedet.

(8) Keried en to̊lem es te neked adom az pogan nepeket o̊ro̊kſegẘl: Es ez vilagnac veget birodalmul.

(9) To̊rd o̊ſzue o̊ket vaſbol czinalt kiralli palczaddal: Es mikeppen az czerepet to̊rd o̊ſzue o̊kett. ||

(10) Moſt ennek okaert ti kiraľoc akariatoc tanulni: Az tani- **210**
taſt be veǵetek ti fo̊ldo̊n valo birak.

(11) Szolgalľatok az Urnak felelemben: Es vigadǵatok reſzketeſben.

(12) Veǵetek az o̊ tudomańat hoǵ ne haragudǵek: Es ti el ne veſſzetek az igaz utrol.

(13) Mert hamar fel geried az o̊ haragia: de bodogoc kik o̊ benne biznac. di:

Pſal. 3.

(2) Uram ki ſokan vadnak kik engemet haborgatnak: Es ſokan vadnac kik ellenem tamattanak.

(3) Sokan mondǵak az en lelkemro̊l: Ninczen ſegitſege neki az Iſtento̊l. ||

(4) Maga Uram te vaǵ paiſom ennekem: Te emelz tiſzteſ- **211**
ſegre engemet es te magaſztalod fel az en feiemet.

(5) Az en ſzommal az Urhoz kialtok: Es meg halgat engemet az o̊ ſz: heǵero̊l.

(6) En le fekẘſzo̊m el aluſzom es fel ſerkenek: mert az Ur otalmaz engemet.

(7) Nem felek ſzaz ezer nepto̊l kic ko̊ro̊s ko̊rńẘl ellenem tamattanac: Tamaǵ fel Uram es ſegeľ meg engemet en I*ste*ne*m*.

(8) Mert minden ellenſegimet te czapdoſod arczul: Es ki to̊ro̊d az Iſtento̊l ſzakattaknak fogokat.

(9) Az Iſtennel talaltatik ſetetſeg: Es az te aldaſod az te nepede. Di:

Pſal. 4. ||

212 *(2)* Halgas meg engemet en iduezitő Iſtenem: Es mikoron hilak ſegitſegẘl vigaſztald meg az en ziuemet.

Keǵelmeſſegedbo̊l ko̊ńörẘľ en raitam: Es halgaſd meg az en imatſagomat.

(3) Oh Adamnak kemen ſziuẘ bẘno̊s fiai: miert ſzeretitek az hiuſagot es kereſitek az hamiſſagot.

(4) Eſmerietek meg hoǵ czudakeppen teſzen Iſten az ő hiueiuel: Az Ur Iſten meg halgat valameńezer fel kialtunk ő hozzaia.

(5) Ha meg haraguſztok ne vetkezzetek: Beſzelľetek az ti ſziuetekben es aǵas hazatokban az ti bẘno̊to̊ket meg zanńatoc.

(6) Aldozzatok igaſſagnac aldozzatťaual: Es bizzatok az Ur Iſtenben. ||

213 *(7)* Sokan mondǵak az Iſtennek iauait: kiczoda mutatťa meg mi ńekẘnk.

De maga Uram emeld fel mi raitunk az te orczadnak vilagoſſagat: Es vigaztald meg az mi ſzomoru ſziuẘnket.

(8) Te vigaſztalod meg az mi ſziueinket: mikoron gabonanak, bornac, es minden fele ǵẘmolcznek adod beuſeget.

(9) Bekeſeggel el ńugoſzom es el aluſzom: Mert Uram czak te magad ſegiteſz engemet hoǵ batorſaggal lakiam ez fo̊ldo̊n.

Ditſo̊ſeg: Mikep.

Pſal. 6.

(2) Uram a te haragodbań ne feǵ meg engemet: Es haragodnak naǵſagaban ne oſtoroz engemet. ||

214 *(3)* Ko̊ńörẘľ raitam Uram mert beteg vaǵok: Giogits meg engemet mert el haborottanak az en czontaim.

(4) Az en lelkem is el haborodot: Te pedig Uram mig keſel.

(5) Ter' hozzam Uram es ſzabadicz meg az en lelkemet: Tarcz meg engemet az te irgalmaſſagodert.

(6) Mert nem talaltatik az halalban ki te rolad emlekezzek: Az pokolban penig ki teſzen neked vallaſt.

(7) Veſzekedem fohazkodaſimban eiel es nappal el nedueſitem aǵamat koń hullataſimmal: Es en ńoſzoľamat el araſztam ſiralmimmal.

(8) El homaľoſodek az en ſzemem az keſerẘſeg miat: El emeſztettem mind az en ſok ńauaľaimban.

(9) El tauozzatok en tőlem ti minńaian kic czelekeditek az hamiſſagot: || Mert ime az Ur meg halgatťa ſiralmimnak beſzedet **215**

(10) Meg halgatťa az Ur az en kőńőrgeſemet: Es imatkozaſomat eleiben ueue.

(11) Ell ſzeǵenẘlľőnek es igen meg haborodǵonak mind az en ellenſegim: Meg ſzeǵenẘlľenek es viſſza terienek igen hamarſaggal. dicz:

Pſal. 7.

(2) En Uram Iſtenem te benned bizom: otalmaz meg engemet mindenektől az kic engemet kergetnek es ſzabadits meg engemet.

(3) Ne talam el ragadǵa mint eǵ orozlan az en lelkemet: Ne talam el ſzaggat es nem leſzen ki tőle meg ſzabadiczon. ||

(4) En Uram Iſtenem ha en ezt tőttem: Es ha alnokſag vaǵo*n* **216** az en markomba*n*

(5) Ha annak az ki en velem bekeuel lakot gonoſzt tőttem: Es hoǵ ha ellenſegemet is inǵen meg nem ſzabaditotta*m*.

(6) Kergeſſe az ellenſeg az en lelkemet es az en eletemet az főldre tapodǵa: Es az en tiſzteſſegemet porban heuerteſſe.

(7) Tamadǵ fel Ur Iſten, naǵ haraggal emelkedǵel fel az en ellenſegimnek haragiok ellen: Es ſerkeń fel mellem az iteletre melľet paranczoltal.

(8) Es az nepeknek ſerege te kőrńẘled fog allani: Es annak okaert iſmet meg ter' az te magos ſzekedben,

(9) Az Ur Iſten iteli meg az nepeket iteľ meg engemet Ur Iſten az en igaſſagom ſzerent: Es az en tőkelleteſſegem ſzerent meľ en benne*m* uaǵon. ||

(10) Szẘńńek meg immaron az Iſtenteleneknek gonoſſagok: **217** Az igazakat pedig igazgaſſad ſziueknek es veſeknek altal lato Iſtene.

(11) Az en paiſom az Ur Iſten : ki engemet meg ſzabadit es igaz ſziuẘ embereket.

(12) Az Ur Iſten igaz biro : Es az Iſten haragſzik minden nap az Iſtentelenekre.

(13) Ha meg nem terend az o̊ to̊ret meg ko̊ſzo̊rẘli : Az o̊ yiat meg vonta es arańozza o̊tet.

(14) Es halalos nilakat czinalt neki : Tẘzes nilakat keſzit az kergeto̊k ellen.

(15) Ime alnokſagot viſel meheben mert gonoſſaggal eſet terehben : Es hazugſagot fog ſzẘlni.

(16) Vermet czinalt es meg aſta o̊tet : es azon veremben eſet az kit maſnac czinalt.

(17) Az ńomoruſag kit ennekem keſzitet az o̊ feien eſik : Es az o̊ alnokſaga || az o̊nno̊n feienek teteiere ſzal.

218 *(18)* Vallaſt teſzek az Urnak az o̊ igaſſaga ſzerent : Es eneklek az felseges Ur neuenek, Dicz. Mikep.

Pſal. 8

(2) Vr Iſten mi Urunk meľ igen czudalatos az te neued mind az egéſz fo̊ldo̊n : ki az te diczo̊ſegedet az egeknek felette heľheztetted.

(3) Az kiſded ǵermeczkeknek es az czo̊czemo̊knec ſzaiokbol fundaltad az ero̊ſſeget az te ellenſegidert : hoǵ le uerned az ellenſeget es az boſſzu allaſt.

(4) Mikoron latom az te egeidet az te kezeidnek czinalmańat : az holdot es czillagokat melľeket czinaltal. ||

219 *(5)* Miczoda az halando ember hoǵ meg emlekezel o̊ rola : Es az embernec fia hoǵ meg latod o̊tet.

(6) Mert czak keveſse to̊tted o̊tet alab valova az Angyaloknál : Diczo̊ſeggel es tizteſſegel ko̊rnyekezted meg o̊tet.

(7) Urra tetted o̊tet az te kezeidnek czinalmanin : Es mindeneket az o̊ labai ala vetettel.

(8) Az iuhokat es minden o̊kro̊ket : Annac felette minden mezei barmokat.

(9) Az eghi madarakot ez az tengernek minden halait : kic az tengernek o̊ſuenin iarnac.

(10) Ur Iſten mi Urunk: Meľ igen czudalatos az te neued mind az egéſz főldőn.

P ſ a l. 13. *(XII.)*

*M*iglen feleiteſz el engemet Uram valľon ſ-mind eltige: Miglen fődőződ el en tőlem az te orczadat. ||

(2) Miglen forgatoc tanaczokat az en elmemben: Es miglen **220**
gőtri ſziuemet ez munka, *(3)* es miglen hatalmaznac raitam az en ellenſegim.

(4) Tekencz ream Uram es ſegeľ meg engemet: vilagoſits meg ſzemeimet hoǵ ne aludǵam be az halalban.

(5) Es ne mondhaſſa az en ellenſegem im el hatalmazom ő raita: Mert ha meg tantorodom ŏruendezni kezdnek a kic engemet haborgatnac.

(6) Mert en az te io voltodhoz tamazkodom: O̊ruendez az en ſziuem az te idueziteſednek el kőzeliteſere neked eneket mondok mikoron meg ſegitendez engemet. Dicz:

P ſ a l. 15. *(XIV.)* ||

*V*r Iſten kiczoda lakozik az aňaſzenteǵhazban: auaǵ ki ňugzik **221**
meg az magos meňorſzagban.

(2) Az ki iar fertelemnelkẘl: Es igazan czelekezik.

(3) Ki igazat ſzol az ő ſziuebŏl: Es az ő ńelueuel nem czalardkodik.

Ki fele baratťanac gonoſzt ne*m* akar: Es arultataſt be ne*m* uŏt az ő barati ellen.

(4) Semmit nem gondol az gonoſzokkal: az Iſten felŏket penig fel magaſztalľa.

Ki meg elſkẘſzik az ő atťafianac es meg nem czalľa ŏtet: *(5)* ki az ő penzet nem atta uſurara es az artatlanokon ne*m* vŏt ńereſeget.

Az ki ezeket czelekezi: Az Iſten orſzagabol ki nem rekeſztetik. Dicz:

Pſal. 16 *(XV.)* ||

222 Oeriz meg engemet en Iſtenem: Mert te benned remenlek. *(2)* Monǵad oh en lelkem az Iſtennek en Uram vaǵ te: Es az en iauaimnelkẘl nem ſzẘkőlkődől. *(3)* Hanem az ſzentek kic ez főldőn lakoznac: Es az erőſſek az kikben nekem minden ǵőńőrẘſegem vaǵon. *(4)* Meg ſokaſulnac azoknac az ő banatťok az kic idegen Iſten utan futnac: Nem aldozom azoknac verrel valo aldozatťokkal es azoknac neueket az en aiakimra fel nem veſzem. *(5)* Az őrőcke valo Iſten az en reſzemnek es poharomnac iutalma: Te uaǵ Iſten ki az en ſorſomat tamaſztod. *(6)* Az en ſorſomnak kőtelei eſtenek en nekem kies heľekre:
223 Annac felette || dragalatos őrőkſeg iutot ennekem. *(7)* Aldom az őrőcke valo Iſtent az ki neke*m* tanaczot ad: Ennek felette eczaka is tanitnak engem az en veſeim. *(8)* Az őrőcke valo Iſtent mindenkoron en előmben tamaſztom: Mert iob keze*m* felől vaǵon ennekem hoǵ meg ne indulľac. *(9)* Annak okaert őrẘl az en ſziuem es őruendez az en ditſőſegem: Ennek felette az en teſtem is naǵ bizodalo*m*ban ńugſzik. *(10)* Mert nem haǵod az en teſtemet az koporſoban: Es nem engeded hoǵ az te ſzented rothadaſt laſſon. *(11)* Tudtomra adod nekem az eletnek őſueńet: vigaſſagnac elegſege uaǵon az te orczadnac előtte es az te iob kezedben ǵőńőrẘſegek uadnak mind őrőcke.

dicz: ||

224 Pſal 19. *(XVIII.)*

(2) Szentek ielentik az Ur Iſtennek ditſőſeget: Es az ő keſzeinek czelekedetit hirdetic az igazak. *(3)* Szent Ľelekkel meg vilagoſodot hẘ kereſzťenek az Ur Iſtennek igeiet eǵ maſnak hirdetik: Es az főldi emberek eǵ maſnac mondǵak az ő tudomańat. *(4)* Ninczenek ńeluek es nemzetſegec: kiknek hallaſokra nem adatot volna az ő tudomańok *(5)* Minden főldre ki ſzarmazik az ő hirdeteſek: Es ez főld kerekſegenek minden hatarira az ő tudomańoc.

(6) Helheztette az o̊ro̊c Iſten az o̊ hai||lekat o̊ igeieben: Mint **225**
eǵ vo̊ legen ki ſzarmazik az aňaſzenteǵhaznac kebelebo̊l.

Oeruendeze mint eǵ ero̊s vitez az o̊ tudomaňanak vegezeſere: Az o̊ ki iŏuetele lo̊n magos meňorſzagbol.

(7) Es az o̊ menetele lo̊n meňorſzagnak magoſſagaiglan: Ninczen ki el reithetne magat az o̊ tẘzes lelkenek hatalma elo̊t.

(8) Az urnak igazito to̊rueňe teriti az lelkeket: Es o̊ rola valo hẘſeges bizonſag bo̊lczeſeget ad az tudatlanoknac.

(9) Igaſſagos Iſteni igazulaſoc uigaſztalnac ſziueket: De az Urnac uilagoſſagos paranczolati vilagoſitnak lelki ſzemeket.

(10) Az ſzentſeges Iſteni felelem meg marad o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke:
Igazak az Iſteni || iteletek megigazittatnak o̊nno̊n magokban. **226**

(11) Kiuanatoſbak minden arannak es draga ko̊ueknek felette: Es edeſſegeſbek minden edeſſegeknek felette.

(12) Mert ime az te ſzolgaid o̊rizik az te paranczolatidat: Mert ezeknek o̊rizeſekben uadnac naǵ aiandekozaſoc.

(13) Teuelgeſẘnket kiczoda erti meg: Az mi el titkolt bẘneinkbo̊l tiztits meg minket, *(14)* es az te ſzolgaidat otalmazd meg az hitetlenſegto̊l.

Hog ha mi raitunk el nem hatalmazandnak az hitetlenek te elo̊tted tiſztak leſzẘnk: Es meg tiſztittatu*n*c az mi bẘneinknek naǵ voltabol.

(15) Es leſznek kellemeteſek az mi ſzaiunknac vallaſi: Es te elo̊tted leſznek mindenkoron ſziueinknek te rolad valo gondolati. ||
Mi Urunk te uaǵ mi nekẘnc ſegedelmẘnk: Es az mi meg **227**
valtonc. di.

Pſal. 22. *(XXI.)*

(2) En iſtenem en Iſtenem miert haǵal el engemet: Es miert uaǵ ill meſſze az en meg tartaſomtul es az en iaigataſomnak beſzedeto̊l.

(3) En Iſtenem mind nap eſtig kialtok es ualaſzt nem teſz: Eielis ninczen nekem veſzteglesſem

(4) Te kedig ſzent Ur Iſten: Az Izraelnek ſzenti ko̊ſzo̊t lakozol.

(5) Te benned biztanak az mi attaink: Biztanac es meg ſzabaditottad o̊ket.

(6) Te hozzad kialtottanak es meg ſzabadultanak: Te benned biztanak es meg ne*m* ǵalaztattanak. ||

228 *(7)* En kedig fereg vaǵok es nem ferfiu: Embereknek ſzidalmaſſaga es nepeknek utalatoſſaga.

(8) Valakic engem latnak meg czufolnak: Meg ǵẘlo̊lnek es feieket haitogatťac ezt monduan:

(9) Haicza az Urhoz magat hoǵ meg ſzabadicza o̊tet: Mencze meg o̊tet ha igen ſzereti o̊tet.

(10) De te hozal ki engemet az en ańamnac mehebo̊l: Meg akkor is te benned biztam mikor az en ańamnac emlo̊ien fẘggo̊ttem.

(11) Te oltalmad ala vettettem az en ſzẘleteſemto̊l fogua: az en ańam meheto̊l fogua en Iſtenem vaǵ te.

(12) El ne tauozzal en to̊lem mert az keſerẘſeg ko̊zel vaǵon: Es nincze*n* ki engemet meg ſegeczen.

229 *(13)* Sok bikak ko̊rńekeztenek meg en||gemet: Az baſannak ko̊uer bikai tamattanak en ream minden felo̊l.

(14) Meg nitottak az o̊ ſzaiokat en ellenem: mint az ragadozo es ordito orozlanoc.

(15) Ki boczattatot az en verem naǵ bo̊uen mint az viz es minden tetemim el tauoztanac eǵ maſtul: Az en ſziuem is meg oluada mint eǵ uiaſz az en haſa*m*ba*n*.

(16) Ki ſzarada az en ero̊m mint az czerep: Az en ńeluemis ińemho̊z ragada es az halalnak poraban vetettel engemet.

(17) Mert meg ko̊rńekeztenek engemet az ebek es az gonoſzoknac ſerege fogot ko̊rńẘl engemet: Altal liggattac keſzeimet es labaimat.

(18) Meg ſzamlalhatom minden tetemimet: wk penig ezt naǵ o̊ro̊mmel latťak es neſzik.

(19) Ell oſztak o̊ ko̊ſzo̊tto̊k az en ruhaimat: Es az en ko̊nto̊ſo̊mre ſorſot vetenek. ||

230 *(20)* De te Uram ne leǵ igen meſſze en to̊lem: En ero̊ſſegem az en meg tartaſomra ſies.

(21) Ments meg az ſeǵuerto̊l az en lelkemet: Es az en eǵǵetlenemet az ebek*nec* kezekbo̊l.

(22) Szabadicz meg engemet az orozlanoknac ſzaiokbol: Es az unicorniſoknak ſzaruok ko̊zzẘl ments ki engemet.

(23) Es hirdetem az te neuedet az en aťamfiainak: az ǵẘleko̊zetnek ko̊zepette diczerlek tegedet.

(24) Kik Iſtent felitek diczerietek őtet: Iacobnac minden nemzeti diczerietek őtèt, es felľetek Izraelnek minden nemzetſegi.

(25) Mert meg nem utalta meg ſem vette aż ſzegennek ńomoruſagat: El ſem fordita az ő orczaiat elötte, hanem meg halgata őtet mikor ő hozzaia kialta. ||

(26) Te rolad vaǵon az en diczeretem az naǵ ǵwͤlekezetben: **231**
Az en fogadaſomat be telľeſitem azok elŏt kic ótet felik.

(27) Eſznek az ńomorultak es meg elegednek: Diczeric az Ur[a]at kic őtet kereſik es el az ő ſziuek mind őröcke.

(28) Meg emlekeſznek es meg ternek az Urhoz ez fődnek minden hatari: Le borulnak az ő orczaia előt, az pogańoknac minden nemzetſegi.

(29) Mert az Ure az orſzag: Es uralkodik az pogańokon.

(30) Ennek imatkoznac ez fődnek minden kőueri: Mindenek terdet haiczonak ő elötte kic az porban le ſzalnak mert az ó lelkenek ſenki eletet ne*m* adhat.

(31) Az wͤ magzatťok ſzolgal ő neki: Es az Urenak ſzamlaltatic.

(32) Ell iőnek es hirdetik az ő igaſſagat az ſzwͤletendő nepnek: Melľet czelekedet. diczőſ: Mikeppen: ||

Pſal. 23. *(XXII.)* **232**

Az Ur legeltet engemet: Es ſemmi foǵatkozaſom nem leſzeń.

(2) Az ſzepſegwͤ meſzőkőn heľheztetet engemet: Es viſzen czorgo viſzekhőz.

(3) Az en lelkemet meg eleuenitette: Es igaſſagnac utan viſel az ő neueiert.

(4) Sőt ha el budoſandom az halal vőlge arńekaban ſem felek: Azert hoǵ te en velem vaǵ.

Az te paſztori veſſződ es iſtapod: Azoc engemet meg vigaſztalnak.

(5) Mert aſztalt keſziteſz ennekem: azoc ellen kic haborgatnak engemet.

Ell kőuerited feiemet olaiaual: Az en meg reſzegitő poharo*m* de las meľ dragalatos. ||

233 *(6)* Ko̊uet engem az te irgalmaſſagod: Eletemnek minden napiaiban.

(7) Hoǵ en lakozzam az Urnac hazaban: Ideimnek minden hoſſzuſagaban, dicz:

Pſal. 24. *(XXIII.)*

Az Ure az fo̊ld minde*n* o̊ telľes voltaual: o̊ue az fo̊ldnek kerekſege mind az benne ualokk*a*l

(2) Az tengernek ko̊zepette fundalta o̊tet: es az foľo uizeken feľẘl heľheztette o̊tet.

(3) Valľons kiczoda mehet fel az Urnac heǵere: Es ki alhat fel az o̊ ſzentſegenek heľere.

(4) Az kinek kezei artatlanoc minden gonoſſagtul: Es ſziue tiſztan vaǵon minden undokſagtul. ||

234 Az kinek lelke nem ahitozik hiaban valokra: Es nem eſkẘzik hamiſſa*n* maſnac meg czalaſara.

(5) Ez ilľen ember aldaſt veſzen az Urtol: Es igazulaſt az o̊ meg ſzabaditoiatul.

(6) Ilľen az Iſten kereſo̊knek nemzetſege: Ilľenek azokis kic kereſic az te ſzinedet oh Izraelnek nepe.

(7) Ti vilagnac kapui es o̊ro̊kke ualoſagnac aitai nilľatoc fel: hoǵ az diczo̊ſegnek kiralľa raitatok bemeheſſen nilľatok fel.

(8) Kiczoda ez az diczo̊ſegnek kiralľa? Bizońara ez amaz ero̊s es hatalmas Ur az ſeregeknek ǵo̊zedelmes Ura.

(9) Ti vilagnac aitai es o̊ro̊kkeualoſagnak kapui nilľatoc fel: hoǵ az diczo̊ſegnek kiralľa raitatoc be meheſſen nilľatoc fel. ||

235 *(10)* Kiczoda az diczo̊ſeges kiraľ: Ime ero̊s ǵo̊zedelmes Ur az diczo̊ſeges kiraľ.

Pſal. 30.

(2) Te benned bizom en Uram Iſtenem es meg nem ſzeǵenittetem o̊ro̊cke: Mert az te igaſſagod ſzabadit meg engemet.

(3) Haits le hozzam az te fẘleidet: hoǵ meg halgas es iduezits engemet.

(4) Mert te vaǵ ennekem remenſegem es batorſagom: Az te neuedert viſeľ es igazgas engemet.

(5) Szabadicz meg engemet az veſzedelembo̊l melľet ſzerzettek ennekem: Mert te vaǵ ennekem hatalmas ero̊ſſegem. ||

(6) Az te keſzedben aianlom Ur Iſten az en lelkemet: Mert **236**
igaſſagnak Iſtene meg valtottal engemet. di:

Pſal. 32.

Oerẘlľetek igazak az Ur Iſtenben: Mert ekeſſegtekre vaǵon tinektec az o̊ diczereti.

(2) Annac [ok] okaert diczerietek az Urat: Diczerietek o̊tet es minden fele eſzko̊zo̊ket indiczatoc.

(3) Enekeľietek az Urnak uy eneket: Indiczatoc az orgonat naǵ zo̊ngeſſel.

(4) Mert az Urnac igeie ſzentſeges: Es minden czelekedeti alhatatos.

(5) Szereti az irgalmaſſagot es az igaſſagot: Es egeſz fo̊ld rakua az o̊ keǵelmeſſegeuel. ||

(6) Az Urnak Igeieuel ſzereztettek az egek: Es az o̊ ſzaianac **237**
beſzedeuel lettenek az egeknek minden ero̊ſſegi.

(7) Oeſzue ǵo̊iti az tengernek vizet eǵ rakaſban: Es iſmet az o̊rueńekben el be reiti ẘtet.

(8) Felľe az Urat mind az egeſz fo̊ld: Czudalľatoc o̊tet kic lakoztoc ez vilagon.

(9) Mert o̊ ſzolot es ottan lettenek: o̊ paranczolt es ottan teremtuen voltanak.

(10) Szellel ſzaggatťa az Ur embereknek tanaczat: Es az nepeknek gondolatit hiaban valocka teſzi.

(11) Az Urnac kediglen tanaczi o̊ro̊cke meg maradnac: Es az o̊ ſziuenek gondolati mind nemzetſegro̊l nemzetſegre.

(12) Bodog nep az kinek az Iſten tulaidona: Es az a nep kit valaztot o̊ro̊kſegẘl maganak

(13) Az Ur le tekent az egbo̊l meg nezni || embereknek fiait: **238**

(14) Es az o̊ ero̊s ſzekibo̊l neſzi mind azokat kic lakoznak ez fo̊ldo̊n.

(15) Mert eǵedẘl o̊ ſzerzette embereknek ſziueit: es eǵedẘl o̊ iſmeri minden czelekedeteket.

(16) Nem ſzabaditťa meg az kiralt ſeregenek ſokſaga: Es ereienek naǵſaga meg nem menti az hatalmaſt

(17) Az louagnak ſzabaditaſaban meg czalatkozol: es az ſeregeknek ſokaſaga nem ſzabadit.

(18) Ime az Urnak ſzemei azokon kic ŏtet bŏczẘllic: Es azokon kic biznac ŏ io voltaban.

(19) Hoǵ az halalbol ki ſzabadicza az ŏ lelkeket: Es el tarcza ŏket az ehſegnek ideien.

(20) Az mi lelkẘnk annac okaert tamaſzkodik az Urhoz: Mert ŏ az mi erŏs otalmazonk. ||

239 *(21)* Mert az mi ſziuẘnk ŏ benne meg ŏrue*n*dez: Czak hoǵ bizzunk az ŏ ſzentſeges neueben.

(22) Leǵen mi raitunk Ur Iſten az te keǵelmeſſeged: Mikeppen miis biztunk te benned. Diczŏſ:

Pſal. 34 *(XXXIII.)*

(2) Aldom az Ur Iſtent minden idŏben: Az ŏ diczereti ſoha ki nem ſzakad az en ſzaiambol.

(3) Az Urnak diczeretiben ǵŏńŏrkŏdik az en lelkem: hallſak meg ezt az alazatoſoc es ŏruendezzenek.

(4) Magaſztallſatok az Urat en velem: Es az ŏ neuet mind éǵetemben viſellẘk diczeretben. ||

240 *(5)* Tudakozam az Ur Iſtentŏl es meg felele ennekem: Es minden felelembŏl ki mente engemet.

(6) Iarullſatok ŏ hozzaia es meg vilagoſitattok: Es az ti orczaitok meg nem ſzeǵenẘltetnek.

(7) Akar meſ zegeń eſſek az Urhoz meg halgattſa ŏtet: Es minden ńauaſaiabol ki menti ŏtet.

(8) Tabort iar Iſtennek anǵala azok kŏrńẘl: kik felik az Urat meg ſzabadittſa ŏket.

(9) Koſtollſatok es laſſatok meg meſ ige*n* io leǵen az Ur: Bodog az ki bizic ŏ benne.

(10) Fellſetek az Urat kic vattok ŏ ſzénti: Mert ſemmi foǵatkozaſok ninczen az ŏtet felŏknek.

(11) Az hatalmaſok meg ſzegeńednek es meg ehŏznek: Az Iſtent kereſŏk*nec* kedig ſemmi ſzẘkſegek ne*m* leſzen. ||

241 *(12)* Iŏuetekze fiaim halgaſſatoc engemet: Az Urnac felelmere tanitlac titeket.

(13) Kiczoda az ember az ki akaria az eletet: kiuanńa latni az io napokat.

(14) Tartoztaſſa meg az ő ńeluet az gonoſagtul: Es aiakit hoǵ ne ſzolľonak czalardſagot.

(15) Ell tauozzec az gonoztul es iot czelekedǵek: Iǵekezzek a bekeſegre es kőueſſe őtet.

(16) Mert az Urnac ſzemei fiǵelmeteſek az artatlanokra: Es fẅlei azoknak kőńőrgeſekre.

(17) Kemeń tekenteti peniglen azokra kic gonoſzul czeleked-nek: hoǵ ki puztitťa ez főldről az ő hireket neueket.

(18) Az igazac mikor fel kialtnac meg halgatťa az Ur: Es minden ő ńaualľaiokbol ki ſzabaditťa őket.

(19) Ielen uaǵon az Ur azoknac kic meg || romlottak ſziuek-ben: Es az meg ſzomorodot ſziueket idueziti. 242

(20) Igen ſoc az igazaknak ńaualľaiok: de mind azokbol meg ſzabaditťa őket az Ur Iſten.

(21) Meg őrizi mind az ő czonťokat: Czak egg is azokban el nem veſz.

(22) Az hitetleneknec penig halaloc ńomorult: Mert ki az igazat ǵẅlőli ki puztitatik.

(23) Meg ſzabaditťa az Ur az ő ſzolgainac lelkeket: Es el nem hadǵa mind azokat kic ő benne biznac. dicz:

Pſal. 36 *(XXXV.)*

(2) Ell tőkelle az hitetlen ő magaban: hoǵ Iſtennek felelme ne lenne az ő ziueben. ||

(3) Noha ſzemben hizelkedik az Iſtennek: az o ǵẅlőſegenek vetketől nem fel. 243

(4) Az ő ſzaianak beſzedi alnokſag es czalardſag: Nem akar tanitatni hoǵ iot czelekednek.

(5) Hamiſſagot gondolt az ő aǵaban es tarſolkodic minden uthoz ki nem io: az gonoſztul pedig el nem tauozik.

(6) Az te io uoltod Ur Iſten elhatot az egekre: Es igaz mon-daſod meg halatta az kődőket.

(7) Az te igaſſagod mikeppen az ſionnac heǵe: Es az te itele-ted mikeppen az tengernek melſeges őrueńe.

Embereket es az oktalan allatokat te tartaſz: *(8)* Mikeppen
meg ſokaſitottad az te irgalmaſſagodat.
Az embereknek kedig fiai: az te ſzarńaidnac arńekaban
ńugoſznac. ||
244 *(9)* Ell reſzegednek az te hazadnak bőſegeből: Az te ǵőńőrẅ-
ſegednek aradaſaual itatod őket
(10) Mert te nalad vaǵon az eletnek kut feie: Es az te vila-
goſſagodbol latunk vilagot.
(11) Elől veǵe az te keǵelmeſſeged Ur Iſten azokat kic tege-
det Iſmernek: Es igazgaſſad azokat az kik tiſzta ſziuẅek.
(12) El ne erien engemet az keuelſegnec laba: Es az hitőt-
lenſegnek kezei meg ne tantoriczonac engemet.
(13) Ott el eſſenek mind azok kik czelekedik az alnokſagot:
Le vetteſſenek hoǵ tőbbe fel ne kelheſſenek. dicz:

Pſal. 42. ||

245 Alſ boſſzut ertem Uram es ved fel iǵemet az hitetlenek ellen:
Az hamis es czalard emberektől ſzabadicz meg engemet.
(2) Mert te uaǵ en erőſſegem Ur Iſten miert vetel meg enge-
met: Miert viſelem banatban eletemet es miglen ńomorgatnak
ellenſegim.
(3) Boczaſd ki Ur Iſten az te vilagoſſagodat es igaſſagodat:
Ezek engemet elbe uiſelſenek az te ſzent heǵedre es az te ſz: haile-
kodban.
(4) Hoǵ fel iarulſak az Iſtennek oltarahoz az en vilagoſſa-
gomnak es őruendezeſemnek Iſtenehőz: hoǵ halat adǵak neked he-
gedẅ ſzoual Ur Iſten ki vaǵ en Iſtenem.
(5) Te penig oh en lelkem mit ſzomorkodol es miert buſitaſz
246 engemet: Biz||zal az Ur Iſtenben mert meg leſzen hoǵ meg ſzaba-
duluan halat adǵak az en Iſtenemnek. diczőſ:

Pſal. 45. *(XLIV.)*

(2) Az mi ſziuẅnknek bőuſege enekle ekes enekleſt: Mond-
ǵuk az mi enekleſẅnket az kiralnak tiſzteſſegere.

Az mi ńeluẘnk ſz: Lelek Iſtennek iro ſzerſzama: ki mindenkoron igen hertelen ir.

(3) Ekeſb az Chriſtus emberſegenek abrazattʹa minden emberek fiainak felette: Meg telek ſz: Lelekkel az ŏ ſzaia annak okaert meg aldatek az Iſtentŏl ŏrŏcke.

(4) Oh te hatalmas kiralʹ: Az te emberſeged ſzerent ŏltŏzzel fel az te || ſzentſeges igednek feǵuereben. **247**

(5) Az te ekeſſeged ſzerent es az te ſzepſeged ſzerent tekencz mi reanc: Idueſegẘnkre czelekedǵel es orſzagolʹ mi bennẘnk.

Az te igaſſagodert egiǵẘ voltodert es igazitaſodert ezt teǵed: Es czudakat czelekedǵel az te hatalmadnac altala.

(6) Az te ſzentſeges igednek nilai eleſek az te hẘ nepeidnec meg teriteſere: Es az te kiralʹſagodnak ellenſeginek ziuekben.

(7) Az te orſzagod Ur Iſten ŏrŏcke valo orſzag: Es az te orſzagodnak birodalma igazulaſnak birodalma.

(8) Szeretted az igaſſagot es ǵẘlŏlted az hamiſſagot: Annak okaert alda meg teged az Attʹa Iſten vigaſſagnak ſz: Lelkeuel minden ŏrŏkſegnek felette.

(9) Naǵ nemes ioſzagok ſzarmaznac az te hiueidnek ſziuekbŏl es az ańaſzenteǵ||hazbol: kikkel ǵŏńŏrkŏttetnek teged az te **248** hiueidnek lelkei te tiſzteſſegedre.

(10) Allapek az ańaſz: eǵhaz iob keſz felŏl: naǵ ſoc ioſzagokkal meg ekeſittetet es meg kŏrńekeztetet ekeſſegekkel.

(11) Halgaſſad hẘ kereſzten az Iſtennek igeiet: Es el feledǵed az te gonoſſagod es az te attʹadrul read maradot bẘnŏknek ǵŏkeret.

(12) Es meg ſzereti az menńei kiralʹ az te ſziuedet: Mert ŏ az te Urad Iſtened es imadǵad ŏtet.

(13) Es az pogan nepek te elŏdben mennek tiſzteſſeggel: Es minden gazdag feiedelmek.

(14) Az hẘ kereſztʹennek minden tiſzteſſege az ŏ tiſzta lelki eſmereti: Es az ŏ kẘlŏmb kẘlŏmb ioſzaga.

(16) Vitetnek naǵ ŏrŏmmel es naǵ uigaſſaggal: hozattatnac az kiralʹnac hailekaiglan. ||

(17) Az regi ſz: attʹaknak helʹette ſzẘlettetnek te neked Ur **249** Iſten fiaid: Feiedelme teued ŏket minden foldeknek reſzeben.

(18) Meg emlekeznek ezek Ur Iſten az te neuedrŏl: Minden nemzetſegrŏl nemzetſegre

Annac okaert minden nepek ſzẘntelen diczernek tegedet: mi*n*d őrőckőn őrőcke: Dicz:

Pſal. 47 *(XLVI.)*

*(2) M*inden nepek vigaſſaghoz keſzẘlľetek: Oerẘlľetek az Urnak őruendező ſzoual.

(3) Mert az mi Urunc felſeges es rettenetes: naǵ kiraľ mind ez egeſz főldőn.

(4) Hatalmunk ala vete az nepeket: es Az idegeneket mi labaink ala. ||

250 *(5)* Valaſzta az mi őrőkſegẘnket: Iacobnac ſzepſeget kit ſzerete

(6) Fel mene az Iſten őruendeteſſeggel: Es az trombitanak ſzauaual.

(7) Enekelľetek az mi Iſtenẘnknek enekelľetek: Enekelľetek az kiraľnak enekelľetek.

(8) Mert az mi Iſtenẘnk mind az egéſz főldnek kiralľa: Enekelľetek bőlczeſegeſſen

(9) Uralkodik az Ur Iſten minde*n* nepeke*n*: Es ẘl az Iſten ſzentſeges ſzekiben.

(10) Nepeknek feiedelmi be ǵẘlľetek Abrahamnak Iſtenehőz: Mert ez főldnek otalmazo Iſtene felette igen fel magaſztaltatot. di:

Pſal. 49. *(XLVIII.)* ||

251 *(2) M*eg halgaſſatok ezeket minden nepek: Es meg erczetek minńaian kic vattok ez ſzeles vilagon.

(3) Mind kőz nepek ſ-mind feiedelmek: Mind gazdagok ſ-mind ſzegeńek.

(4) Iſteni bőlczeſeget mondunk ti nektek az mi ſzaiunkal: Es az mi ſziuẘnkből mo*n*dǵuk ti nektek az Iſtennek Igeiet.

(5) Naǵ ſzep pelda beſzedet mondunk ti nektek: Es naǵ ſzep eneket eneklẘnk ti nektek.

(6) Mit felẘnk az mi haboruſaginkban: mikoron az mi reank tőrő emberek meg kőrńekeznek minket.

(7) Kic az o̊ gazdagſagokban bizakodnak : Es az o̊ marhaioknak ſokaſagaban diczekednek.

(8) Ha ſenki meg nem valthatťa atťafiat || karhozattul : Es 252
meg nem engeſztelheti az Ur Iſtent gazdagſagau*a*l

(9) Mert igen dragalatos az o̊ lelkenek valtſaga az Chriſtus : kito̊l o̊k mind o̊rŏcke el ſzakadnac

(10) Noha ez vilagon naǵ ſokkaig elnek : Es hamar meg nem halnak.

(11) Mert iol latťuk hoǵ az gazdagoc az ſzegeńekkel egǵẘt meg halnak : Es el marad o̊ to̊lo̊c az o̊ gazdagſag*o*c

(12) Noha az o̊ hazok nepe meg marad es az o̊ o̊rŏkſegek reaiok marad : Es ez fo̊ldo̊n naǵ hirek neuek uaǵo*n*.

(13) De azert az o̊ gazdagſagokban es tiſzteſſegekben meg nem maradnak : hanem ackeppen meg halnak mint az barmok.

(14) Ez az o̊ kaba bolond eletek : de azert az o̊ maradekioc o̊ket ko̊uetuen igen diczerik. ||

(15) Ackeppen fekẘſznek pokolban mint az ſereg iuhok : Es 253
mindńaian el karhoznak

Es hamar valo nap uralkodnac o̊ raitok az igaz kereſzťenek : Es pokol leſzen az o̊ lako heľek.

(16) De minket meg valtot az Ur Iſten pokoltul : Mert hozza fogadot minket.

(17) Ne felľẘnk ezen mikor az hitetlen ember meg gazdagodik : Es mikoron el hirhedik az o̊ hire neue.

(18) Mert mikor meg hal el nem viſzi vele az o̊ gazdagſagat : Es ſemmit nem haſznal o̊ neki pokolba*n* az o̊ gazdagſaga.

(19) Mert az o̊ kedue ſzerent elt it ez vilagon : Es czak azt ſzerzette az mi keduenek teczet.

(20) Ackeppen pokolban meǵen az o̊ hitetlen Atťa es ańńa utan : Es ſoha nem latťa az Iſtennek ſzinet.

(21) Annira nem erti meg az hitetle*n* ember || o̊ magat mikor 254
ez vilagon gazdagſagban es tiſzteſſegben vaǵon : hanem ackeppen meg hal mint az baro*m*. di

Pſal. 51. *(L.)*

(3) Ko̊ńo̊rẘľ raitam en Iſtene*m* : Az te naǵ irgalmaſſagod ſzerent

Es az te bo̊uſeges keǵelmeſſegedbol: To̊ro̊ld el az en bẘneimet.

(4) Mos meg engemet az en alnokſagimbol: Es tizticz meg az en bẘneimbo̊l engem*e*t.

(5) Mert iſmerem az en bẘneimet: Es naponkent ſzemeim elo̊t forognak az en bẘneim ennekem.

(6) Te neked felſeges Iſten vallom bẘno̊ſnek magamat: Mert te elo̊tted niluan vadnac az en gonoſz czelekedetim. ||
255 Hoǵ igaznak itelteſſel az te fogadaſodban: Es meg ǵo̊zzed azokat kik hamiſſan itelnek tegedet.

(7) Mert en bẘnben fogontattam az en aṅamnak meheben: Bẘnben lettem ez vilagra is.

(8) Te pedig igaſſagot ſzerettel mind az altalis noha en bẘno̊s vaǵok: Az te bo̊lczeſegednek titkait meg ielentetted ennekem.

(9) Hincz meg engemet iſoppal es meg tiſztulok: Moſs meg engemet az te vereddel es feierb leſzek az honal.

(10) Adǵad hoǵ valhaſſam az te igaſſagodat es o̊ro̊mo̊det: Es minǵaraſt meg vidamittatnak az en meg ſebeſittetet tetemi*m*.

(11) Fordicz el az te orczadat az en bẘneimro̊l: Es minden alnokſagimat to̊ro̊ld el ennekem.

(12) En Iſtenem adǵ tiſzta ſziuet ennekem: Es az te igedben
256 valo to̊kelletes || lelket uyts meg az en ſzivemben

(13) Ne veſs el engemet az te orczadnac elo̊le: Es az ſzent Lelek Ur Iſtent ne ved el en to̊lem.

(14) Ad meg az en lelkemnek vigaſſagat melľet ertettem az te igedbo̊l idueſſegem felo̊l: Es ero̊ſſicz meg engemet ſzent Lelek Iſtenuel.

(15) Ha en velem iǵ teendeſz hirdetem az bẘno̊ſo̊knek az te utaidat: Es az bẘno̊ſo̊k te hozzad terẘlnek.

(16) Oh en iduezito̊ Iſtenem ſzabadicz meg engemet minden bẘneimbo̊l: hoǵ az en ńeluem naǵ o̊ro̊mmel valhaſſa az te igaſſagodat.

(17) Niſd meg uram az en aiakimat: Es az en ſzam hirdeti az te diczeretedet.

(18) Mert ha akartad uolna aldozatot tettem volna en teneked: de nem ǵo̊ńo̊rko̊do̊l kẘlſo̊ aldozatok*nac* uoltaba*n*. ||
257 *(19)* Te neked felſeges Iſten kellemetes aldozat bẘnbo̊l ualo fel ſerkent lelek: Es alazatos keppen meg ſzomorodot ſziuet nem utalz meg.

(20) Teǵ keǵelmeſſeget az te io uoltodbol mindenekkel: hoǵ az te kereſzťenid ero̊ſſen epẘlheſſenek.

(21) Ackoron haladatoſſagbol az te oltarodon aldozatot teſznek te neked: Az o̊ igaſſagoknak ieǵet kẘlſo̊kepennis meg mutatťak te neked. di:

Pſal. 52. *(LI.)*

(3) Oh gonoſz ember miert diczekedel az gonoſſagban ki hatalmas vaǵ az hamiſſagban: Nem tudode hoǵ az Iſtennek irgalmaſſaga meg all mind o̊ro̊cke. ||

(4) Az te ńelued egeſz napon hamiſſagot ſzollot: Mint eǵ eles **258**
borotua tettel alnokſagot.

(5) Szeretted ſzollani az gonoſſagot inkab hoǵ ſem mint az iamborſagot: Es az hamiſſagot inkab hoǵ ſem mint az igaſſagot.

(6) Oh alnokſagnak ńelue: Te ſzeretted ſzollani az vezedelmes bezedet.

(7) Annak okaert meg ront teged az Ur Iſten mindeneſto̊l fogua: Meg to̊r teged es ki ſzakaſzt az kereſzťenek ko̊zzẘl, es az te magſzatidat el ueſzti az elo̊knek foldero̊l.

(8) Ezt latťak az igazak es felik az Ur Iſtent: Es meg neuetik az gonoſz embert ezt monduan.

(9) Eze az gonoſz ember: Az ki nem bizot az Ur Iſtennek ſegitſegeben.

De bizot az o̊ gazdagſaganak ſokaſa||gaban: Es hatalmaſſa lo̊t **259**
az hamiſſagba*n*.

(10) En kediglen mint eǵ termo̊ olai fa az Ur Iſtennek hazaban vaǵoc: Es Bizom az Ur Iſtennek irgalmaſſagaban mind o̊ro̊cke.

(11) Halakot adoc en te neked Uram Iſte*n* mind o̊ro̊cke hoǵ eckeppen czelekedtel: Es varok ſegitſeget az te ſzent neuedto̊l mert igen io te benned bizni az kereſzťeneknek tekenteti elo̊t.

ditſo̊: mi:

Pſal. 54. *(LIII.)*

(3) Vrr Iſten az te neuedert ſegits meg engemet: Es az te igaſſagodert teǵ iteletet en erettem.

(4) Ur Iſten halgaſd meg az en imatſagomat: Es az en bezel‖-
260 dimnek kőńőrgeſit ved az te fẘleidbe*n*

(5) Mert az keueľek fel tamattak en ellenem: Es keǵetlenek kereſik az en lelkemet az Ur Iſte*n*t es ne*m* felik

(6) De ime az Ur Iſten az en ſegitſegem: Es az Ur Iſten vezerli az en lelkemet.

(7) Boſſzut alľ ellenſegimen en erettem: Az te igaſſagodbol roncz meg őket.

(8) Ackoron naǵ őrőmmel aldozom en te neked: Es halakot adok az te neuednek io voltarul.

(9) Mert minden ńomoruſagimbol meg ſzabaditottal engemet: Es az en ellenſegimet meg utala az en ſzeme*m*.

Pſal. 55. *(LIV.)*

261 *(2)* Halgaſd meg Ur Iſten az en imatſagomat: Es az ‖ en kőńőr-
geſemet meg ne utald.

(3) Haioľ hozzam es halgas meg engemet: Mert en igen el remẘlte*m* es keſergek.

(4) Mert az en ellenſegem ream kialt es az Iſtentelen keǵetlenkedik raitam: Akarnak nekem artani mert igen ǵẘlőlnek.

(5) Az en ſziuem retteg en bennem: Es az halalnac ſelelme ream ſzallot.

(6) Felelem es retteges vaǵon en raitam: Es igen meg iſzońodtam

(7) Es ezt mondam vaiha ſzarńam volna mint az galambnak: hoǵ bator heľre repẘlnek.

(8) Niluan meſſze el futnek innet: Es kietlenben lakoznam.

(9) Sietnek meg ſzabadulni ſzelueztől: Es haborutul menekedni.

(10) Ur Iſten valtoztaſd el ńelueket es veſzeſd el őket: Mert
262 latok az ‖ varoſban hamiſſagot es viſſza vonaſt.

(11) Effele gonoſzok vadnak az varoſban: Es eiel nappal ő kőſzőttők inſeg eſ keſerẘſeg.

(12) Hamiſſag uralkodik ot: Es az ő uczaiokrul el nem tauozik az hazugſag es az czalardſag.

(13) Ha az en ellenſegem ſzidalmazna engemet kőnńebben

ſzenuedne*m*: Es ha az a ki engemet niluan ǵẘlo̊l en ream keueľén ſzollana el reiteznem elo̊le.

(14) De ember te miueled raitam: ki tarſo*m* tanacz ado*m* es iſmero̊m voltal.

(16) Hirtelen halal ſzalľon o̊ reaiok es eleuenen ńelľe el az pokol o̊ket: Mert czak gonoſſag vaǵon az o̊ ǵẘleſekben. ||

(17) En pedig az Iſtenho̊z kialtok: Es meg tart engemet **263**

(18) Mind eſtue reggel es delben panaſzolkodom neki: hozza kialtok es meg halgatťa az en ſzomat.

(19) Meg ſzabadit bekeuel engemet azoktul kik ream to̊rnek: Jollehet ellenſegim vadnak.

(20) Meg halgat engem az o̊ro̊k Iſten es meg ǵalazza o̊ket: Mert meg ne*m* ternek es nem felnek az Iſtento̊l.

(21) Mert ńomorgatťak az Iſten emberit kik bekeſeget ſzereznek: Es az Iſten ſzerzeſet ronťak.

(22) Nieluekkel hizelkednek, ziuekben gonozt gondolnak ſzembe*n* zepet zoln*a*c: de az o̊ bezedek eles feguer.

(23) De te kereſzťen ember az te gondodat had az Ur Iſtenre:
o̊ gondodat uiſeli es nem engedi hog az igaz ember || mindenkoron **264**
haboruban leǵen.

(24) Ur Iſten vezeſd el az Iſtenteleneket az ver onto es alnok emberek meg nem elhetik az o̊ ideieket: En pedig az Ur Iſtenbe*n* bizom. di:

Pſal. 57. *(LVI.)*

(2) Ko̊ńo̊rẘľ en raitam Ur Iſten ko̊ńo̊rẘľ en raitam mert te benned bizik az en lelkem: Es az te ſzarńadnak arńekaban bizom miglen el mulik ez ńomoruſag.

(3) Kialtok az felſeges Iſtenho̊z: Az Iſtenho̊z ki vegeſzi az en ielen valo iǵemet.

(4) El kẘldi meńbo̊l az o̊ ſegitſeget || es meg ment engemet az **265**
be ńelo̊ ſzidalomtul: El kẘldi az Iſten az o̊ irgalmaſſagat es az o̊
igaſſagat.

(5) Az en lelkem az orozlanok ko̊zo̊t vaǵon es az emberek ko̊zo̊t fekſzo̊m kic langokkal egetnek: kiknek az o̊ fogok kopiakhoz es nilakhaz haſonlatoſſac es az o̊ ńeluek olľan mint az eles to̊rr.

(6) Magaſztaltaſſal fel Ur Iſten az egeknek felette: Es az te diczo̊ſeged mind az ſzeles fo̊ldo̊n.

(7) Halot vetettenek az en lepeſemnek es meg buſitottak az en lelkemet: vermet aſnak en elo̊mben es o̊ magok bele eſnek.

(8) Kéſz Ur Iſten az en ſziuem kéſz az en ſziuem: Eneklek es diczeretet mondok te neked. ||

266 *(9)* Serkeń fel en diczeretem keľ fel es ſzoľ en hegedo̊m: Jo reggel felkelek es az Ur Iſtent diczere*m*.

(10) Diczerlek teged Ur Iſten az nepek ko̊zo̊t: Es eneklek te neked az nemzetek ko̊zo̊t.

(11) Mert naǵ az te irgalmaſſagod mind az egiglen: Es mind az fo̊ľho̊kig az te igaſſagod.

(12) Magaſztaltaſſal fel Ur Iſten az egeknek felette: Es az te diczereted mind az ſzeles fo̊ldo̊n. diczo̊:

Pſal. *(LXVI.)*

(2) Ko̊ńo̊rẘllo̊n mi raituuk az Ur Iſten es aldǵon meg minket: vilagoſicza meg teke*n*tetit mi raitu*n*c es keſerẘllo̊n mi*n*ket. ||

267 *(3)* Hoǵ meg iſmerheſſẘk ez fo̊ldo̊n az o̊ utait: Minden nemzetſegekben az o̊ idueziteſet.

(4) Vallaſt teǵenek te neked Ur Iſten az te nepeid: Vallaſt teǵenek te neked minden [ne]nemzetſegek

(5) Oerẘllenek es o̊ruendezzenek az idegen nepek: Mert te iteled Ur Iſten az te nepedet igaſſagban es az idegeneket igazgatod ez fo̊ldo̊n.

(7) Keǵelmes leǵen mi hozzank az Ur Iſten az mi Iſtenẘnk: hoǵ az fo̊ld adǵa meg az o̊ ǵẘmo̊lczet.

(8) Keǵelmes leǵen mi hozzank az mi Iſtenẘnk: hoǵ felleк o̊tet ez fo̊ldnek minden hatari. ditſo̊: Mi:

Pſal. 69 *(LXVIII.)* ||

268 *(2)* Szabadits meg Ur Iſten mert ſok haboruſagok ko̊rńẘl fogtanak engemet: Mind az en halalomig

(3) Eſem az bẘno̊ſo̊knek keſzeben: Es ninczen ſegedelmem.

Jo̊uek az haboruſagnak ko̊ziben: Es be merẘlek.

(4) Munkalkodam es be rekedek o̊ nekik prædikaluan: Elfoǵatkozanak az en ſzemeim miglen te benned bizom Ur Iſten.

(5) Meg ſokaſodanak az en haiam ſzalainak felette: kic ǵẘlo̊lnek enge*me*t bẘntele*n*.

Elhatalmazanak en raitam az en ellenſegim kik hamiſſan haborgatnac engemet: Es o̊ ko̊zto̊k bẘntelen kint ſzenuedek.

(6) Te tudod Ur Iſten az en ſzivemnek teueľgeſet: Es annak uetkei nilua*n* ‖ vadnak te nalad **269**

(7) Ne botrankozzanak meg en benne*m*: kic varnak tegedet hatalmas Ur Iſten.

Ne ſzeǵenẘlľo̊nek meg az en halalommal: Kik kereſnek tegedet kereſzťeneknek Iſtene.

(8) Mert te eretted naǵ karomlaſt ſzenuedek: es meg po̊kdo̊ſtetem.

(9) Ki vettettem az en atťam fiai ko̊zzẘl: Es az ſynagoganak fiai ko̊zzẘl.

(10) Mert az te hiueidnek ſzerelme meg emeſzte engemet: Es az te karomloidnak karomlaſi eſenek en raitam.

(12) Es meg vonam o̊ to̊lo̊k magamat: Es czuf beſzedet ko̊ltenek en rolam.

(13) En ellenem ſzolnak uala kic az uczako*n* ẘlnek vala: Es en rolam eneket ko̊ltnek vala kic az bort iſſzak vala

(14) En pedigh te hozzad imatkozom Ur Iſte*n*: El io̊t az meg valtaſnak ideie. ‖

Az te irgalmaſſagodnak naǵ voltaert halgas meg engemet: Az **270** en fel tamadaſomnak igaſſagaban.

(15) Viǵ ki engemet az gonoſzok ko̊ſzſzẘl hoǵ el ne veſſzek: Szabadits meg engemet azoktul kic ǵẘlo̊lnek engemet es minden haboruſagtul.

(16) Ne remẘlľek el az haboruſagban: ne ſẘlľedǵek el gonoſzok ko̊zo̊t es az alnokok keſzeben ne eſſem.

(17) Meg halgas engemet Ur Iſten mert keǵelmes az te irgalmaſſagod: Es az te irg*a*lmaſſagod*nac* naǵ voltaert tekents en rea*m*.

(18) Es ne fordicz el az te ſzinedet az te fiadtul: Naǵ hamar halgas meg engemet mert igen haborgattatom.

(19) Tekencz en ream es ſzabadicz meg engemet: Az en ellenſegimto̊l.

271 *(20)* Te tudod az en karomlaſomat es kiſ‖ſebſegemet: Es az en tizteletlenſegemet.

(21) Te elŏtted vadnak az kik haborgatnak engemet: Ńaǵ ſzidalmat valla az en ziuem es naǵ ńomoruſagot.

Igen varam ki en velem eggẘt ſzomorkodnek es nem lŏn: vigaſztalaſt kereſek vala es nem talalek.

(22) Es adanak merget az en etelemre: Es az en ſzomiuſagomban eczettel itatanak engemeth.

(23) Leǵen az ŏ lakodalmok ŏ veſzedelmekre: Bẘnteteſekre es tobzodaſokra.

(24) Meg homaľoſodǵonak az ŏ ſzemek hog ne lathaſſonak: Es az ŏ bẘnŏknec terheuel mindenkoro*n* gŏrbe leǵe*n* az ŏ hatoc

(25) Boczaſd ki ŏ reaiok az te haragodat: Es az te haragodnak ǵorſaſaga meg fogia ŏket.

(26) Puſzta legyen az ŏ lako heľek: Es ne leǵen ki lakozzek az ŏ hazokba*n*.‖

272 *(27)* Mert haborgatťak az te fiadot kitt meg verel: Es az en ſebeimnek faidalmit meg ŏregbitettek.

(28) Engedǵed ŏket eǵ gonoſſagbol mas gonoſſagban eſni: hoǵ az te irgalmaſſagodat meg ne talaľľak.

(29) Tŏrẘlteſſenek ki az elŏknek kŏńuebŏl: Es ne irattaſſonak be az igazakkal.

(30) En uaǵok ſzegeń es banatos: az te hatalmad Ur Iſte*n* meg otalmaz engemet

(31) Diczerem az te neuedet az en ſziue*m*nek altala: Es fel magaſztalom ŏtet naǵ diczerettel.

(32) Es kellemeteſb te neked Ur Iſten eǵ ez idei tuľoknal: Kinek ſzarua es kŏrme volna.

(33) Ezt latťak az ſzegeńek es ŏruendeznek: Kereſſetek az Ur Iſtent es iduezẘl az ti lelketek

273 *(34)* Mert az Ur Iſten az ſzegeńeket meg‖halgatťa: Es az ŏ fogľait meg nem utaľľa.

(35) Azert az fŏld diczerie ŏtet: Az tenger es minden teremtet allatok.

(36) Mert az Ur Iſten iduesziti az kereſzťeneket: Es meg epẘlnek az kereſzťeneknek varaſſi.

Es az kereſzťenek ot lakoznak: Es ŏrŏkſegẘl ŏriſzik ŏket.

(37) Es az Ur Iſtennek ſzolgainac nemzetſege biria ŏket: Es az kic ſzeretic az ŏ neuet lakoznac ŏ benne. di.

Pſal. 70. *(LXIX.)*

(2) Ur Iſten fiǵelmezzel az mi ſegitſegẘnkre: Ur Iſte*n* ſies hamar minket meg ſzabaditani.

(3) Mind meg ſzegenẘlteſſenek es meg ǵalaztaſſonak: ‖ Kic min- **274**
ket halalra kereſnek

(4) Hatat adni ſ-viſſza futni kenſzeritteſſenek: Kic nekẘnk veſzedelmẘ*n*ket kiuanńak.

Es leg ottan hatra terienek meg ſzeǵenẘluen: Kic minket boſſzontnak es ŏrẘlnek mi raitunk.

(5) Oerẘlľŏnek mind te benned kik kereſnek tegedet: Es mindenkoro*n* fel magaztalľonak Ur Iſten kik ſzeretik az te ſzent fiadot.

(6) Mi pedig ſzẘkŏlkŏdẘnk ſegitſeg nelkẘl: Azert kerẘnk Ur Iſten teged hoǵ ſegeľ meg minket

Te uaǵ nekẘnk ſegetŏnk es ſzabaditonk: Azert ſies Ur Iſten az mi otalmunkra. ditſŏſ: Mik.

Pſal. 72 *(LXXI.)* ‖

(2) Vrr Iſten az te iteletedet adǵad az kiraľ Chriſtuſnac: Es **275**
az te igaſſagodat az Dauid kiraľ fianak.

Hoǵ itelľe az te nepedet igaſſagban: Es az te ńomorultidat igaz tŏruenńel.

(3) Az heǵek hozzonac bekeſeget az te nepednek: Es az halmok igaſſagot.

(4) Had itelľe meg az ńomorultakat az nepek kŏzŏt: Segitſe meg az ſzegeńeket es roncza meg az patuarkodokat.

(5) Tegedet tiſztelnek mig az nap es hold leſzen: Mind nemzetſegrŏl nemzetſegre.

(6) Le ſzal mikeppe*n* az harmat az ǵapiura: Es mikeppen az ſzapor eſſŏ az fŏldre.

(7) Az ŏ ideieben viragſzik az igaz ember: Es naǵ bekeſeg leſzen miglen az hold meg zẘnik. ‖

276 *(8)* Es uralkodik eggik tengerto̊l fogua*n* a maſik tengerig: Es az foľo uizto̊l fogua mind az fo̊ldnek hataraig.

(9) Meg haiolnak o̊ elo̊tte az kic az puſztaban lakoznak: Es az o̊ elle*n*ſegi mind az fo̊ldig meg alaztatnac.

(10) Az kiraľoc kic az tenger ſzigeteben laknak aiandekokat hoznac: Az Arabiabeliek es az sebabeliek adomańokat be mutatťak.

(11) Es imadǵak o̊tet minde*n* kiraľok: Minden nepek ſzolgalnak o̊ neki.

(12) Mert meg ſzabaditťa o̊ az ſzegent az ki o̊ hozza kialt: Es az ńomorultat kinek ninczen ǵamola.

(13) Ko̊ńo̊rẘl az ſzegeńen es az ńomorulto*n*: Es az ńauaľa-[ſo]ſoknac lelkeket idueziti.

(14) Alnokſagtul es ero̊ſzaktul meg ſzabaditťa az o̊ lelkeket:
277 Es azoknac || verek dragalatos leſzen az o̊ ſzemeinek elo̊tte.

(15) Es o̊ro̊cke el es az arabiabeli aranbol adnak o̊ neki: Es ſzẘntelen eſedeznek neki naprol napra fel magaſztalľak o̊tet.

(16) Es bo̊ẘſeggel leſzen az gabona ez fo̊ldo̊n es az heǵeknek teteien vigadoz az o̊ ǵẘmo̊lcze mint az Libanus heǵe: Es viragoznak az varoſban mikeppen az fẘ az mezo̊be*n*.

(17) Az o̊ neue o̊ro̊cke valo leſzen migle*n* az nap meg marad: o̊ benne meg aldatnak minńaian az pogańok kic fel magaſztalľak o̊tet.

(18) Aldot leǵe*n* az Ur Iſten Izraelnek Iſtene: ki czak o̊ maga naǵ czudakat teſze*n*.

(19) Es aldot leǵen az o̊ felſeges neue mi*n*d o̊ro̊cke: Es az o̊ diczo̊ſegeuel telľek be mind az egeſz fo̊ld. di: ||

278 Pſal. 80. *(LXXIX.)*

(2) Vr Iſten kereſzťeneknek paſztora halgas meg minket ki az te nepeidet birod mint iuhaidat: Ki az Cherubinon ẘlz ielencz meg magadat mi nekẘnc.

(3) Jelencz meg hatalmadat Ephraimnak Beniaminnak es Manaſſeſnek elo̊tte: Es io̊i el az mi meg ſzabaditaſunkra.

(4) Ur Iſten terits hozzad minket: Tekencz reank es meg ſzabadulunc:

(5) Seregeknek Ura Iſtene: Mig haragſzol az te nepednek imatſagara.

(6) Kiknek eletek ſiralom : Es italok ſok ko̊ń hullatas.

(7) Vetettel minket az mi ſzomſzedinknak ſzidalomra : Es az
mi el‖lenſegink czufolnak minket. 279

(8) Seregeknek Ura Iſtene terits hozzad minket : Tekencz
reank es meg ſzabadulunk.

(9) Szo̊lo̊ to̊uet hozal Aegyptombol ez fo̊ldre : Az pogańokat
ki vered es heľeben plantalad.

(10) Utat ſzerzel elo̊tte ǵo̊kereit el plantalad : Es be foga mind
az egez fo̊ldet

(11) Be fede az heǵeket arńeka : Es az o̊ veſſzei az naǵ Ced-
rus fakat.

(12) Ki teriede az o̊ veſſzeie mind az tengeriglen : Es az o̊
homlitaſa mind az naǵ foľo viziglen.

(13) Ur Iſten miert to̊ro̊d el az o̊ keriteſet : Hoǵ ſzaggaſſon
abban minden ki az uton el megyen.

(14) Ell puſztita o̊tet az erdei vad kan : Es az erdei vadak
mind meg ettek. ‖

(15) Seregeknek Iſtene kerẘnk ter' hozzank es tekencz reank 280
meńbo̊l : Es latogaſd az te ſzo̊lo̊det.

(16) Es tarcz meg telľeſſeggel melľet az te iob kezeddel plan-
taltal : Es ero̊ſſen magadnak valaztottal az te fiadban.

(17) Tekencz haraggal az pogańokra es fed meg o̊ket : hoǵ
leǵen vege az o̊ egeteſeknek es puztitaſoknak.

(18) Otalmazd meg az te nepedet Iſteni hatalmaddal : Es
azokat kiket magadnak valaſztottal.

(19) Es ell nem ſzakadnak te to̊led : Eltes minket es az te
neuedet ſegitſegẘl hiuc.

(20) Seregeknek Ura Iſtene tericz hozzad minket : Tekencz
reank es meg ſzabadulunk.

diczo̊ſ :

Pſal. 95 ‖

Enekelľetek az Urnak uy eneket : Mind az egeſz fo̊ld enekel- 281
ľen mi Urunknak.

(2) Enekelľetek az Urnak es aldǵatok az o̊ neuet : hirdeſſetek
naprol napra az o̊ idueziteſet.

(4) Mert naǵ az mi Urunk es igen diczeretes: Rettenetes minden Iſteneknek felette.

(5) Ime az pogańok*nac* minde*n* Iſteni fa kepek: de az mi Iſtenẘnk az egeket o̊ ſzerzette.

(6) Diczeret es ditſo̊ſegnek ſzepſege o̊ elo̊tte: Ero̊ſſeg es meltoſag az o̊ Templomaba*n*

(7) Adǵatok az Urnak nepeknek nemzetſegi: Adǵatok az Urnak diczeretet es tiſzteſſeget.

(8) Minden hatalmat tulaidoniczatok az o̊ neuenek: Ragadǵatok aiandekokat es iertek be az o̊ pituaraban. ||

282 *(9)* Imadǵatok az Urat ſzentſeges tiſztelettel: Mind aż egeſz fo̊ld meg felemĺek az o̊ tekenteti elo̊t

(10) Hirdeſſetek minden nepeknek: Mert orſzagol es uralkodik az Urr.

Az mi Urunk ki meg ero̊ſſitette az fo̊ldet alhatatoſſaggal: Az mi Urunk ki igaſſaggal meg itel mindeń nepeket.

(11) Oerẘlĺenek az egek es o̊ruendezzen aż fo̊ld: Zengien az tenger minde*n* benne valokkal.

(12) Oerẘlĺenek az mezo̊k minden benne valokkal: Oerẘlĺenek az erdo̊knek fai az Urnak elo̊tte mikoro*n* el io̊ue*n*d.

(13) Mert ime el io̊uend meg itelni az fo̊ldet, meg itelni ez vilagot igaſſagban: Es az nepeket igaſſagos ſententiaual.

Diczo̊ſ: Mi: ||

283 Pſal 96

*A*z Ur uralkodik o̊ruendǵen az fo̊ld: Oerẘlĺenek mind az ſok ſzigetek.

(2) Fo̊ĺho̊ es homaĺ vaǵon o̊ elo̊tte: Igaſſag es itelet az o̊ kirali ſzekinek ero̊ſſege

(3) Egho̊ tẘz iar o̊ elo̊tte: Melĺel az o̊ ellenſegit minden fele meg egeti.

(4) Az o̊ villamaſi fenlenek ez vilagon: Latťa ezt az fo̊ld es meg retten to̊le.

(5) Az heǵek el oluadnak mint az viaſz az o̊ ſzine elo̊t: Mind az egeſz ſo̊ld Uranak orczaia elo̊t.

(6) Hirdeſſek az egek az o̊ igaſſagat: Es laſſak minden nepek az o̊ ditſo̊ſeget. ||

(7) Meg ſzeǵenẘlľo̊nek mindńaian az kic baluańokat tiſztel- 284 nek es az kik hamis Iſtenekben diczeked*nec*: Minden Iſtenek imadǵak o̊tet.

(8) Halla ezt az Sion es o̊rẘle raita: Es o̊ruendenek az Iudanak leani az te iteleteden Ur Iſten.

(9) Mert te Ur Iſten ſokkal felľeb valo vaǵ minden fo̊ldo̊n valo allatoknal: Es igen fel magaſztaltatal minden Iſteneknek felette.

(10) Az kik az Ur Iſtent ſzeretitek ǵẘlo̊lľetek az gonoſzt: o̊ o̊rizi meg az o̊ hiueinek lelkeket es az o̊ eleteket meg menti az Iſtenteleneknec kezekbo̊l.

(11) Vilagoſſagot hintet Iſte*n* az igazak*nac*: Es o̊ro̊met adot az igaz ſziuo̊ emberek*nec*.

(12) Oerẘlľetek igazak az Ur Iſtenben: Es tarczatok bo̊czẘletben az o̊ ſzent emlekezetit. diczo̊ ||

Canticu*m* Zachariae. 285

(Luk. I.)

(68) Aldot leǵen Izraelnek Ura Iſtene: Mert meg latogata es meg valta az o̊ nepet.

(69) Es tamaſzta mi nekẘnk idueſſeges ǵo̊zedelmet: Az o̊ ſzolgaianak Dauid kiraľnak nemzetſegebo̊l.

(70) Mikeppen ſzollot az ſz: Prophetaknac altala: kic eleito̊l fogua*n* voltanac.

(71) Hoǵ az mi ellenſegeinktol meg ſzabaduluan: Es mind azoktul kik minket ǵẘlo̊lnek.

(72) Hoǵ irgalmaſſagot tenne az mi Atťainkal: Meg emlekeznek az o̊ igeretiro̊l. ||

(73) Meľ igeretet eſkẘueſſel fogadot uala az mi Atťanknak 286 Abrahamnak: Hog nekẘnk meg adnaia.

(74) Hoǵ minden ellenſeginkto̊l valo felelminkbo̊l meg ſzabaduluan: oe neki ſzolgalľunk

(75) Naǵ ſzentſegben es naǵ igaſſagban: oe neki mindenkoron az mi eletẘnkben.

(76) Es te kis ǵermek az felſeges Iſtennek Prophetaianac hiuattatol: Es az Ur Iſten*n*ek elo̊tte meǵ az o̊ utait meg ſzerzeni.

(77) Hoǵ az idueſſegnek utara taniczad az o̊ nepet: Az o̊ bẘno̊knek boczanatt́ara.

(78) Az Ur Iſtennek irgalmaſſagabol: kibo̊l meg latogata mi*n*ket meńorſzagbol le ſzalua*n*.

(79) Hoǵ meg ielennek azoknac kic az o̊ betegsegekbe*n* es az halalnak arńekaba*n* ẘlnek: Es igazgatna az mi czelekedetinket az idueſſegnek utara. ||

287 Canticum Mariae.

(Luk. I.)

(46) Magaſztalľa az en eletem az Uratt:

(47) Es vigadoz az en lelkem: Az en idvezito̊ Iſtenembe*n*.

(48) Mert meg tekente az o̊ ſzolgalo leańanak alazatos voltat: Ime azert engemet boldognac mondnac minden ne*m*zetſegek.

(49) Mert to̊t en velem naǵ iokat az hatalmas Iſten: Diczeretes es ſz. az o̊ neue.

(50) Es az o̊ irgalmaſſaga nemzetſegro̊l ne*m*zetſegre vaǵon: Azokon kic o̊ ben*n*e bizn*a*c

(51) Hatalmaſſagot az o̊ ereiebo̊l czelekedek: keueľeket az o̊ iǵekezetekbe*n* meg ronta. ||

288 *(52)* Az birodalomrul le vete az hatalmaſokat: Es fel magaſztala az alazatoſok*a*t

(53) Iſteni igaſſagnak eho̊zo̊it minden iokkal be to̊lte: Es az gazdagokat ẘreſſen boczata.

(54) Minden kereſzt́en hẘ ſzolgaiat az Iſten hozza fogadǵa: Meg emlekezuen az o̊ irgalmaſſagarol.

(55) Mikeppen irgalmaſſagabol fogatta vala az mi Att́ainknak: Abrahamnac es az o̊ maradekinac mind o̊ro̊cke.

Gloria:

Pſal. 103. *(CII.)*

*A*ldǵad en lelkem az Ur Iſtent: Es en ſziuemnek reiteki diczerietnk az o̊ ſz. neuet. ||

289 *(2)* So̊t aldǵad oh en lelke*m* az Ur Iſtent: Es el ne feletkezzel mind az o̊ io tetero̊l

(3) Ki meg keǵelmez minden alnokſagidnak: Es meg vigaſzťa az te naǵ ſok ero̊tlenſegidet.

(4) Ki meg ſzabaditťa veſzedelemto̊l eletedet: Es meg koronaz tegedet irgalmaſſagaban es ko̊ńo̊rẘleteſſegebe*n*.

(5) Ki be to̊lti minden iokual kiuanſagidat: Es io̊uendo̊ben mikent az keſeľo̊nek meg uitťa iffiuſagodat.

(6) Mert irgalmaſſagat meg to̊kelli az Ur Iſten: Es iteletet teſzen ezek felo̊l kik boſſzuſagot ſzenuednek.

(7) Meg ielente Moiſeſnek az o̊ utait: Es Izrael fiainak az o̊ tanaczit.

(8) Keǵes es keǵelemmel telľes az Ur Iſte*n*: Keſo̊ az haragra de kéſz az irgalmaſſagra.

(9) Mi nem mind o̊ro̊cke el feddo̊ſzik: Sem mind eltig haraguſzik. ||

(10) Nem czelekedik mi velẘnk az mi bẘneink ſzerent: Sem **290**
az mi alnokſagink ſzerent fizet nekẘ*nc*

(11) Mert menire magos az egh az fo̊ldtẘl: olľ igen fel magaſztalľa irgalmaſſagat az o̊tet felo̊ko̊n.

(12) Meľ igen el tauozot az nap tamadat nap az eńeſzetto̊l: Olľan meſſze el vetette mi to̊lẘnk az mi alnokſaginkat.

(13) Meľ keǵes az Atťa o̊nno̊n fiaihoz: oľ keǵes az Ur Iste*n* az o̊tet felo̊kho̊z

(14) Mert o̊ iol tudǵa az mi ǵarloſagi*n*kat: Meg emlekezic hoǵ porbol vaǵunk mi

(15) Hoǵ az ember olľan mint az fẘ: es az o̊ ideie mikeppen az mezo̊beli viragnac ideie eckepp*en* viragſzik

(16) Es mihelt kemeń ſzel fuualľa ottan el veſz: Es touabba az o̊ heľe*n* nem talaltatik. ||

(17) Az Ur Iſtennek penig irgalmaſſaga mi*n*d o̊ro̊cko̊n ál: az **291**
o̊tet felo̊ko̊n.

Es o̊ igaſſaga mind fiakrul fiakra:

(18) Azok*nac* kic meg o̊rizik az o̊ teſtamentomat. Es meg emlekeznek az o̊ paranczolatťarul: hoǵ azokban elľenek.

(19) Az Ur Iſten meńben meg ſzerzette az o̊ kiralli ſzekit: es az o̊ orſzaga uralkodik mindeneken.

(20) Aldǵatok az Urat o̊ anǵali: kic ero̊ſſek vattok telľeſiteni akaratťat es engedtek beſzede ſzauanak.

(21) Aldǵatoc az Ur Iſtent minńaian kic vattok ő ſeregi: kic vattoc ő ſeregi hoǵ telľeſiczetek az ő kiuanſagat.

(22) Az Ur Iſtent diczerietek őnnőn czelekedeti birodalmanac minde*n* heľen: Te is oh en lelkem diczeried az Ur Iſte*n*t. dicz:

Pſal. 110. *(CIX)* ||

292 *Az* Atťa mindenhato Iſten monda az en Uramnak az Fiu Iſtennek: Eǵenlő hatalomban Uralkodǵal en velem.
Mert az te ellenſegidet meg ronto*m*: Es talpad ala vete*m* te neked őket.

(2) Az te orſzagodnak birodalma leſzen kereſzťenſeghen: hatalmaſſan Uralkodǵal ellenſegid*nec* kőzepette.

(3) Mikoron hatalmaſſagodnac ieleit meg mutatod: Jelen leſzen te neked az te neped

Oerőmeſt es vigan aldozik te nek*ed*: Nem foǵatkozik el de inkab meg ſokaſul mint az hainali harmat

(4) Meg eſkẘuek ezen az Atťa Iſten es eſkẘueſet ſoha meg
293 nem || bańa: hoǵ te Ur Ieſus Chriſtus őrőcke valo papſagot viſelz Melchiſedek papnak rendi ſzerent.

Oh Ur Jeſus Chriſtus az te ſz: Atťad kiuel Uralkodol eǵenlő diczőſegbe*n*:

(5) Az ő haragianak napian kereſzťeniert meg ronťa ez főldnek kiralľit.

(6) Iteletet teſzen nepek kőzőt ackoro*n* minde*n* heľek be telnek holt teſtekkel: Sokaknac meg ronťa feieket ez főldőn. Mert te Ur Jeſus Chriſtus embereknek valtſagaert igen meg alazad magadat: Annak okaert fel magaſztaltatal mindeneknek felette. di:

Pſal CXI. *(CX.)*

*H*alakot adoc az en Uramnak Iſtenemnek telľes ſziuemből: Az ||
294 igazaknak tanaczokban es ǵẘlekezetekben.

(2) Naǵok az Iſtennek czelekedeti: Az ki rea feǵelmez ǵőńőrkodik azokba*n*.

(3) Valamit ő czelekedet es ſzerzet: azok czak tiſzteſſegeſek es ekeſſek: Es az ő igaſſaga meg marad mi*n*d őrőcke

(4) Emlekezetet zerze az o̊ czudairul az keǵelmes es irgalmas
Ur Iſte*n*:
(5) Eledelt ad o̊tet felo̊knek: Mert o̊ro̊cke meg emlekezik az o̊
teſtamentomarul:
(6) Es ero̊s czelekedetit hirdeti az o̊ nepenek.
(7) Hoǵ nekiek adǵa az pogań nepeknek o̊ro̊kſeget. Az o̊
tudomańa igaſſag es minden paranczolatťa feǵhetetlen ero̊ſſeg.
(8) Meg tartatik mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke: Tiſzta eǵ iǵẘ es igaz
ſziuẘ e*m*berekto̊l. ||
(9) Szabadſagot ſzerzet az o̊ nepenek: Es igerte nekik az o̊ro̊k **295**
bodogſagot. Szentſeges es rettenetes az o̊ neue:
(10) Az Iſteni felelem az bo̊lczeſegnek kezdeti. Ez tudomań
idueſſeges azoknak kic ebben ǵakorľak magokat: Ezeknek diczere-
tek meg marad mind o̊ro̊cke.
Diczo̊ſ: Mikep:

Pſal. 112. *(CXI.)*

*B*odog ember ki feli az Ur Iſtent: ki mindenkoron az o̊ paran-
czolatťaban igen ǵo̊nyo̊rko̊dik.
(2) Hatalmas leſzen ez· fo̊ldo̊n annak maradekia: Mert min-
den igazaknak nemſzetſegi meg aldatnak. ||
(3) Diczo̊ſeg es gazdagſag annac hazaban: Kinek igaſſaga **296**
o̊ro̊kke meg marad.
(4) Az hitetlenek ko̊zo̊tt is vilagoſſag adatik az igazaknak:
Mert irgalmas, keǵelmes es igaz az Ur Iſten.
(5) Aldot ember ki irgalmas es adakozo: Iteletkor ſzolaſa
leſzen
(6) mert o̊ro̊cke meg nem botrankozik.
(7) Sziue ſzerent remenli az Ur Iſtent
(8) meg ero̊ſſo̊dik az o̊ ſzive: Es meg nem indulhat mert
minde*n* ellenſeget meg utalľa.
(9) Bekeſeggel adakozik az ſzegeńeknek: kinek igaſſaga meg
marad es fel magaſztaltatik.
(10) Az hitetlenek latuan meg haraguſznak: Es meg keme-
ńednek fogoknak czikorgataſaual. Mert az bẘno̊ſo̊knek: minden
ki||uanſagoc el ńomattatik. ditſo̊: **297**

Pſal 113. *(CXII.)*

*D*iczerietek Iſtennek ſzolgai Uratokat: diczerietek az Urnak neuet.

(2) Leǵen aldot az o̊ neue: Matul fogua mi*n*d o̊ro̊cke

(3) Nap tamadaſtul fogua nap ńugatiglan: diczeretes az o̊ neue.

(4) Magaſztaltatot az Ur Iſten minden nepeknek felette: Es az o̊ diczo̊ſege mindeneknek felette.

(5) Ki volna olľan mint az mi Urunk Iſtenẘnk ki az menńegben lakozik: Es az alazatoſſokat neſzi menńen es ez fo̊ldo̊n.

298 *(7)* Fel ko̊ltuen az fo̊ldro̊l az ſzegeńeket: || Es az ganeibol az meg foǵatkoztakat

(8) Hoǵ heľheztesſe o̊ket az feiedelmekkel: Oe nepenek feiedelmiuel.

(9) Ki az magtalant teſzi ǵẘmo̊lczo̊ſſe: Es fiain o̊ruendezo̊ ańaua. di:

Pſal. 114. *(CXIII.)*

*I*zraelnek Aegyptombol ki io̊ueſeben: Jakobnak haza nepe ki io̊ue az idegen nep ko̊zzẘl.

(2) Sidoſag lo̊n meg ſzenteleſe: Es Izrael o̊ hatalma.

(4) Az heǵek o̊ruendezenek mi*n*t az koſoc: Es az halmok mint az barańok.

(5) Mi dolog te hozzad tenger hoǵ el futal: Es te Jordan vize hoǵ hatra terel.

299 *(6)* Mi dolog ti hozzatok heǵek hoǵ || o̊ruendeztek mint az koſok: Es ti halmok mint az iuhoknak barani.

(7) Az Iſtennek orczaiatul fel indittatek az fo̊ld: Jacobnac Iſtenenek orczaiatul.

(8) Ki az ko̊ ſziklakot allo vizze forditotta: Es naǵ ko̊ueket foľo vizekke.

(9) Nem mi nekẘnk Ur Iſten nem mi nekẘnk: hanem czak az te neuednek ad az diczeretet.

(10) Az te irgalmaſſagodert es igaſſagodert ſegits es otalmaz minket: hoǵ valaha nem mondhaſſak az pogańok hol uaǵon az kereſzťeneknek Iſtenek.

(11) Mert az mi Iſtenẘnk meńyorſzagban vaǵon : Es valamit
akar mindent meg ſzerez.
(12) Az pogańoknac pedig baluań Iſtenek arańbol es ezẘſt-
bo̊l o̊ntettenek : || Es emberekto̊l czinaltattanak. **300**
(13) Szaiok vaǵon es nem ſzolhatnak : Szemek uaǵon es nem
lathatnac.
(14) Fẘlo̊c vaǵon es nem halhatnak : Orroc vaǵon es nem
illatozhatnac.
(15) Keſzek vaǵon es nem foghatnac : Labok vaǵon es nem
iarhatnak es az o̊ torkokkal ne*m* ẘuo̊lthetnek.
(16) Olľanak leǵenek azok is az kic czinalľak o̊ket : Es mind
azok is az kic azokban bizakodnak
(17) Iſraelnek nemzetſege bizek az Ur Iſtenben : Es az Ur
Iſten lo̊n o̊ nekic ſegedelmek es otalmok
(18) Aronnak nemzetſege bizek az Ur Iſtenben : Es az Ur
Iſten lo̊n o̊ ſegedelmek es otalmok.
(20) Az Ur Iſten emlekezek mi rolunk : Es minket meg alda. ||
Meg alda Izraelnek nemzetſeget : Meg alda Aronnac nemzetſeget. **301**
(21) Meg alda mindeneket kik felik o̊tet : kiſdedeket naǵok-
kal eǵetemben.
(22) Oeregbicze Iſten az o̊ aiandekat mi raitunk : Fiainkon es
minden o̊ benne hiuo̊ko̊n.
(23) Aldǵon meg minket az Ur Iſten : ki meńńet es fo̊ldet
teremtette.
(24) Az meńńet az Ur Iſten maganac valaztotta : Az fo̊ldet
penig ada az embereknek lako heľẘl.
Diczo̊

Pſal 119 *(CXVIII)*.

*B*odogoc azoc kic to̊kelleteſek eletekbe*n* es artatlanſagban
elnek : Es az kik iarnac az Ur Iſtennek to̊rueńeben. ||
(2) Bodogoc azok kic tanulľak az Iſtennek Igeiet : Es az kik **302**
telľes ſziuel kereſik o̊tet.
(3) Az kik nem czelekeznek hamiſſagot : hanem az o̊ utaiban
iarnak.
(4) Te hattad Ur Iſten az te paranczolatidat : hoǵ igen meg
o̊rizzẘk.

(5) Vaiha igaz'gattatnanak az mi czelekedetinc : az te paranczolatidnac o̊rizeſere.

(6) Ackoron te elo̊tted meg nem ſzeǵenẘlẘnc : Mikoron neſzẘnk az te paranczolatidra.

(7) Diczerẘnk tegedet az mi tiſzta ſziuẘnkbo̊l : Mikoron meg tanula*n*ǵuk az te igaſſagodnac to̊ruenit.

(8) Az te paranczolatidat meg orizzẘk : Ha ſoha el nem hadz minket.

303 *(9)* Valľons miben iobbithatťa meg az || iffiu az o̊ eletet : Hanem az te beſzedednek meg tartaſaual.

(10) Telľes ſziuel kereſẘnk tegedet Ur Iſten : Ne veſs el minket az te paranczolatidtul.

(11) Az mi ſziuẘnkben el reitettẘk az te bezedidet : hoǵ te ellened ne vetkezzẘ*n*c.

(12) Aldot vaǵ te Ur Iſten : Tanicz meg minket az te paranczolatidra.

(13) Az mi ńeluẘnkel mindennek hirdetťẘk : Az te ſzadnac to̊ruenit.

(14) Az te paranczolatidnac utaban ǵo̊ńo̊rko̊dẘnk : Mikeppen minden gazdagſagokban.

(15) Az te paranczolatidrol gondolkodu*n*c : es az te o̊ſuenidre nezẘnk

(16) Az te paranczolatidban ǵo̊ńo̊rko̊dtettẘk magunkat. Es nem feletkezẘnk el az te beſzedidro̊l. ditſ :

Pſal. 119. *(CXVIII.)* ||

304 *(81)* *E*ll foǵatkozot az mi lelkẘnk kiuanuan az te ſzabaditaſodat Ur Iſte*n*. De az te beſzededben igen biztunk.

(82) El foǵatkoztanak az mi ſzemeink kiuanuan az te igeretedet : Menizer mondottuk hoǵ valľons mikor uigaſztalſz meg minket.

(83) Mert meg aſzot az mi bo̊rẘnk mi*n*t az fẘſtre uetet to̊mlo̊ : De azert el ne*m* felettẘk az te paranczolatidat.

(84) Meni napok vaǵon meg az te hiueidnek : Mikoron bẘnteted meg azokat kic haborgatnac minket.

(85) Az keueľek vermet aſtanac mi nekẘ*n*c kic ne*m* iarnac az te to̊rueńed zere*n*t

(86) Igazak te neked minden beſzedid: Segeľ meg minket hoǵ o̊rizzẘc az te beſzedidet. ||

(87) Meg alaztanak minket mind az fo̊ldig: de azert el nem **305**
hadtuk az te paranczolatidat.

(88) Az te irgalmaſſagod ſzerent vigaſztaľ meg minket: hoǵ o̊rizzẘk az te bezedidet.

(89) Az te ſz: iged Ur Iſten mind o̊ro̊cke meg marad: az magos meńorſzagban.

(90 Oero̊ckẘl o̊ro̊cke meg marad az te igeretednek igaſſaga: Meg ero̊ssited ez fo̊ldet es meg marad.

(91) Az te rendeleſedbo̊l meg maradnac az napok: Mert mindenek ſzolgalnac te neked.

(92) Ha az te ſzent iged meg nem vigaſztalt volna minket: ketſegbe eſtẘnk volna az mi ńomoruſaginkban

(93) Azert ſoha el nem feletkezẘnk az te beſzedidro̊l: Mert azokkal meg vigaſztalz minket. ||

(94) Tieid vaǵunk Ur Iſten ſzabadicz meg minket: Mert ſze- **306**
rettẘk az te paranczolatidat.

(95) Az gonoſzok leſtenek minket hoǵ el veſztenenek: de az te beſzededbo̊l o̊ ellenek meg tanittattunc.

(96) Mindeneknek veget latťuk: de mind o̊ro̊cke meg marad az te beſzeded.

Gloria.

Pſal. 119. *(CXVIII.)*

(17) Ur Iſten vigaſztalľad az te ſzolgaidat es elẘnk: orizzẘk az te beſzedidet.

(18) Meg niſſad az mi lelki ſzemeinket: Es czuda dolgokat gondolunc az te beſzedidbo̊l. ||

(19) Jo̊veveńek vaǵunc mi ez fo̊ldo̊n: Meg ielenczed mi nekẘnc **307**
az te paranczolatidat.

(20) Naǵ kivanſaggal kivanta az mi lelkẘnc: az te paranczolatidat minden ido̊ben.

(21) Meg feddetted az keveľeket: Atkoztac azoc kic el tavoznac az te paranczolatidtul.

(22) Ved el mi rolunc az karomlaſt es utalatoſſagot: Mert ſzerettẘk az te beſzededet.

(23) Mert az feiedelmek tanaczkozvan le ẘlenek es mi ellenẘnc ſzolnac vala: de az te ſzolgaid foglalatoſſac valanac az te paranczolatidba*n*.

(24) Mert az te beſzeded mi gondolatinc: es az te para*n*czolatid az mi tanacz adoinc.

(25) Az mi bẘneinknek miatta mind az fo̊ldig meg alaztattunc: Eltes minket az te beſzeded ſzerent.

(26) Bẘno̊ſſe hattuc magunkat te elo̊tted es boczaſd meg mi
308 nekẘnc: Es ta||nicz minket az te paranczolatidra

(27) Az te paranczolatidnac czelekedetire tanicz minket: Es foglalatoſoc leſzẘnc az te czudalatos dolgaidban.

(28) Naǵ banatnac miatta elfoǵatkozot az mi lelkẘnc: Batoricz minket az te beſzediddel.

(29) Tavoztaſd el mi to̊lẘnk az hamiſſagnac czelekedetit: Es az te irgalmaſſagod ſzerent ko̊ńo̊rẘľ mi raitunc.

Diczo̊ſeg:

Pſal. 119. *(CXVIII.)*

(65) *J*ol to̊ttel Ur Iſten az te hiveiddel: Az te beſzeded ſzerent.

(66) Jo czelekedetre es tudomanra tanicz minket: Mert hittẘnc az te paranczolatidnac. ||
309 *(67)* Az elo̊t vetkeztẘnc minek elo̊tte meg eſmertẘc volna magunkat: de annac utanna o̊riztẘc az te bezededet

(68) Igen io vagy te Ur Iſten: Es az te iovoltodert tanicz minket az te beſzededre.

(69) Meg ſokaſodot az keveľeknek hamiſſagoc mi raitunc: Mi penig telľes zivel tanulľuc az te paranczolatidat.

(70) Meg alut az o̊ ſzivek mint az tei naǵ kemenſegnek miatta: Mi penig gondolkodunc az te to̊rveńedrẘl.

(71) Job mi nekẘnc hoǵ meg alaztal mink*e*t: hoǵ meg tanulľuc az te beſzedidet.

(72) Job mi nekẘnc az te beſzedednec to̊rveńe: Naǵ ſok arannal es ezẘſtnel.

(73) Te teremtettel minket Ur Iſten: Adǵ mi nekẘnc ertelmet hoǵ tanulľuc az te beſzededet.

(74) Az kic felnek tegedet meg latnac minket es o̊rvendeznek: Mert biztunc az te beſzedidben. ||

(75) Meg eſmertẘc Uram hoǵ igazak az te beſzedid: Mert az 310
te igaſſagoddal meg alaztal minket.

(76) Jo̊io̊n el az te irgalmaſſagod es meg vigaſztalľon minket: Az te hiveidnek to̊t fogadaſod ſzerent

(77) Jo̊io̊n mi hozzanc az te irgalmaſſagod es elẘnc: Mert az te beſzeded az mi gondolatunc.

(80) Tiſzta leǵen az mi ſzivẘnc az te beſzedidnek hitiben: hoǵ meg ne ſzeǵenẘlľẘnc.

(78) Meg ſzeǵenẘlľo̊nek az keveľek kic hamiſſagot czelekednek mi ellenẘnc: Mi penig foglalatoſſac vaǵunk az te paranczolatidban.

Pſal. 119 *(CXVIII.)* ||

(49) *M*eg emlekezzel Ur Iſten az te hiveid*ne*c to̊t fogadaſid- 311
rul: Melľekben remenſeget attal mi nekẘ*n*c

(50) Ez remenſeg vigaſztalt meg minket az mi ńomoruſaginkban: Mert az te beſzeded eltet minket

(51) Az keveľek igen hamiſſan czelekednek mi ellenẘnc: de azert el ne*m* tavoztunc az te to̊rveńedtẘl.

(52) Meg emlekezẘnc Ur Iſten az te o̊ro̊cke valo beſzededrẘl: Es meg vigaſztaltatunc.

(53) Igen bankodtunc az gonoſzokon kic el hadtac az te to̊rveńedet :

(54) Szerettẘk enekleni az te igedet az mi eletẘnkben.

(55) Meg emlekeztẘnk haboruſaginkban az te ſz. nevedro̊l Ur Iſten : Es o̊riſſzẘc az te beſzedidet. ||

(57) Te vaǵ az mi iutalmunc Ur Iſten: El vegeſztẘk mi 312
magunkban hoǵ o̊rizzẘc az te to̊rveńedet.

(58) Telľes ſzivel ko̊ńo̊rgẘnc neked: Ko̊ńo̊rẘľ raitunc az te beſzeded ſzerent.

(59) Meg gondoltuc az mi gonoz czelekedetinket: Es tertẘnc az te bezedidre

(60) Keſzek vaǵunc es nem reſtelkedẘnc: hoǵ o̊rizzẘc az te paranczolatidat.

(61) Az gonozoc ko̊rńẘl vo̊ttenec minket: de azert el nem felettẘk az te to̊rveńedet.

(62) Az mi haboruſaginkba*n* ſegitſegẘl hittu*n*c tegedet: Az te igaz beſzedidert.

(63) Reſzeſek vaǵunc mindenekkel kic felnek tegedet: Es kic o̊rizic az te paranczolatidat.

(64) Az te igereteddel telľes az fo̊ld: Tanicz meg minket az te beſzedidre ||

313 *(97)* Meľ igen ſzerettẘc Ur Iſten az te ſz: igedet: Egez napon arrul gondolkodu*n*c

(98) Az mi ellenſeginknel tudosba to̊ttel minket az te ſz: igeddel: Mert ſoha attul el nem ſzakadunc

(100) Az ven embereknel to̊bbet ertettẘnc: Mert ſzerettẘc az te ſzent Igedet.

(101) Minden gonoz czeleked*et*tẘl meg tartoztattuc mi magunkat: hoǵ inkab o̊rizhetno̊c aż te beſzedidet

(102) Az te bezededtẘl el nem tavoztunc: Mert te tanitottal minket.

(103) Meľ igen edeſſek mi nekẘnc az te bezedid: Minde*n* fele meznel.

(104) Az te beſzedidbo̊l meg tanittattunk: hoǵ ǵẘlo̊lľẘk minde*n* gonoſſagot.

(105) Szo̊vetnek ǵanant vaǵon mi nekẘnc az te beſzeded Ur Iſten: Es az mi czelekedetẘnket vilagoſitťa. ||

314 *(106)* Meg eſkẘttẘnc es el vegeſztẘc mi magunkban: hoǵ o̊rizzẘc az te igaſſagodnac iteletit.

(107) Mindeneſtẘl fogva igen meg alaztattunc Ur Iſten: Vigaſztalľ meg minket az te beſzeded ſzerent.

(108) Az mi tizta lelki eſmeretẘnknek hala adaſit io kedvel fogadǵad Ur Iſten: Es tanicz meg az te bezededre minket.

(110) Az vezedelembe*n* mindenkoro*n* variuc az mi halalunkat: de azert el ne*m* tavoztunc az te bezededtẘl.

(111) O̊ro̊kſegẘl kereſtẘk az te beſzededet mindenkoron: Mert vigaztalľuc az mi ſziveinket.

(112) Az mi ſziveinket haitottuc az te paranczolatidnac czelekedetire: Az te igeretedben valo hitẘnknek iutalmaert.

Diczo̊ſ: ||

Pſal 119. *(CXVIII.)* 315

(113) *Az* gonoſzoknac czelekedeteket ǵẘlőltẘk Ur Iſten: Az
te tőrueńedet penig ſzerettẘk.
(114) Te uaǵ az mi ſegedelmẘnc es otalmunc: Es biſztunc
az te beſzededben.
(115) Tauozzatoc el gonoſzok mi tőlẘnc: es tanulľatok az mi
Iſtenẘnknek akaratťat. paranczolattyat.
(116) Biztas minket az te beſzededdel es elẘnc: Es minden-
koron az te beſzededről gondolkodunc.
(117) Segeľ meg minket es meg ſzabadulu*nc*: Es az te igere-
tednek uaraſaban meg nem ſzeǵenẘlẘnc.
(118) Meg utaltad azokat kic el tauoztac az te beſzedidtől Ur
Iſten: Mert hamis az ő gondolatťoc.
(119) Az te tőrueńednek meg ſzegőienek ‖ alitottunk minden 316
gonoſzokat ez főldőn: Azert mi ſzerettẘk az te bezede*d*et
(120) Adǵad az te felelmedet mi nekẘnc: Mert feltẘnc az te
beſzedidtől
(121) Az gonoz dolgokat ioua nem hattuk es diczertwc az igaz
dolgokat: Ne adǵ minket az mi ellenſeginknek keſzeben.
(122) Adǵ iora ualo akaratot mi nekẘnc: hoǵ az gonozoc
meg ne ǵőzzőnek minket
(123) El foǵatkoztanac az mi ſzemeinc uarua*n* az te ſzabadi-
taſodat Ur Iſten: Melľet igertel az te ſzent igedet
(124) Az te irgalmaſſagod ſzerent czelekedǵel az te ſzolgaid-
dal: Es az te bezedidre tanits minket.
(125) Te ſzolgaid uaǵunc mi adǵ ertelmet mi nekẘnc Ur
Iſten: hoǵ meg erezẘk az te beſzededet.
(126) Ideie Ur Iſten meg bẘntetned az gonoſzokat: Mert
ſemmiue tőttek az te beſzedidet. ‖
(127) Annac okaert mi ſzerettẘk az te beſzedidet: Minden 317
arańnac es gazdagſagnac felette.
(128) Azert az te beſzedidnek czelekedetiben iǵekezẘnk iarni:
Es minden gonoz czelekedetnek utait meg utalľuk.
Diczőſ: ‖

319 Pſal. 127. *(CXXVI.)*

*H*a az Ur nem epitend mi nekẘnk hazat: Czak hiaban leſzen minden munkank mi nekẘnk.

Es ha az Ur Iſten meg nem o̊rizendi az mi varaſinkat: Czac hiaban viǵaznak az mi ſzemeink.

(2) Hiaban leſzen reggel fel keleſtek: Ha hitetlenſeg meg ko̊rńekez titeket. Mert ad az Ur Iſten az o̊ hiueinek minden iokat:

(3) Es ime az Urnak o̊ro̊kſege az o̊ magzatt́okon ǵẘmo̊lczo̊zik.

(4) Mikeppen az ero̊s kezo̊ emberto̊l az el lo̊t nil: azonkeppen hirtelen ell veſznek kic el haǵatnak Iſtento̊l.

(5) Bodog ferfiu az kinek minden kiuanſaga Iſtento̊l vaǵon Meg nem ſzeǵenittetik az o ellenſeginek tanaczabol. ||

220 Pſal. 130 *(CXXIX.)*

*A*z mi bẘneinknek melſegebo̊l kialtunk Ur Iſten te hozzad:

(2) Ur Iſten halgaſd meg az mi ko̊ńo̊rgeſẘnket Leǵenek az te fwleid fwǵelmeteſſek: az mi ko̊ńo̊rgeſẘ*n*kre

(3) Ha az mi bẘneinket ſzamlalandod Ur Iſten: valſons kiczoda ſzenuedheti el iteletedet.

(4) Mert te nalad vaǵon naǵ irgalmaſſag: Es az te naǵ irgalmaſſagodert biztúnk te benned Ur Iſten.

(5) Bizot az mi lelkẘnk az te igeretedben: Remenſege vaǵon az mi lelkẘnknek te benned Ur Iſten.

321 *(6)* Mind bekeſegben ſ- mind veſzede||lemben: Remenſege az hẘ kereſzt́eneknek az Ur Iſten.

(7) Mert az Ur Iſten*n*el vaǵo*n* az irgalmaſſag: Es czak o̊ az mi hatalmas meg valtonk.

(8) Es o̊ ſzabaditoia az kereſzťeneknek: Ki minket meg valtot minde*n* bẘneinkbo̊l. di:

Pſal. 132. *(CXXXI.)*

*M*eg emlekezzel Ur Iſte*n* Dauidrul: Es o̊ neki minden engedelmeſſegero̊l.

(2) Ki meg eſkẘuek az o̊ Uranak Iſtenenek: Es fogadaſt to̊n az o̊ Uranak Iſtenenek ezt monduan.

(3) Be nem meǵek az en hazamnak hailekaban: es nem meǵek az en aǵamra. ||

(4) Alomra ſem boczatom ſzemeimet es ſzo̊mo̊ldo̊ko̊met ſzu- 322
ńadozaſra:

(5) Es feiemet ńugodalomra.

Miglen helt nem zerzek az Ur Iſtennek: Es hailekot az kerezťeneknec Iſtenenek

(6) Ime latok neki heľet ſidoſagban: Meg talaltuc neki heľet az pogan nepek ko̊zo̊t

(7) Be menńẘnc az o̊ hailekaba*n*: Hol imattatic mint bizoń Iſten mint bizoń ember.

(8) Keľ fel Ur Iſten az o̊ro̊k ńugodalomra: Az te igaſſagod ſzerent es az te ſzentſeges emberſeged ſzerent.

(9) Az te papi*d* o̊lto̊zzenek fel igaſſagban: Es az te ſzentid o̊ruendezzenek.

(10) Az te ſzolgadnac Dauid kiraľnak to̊t fogadaſodert: Meg mutaſd mi nekẘnk az te ſzent fiadat.

(11) Igaſſagos eſkẘueſt to̊n az Ur Iſten Dauid kiraľnac es
meg nem czalatek o̊ benne: Az te magzatodbol || teſzek feiedelmet az 323
te birodalmadra

(12) Ha o̊rizendik az te fiaid az en paranczolatimat kikre tanitom o̊ket: Meg az fioknak fiaiis mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke uralkodnac az te birodalmadba*n*

(13) Mert valazta az Ur Iſte*n* az kerezťeneket: Es valazta o̊ket hoǵ lakoznek o̊ bennec.

(14) Ez az en ńugodalmam o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke: It lakozom mert magamnak valaztottam o̊tet.

(15) Oeſzueǵeket ko̊ſzo̊ttetek meg aldua*n* meg aldok: Es az ſzegeńeket keńernek bo̊uſegeuel meg elegito̊m.

(16) Az ő papiait idueſſegben fel őltőztetem : Es az ő ſzenti őruendezeſſel őruendeznek

(17) Ot en ki terieztem Dauid kiraľnak hatalmat : Szerzek vilagoſſagot az en Criſtuſomnac.

(18) Minden ellenſeǵit neki meg ſzeǵenitem : Es ő raita otalmul leſzen az en ſegitſegem.

Diczoſ : ||

324 Pſal 144 *(CXLIII.)*

*A*ldot leǵen az en Uram Iſtenem : ki igazgatťa kemenſeges hadakban az en keſzeimet.

(2) Az ő irgalmaſſagabol vaǵon nekem eletem : ő erőſſit egemet es minden veſzedelemből meg ſzabadit.

Az Ur Iſtenben biſzom mert ő ennekem otalmam : ẅ teſzi az nepet engedelmeſſe az en birodalmamban.

(3) Uram Iſten miczoda haſzon vaǵon az emberben hoǵ keduedbe vezed őtet : Es iľ zorgalmatos vaǵ ő felőle

(4) Az ember haſonlatos minden hiuſaghoz : Es az ő eletenek
325 napia mint ||az arńek hamarſaggal el mulik

(5) Uram Iſten niſd meg az eget es ſzaľ le ez főldnek zinere : Roncz meg kereſzťenidnek ellenſegit es ted ſemmiue őket mint az tẅznek fẅſtit.

(6) Boczas meń ẅtő kőuet reaioc es puſzticz el őket : Lőd meg őket az te niladdal hoǵ el veſſzenek.

(7) Leǵ ſegitſeggel ennekem az te magos ſzekedből : Szabadicz engemet iľ naǵ ſok vezedelemből es ellenſeginknec tőretől.

(8) Kiknek az ő ſzaiok minden hitſagra nilatkozik : Es az ő hatalmok minden gonoſſagra vaǵon.

(9) Ur Iſten ha iǵ teiendez en velem uy diczeretet eneklek en te neked : Minden vigaſſaggal halakot adok en te neked.

(10) Te adz minden kiraľoknac erős ǵőzedelmet : Te mentez meg engemet te ſzolgadot ellenſegimnek feǵueretől. ||
326 *(11)* Szabadicz meg engemet ellenſegimnek kezekből : kiknek beſzedek czak bẅn es hatalmok minden gonoſſagra meǵen.

(12) Hoǵ az mi fiaink neuekedheſſenek iffiuſagokban : Mint emez uionnan ẅltetet ſzőlő veſſző.

Es az mi leanink ekeſſek leǵenek: Mint templomokban es
kiraľoc hazanal zokot lenni.
(13) Bẘuecz meg az mi hazainkat minden gazdagſaggal: Es
adǵad hoǵ naǵ bo̊uſeggel minden eleſeginc zarmazzonac.
Sokaſits meg az mi iuhainkat:
(14) Es ko̊uereicz meg minde*n* o̊kreinket. Ero̊ſſits meg hazain-
kat hoǵ el ne romolľanac: Veǵ ki minden haboruſagos es ſiralmas
bezedet az mi varraſſinkbol. ||
(15) Bodognak monǵak az nepet kik*nec* ezec aduan vadnac: **327**
De bizoňara boldog az a nep melľet az Ur Iſte*n* o̊riz es otalmaz.
Diczo̊ſ: Mi:

Pſal 145 *(CXLIV.)*

*F*el magaſztalunk tegedet Ur Iſten mi kiraľunk: Es diczeriẘk
az te ſzent neuedet mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke
(2) Minden naponkent tegedet diczerẘnk: Es diczeriẘk az
te ſzent neuedet mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.
(3) Naǵ az Ur Iſten es igen diczeretes: Es az o̊ naǵſaganac
ninczen vege.
(4) Minden nemzetſeg diczeri az te czelekedetedet Ur Iſten:
Es hirdeti az te hatalmadat. ||
(5) Az te ſzentſegednek ẘ ditſo̊ſegenek naǵſagat hirdetik: Es **328**
az te czudalatos dolgaidat beſzellik.
(6) Es az te retteneteſſegednek ioſzagat beſzellik: Es az te
hatalmas voltodat mondǵak.
(7) Az te bo̊uſeges io voltodnac emlekezetit hirdetik: Es az
te ioſzagodban o̊ruendeznek.
(8) Irgalmas es keǵelmes az Ur Iſten: naǵ tẘro̊ es igen
keǵelmes.
(9) Keǵelmes az Ur Iſten mindeneknek: es o̊ irgalmaſſaga az
o̊ teremtet allatin uagon.
(10) Diczernek teged Ur Iſten minden teremtet allatoc: Ez az
te ſzentid fel magaſztalnak tegedet.
(11) Az te orſzagodnac diczo̊ſeget hirdetik: Es az te hatal-
madat beſzellik
(12) Hoǵ meg ielenczed az embereknek fiainak az te hatal-
madat: Es || az te orſzagodnac ditſo̊ſeget. **329**

(13) Az te orſzagod o̊ro̊cke valo orſzag: es az te orſzaglaſod minden nemzetſegro̊l nemzetſegre vaǵon.

Igaz az Ur Iſten minden beſzedeben: es ſzentſeges minden czelekedetibe*n*.

(14) Meg tarťa azokat kic el eſendo̊c volnanac: Es meg vigaztalľa az bẘno̊ſo̊ket.

(15) Mindeneknec ſzemei te benned biznac Ur Iſten es benned remenlenek: Es te adz o̊ nekic eledelt alkolmatos ido̊be*n*.

(16) Meg nitod az te kezeidet Ur Iſten: Es be to̊lteſz minden allatokat aldaſoddal.

(18) Ko̊zel vaǵo*n* az Ur Iſten azokhoz kic o̊tet ſegitſegẘl hiak: Es kic hiak mi*n*de*n* igaſſagban.

(19) Az o̊ hiueinek akaratťokat teſzi az Ur Iſten: Meg halgatťa az o̊ ko̊ńo̊rgeſeket es meg tarťa o̊ket.

(20) Meg o̊rizi az Ur Iſten az o̊tet ſzereto̊ket: Es az hitetleneket mind el uezti.

330 *(21)* Diczeriek az mi ſziveink az Ur Iſtent: ‖ es minden ember diczerie az o̊ ſz: neuet mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke.

Di:

Pſal. 119. *(CXVIII.)*

(129) *C*zudalatoſoc Ur Iſten az te bizonſagid: Annac okaert azokrul gondolkodot az mi ſziuẘnc.

(130) Az te igednek ertelme meg vilagoſit: es ertelmet ad az eǵ igẘeknek

(131) Naǵ kiuanſaggal kiuantuk az te ſzent Igedet: Mert kiuańuk vala az te paranczolatidat

(132) Tekents mi reanc es irgalmaz mi nekẘnc: Az te neuednek ſzereto̊inek iteleti ſzerent

(133) Az mi czelekedetinket igazgaſd az te beſzeded ſzerent: hoǵ ſemmi hamiſſag ne uralkodǵek mi raitunc

331 *(134)* Szabadits meg minket az emberek‖nek patuaroktul: Es o̊rizzẘk az te paranczolatidat

(135) Meg vilagoſiczad az te ſzemeidet az te ſzolgaidon: Es tanits minket az te igaſſagodra.

(136) Naǵ ſoc ko̊ńuet hullattanac az mi ſzemeink: Mert nem o̊riztẘk az te to̊rueńedet.

(137) Igaz vaǵ te Ur Iſten: Es igaz az te iteleted

(138) Te hattad az te igazſagodat: Es felette igen meg tartani az te paranczolatidat.

(140) Igen tiſzta es igaz az te beſzeded: Az te ſzolgaid azt ſzeretik.

(141) Iffiak vaǵunc mi es meg utaltattunc: de az te igaſſagodrul ell nem feletkeztẘnk

(142) Az te igaſſagod o̊ro̊cke meg maradan*n*do igaſſag: Es az te to̊rueńed igaſſag.

(143) Naǵ ſoc haboruſagoc es inſegek talaltanac minket: de az te paranczo||latid az mi gondolatinc. 332

(144) Az te bizonſagid o̊ro̊cke valo igaſſagoc: Ertelmet adǵ mi ńekẘnc es elẘnc. 'diczo̊ſ: Mik:

Pſal. 90. *(LXXXIX.)*

Vr Iſten te voltal az mi ńugodalmunk: Nemzetſegro̊l nemzetſegre

(2) Minec elo̊tte az heǵek lennenek es ez fo̊ld ez vilaggal eǵetemben teremtettenek: Mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke te uaǵ Iste*n*

(3) Mind addiglan forgatod az embert miglen meg romol: Es ezt mondod terietek hatra embereknek fiai

(4) Mert ezer eztendo̊ te elo̊tted mint az tegnapi nap meľ el mult: Es mint az eieli virraſztas

(5) Ell haǵod o̊ket folni: Olľanoc mint az alom es az fẘ meľ hirtele*n* el fońad

(6) Meľ reggel viragzic es el mulik: || Eſtue le vagattatic es el ſzarad: 333

(7) Mert meg emeſztetẘnc haragodban: az te buſulaſodban meg haboritatunc.

(8) Az mi hamiſſaginkat elo̊ rakod az te ſzined eleiben: Iſmeretlen vetkeinket az te orczadnac vilagoſſaga eleiben

(9) Ennek okaert minden napinc foǵton foǵnac az te haragodban: El vegezzẘc eſztendeinket mint eǵ beſzelleſt.

(10) Az mi eſztendeinknek ſzama hetuen auaǵ ńolczuan eſztendo̊ mento̊l touab: Ezeknek az iob reſze ńughatatlanſag es faratſag mert hirtelen el mulik mint ha el repǘlne.

(11) Kiczoda gondolľa meg az te haragodnac naǵ uoltat: Es kiczoda fel indulaſodtul.

(12) Te tanitaſz erre minket hoǵ ſzamlalľuc eletẘnknek napiait: Es hoǵ ertelmes ſziuel iariunk

(13) Ter' meg Ur Iſten meddiglen tart ez: Leǵ keǵelmes az te ſzolgaidnac.

(14) Reggel tőlcz be minket az te irgalmaſſagoddal: Es mind
334 eltig őruen||dezẘnc es vigadozunc.

(15) Vigaſztaľ meg az mi hoſſzu ńomoruſagunc utan: Es ńauaľainknac enni ſoc eſztendeie utan.

(16) Had laſſac az te czelekedetedet az kereſzťenek: Es az ő fiok naǵſagos uoltat

(17) Mi Urunk Iſtenẘnc az te io kedued leǵen mi raitunc: Es elő menetet adǵ az mi keſzeinknek czelekedetinek, es keſzẘnk munkait meg eróſſiczed. dicz:

Pſal. 91. *(XC)*

Valaki bizic az felſeges Iſtennek ſegitſegeben: az mennei Ur Iſtennek otalma alatt lakozic.

(2) Mondǵa az Ur Iſtennek en meg valtom vaǵ te es az en bizodalmam: En Iſtenem te benned bizom. ||

335 *(3)* Mert az Ur Iſten meg ſzabadit tegedet minden ellenſegnek czalardſagoktul: Es az ő hitetlen beſzedektől.

(4) Az ő uallaiual eńeſztő ſzelt tart te neked az Ur Iſten: Es az ő ſzarńai alat bizodalmas leſz.

(5) Naǵ erőſſeggel meg kőrńekőz teged az ő igaſſaga: Es nem felz az hitetlenſegtől

(6) Niluan valo veſzedelemtől es az őrdőgnek alattomban valo czalardſagatul: Es az deli őrdőgnek oſtromlaſatul.

(7) Le eſnek bal keſz felől ezeren es iob keſz felől tiz ezeren az te ellenſegid: Teneked penig nem arthatnac.

(8) Mind az altal ezeket az te ſzemeiddel meg latod: Es az bẘnőſőknek bẘnteteſet meg eſmered.

(9) Mert az Ur Iſten az te remenſeged: Es minden dolgaidban veted bizodalmadat az Ur Iſtenben.

(10) Semmi gonoſz nem arthat te neked: es ſemmi kart nem vallaz az te hazadban. ||

(11) Mert az Ur Iſten az o̊ anǵalinac paranczolt te felo̊led: **336** hoǵ o̊rizzenek tegedet minden te utaidban

(12) Az o̊ keſzekben viſelnek tegedet az anǵaloc: hoǵ to̊rtenet ſzerent meg ne ſerczed az ko̊ben az te labaidat.

(13) Az alpis es Baſiliſcus kiǵonac feieko̊n iarz: Es az o̊rdo̊go̊t labod ala ńomodod.

(14) Mert bizot en bennem, uǵ mond az Ur Iſten, meg ſzabaditom o̊tet: Meg otalmazom o̊tet mert meg eſmerte az en neuemet.

(15) En hozzam kialtot es meg halgatom o̊tet: o̊ vele vaǵoc minden ńomoruſagaban meg ſzabaditom o̊tet es fel magaſztalom o̊tet

(16) Es az o̊ro̊c elettel meg aiandekozo*m* o̊tet: Es meg mutatom o̊ neki az en iduezito̊ Chriſtuſomat. di:

Pſal. 117. *(CXVI.)* ||

*D*iczerietek ti pogan nepek az Ur Iſtent: diczerietek o̊tet min- **337** den nepek.

(2) Mert meg ero̊ſſitetet mi raitunc az o̊ irgalmaſſaga: Es az Ur Iſtennek igaſſaga meg marad mind o̊ro̊cke.

Diczo̊ſeg Atťanac es fiunak: Es ſz: Lelek Iſtennek. Mikepp:

Pſal. 134 *(CXXXIII.)*

*J*o Iſtennek minden ſzolgai diczerietek az Ur Iſtent: Kic eiel es nappal az Iſtennek hazaban allatoc.

(2) Imatſagtokban emelťetek tel az ti kezeteket az ſz: helen: Es diczerietek az Ur Iſtent. ||

(3) Meg aldǵon tegedet az kereſzťeneknek Iſtene: Ki terem- **338** tette az menńet es az fo̊ldet. dicz:

Pſal. 146. *(CXLV.)*

(2) Diczeried en lelkem az Ur Iſtent: diczerem az Ur Iſtent az en eletemben eneklek ő neki mig előc.

(3) Ne bizzatoc az feiedelmekben: Embereknek fiaiban kic meg nem tarthatnac.

(4) Meg hal az ember es főlde leſzen: Ackoron az ő gondolati ſemmiue leſznek

(5) Bodog ember az kinek ſegitőie az Jacobnac Iſtene: Es ki az ő Uraban Iſteneben bizik

(6) Ki teremtette az menńet főldet az tengert es mind ezek-
339 ben ualo || allatokat: Ki igaz az ő igeretiben mind őrőcke.

(7) Igaz iteletet teſzen az boſſzuſag ſzenuedőknek es eledelt ad az ehőzőcnec: Az Ur Iſten fogľokat ſzabadit

(8) Az Ur Iſten ſzemet ad az vakoknac es fől emeli az el eſteket: Az Ur Iſten ſzereti az igazakat.

(9) Az Ur Iſten meg őrizi az iőueueńeket aruakat es őzuedǵeket fel emel: Es az Iſtenteleneknec utait el veſzti

(10) Uralkodic az te Urad Iſtened kereſzťen nep: Mind őrőckőn őrőcke. di.

Pſal. 147. *(CXLVI.)*

Diczerietek az Ur Iſtent mert igen io az ő diczereti: Az mi Iſtenẘnknek diczereti ekes es ǵőńőrẘſeges leǵen.

(2) Az Ur Iſten fel eppiti az kereſzťeneket: Es az el oſzlot kereſzťeneketis őſzue ǵőiti. ||
340 *(3)* Ki meg ǵoǵit ſziuekben tőredelmeſſeket: Es be kőti az ő
tőredelmeſſegeket.

(4) Ki meg ſzamlalľa az czillagoknac ſokaſagat: Es mindeniket neueken neuezi.

(5) Naǵ az mi Urunc es naǵ az ő hatalma: es az ő bőlczeſegenek ninczen ſzama.

(6) Hozza fogadǵa az Ur Iſten az eǵ igẘueket: Es az gonoſzokat mind az főldig alazza.

(7) Enekelľetek az Ur Iſtennek igaz uallaſnak diczeretiuel: Enekelľetek az mi Iſtenẘnknek naǵ őrőmmel.

(8) Ki be fedi az eget ko̊do̊kkel: Es eſſőt ſzerez ez főldre Ki teremt az heǵeken ſzenat es fẘuet: Az embereknek ſzolgaltataſara.

(9) Ki meg adǵa az barmoknac eledeleket: Es az hollo fiaknak kic o̊tet ſegitſegẘl hyuiak.

(10) Nem lonac az ő ero̊ſſegeben vaǵon az ő akaratt́a: Sem az ferfiunac ǵorſaſagaban vaǵon az ő kedue.

(11) Kedueſſec az Ur Iſtennek kic felic o̊tet: Es kic biznac az ő irgalmaſſagaban.*) ||

---

*) Itt 6 levélnyi hézag.

341 In die aduent. domini Rorate coeli.

Szent Leleknek harmatťat, meńbo̊l atťa Iſten ereſſzed es ſz:
igedet teriezſzed, orſzagodat eppiczed, az te ſz. igedet bennẘnc ǵẘ-
mo̊lczo̊zteſſed. Hiuek kerietek az ur Iſtent hoǵ erezzen az o̊ nepei
ko̊ziben munkaſokat. Diczo̊ſeg atťanac es fiunac, es ſzent lelek Iſten-
342 nek, || mikeppen kezdetben diczo̊ſeges uala, moſtan es mind o̊ro̊cko̊n
o̊ro̊cke uǵ leǵen.

In feſto Natiuitatis domini
Puer na

Gyermek ſzẘletek mi nekẘnc es bekeſegnek feiedelme adatek
nekẘnc, kic bẘnnek es lelki ſetetſegnek hatalma ala vettettẘnc
343 vala, ennek birodalma vaǵon mi || raitunk, ki neueztetic Iſteni tanacz-
nac ko̊uetenek. Diczeriẘc az Ur Iſtent mind o̊ro̊cke. Mert czudala-
tos, hoǵ az Iſten ki o̊ro̊cke volt, az mi idueſſegẘnkert emberre lo̊n.
Diczo̊ſeg Atťanac es fiunac es ſzent lelek Iſtennek: Mikeppen kez-
344 det||ben diczo̊ſeges vala, moſtan es mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke Uǵ le:

In die Epiphi doni.

Ime el io̊t az uralkodo chriſtus, es az orſzag vaǵon az o̊ keſze-
ben, es az hatalom es az birodalom Ur Iſten az te iteletedet enged-
345 ǵed az kiraľnac: Es az te igaſſagodat || az ſzẘletet Jeſus Chriſtuſnac
Diczo̊leg Atťanac es fiunac, es ſzent lelek Iſtennek: Mikeppen kez-
detben diczo̊ſeges uala, moſtan es mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke uǵ leǵen. ||

*B*oczata az ſzẘzho̊z, nem mi*n*den anǵalat, de ero̊ſſeget, Gabriel anǵalat, embernek ſzeretőie. Kẘlde mi erettẘnk, o̊ ero̊s anǵalat, termeſzetet ǵo̊zo̊, mi bizonſagunkra, zẘzto̊l ſzẘlettetuen. Termezetet meg ǵo̊zo̊ diczo̊ſegnek kiralľa, birion es || orſzagolľon es 348
bẘnẘnk zo̊plo̊iet, veǵe ki ko̊zzẘlẘnk Keueľeknek es el to̊rie iǵeko̊zeteket, o̊rdo̊go̊knek ńakokat ńomia hatalmaual, az hatalmas kiraľ. Vilag ellenſeget el kẘldǵe mi rolunk, es uele orſzagoltaſſon minket az o̊ ſz: atťanak orſzagaban. Meń el te ki kẘldettel naǵ o̊ro̊m mondani, ielencz meg || az regi iraſnak mondaſat, ko̊uetſegnek ioſzagat, 349
Meń el te io ko̊uet, iduezľed az ſzẘzet, keǵelemmel telľes, Ur vaǵon te veled, es mondǵad Marianak hoǵ ne felľen. Szent ſzẘz te fogadǵad, Ur Iſtennek fiat, kiben meg tarthatod, az zẘzeſſegnek ioſzagat es minden fogadaſt. Halla es fogada, Gabriel mondaſat, hiue es fogada, es || ſzẘle magzatot, de naǵ czudalatoſt. Emberi nemzetnek 350
ſzentſeges tanaczat, Iſtent es embert, es Atťat, embereknek allando bekeſeget Kinek ero̊ſſege minket uǵ ero̊ſſiczen, hoǵ ez vilag haboruia, es teſtẘnk eſeti, minket ne ſertheſſen De az keǵes ſzent Lelek, bẘnẘnket meg boczaſſa, hallaſnak al||tala, aiandekozzon meg es ben- 351
nẘnk lakozzek Ki nekẘnk engedǵe bẘnẘnknec boczanatťat Kit mi moſt tiſztelẘnk, adǵo*n* lakodalmat, meńńeknek orſzaguba*n*.

Az mi Urunk Iſtenẘnk, igaz es irgalmas minden benne bizoknak. Mikoron hallandǵatok az o̊ ſzauat, io̊uetek el hozzaia. ||
Chriſtus ſzẘletek nekẘnk Jo̊uetek el imadǵuk o̊tet. Jertek el 352
o̊ruendezzẘnk Urunkban, es vigadǵunk iduezito̊ Iſtenẘnkben: Menuen az o̊ tekentetinek eleiben diczeretekel es uigaſſagos enekleſekkel enekelľẘ*n*c o̊ neki. Mert naǵ Ur az mi Urunk Iſtenẘnk, es felſeges kiraľ min||deneknek felette: El ſem veti to̊le az o̊ nepet; mert o̊ 353

hatalmaban vadnak minden földnek hatari, es minden heǵeknek
magoſſagit altal latťa. Mert öue az tenger es ö teremtette ötet, es az
földet az ö kezei ekeſitettek; Jertek el azert imadǵuk ötet naǵ alaza-
354 toſſaggal, es ſiriunk az mi || teremtö Iſtenẘnk elöt: Mert ö az mi
Urunk Iſtenẘnk, es mi vaǵunk az ö nepei, es az ö mezeienek iuhai.
Ez napon ha ſzauat hallandǵatok, az ti ſziueteket meg ne kemeni-
czetek: Mikeppen az puſztaban az ingerleſnek es meg keſerteſnek
355 ideien, hol meg keſertenek engemet az ti Atťaitoc, meg || eſmerenek
engemet, es meg latak az en czelekedetimet. Neguen eſztendeig ban-
tattam ez nemzetſegtöl, es mondam hoǵ ezek teueľegnek az ö ſziuek-
ben mi*n*denkoron, es ök nem eſmerek meg az en utaimat, kiknek
meg eſkẘttem en haragomban, hoǵ ſoha be nem mennek az en
356 ńugodalmamban. Diczöſeg leǵen || Atťanak es Fiunak, es ſzent Lelek-
nek: Mikent volt eleitöl foguan, moſt, es minde*n*koro*n*, es mind
öröckön öröcke. Uǵ le.

Proſa Paſchatis

Mi kereſzťenek aldozzunk diczeretekkel, huſueti barannak.
Barań iuhait meg valtuan, Chriſtus artatlan leuen, bẘnöſöket Atťa-
357 nak meg engeſztele. || Halal es az elet czudakeppen meg ẘtközenek,
eletnek feiedelme meg hala. De fel tamada meńben immar uralko-
dik, öriz, ſzabadit, es minket iduezit. Mond meg nekẘnk Maria, mit
lattal az uton? Elö Chriſtuſnak koporſoiat, es fel tamadotnak diczö-
358 ſeget lattam. Bizonſagul aǵanlokat, es az ö ruhait. || Fel tamat Chriſ-
tus en remenſegem, ki hiueinek elötte meǵen Galileaban. Hidǵẘnk
inkab az eǵ igaz Marianak, hoǵ nem mint ſidoknak hamiſſaganak.
Tudǵuk Chriſtuſt igazan halottaibol fel tamadtat lenni. Te ǵözö
kiraľ irgalmaz nekẘnk, alleluia.

Fel tamadot kiralt Jeſus Chriſtuſt mi mindńaian kereſzťenek
359 imadǵuk. || Jertek el öruendezzẘnk Urunkban, es vigadǵunk iduezitö
Iſtenẘnkben, menuen az ö tekentetinek eleiben diczeretekkel, es
uigaſſagos enekleſekkel, enekelľẘnk ö neki Mert naǵ Ur az mi
Urunk Iſtenẘnk, felſeges kiraľ mindeneknek felette, el ſem veti töle
az ö nepet, mert ö hatalmaban uadnak minden földnek hatari, es
360 min||den heǵeknek magoſſagit altal latťa Mert öue az tenger es ö
teremtette ötet, es az földet az ö kezei ekeſitek: Jertek el azert

imadǵuk o̊tet naǵ alazatoſſaggal, es ſiriunk az mi teremto̊ Iſtenẘnk
elo̊t: Mert o̊ az mi Urunk Iſtenẘ*nc* es mi vaǵunk az o̊ nepe, es az o̊
mezeienek iuhai. Ez napon ha ſzauat hallandǵatok, az ti ſziueteket
meg ne || kemeniczetek: Mikeppen az puſztaban az ingerleſnek es 361
keſerteſnek ideien, hol meg keſertenek engemet az ti Atťaitok, meg
eſmerenek engemet, es meg latak az en czelekedetimet. Neǵuen
eſztendeig bantattam ez nemzetſegto̊l, es monda*m*, hoǵ ezek teue-
ľegnek az o̊ ſziuekben mi*n*denkoron, es o̊k nem iſmerek az en utai-
mat, kiknek meg eſkẘttem en haragomban, || hoǵ ſoha be nem men- 362
nek az en úugodalma*m*ban. Diczo̊ſeg Atťanak es fiunak, es az ſzent
Leleknek: Mikent uolt eleito̊l foguan moſtan es mindenkoron, es
mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke uǵ leǵen.

Profa aſcenſionis.

Az mindenhato kiraľ ez mai napon, Mind ez vilagot naǵ hatal-
maual meg || valta. Gio̊zedelemmel az meńorſzagban fel mene. Mert 363
neǵuen napia hoǵ fel tamadot vala. Az ſzent napokon ſzolgait bato-
rita. Es lelki bekeſegnek ielet Apoſtoloknak haǵuan. Kiknek ada oľ
hatalmat, hoǵ embereket bẘno̊kbo̊l oldoznanak. El kẘlde o̊ket ez
uilagra kereſztelni minden embereket. Atťanak es Fiunak es ſzent
Leleknek ne||ueben. Es velek leuen meg haǵa nekic hoǵ Jeruſalem- 364
bo̊l el ne mennenek, de ot meg varnak az o̊ igeretit Mert nem ſok
nap el muluan, el kẘldo̊m uǵ mond nektek az vigaſztalo ſzent Lelek
Iſtent. Es leſztek nekem tanuim Jeruſalemben, ſidoſagban es az
ſamariaban. Es hoǵ ezt meg monda o̊ lattokra fel emeltetek az egh
fele. Es az feńes ko̊d ko̊rńẘl veue o̊tet || es kic az egben ot neſznek 365
vala, ime mellettek ket anǵal meg alla feier ruhakba*n*. Nekik ezt
monduan: mit czudalkoztoc ti meńorſzag fele. Mert az Jeſus ki fel uite-
tek to̊letek Atťa Iſtennek iobiara Mint fel mene ekkeppen el io̊ minket
feienkent mind meg itelni. Oh minde*n*hato o̊ro̊k Iſten, az embert kit
teremtel, kit paradiczombol. Naǵ alnokſaggal || az o̊rdo̊g ki uete, es 366
uele edǵẘt fogua*n* uiue pokolban. Az te ſz: vereddel kit meg valtal
Ur Iſten. Iſmetlen fel mene honnan eǵczer le eſek, paradiczo*m*nak
diczo̊ſegeben. Mikoron io̊uendez ez uilagot itelni Kerẘnk adǵ mi
nekẘnk mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke az ſzentekkel edǵẘt o̊rẘlnẘnk. Hol
te neked enekelľẘnk diczeretet. ||

367 Profa Pentecoftes

Az fzent Lelek aiandeke legen velw̃nk Ki az mi fziueinknek belfő refzeben lakozzek. Minden lelki bw̃nőket mi tőlw̃nk el tauoztatuan. Vilagofito es eltető fzent Lelek. Az mi fziuw̃nknek homalat
368 meg tifzticzad Jo akaratu kerefzte||neknek oh te fzent fzeretőie Boczaffad az te aiandekidat az mi erzekenfegw̃nkben. Te minden gonoffagos bw̃nőkből minket tiztito fzent Lelek Tizticzad meg nekw̃nk feienkent az mi lelki fzemeinket. Hog lathaffuk az mi felfeges teremtő Iftenw̃nket Kit az tifzta fzw̃nek fzemei kiualkeppen
369 lathatnak. Prophetakat fel geriefztel, hog az Chriftufnac || nemes diczeretit meg hirdetnek Apoftolokat batorital, hog az Chriftufnak neuet mind ez vilagon vifelnek. Mikoron regen teremte ez vilagot az mindenhato őrők Iften. Te az uizeknek felette aiandekodat ki teriefzted fz: Lelek Iften. Az kereztfeget iduefsegw̃nkre nekw̃nc
370 fzenteled Szent aiandekoddal lelkw̃nkben minket mind || meg tifztituan. Sok nelueken ofzlot uilagot es fzerzefeket meg eggefitel. Baluan imadokat az Ur Iftennek imadafara, fokat terituen. Te neked azert mi kőnőrgw̃nk, meg halgas kegelmeffen fzent Lelek Iften. Ki nelkw̃l minden imatfagok czak hiaban mondatnak az Ur Iftennek.
371 Oh te ki minden || időbeli fzenteket. Meg tanitottad az te fzent aiandekoddal őket te hozzad foglaluan. Az nap ifmetlen az Chriftus Apoftalit Aiandekoza nag czuda aiandekkal, kit fenki nem hallot uala. Es ez napot azzal meg diczőited.

Inuitatorium Trinitatis

372 Az eg bizon Iftent haromfagban, || es az haromfagot eg Iftenfegben, ier mi kerefztenek imadguk Jőuetek el őruendezzw̃nk Urunkban, es vigadgunk az mi iduezitő Iftenw̃nkben, menuen az ő tekentetinek eleiben diczeretekkel, es őruendetes eneklefekkel, enekellw̃nk ő neki. Mert nag az mi Urunk Iftenw̃nk, es felfeges kiral mindenek-
373 nek felette: el fem ueti tőle || az ő nepet, mert ő hatalmaban vadnak minden főldnek hatari, es minden hegeknek magoffagit altal latta. Mert őue az tenger es ő teremtette őtet, es az főldet az ő kezei ekefitek: Jőuetek el azert imadguk őtet, nag alazatoffaggal, es firiunk az mi teremtő Iftenw̃nk előt: Mert ő az mi Urunk Iftenw̃nk es mi

uaǵu*nc* || az o̊ nepei, es az o̊ mezeienek iuhai. Ez napon ha ſzauat 374
hallandǵatok, az ti ſziueiteket meg ne kemeniczetek : Mikeppen az puſztaban, az ingerleſnek es keſerteſnek ideien : hol meg keſertenek engemet az ti Atťaitok, meg keſertenek engemet, es meg latak az en czelekedetimet. Neǵuen eſztendeig || bantattam ez nemzetſegto̊l, es 375
monda*m*, hoǵ ezek teueľegnek az o̊ ſziuekben, mindenkoron, es o̊k nem iſmerek az en utaimat, kiknek meg eskẘttem en haragomban hoǵ ſoha be nem mennek az en ńugodalmamban. Ditſo̊ſeg Atťanak es fiunak, es ſzent Lelek Iſte*n*nek : Mikeppen uolt eleito̊l foguan, ||
moſtan es mindenkoron, es mind o̊ro̊cko̊n o̊ro̊cke Uǵ leǵen. 376

Proſa poenitentiae.

Naǵ ſiralommal fohazkodǵunc az naǵ Ur Iſtenho̊z, meg eſmeruen bẘneinket, es azoknac veget vetuen. Nincz az eg alat igaz ember az Iſtennek elo̊tte, ki magaual iol tehetne, es ellene nem vetene Adam Atťanktul fogua ha meg ſzamlalľuk, az embert bẘnben talalľuk || czak az eǵ Chriſtuſt el ki ualaſzťuk. Mindenek meltoc 377
voltac az karhozatra, es az naǵ tẘzes pokolra, kik ſzẘlettenek ez arńek vilagra Szent Dauid az Iſtennek ellene vetet vala, mert paraſznalkodot vala, es igaz embert o̊lt uala Szent Peter az Ur Iſtent haromzor meg tagada, hoǵ ingen ſem tutta volna, es ſoha nem latta volna. Ne ko̊ueſſẘk ||vetkeket, de czak az o̊ hiteket, eſmeriẘk Iſtenẘn- 378
ket, meg boczatťa bẘneinket Naǵ ſzep ſzoual hiu minket, hoǵ el veſzi bẘneinket, czak valľuk mi hitẘnket, es ko̊ueſſẘk Meſterẘnket. Ki naǵ ſoc igerettel, kinal az o̊ro̊c elettel, es vigaſztal ezt monduan, az o̊ ſzent igeieuel. Terietek meg en hozzam, mert en irgalmas vaǵoc, es || az ti bẘneiteknel, naǵob az en irgalmaſſagom. Elo̊k uǵ 379
mond en o̊ro̊k mindenhato naǵ Iſten, nem akarom ſenkinek veſzedelmet karhozatťat. Valamikor en hozzam az ember fo̊l fohazkodik, es az bẘnbo̊l ki terend arrol meg nem emlekezem. Moſtan vaǵon az o̊do̊, moſtan vaǵon az ora mert ez utan ſenkinek, nem adatic || iduo̊ſ- 380
ſeg. Teriẘnc meg az Chriſtuſhoz, mi edes meg valtonkhoz, es lelki paſztorunkhoz, meńorſzagi utunkhoz Keriẘnk hitet o̊ to̊le, es io czelekedo̊ aiandekat, hoǵ kedueben iarhaſſunc, es czak neki ſzolgalhaſſunc. Ki meńńegben ſz. Atťanac, iob keze felo̊l ẘl, es io̊uendo̊ itelni, mindene||ket, holtakat es eleueneket. || 381

383 Sequuntur Ceremoniæ de ſacroſancta Coena domini.

Szent az Att́a Iſten mindeneknek teremto̊ie. Szent az Fiu Iſten
az mi meg valto Urunk Jeſus Chriſtus. Sze*n*t az vigaſztalo es meg
ſzentelő ſzent Lelek Iſten, harom ſzemeľ eǵ bizoń Iſten, Seregeknek
384 Ura. Mind az mennek fo̊ld||nek kerekſege, teľľes naǵ diczo̊ſegeddel
mindeneknek teremto̊ie. Leǵ irgalmas nekẘnk bẘno̊ſo̊knek mi keǵes
Iſtenẘnk, igazgas az o̊ro̊k eletre meńńeknek bodogſagara Aldot az
mi Urunk Jeſus Chriſtus ki ſzẘzto̊l ſzẘletek, idueſſegẘnkre nekẘnk
adatek, Ur Iſtennek neueben. Leǵ irg: Iſtennek.*) ||

*) Itt 1 levélnyi hézag.

eſedezic ott erettwͤnc, 385
valakic az oͦ neveben hiſzwͤnc.

Ez vaczorat azert hatta nekwͤnc,
hoǵ oͦ vele eǵǵeſwͤlheſſwͤnc,
es lelkwͤnkben ne rettegiwͤnc,
Mert keǵelmet ńert Atťatul nek*wͤnc*.

Jamborſagot azert koͦueſſwͤnc,
hoǵ Chriſtus tagiai leheſſwͤnc
ǵwͤloͦſeget el tauoztaſſunc,
atťa fiui ſzeretetben elľwͤnc.

Meltatlanul ezzel ne elľwͤnc
de magunkat meg probalľuc,
uy eletre mi iǵekezzwͤnc,
hitetlenſeget el tauoztaſſunc.

Halat adunk te neked Ur Iſten,
Hoǵ minket olľ igen ſzerettel
ſzent fiadnac nem engedel,
veſzedelemboͦl meg mentel.
Uǵ le.

Alius. ||

Urnak vegh vaczoraiara, 386
es oͦ aldozatťara,
kereſzťen nepek menńetek,
hoǵ eroͦs leǵen hitetek.

Kinek oͦ ſzentſeges teſte
magos kereſzt fan epede,
roſa ſzinwͤ ſzent verevel
ſzabadita bwͤneinkboͦl.

Az verekedoͤ anǵaltul,
es keǵetlen Pharahotul,
veres tengert altal menven
otalmaza keǵelmeſſen.

Oh bizoń melto aldozat,
ki altal pokol toͦretek
el veſzet nep ſzabadula,
oͦroͦc eletre indula. ||

387 Mar mi iutalmunc az Chriſtus
kinek halala fogonatos
oͤ ſzent Att́anal erdemes
mindenkoron kellemetes.

Tegedet kerwͤnc Ur Iſten,
ez idveſſegnec ideien,
te nepedet otalmazzad
ſzent Lelkeddel batoriczad.

Naladnelkwͤl mi el veſzwͤnc
es ſemmi iot nem tehetwͤnc,
bwͤnben igen el arattunc
oͦrdoͦg miat czalatkoztunc.

Boczaſd meg mi bwͤneinket,
engeſztelľed ſziveinket
hoǵ teged minden idoͦben,
diczerheſſwͤnk diczoͦſegben.

Ditſoͦſeg leǵen Att́anac
es eǵǵetlen eǵ Fianac
ezeknek aiandekanak,
az ditſoͦ ſzent haromſagnac. ||

Szwͤkſeg meg tudni mindennek, 388
es erteni az hiueknek,
mint ſzenuedet es ńomorgot
ilľ naǵ kinokban az Chriſtus

Szolga abrazatban o̊lto̊zek
meg alazuan o̊nno̊n magat
el titkola Iſtenſeget
lo̊n engedelmes Atťanac

Emberi teſtben o̊lto̊zek
ket termezet eǵ ſzemeľben
akara lenni valtſagunc,
ket fel ko̊zo̊t bekeſeg zerzo̊nc.

Naǵ ſoc inſeget ńauaľat
ſzenuede Chriſtus az teſtben ||
mert bwͤneinc ſzent Atťatul, 389
rea vettetenek Iſteto̊l.

Hoǵ rea veue bwͤneinket
bwͤn ſoldǵatis o̊ fel veue
ſzent halalaual igere
hoǵ rontana ellenſegwͤnket

Szenuede azert az Chriſtus,
oſtoroztatek kinzatek
czufoltatek fezittetek
es naǵ kinokkal o̊letek

Mert bwͤn ſokſagat rea veue
lo̊n aldozat bwͤneinkert
eleg teuo̊ igaſſagunkert
lo̊n fizeto̊ adoſſagunkert.

Szana nekwͤnk ńauaľankat
o̊rdo̊g miat kinzaſunkat
to̊rueń miat vadlaſunkat
halal pokol raitunk letet

Szalla pokolra kinokra
ada magat ńauaľara
ur haragianak kinńara,
bẘnteteſnek ő ſoldǵara. ||

390 Szẘleteſe uyulaſunc,
ſzenuedeſe ſzabadſagunc,
vér ontaſa tiſztulaſunc
ſzent halala meg valtſagunc.

El adatek bẘneinkert
tamada igaſſagunkert
meńben mene mi eltẘnkert
ot mar ertẘnk eſedezik

Keriẘk azert moſt az Att́at
tekenczen r[e]anc ſz : fiaert
adǵon nekẘnč.minden iokat
igazgaſſon ſzent lelkeuel.

Diczeriẘk moſtan az Chriſtuſt
ki mi ertẘnc ſzenuede,
meg hala mi bẘneinkert
fel tamada igaſſagunkert. U. l. ||

Mi Urunk Jeſus Chriſtuſnak kinſzenuedeſet, ekkepen irta meg
ſzent Matthe Euangeliſta. *(1)* Az ido̊ben mikor el ko̊zelgetne az
huſuetnek innepe napia, monda Urunk Jeſus az o̊ tanituaninac. *(2)*
Tudǵatok hoǵ ket nap el muluan, huſuetnek innepe napia leſze*n*
es az embernek fia el arultatik hoǵ meg feziteſſek. || *(3)* 394
Ackoron eǵbe ǵẘlenek az papi feiedelmek es az iras tudok az nep-
nek elo̊tte iaroiual, az papi feiedelemnek hazaban, ki mondatik vala
Caiphaſnac. *(4)* Es tanaczot tartanac Jeſus ellen, hoǵ o̊tet czalard-
ſaggal meg fognaiac, es meg o̊lneiec. *(5)* Im ezt mondǵak vala.
Nem az Idnep napon : ne talanta*n* zendẘles leſzen az ko̊z nep ko̊zo̊t
(6) Mikoron azert volna Jeſus Bethaniaban, poklos ſimonnak || haza- 395
nal *(7)* iaruluan o̊ hozza eǵ aſſzoni allat, viuen alabaſtrom ko̊bo̊l
czinalt edenben draga kenetet, es o̊nte azle telepedet Jeſuſnak feiere.
(8) Az tanituańoc pedig ezt latuan, felette igen meg haborodanac
raita ezt monduan : Miczoda veſzedelem ez : *(9)* El adhattak volna
ez kenetet naǵ ſoc penzen, es az ſzegeńeknek oſzthattak volna. *(10)*
Meg iſmeruen ezt Jeſus monda o̊ nekic. Miert haborodtatok meg ez
aſſzoni allatra, mert io dol||got czelekedet en velem. *(11)* Lam az 396
ſzeǵeńek mindenkoron veletek vadnak, de en nem mindenkor leſzek
ti veletek. *(12)* Es miuel hoǵ ez aſſzoni allat, ez kenetet az en teſ-
temre to̊lto̊tte, az en temetſegemnek okaert miuelte. *(13)* Bizon
mondo*m* ti nektek, valahol az Euangelium hirdettetik ez ſzeles vila-
gon, ez is meg mondatik, hoǵ ezt czelekette, az o̊ emlekezetire. —
(14) Ackoron el mene eǵ az tizenket tanituańok ko̊zzẘl, || ki mon- 397
datik vala Judas Iſcarioteſnek, az papi feiedelmekho̊z *(15)* es monda
nekik. Mit akartok ennekem adni, es en az Jeſuſt ti nektek keſze-
tekbe*n* adom. Es azok igerenek o̊ neki harmincz ezẘſt penzo̊ket.
(16) Es ez utan Judas alkalmatoſſagot keres vala raita, mikeppen

őtet kezben adhatnaia. *(17)* Az huſuetnek innepenek elſő napian,
398 iarulanak az tanituańok Jeſuſhoz ezt monduan. Hol a||karod hoǵ
meg ſzerezzẘk te neked meg enni az huſueti barant? *(18)* Monda
Urunk Jeſus ő nekiek: Meńńetek be az varoſban eǵ emberhőz, es
mondǵatok ezt ő nekie. Az meſter azt mondǵa: az en időm kőzel
vaǵon, te nalad ſzerzem meg az veg vaczorat, az en tanituanimmal.
(19) Es ackeppen czelekedenek az tanituańok, mikeppen meg monta
399 vala ő nekiek Jeſus. Es meg ſzerzek az veg va||czorat. *(20)* Mikoron
penig be eſtueledet volna, le telepedek Jeſus az ő tizenket tanituani-
ual, *(21)* es az vaczora kőzben monda ő nekiek: Bizon mondom ti
nektek, hoǵ ma ti kőzzẘletek eǵ engemet el arul *(22)* Az tanitua-
ńok ezen igen meg ſzomoroduan, mindńaian kezdek ezt mondania:
Auaǵ en uaǵoke az uram? *(23)* Felele penig Urunk Jeſus ezt mond-
400 uan: Az ki az ő kezet || en velem eǵǵẘt az talban be marťa, az a ki
engemet el arul. *(24)* Jollehet hoǵ az embernek fia halalra meǵen
az mint iruan vaǵon ő felőle. De iai az embernek, az ki altal az
embernek fia el arultatik. Job volt volna, ha ez vilagra nem ſzẘle-
tet volna az ember. *(25)* Felele pedig Judas az ki őtet el arula
ezt monduan: Nemde en vaǵoke az Meſter? Monda ő nekie Jeſus. ||
401 Te mondod. *(26)* Az vaczoran veue Jeſus az keńeret, es halakot
aduan meg ſzege, es ada az ő tanituaninac ezt monduan: Veǵetek
es eǵetek ez az en teſtem. *(27)* Es vőue az pohart is halakot aduan,
es ada az ő tanituaninak ezt monduan: Iǵatok minńaian ez pohar-
bol, *(28)* mert ez az en verem, uy tőruennek vere, meľ naǵ ſokakert
ki ontatik bẘnőknek boczánatťara. *(29)* Mert azt mondom ti nek-
402 tek, nem iſzom, ez napſagtul || fogua ez ſzőlőnek nemeből, mind az
napiglan, mikoron yandom azt ti veletek uyonnan, az en Atťam-
nak orſzagaban. *(30)* Es diczeretet monduan ki menenek az olai
fanak heǵere, *(31)* holot monda Jeſus az ő tanituaninac. Mindńa-
ian ez eiel ti meg botrankoztok en bennem. Mert iruan vaǵon: meg-
verem az paſztort, es az ńainak iuhai el oſzlattatnak. *(32)* De minek-
403 utanna fel tamadandok, elől veſzlek titeket Galileaban. || *(33)* Felele
Peter es monda ő nekie. Hoǵ ha minńaian meg botrankoznak is
te benned, en ſoha meg nem botrankozom *(34)* Monda ő nekie
Urunk Jeſus: Bizon mondom te neked, hoǵ ez eczaka minek előtte
az kakas ſzollana, haromſzor engemet meg tagadz. Monda pedig ſz:
Peter ő nekie. Hoǵha ſzẘkſeg leſzen nekem te veled eǵǵẘt meg hal-
nom is, de en tegedet meg nem tagadlac. Uǵan azonkeppen az tanit-

uańokis minńaian || mondanak. *(36)* Ackoron mene Jeſus az o̊ 404
tanituaniual az faluczkaban, meľ mondatik Getſemanenac, az holot monda Jeſus az o̊ tanituaninak. ẘlľetek veſzteg it eǵ keueſſe, miglen tauul meǵek es imatkozom. *(37)* Es melleie veue Petert es Zebedeuſnak ket fiat, kezde ſzomorkodni, es keſergeni. *(38)* Ackoron monda Jeſus o̊ nekik. Szomoru az en lelkem, mind halaliglan. Leǵetek veſzteg it es viǵazzatok en velem. *(39)* Es on||net eǵ keueſſe 405
tauul menuen, le borula az o̊ orczaiara, imatkozuan es monduan: En ſzent Atťam, ha lehetſeges tauozzek el en to̊lem ez pohar. Jollehet nem uǵ leǵen az mint en akarom, de az mikeppen te akarod. *(40)* Es io̊ue az o̊ tanituanihoz, es talala o̊ket el aluuan, es monda Peternek. Eckeppen nem viǵazhattoke en velem eǵ oraiglan. *(41)* Viǵazzatok es imatkozzatok, hoǵ kiſertetben ne eſſetek. || Mert az lelek 406
keſzen vaǵon, de az teſt igen ero̊telen. *(42)* Es iſmetlen maſodzoris el mene, es imatkozek ezt monduan: En ſzent Atťam, hoǵ ha el nem tauozhatik en to̊lem ez pohar, hanemha meg koſtolom o̊tet, leǵen az te akaratod. *(43)* Es hatra teruen talala o̊ket el aluuan, mert az o̊ ſzemek alom miat meg nehezettenek vala. *(44)* Es el haǵuan o̊ket iſmetlen el mene, es imatkozek harmadzoris, uǵan azon bezedeket monduan. *(45)* Ackoron iarula az o̊ tanituanihoz es monda o̊ nekic. || [uan]. Aludǵatok immar es ńugodǵatok. Ime el ko̊zelgetet 407
az ora, es az embernek fia el adattatik, az bẘno̊ſo̊knek keſzekben *(46)* Kelľetek fel es menńẘnk el: Ime el ko̊zelgetet az ki engemet el arul. *(47)* Azonko̊zbe mikor ezeket beſzellene, ime Judas eǵ az tizenket tanituańok ko̊zzẘl el io̊ue, es o̊ uele naǵ ſok ſido ſereg, feǵuerekkel es dorongokkal, kic el kẘldettek vala az papi fe||iedel- 408
mekto̊l, es az fo̊ nepekto̊l. *(48)* Az ki pedig o̊tet el arula, ilľ ielenſeget adot vala o̊ nekic monduan: Valakit en meg czokolandoc, az az Chriſtus meg fogiatoc o̊tet. *(49)* Es naǵ hamarſaggal iarula Jeſuſhoz ezt monduan: Iduo̊z leǵ Meſter! Es meg czokola otet. *(50)* Jeſus pedig monda o̊ neki: Baratom mi okon io̊ttel en hozzam? Ackoron iarulanac es keze||ket vetek Jeſuſra. es meg fogak o̊tet. *(51)* Es 409
ime eǵ azok ko̊zzẘl az kic Jeſuſſal valanak fel emeluen kezet ki vona feǵueret, es vaguan az papi feiedelemnek eǵ ſzolgaiahoz, el vaga az o̊ iobbik fẘlet. *(52)* Ackoron monda o̊ nekie Jeſus: Peter ted heľere az te feǵueredet, mert minden az ki feǵuerrel kereſi, feǵuer miat kel annak el veſzni. *(53)* Auaǵ velede, hoǵ en nem kerhetnem az en ſzent Atťamat, es adna enne||kem naǵ ſok ſereg anǵalokat. *(54)* De 410

mikeppen telľeſednenek be az iraſok, mert ennek ekkeppen kel lenni.
(55) Es azon oraban monda Jeſus az ſeregeknek. Ki iőttetek en
ream, uǵ mint eǵ gonoz teuőre, feǵuerekkel es dorongokkal, hoǵ
meg fogiatok engemet. Minden napon ẘlők uala ti veletek, tanit-
uan az templomban, es meg nem fogatok engemet. *(56)* Mind ezek
411 azert eckeppen lőttenek, hoǵ be telľeſednenek az prophe||taknak iraſi.
Ackoron az tanituańok őtet el haǵuan mindńaian el futanak. *(57)* Az
ſidok penig meg foguan Urunk Jeſuſt, viuek őtet Caiphaſnak az
papi feiedelemnek, hol az iras tudok es az fő nepek őſzue ǵẘltenek
vala. *(58)* Peter pedig kőueti uala őtet tauul főldőn, mind az papi
feiedelemnek tornaczaiglan. Es oda be menuen ẘl vala az ſzolgak-
kal, hoǵ az dolognak veget lathatnaia. *(59)* Az papi feiedelmek pedig
412 es mi*n*d || az egeſz tanats, kereſnek valami hamis tanukat Jeſus ellen,
hoǵ őtet halalra adhatnaiak, *(60)* es nem talalanak Jollehet hoǵ
ſok hamis tanuk iőttenek vala. Vegre el iutanak ket hamis tanuk
(61) es ezt mondak: Ez az ember azt mo*n*dotta, el tőrhetem en az
Iſtennek templomat, es harmad napon iſmet fel epithetem őtet.
413 *(62)* Es feleluen az papi feiedelem monda ő neki. || Semmit nem
felelze azokra, az melľeket te ellened bizonitnak? *(63)* Jeſus penig
veſzteg halgat vala, es az papi feiedelem monda ő nekie: Kenſzerit-
lek tegedet az elő Iſtenre, hoǵ mond meg mi nekẘnk, ha te vaǵ
az Chriſtus, az elő Iſtennek fia. *(64)* Monda ő nekie Jeſus: Te
magad mondad. De bizońal mondom ti nektek, ennek utanna meg
414 latťatok az embernek fiat, || ẘluen az Iſtennek iob keſze felől, es az
iteletre iőuen az egeknek főľhőiben. *(65)* Ackoron az papi feiedelem
ruhaiat ſzaggatuan monda. Karomlaſt ſzolla. Mi ſzẘkſeg erre tőb
tanukat hoznunk, ime moſtan halľatok az ő karomlaſat, *(66)* mint
teczik ti nektek? Azoc pedig feleluen mondanac. Melto halalra, *(67)*
415 Ackoron meg pőkdőſek az ő orczaiat, es ńakon verik vala || őtet.
Nemelľek arczul veruen *(68)* im ezt mondǵak vala Mond meg mi
nekẘnk Chriſte, kiczoda az ki tegedet arczul ver? *(69)* Szent Peter
pedig ẘl vala kiuẘl az pituarban, es iarula ő hozza eǵ leanzo ezt
monduan: Teis az Galilea beli Jeſuſſal valal! *(70)* Peter pedig
mindenek előt meg tagada ezt monduan: Nem tudom mit mo*n*daſz.
416 *(71)* Es ki mene onnet Peter az tornaczban, lata őtet || maſik leanzo,
es monda azoknac kic ot valanac. Ezis az Nazarethbeli Jeſuſſal vala.
(72) Es viſzo*n*tag naǵ eſkẘueſſel meg tagada, hoǵ ő ſoha nem
iſmerte volna az embert. *(73)* Es keues idő muluan, iarulanak az

kic ot alnak vala es mondanac Peternek: Bizon teis azok kőzzẘl
valo vaǵ, mert meg az ſzodis bizońoſſa teſzen tegedet. *(74)* Acko-
ron keſzde ſzabadkozni es eſkẘdni, hoǵ || inǵen ſem iſmerte volna az 417
embert. Es minǵaraſt az kakas ſzolala. *(75)* Es meg emlekezek
Peter Uru*n*c Jeſuſnac beſzederől. Mert meg mondotta vala neki
Jeſus, hoǵ minek elo̊tte az kakas ſzollana, haro*m*ſzor o̊tet meg tagad-
naia. Es onnan ki menuen Peter keſerueſſen ſira.

Cap. 27. Pars, 2.

(1) Mikoron pedig reggel lo̊t volna, tanaczot tartanak az papi
feiedelmek, es az fo̊fo̊ nepek || Jeſus ellen, hoǵ o̊tet halalra adhatna- 418
iac. *(2)* Es meg ko̊to̊zuen viuek o̊tet, es adac Pontius Pilatuſnak
keſzeben, ki ackoron tiſztarto vala. *(3)* Latuan Judas az ki o̊tet el
arulta vala, hoǵ el karhozot volna, meg bana az o̊ czelekedetit, viſſza
viue az penzeket az papi feiedelmeknek, es az fő nepeknek *(4)* ezt
monduan: Vetkeztem mert el arultam az artatlan vert. Es azok
feleluen mon||danac o̊ neki. Ninczen nekẘnc arra gondunk te laſſad 419
mit to̊ttel. *(5)* Es el vetuen az penzo̊ket az templomban, ki menuen
onnan Judas ſel akaſzta magat *(6)* Az papi feiedelmek penig fel
ueue*n* az penzo̊ket, mondanak. Nem illik ezeket az ko̊ſſegnek lada-
iaban vetnẘnk, mert vernek arra. *(7)* Es tanaczot tartuan rola,
veuenek azokon ſzabad iaro fo̊ldet, az fazek ǵartoknac mezeiet, || uton 420
iaroknac temetſegekre. *(8)* Annak okaert hiuattatek az a heľ ver-
nek mezeienek, mind ez napiglan. *(9)* Ackoron telľeſedek be az
mit mondot vala Jeremias Propheta ezt monduan: Es veuek az har-
mincz ezẘſt penzo̊ket, az bo̊czẘltnek iutalmat, meľ az Iſrael fiaitul
meg bo̊czẘltetet vala. *(10)* Es adac azokat az fazek ǵarto mezeieert,
mikeppen el vegeſzte en rolam az Ur Iſten. *(11)* Jeſus pedig meg
allapek Pilatus elo̊t, es kerdi || vala o̊tet ezt monduan: Te vagy-e az 421
ſidoknac kiralľa? Jeſus pedig monda o̊ neki: Te magad mondad.
(12) Mikoron pedig vadoltatnek az papi feiedelmekto̊l, es az fő fő
ſido nepekto̊l. ſemmit ne*m* felel vala. *(13)* Ackoro*n* monda neki
Pilatus. Nem hallod e meni ſokat ſzolnak te ellened? *(14)* Es nem
felele o̊ neki ſemmi beſzedere, uǵ annira hoǵ felette igen czudalko-
zik vala raita Pilatus. || *(15)* Az idnep napon pedig ſzokot vala Pila- 422
tus, az fogľoc ko̊zzẘl az ſeregnek el boczatani, az melľet akarnac

vala. *(16)* Ackoron pedig vala ő neki eǵ ieles fogl'a, ki mondatik
vala Barrabaſnac. *(17)* Mikoro*n* az ſido nepek fel ǵẘltenek volna,
monda ő nekiek Pilatus. Kit akartoc hoǵ el boczaſſak ti nektek:
Barrabaſte auaǵ az Jeſust, ki mondatik Chriſtuſnak? *(18)* Mert
423 tudǵa vala Pilatus hoǵ iretſegnek miatta || arultak volna el őtet. *(19)*
Mikoron azert Pilatus itelő ſzekiben ẘlne. kẘlde az ő feleſege ő hoz-
zaia ezt mo*n*duan: Semmi kőződ ninczen te neked az igazzal, mert
naǵ ſokat ſzenuedte*m* ez eiel almomba*n* ő erette. *(20)* Az papi feie-
delmek penig es az fő nepek, tanaczul adak az kőz nepnek, hoǵ
Barrabaſt meg kerneiek Urunk Jeſuſt penig meg őlneiek *(21)*
Felele penig Pilat. monda ő nekic Kit akartoc hoǵ ez kettő kőzzẘl
424 el boczaſſac ti nektek? Azoc penig feleluen mo*n*da||nac. Barrabaſt
(22) Monda nekic Pilatus Mit teǵek azert az Jeſuſnac, ki monda-
tik Chriſtuſnac? *(23)* Mondanak nekie minn̄aian: Meg feziteſſek!
Pilatus penig monda ő nekic: Miczoda gonoſſagot tőtt tehat? Azoc
penig annal inkab fel kialtuan mondanac: Meg feziteſſek. *(24)*
Latuan azert Pilatus hoǵ ſemmit nem haſznalna, de hoǵ annal
425 inkab naǵob zendẘles lenne, vizet kerue*n* || meg moſa az ő kezet az
nepek előt monduan: Artatlan vaǵoc en az igaznac ő veretől, ti
laſſatok! *(25)* Es feleluen mind az kőzőnſeges nepek mondanac:
Az ő vere mi raitunk leǵen, es az mi fiainkon. *(26)* Ackoron el
boczata nekic barrabaſt, Urunk Jeſuſt pedig meg oſtorozuan, ada
kezekben hoǵ fel feziteneiek. *(27)* Az pilatus ſzolgai pedig viuek
426 Jeſuſt az pituarban, es rea || ǵőitek az egeſz kőſſeget, *(28)* mikoron
kedig le vetkeztettek volna őtet, adanak barſon kőntőſt ő reaia, *(29)*
es tőuiſkből czinalt Coronat tőnek az ő feieben, es nadat adanak az
ő iob keſzeben, es terdet haituan czufol!ak vala őtet ezt monduan:
Iduőz leǵ ſidoknak kiralľa! *(30)* Es meg pőkdőſek az ő orczaiat, es
el veuek ő tőle az nadat, es verik vala az ő feiet. *(31)* Es minek
427 utanna meg || czufoltak volna őtet, le vonac ő rola az barſon kőntőſt,
es őltőztetek őtet az őnőn ruhaiaba*n* es el viuek őtet hoǵ meg feſzi-
tenek. *(32)* Ki menuen pedig az varoſbol, talalanak Cyreneus falu-
bol iőuő embert, ki ſimonnak neveztetik vala. Ezt meg foguan rea
keſzeritek, hoǵ vinne az ő kereſzt faiat. *(33)* Es mikoron iutottak
volna az Golgotanac heǵere, az meľ mondatik vala koppaſzto heľ-
428 nek. *(34)* Es adanac ő neki inn̄a eczetet || mereggel elegituen. Es
mikoron meg koſtolta volna nem akara inn̄a. *(35)* Minek utanna
pedig fel feſzitek őtet, el oztak ő kőztők az ő ruhaiat, es az ő ruha-

iara ſorſot vetenek, hoǵ be telľeſednek az mit mondot vala dauid
Propheta ezt monduan: Meg oſztac ő kőſztők az en ruhaimat, es az
en ruhamra ſorſot vetenek. *(36)* Veſzteg ẘluen penig iǵekeznek vala
ő reaia. *(37)* Es fel teuek feie feliben az ő tituluſſat, im ezeket
iruan || Ez az Nazarethbeli Jeſus, ſidoknak kiralľa: *(38)* Ackoron 429
fel feſzittettenek ő vele ket toluaiokis, az eggik iob keſz felől, es az
maſik bal keſz felől. *(39)* Az kic pedig azon el mennek vala, haito-
gatuan az ő feieket, ſzidalmazzak vala őtet *(40)* ezt monduan: Te
vaǵ e ki el tőrőd az Iſtennek templomat, es harmad napon iſmet
fel epited őtet. Szabadicz meg moſtan tennen magadat, || ha Iſtennek 430
fia vaǵ, ſzaľ le az kereſzt farul. *(41)* Azonkeppen az papi feiedel-
mek, es az iras tudok az fő nepekkel egǵẘt, czufolľak vala
monduan: *(42)* Eǵebeket meg ſzabaditot, es őnnőn magat meg nem
ſzabadithatťa. hoǵ ha az ſidoknak kiralľa, ſzalľon le moſt az kereſzt
farol, es hiſzẘnk ő neki. *(43)* Bizot az Ur Iſtenben, ſzabadicza meg
őtet moſtan ha akaria, Mert || ő azt mondotta, hoǵ Iſtennek fia. *(44)* 431
Uǵan azo*n* keppen az toluaiok is, kic ő vele fel feſzittettenek vala,
Karomkodnak vala ő reaia. *(45)* Es hat oratul fogua, naǵ ſetetſeg
tamada mind az egeſz főldőn, mind kilencz oraiglan. *(46)* Es kilencz
ora fele, kialta Urunk Jeſus naǵ fel ſzoual ezt monduan: Eli eli
lamazabachtani az az En Iſtenem; en Iſtenem, miert || haǵal el enge- 432
met. *(47)* Nemelľek pedig az kic ot alnak vala, mikoron hallottak
volna az ő kialtaſat mondanak: Az Illeſt hya ez: *(48)* Es minǵaraſt
eǵ ő kőzzẘlők futanak, es ſpongiat elő veue*n* meg tőlte eczettel, es
eǵ nad ſzalra czinaluan ad uala nekie inńa. *(49)* Nemelľek pedig
im ezt mondǵak vala. Had el laſſuk meg ha el iő az Illes, meg ſza-
baditani őtet. *(50)* Jeſus pedig || iſmet kialtuan naǵ fel ſzoual, ki 433
boczata az ő ſz: lelket. *(51)* Es ime az templomnak karpitťa kettő
ſzakada, az főlſő reſzetől foguan mind az alſo reſzeiglen. Es az főld
igen meg indula, es az kő ſziklac meg repedezenek, *(52)* es az kopor-
ſok fel nilanak, es naǵ ſoc ſzenteknek teſtek kic el aluttak vala fel
tamadanac. *(53)* Es az koporſobol ki iőuen az ő fel tamadaſa utan,
menenek az ſzent varoſban, es || naǵ ſokaknak meg ielenenek *(54)* 434
Az Centurio penig es az kic vele valanak, őrizuen Jeſuſnak teſtet
latuan az főld indulaſt, es azokat az melľek leſznek vala, igen meg
felemlenek monduan: Bizoń Iſtennek fia volt ez. *(55)* Valanac ot
meſſzẘnne*n* ſok aſſzoni allatok, kik kőuetik vala Jeſuſt Galileabol,
ſzolgaluan ő neki. *(56)* Kik kőzőt vala Maria Magdalena, es Maria

435 Jacobi es Joſephnek anńa, || es Zebedeus fiainak is anńa. *(57)* Miko-
ron azert be eſtueledet volna, el io̊ue eǵ gazdag ember Arimathea-
bol, ki neueztetik vala Joſephnek, ez is uala Jeſuſnac tanituańa. *(58)*
Es ez el mene Pilatuſhoz es meg kere Jeſuſnac ſz. teſtet. Ackoron
Pilatus paranczola hoǵ meg adnaiak. *(59)* El viue azert Joſeph
Jeſuſnac teſtet, es be takara o̊tet tiſzta ǵolczban, *(60)* es heľheztete
o̊tet az o̊ uy koporſoiaban, kit ko̊ ſziklabol ki meczetet vala, es hai- ||
436 togata naǵ ko̊uet az koporſo aitaiara es el mene onnet. *(61)* Vala
penig ot Maria Magdalena, es az Maſik Maria, ẘluen az koporſonac
felette. *(62)* De lam az idnep eſtinek maſod napian, fel ǵẘlenec az
papi feiedelmek, es az ſzerzetes ven ſidoc, az pilatuſhoz *(63)* ezt
monduan Uram emlekezzẘnk meg rola, hoǵ amaz czalard meg elteben
437 azt mondǵa vala, hoǵ harmad nap utan fel ta||madna *(64)* Oerizteſ-
ſed azert az o̊ koporſoiat telľeſſeggel harmad napiglan, ne talantan el
io̊nek az o̊ tanituani, es el lopiac o̊tet, es oſztan azt mondǵac az ko̊z
nepnek, hoǵ halottaibol fel tamadot. Es leſzen az utolſo teueľges
ſokkal gonoſzb, az elſo̊ teueľgeſnel *(65)* Monda nekic Pilatus. Leǵen
o̊rizo̊to̊k. Menńetek el es meg o̊rizzetek, mint iobban tudǵatoc *(66)*
438 Azok pedig onnet || el menuen, meg ero̊ſſitek az koporſot, meg pecze-
teluen az koporſo ko̊uet, es o̊rizo̊ket ko̊rńẘle haǵuan. ||

Minek utanna ſidoſag, babillonianak fogſagaban vitetek, es
Jeruſalem el to̊retek, Jeremias Propheta le ẘle ſiruan, es Jeruſalem
varoſſan*ac* io̊uendo̊ puſztulaſarol, ſzomoru ſziuel ezt monda.
(I, 1) Mikeppen al puſztan czac o̊nno̊n maga az varas, ki
annac elo̊tte ſoc neppel vala telſes. Tetetek uǵ mint o̊ſzuedǵe, pogan
nepeknek aſſzońa; Tartomańoknac feiedelme, tetetek ado fizeto̊||ue. 440
(2) Szẘntelen valo ſiraſt to̊n eczaka, es az o̊ ko̊ń hullataſi orczaian
el le futanak: Ninczen neki minden o̊ barati ko̊zzẘl, ki o̊tet meg
vigaſztalna. Minden barati meg utalac o̊tet, es o̊ neki lo̊nek ellenſegi.
(3) Szam ki veteſre keſzeritetek menni az ſidoſag, naǵ ńomoruſag-
nac es ſzolgalatnac miatta. Lakozek pogan nepek ko̊zo̊t es nem lo̊le
ńugodalmat. Minden ellenſegi meg fogac o̊tet, nem kẘlo̊nben mint
ero̊s es || ſzoros utakon Jeruſalem, Jeruſalem, mire hoǵ meg ſem 441
terz meg a, t, Uradhoz Iſten*e*dh*e*z.

II. Lamentat:

(I, 4) Sionnak utai mint ſirnak, annak okaert hoǵ ſe*n*ki mar
nem io̊ fel az idnep napra. Minden kapui le to̊retenek, es az o̊ papi
felette ſzomoruak. Az ſzẘzek is igen meg heruattanak, es o̊ maga
vaǵon naǵ keſerẘſegben. *(5)* Az ellenſeg o̊ feien ǵo̊zedelmet vo̊n, es
haborgatoia gazdagga tetetek, mert az Ur Iſten meg vere o̊tet: Szan-
talan ſok bẘneiert || o̊ ǵermeki ellenſegi elo̊t fogſagra vitetenek. *(6)* 442
El vetetek ſionnak leańatul minden ekeſſeg, es o̊ feiedelmi haſonla-
toſoc lo̊nek eledelt nem talalo koſokhoz. Mert minden ero̊nelkẘl
hatalmas ellenſeg elo̊t el menenek Jeruſalem, Jeruſale*m* mire
h,m,ſ,t,m,a,t, uradhoz Iſtenedhoz.

3 Lamenta:

(I, 7) Meg emlekezzek Jeruſalem, az ő ńomoruſaginak napia-
rul, es ǵőńőrẘſegeről, kiben regtől foguan elt vala. Mikor az ő nepe
443 ellenſegenek || kezeben eſek, es nem vala neki ſegitőie. Latac őtet az
ő ellenſegi, es meg neuetek az ő ńugodalmanak napiat *(8)* Igen
vetkezek Iſtennek ellene Jeruſalem, annac okaert tőle ſzam ki vet-
tetek. Mind az kic őtet eleb tiſztelik vala, ſzidalmazzac moſtan.
Mert latac az ő ektelenſeget, ő maga pedig fohazkoduan es ſiruan
hatra tere. *(9)* Az ő fertelmeſſege mindeneknel niluan vala. De meg
444 ſem emlekezek meg iőuendő eleteről. || Azert meg ǵalaztatek czuda-
keppen, es nem lőn neki vigaſztaloia. Tekencz meg Uram Iſten az
en ńomoruſagimat, mert igen fel magaſztaltatek az en ellenſegem.
Jeruſalem, Jeruſalem mire hoǵ meg ſ,t,m,a,t Uradhoz Iſtenedhőz

4. Lamentatio

(II, 1) Mikeppen alaza meg az Ur Iſten, haragiaba*n* Jeruſale-
met. Le vete az naǵ diczőſegből, ſidoſagnac ekeſſeget. Es nem emle-
kezek meg az ő labai alat valo ſzekről, naǵ haragianac ideien. *(2)*
445 Meg || ronta az Ur Iſten ſidoſagot, es nem kedueze neki. Minden ekeſ-
ſeget Jacobnac le tőre, az ő haragiaban. Sidoſagnac minden ekeſſe-
get főldre le hańa, meg rutita az orſzagot, es az ő feiedelmit. *(3)*
Le tőre haragiaban ſidoſagnac minden hatalmat. Meg vona ſegetſe-
get az ő ellenſegitől. Es meg emeſzte Jacob orſzaganac mi*n*den ſze-
geletit, nem kẘlőnben mint eǵ ſebeſſen eghő langh. Jeruſalem, Jeru-
ſalem, mire hoǵ meg ſe*m* terz m,a,t Uradhoz Iſtenedhőz.

5. Lamentatio. ||

446 *(II, 4)* Meg vona yet mint eǵ ellenſeg, meg erőſſite az ő iob
kariat Jeruſalem ellen, uǵ mint haborgato. Es meg őle mindeneket
Sion leańanac ſatoraban, kic kiuanatoſok valanac tekentetre. El
boczata az ő naǵ haragiat mint eǵ eghő tẘzet. *(5)* Az Ur Iſten lőn
uǵ mint eǵ ellenſeg, mert el puſztita ſidoſagot, es el tőre minden

palotait, el ronta minden erős kő falait, es meg ſokaſita Izrael nepe-
nek banatťat es ſiralmat. *(6)* El hańa ſatorat mint eǵ keuet. El ||
veſzte hailekat kiben lakik vala. El feletkezek az Ur Iſten ſionnac 447
aldozatťarul, es inneperől: meg atkoza haragianac boſſzu allaſaban
az kiralt es az papokat. Jeruſalem Jeruſalem, mire hoǵ meg ſe*m*
terz m,a,te Uradhoz Iſtenedhőz.

6. Lamentatio

(II, 7) El hańa az Ur Iſten az ő oltarat, meg atkoza az ő
templomat. Es ada ellenſeg keſzeben palotainac erős kő falait, kial-
taſt tőn az ellenſeg Iſten templomaba*n* mint eǵ idnep napon. *(8)*
Gondola, az elő Iſten, hoǵ || el veſztene Jeruſalemnek minden ekeſſe- 448
get. Es nem terite meg az ő el vegezet akaratťat az puſztulaſrol. El
tőretek azert kőrńẘl valo ekeſſege, minden kő falauial eǵetemben.
(9) Be ſelľedtenek az főldben Jeruſalemnek minden kapui, el tőre-
tenek minden erős ſzarai, az kiralt es feiedelmeket el viuek az poga-
ńoc, kic kőzőt ninczen az Iſtennek tőrueńe, ninczenek az prophetac,
kic Iſtenről iőuendőt mo*n*dananac. Jeruſalem, Jeruſalem, mir. hoǵ
meg ſ.terz || m,a,te Uradhoz Iſtenedhőz. 449

7. Lamentatio

(IV, 1) Mikeppen homaľoſodot meg az ſzep arań, es meg val-
tozot termezet ſzerent valo io ſzineben. Szellel hańatanac az templom-
nac kőuei, minden uczaknak piaczara. *(2)* Jeruſalemnek nemes
magzati, es ekeſbek ereztet arannal. Ime meľ hirtelen el tőretenek
mint eǵ főldből czinalt eden, kit az fazek ǵarto kezeuel epitet. *(3)*
Meg az ſarkańok is ki vetettek ő emlőiőket, es ſzoptatťac vala az ő ||
kőľkőket. Az en nepem leańa haſonlatos lőn az puſztaban lakozo 450
keǵetlen ſtrucz madarhoz Jeruſalem, Jeruſale*m* m,h,m,ſ,t,m,a, t.
Uradhoz I*ſte*nedhőz.

8. Lam:

(IV, 4) Az ſzoptato ǵermekeknek ńeluek, naǵ ſzomiuſag miat ragadanak ińekhoͤz. Es az apro ǵermekek keńeret kerenek, de nem vala ki oͤ nekic adna. *(5)* Kic annac eloͤtte naǵ ǵoͤńoͤrwͤſegben elnek vala, meg oͤletenek az uczakon. Es az kic iarnac vala veres barſonban, az ganeiokat meg haan oͤlelge- ||

CZECH CODEX.

zomoroſagodrol. kyth te zent zaddal vallal mikor azth mondad. zo- 1
moro en lelko̊m mind halaligh. holoth the zent lelko̊deth embo̊ri
ydwo̊ſſegnek valczagara keeznek vallad. ees te zent teſto̊deth koornak
mikoron az vtolſo waczoran te zent tanyethwanidnak labayth meg
moſad. ees edo̊ſſegwel welo̊k bekelwen. te dragalatos zent teſto̊deth
ees vero̊deth nekyk adad, te dyczo̊ kenodnak rakon voltath nekyk
meg hyrdeteed. || Emleko̊zyel vram Jeſus az nagy keſerwſego̊drol. 2
kyth the zywedben vyſeleel. ko̊ro̊ſthfanak kenyat gondolwan. myko-
ron az harom rendo̊n walo ymadaſnak ees wero̊s wero̊ hullataſok-
nak vthanna theen tanetwanyodmya el aroltatal. te walaztoth ſydo-
nepeydmia meg fogatal. hamiſtanokmya wadoltatal. harom byro mya
hamiſſan ytelteteel. az theenmagadnak walaztoth waraſban yeru ||
ſalemben ſydoknak nagy yelo̊s napyan nagy peento̊ko̊n te gyen- 3
geſſegw ees yffyw vyragos teſto̊dben artatlan karhoztattatol wala: meg
fogwan zo̊rnyw ees rettenetо̊ſſego̊ſth huzattatol wala. thazygaltatol
wala. o̊klo̊ztetо̊l wala. orczeel hagyptatol wala. theen ruhattol meg
ſoztatal. ydego̊n ruhaban o̊to̊zteteel. te dyczo̊ zo̊meydnek wylagoſ-
ſaga. ky myndo̊nt lath. ees edo̊ſſegw orczadnak zepſſege kemeny ||
ſydoknak katronczayawal fo̊do̊zwen be ko̊to̊zteteenek. holoth vram 4
Jeſus kego̊s criſtus orczol werettetо̊l wala. [oſtoroztatol wala.] kw
labhoz ko̊to̊ztetо̊l wala. kemenſego̊ſſo̊n oſtoroztatol wala. nyakon
werettetо̊l wala: tho̊wys koronawal koronaztatol wala. naddal te
zenth feyed werettetyk wala: ees kylo̊mb kylo̊mb zo̊rnywſſego̊s
kenoknak myatta zaggattatol wala. mynd my ydwo̊ſſegwnkerth.
Azeerth || keerlek agyad neko̊m kego̊s Jeſus ky ez napon the zent 5
fezwleto̊d elo̊th fo̊ldre eſtem eſedo̊zwen. ees te dyczo̊ſſego̊s feylwl
newezo̊th kenaydnak erdo̊meerth. en halalomnak elo̊tte byno̊mnek
keſerwſſego̊s meg zanathyat. zywemnek byzony to̊redelmeſſegeth.
ſyraſnak kwthfeyeth. thyzta gyonatoth. telles elegtetelth. ees myn-
do̊nnemw byneymnek boczanathyath. Amen. Idwo̊zleg kegyo̊ſſego̊s

6 vram Jeſus || kriſtus yrgalmaz ennekőm bynőſnek. Legőn. Olwas
egy pater noſterth ees egy aue mariath.

Maſſod ymadczagh

O Vram Jeſus kriſtus angyaloknak byzony zabadſaga ees
genyerwſſegőknek paradiczoma. Emlekozyel kegős Jeſus az rettene-
tős zőrywſſegőkről. kyket zenwedeel. mykoron te ellenſegyd mykent
erős orozlanok tegőd ragadanak. hagyapanak. kőrőmmel zag ||
7 gatanak. thazigalanak. ees egyeb nemw halhathatlan kenokal thegőd
zomoreytanak. Ez te nagy kemeny ees bozzuſagos kenodeerth. kywel
vram Jeſus mynd te ellenſegyd tegődeth thőkellenek. keerlek ees
onzollak mynd ez kenodeerth zabadoh engőmeth myndőn lathatos
ees lathatatlan ellenſegőmtwl. ees agy nekőm te zarnyaydnak ar-
8 neka alath lelhethnőm ydwőſſegőmnek otalmath. Amen || Idwőzleg
dragalatos vram Jeſus kriſtus yrgalmaz ennekőm bynőſnek. Legőn.
Pater noſter. Aue maria.

Harmad ymadczagh.

O Vram Jeſus kriſtus ez vilagnak zőrzőye ees terőmthőye. ees
embőri nemzethnek meg epetőye. ki kőrőztſanak zőrnyw kenyatol
meg nem yedeel. Emlekőzyel meg vram Jeſus az the nagy keſe-
9 rwſſegős kenodrol ees ſerelmedről kyt zenwecz || wala. mykoron az
hitetlen ſydook te zenczegős kezeydeth előzőr was zegwel kőrőzth-
ffara fezeyteek. annak utanna te gyengeſſegős labaydath. kyre melto
nem walanak illetny. ees te kenodra nagyob kenth. ſerelmedre
nagyob ſerelmeth. ees te zenczegős ſebeydre wy ſebőketh helhőtnek
wala. mykoron nagy kemenſeggel ees kegőtlenſegel te zent thagydath
10 az kőrőzthffanak altalſſagara ees hozzuſaga||ra wgy huzaak hogh
te zent thagydnak myndőnnemw yzey meg zakadozanak. Kerlek
tegőd kegős ees edős zeep Jeſus kriſtus ezbely nagy keſſerwſegős
kenodeerth aggyad en zywemben te zent felelmedeth ees zerelme-
deth. kymya en tegődeth zeplőtelen zolgalhaſſalak őrőkwl őrőke.
Amen. Idwőz legy kegyőſſegős vram Jeſus kriſtus yrgalmazy enne-
kőm bynőſnek. Legőn. Olwaſs pater noſterth. Aue ma-
riath. ||

Negyed Imadczagh 11

O Vram Jeſus kriſtus. o̊ro̊k menyey kiral. embo̊ri nemzetnek vrwoſa. Emleko̊ẓyel te nagy ſerelmes kenodrol kyth zenwedel mykoron ko̊ro̊ſthffanak magaſſagara fo̊ldro̊l fel emelteteel. mynd te tagaydban meg zakadozwan. ſem egy te zent tagydban helen marada. wgy hogy nagy kenodhoz ſem egy ken haſonlatos lelettetneyek. merth talpadtol fogwan mynd teteyg te zent || teſto̊dben eep ſemy 12
nem wala. yl nagy kenrol vram Jeſus nem emleko̊zeel. merth te nagy meel yrgalmaſſagodath mwtatad. holoth ellenſegydeerth ymadal mondwan. en zent athyam boczaſſad nekyk mert nem thwgyak myth theeznek: Ez te nagy ko̊gelmeſſego̊dert. zerettetöderth. ees yrgalmaſſagoderth. ees ez kenokrol meg emleko̊zto̊derth: agyad neko̊m kegyo̊s Jeſus. hogy ez te keſſerwſego̊s kenodnak || emleko̊ze- 13
thy lego̊n neko̊m myndo̊nnemw byneymnek boczanathya. ees myndo̊n gonozoknak el tawaztathaſa. Amen. Idwo̊zlegy yrgalmaſſagos vram Jeſus kriſtus yrgalmazy enneko̊m byno̊ſnek. Lego̊n. Pater noſter. Aue maria:

Oͤthöd ymaczag

O Vram Jeſus kriſtus o̊ro̊k ffeno̊ſſegnek thyko̊re. ees felſego̊s athya yſtennek bo̊lczeſſege. Emleko̊zyel te nagy keſſerwſego̊dro̊l. kyth te zywedben || zenwendeel. mikoron meg latad te felſego̊s yſten- 14
ſego̊dnek tyko̊reben. te walazthidnak ydwo̊zwleſſo̊keth az te keſſerwſego̊s halalodnak erdo̊menek myatta. ees az gonozoknak karhozathyokath az o̊ halaadatlanſſagokeerth. Oh te nagy meelſego̊s yrgalmaſſagod vram Jeſus: ky my raytonk wezo̊delmes byno̊ſſo̊ko̊n ko̊nyo̊rwleel. kerlek tego̊d kegyos Jeſus. en yſteno̊m. tero̊mto̊m ees meg waltom. yelo̊nnen || az nagy yelo̊s yrgalmaſſagoderth. kyth az 15
ko̊ro̊zthffan fygwen az tolwaynak mwtalal mondwan. ez nap welem leez paradyczomban: hogy tegyed en welem en halalomnak ydeyn azon yrgalmaſſagodath. ky mya te dyczo̊ſſego̊s orczadath lathaſſam nagy wygaſagwal az menyey paradiczomban, o̊ro̊kwl o̊ro̊ke. Amen. Lego̊n. Idwo̊zlegy edo̊ſſego̊s vram Jeſus kriſtus. yrgalmaz enneko̊m byno̊ſnek. Lego̊n. Olwas || Pater noſtert. Aue Mariath. 16

Hatod ymadczag ez:

O Vram Jeſus kriſtus zerelmes kyral. ees myndőnőſtwl kywa-
natos barath. Emlekőzyel az keſerwſegro̊l kyth zenwedeel. mykoron
mynd te barattitwl el hagyattatal. mezeytelen ees zegenywl ko̊ro̊zth-
ffan fyggeel. ees mynd te baratid ees eſmero̊yd te ellenőd thama-
danak es ſenky o̊ kőzzwlo̊k wygaztalod nem lezőn wala. hanem ||
17 czak te zerelmes zyledeth zyz mariath. o̊ lelkenek keſerwſegeben
hywſego̊th tarthwan te ko̊ro̊ztffad alath alwan. kyth te tanetwanyod-
nak Janoſnak ayanlal mondwan. Azzonyembo̊r ym fyw nekőd. az
tanetwaynak kedig. ym anya tenekőd. Kerlek tego̊d kegyo̊s Jeſus az
tőrnek keſerwſegeerth: ky akoron te zenczego̊s zylednek lelket ees
zywet atal folaa. ees az te o̊ rayta walo keſerwſego̊deerth. hogy
18 myn||dőn zomoroſagos nyawalamban mynd teſth zerent ees lelo̊k
zerenth leg enneko̊m wygaſagos hyedelmem. Ame*n*. Idwo̊zlegy
kywanatoſſagos vram Jeſus kriſtus yrgalmaz enneko̊m bynőſnek.
Legőn. Pater noſter. Aue maria.

Hethed ymadczagh ez:

O Vram Jeſus Xpus wygaſagnak koronaya. bodogſagnak ken-
cze. wygaztalaſnak es merhettetlen kőgyelmeſſegnek kuthffeye ees
19 eredethy. || ky mynd te zywednek kywanatos zerelmewel az ko̊ro̊zt-
ffan fygwen mondad az zoth. zomehozom. az az embo̊ri nemzethnek
ydwőſſegeth. kerlek tego̊d kegyo̊s Jeſus. hogy my zywőnknek kywa-
natoſſagath tőkeyled myndőn tőkelleto̊s myelkődetre. ees teſthy
kywanatoſſagnak zomeſagath. ees embőri ethkeknek bwzgoſagos
gyo̊yo̊rwſegeth. ees ez wylagnak zerelmeth. te zent malaztodnak
20 hywſegewel myndőnőſ||twl ffogwa meg olczad. Amen. Idwőzlegy
zerettetős vram Jeſus kriſtus yrgalmaz enneko̊m bynőſnek: Pater
noſter. Aue maria.

Nyolczad ymadczagh ez.

O Vram Jeſus kriſtus ky wagy hywőőknek byzony wylagoſ-
ſaga. zyweknek o̊ro̊k edőſſege ees wigaztaloya. ees elmeknek nagy
go̊yo̊rwſſege. Az ecőthnek ees merőgnek o̊ nagy keſerwſego̊s kenya-

erth. kyth my erőttőnk || zenwedeel. mykoron az kőrőſtffan fygwen 21
meg koſtolad te halalodnak ydeyn: Kerlek tegőd kegyős Jeſus ez
bely kenoderth. hogy halalomnak ydeyn agyad nekőm te dyczőſegős
zent teſtődnek ees werődnek meeltan walo hozyam weteleth. hogy
ky legőn en lelkőmnek wigaſagara ees ydvőſſegőmnek waltaſara.
Amen. Idwőzlegy zelyczegős vram Jeſus kriſtus. yrgalmaz ennekőm
bynőſnek. Amen. Legyőn. || Pater noſter. Aue maria. 22

Kylenczed ymadczagh

O Vram Jeſus Xp*us* ky wagy kyraly yozaag ees elmey wiga-
ſag. Emlekőzyel az nagy keſerwſegős zomorwſagodrol. kyth zenwe-
deel te zenth halalodnak ydeyn my erőttőnk fygwen az kőrőztffan.
mikoron ſydonepek tegődet bozzwſagos karomlo bezedőkwel illetee-
nek. Ees the vram Jeſus yme nagy zowal, ees keſerwſegw kőnyw ||
hullataſokwal ywőteel: mondwan: En yſtenőm. en yſtenőm. myre 23
hagyal el engőmeth. hogyha el hagyattatal wolna athya yſtentwl. de
byzonyara yol leheth vram Jeſus hogy te zenth athyad kywel yſten-
ſegben egy wagy tegőd ſonha el nem hagyoth wolna. de maga ez
nagy kenodnak latathyaerth. ez wylagy nepeknek vgy eſmertetyk
wala. Kerlek azerth tegőd kegyős Jeſus ezbely nagy zomorwſagos ||
kenoderth. hogy en halalomnak ydeyn engőm el ne hagy en vram 24
ees en yſtenőm. Amen. Idwőzlegy bekőſegős vram Jeſus kriſtus.
yrgalmaz ennekőm bynőſnek. Legyőn. Pater noſter. Aue
maria.

Thyzed ymadczagh

O Vram Jeſus kriſtus. ky wagy kezdeth ees wegezeth. ees
myndőnnemw wrwoſſagnak yozagos kencze. Emlekőzyel vram Jeſus
mykenth te zent embőrſegődeth tal||pattwl fogwan teteyg nagy 25
kemenſegw kenra boczatad. zőnetlen tegődeth kerlek kegyős Jeſus az
ſokſagw ſebeydnek zelőſſegeerth. meelſegeerth. ees nagyſagaerth.
hogy en byzonſagos zerelmemwel te nagy zelős paranczolatydath
őryzheſſem. ees wegy engőmeth az te zenczegős zerettetődben Amen.
Idwőzlegy bőlczeſegős vra*m* Jeſus kriſtus. yrgalmaz ennekőm bynőſ-
nek. Legyőn. Pater noſter. Aue maria. ||

26 Thyzőnegyed ymadczag.

O Vram Jeſus kriſtus ky wagy felſegős yozag. ees yrgalmaſſag-
nak meelſege: kerlek tegődeth ez nagy te dyczőſegős ſebeydnek
meelſegeerth. kyknek meelſege ol nagy wala. hogy zent zywedeth:
czontodath ees belődeth mynd meg oltotta wala: Een byneymnek
meelſegeből zabadoh kegyős Jeſus. ees te dycző ſebeydnek meelſe-
27 gében el reycz. myglen te zent orczadnak || haragoſſaga el mwlik.
hogy en wygaſagos őrőmwel te zent orczadath lathaſſam: Amen.
Idwőzlegy hatalmaſſagos vram Jeſus ktiſtus yrgalmaz ennekőm by-
nőſnek. Legyőn. Oluaſs egy pater noſterth ees egy Aue
mariath:

Thyzőn kethőd ymadczagh ez:

O Vram Jeſus kriſtus ky vagy ydwőſſegős egyeſſegnek yele. zerel-
28 mnek kőtele. [ees] őrők ſenőſſegnek ees ygaſſag||nak tykőre. Emle-
kőzyel vram Jeſus az te nagy zamtalan ſokſagos kenodrol: ky oyl
ygőn ſok wala. hogy tetedtwl fogwan talpadyk te teſtődben egeſſeg
nem wala. merth kegyőtlen ſydok mya myndőnőſtwlfogwan el
zaggatattal wala: te dragalatos werődben kewerődwen: Ez te dy-
czőſegős zamtalan kenoderth. kyketh mynd te zeplőtelen teſtődben
29 my erőttőnk zenwedeel. ees az nagy || mondhatatlan zerelmerth
kegyős Jeſus. hogy myth kellőth wolna towaba my erőttőnk tennőd.
ees nem tetted wolna. byzony te nagy bewſegős zerelmedeth nekőnk
mwtatad. Kerlek tegőd kegyos Jeſus hogy mind the dyczőſegős
kenydath te zeep dragalatos werődnek tentayawal en zywemben
meg yryad. hogy te zent kenydath ees zerelmedeth en zywemben
30 mykepen kőyőrwlő olwaſhaſſam: ees zynetlen || halalomnak ydeyg
mynd ezőkről te nekőd halath adhaſſak őrőkwl őrőke. Amen. Idwőz-
legy fenőſſegős vram Jeſus kriſtus. yrgalmaz ennekőm bynőſnek:
Legyőn. Pater noſter. Aue maria.

Thyzőn harmad ymadczag.

O Vram Jeſus kriſtus Erős orozlan. halhatatlan ees győzhetet-
len kyral: Emlekőzyel az nagy keſerwſegről. kyth te halalodnak

ydeyn vallal. mikoron te zent kenydnak || foghſaga. nagy keſerwſege. 31
tegôd meg tôkelle. holoth[t] mynd teſtôdnek ees lelkôdnek ereye. te
nagy kenos korſagoderth meg fogyatkozoth wala. Azerth te kegyôs
feyedeth halalos keſerwſegwel le figgezteed az zo mondwan. meg
tôkellôth. az az. embôri nemzetnek ydwôſſege. Ez bely keſerwſſegôs
zerelmederth kerlek tegôdeth zerelmes ees kegyôs Jeſus: hogy en
halalomnak ydeyn ees wegezetyn. mykoron en || lelkôm ees elmeem 32
halalnak gyarloſagos zomorwſagaban leyend. yrgalmaſſagoth tegy
welem: hogy ellenſegômnek rettentô zôrnywſegeth ne laſſam. remen-
ſegômeth te benned weſſem. hogy ôrôke teweled ees the zentydwel
lakhaſſam. Amen. Idwôz legy nômôſſegôs vram Jeſus kriſtus. yrgal-
maz ennekôm bynôſnek. Legyôn. Pater noſter. Aue maria.

Imar ez vthan kôwetkôzyk thyzôn negyed ymadczag. ||

O Vram Jeſus kriſtus ky wagy felſegôs athya vr yſtennek 33
egyetlene. ô dyczôſegenek fenôſſege. ees ô mywoltanak abraza:
Emlekôzyel az te alazatos ayanlaſodrol. mykorth athya yſtennek
te zent lelkôdeth nagy fel zowal ayanlad mondwan. Atyam te mar-
kodban ayanlom en lelkômeth: ees zakadozoth te zent teſtôd nylwan
walo te nagy meel ſebydnek keſerwſegewel: my walczagon||kerth te 34
yrgalmaſſagod nagy kyaltaſſal te zent lelkôdeth ky boczatad. hogy ky
kyaltas vram Jeſus te zent yſtenſegy hatalmadnak wala yegye. Ez
te dyczô ees dragalatos halaloderth kerlek tegôdeth zônetlen kegyôs
kyral batoroh engômeth erôs angyaloknak myatta. hogy en ellenſe-
gymnek. ôrdôgnek ez wylagnak. ees teſtômnek ellene alhaſſak. ez
wylagy bynnek meg haylak. thenekôd eylek: hogy en || halalomnak 35
ydeyn en lelkômeth. ez zamkiwetôth ees zarandok herrôl fogagyad
te zent lakodalmadban. byzonſagos wygaſagra. holoth mwnkalodaſ-
nak terhe el wegeztetyk. ees te dyczôſegôdnek zepſege faradathlan
kewanſagban thôkellettetyk ôrôkwl ôrôke. Amen. Idwôzlegy yozagos
vram Jeſus kriſtus. yrgalmaz ennekôm bynôſnek. Legyôn. Pater
noſter. Aue maria.

Thyzőn őthőd ymadczag. ||

36 O Vram Jeſus Xpus byzony ees gywmőlczős zőlő thő. Emle-
kőzyel te zent werődnek ky ontaſarol. kyth te zent teſtődből. my-
kenth az meg ſaczarth zőlőſebőől my erőttőnk nagy bewſegőſth ky
ontad. mykoron kőrozthſad ſaytoyaban. thenmagad ydwőſſegőnk-
nek borath te dragalatos werődeth ky ſaczarad. ees az ſydo wyteznek
37 ő cucaya te zent oldaladon nagy melſegős ſebőth || nyta. honnan
te dycző werődeth wyzzel elegy my ydwőſſegőnknek zerelmenek
yegyere nekőnk adad. wgy hogy egy czőppeneth weer ſem marada
te benned. kyt my ydwőſſegőnkerth ky nem őtőttel wolna. Ees yme
akoron vram Jeſus te dyczőſegw gyenge teſtőd meg herwada. te
belydnek ő nedweſſege meg aza. te zent czontydnak ő weley meg
38 őztőwerődenek. ees mynd te zent embőrſegőd || magas kőrőztſſan
ſygwen zomorwſagos gyaſban őltőzeek. holoth kegyős Jeſus oylan-
nak yelőneel. mynth az newőſſa nyalaban. Ez te nagy dragalatos
werődnek ky ontaſaerth. ees az te keſerwſegős kenoderth ees halalod-
erth. ees mynd az te zenczegős ſebeyderth kerlek tegőd edoſſegős
vram Jeſus kriſtus. hogy ſebhőſſed meg edőſſen en zywemeth az te
39 dragalatos ſebeydwel. ees gyaponczy engőm te zenth || zerelmedben.
hogy te zent kenodon ees halalodon walo ſyralmam legyőn enne-
kőm kenyerem eyel ees nappal. Ees ſordoh engőmeth myndőnőſtwl
te hozyad. hogy az en zywem legyőn nekőd őrőke walo kellemetős
lakodalm. ees en nyayaſſagom. ez ſyralmnak wőgyeben. legyőn tene-
kőd kellemetős ees ſoganatos. ees az en eletőmnek ő wegezety legyőn
40 oyl dyczeretős. hogy ez vylagy eletnek wegezety vtan || tegődeth
meelto legyek lathnom ees dyczernőm mynd te ſok zentydwel
egyetőmben az őrők dyczőſegben őrőkwl őrőke. Amen. Idwőzlegy
meeltoſagos vram Jeſus kriſtus yrgalmaz ennekőm bynőſnek. Legyőn.
Olwaſs egy Pater noſterth ees egy Aue mariath:
Ees ez vtan ayanld el ez fellwl meg olwaſoth ymad-
czagokath ymez ala meg yrth ymadczagwal. mond-
wan.

41 Ez ynteſőketh ees ymad||czagokath ayanlom tenekőd zerelme-
tős vram Jeſus kriſtus: ees adok tenekőd ſokſagw ees wekhetetlen
hala adaſokath az te zenczegős ſebeyderth. te dragalatos werőderth.
te dyczőſegős ees kegyőſſegős kenoderth. ees te keſerwſegős halalod-

ert. ees mind az te mondhatatlan ees zamlalhatatlan kőgyelmeſſe-
gős yrgalmaſſagodbol walo yol teettederth. kyth tőttel en welem: az
te || edőſſegős ees zenczegős newednek dyczeretyre ees dyczőſegyre 42
őrőkwl őrőke Amen:

Ez a kőnyu Mienk ſr. Maria Victoriay. ſzenki el ne uegie. Mert Penteki Imadcsagimot el kel hadnom es byſzonial annak a lelkin uan a ki eluefzi es meg nem agja a ki Elő ueſsi helire tegie hogi bőnt ne ualiak miata ||

43 Kőwethkőzyk ymmar zent Bernald doctor ymadczaga.

Idwőzlegy ez wylagnak ydwőſſege
dragalatos Jeſus kriſtus:
ym en kőrőztffadhoz leeptem.
te legy nekőm ſegődelmem.
Zent kőrőzthfan ha gondollak
te kenodban en kywanlak.
vgy ymadlak mynth lathnalak.
ſőth en előttem twdlak:
Oh meyl mezetelen tegőd lathlak.
zent kőrőztfan ha ymadlak.
44 meg || werethwe. meg hwzlalwa.
meg tőrethwe. meg vtalwa:
Kegyős paſtor te kenodban
en ne legyek meg vtalwan.
eſmery engőm edős waaltom:
legyőn te zent kenod gondom:
Keſerwllek tyzta zywel.
kywanatos akarathwal.
nem faratħczag ſem neheſſeg:
de wygaſag ees edőſſegh:
Ha kenodban őrizendlek.
kőrőzthffadon őlelendlek.
kerlek vram meg ne vtaly.
meeltoſaagoſth engőm meg halgas: ||
45 Kőzel wagyon te halalod
ym előtted te zolgalo
zent feyedeth hozzam hayczad.

en o̊lembe meg nywgoſſad:
The bewſego̊s malaztodba
wongy te hozzad byzonſagban:
hogy laſſalak. kywanyalak.
zolgaylalak. nywgoſſalak.
O meyl kegyo̊ſſegben latlak.
merth keez wagy yonak ees gonoznak.
kegyo̊tlennek ees kegyo̊ſnek.
te ſebeydben mynd helth lelnyo̊k.
merth zent wero̊dnek || hwllaſath **46**
te o̊nekyk yngyen adad:
Kegyo̊s vram Jeſus kriſtus.
ky weretettel. ſebo̊ſwltettel.
keſergettettel.
bethego̊kerth bethegwltel.
zegenyo̊ko̊n ko̊nyo̊rwltel:
Im en magam hozzad vettem.
koor woltomath hol eſmertem.
Byno̊ſo̊ko̊n ky ko̊nyo̊rwlz.
hyzo̊m welem nem nehezwlz:

IDwo̊zlegy ez wylagnak yo meg waltoya.
nehezwlteknek kywanſaga.
ki ko̊ro̊ztfara emelteteel.
keth || kezedo̊n figgezteteel. **47**
Thw zent kezek ydwo̊zlegyeto̊k
vy roſawal meg to̊ltetо̊k.
kyketh elteryezthwen. agra kemenyo̊n hwztak:
was zegekwel meg gyagdoſtak.
Kykbo̊l gyo̊ngyelo̊ wero̊d hullot.
azzw fo̊ldeth harmatozoth.
Latom hogy foly myndo̊nwnnen
te zeep wero̊d nagy bewſegwel:
Pyros oyl mynth maſth nylth roſa.
my lelko̊nknek walczagara.
Barſon zynw wero̊s || kezed **48**
zerelmemben meg o̊lelo̊m:
Zomehozoth azzw zamwal.

yzom zent weroͤdeth kywanſagwal.
koͤroͤztfadath ha zoreytom
ſyrwa mondom wygaſagom:
Kemenſegoͤs nagy kenoderth.
te zent weroͤd hwllaſaerth.
adok halath koͤnyhwllatwa.
zent kezedet meg apolwa:
Zent weroͤdben keſeroͤdwen.
remenſegoͤm beleed wethoͤm.
the zenth kezed oltalmazzon
halalom koron
ees te yogod engoͤm ||
49 hozzad fogagyon.

IDwoͤzlegy en ydwoͤſſegoͤm
Jeſus kriſtus. ees en edoͤſſegoͤm.
ym yeloͤnyk te zerelmed.
mert mezeetelen te zent meyled:
Ky diczoͤ ees ydwoͤzlendoͤ.
nagy felelmel ylletendoͤ.
ky zent haromſagnak zeky.
nagy zerelmnek yeloͤs hele:
Eroͤtelennek eroͤſſege.
feelelmeſnek bekoͤſege.
farattaknak yo zallaſa.
zegenyoͤknek nagy beew haza.

50 IDwoͤzlegy vrnak edoͤs || zywe.
en yohomnak yo oͤroͤme.
hozzad ywthnom en oͤrwendoͤk.
halgas meg engoͤm ha nekoͤd bezeelloͤk.
Meyl az zerelm ky tegoͤd meg gyoͤze.
meyl az zerelm ky ygy gyoͤttre.
Lathom magad meg fogyattad.
myndoͤnoͤſtwl nekoͤnk adtad:
The nepedeth ha meg waltad.
hath magadath halalra adad.
halalok koͤzoͤth keſerweb halal.

kemeeny halal. fo̊ſwen halal:
Ky ez diczo̊ melbe meene.
hol || vylagnak elo̊tte eele: 51
zent zywedeth meg zaggatha.
draga tero̊d ky hullatha.
Halaloderth kyth ygy wallaal.
en zywemnek zereto̊ye
ne legyek naalad el feledwe.
yohomnak akarathyat laſſad.
Kemeny zywem meg ſepho̊ſſed.
keſerwel keſero̊hed.
nylyeek zywed mynth zeep roſa,
ky illatyath tawul agya:
En lelko̊mwel egyee leegyo̊n.
hogy en zywem meg zepwylo̊n:
ky tego̊d̄ zereth || az nem epedh: 52
ha ky keſerg akkor wygad:
Mert myth thegyo̊n o̊ nem tugya.
ko̊nyhullatas wygaſaga.
attwl magat nem tylhatya.
merth o̊ro̊meth nem monthatya:
Ha halhatna ſokzor halna.
az kyth kywan czak foghathnaa.
yly zerelmedeth neko̊m agyad.
ees zywemet hozzad wongyad:
Hogy tego̊deth kywannyalak.
ez wylagnak en meg haylak:
o̊ro̊k eeleth thego̊d || kywanlak. 53
edo̊ſſegwel tego̊d latlak:
The yndohad en yohomath:
hogy kywanyon enne nagy yoth.
zywem eylo̊n zerelmedben:
ne alogyon yth reſthczegben:
Hozzad fuſſon hozzad ſyryon.
ees myndo̊nkor tego̊d tarczon.
zenth zyw meyl zeep te nylaſod.
kywanſagos te yllatod:
Meeltoltaſſaal neko̊m nylnod.

en zywemeth hozyad wonnod.
nalad leeteeth vgy zereſſe:
54 hogy o̊ || magad el felegye.
Nalad legyo̊n. oth nywgogyeek.
ees te hozzad ygyeko̊zyek.
tego̊d zywem akar tudny.
ne akaryad magad thwle el vonny:

IDwo̊zlegy Jeſus ŏro̊k nagy yo.
yrgalm tenny zorgalmazo.
O̊ztho̊wer tagyd meg ſarattak.
zent ko̊rŏztffan huzlaltattak:
Idwo̊zlegy ydwo̊zytemnek oldala.
kybo̊ŏl nagy ydwo̊ſſeg fola.
onnath zent weer wyzzel yowe.
55 hogy tyztwlna nepnek || byne:
En tehozzad ko̊zel yo̊ttem.
de ko̊nyo̊rwl en raytham.
mert elleno̊d weto̊ttem:
Jolleheth pyrrongo orczawal.
de laam ygaz akarathwal.
hozzad yo̊ttem hogy laſſalak
zent kenodban ſyraſſalak:

IDwo̊zlegy kegyo̊s oldal. nylas.
kybo̊l yo̊we zenth wyz folyas.
pyrhonyottal mynt zeep roſa.
menyorzagnak wagy aytoya.
Te yllatod myndo̊n fo̊lo̊th.
ky wyz to̊lo̊nk mereettetyk. ||
56 zomehoztak hozzad yo̊nek.
te nalad meg zayoſulnak.
Pyrus oldal neko̊m nylyal.
en zywemtwl el ne tawozzal.
ha een weled el mehetneek.
oth magamnak nagy yoth lelneek.
Zomyw zamwal ha illetlek.
go̊ryedetozth ha o̊lellek.

akor vagyok mynden yoban.
ees en lelko̊mnek nywgolmaban.
Oh meyl edo̊s ez zenth yllath.
kriſtus Jeſus ky tego̊d laath.
the edo̊ſſego̊d kyketh meg gyo̊z||nek: 57
ha lehetne halnanak weled:
Edo̊s vram ez zent ſebbe.
fekyo̊n zywem ees ez werben.
Ez wylagbol ha ky mwlom.
legyo̊n zent oldalad zallaſom.
hol en lelko̊m meg nywgogyek.
pokol mya meg ne fogtaſſeek.

IDvo̊zlegy zentho̊knek ydwo̊ſſege.
byno̊ſo̊knek remenſege.
zent ko̊ro̊ztffan meg wontattaal.
vgy mynth byno̊ſ taglatattaal:
Byzon yſten ha ſen fyggeel.
byzony embo̊r meg o̊leteel.
Oh mel || zegenyo̊n mely mezetelen 58
lam ko̊ro̊ztfan mewetteteel:
Nem kethelen dee akarwa.
ſydo neepnek vagy yateka.
yl halallal ha o̊leteel.
zent tagydban ha to̊reteel:
The ſebidnek nem len zama.
te zent weero̊d wyzzel hulla.
harom zeg ko̊zth ha tekergeel.
zeep weero̊dben meg fo̊ro̊deel.
O kazdagſaagh ees nagy beewſeg.
lo̊l nagy monthatatlan zegenſeg.
ha zolgaylonk neko̊d ezeert.
ha || hullatonk weert wero̊dert. 59
Zent labadnak kemenſegeth.
zent kezeydnek o̊ meel ſebeeth.
o̊lelgeto̊m ayetatoſth:
reezketteto̊ſth kywanatoſth:
O byno̊ſo̊knek zereto̊ye.

eſſőtteknek emelőye.
nem len ſohol oyl yo athya.
ky fyaerth magath ylre agya.
Mert en lelkőm meg ozlatol.
bynőm mya zaggattatol:
edős Jeſus te meg laſſad.
kegyős vrwos meg vrwoſolyad:
Kőrőzthfadon kenod latom.
60 ydwőſ||ſegőm thwled waarom.
zent werődben ha megh moſdom.
meg nywgozom ees wygazom:
Meel ſebydeth kyketh wallal.
zeep weerődeth kyth hullatal.
en zywemben te meg yryad.
en lelkőmeth hozzad wongyad:
Valahanyan hozzad yőttek:
te zent labaydhoz eſtek.
ő bynőketh mynd oth hattaak.
koorſagokbol meg thawoztak.
Im en vagyok kőrőzthfadnal.
61 ym keſergők zenth || labadnal:
kőrőztfadrol te meg halgas.
kőnyőrwl ees engőmeth laas:
The kenodban byrwa alwa.
laas zywemnek kywanſaga.
en zerethőm hozzam hayoyl.
meg wygaztayl ees nekőm zoyl:
Kerlek nekőm az zoth mongyad:
hogy bynőmeth megh boczattad:
kemeenyődőth zegeny yohom.
lam nem tudok halath adnom:
hogy ymaagyam terőmtőmeth.
62 hogy zereſſem ze||retőmeth.
hogy fyzeſſem zolgalatyath.
hogy halalyam zent halalath.
Ky magat eerthem nagyon adaa.
halalomerth hogy meg hala.
de ky latoth oyl zerelmeth.

zőrnyw halaal kyth meg győzőth:
O meyl haznos vrwoſſag.
hol betegnek weeről adaad.
ym őlellek zent kenodban.
bynős walwan ees pyrongwan.
De ne banyad haa ygy teezők.
mert ez mya ydwőzwlők.
bynőm mya || betegwltem. 63
ees te ellenőd nagyod weettem.
Te zent weerőd en ream hwylon
meg tyztohon ees wygazzon.

Tereety magaath [orczayahoz] Jeſuſnak orcayahoz. mondwan.

Idwőzlegy tyztőlendő vram Jeſus
myndőn mya zeretendő.
Tekeencz engőm zent zőmődwel:
zyweenth walo zerelmedwel.
de ha te zywedeth latom.
banatomath nem mondhatom.
Meg feketlwlth nap leewő zynőd.
el thawo||zoth ekőſſegőd. 64
wyraag dyződ waltoztataak.
zeep orcadath ſaar be fogtha.
Myndőn wylagnak wylagoſſaga.
angyeloknak kywanſaga.
el waltozoth te zepſegőd.
meg feketwlth ho leewő teſtőd.
Zeep orcadon halaal yelonth:
lam epettel vtalatoſth.
ees meg holtaal keſerwetőſth:
O meyl nagy wolth the zerelmed.
hol magadat ygy őleſſed.
Nem mondanam ſemmy kenom.
ſőth || wolna nagy wygaſagom. 65
ha kenoderth kenth walhatneek.
halaloderth meg halhatneek:

Kerlek adgyad amyth kerők.
twled addeeg el nem megyők.
ky en eertem halalra menel.
kerlek twlem tawol ne legy:
Halalomkor fogagy engőm.
legy ſegywerőm te ennekőm.
ha el ywtand en halalom.
oth yelőnnyel en yo waltom.
Merth az leezőn zőrnyw ydő.
ygazaknak ees felendő. ||
66 hath ne keeſſel engőm latnod.
en lelkőmeth oltalmaznod:
O zerethő zeretendő.
myndőn yonak nagy yo thewőye.
az nagy vtra ha eredők.
egyeb tarſoth nem lelhetők.
kerlek nekőm haath yelőnnyel.
Zent kenodban ne enyeezzel.
engőm fődőz keth karodwal.
ees oltalmaz te kőrőztfadwal:
Haalaa legyőn halaloderth.
dragalatos zent kenoderth:
en yſtenőm ees en waaltom. ||
67 mondhatatlan myndőn nagy yom:
Amen.

Igőn zeep Imaadſaagh:

Kőgyelmes atya vr yſten. te kőzőtted. ees en kőzottem: weettem en vramnak terőmtemnek. a te dragalaatos zent fyadnak. Jeſuſnak kryſtuſnak. kennyanak halaalaanak erdőmeeth. az en eerdőmetlen woltomeert. Amen.

Ko̊wetko̊znek meeg ys ygo̊n zeep ymadſagok Idwo̊zeytenknek kennyarol halaalaarol. ||

URam myndo̊nhato iſten agyad neko̊m zent lelo̊knek 68
malazthyat. Ky zent lelo̊k vylagoſoha meg en zywemeth ees en
elmeemeth. hogy az te yo teto̊dert kyth en welem to̊l byno̊ſſel ees
meltatlan zolgaddal. hogy ero̊ttem ſok keenth zenwedeel ees meg
halal. hogy ez yo tetto̊dert. dyczo̊ſego̊s zent lelo̊knek myatta en te-
neko̊d halath adhaſſak || hogy tyzta zywemmel ees tyzta akaratom- 69
wal te zent halalodrol emleko̊zheſſem. ky legyo̊n en lelko̊mnek
ydwo̊ſſegere. ees ez wylagy eleto̊mnek yawara. Ame*n*.

URam myndo̊nhato yſten. ky az mondhatatlan nagy keent
wallad ees zenwedeed te zent fogſagodnak ydeyen. my ero̊tto̊nk
byno̊ſo̊kerth. the zent kezeydeth hatadmo̊gee ko̊tho̊zwen: nyakon
ko̊thwen. py||latos hazahoz wywen. oth ſok hamoſſath read vadol- 70
wan tego̊deth yteelwen halaalnak kenyara. ees ko̊ ozlophoz ko̊to̊z-
wen. nagy marok wezzo̊kkel es kemeeny oſtorokal te zent tagodath
nagy kegyo̊tlenſegwel zaggataak. kybo̊l te zent weero̊d nagy bewſeg-
wel ky folya, annak vtanna meg mewetwen kamokaban o̊lto̊ztetenek.
ees kemeeny thywyſſel meg koronazanak. kywel || te zent feyedeth 71
meg ſebho̊teek. te dyczo̊ weero̊d orczadon alaa folywan. annak vtan-
na zo̊mo̊deth be ko̊thwen. ees tego̊d oth arcwl werwen. ees nyalwal
arcwl po̊ko̊dwen. annak vtanna pylatos ſydo nepnek kezeeben ad-
wan. zo̊rnyw halalra te nehez ko̊ro̊ztfadath hatadra adaak. kynek
neheſſegeerth. ſokzor az fo̊ldre le eſeel. nagy nehezen wyd az zo̊rnyw
kennak helere. ees rayta tego̊deth || meg fezeytenek. te dyczo̊ſego̊s 72
zent kezeydet ees labaydat kemeeny was zegwel altal zegezeek.
ko̊ro̊ztfanak magaſagara. fo̊ldtwl fel emelteteel. te zent kenod meg
vyula. dyczo̊ ſebeyd meg nylanak. belo̊le te zent weero̊d ky folywan.
te dyczo̊ſego̊s zent tagydath ees ko̊ro̊ztfadath meg weero̊zted te zent
wero̊dwel. embo̊ri ydwo̊ſſegert. zomehozaſodat keſerw epewel ees
eco̊thwel ytatak. || Te nagy keſerwſego̊s kenodban. te zent ko̊ro̊ztfad- 73
rol. latad te zenczego̊s anyaadath zyz mariath. nagy keſerwſegwel
neky zolaal. nagy zerelmeſſegwel zent yanoſnak ayanlad anyvl.
Annak vtanna te zenth athyadat nagy fel zowal kyaltad. te zent
lelko̊deth te teſto̊dtwl el boczatad. the zent feyedeth tywys korona-

ban yob walladra boczatad. Annak vtanna ſydo wytez te zent zywe-
74 det zulcayawal || altal őklelee. kyből weer ees wyz ky folya. Amen.
URam myndőnhato yſten. mynd ez fellwl newezőth kenyderth
ees halalodert ees az te zenczegős anyadnak nagy keſerwſegeert.
kyt te erőtted walla: meltolyal meg halgatnod engőmet meltatlant
ees nagy bynőſth en kőnyőrgeſőmben. hogy az te zent fogſagod
75 zabadoha meg en lelkőmet ees en teſtőmet myndőn || fogſagtul. ees
az hamos yteletert kywel tegőd meg ytelenek. oltalmaz megh
engőmet hamos ytelettwl: ees az wezzőnek ees az oſtornak myatta
walo kenoderth. oltalmaz engőmeth en ellenſegőmnok byrodalma-
twl; Ees az kamokaban őltőzteteert. őltőztes meg engőmet zent
lelőknek malaztyawal: Az te tywis koronadnak kenyaert koronaz
76 meg vram Jeſus engőmeth menyey koronawal. || Te zent zőmeydnek
be [kő] kőteſeert meg ne wakoh en bynőmben. hogy lathaſſam vram
te zent orcadat nagy őrőmben. Te zenth arcwl wereſődert oltalmazzad
meg vram een orcamath myndőn zeplőtwl. hogy ne zegyőnkőgyem
te előtted. ſő ez wilagy embőrők előth. Te zent orcadnak be pőkeſe-
ert. tyztohad meg vram en orcamath. kywel te elődben kel mennőm:
77 Zent kőrőztſadnak || neheſſegeert. zabadeycz meg vram engőmet
myndőn neheſſeegből mynd lelkőmben mind teſtőmben. Te zent
kezednek kőrőzthfara ſezwleſeert. weſſed te zent kezedet en ſegődel-
memre. hogy myndőn őrdőgnek ellene. ees mynd ez wylagy ellen-
ſegnek ellene oltalmazzon: Az te zent kezeydőn ees zent labaydon
walo ſebeyderth. agyad hogy myndőnkoron te vtaydon yarhaſſak.
78 Ez kőrőztfaddal főld||ről fel tamaztaſoderth thamaz fel vram engőmet
en halalos byneymből. hogy en byneymert ne wezzek őrőke. Te zent
ſebeydnek meg nylaſaert nyſſad meg vram en zyvemet ees elmemet.
hogy kőwetheſſelek tegődet. Te zent weerődben meg főrődeſert fő-
rőzzed en lelkőmet te malaztodban hogy nyeryem te yrgalmaſſago-
dat: Te zent anyaad el ayanlaſaert. agyad oltalmwl ennekőm az
79 the || zent anyadat hogy meg oltalmazzon engőmet myndőn gonoz-
twl. ees az pokolbely keſerw kentol: Az epeenek ees az ecőtnek ő
kenyaerth. kywel te zomeſagodat ytataak. en halalomnak ydeyen
eetes engőmeth te zent teſtődwel. ees ytas te zent weerődwel: ky
legyőn en lelkőmnek ydwőſſegere. Te zent kyaltaſodert vram kyalcz
hozzad engőmeth. Az te zent lelkődnek teſtődtwl ki boczataſadert
80 agy ydwőſ||ſegős halalth ennekőm. Te zent ſeyed tywys koronadban
yob walladra boczataſodert haycz en hozzam the kegyőſy ſeyedeth.

hogy en ellenſegőm pokolbely őrdőg tawozzek el twlem. Te zent
halotaydbol fel tamadaſodert. tamaz fel engőmeth az őrők eletre.
ees nagy wilagoſſagra: Te zent menyben menetódert. helhőztes en-
gőmet te zent orzagodban. holoth zőnetlen ees wegezetlen dyczőſegh
ees || őrőm wagyon. Te zent newednek dycziretyre dyczőſeg atyanak 81
ees fywnak ees kegyős zent lelőknek. Amen. Legyőn.

Ez ymaadſaag ys. wagyon ydwőzeytenk kryſtus Jeſuſrol. ky igőn ſeep ees ygőn ayeetatos.

O Vram Jeſus kriſtus őrők dyczőſegnek kyralya. ez wylagnak
meg waltoya. ky my meg waltaſonkerth || kőrőztnek kennyat akarad 82
fel wennőd. ees mynketh ſetetſegnek hatalmabol meg waltanod. Es
te eſmeretődnek welagoſſagara hoznod meltoltatal. kerlek wylagoſoy-
czad meg en zywemnek ſetetſegeyth. hogy eſmeryelek meg tegőd en
ydwőzeytő yſtenőmet. Ees te hozzad hytnek ees erős remenſegnek.
ees tőkelletős iſteny zeretetnek myatta ragazkodyam. Ees hogy ||
eſmeryem meg magamat ees en nyawalaſſagomat. Ees byzonſagwal 83
te zynőd előth alazatos legyek. Ees az te tyzta ees zent feelelmed-
ben. ees az te zolgalatodban mynd en eeletőmnek wegezetyglen.
ayetatoſſagwal meg maragyak. Uram Jeſus kriſtus te tudod az en be
meneſőmet. előwe meneſőmeth. ees en ky yóweſometh: ygazgas
engőmet az te byzonſagodban ees bo||boczaſſad meg mynd en byney- 84
meth ees en fogyatkozaſymat. kyknek miatta en nawalias en mel-
tatlan bynős. en yfiywſagymnak napytwl fogwan ez orayglan meg
ſertőttem te kegyőſſegődet ees yrgalmaſſagodat. Az en alnokſagym
felywl yarak en feyemeth. ees ygőn meg hatalmazanak en raytam.
Ees az pokol meg tataa az ő meelſegeth. hogy el nyelyőn engő-
met: Az go||noſſagos ellenſegők mynd napeſtyg ellenkődnek 85
nekőm mondwan: Iſten el hatta őteth. kerőngeſſők ees fogyok meg
őteth. az my czalardſagynknak myatta. No azert vram Jeſus erős
ees hyw oltalmazom ees ſegődelmem. tekencz ala menyorzagbol. ees
laſſad az ő alnokſagokath. ees az en gyarloſagomath. Mert por es
hamw wagyok: Tegyed azt hogy en gy zheſſem || meg az ag ellen- 86
ſegnek keſertetyth. Teſtnek byneyth. ees ez wylagnak artalmas
hyzőlkődeſyth. Ees az te zent kenodnak myatta. ees az zyz marianak

eſedoͤzeſe myath. boczaſſad meg myndoͤn byneymet: Tegyed vram
iſten. hogy weheſſek lelkoͤt az te yrgalmaſſagodnak welagoſſagaban.
hogy yt ees mynd oͤroͤke tegoͤd en ydwoͤzeytoͤ iſtenoͤmet lathaſſalak.
87 zeretheſſelek. || mynd az ſok zenthoͤkwel. ees walaztottakwal egye-
toͤmben. Ky athya iſtennel ees zent leloͤkwel elz ees orzaglaz mynd
oͤroͤkwl oͤroͤkee. Amen: ||

Kezdetnek ymar azzonnyonk zyz marianak őth 88
epeſegyről walo ymadſagok. kyket ha walaky
ayetatoſſagwal meg olwaſſa nagy bwczuyat ees
erdőmeth weeſy ő zent fyatwl.

Elſő ymadſaagh:

O Maria myndőn embőrőknek ees iſtennek kőzben yaroya. yrgalmaſſagnak kwt feye. fogyatatlan kyőtwen malaztnak bewſegős vyw||laſath. Maria Jeſusnak edőſſegős annya kerlek tegőd az epe- 89
ſegődert kyt wallal awagy zenwedeel. te kegyős zywedben. akor. mykoron zent wen Simeon. proffetalwan. nekőd mondottawala. The lelkődet tőr altal yarya: kerlek azon tegodeth azzonyom. hogy keryed azon te aldoth fyadath. hogy azon te epeſegőderth. az ő bewſegős kegyőſſegeből. agya nekőm myndőn ne||mw byneymnek 90
boczanatyat. ees zabadohon meg engőmet ő meltatlan zolgayat myndőn gonoſſagoktwl el mwltaktwl. yelőn waloktwl. ees [yelo] yőwendőktwl. Amen.

Maſod ymadſagh ez:

O Maria myndőn embőrőknek ſegődelme ees bekőſeg zőrzőye. kerlek tegődeth ees onzollak menyorzagnak dragalatos zepſegw kyralne azzonya. Az || keſerwſegős haborwſagod myath. kyth wallal 91
te kegyeſſegős zywedben. mykoron te zerethő ffyadath harmad napyg el weztőtted wala. hogy keryed őteth. hogy ő azon te haborwſagod miath agyon ennekőm oly tőkelletőſſegőth ees byzon zerelmeth. hogy az zerelmel menyey ſekben anne erdőmőth walyak. hogy ha ſok eztendeyglen neky myndőnnemw tőkelletőſſegwel zolgaltam wolna: ||

92 ## Harmad ymadſag:

O Maria betegőknek gyo̊gyetoya ees meg ſebho̊tteknek hazna-
latos vrwoſa. tego̊d kerlek dyczo̊ſego̊s azzonyom az te haborwſagod
myath kyth wallal te kegyo̊ſſegw zywedben mykoron kegyo̊tlen ſydok.
te aldot kywanatos egyetlen egy fyadat meg fogak ees meg tartak.
93 kyro̊l meg eſmerted wala lelo̊kben ees tudod wala. hogy akar||na ees
kellene kenth zenwedny. ees megh halny embo̊ri nemzetert. keryed
azzonyom azon te aldoth fyadath. ez wylagnak bekelteto̊yeth. hogy
o̊ azon te haborwſagod myat engo̊meth teſto̊mnek ees lelko̊mnek
myndo̊n haborwſagabol: fogſagabol ees myndo̊n wezódélmibo̊l.
egyeto̊mben mynd en zwleymmel: atyamfyaywal ees mynd rakon-
94 ſagymal baratymmal ees ellenſe||gymmel o̊zwen. kegyo̊ſſen meg
zabadohon. ees myndo̊n gonozoktwl oltalmazzon o̊ro̊kwl o̊ro̊ke:
am*en*.

Negyed ymadſag ymar:

O Maria. wakoknak wilagoſeytoya. ees ydwo̊ſſego̊s malaztnak
zo̊wetneke. tego̊det kerlek en zerelmes azzonyom yſtennek zent
annya. az te haborwſagod myath. kyth wallal te zenczego̊s zywedben.
95 azerth hogy egyetlen egy || zeretho̊ fyad Jeſus az kemeny ſydoktwl.
hegyo̊s was zegekwel. myndo̊n yrgalmaſſagnekwl ko̊ro̊ztfanak ele-
weneto̊s fayahoz zegezteteek. hogy nyeryed neko̊m azon te zerelme-
to̊s fyadtwl. ees azon te haborwſagodert. byzon zerelmnek thwzeeth.
hogy az o̊ zerelmenek ees ken zenwedeſenek thwzewel megh gywha
en zywemet. ky twzeth az felſego̊s pap kriſtus Jeſus eelteſſe ees meg
96 go̊r||yezze. o̊. keſerw kenyanak emleko̊zetyre. hogy azon o̊nno̊n
kenyat ſoha el ne felegyem. ees ha nagy koorſagert. awagy egyeb-
nemw oknak meg bantaſaerth meg nem emleko̊zhetnem o̊ kenyarol.
De maga o̊ ſok yrgalmaſſaganak myatta anne erdo̊mo̊t wallyak
menyorzagban. hogy ha myndo̊n naponnan meg wegeztem wolna
myndo̊n orakat o̊ zenczego̊s kenyanak emleko̊zetyben. Am*en*. ||

O̊ to̊d ymadſag 97

O Maria byno̊ſſo̊knek ydwo̊ſſege. kyketh karhozatos bynnek
neheſſege meg nyomoreytoth. ees az my nyawalaſſagonknak wege
maria. tego̊d kerlek ez wylagnak tyzto̊ſſego̊s azzonya: Az mondha-
tatlan nagy keſerwſego̊derth kyth wallal te kegyo̊ſſegw zywedben.
az oraban mykoron the zenczego̊s fyad. myndo̊n hyw ko̊ro̊ztyeno̊k-
nek zeret||teto̊s. az ko̊ro̊ztfarol le wetetwen meg vywlth ſebo̊kel. ees 98
tulaydon o̊nno̊n zent werewel meg wero̊ſwlwen. adatek Joſeftwl te
zyzeſſego̊s o̊ledben. Keryed azzonyom tenno̊n fyadath. ky myndo̊-
no̊knek wygaſaganak koronaya menyey ſekben. hogy o̊ azon te
haborwſagoderth meltolkogyek engo̊m elo̊l wenny o̊ bewſego̊s ma-
lazthyawal. ees. o̊. bewſego̊s yrgalmaſſagawal. || ees hogy en teſto̊met 99
ees lelko̊meth. te oltalmadnak alaya meltolkogyek hagyny: ees te
kegyo̊s yrgalmaſſagodnak kebeleben helho̊ztetny. kyth mindo̊n aye-
tatoſon kero̊knek meg nycz o̊ro̊ke. Tego̊det kerlek vgyan azon te
megh feyerwlth ees werhenywlth zereto̊ fyadnak myattha. ky leen
myndo̊n te bodogſagodnak kencze. kyth te gyengeſegw o̊ledben.
twlaydon tenno̊n emlo̊ddel emleteel. || o̊ nala meltolkogyal eſedez- 100
no̊d en ero̊ttem. hogy te yrgalmaſſagodnak halath adhaſſak o̊ro̊kwl
o̊ro̊kee. Amen.

Ko̊wetko̊zyk ymar mas ymadſag azzonyonk zyz marianak tyzto̊ſſegere: embo̊rnek vtolſo orayarol walo:

O zenczego̊s azzony. o dyczo̊ſego̊s. o kegyo̊ſſego̊s czillaga ten-
go̊rnek myndo̊nkoron zyz maria. ne hagy el engo̊met nya||walas 101
byno̊ſth en halalomnak ydeyn. ees az keſerwes oran mydo̊n halalnak
myatta en nyelwemet nem indoythatom te newedet kyaltanom. ees
en zo̊meymel nem neezheto̊k. ees en fyleymel zozatoth nem halha-
tok. Emleko̊zyel akoron kegyo̊ſſego̊s anya az ymadſagokrol. kyket
maſtan mondok te kegyo̊ſſego̊s fyleydben. ees ſegeyl enneko̊m az
vtolſo zykſego̊mnek orayan; || ees zabadoh meg engo̊meth akoron 102
myndo̊n gonoztwl. ees kegyo̊tlenſegnek o̊ zolgaytol. Vygy engo̊meth
hyedelmnek helere. ees wygaſagos beko̊ſegnek nywgolmara hol en

o̊ro̊kee algyam Jeſus kriſtuſth te mehednek aldoth gywmo̊lczet. Amen;

Mas ymadſagh ygo̊n ſeep. ees ygo̊n nagy bwczws. azzonyonk zyz mariarol walo;

103 O Bodogſagos laabak kyk wiſeleek o̊ro̊k || wylagnak kyralyath: O bo̊lczeſegnek mehe. kyben rekeztetŏth wala az felſegŏs vr iſten. O bodog emlo̊k. kyket emeek atyanak bo̊lczeſege. O bodogſagos karok kyk wiſeleek aldoth iſtennek żent fyath. O zentczegŏs ayakak kyk czokolgatak iſtennek egyetlen egy fyat. O bodogſagos zent zo̊mo̊k kyk neezeek iſtennek orczayath. O myndo̊no̊ſtwl bodogſagos zyz maria. ſegely engo̊m nyawalas bynŏſth. Amen. ||

Valaky ez alaayrth ymadſagokath harmyc napyg 104
ayetatoſon mondandya. zentſegős kenyanak
vronk Jeſus kriſtuſnak tyztőſſegere: ees bodog
zyz marianak ő annyanak tyztőſſegere: valamyt
meeltooth keerend. ketſeeg nekwl meg nyery: kyth
gyakortha iſtenfeelők yelős byzonſagwal meg
keeſeertőttek

ZEnt maria. őrők zyzeknek zyze. yrgalmaſſag || annya. malazt- 105
nak annya. myndőn el hagyothtaknak remeenſeege. myndőn keth-
ſeegben eſőtteknek wygaztaloya. az baanathnak thőreen. ky te
lelkődet altal folyaa. mykor te egyetlen egy fyad. my vronk Jeſus
kriſtus halaalnak kennyath zenwedy wala. az kőrőztfaan: Ees az
ffywy zeretetőn. kywel ő te anyay banatodon kőnyőrwlween egeez-
lenſeegwel walo. ő zerethő wykaryoſ||ſaanak zent yanoſnak tegődeth. 106
hozzaad laataaſaara ayanla: keſerwly. kőnyőrwly. legy tanaalcz
keerlek. en zomoroſagomnak. ellenőm waloſaagnak: koorſagomnak.
zeegeenſeegőmnek. zorgalmatoſſaagomnak: ees en myndőnnemw
zwkſeegőmnek: O nawalyaaſoknak yrgalmazoya. nawalyoltaknak
eedős wygaztaloya: ees yrgalmaſſaagoknak annya. el hagyottaknak
kegyőſſegős wy||gaztaloya: ees myndőnnemw zykſegben aarwaak- 107
nak keez ſegeeythőye. Halgasd meg en ymadſaagomath. ees tekeen-
czed en aarwaſaagomath: aarwaſaagomnak nyőgeeſeeth: ees nawa-
lyaaſſagomnak kőnywhullataaſaath; Ees mert nagy ſok gonozba.
ees zomoroſaagba. en byneymeerth wettettem. nem twdom kyhőz
fwtamyam. hanem te hozzad. en edőſſeegős azzonyomhoz zyz ma||-
riahoz. my vronk Jeſus kryſtuſnak zyleyeehőz. my embőrſeegőnknek 108
haſonlatoſſaahoz. ees egyenlőyeehőz. ees meg wygaztaloyaahoz.
Azeert te kegyőſſeegődnek fyleyth. awagy te zokoth yrgalmaſſaagod-
nak: en ymadſaagomhoz kőgyelmeſen hayczad: Az te yrgalmaſſaa-

gos fyadnak o̊ nagy ko̊gyelmeeſſeegeen. az edo̊ſſegeen. kyth akor
mwtatha. mykor embo̊ry nemzeto̊th hozzaa o̊lelee. hogy megh ||
109 to̊keelleneeye. athyaawal egybe ees zent leelo̊kwel: gyarlo teſto̊th
my ydwo̊ſſeego̊nkerth reaya fogadny. ees angyaly ko̊zo̊nethwel. ees
zent leelo̊knek meg arnyekozaaſaawal te twled kegyo̊ſſego̊s zyz
maria teſto̊th fogada: ees kylencz honappa a te zentſeego̊s meehedben
be rekedween. iſten ees embo̊r wyſelteteek. ees kylencz honap el
mwlwan. zent leelo̊k mywelko̊deſeenek myatta. te zyzeſſeego̊s ||
110 meehednek dyczo̊ſeego̊s palotaayabool ky yo̊ween. nem vtaalaa meg
laatogatny ez wylagoth: az zomoroſagon. kyth azon te fyad. vronk
Jeſus kriſtus zenwede. mykorth olywethy hegyeen. atthyath ymadaa·
hogy ha leehetne el meenne o̊. kennyanak pohaara o̊ roola. Az o̊
harom ymadſagan. ees az zomoro vtanna yaraſodon. mykort o̊
111 vtanna meegy wala nagy ſyraſwal. az o̊ kennyanak ees || halaalanak
kegyo̊tlen neezeeſeere: Az zegyo̊no̊ko̊n. hagyapaaſokon. nyak kapaa-
ſokon. meg meweteeſo̊ko̊n. hamyſwaadolaaſokon. ees hamys yteeleeſo̊-
ſo̊ko̊n: Az rwhayaan. nylon ees yateekon meg nyerteen. az ko̊thelo̊n
ees. o̊. oſtoryn. az haaromzor walo ko̊nywhullataaſyn. az o̊ weero̊s
wereeteekeenek czo̊ppyn. az o̊ beeko̊ſeegeen ees halgataaſaan. az o̊
112 feelelmeyen. ees bwſolaaſaan. || ees o̊ zyweenek zomoroſaagan: Az
o̊ zeegyo̊nen kyth zenwede. mykort meg mezeeytelено̊yteteek az
ko̊ro̊ztſaan. ees te elo̊tted kegyo̊ſſeego̊s zyz maria. ees mynd az ko̊z
neep elo̊th fygge: Az o̊ kyraly feyeen. naaddal meg gyalaaztatotton.
az o̊ tywys koronayan. az o̊ zomehſaagan, ees meero̊ggel egyelwlth
113 eco̊tnek kooſtolaaſan. az o̊ cwcayan. ky o̊ zentſeego̊s oldalaban || be
gyaktateek. Az weero̊n ees wyzo̊n. kyk o̊ zentſego̊s oldalaabol
ky folyaanak. ees yrgalmaſſaagoth ees malaztoth my reyaank
beewſeeggel o̊tteenek: Az was zeegeko̊n. kyk, o̊. kezeyben.
ees laabayban be werettetheenek. az o̊ ayaanlaaſaan. kywel o̊.
atthyaanak. az. o̊. draagalaatos lelkeeth ayanlaa: Az. o̊. eedo̊ſ-
eego̊s lelkeen. kyth nagy ero̊s ywo̊lteeſſel ywo̊lthween. hely.
114 heely, || lama azabathaany. ees feye le haythwaan. ky boczaa-
tha o̊ zent lelkeeth. mondwan. mynd be telyeſo̊do̊th: Az ſwpor-
lahnak zakadozaaſan az templomban. ees az ko̊nek haſadozaa-
ſan. az napnak ees hodnak meg homaalyoſodaaſan. az o̊ yrgalmaſ-
ſaagan kyt az latorral tho̊n. Az o̊ ko̊ro̊zthfaayan. ees keenwallaaſan.
115 az o̊ halaalan. ees el temeteeſen. || Az o̊ poklokra zallaaſan. mynd
az lelko̊ko̊n. kyket az o̊ meg latogataſanak oda meneſeewel meg

wygaztala. Az wygaſaagon. ees dyadalmon. ees ő fel tamadaaſanak
dyczőſeegeen. ees az ő meg yelőneſeen. kywel neegywen napyg ő fel
thamadaaſa wthan. tenekőd myndőnőknek előtte waalaztatoth zyz
maria. ees apoſthalynak. ees egyeb waalaztatthaynak meg yelőneek.
Az || ő dyczőſeegős meenybe meeneeſeen. kywel tenekőd dyczőſeegős 116
zyz. ees őnekyk neezeeſőkre. menybe fel emelkődeek. Az wygaztalo
zent leelőknek malazthyan. kyth tanytwanynak zyweyben tyzes nyel-
wekben be őtte. ees. ő. myattok mynd ez wylag zeerthe hozzan ees
[ees f] zeelőſőn ky teryezte. Az yteeletnek reettenetős napyan. mykoron
el yőwendő meg ytelny eelőket || ees holtakath. ees ez wylaagoth 117
thwz mya. Mynd ez ő epeſeegen te weled ez wylaagon kyth kőzle,
az ő apolaaſynak edőſſegeen. az mondhatatlan nagy őrőmedőn: kywel
fel weeteteel az te fyadnak eleyben. hol őrwlz ees orzaaglaz weeg-
nekwl. wygaztald meg en zywemet. ees halgas meg en keereeſőmbe.
kyerth teegőd nagy alaazatoſon. ees ayetatoſon maſtan ymaadlak: ||

Ith keeryed myth akarz. Iſmegh kezd el ez alaa yrth ymaadſaagoth: 118

EEs mykeeppen byzonyos wagyok hogy az te fyad ſemmyth
nekőd nem tagadwaan. teegőd thyztől. azon zerenth erőzyem.
kőnnyebben. hamarban. ees tőkeelletőſben. te zentſeegős ſegeeyth-
ſegődeth. ees wygaztalaaſodath. az yrgalmaſſaagos te zywednek, ő.
eedőſſeege zeerent. || ees az te eedőſſeegős fyadnak akarathya 119
zeerenth. kywel keereeſőketh meg addya. ő. feelőynek. ees benne
győnyőrkődőknek. az. ő. zywőknek keereeſe zerenth. ees az en
zykſeegőm zerent. ezőkben. ees myndőn ygyekben. kykeerth alaaza-
toſon the zentſegős newedet ymadom. ees te ſegeedſegődet keerőm.
hogy nyeryed nekőm az te eedőſſegős fyadnaal. kőrőztyen hytben ||
erős remeenſeegőth. ees tőkeelletős zeretetőth. zywnek ygaz tőre- 120
delmeeth. ſyralmnak kwthfeyeeth. tyzta gyonaaſth. meelto ees
zentſeegős eeleeg teetelth. ees zőnetlen walo őryzetőt byntwl. ees ez
wylagnak meg vthaalaaſath. Iſtennek ees kőzelőmnek zerettetith.
az eedőſſeegős te fyadnak oſtoryth. en főrtőzetőſſeegős teſtőmbe.
beekőſeeggel zenwedny: ygaz beekőſeegőth myndon nyawalyaa||kra. 121
ees weződelmre. kyket te fyadnak ő zeretetyerth kelletyk zenwed-
nőm. meeg halaalth ys. ha zykſeegh leezőn: en fogadaaſymnak be

to̊lteeſeeth. yo mywelko̊deto̊kben zo̊nethlen meg maradaſth. thw-
laydon en akaratomnak meg o̊leeſeeth. teneko̊d kellemeto̊s nyaayaſ-
kodaſth. bodog halaalth: ees en eeleto̊mnek vtolſo horayan. bwzgo
122 penytencyath. ees yo ertelmo̊mnek egeez || woltaath. zolaaſwal. ees
en zyleymnek lelkynek. athyaamfyaynak. ees hwgaymnak. ees
myndo̊n yol theewo̊ymnek. elewено̊knek ees holtaknak, o̊ro̊k eele-
to̊th: Amen:

Bodog azzonnak walo ayaanlas.

O En azzonyom zenth maria, en magamath te aldoth hythe-
lo̊dre. ees zo̊netlen walo o̊ryzeeſo̊dben. ees te yrgalmaſſaagodnak
kebeleeben. ||*)

123 go̊meth. ees en meg halaaſomnak oraayath. ees myndo̊n mywelko̊-
deto̊met. ees keerlek teego̊deth. hogy tarcz meg engo̊meth byno̊kbo̊l,
gonoz to̊rteeneto̊kbo̊l. myndo̊n embo̊ry zo̊meero̊mtwl. reetteneto̊s
haragtool. fo̊rto̊zeto̊s gondolatoktool. ees myndo̊n halaalos byntwl.
hyrtelen ees elo̊l meg nem laatoth halaaltool. leelo̊knek. ees teſtnek.
124 ees tyzto̊ſſeego̊mnek. ees en yozaagymnak myndo̊n wezo̊del||meeto̊l:
ees ne engegyed neko̊m walamykoron oly bynth teenno̊m. ky myath
te malaztodat el wezeſſem. Ady neko̊m el mwltakrol meg gyogyw-
laaſth. maſtan walokrol o̊ryzetho̊th, ees yo̊wendo̊kro̊l okoſkodaaſth:
Ady en neko̊m ez wylaagon keez ſegeythſeego̊th. Leegy en neko̊m
az reetteneto̊s yteeleto̊n zozoloom. te fyadnaal. my wronk Jeſus
kryſthwſnaal. Amen: Anthyffona: ||

*) Itt egy levél ki van szakadva.

Te oltalmad alaa fwtamonk iſtennek zyz annya. my ko̊nyo̊r- 125
geeſo̊nketh ne vtaalyad my zykſeegynkben. de myndo̊n wezo̊delmek-
twl zabadeycz meg mynketh. myndo̊nha dyczo̊ſeego̊s ees aldoth zyz:
wers Myndo̊n nyomoroſaagonkban ees zomoroſaagonkban:
Segeely neko̊nk bodoghſaagos zyz maria:

Imadſag.

Oltalmazyad vram te zolgaydath. beeko̊ſeegnek ſego̊delmey-
wel: ees boodog marianak o̊ro̊k zyznek || oltalmaaban byztakath; 126
myndo̊n ellenſeego̊kthwl thegyed baatrokkaa: my vronk kryſtuſnak
myatta. Amen:

Letanya:

Kyrieleyſon: Kriſteeleyſon. Kyrieleyſon. Kriſtus halgas meg engo̊met
Menyey athya yften: yrgalmaz enneko̊m Zent fyw iſten ez wylagnak
meg waaltoya. yrgalmaz enneko̊m Zenth leelo̊k yſten. ez wylagnak
meg wylagoſeytoya. Irgal||maz enneko̊m Zento̊knek iſtene. Irgalmaz 127
enneko̊m. Zent haaromſaag egy iſten. Irgalmaz enneko̊m. Ez wylag-
nak meg weltoya. Irgalmaz:
Zent maria: Imaagy ero̊ttem.
Iſtennek zent annya. Imagy.
Zyzeknek zyze. Imagy ero̊tte*m*.
Zent Mihal. Imagy ero̊ttem.
Zent Gabriel. Imagy ero̊ttem.
Zent Raffael. Imagy eero̊t.
Zent Vryel. Imaagy ero̊ttem.

Mynd zent Angyalok. ees Arkangyalok. Imagyatok eroͦttem.
128 Mynd menyey zent palogarok. || Imaagyatok eroͦttem. Zent Janos baptyſta. Imaagy eroͦ.
Zent Abraham. Imaagy e.
Zent Iſaak. Imagy eeroͦttem.
Zent Jacob. Imagy eeroͦttem.
Mynd zent patryarkak. ees profetaak. Imagyatok eroͦttem.
Zent Petoͦr. Imagy eroͦttem
Zent Paal. Imaagy eroͦttem
Zent Andras. Imagy eroͦttem.
Zent Jakab. Imagy eroͦttem.
Zent Janos ewangelyſta. Im.
Zent Jakab. I. Zent Fyloͦp. I.
Zent Thamaas. Imaagy e.
Zent Bertalam. Imaagy e. ||
129 Zent Mathee. Imagy eroͦt.
Zent Symon. Imagy eroͦt
Zent Thadeus. Imagy eroͦt.
Zent Maathyas. Imagy e.
Zent Borbaas. Imagy eroͦt.
Zent Lwkaacz. Imagy eroͦt.
Zent Maark. Imagy eroͦttem.
Mynd zent apoſtolok. ees eewangyelyſtak. Imagyatok er.
Iſtennek mynd yent thanetwaany. Imaagyatok eeroͦttem.
Zent Iſtwan prothomartyr. I.
Zent Loͦryncz. Imaagy eroͦt.
Zent Wynce. Imagy eroͦttem.
Zent Gyoͦrgh. Imagy eroͦttem ||
130 Zent Albeerth. Imaagy e.
Zent Balaas. Imaagy e.
Zent Doͦmoͦtoͦr. Imaagy e.
Zent Gelerd. Imady eroͦtte*m*.
Zent Fabian. Seboͦſtyen. Imadyatok eeroͦttem.
Zent Kozma Damyan. I.
Zent Dyenoͦs. Imagy ee.
Mynd zent martyrok. Im.
Mynd zent Artatlanok. I.
Zent Silweſter. Imady ee.

Zent Gergo̊l. Imaagy ee.
Zent Marton. Imagy ee.
Zent Mykloos. Imagy ee.
Zent Bo̊ro̊czk. Imaagy e. ||
Zent Gracyanos. Imady e. **131**
Zent Paal remo̊the. Ima.
Zent Anthal. Imagy eero̊t.
Zent Amborws. Imaagy e.
Zent Jheeronymws. Ima.
Zent Iſtwan kyral. Imagy.
Zent Lazlo kyral. Imagy.
Zent Imro̊ herczeg. Imagy e.
Zent Elek. Imagy eero̊ttem.
Zent Benedo̊k. Imaagy eero̊.
Zent Egyo̊d. Imaagy eero̊t.
Zent Damokos. I. Zent Ferencz. I.
Zent Gaal. Imaagy ero̊ttem.
Zent Oſwald kyral. Imagy.
Zent Sygmond kyral. Imaa. ||
Zent Kaaſpar kyral : Imagy. **132**
Zent Balthaſar kyral. Ima.
Zent Melkyor kyral. Imagy.
Mynd zent Konfeſſorok. I.
Mynd zent papaak : ees pyſpo̊ko̊k : ees doktorok. Imagyatok.
Mynd zent remo̊theek. ees baraatok. Imaagyatok ero̊ttem.
Mynd zent papok. ees fel papok. I. Mynd zent kyralok. Im.
Zent Anna azzony. Imagy.
Zent Maria magdalna azzon. I.
Zent Martha azzony. Imagy.
Zent Katheryna. Imagy ero̊t
Zent Benygna. Imagy ero̊ttem. ||
Zent Margyth. Imagy ero̊t. **133**
Zent Agnes. Imagy ero̊tte*m*.
Zent Agotha. Imaagy eero̊.
Zent Lwcza. Imagy ero̊ttem.
Zent Cyco̊le. Imagy ero̊ttem.
Zent Borbaala. Imagy ero̊t
Zent Dorothya. Imagy ero̊t

Zent Appalyn. Imagy ero̊t
Zent Kolos. I. Zent Pryſca. I.
Zent neſte. I. Zent Vrſula. I.
Zent Kryſtyna. Imaagy ero̊.
Zent Ewfroſyna. Imaagy e.
Zent Erſebo̊th. Imaagy ee.
Zent Ilona. Imagy ero̊ttem.
Zent Affra. I. Zent Soffya. I. ||
134 Zent Maria egypciaka. I.
Zent Wernyke. Imaagy e.
Mynd zent zyzek. Imagyatok
Mynd zent Haazaſok. ees O̊zwegyo̊k. Imagyatok ero̊tte*m*. Iſtennek
mynd dyczo̊ſeego̊s zenthy. Imagyatok eero̊t. Leegy yrgalmas vram
enneko̊m byno̊ſnek. Legy yrgalmas vram enneko̊m wetko̊zo̊thnek:
Myndo̊n gonoztwl. Zabadoh engo̊m vram. O̊rdo̊go̊knek czalaardſaa-
135 gatwl. zabadoh meg vram engo̊meth: Zo̊rnyw ees herte||len halaal-
twl. Zabadoh meg vram engo̊meth: The zent zyleteeſo̊dert. Zabadoh
vram engo̊meth. The zent ko̊rnywl meteleeſo̊derth. Zabadoh vram
engo̊meth. Te zent bo̊yto̊leeſo̊derth. Zabadoh vram engo̊met. Te
zent kenoderth. ees ko̊ro̊ztfaderth. Zabadoh vram engo̊met Te zent
halaalodert. ees el temeteeſo̊dert. Zabadoh vram en. Te zent dyczo̊-
ſeego̊s fel thaamadaaſodert. Zabadoh vram en. Te zent menybe
136 meeneeſo̊derth. Zabadoh vram engo̊met. || Zent leelo̊k boczataaſo-
derth. Zabadoh vram engo̊met Halaalomnak ydeyen. veegy hoz-
zaad vram engo̊meth: Kyrieleyſon. Kryſteeleyſon. Kyrieleyſon. Pater
noſtert ees Aue mariath olwaſs: ||

Ymmaar keztetyk Azzonyonk marianak weczernyeye. 137

Dixit dominus.

(CIX. zsoltár) Monda athya iſten en vramnak Jheſuſnak.
yly en yogomrol: Donec Myglen wetho̊m te ellenſeegydeth. laabayd
alath walo zekkee. Virgam. Atya yſten te byrodalmadnak hatal-
maath boczaathya ſyonbool. azert vralkodyaal te ellenſeegydnek
ko̊zo̊the. Tekum pn. Te weled egyben walo kezdeth wagyok te
hatalmadnak napyan. || ky meg tetyk zento̊knek wilagos feeno̊ſſee- 138
geebe: merth een lwcyfernek elo̊tte zyltelek tego̊det. Jurauit.
Athya yſten meg eſko̊week. ees ero̊ſſen meg aallapyk o̊ fogadaaſa:
te wagy o̊ro̊kkee pap. melkyſedek zo̊rzethe zeerent: Domi*nus* a
dextris: Vr kriſtus te yogyd felo̊l. o̊ haragynak napyn o̊zwe tho̊ry
az kyraalokath. Judicabit: Iteeleto̊t teezo̊n nemzeto̊k ko̊zo̊th:
be to̊lty az puztaſaagokath: ſokaknak feyeeth fo̊ldo̊n o̊zwe to̊ry. De
torre*n*te. || Vr kriſtus ez wylagy zawaros wyzbo̊l yweek: ennek 139
okayert atya iſten fel magaztataa feyeeth: Gloria pri*mi*: Dyczo̊-
ſſeeg leegyo̊n atya yſtennek ees fywnak. ees zent leelo̊knek: Sicut
erat: Mykent wala kezdethbe. ees mays: ees myndo̊nkoron: ees
o̊ro̊ko̊l o̊ro̊ke. Amen.

Ez dyczeretben. ynth myndo̊nt dauid profetha yfteny dyczerethre.

Laudate pueri.

(CXII. zs.) Iſtennek alaazatos zolgaj dyczeeryeeto̊k vrath:
dyczeeryeeto̊k vrnak neweeth: Sit no*men*: || Aldoth leegyo̊n vrnak 140

newe. maatwl fogwa ees mynd o̊ro̊kyg. A ſolis. Nap taamadatwl
fogwa nap eſſetẙglen. dyczeereto̊s vrnak newe. Excelſus: Vr
myndo̊n nemzeto̊knek fo̊lo̊the magaztatoth. ees menyeknek fo̊lo̊the
o̊ dyczo̊ſeege. Quis ſic*ut*. Ky oly. mynt my vronk yſten. ky magaſ-
ſaagokban lakozik: ees alazatoſokath meg tekeent menyben ees
fo̊ldo̊n. Suſcitans: Fel emelween fo̊ltwl az zeegenth. ees az ga||-
141 neybol ſel ygazeythwan az nyomoroltath. Vt collocet. Hogy
helho̊zteſſe o̊teth angyaly feyedelmekkel: ees o̊ neepynek feyedelmy-
wel. Qui h*ab*itate. Ky az meddo̊th lakoztathya haazba. fyaknak
o̊rwendo̊zo̊ annyaath. Gloria p*at*ri. Dyczo̊ſeegh legyo̊n athya.
Vt ſup*ra*.

Ez dyczeretben. dauid profeta. ynt az menyey
lakodalmaknak kewanſagara.

Letatus ſum.

142 *(CXXI. zs.)* O̊Rwendo̊zo̊k azokba kyk enneko̊m zenth || lee-
lo̊ktwl mondathaanak. vrnak haazaaba meegyo̊nk. Stantes: Oh
yeerwſaalem my laabaynk aalhatatoſok leenek. te aytodnak gaado-
ryban. Jeruſalem. Jerwſaalem ky epeytetyk mennyegbe mykeep-
pen waaras: kynek egyeſſeege o̊nno̊nbennedo̊n wagyon. Illuc
eun. Oda az menyey yerwſaalembe fel mennek nem myndo̊n
nemzeto̊k: hanem czak vrnak nemzety yſraelnek byzonſaaga: vrnak
143 newe wallaaſara. || Quia illic. Mert oth yltepeenek yteelo̊zegbe.
yteelwen dawydnak czalaadyath. Rogate. Azert kyk ayetoztok
menyey lakodalomba. ygyeko̊zyeto̊k beeko̊ſeegre yeruſalembe: ees
beewſeeg teego̊d zereto̊knek: fiat pax. Vram yſten leegyo̊n beko̊-
ſeeg te ero̊ydben. ees bewſeeg te magaſſaagydban. p*ro*pt*er*
fratres. En atyam fyayeerth ees en baraatymeerth. hyrdeto̊k wala
beeko̊ſeego̊t te rolad: p*ro*pter domu*m*. My vronk yſtennek haa-
44 zayerth: en kereſo̊k || yokath neko̊d. Gloria p*at*ri: vt s:

Ez ymaadſaagba dauyd profeta ynth. hogy az myth walaky magaaba eſmer. ne o̊ magatwl. de yſtentwl tarcza.

Niſi dominus

(CXXVI. zs.) HA vr yſten nem epeythendy az haazath:
haath heeyaaban mwnkalkodnak kyk o̊theth epeythyk. Niſi
domin*us*. Ha vr yſten nem o̊ryzendy az waaraſth. heeyaba
wygyaaznak kyk o̊ryzyk o̊theth. Vanu*m* eſt. Azert thy yſtennek
zolgay, || heewſaagos thynekto̊k yſteny wylagoſſagnak elo̊tte fel **145**
kelno̊to̊k. kelyeto̊k fel my vtaan meg alaaztattatok kyk eezyto̊k faay-
dalmnak kenyereth. Cu*m* dederit. Mykoron vr yſten adand az
o̊ zeretho̊ynek aalmoth. yme akoron vrnak o̊ro̊kſeege. kyk yſtennek
fyay. kyknek eerdo̊mo̊k zyz marianak mehenek gywmo̊lcze: Sicut
ſagitte: Mykeeppen hamar nylak hatalmaſnak kezeeben. ezo̊n
keeppen ky yzteknek fyay: Beatus qui: || Boodog embo̊r ky **146**
ezo̊kwel be to̊lto̊tte kywanſagat. mert nem gyalaztatyk meg mykoron
az kapwn zoland ellenſeegynek: Gloria p*at*ri. Dyczo̊ſeeg lee-
gyo̊n athya. ꝛc.

Ez dyczeretben dauid profeta tanetya yerwſalemo̊t. azaz hyw lelko̊t yſteny dyczerethre:

Lauda ihrlem:

(CXLVII. zs.) JHerwſalem dyczeeryed vradath: hyw leelo̊k
dyczeeryed te yſteno̊deth. Qm cforta. Merth meg ero̊ſſeethee te
kapwydnak rethezyth: ees || meg aldotha a te benned walo fyakath: **147**
Qui poſuit. Ky zo̊rzo̊th te hathaarydon beko̊ſego̊th: ees gabona-
nak ſyryawal meg eeleegeeth tego̊d. Qui emittit: Ky boczathaa
o̊ ygeyeeth fo̊ldre. hamarſaagoſon hyrho̊zyk o̊ bezeede: Qui dat.
Mely yſtennek ygeeye zo̊rzy az byneſth feyeerree mykeent gyapyath:
ko̊do̊th hynth mykeeppen hamwth. Mittit criſtallu*m*. Boczaatya
o̊ kryſtalaath mykenth falawkath. o̊ hydegeenek zyne || elo̊th ky **148**
zenwedheth. Emittet. Athya yſten boczaatya menybo̊l fyath. ees

meg lagyethya bynben kemenywlth zyweketh, fwwal o̊ zele. ees
folnak wyzek. Q u i a n u *n* c i a t : Ky meg hyrdety o̊ ygeeyeeth yaa-
kobnak: ygaſſaagyth ees o̊ yteeletyth yzraelnek. N o n f e c i t : Nem
tho̊th ygyen myndo̊n nemzethnek. ees o̊ yteeletyth nem yelo̊nto̊tte
nekyk: G l o r i a p a t r i e t. Dyczo̊ſeeg athyaanak. ees fywnak. ees
149 zent leelo̊knak: S i c *u t* e r a t Mykenth wala kez||detben ees ma
ees myndo̊nha. ees o̊ro̊kkwl o̊ro̊kee. Am*en*. A n t i f o n a. Zenth
zyz marya. eſedo̊zyel mynd ez wylaagerth: mert zyleed ez wylag-
nak kyralyat.

C a p i t u l u *m*. A b i n i c i o e t a n t e ꝛc.

Kezdettwl fogwa. ees koroknak elo̊tte thero̊mtettem. ees az yo̊wendo̊ korygh meg nem zo̊no̊m. ees zent lakodamba o̊ elo̊tthe zolgaleek: Haalaa adaſſeek yſtennek:

℟m: O d e c u s v i r g.

150 O Zyzeſſeegnak eeko̊ſſeege zyz maria. czak theeno̊n||magad wagy hazaſwlathlan anya. zyz zyleeeſo̊dnek elo̊tte. zyz zyleeſo̊d koron. zyz zyleeſo̊dnek vtaanna Kryſtwſnak annya. Iſtennek temploma. vrnak yegyo̊ſe. ez wylaagnak azzonya. ees menyorzaagnak kyraalne azzonya:

W e r s Wegyed keero̊nk aldozatynkath. adyad amyth keero̊nk. ees oltalmaz amytwl feelo̊nk Kryſtuſnak: Dyczo̊ſeeg athyaanak. ees fywnak. ees zent leelo̊knek Kriſtuſ.

I m n u s : A u e m a r i s ſ t e l l a.

151 O Iſtennek ko̊gyelmes || annya.
ky wagy tengo̊ry czyllag
ees myndo̊nkoron zyz.
es menyorzagnak bodog kapwya.
S u m e n s : O Iſtennek ko̊gyelmes zyleye.
ky weed gabryelnek zayabol az ydwo̊zleto̊th:

ero̊ſeeycz mynketh beko̊ſeegben.
waaltoztathwaan ewaanak neweeth:
S o l u e. O Iſtennek ko̊gyelmes zyleye.
odyad meg byno̊ſo̊knek ko̊theleyth.
wakoknak agy wylagoth. ees my byno̊nketh
el taawoztatwan nyery neko̊nk myndo̊n yokath: ||
M o n ſ t r a. O Iſtennek ko̊gyelmes zyleye. **152**
mwtaſſad tenno̊nmagadath anyanknak:
ees fogadya altalod my ymadſagonkath.
az ky my ero̊tto̊nk zyleto̊th. akara thyeed lenny.
V i r g o ſ i n g. O kriſtuſnak ko̊gyelmes zyleye.
egyetlen egy zyz. myndo̊no̊k ko̊zo̊th kegyo̊s
mynketh byno̊ktwl megh zabadoythwaan.
teegy ko̊gyelmeſſee ees thyztakkaa.
V i t a *m*. O Iſtennek zyleye.
Agy nekwnk tyzta eeleto̊th.
zo̊ro̊zy bathor vtath: hogy my Jeſuſth || lathwan. **153**
myndo̊nkort egybe o̊rwlyo̊nk.
S i t l a u s d e o: Leegyo̊n dyczeereth athya yſtennek.
nagy kryſtuſnak eko̊ſſeegh:
zent leelo̊knek. haromnak.
leegyo̊n egy tyſto̊ſſeegh.
Amen:

w e r s: Zyż zyleſo̊dnek vtanna zeplo̊telen meg marattaal: Iſtennek annya. eſedo̊zyel my ero̊tto̊nk:

M a g n i f i c a t.

(Luk. I. 46—55.) NAgyeythya en lelko̊m vrath. Ees o̊rwendo̊ze en lelko̊m. en ydwo̊zeytho̊ yſteno̊mbe. Merth thekeenthee || o̊ **154**
zolgalo leanyaanak alaazatoſſaagath. merth ymee ebbo̊l bodognak mondnak engo̊m myndo̊n nemzeto̊k. Merth tho̊n neko̊m nagyokath ky hatalmas: ees zent o̊ newe. Ees o̊ yrgalmaſſaaga magzatrol magzatokra. o̊teth feelo̊knek: Tho̊n hatalmath o̊ karyaaban. el weztee keweelo̊keth. o̊ zyweenek elmeeyeewel: Le wethee hatalmaſokath zekbo̊l: ees fel magaztathaa alazatoſokath Eho̊zo̊keth be to̊lthe yokwal: ees || kazdagokath boczaathaa heewon. Be fogadaa **155**

iſrael ŏ gyermŏkeeth: meg emlekŏzwen ŏ yrgalmaſſaagaarol: My-
kenth zola my athyaaynknak: abrahamnak ees ŏ magzathyaanak
o̊ro̊kkee. Dyczo̊ſeeg athyanak ees fywnak. ees zent leelo̊knek. My-
kenth wala kezdethben. ees ma. ees myndo̊nha. ees o̊ro̊kkwl o̊ro̊kkee.
Amen: Anth'a. O Iſtennek dyczo̊ zyleye zyz maria. ky meelto leel
156 myndo̊nŏknek vraath wyſelnŏd. ees arkan||gyaloknak kyralyath czak
tennŏn magad zyzen emlethno̊d. azerth keerŏnk ko̊gyelmes zyz.
emleko̊zyel rolonk. ees keeryed my eero̊ttŏnk kryſtuſth. hogy te
oltalmaddal eko̊ſwlwen. eerdo̊mlyo̊nk mennyeknek orzagaba ywth-
ny: wers Vram halgaſd meg en ymadſagomat. ees en ywo̊lteeſo̊m
te hozyad ywſſon.

Imadſaagh.

Engedyed keero̊nk mynketh the zolgaydath my vronk yſte-
157 no̊nk. elmeenknek ees teſto̊nknek eeltygwalo egeeſ||ſeegwel o̊rwlny.
ees dyczo̊ſeego̊s bodog marianak myndo̊nha zyznek eſedo̊zeeſeewel.
maſtany zomorwſaagtwl meg zabadolny: ees o̊ro̊k o̊ro̊mmel lakozny.
My vronk Jeſus kryſtus te fyad myath. ky te weled eel. ees orzagol.
zent leelo̊knek egyeſſeegeeben yſten. o̊ro̊kkwl. o̊ro̊kkee. Amen:

Zent Haaromſaag ymadſaga: Anti:

Theego̊d hywonk. teego̊d ymaadonk. teego̊d dyczeero̊nk. oh
158 bodog zeth haaromſaagh. || wers Aldyok athyath ees fywth. zenth
leelo̊kwel egybe: Dyczeeryo̊k ees myndo̊no̊knek fo̊lo̊tte magaztalyok
o̊teth o̊ro̊kkee:

Imadſagh.

Ewro̊k myndo̊nhato yſten. ky engetted neko̊nk te zolgaydnak.
ygaz hytnek wallaaſabol. o̊ro̊k zent haromſagnak dyczo̊ſegeth meg
eſmerno̊nk. ees yſteny felſegnek hatalmabol egy yſtenſeego̊th ymad-
nonk. kero̊nk tego̊d. hogy azon hytnek ero̊ſſeegeewel meg zabado-
159 lyonk || myndo̊nha. myndo̊n ellenſeego̊ktwl.

Zent Anna azzonrol walo ymadſag: Anti.

Menyey ayandok zaalla zent anna azzonyba. kythwl zyleteek zyz maria: wers: The dyczo̊ſego̊ddel ees te zeepſego̊dwel ygyeko̊zyel bewſeggel. leepyel ky. ees orzaagolyh:

Imadſagh.

Ewro̊k myndônhato yſten. ky zent annaanak anny malaztoth adny meeltolal. hogy maryath my vronk Jeſus kriſtuſnak annyath. o̊ meheebe wyſel||neeye. Agy nekônk anyanak. ees leanyanak eſedô- **160**
zeſe myath. te ko̊gyelmeſſeego̊dnek bewſegeth. hogy kyknek emleko̊zetyth kegyo̊s zerelmel ôlelyo̊k: ônekyk ymadſagokwal, menyey yerwſalemben ywthatny eerdômlyonk.

Zyz zent katheryna azzony Imadſaga: Antifona.

Zyz zent katheryna. go̊ro̊g orzaghbely gyôngy. koſtws kyraalnak wolth leanya. wers Zent katheryna azzony. ymagy my ||
ero̊ttônk: Hogy meeltok leeheſſo̊nk Jeſus kryſtuſnak ygyretyre: **161**

Imadſag

UR yſten. ky adaal thôrwenth moyſeſnek ſynay hegynek teteyen. ees azon helo̊n the zent [zent] angyalydnak myatta. zent katheryna azzonnak. zyznek ees martyrnak theſteeth czoda keeppen helhôztetted. keero̊nk theego̊d engedyed nekônk. hogy. ô. erdômenek ees eſedôzeeſenek myatta. az heegyre ky kriſtus ywthaſſonk. ||

Ez ymadſag wagyon az poganok ellen. Ees azok **162**
ellenys. kyk maaſth meeltatlan bantnak megh. awagy meeltatlan haborgathnak.

Tho̊rd meg vram yſten az te zent haazadnak. ees te zolgalo leanyodnak ellenſegynek ero̊yeeth. ees thôryed el o̊keth. hogy megh

eſmeryeek. mert nynczen egyeb ky my ero̊ttőnk wyaſkodyeek. ha-
nem czak te my yſtennőnk: *wers.* Thaamadyon fel az vr yſten.
163 ees el thoretteſſenek az o̊ ellenſeegy. ees || el fwſſanak o̊ orczaaya
elo̊l. kyk o̊teth gywlo̊lteek:

Imadſagh.

Ewrök myndo̊nhato vr yſten. kynek kezyben wannek myndo̊n
hatalmaſſaagok. ees myndo̊n orzagoknak to̊rweenye. tekeencz keer-
lek ko̊gyelmeſſo̊n te zolgalo leanyodnak. ees mynd ko̊zo̊nſeego̊s
ko̊ro̊zthyen neepnek ſego̊delmeere. hogy az en ellenſeegym. ees
mynd az pogaan neepek. kyk az o̊ ero̊yo̊kbe. ees kemeenſego̊kbe
164 byzta||nak. te hatalmaſſaagodnak yoghyaawal meg to̊retteſſenek.
My vronk Jeſus kryſtuſnak. te fyadnak myatta. ky te weled eel ees
orzagol. zent leelo̊knek egyeſſegeben yſten. mynd o̊ro̊kkwl o̊ro̊kkee.
Amen: Ur yſten halgaſd meg en ymadſagomath: Ees az en ywo̊l-
teeſo̊m te hozyad ywſſon: Aaldaſth mondyonk vrnak. Haalaa adaſ-
ſeek. yſtennek. *Wers.* Iſtennek malaztya: ees Jeſus kryſtuſnak
yozaaga. maradyon myndo̊nkor my welo̊nk: Amen. ||

165 Zent Mihal arkangyanrol walo ygo̊n zeep ymadſag.

UR kriſtus Jeſuſnak arkangyala zent Myhaal. ky yo̊ttel iſten
nepenek ſegethſegere, leegy enneko̊n ſegetſeeg az felſego̊s byronak
elo̊tte. hogy enneko̊m byno̊ſnek agya ees engegye myndo̊n nemw
byneymnek boczanatyath. az. o̊. nagy yrgalmaſſagynak ko̊gyelmeſſee-
166 geeyerth. Halgas meg engo̊||meth. te hozyaad ywo̊lto̊th ees tego̊d
hywooth zenth mihal. ees ſegeycz engo̊meth vrnak felſegenek ko̊-
nyo̊rgo̊eth. ees legy ymado en eertem ſyroyerth. ees tegy engo̊meth
zabadoſſaa myndo̊nnemw byneymtwl. Eznek fo̊lo̊tte kerlek tego̊d
felſego̊s yſtennek zeep ees eeko̊s zolgayath. hogy az vtholſo napon.
ko̊gyelmeſo̊n fogadyad az en lelko̊meth. az te zentſeego̊s kebeledben.
167 ees wygyed o̊teth || az kyes beko̊ſegnek ees nywgodalmnak heleere.
holoth az zento̊knek lelky wygaſaggal. ees mondhatatlan o̊rwende-
to̊ſſeegwel. az yo̊wendo̊ yteleto̊th. ees az fel thamadaaſnak bodogſaa-

gos dyczo̊ſegeth waaryak. Amen. wers. Fel meene tho̊myeno̊zo̊ fwſtnek yllattya vrnak eleyben. angyalnak kezeebo̊l:

Imaadſaag.

UR yſten kynek feeno̊ſſegenek wylagoſſaagawal. zent myhal
felywl || mwl angyaloknak ſeregeet kerlek tego̊d. hogy mykeppen o̊ 168
az te malaztodwal erdo̊mlee menyey feyedelmſeegnek o̊ro̊kſeegeth
byrnya: azonkeppen my ees. az. o̊. keereeſeewel nyerheſſo̊k az o̊ro̊k
eeleto̊th. My vronk Jeſus kryſtuſnak te fyadnak myatta. ky te weled
eel ees orzaagol. zent leelo̊knek egyeſſegeben yſten. o̊ro̊kkwl o̊ro̊kkee
Amen:

Ez alaa meg yrth ymadſagoth zo̊rzo̊tte bodogſaa-
gos || zent Agoſton doktor. o̊neky zent leelo̊ktwl 169
yelo̊ntethwen. ees ha walaky o̊teth ayehtatoſſag-
wal megh olwaſſa. tahaath myndo̊nnemw wezo̊-
delmektwl meg ooltalmaztatyk:

Imadſaag

UR yſten leegy ko̊gyelmes enneko̊m byno̊ſnek. es o̊ryz engo̊-
meth: leegy welem en eelto̊mbe. mynd eeyel es mynd nappal.
Abrahamnak yſtene. yſaaknak yſtene. yakobnak yſtene yrgalmazy ||
enneko̊m ees boczaaſſad en ſegeytſego̊mre zent myhal arkangyalth. 170
ky engo̊met oltalmazyon ees weedelmezyo̊n myndo̊n en ellenſegym-
twl. teſtyektwl ees lelkyektwl. Zent myhal arkangyal oltalmazy
engo̊met myndo̊n wezo̊delmekben. hogy el ne wezyek az reettenetо̊s
ytheelethbe. O zent myhal arkangyal. az malazthnak myatta. kyt
eerdo̊mlo̊ttel. kerlek tego̊deth. ees my vronk yeſus kriſtuſra. || yſten- 171
nek egyetlen egy fyara. hogy zabadeycz meg engo̊meth ma halaalnak
wezo̊delmetwl. Zent gabriel. zent Raffael. yſtennek mynd zent
angyaly ees arkangyaly legyeto̊k ſegeytſegh enneko̊m. Kerlek tyto̊-
keth mynd mennyey yozaagos angyalok: hogy adyatok enneko̊m
ſegeytſego̊th ees hatalmath: hogy ſemmynemw ellenſeg enneko̊m
ne arthaſſon. ſe wton. ſe wyzbe. ſe thwzbe. ſe hyrtelen halaallal. ſe
en||go̊meth alwwan. ſe wygyazwan meg ne nyomoreyczon awagy 172

ſerczo̊n. Imee vrnak ko̊ro̊zth✠faya. fwſſatok el en ellenſeegym. ✠.
Gyo̊z orozlaan ywdaanak nemzetybelo̊l. dawydnak gyo̊kere. alleluya
Ez wylagnak ydwo̊zeyto̊ye ydwo̊zeycz engo̊meth. ky te zent ko̊ro̊zt-
fadnak. ees twlaydon te dragalatos zent wero̊dnek myatta. mynketh
173 meg waaltottaal. leegy ſegeythſeeg enneko̊m. tego̊d || kerlek en
yſteno̊m. Zenth yſten. ero̊s yſten. ees halaltalan yſten. yrgalmazy
myneko̊nk. Kryſtuſnak ko̊ro̊ztfaaya ✠ ydwo̊zeycz engo̊meth. Kryſ-
tuſnak ko̊ro̊ztfaaya ✠ oltalmazy engo̊meth. Kryſtuſnak ko̊ro̊ztfaaya
✠ weedelmezy engo̊meth. Athyaanak ✠ ees fywnak ✠ ees zent
leelo̊knek ✠ neweeben. Amen. ||

Kőwethkőznek ymaar bodog azzony ſoltaranak. 174
az az maaſſel zaaz ydwőzlegy marianak ayanlaa-
ſy. Előzőr egy kredoth mondy. az vtan őthwen
Aue mariath. ees myndőn thyz Aue maria vtan.
egy Pater noſtert mondy: ozton ayanld el ez
ymaadſaagwal.

HAalaath adok en tenekőd yſtennek zyleye zyz marya. myn-
dőnnemw yo wool||todrol. mely yooth ennekőm nyertel az te zent 175
fyattol. Azerthees. en ez őthwen ydwőzlegy mariath olwaſtam
tenekőd. annak okaayerth. hogy my nőmős vronk Jeſus kriſtus
tetwled teſtőth fogada zeplőtelen. ő. nagy yſtenſegenek hatalmaſſa-
gawal. ky ygőn gyermőkdyd ees ygőn győnge wala. zeep wala. ees
vraknak vra wala. Elhagyaa az ő menyey hazaayath. yőwe ez főldre
my erőttőnk. hogy az őrők halaltol || mynketh meg zabadoytana. 176
Azerth leegyőn te zent fyadnak őrők haalaa adaas, ees tenekőd
nagy dyczőſeg. Amen.

Az maaſod őtwen Aue maria vtan walo. ayanlo
ymadſagh ymez:

Oh en azzonyom ees en anyaam zyz maria. emlekőzyel meg
my nőmős vronk Jeſus kriſtusnak faaydalmyrol. mynemw faaydal-
my walaanak nagy peentőkőn. kyketh wallothwala my erőt||tőnk 177
bynőſőkerth. Azert ees. ez angyaly ydwőzletőketh. kyknek myatta
annezor meg őleltetől ees apoltatol, mynezőr kőzőntetől Aue maria-
nak myatta: En nagy bynős olwaſtam ez őthwen ydwőzlegy mariath
te zent fyadnak kenyayerth. kyketh nylwan ees thytkon zenwedőth.
Kykeert nőmős azzonyom keryed az te zerethő fyadath. hogy legyőn

178 yrgalmas az pwrgatoryombely zeegeny lelko̊knek. ees || mynd az
ko̊zo̊nſeego̊s halottaknak. ees el fo̊ldo̊n walo byno̊ſo̊knek. ees enne-
ko̊m nagy byno̊ſnek. Amen.

Az harmad o̊thwen Aue maria vtan walo ayanlo ymaadſaagh ymez:

ZEpſegw eeko̊s ees bodog dyczeeretho̊s feno̊ſſeeg. ees mennyey
gyo̊ngyo̊kwel meg eko̊ſwltetőth zyz maria. kyk te benned byznak
179 azoknak te wagy ydwo̊ſſeeg ees bodogſaag: O paradyczom||bely
gyo̊nyo̊rwſeegh. ees mennyey orwoſſagoknak no̊mo̊s patykaaya.
emleko̊zyel meg az nagyobb o̊ro̊medro̊l. kyerth olwaſtam en nagy
byno̊s ez o̊thwen ydwo̊zlegy mariath. merth laam az the zent fyad
fel thaamada. Azerth kerlek tego̊d no̊mo̊s azzonyom zyz maria. ez
te nagy o̊ro̊mederth: hogy mykeeppen. ees mely byzonnyal az te
180 zenth fyad fel thaamadoth. olyan by||zonnyal fel thaamathhaſſak az
en nagy byneymbo̊l. Amen:

Ez az weege. vr yſtennek haalaa. Amen.

Ez ko̊nyweth yrtha .F. .M. Nadſaagos Benygna azzonnak. Nyhay keneſy paal thaarſanak, o̊ nadſaaga klaſtromaban waaſomban. Mykorth yrnaanak kriſtus zyleteeſenek vtaanna. ezo̊r o̊th zaaz. thyzo̊n haarom eztendo̊ben. ||

Meeg ees tho̊b ymadſaagh ko̊wethko̊zyk bodog zyz 181
mariarol. ky ygo̊n zeep. aytatos. ees haznalatos
Imadſaagh.

IDwo̊zlyek tego̊det zentſego̊s zyz maria. angyaloknak kyralne
azzonya. az ydwo̊zlethwel. kywel tego̊deth ydwo̊zle gabriel arkan-
gyal. mykoron zent haromſagtvl hozyaad boczattateek ees kyldeteek
mondwan. Idwo̊zleegy. malazthwal telyes. vr wagyon te weled.
felywl zaal te reyad zent leelo̊k. ees || felſego̊s yſtennek yowoltha. 182
meg arnykoz tego̊det. Eees az ky tetwled zyletyk. hywattatyk yſten-
nek fyanak Kerlek tego̊d dyczo̊ſego̊s zyz maria. az te nagy o̊ro̊me-
derth. mellyeth wallaal az eyel. mykoron ez wylagra zyleed az te
zepſego̊s fyadath vronk kriſtus Jeſuſth. byzony iſtent ees embo̊rth:
hogy wygazthaly meg engo̊meth: ees myndo̊n en haboroſagomba
keſerwſego̊mbe ees zykſego̊mbe. legy enneko̊m ſego̊delmem: || Kerlek 183
tego̊det kegyo̊ſſegnek ees yrgalmaſſagnak azzonya bodogſagos zyz
maria. az the mondhatatlan nagy o̊ro̊mederth. mely o̊ro̊mmel be
teleek az oraba a te zent lelko̊d. mykoron gabriel arkangyalnak
myatta meg yzenteteek neko̊d ees fogattateek iſtennek fya. Ees az
yſteny mondhatatlan nagy tytokerth. kyth akoron mywelko̊deek
mykoron mondaa, zent lelo̊k zaal felywl tereyad. ees felſego̊s yſten-
nek yowolta ees || hatalmaſſaaga meg arnykoz tego̊det. Ees az nagy 184
o̊ro̊merth kywel az te zent lelko̊d meg wygaztaltateek. mykoron
menyorzagba az zento̊knek fo̊lo̊tte helho̊zteteel. yoglas enneko̊m
meeltatlan ees byno̊s zolgalo leanyodnak benygnanak. az te edo̊ſſe-
go̊s zeep fyadtvl Jeſuſtul en tero̊mtemtwl. es meg waltomtul. Nyer-
yed neko̊m zent leelo̊knek malaztyath. hogy o̊ zent felſegenek aka-
ratyath myndo̊nbe || meg tellyeſeytheſſem. Azert dyczo̊ſego̊s zeplo̊te- 185
len zyz maria. ayanlom en byno̊s feyemeth te kegyo̊ſſego̊dnek. ees
ko̊gyelmeſſego̊dnek alaya. Ees kerlek tego̊det yſtennek zenthſego̊s

zyleye. hogy legyőn bekőſeg ma en welem. mykeppen te weled wala. mykoron zőleed az te zerető fyadat Jeſuſth. Ees oltalmaz megh engőmeth gonoz zothul. zeplőtől. gyalazattwl. ees teſtőmnek lelkőmnek weződelmetől. őrőkől őrőkee Amen. ||

186 Ez ymadſaag wagyon ődwőzeytenk kriſtus Jeſuſrol. myndőn gonoz ellenſegőknek ees hamys tanwknak ellene. ees towabba zőrnyő halaallal ſem hal meg az ky aytatoſſagwal meg olwaſſa.

Igaz byro Jeſus kriſtus iſtennek fya. te wagy vram kyralyoknak kyralya. ky orzaglaz atya yſtennel koronkent ees zent leelőkwel.
te melto legy vram en ymadſagomat hallany. ees kőgyelmeſt fogadny
187 The menyorzagbol alaa || zallaal zyz marianak meheben. ynneeth
fogadwan byzon teſtőth. ez wylagot meg latogataad. Zőmelyőd zerenth meg waltad vram yſten az te terőmtőtted zegeny bynős adamfyath. az te artatlan zent weerődnek hullaſawal. The zent keenod en yſtenőm kerlek hogy ooltalmazyon engőmet zőnetlen myndőn weződelmektől. hogy meelto legyek lakoznom te zent zolgalatodban.
188 Jelőn legyőn ennekőm te || yrgalmad ees oltalmad myndőnkoron.
hogy en elmeemeth meg ne haborethaſſa ő czalardſagawal en ellenſegőm. ees en teſtőm ſe kaarhozyeek aalnokſagos tőrnek myatta. Erős [karodwal]yogodwal ky meg thőreed pokolnak ő kapwyt. thőryed megh vram en ellenſegymet ees ő czalardſagokath. kykkel akaryaak meg foglalny en zywemnek vtayt ees ſőwenyt. Halgas meg vram engő-||
189 meth tehozyad kyaltoth ees nyawalas eſedőzőth. ees te kőgyelmeſſegőd kereſőynek engegy wygaztalaſth. hogy en ellenſegym ffel ne thamadyanak en bozzwſagomra. El thőretteſſenek ees el fogyathkozzanak kyk el akarnak engőmeth wezteny. es legyőn azoknak rontaſokra győlőſeegnek ő thőre. O yo Jeſus. o kegyős Jeſus ne akary engőmeth el hagynod : The oltalmaz te wedelmez. te legy ennekőm
190 payſom. || hogy te ygazgathwan aalhaſſak ellenők kyk engőmet
ragalmaznak. hogy azokat meg győzwen towabbaa őrőlheſſek: Erezzed ennekőm te felſegős zekeydből. wygaztalo zent lelkőth, ky meg wylagoſoha en thanaczomat az ő feenőſſegewel. ees engőmet győlőket az ő győlőſegőkwel egyetőmbe, el thawoztaſſa ees el őzze. The zent kőrőztfadnak ő yegye meg yegyőzze en ertelmemeth. ky

meg győző dya||dalmal engőm győzőwee thegyőn. hogy az ellenſeeg 191
meg győztethwen. ő. ereyben meg fogyathkozyek Ne ady erőth vram
Jeſus kerlek en ellenſegymnek. de wetteſſenek en hatalmaſſagom
alaa. tegőd kerlek tyzta zywel. tehozyad waló kegyős folyamatomert.
ky ydwőzeyteed elſő embőrth te zent kőrőztfadon. Irgalmazy yrgal-
mazy eelő yſtennek egy fya. yrgalmazy ennekőm Benygnanak an-
gyaloknak vra. ees myndőn||koron legy en rolam meg emlekőző 192
vram Jeſus boczanathnak adoya. Athya iſten. fyw iſten. ees zent
lelők yſten. ky myndőnha egy iſten vagy. ees mondatol menynek
ees főldnek vra. legyőn nekőd őrők dyczőſeeg ees őrők tyztőſſeeg.
Am*en*.

Mykoron le akarz fekőnnye te aagyadba. tahaat
előzőr olwas egy Pater noſterth. vronk Jeſuſnak zent
halaalanak dyczeretyre. ees az zent || kőrőztfanak 193
tyztőſſegere. Azzonyonk marianak haarom Idwőz-
legy maryath. Es zent őryző angyalodnak egy Kredoth.
terdőn aalwan aagyadnak előtte. Annak vtanna·
mondyad ez ymadſagokat.

En vram Jeſuſnak zentſegős kőrőztfayanak yegye. legyőn en welem Benignawal. ✠ Jeſus kriſtuſnak zent kőrőztfayanak yegye en mellettem legy ✠ hogy engőmet oltalmazy gonoz leelőktől. ey-
nek. ő. || ydeyen ✠ En zywembe legy, hogy en zywemeth meg tyz- 194
teczad gonoz gondolatoktwl. ✠ En kőrnyőlem legy. hogy engőm meg tarcz ees meg őryz. pokolbely ſaatannak myndőn hatalmaſſagatul ees myndőn gonoztul: ✠ En előttem legy. hogy engőm wygy az te zent akaratodra. ✠ En ffőlőttem legy. hogy engőm meg aalgy. ees wygy engőm az zyz marianak ő fyahoz. hogy en lakozzam őwele őrőkwl őrőkee. Amen. ||

Imadſagh 195

JEſus kriſtuſnak zent kőrőztfayanak győződelmenek myatta. meltoltaſſeek wr myndőnhato iſtenſeeg meg aaldany ees őryzny engőmet. ő. zolgalo leannyat Benignath ez eynek ydeyen ✠ Atyanak ✠ ees fywnak ✠ ees zent lelőknek neweben. Amen.

Imadſag.

O Vram Jeſus kriſtus. weſd az aldomaaſth en ream zolgalo
196 leanyodra. mely aldomaſſal meg aaldad t̃e zentſegoͤs anyadath || zyz
mariath. ees az zent apoſtolokath. mykoron fel meneel az olywetym
hegyroͤl mynd az te zent atyadiglan. Idwoͤſſeg egyeſſeeg. ees aldomas
yoͤyoͤn ennekoͤm en vram Jeſus kriſtoſtul. Atyaanak ees fywnak ees
zent leloͤknek ✠ aldomaſa legyoͤn ez eyel. ees myndoͤnkoron en
teſtoͤmmel lelkoͤmel. Am*en*. Legh vtolzor kezed fel emelwen mondyad. Vram myndoͤnhato vr yſtenſeeg. te kezeydben
ayanlon az en lelkoͤmeth: Amen: .1. 5. 13. ||

TARTALOM.

LOBKOWITZ CODEX.

BATTHYÁNYI CODEX.

CZECH CODEX.